



T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTS
TRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TRKOĞLU (KAHRAMANMARAŞ) AĞZI

BENG ORÇAN

YKSEK LİSANS TEZİ

KAHRAMANMARAŞ
ARALIK - 2023



T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTS
TRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TRKOĞLU (KAHRAMANMARAŞ) AĞZI

DANIŞMAN : Dr. Öğr. Üyesi **ESRA KİRİK**
JRİ : Doç. Dr. **Burak TELLİ**
JRİ : Doç. Dr. **Serdar BULUT**

Beng ORÇAN

YKSEK LİSANS TEZİ

KAHRAMANMARAŞ
ARALIK - 2023

KAHRAMANMARAŞ SÜTCÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKOĞLU (KAHRAMANMARAŞ) AĞZI

Bengü ORÇAN

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Esra KİRİK

Yıl : 2023, Sayfa: XV+327

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Esra KİRİK (Başkan)
: Doç. Dr. Burak TELLİ (Üye)
: Doç. Dr. Serdar BULUT (Üye)

Ağız araştırmaları dilbilim alanında önemli bir yere sahiptir. 1867’de yabancı araştırmacılar tarafından başlatılan çalışmalara, 1940’lı yıllarda yerli araştırmacılar dahil olmuştur. Son yıllarda artış gösteren ağız araştırmaları Türkçenin eksik kalmış ağız atlasının oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada Kahramanmaraş ilinin Türkoğlu ilçesi incelenmiştir. Daha önce Esra Kirik, Mehmet Dursun Erdem, Sibel Üst ve Güner Dağdelen tarafından “Türkoğlu Ağız (Kahramanmaraş Ağızları-1)” makalesi ve yine Kirik ve Erdem tarafından hazırlanan “Kahramanmaraş ve Yöresi Ağızları” çalışmalarında bölgeye yer verilmiştir. Ancak bölge hakkında müstakil bir çalışma yapılmamıştır. Yine Türkoğlu’nun tarihî devirlerde birçok devlete ev sahipliği yapması bölgeyi incelemeye ve araştırmaya değer kılmaktadır.

Çalışmada 2008 yılında dar saha yöntemi ile Esra Kirik tarafından yapılan derleme kayıtları kullanılmıştır. Derleme için 36 mahalleden 53 ses kaydı alınmıştır. Kayıtlar yaşlı, okuma yazama bilmeyen, yerleşim yerinden uzaklaşmamış kadın konuşurlardan alınmıştır. Elde edilen kayıtların yöreye ait ağız özelliklerinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesi için çeviri yazı işaretleriyle transkripsiyonu yapılmıştır.

Bu çalışmada amaç; derlenen kayıtlardaki tarihî, kültürel, sosyolojik yönden önem arz eden bilgilerin kayıt altına alınmasıdır. Bunun yanı sıra yapılan araştırma ile Türkçenin ağız atlasına katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Türkoğlu (Kahramanmaraş) Ağzı adlı bu çalışma “Giriş”, “Ses Bilgisi” ve “Şekil Bilgisi” olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Ayrıca , Metinler ve Sözlük kısımları çalışmanın yan bölümlerini oluşturmaktadır. “Giriş” kısmında çalışmanın konusu, amacı, yöntemi, konuyla ilgili yapılmış önceki çalışmalar, ilçeye dair tarihî, coğrafi ve diyalektik bilgiler verilmiştir. “Ses Bilgisi” ve “Şekil Bilgisi” bölümlerinde derlenen ses kayıtlarından oluşan metinlerin dil incelemesi yapılmıştır. “Metinler” kısmında ise derlenen kayıtların transkripsiyonu yapılmıştır. Çalışma derlenen metinlerden ve soruşturma yoluyla elde edilen başka kayıtlardan oluşturulan “Sözlük” bölümüyle sonlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Ağızları, Ağız Çalışmaları, Türk Dili, Türkoğlu, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi.

**DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY**

ABSTRACT

MA THESIS - PROJECT

TURKOGLU (KAHRAMANMARAS) DIALECT

Bengü ORÇAN

Supervisor : Assist. Prof. Esra KİRİK

Year : 2023, Pages: XV+327

Jury : Assist. Prof. Esra KİRİK (Chairperson)
: Assoc. Prof. Burak TELLİ (Member)
: Assoc. Prof. Serdar BULUT (Member)

Dialect research has an important place in the field of linguistics. Local researchers were involved in the studies initiated by foreign researchers in 1867 in the 1940s. Dialect research, which has increased in recent years, contributes to the creation of the incomplete dialect atlas of Turkish.

In this study, Turkoglu district of Kahramanmaras province was examined. The region was previously included in the article "Turkoglu Dialect (Kahramanmaras Dialects-1)" by Esra Kirik, Mehmet Dursun Erdem, Sibel Ust and Guner Dagdelen and in the study "Kahramanmaras and its Region Dialects" prepared by Kirik and Erdem. However, no independent study has been conducted on the region. Moreover, the fact that Turkoglu hosted many states throughout historical periods makes the region worth examining and researching.

In the study, compilation records made by Esra Kirik with the narrow field method in 2008 were used. For the compilation, 53 voice recordings were taken from 36 neighborhoods. The records were taken from elderly, illiterate female speakers who had not moved far from the settlement. The obtained records were transcribed with transcription signs in order to examine the dialect features of the region in detail.

The aim of this study is; It is the recording of historical, cultural and sociologically important information in the compiled records. In addition, the research aimed to contribute to the dialect atlas of Turkish.

This study, titled Turkoglu (Kahramanmaras) Dialect, consists of three main sections: "Introduction", "Phonology" and "Shape Information". In addition, Texts and Dictionary sections constitute the side sections of the study. In the "Introduction" section, the subject of the study, its purpose, method, previous studies on the subject, historical, geographical and dialectical information about the district are given. The sections on "Phonetics" and "Morphology" involve linguistic analysis of the texts compiled from recorded sounds. The "Texts" section includes the transcription of the compiled recordings. The study concludes with the "Dictionary" section, which is composed of a compilation of terms derived from the collected texts and other recordings obtained through investigation.

Keywords: Anatolian Dialects, Dialect Studies, Turkish Language, Turkoglu, Phonology, Morphology.



ÖN SÖZ

Geçmişten günümüze yerli ve yabancı Türkologların çalışmaları ile ağız araştırmaları hız kazanmıştır. Türkoğlu ilçesinin tarihî devirler içerisinde birçok devlete ev sahipliği yapması, kültürel ve tarihî yönden zengin olması bölgeyi araştırmaya ve incelemeye değer kılmaktadır.

Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesinin ağız özelliklerinin ortaya konulmasının amaçlandığı bu çalışmada 2008 yılında Esra KİRİK tarafından alınan ses kayıtları kullanılmıştır. Kayıtlar alınırken yaşlı, yaşanan bölgenin dışına çıkmamış, okuma yazma bilmeyen, ağız özelliklerini iyi yansıtabilecek, özellikle yaşlı ve çoğunluğu kadın konuşurlar tercih edilmiştir. Elde edilen kayıtlar Ahmet Bircan Ercilasun'un "Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni" adlı çalışmasında bulunan çeviri yazı işaretleri kullanılarak metne aktarılmıştır. *Türkoğlu (Kahramanmaraş) Ağız* isimli bu çalışma "Giriş", "Ses Bilgisi" ve "Şekil Bilgisi" olarak üç temel bölümden oluşmaktadır.

Çalışmaya ayrıca "Giriş", "Metinler" ve "Sözlük" kısımları eşlik etmektedir. "Giriş" kısmında çalışmanın konusu, amacı, yöntemi vb. özellikleri ortaya konulmuştur. Türkoğlu ilçesinin tarihî, etnik ve kültürel özellikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümü olan "Ses Bilgisi" bölümünde yöre ağızında bulunan sesler, ses uyumları ve meydana gelen ses olayları ayrıntılı bir şekilde incelenerek metin/satır numaralarıyla örneklendirilmiştir. Üçüncü bölüm olan "Şekil Bilgisi"nde ise derlenen metinlerdeki ekler ve işlevleri incelenerek yine metin/satır numaralarıyla örneklendirilmiştir. İnceleme yapılırken Türkoğlu ağızının daha iyi anlaşılabilmesi için Türkiye Türkçesi grameri, Türkiye Türkçesi ağızları ve yer yer tarihî Türk lehçelerindeki benzer ve farklı yönleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmanın *Metinler* kısmında ise alınan kayıtlar çeviri yazı işaretleri kullanılarak yazıya aktarılmıştır. *Sözlük* kısmında çalışmanın *Metinler* bölümünden, sözlü ve yazılı birçok kaynaktan elde edilen yöreye has sözcükler ve söz kalıpları belirlenerek anlamlandırılmıştır.

Çalışmanın Türkiye'de ve dünyada çok önemli kabul edilen Ağızbilimi çalışmalarında önemli bir açığı kapattığı düşünülmektedir.

Bengü ORÇAN
KAHRAMANMARAŞ/ ARALIK/ 2023

TEŞEKKÜR

Çalışma boyunca beni yüreklendiren, bana ağız çalışmasını öğreten, kıymetli fikirlerini benimle paylaşan, çalışmanın her safhasında büyük bir sabır ve titizlikle hatalarımı düzelten, benden yardımını esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Esra KİRİK'e teşekkürü bir borç bilirim.

Tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen başta annem olmak üzere aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Bengü ORÇAN
KAHRAMANMARAŞ/ ARALIK/ 2023



İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
ÖN SÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ.....	xiv
1.GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Konusu	1
1.2. Çalışmanın Önemi.....	1
1.3. Çalışmanın Amacı.....	1
1.4. Çalışmanın Yöntemi ve Kapsamı.....	1
1.5. Konu ile İlgili Yapılmış Önceki Çalışmalar.....	3
1.6. Türkoğlu İlçesinin Genel Özellikleri	6
1.6.1. İlçenin Konumu	6
1.6.2. İklimi ve Bitki Örtüsü	7
1.6.3. İdarî Yapı, Nüfus ve Yerleşme	7
1.6.4. Eğitim.....	9
1.6.5. Sağlık	9
1.6.6. İktisadî Yapı.....	9
1.6.7. Ulaşım	10
1.6.8. İlçenin Kuruluşu ve Tarihi	10
1.6.9. Türkoğlu Adının Kaynağı	11
1.6.10. Gelenek ve Görenekler	12
1.6.11. Etnik Yapıyla Ağız Özellikleri İlişkisi.....	15
1.6.12. Türkoğlu İlçesinde Derleme Yapılan ve Yapılmayan Yerleşim Yerleri.....	15
1.6.12.1.Türkoğlu İlçesinde Derleme Yapılan Mahalleler.....	15
1.6.12.2.Türkoğlu İlçesinde Derleme Yapılmayan Mahalleler	18
2. SES BİLGİSİ.....	20
2.1. Ünlüler	20
2.1.1. Ünlü Çeşitleri	20

2.1.1.1. /a/ Ünlüsü ve Çeşitleri [á, â, ã].....	20
2.1.1.2. /e/ Ünlüsü ve Çeşitleri [è, é, ê].....	20
2.1.1.3. /ı/ Ünlüsü ve Çeşitleri [í, î]	21
2.1.1.4. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri [ï].....	21
2.1.1.5. /o/ Ünlüsü ve Çeşitleri [ó, ò].....	22
2.1.1.6. /ö/ Ünlüsü ve Çeşitleri [ô]	22
2.1.1.7. /u/ Ünlüsü ve Çeşitleri [ú]	22
2.1.2. Ünlülerde Uzunluk-Kısalık	22
2.1.2.1. Aslî Uzun Ünlüler	23
2.1.2.2. Alıntı Kelimelerdeki Uzunluklar.....	23
2.2.2.3. Alınma Kelimelerdeki Uzunlukların Normalleşmesi.....	24
2.2.2.4. Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısalması.....	24
2.2.2.5. Ses Olayları ile Oluşan Uzun Ünlüler	24
2.2.2.6. Ünleme Dayalı Uzunluklar	25
2.1.3. İkiz Ünlüler	25
2.1.3.1. Yükselen İkiz Ünlüler	25
2.1.3.2. Eşit İkiz Ünlüler	26
2.1.3.3. Alçalan İkiz Ünlüler.....	26
2.1.3.3. Ünlü Uyumları ve Ünlü Benzeşmeleri	26
2.1.4.1. Önlük-Arhlık Uyumu ve Bu Uyumun Bozulması.....	26
2.1.4.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu ve Bu Uyumun Bozulması	29
2.1.4.3. Genişlik-Darlık Uyumu.....	29
2.1.5. Ünlü Değişmeleri	30
2.1.5.1. Ön Ünlülerin Arthlaşması.....	30
2.1.5.2. Art Ünlülerin Önlüleşmesi	31
2.1.5.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması	33
2.1.5.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi	34
2.1.5.5. Geniş Ünlülerin Daralması.....	34
2.1.5.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi.....	36
2.1.6. Ünlülerde Düşme ve Türeme	37
2.1.6.1. Ünlü Düşmesi.....	37
2.1.6.2. Ünlü Türemesi.....	37
2.2. ÜNSÜZLER.....	38
2.2.1. Ünsüz Çeşitleri.....	38
2.2.2. Ünsüz Değişmeleri.....	40

2.2.2.1. Ötümlüleşme	40
2.2.2.2. Ötümsüzleşme	43
2.2.2.3. Sızıcılaşma	45
2.2.2.5. Süreklileşme	49
2.2.2.6. Süreksizleşme	49
2.2.2.7. Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişmeler	50
2.2.2.8. Kelime Ortasında Ünsüz Benzeşmesi	50
2.2.2.9. Aykırılışma	53
2.2.2.10. Ünsüz İkizleşmesi	53
2.2.2.11. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi	54
2.2.2.12. Ünsüz Düşmesi	54
2.2.2.13. Ünsüz Türemesi	57
2.2.2.14. Göçüşme	58
2.2.2.15. Hece Kaynaşması	58
2.2.2.16. Hece Düşmesi	59
2.2.2.17. Hece Türemesi	59
2.2.2.18. Kelime ve Cümle Vurgusu	59
3. ŞEKİL BİLGİSİ	60
3.1. Yapım Ekleri	60
3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri:	60
3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri	61
3.1.3. Fiilden İsim Yapım Ekleri	62
3. 1.5. Fiilden Fiil Yapma Ekleri	62
3.1.5. 1. Fiilimsiler	62
3.1.5. 1. (1). İsim Fiiller	62
3.1.5. 1. (2) Sıfat Fiiller	63
3.1.5.3. (3) Zarf Fiiller	63
3.2. İsim ve Fiil Çekimi	64
3.2.1 İsim Çekimi	64
3.2.1.1. Hâl Ekleri	64
3.2.1.1.(1). İlgi Hâli Eki	65
3.2.1.1.(2). Yükleme Hâli Eki	65
3.2.1.1.(3). Yönelme Hâli Eki	65
3.2.1.1.(4). Bulunma Hâli Eki	65
3.2.1.1.(5). Çıkma Hâli Eki	66

3.2.1.1.(6). Vasıta Hâli Eki	66
3.2.1.1.(7). Eşitlik Hâli Eki	66
3.2.1.1.(8). Yön Gösterme Hâli Eki	66
3.2.1.2. İyelik Ekleri.....	66
3.2.1.3. Çokluk Eki	68
3.2.1.4. Aitlik Eki.....	68
3.2.1.5. Soru Eki.....	68
3.2.2. Zamir Çekimi	70
3.2.2.1. Şahıs Zamirleri	70
3.2.2.2. Dönüşlülük Zamiri	70
3.2.3.1. Fiil Çekimi	71
3.2.3.1. Şahıs Ekleri	71
3.2.3.2.Fiillerin Basit Zaman Çekimleri.....	73
3.2.3.2.(1). Bildirme Kipleri.....	73
3.2.3.2.(2). İsteme Kipleri	77
3.2.3.4. Fiillerin Birleşik Zaman Çekimleri	78
3.2.3.3.(1). Hikâye.....	78
3.2.3.3.(2). Rivayet.....	79
3.2.3.3.(3). Şart.....	80
3.2.3.4.Cevher Fiili	80
3.2.3.5.(1). Şimdiki Zaman	80
3.2.3.5.(2). Görülen Geçmiş Zaman.....	81
3.2.3.5.(3). Duyulan Geçmiş Zaman	81
3.2.3.5.(4). Şart.....	82
3.3. Ağız Bölgeleri	82
4.METİNLER	84
5.SONUÇ VE TARTIŞMA	288
6.SÖZLÜK.....	290
KAYNAKLAR	323
ÖZGEÇMİŞ	

KISALTMALAR LİSTESİ

ADSKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
Ar.	: Arapça
bk.	: Bakınız
Bulg.	: Bulgarca
Dr.	: Doktor
DTCF	: Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi
Ed	: Editör
Erm.	: Ermenice
Far.	: Farsça
FBE	: Fen Bilimleri Enstitüsü
FEF	: Fen-Edebiyat Fakültesi
Fr.	: Fransızca
İt.	: İtalyanca
km	: Kilometre
Ltd.	: Limited
Mac.	: Macarca
Moğ.	: Moğolca
MÖ	: Milattan önce
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
T.	: Türkçe
TB	: Türkoğlu Belediyesi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDAY-B	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİGEM	: Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TKAE	: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
vb.	: ve benzeri
Yun.	: Yunanca

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1: Yıllara Göre İlçe Nüfusu	8
Tablo 3.1: Şahıs Zamirlerinin Çekimi.....	70
Tablo 3.2: Dönüşlülük Zamirlerinin Çekimi.....	70



ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Türkoğlu İlçe Haritası.....	6
Şekil 1.2: Türkoğlu İlçesi Derleme Haritası	19
Şekil 1.3: Türkoğlu İlçesi Derleme Yapılan Mahalleler	18
Şekil 1.4: Türkoğlu İlçesi Derleme Yapılmayan Mahalleler	19
Şekil 3.1: Türkoğlu İlçesi Ağız Bölgeleri Haritası.....	83



ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

[á]: a ile e arası düz, geniş, yarı art orta damak ünlüsü

[â]: a ile ı arası düz, art, yarı geniş ünlü

[ã]: a ile o arası art, geniş, yarı düz ünlü

[ê]: e ile i arası düz, ön, yarı geniş ünlü

[é] : e ile i arası düz, ön, yarı açık ünlü

[ê]: e ile ö arası geniş, ön, yarı yuvarlak ünlü

[î]: ı ile i arası düz, dar, yarı art ünlü

[ï]: ı ile u arası dar, art, yarı yuvarlak ünlü

[ĩ]: i ile ü arası yarı yuvarlak, yarı düz ünlü

[ô]: o ile u arası yuvarlak, art, yarı geniş ünlü

[ó]: o ile ö arasında yuvarlak, geniş, yarı art ünlü

[ö]: ö ile ü arası ön, yuvarlak, yarı geniş ünlü

[ú]: u ile ü arası yuvarlak, dar, yarı art ünlü

[Ç]: c ünsüzü ile başlayıp ç ünsüzü ile tamamlanan, katı, patlayıcı, yarı ötümlü bir diş eti ünsüzü

[F]: f ile v arası katı, sızıcı, yarı ötümlü bir diş-dudak ünsüzü

[J]: c ile j arası yarı ötümlü, sızıcı bir diş ünsüzü

[ğ]: art veya yarı art ünlülerle hece kuran katı, patlayıcı, ötümlü art damak ünsüzü

[h]:katı, sızıcı, ötümlü, hırıltılı, art damak ünsüzü

[k]: art veya yarı art ünlülerle hece kuran, katı, patlayıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü

[K]: ön ve art ünlülerle hece kuran, k ile g arasında katı, patlayıcı, yarı ötümlü ünsüz

[K̲]: k ile h arasında katı, yarı sızıcı, yarı ötümlü bir art damak ünsüzü

[l̲]: art veya yarı art ünlülerle hece kuran akıcı, sızıcı, ötümlü art damak ünsüzü

[ñ]: art ve ön ünlülerle hece kuran akıcı, patlayıcı, ötümlü, genizsi n ünsüzü

[P]: /b/ ile /p/ arası katı, patlayıcı, yarı ötümlü bir dudak ünsüzü

[S]: s ile z arası katı, sızıcı, yarı ötümlü bir diş ünsüzü

[Ş]: ç işe ş arası katı, yarı sızıcı yarı ötümlü bir diş eti ünsüzü

[T]: t ile d arası katı, patlayıcı, yarı ötümlü diş ünsüzü

˘ : ünlüler üzerinde kısalık işareti

˘ : ünlüler üzerinde kısalık işareti

˘ : ünsüzler ya da ünlüler üzerinde damaksıllık işareti

˘ : iki ünlü altında ikili ünlü işareti

˘ : İki biçim birimin altında ulama işareti

// : fonem işareti

[] : alt fonem işareti

1.GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu

Türkoğlu (Kahramanmaraş) Ağzı başlıklı yüksek lisans tezi çalışmasının konusu, Kahramanmaraş iline bağlı Türkoğlu ilçesinin ağız özelliklerinin ses ve şekil bilgisi bakımından incelenmesi; yöre sözlüğünün ortaya çıkarılmasıdır.

1.2. Çalışmanın Önemi

Türk Dili sahasında ağız araştırmaları Ahmed Caferoğlu ile başlamış ve Caferoğlu'ndan sonra birçok Türkolog bu alana yönelmiş ve çeşitli çalışmalar yapmıştır. Yapılan birçok çalışmaya rağmen ağız araştırmaları üzerine ortaya konan çalışmalarda yeterli seviyeye ulaşılamamıştır. *Türkoğlu (Kahramanmaraş) Ağzı* adlı bu çalışmanın en önemli özelliği ilçe hakkında ayrıntılı ses ve şekil bilgisi incelemelerini barındırmasıdır. Çalışma, ağız araştırmaları alanında önemli bir açığı kapatırken Türkiye Türkçesi ağız atlası çalışmalarına da katkı sağlamaktadır.

1.3. Çalışmanın Amacı

Türkoğlu ilçesi tarihi çok eski devirlere dayanan ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, dil hususiyetleri bakımından zengin bir bölgedir. Bölge ile ilgili daha önce kısıtlı yapılan çalışmalar bölgenin tekrar ayrıntılı olarak incelenmesini zorunlu kılmıştır. Ağız Bilimi sahasında araştırılmamış bölge kalmaması için *Türkoğlu (Kahramanmaraş) Ağzı* adlı tez çalışması hazırlanmıştır.

Leyla Karahan'ın yapmış olduğu Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması adlı çalışmada Kahramanmaraş ağzı Batı Grubu Ağızları içinde yer almaktadır (Karahana, 2017, 2). Ancak bu sınıflandırmada Türkoğlu ilçesi ağzı ile ilgili ayrıntılı bir çalışma yapılmamış olması nedeniyle sınıflandırma konusunda kesin bir yargıya varılamamıştır. Günümüz Türkiye Türkçesinin önemli eksiklerinden biri de ağız atlasıdır. *Türkoğlu (Kahramanmaraş) Ağzı* adlı bu çalışma, Türkiye Türkçesi ağız atlası çalışmalarına önemli bir katkı sağlayacaktır. Yapılan bu çalışmanın amaçlarından biri de bölge ağzından derlenen metinlerde yer alan, yöreye has sözcüklerin derleme sözlüğüne kazandırılmasıdır. Bu çalışmadan elde edilen bilgilerle bölgede yaşayan halkın etnik kökeni, dil hususiyetleri hakkında bilgi edinilebilecektir. Ayrıca bu araştırma tarih, coğrafya, halk bilimi, etnografya gibi çeşitli bilimlere de kaynaklık edecektir. Yine metinlerde söz konusu edilen âdetler, gelenek ve görenekler, hikâyeler, masallar, şiirler ve maniler Türk Halk Edebiyatı sahasına katkıda bulunacaktır.

1.4. Çalışmanın Yöntemi ve Kapsamı

Türkoğlu (Kahramanmaraş) Ağzı adlı çalışma aşamalı olarak yapılmıştır. Birinci aşamada derleme faaliyetleri, ikinci aşamada derlenen kayıtların çözümü, üçüncü aşamada ise bu metinlerin incelenmesi söz konusudur.

İlk olarak 2008 yılında Esra Kirik tarafından ses kayıtları derlenmiştir. Kirik, 2009 yılının Eylül ayında başladığı derleme faaliyetlerini 2010 yılının Haziran ayında bitirmiştir. Türkoğlu ilçesine ait 32 mahalleden toplam 50 kayıt almıştır. Çalışmaya 4

kayıt sonradan tarafımızca eklenmiş; 36 mahalle ve 53 adet derleme kaydıyla çalışma tamamlanmıştır. Derlemeler bir araçla gezilerek yapılmıştır. Bu konuda ilçe kaymakamlığı, belediye ve mahalle muhtarlıklarından destek alınmıştır. Kaynak kişiler yörenin özellikleri, tarihi, coğrafyası, gelenek ve görenekleri ile ilgili bilgiler vermiştir. Derleme kayıtları yaşlı, okuma yazma bilmeyen, ağırlıklı olarak bölgeden dışarı çıkmamış çoğunluğu kadın ve az sayıda erkekten ses kayıt cihazıyla alınan kayıtları içermektedir. Kayıtlarda konuşurun hangi sürelerde konuşacağına müdahale edilmemiş; alınan kayıtların tamamı yazılmıştır. Bu şekilde ses ve şekil bakımından yapılacak tespitlerin daha çeşitli olması, sözlük oluşturmak için daha fazla sözcüğe ulaşılması hedeflenmiştir. Kayıtlar ses kayıt cihazı ile alınmış ve Ercilasun'un önerdiği çeviri yazı işaretleri kullanılarak transkribe edilmiştir (Ercilasun, 1999, 43).

Çalışma “Giriş”, “Ses Bilgisi” ve “Şekil Bilgisi” olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Buna , *Metinler* ve *Sözlük* kısımları eşlik etmektedir. “Giriş” bölümü olan birinci bölümde yörenin sağlıklı bir şekilde incelenebilmesi için öncelikle ilçenin konumu, tarihi, iklimi, bitki örtüsü, nüfusu, eğitimi, iktisadî yapısı ve gelenek görenekleri hakkında bilgi verilmiştir. “Ses Bilgisi” ve “Şekil Bilgisi” olarak çalışılan ikinci ve üçüncü bölümlerde ise daha önce yapılan çalışmalardan hareketle ilçe ağzının fonetik ve morfolojik özellikleri tespit edilerek dil incelemesi yapılmıştır.

“Metinler” kısmında derlenen ses kayıtları çeviri yazı işaretleri kullanılarak yazıya geçirilmiştir. Metinler mahalle adları esas alındığından alfabetik olarak sıralanmış ve satır numaraları verilmiştir.

“Sözlük” kısmında ise metinlerde yer alan mahalli kelimeler başta olmak üzere farklı eserler taranarak veya kişisel tecrübeyle edinilen, Türkiye Türkçesinde olmayan ya da var olup da farklı anlamda kullanılan kelimeler ve kalıp sözlere yer verilmiştir.

1.5. Konu ile İlgili Yapılmış Önceki Çalışmalar

Türkoğlu ağzına ilişkin çalışmalar çok sınırlı sayıdadır. Bu yüzden Kahramanmaraş ve yöresinin genelini ilgilendiren çalışmalar sıralanmıştır.

Kitaplar

Caferoğlu, Ahmet (1995), Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar (Malatya, Elazığ, Tunceli ve Maraş Vilayetleri Ağızları), Türk Dil Kurumu Yayınları .

Kılıç, Mine (2008), Kahramanmaraş Merkez Ağzı, Ukde Yayınları.

Kirik, Esra ve Erdem, Mehmet Dursun (2011), Kahramanmaraş ve Yöresi Ağızları, Kahramanmaraş İl Özel İdaresi Yayınları.

Yüksek Lisans Tezleri

Akbaş, Ali (1985), Yapalak-Ekinözü Ağzı Ses ve Şekil Bilgisi, Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kirik, Esra (2011), Kahramanmaraş Merkez İlçe Ağzı (Ses Bilgisi, Metinler), Sakarya Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

Ali, Aksu (2013), Nurhak ve Yöresi Ağzı (İnceleme-Metinler-Sözlük), Erciyes Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

Kaya, Ümmü Habibe Ş. (2017), Afşin Ağzı (İnceleme, Metinler, Sözlük), Doğu Akdeniz Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Mezuniyet Tezleri

Özdemir, Yaşar (1960), Afşin Ağzı, Ankara Üniversitesi DTCTF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Mıhçı, A. İhsan (1967), Elbistan Ağzı, Ankara Üniversitesi DTCTF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Bahçe, Mesut (1972), Elbistan Ağzı, Atatürk Üniversitesi FEF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Günel, İskender (1972), Göksun Ağzı, Ankara Üniversitesi DTCTF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Özgül, Ali (1981), Kahramanmaraş Merkez Ağzı, Selçuk Üniversitesi FEF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Çulha, Fevzi (1984), Elbistan Ağzı, Fırat Üniversitesi FEF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Sümen, H. İpek (1989), Pazarcık (Kahramanmaraş) ve Yöresi Ağızları, Fırat Üniversitesi FEF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Makale ve Bildiriler

Gültekin, Mevlüt (2005), Kahramanmaraş Ağzına İlişkin Bazı Gözlemler, I. Kahramanmaraş Sempozyumu, Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları.

Boz, Erdoğan ve Kahraman, Mutlu (2005), Kahramanmaraş Ağızları Üzerine Tespitler, I. Kahramanmaraş Sempozyumu, Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları.

Mevlüt, Erdem (2008), Derleme Sözlüğü'nde Göksun Kelimeleri, 100. Yılında Göksun Sempozyumu.

Tuncer, Gülensoy ve Mine Kılıç (2008), Kahramanmaraş Merkez Ağzı, Dil Araştırmaları Dergisi.

Erdem, Mehmet Dursun ve Kirik, Esra ve Üst, Sibel ve Dağdelen, Güner (2009). Türkoğlu Ağzı (Kahramanmaraş Ağızları-I), Turkish Studies Dergisi.

Erdem, Mehmet Dursun ve Kirik, Esra (2012), Elbistan Ağzı (Kahramanmaraş Ağızları-II), Turkish Studies Dergisi.

Mine, Kılıç (2009), Kahramanmaraş Merkez Ağzının Anadolu Ağızları İçindeki Yeri, Kafkas Üniversitesi, II. Uluslararası Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı.

Mevlüt Erdem (2010), Derleme Sözlüğü'nde Kahramanmaraş Kelimelerinin Dağılımı ve Ses Bilgisi Özellikleri, Bilig Dergisi.

Özsoy, Nasrullah (2010), Afşin Ağzından Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'ne Katkılar, KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi.

Erdem, Mehmet Dursun ve Esra Kirik (2011), Elbistan Ağzı, I. Uluslararası Dulkadir Beyliği Sempozyumu Bildirileri.

Demirci, Metin ve Güzel, Mansur (2016), Kahramanmaraş Ağızları Üzerine Yapılan Çalışmalar, Rota Eğitimi ve Sosyal Bilimler Dergisi.

Kirik, Esra (2022), Çağlayancerit Ağzı: Ünlüler (Kahramanmaraş Ağızları III), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.

Kirik, Esra ve Orçan, Bengü ve Uykü, Maide, (2023), Kahramanmaraş/ Türkoğlu Ağız Özellikleri(İsim ve Fiil Çekimi), Asya Studies Dergisi.

Sözlükler

İnan, Müşfike (1933), Maraş'ta Derlenmiş Sözler, Halk Bilgisi Haberleri.

Ziya (1934), Andırın Kelimeleri, Halk Bilgisi Haberleri.

Kaya, Ömer ve Kozan, Hacı Abdullah (2003), Mahalli Kelimeler Sözlüğü.

Bilgin, Arif (2006), Elbistanca, Pınar Giyim Yayınları.

Özalp, Abdulvahap (2008), Elbistan Ağzı Çiçek Köyü Örneği, (Haz. Ömer Hakan Özalp), Özgü Yayınları.

Özturan, Hacı Ali (2009), Maraş Merkez Ağzı, Ukde Yayınları.

Telli, Burak (2021) Söz Varlığı Kahramanmaraş ve Yöresi Ağızları, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.

Folklorik Kitaplar, Tezler ve Makaleler

Akben, Mesut (1987), Kahramanmaraş El Sanatları Dili, Atatürk Üniversitesi FEF, Mezuniyet Tezi.

Koçak, Saadet (1987), Kahramanmaraş Yöresinin Yemeklerinin Dili ve Terimleri, Atatürk Üniversitesi FEF, Mezuniyet Tezi

Gültekin, Zülfiye (1993), Kahramanmaraş Folkloru, Atatürk Üniversitesi FEF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Güvenç, Saadet (1996), Kahramanmaraş İl Sınırları İçinde Tespit Edilen Türk Halk Müziği Eserlerinin İncelenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Ertenlice, Nurcan (2000), Kahramanmaraş Yöresel Kadın Kıyafetleri, Atatürk Üniversitesi FEF, Türk Dili Mezuniyet Tezi.

Pala, Erdoğan (2000), Kahramanmaraş-Göksun Yöresinde Derlenen Bilmeceler, Erciyes Dergisi.

Akbaba, Mehmet Fatih (2002), Kahramanmaraş Türküleri Üzerine Bir İnceleme, Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kaya, Ömer (2004), Kahramanmaraş Yöresinde Mahalli İklim Deyimleri ve Takvim Olayları, Alkış Dergisi.

Temiz, Mehmet (2005), Kahramanmaraş'tan Derlenen Ağıtlar (İnceleme-Metin), Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Erşahin, İbrahim (2005), Kahramanmaraş Fıkra Tipleri, I. Kahramanmaraş Sempozyumu.

Karaoğlu, Hamza (2005), Kahramanmaraş ve Çevresinde Yaşayan Halk İnanışları, I. Kahramanmaraş Sempozyumu.

Karaoğlu, Hamza (2008), Göksun ve Çevresinde Yaşayan Halk İnanışları, Kahramanmaraş Sütçü-İmam Üniversitesi, Göksun Meslek Yüksekokulu, 100. Yılında Göksun Sempozyumu.

Özturan, Hacı Ali (2009), Maraş Ağzı Köroğlu, Ukde Yayınları.

Alpaslan Yaşar ve Yakar, Serdar (2009), Seyahatname, Şehir Tarihi ve Coğrafya Kitaplarına Göre Maraş, Ukde Yayınları.

Kalaycı, Ünal (2010), Fıkralardaki Kahramanmaraş, Karadeniz Blacksea Chornoye More (Karadeniz Blacksea Черноеморе).

Uzun, Oğuzhan ve Temiz, Mehmet ve Özdemir, Halil İbrahim (2012), Kahramanmaraş Yöresi Ağıtları, Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları.

1.6. Türkoğlu İlçesinin Genel Özellikleri

1.6.1. İlçenin Konumu

Türkoğlu Kahramanmaraş ili idari sınırları içerisinde kalan bir ilçedir. İlçenin toplam alanı 685 km'dir. Kahramanmaraş Dulkadiroğlu ve Onikişubat ilçelerinin 22 km güneyinde bulunan Türkoğlu ilçesi, güneyden Gaziantep iline bağlı Nurdağı ilçesi, batısında Osmaniye iline bağlı Bahçe ve Düziçi ilçeleri, doğuda Kahramanmaraş iline bağlı Pazarcık ilçeleriyle komşudur. Türkoğlu'nun matematiksel koordinatları 37' 24' kuzey enlemi ile 36' 51' doğu boylamında yer almaktadır. Nur dağlarının doğu kenarı boyunca uzanan Hatay-Maraş oluşunda söz konusu dağların doğu kenarında bulunan Türkoğlu, Kahramanmaraş'ı Hatay ve Osmaniye'ye bağlayan kara ve demiryolunun bu sahadan geçmesi nedeniyle önemli ulaşım avantajlarına sahiptir (Türkoğlu Belediyesi, 05.10.2020, <https://www.turkoglu.bel.tr/>).



Şekil 1.1: Türkoğlu İlçe Haritası

İlçenin denizden yüksekliği ortalama 500 metredir. Türkoğlu'nun batısında fazla yüksek olmayan dağlar ve yaylalar yer almaktadır. Kuzeybatısında Kemalim Dağları, güneybatısında ise Toros Dağları'nın devamı olan Nurdağı ile çevrilidir. Türkoğlu Nur Dağları'nın doğusundaki uzantısı olan İmalı Dağı'nın doğu eteklerinde kurulmuştur. Türkoğlu'nda iki önemli ova bulunmaktadır. Bunlardan ilki ilçenin üzerinde kurulu bulunduğu Türkoğlu Ovası'dır. Türkoğlu Ovası ilçenin doğusunda kuzey-güney doğrultusunda uzanmaktadır. Diğer önemli ovası ise Türkoğlu'nun güneyindeki Sağlık (Gavur Gölü) Ovası'dır. İlçenin en önemli akarsuyu ilçe sınırları içinden geçen Aksu Nehri'dir. Diğer önemli akarsuyu İmalı Deresi'dir. İmalı Deresi üzerinde Kızıleniş

Göleti sulama amaçlı yapılmış olup halen kullanılmaktadır. İmalî Deresi Türkoğlu'nun merkezinden geçerek Aksu Nehri'ne ulaşmaktadır (Ergüder, 2003, 14). Kurtuluş savaşı yıllarında Maraş-Antakya ve Maraş-Adana yolu üzerinde yer alan Türkoğlu ilçesi stratejik açıdan önemli bir konuma sahiptir (Gökhan, 2015, 591).

1.6.2. İklimi ve Bitki Örtüsü

Akdeniz ikliminin etkili olduğu ilçede yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve kar yağışlı geçmektedir. Kış aylarında sıcaklık 0 °C'nin pek altına düşmemektedir. Yaz aylarında ise sıcaklık 35-40 °C ye kadar yükselmektedir (Nacar, 2014, 12).

İlçe yıllık yağışı en fazla kış aylarında alır. Kış aylarında çok az yağın kar, toprağı örtmeden erir. İlçede hâkim bitki topluluğı alçak step, maki ve ormanlardır. İlçenin seyrek olan ormanlarını, kızılçam, karaçam, köknar, sedir ve ardıç ağaçları oluşturur. Alçak, ovalık yerlerde yazın tamamı kuruyan otluklar, alçak dağ yamaçlarında ise fazla sığa ve kurağa dayanıklı maki adı verilen bitki topluluğı yer almaktadır. Makiler sert yapraklı, bazen dikenli, her mevsim yeşil duran çalılıklar ve bodur ağaçlardan meydana gelmiştir. Mazı meşesi, defne, sakızlık teşbih ve karaçalı bu ağaçlardandır (Diker, 2013, 50-159).

1.6.3. İdarî Yapı, Nüfus ve Yerleşme

Eski adı Eloğlu olan Türkoğlu 1944 yılına kadar köy statüsünde kalmış, 1944'te nahiye olmuştur. 11 Şubat 1960 tarihinde dönemin başbakanı Adnan Menderes bölgeyi ziyaret etmiş; buranın ilçe ve adının Türkoğlu olmasına karar vermiştir. İlçe, 20 Nisan 1960 tarihli 7033 sayılı yasa ile Kahramanmaraş ilinin 6. ilçesi olmuştur (TB, 06.10.2020, <https://www.turkoglu.bel.tr/>).

Türkoğlu ilçesi ile ilgili ayrıntılı bilgilere tahrir defterlerinde rastlanmaktadır. İlçede bulunan eski höyükler bölgenin eski bir yerleşim yeri olduğunu göstermektedir. Bölgede kurulu olan köyler binlerce yıl öncesinde var olan bu suni höyükler üzerine kurulmuştur. Konyar 2008 yılında yaptığı araştırmasında Türkoğlu'nda bulunan üç adet höyüğü (Pınar Höyük, Eşekhamzalı, Cacıranlı) incelemiştir (Konyar, 2009, 138).

Türkoğlu topraklarında tarih boyunca Halaf Çağı, Asur Koloni dönemi gibi devirlerin yanında Büyük Hitit İmparatorluğu, Geç Hititler, Asurlular, Med ve Persler, Makedonyalılar, Selefkoslar, Roma İmparatorluğu, Komegene Krallığı, Bizans İmparatorluğu gibi İslam öncesinde Anadolu'da hakimiyet kuran devletler hüküm sürmüşlerdir (Koç ve Gökhan, 2009, 6).

İlçeye bağlı 44 mahalle bulunmaktadır. Bunlar: Akçalı, Avşarlı, Aydıncavak, Bayramgazi, Beyoğlu, Büyükimalı, Ceceli, Cennetpınarı, Cumhuriyet, Çakallıçullu, Çakkallıhasanağa, Çakıroğlu, Çobantepe, Dedeler, Doluca, Fatih, Gaziler, Gaziosmanpaşa, Göllühöyük, Hacıbebek, Hopurlu, İstasyon, Kadioğluçifliği, Kaledibi, Kelibişler, Kılılı, Kırmakaya, Kızılentiş, Kumçatı, Kuyumcular, Küçükimalı, Minehöyük, Önsenhopuru, Özbek, Pınarhöyük, Şekeroba, Tahtalıdedeler, Uzunsöğüt, Yavuzlar, Yeniköy, Yenipınar, Yeşilyöre, Yeşilyurt, Yolderesi mahalleleridir. (TK, 02.11.2020, <http://www.turkoglu.gov.tr/mahalli-idareler>).

İlçeye bağlı olan Şekeroba (Akçakoyunlu), Özbek, Tahtalıdedeler, Yeşilyöre (Orçan Araplı), Avşarlı, Çakallıçullu, Çakallıhasan Ağa, Hopurlu, Kuyumcular ve

Uzunsöğüt (Orçanbanı) mahalelerinin isimleri 16. yüzyılda bölgede konar-göçer hayatı yaşayan, daha sonra yerleşik hayata geçen Dulkadiroğlu ulusuna bağlı Türkmen-Yörük cemaatlerinin adlarından gelmektedir. “Anamuslu be nâm-ı Karacalu taifesine bağlı Orçan aşiretinin torunları olan ve bugün Türkoğlu ilçesine bağlı köylerin bir kısmı Orçan köyleri olarak zikredilmektedir” (Solak, 2002, 137-138).

Atalay, Eloğlu köyüne Tacirli aşiretinin yerleştirildiğini ve 1973’te buradaki nüfusun 100 kişiyi geçmediğini söyler (1973, 76). İlçedeki yerleşkelerle ilgili ilk nüfus verilerine 1881 nüfus sayımından ulaşılmaktadır. Bu tarihte ilçe alanında kalan yerleşmelerin toplam nüfusu 3.318 kişiden oluşmaktadır. İkinci nüfus sayımında 1935 yılındaki nüfus 8.868 kadardır. 2007 yılında toplam nüfus ise 62.154’e ulaşmıştır. İlçenin 2004 yılındaki toplam nüfusu 62.375; 2010 yılındaki toplam nüfusu ise 64.980 kişi olarak tespit edilmiştir (Kaymakamlık Proje, 2011, 32).

“Türkoğlu’nun 2011 nüfus sayımına göre çevresiyle birlikte nüfusu 65.112’dir. Türkoğlu il alanının % 4’ünü kaplarken, il nüfusunun % 6,1’ini barındırmaktadır.” 2011 yılında ilçe merkezinin nüfusu 14.539 kişiyken bucak ve köy nüfusu 50.563 kişidir. Toplam nüfus ise 65.102 kişidir (Diker, 2013, 160). Bu verilere bakıldığında ilçe nüfusunun büyük bir çoğunluğunu kır nüfusu oluşturmaktadır.

Türkoğlu ilçesi, Kahramanmaraş’ın ilçeleri arasında nüfus bakımından beşinci sıradadır. İlçenin 2014 tarihli nüfus verilerine bakıldığında 33.776 erkek, 33.110 kadın nüfus görünmektedir. İlçenin toplam nüfusu ise 67.886’dır. 2013-2014 yılları arasında ilçenin nüfus artış hızı % 22’dir (Gündüz, 2015, 56). İlçedeki erkek nüfusu kadın nüfusuna oranla daha fazladır. İlçe ulaşım ve iş imkânlarından dolayı çevre köylerden göç almıştır. İlçedeki geçim sıkıntısından dolayı istihdam olanakları fazla olan Gaziantep, Adana gibi şehirlerin yanında Almanya, Fransa, İngiltere’ye de göç edenler olmuştur. Tarım arazilerinin ilçede geniş yer kaplaması mevsimlik işçi göçü almasına sebep olmuştur. İlçenin bazı yıllardaki genel nüfus bilgileri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1.1: Yıllara Göre İlçe Nüfusu

YILLAR	GENEL NÜFUS
1940	6.597
1965	19.660
1990	43.350
1997	60.982
2007	62.154
2015	69.480
2016	70.773
2017	71.876
2018	73.770
2019	77.112
2020	78. 569
2021	78. 588

(20.09.2022, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>) (Okumuş, 2010, 262-264).

1.6.4. Eğitim

1950 yılından itibaren devlet tarafından okul açılmış; 1990 yılından sonra okulsuz köy ve mezra kalmamıştır (Türkoğlu İlçe Yıllığı, 2003, 34).

İlçe merkezine 1966 yılında ortaokul; 1975 yılında ise lise açılmıştır. 1990-1991 yılında ise ilçenin Beyoğlu Kasabası'na Turgut Reis Çok Programlı Lisesi açılmıştır. Daha sonra 1995 yılında İmam Hatip Lisesi, 1996-1997 eğitim-öğretim yılında ise Yeşilyöre Çok Programlı Lisesi ile Türkoğlu Anadolu Lisesi açılmıştır. 24 Ekim 2011 tarihinde Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesine bağlı Türkoğlu Meslek Yüksekokulu adı ile bir yükseköğretim kurumu açılmıştır (Kaymakamlık Proje, 2011, 31).

2014 tarihi itibarıyla ilçenin okuryazar oranı % 22 oranında yükseköğretim, %38 oranında ortaöğretim, %37 oranında ilköğretim, %3 oranında ise eğitimsiz nüfusu barındırır (Gündüz, 2015, 56). İlçede toplam 91 okul, 680 derslik, 834 öğretmen ve 17.148 öğrenci vardır (15.11.2020, <https://turkoglu.meb.gov.tr/>).

1.6.5. Sağlık

Türkoğlu'nda 23.07.1998 yılında, adını kalp naklini ilk gerçekleştiren hekimden alan Dr Kemal Beyazıt Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi, sağlık alanında hizmet vermeye başlamıştır. Hastane 25 Mayıs 2018 yılı itibarıyla bu merkez, Dr. Kemal Beyazıt Devlet Hastanesine dönüştürülmüş; 50 yataklı fizik tedavi ünitesi ve 60 yataklı ana binası ile hizmet vermeye devam etmektedir. İlçede Cumhuriyet, Fatih, Ceceli, Beyoğlu, Büyükmalı, Kılılı, Şekeroba, Uzunsöğüt ve Şekeroba Mahallelerinde toplam 10 adet Aile Sağlığı Merkezi hizmet vermektedir (15.11.2020, <https://turkoglu.saglik.gov.tr/>).

1.6.6. İktisadî Yapı

İnsanlar bu bölgede geçimlerinin büyük bir kısmını tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

İlçede bulunan Gavur Gölü kurutularak önemli bir tarım arazisine dönüştürülmüştür. Kahramanmaraş Tarım İşletme Müdürlüğü (TİGEM) ilçe sınırları içerisinde Beyoğlu Mahallesinde bulunmaktadır.

İlçede 239.000 tarım arazisi bulunmaktadır. Bu arazilerde yetişen başlıca tarım ürünleri ise buğday, üzüm, pamuk, şekerpancarı, antepfıstığı, çamfıstığı, arpa, kırmızıbiber ve soya fasulyesi olup az miktarda zeytin, elma, nohut, mercimek ve kayısı da yetiştirilmektedir (Gündüz, 2015, 57-62)

Sebzecilik de yapılan ilçede evlerinin önünde arazisi olanlar bahçe yaparlar. Bahçede domates, salatalık, patlıcan, biber, fasulye, soğan, sarımsak, bamya, kabak, nane ve reyhan yetiştirirler. İlçede uygun alanlarda seracılık faaliyetleri de yapılmaktadır. Üzüm, ayva, elma, incir, kayısı, dut, nar, ceviz, badem, hurma, erik, armut, kiraz, vişne gibi meyveler de burada yetiştirilmektedir.

Diğer bir geçim kaynağı hayvancılık olan ilçede büyükbaş, küçükbaş, kümes hayvancılığının yanında arıcılık ve balıkçılık yapılmaktadır. “1958 yılında Türkoğlu inekhanesi kurulmuştur. Gavur Gölü bataklığının kurutulmasıyla 20.227 dekarlık alanda

kurulan inekthane, sığırcılık, koyunculuk, tavukçuluk ve tarımda ilçe halkına rehberlik yapmaktadır” (Diker, 2013, 193). Yazın mera ve yaylalarda otlatılan hayvanlar kışın ahırlarda saman ve ot ile beslenir.

İlçe sınırları içerisinde sanayi alanında yapılan yatırımlar ekonomiye katkı sağlamanın yanında istihdam alanlarını artırmıştır. Başta iplik, kumaş, çırçır, mısır kurutma, tuğla, beton yapı, boyama, çelik, tencere, baharat, hidrofil pamuk, krom maden ocağı, kum ocağı, mandıra, torf, yağ, kağıt fabrikaları gibi işletmeler bulunmaktadır (Gündüz, 2015, 69). Köylerde halı dokuma atölyeleri ve çeşitli alanlarda açılan kurslarla elde edilen ürünlerle aile ekonomisine katkıda bulunmaktadır (Koç ve Gökhan, 2009, 340). Organize sanayi bölgesinin ve lojistik merkezinin de açılmasıyla ilçede ekonomik yönden hareketlilik meydana gelmiştir. Vatandaşlara çeşitli istihdam alanlarının sağlanmasıyla işsizlik oranı azalmıştır.

“Kahramanmaraş ili barit¹ oluşumları bakımından önemlidir. İl ve civarında irili ufaklı çok sayıda barit yatak ve zuhurları yer almaktadır. Türkoğlu ilçesinde ise 462.000 ton rezerve sahip Türkoğlu-Şekeroba barit yatakları bulunmaktadır. İlde ayrıca tuğla-kiremit sanayi hammaddeleri de araştırılmış ve Türkoğlu-Kılık ve Pazarcık sahalarında iyi kaliteli 59 milyon ton muhtemel rezerv belirlenmiştir” (15.12.2020, https://www.mta.gov.tr/kmaras_madenler).

1.6.7. Ulaşım

İlçenin Kahramanmaraş merkez ilçelerine yakın olması sayesinde ulaşım durumu iyidir. Türkoğlu’nun çevre yerleşim yerleri ile bağlantısı karayolu ve demiryolu aracılığıyla sağlanmaktadır. Türkoğlu’nun ulaşım açısından en büyük avantajı Kahramanmaraş’ı Adana, Osmaniye ve Hatay’a bağlayan güzergahta bulunmasıdır. İl merkezine 22 km mesafede olduğu için ulaşım problemi yoktur. Doğusuna açılan yol ile Pazarcık, Gaziantep ve Malatya’ya; kuzeyine açılan yol ile Kahramanmaraş ve Kayseri’ye bağlanmaktadır. İlçeden 42 km’lik demiryoluyla Kahramanmaraş’a ulaşmak mümkündür (Ergüder, 2003, 18).

Türkoğlu, Bağdat Demiryolu hattının geçtiği İslahiye istasyonuna 45 km mesafede olduğu için önemli ticaret güzergâhlarındadır (Gökhan, 2013, 592).

Adana-Gaziantep-Malatya Demiryolu ilçe sınırları içinden geçmekte olup yük ve yolcu taşımacılığında büyük ölçüde faydalı olmaktadır. Ayrıca ilçe merkezinde, Yeniköy (Köprüağzı) ve Beyoğlu Mahalllerinde birer tane olmak üzere üç istasyon bulunmaktadır (Kaymakamlık Proje, 2011, 33). Köyler ile ilçe merkezleri arasındaki ulaşım daha çok minibüs seferleriyle yapılmaktadır (Ergüder, 2003, 18). Kesişim noktasında bulunduğundan günün her saatinde istenilen il ve ilçeye ulaşım mümkündür.

1.6.8. İlçenin Kuruluşu ve Tarihi

İlçe, bölgede yapılan Fırka-i İslahiye iskân politikası ile bu bölgede konargöçer hayat süren aşiretlerin yerleşik hayata geçmesiyle kurulmuştur. 1853 Kırım Harbi’nde çekilen asker sıkıntısı Gavur Dağları ve Kozan Dağları civarından istenen askerle

¹ Tuğla yapımında kullanılan bir tür maden.

giderilmek istenmiş; bu da Fırka-i İslâhiye'nin² kurulmasına sebep olmuştur. Bölgedeki aşiretlerin devletle olan muhalefeti nedeniyle bu istek gerçekleştirilememiştir (Halaçoğlu, 2011, 1).

“Fırka-i İslâhiye'nin vücuda getirdiği köylerden birisi Maraş'a yedi saat mesafede bulunan (Eloğlu) adındaki köydü. Fırka-i İslâhiye buraya yüz hane Tecirli aşireti oturtmuştu” (Atalay, 1973, 78). Kurtuluş Savaşı sırasında ilçe Fransızlar ve Ermeniler tarafından işgale uğramıştı. Bulunduğu konum itibarıyla de Fransızların iletişim güzergâhında bulunan ilçe göstermiş olduğu kurtuluş mücadelesiyle önemli başarılar elde etmiştir.

Kurtuluş Savaşı sırasında Maraş sorunu Fransızları kaygılandırdığı için bölgeye yardımcı birlikler gönderdiler. Maraş'tan İslâhiye'ye hareket eden birlik Türkoğlu'nun güneyinde bulunan Kılılı mevkiinde Muallim Hayrullah Efendi'nin birliği tarafından pusuya düşürüldü ve Fransızlar büyük bir bozguna uğratıldı. İslâhiye üzerinden bir Fransız birliğinin Maraş'a geleceği haberi alındı. Ceceli köyü civarında Fransızlar milli kuvvetlerin baskınına uğradıysa da Fransızlar bu baskını püskürttü. Ceceli köyünü ele geçirerek yakıp yıktılar. Daha sonra Babarun mevkiine gelen milli kuvvetler tekrar taarruza geçtiler. Fransızlar Türkoğlu'nu kuşattıkları için milli kuvvetler ilk başta iyi bir sonuç alamadı. Ancak milli kuvvetlerden gelen destek birliklerle Fransızlar Eloğlu'nda kuşatıldı. Eloğlu çarpışmasını duyan Fransız komutan yol güzergâhındaki çetelerin dağıtılması için hükümete başvurdu. Daha sonra Kuvayımillîye ile görüşüp Fransız taburu göndererek Eloğlu'ndaki Fransız kuvvetlerini de alıp Maraş'a döndüler (Türk İstiklal Harbi, 2009, 92-93) .

Ermenilerin de saldırısına uğrayan ilçenin Karalar ve Sarılar köyleri kurşun yağmuruna tutulmuş; bu saldırıdan kurtulmak isteyen her iki köy halkı güneydeki İncebel'i aşarak Şekeroba'ya sığınmak zorunda kalmıştır. Halk arasında bu olaya “Kaç Kaç” olayı denmiştir (Okumuş, 2006, 18).

1.6.9. Türkoğlu Adının Kaynağı

İlçenin eski adı Eloğlu'dur. Eloğlu ismi verilmesinin çeşitli rivayetleri vardır. Bölgeye sonradan geldikleri için çevre sakinleri yabancı anlamında Eloğlu demiştir. “El” kelimesinin *devlet* anlamı vardır; devlet zoruyla yerleştirildiklerinden dolayı Eloğlu'nun *devlet oğlu* anlamı da vardır (El=Devlet). Bu çevreye Maraş yöresinden bir genç kız kaçırdı ve bugünkü ilçe merkezinin alt kısmına saklanırlar. Bölge bataklık olduğundan sivrisinekler çok fazladır. Gençlerin bir süre sonra azıkları biter. Genç adam Maraş'a azık almaya gider. Bu gidiş ve dönüş uzun sürer. Bu kıza sivrisinekler çok fazla zarar verir. Genç kız da ağlayarak, “Eloğluna güven olmaz mı?” diyerek haykırdığı için bu olayın geçmiş olduğu yere Eloğlu denmiştir (TB, 06.10.2020, <http://www.turkoglu.gov.tr/turkoglu>).

² Savaşın sona Osmanlı Hükümeti hem orduya yeni asker kaynakları temin etmek hem de bölgeyi itaat altına alıp güvenliğini sağlamak, eşkıyalığa son vermek, vergileri düzenli bir şekilde almak ve birçok karışıklığa yol açan konargöçer teşekkülleri yerleşik hayata geçirip ziraatı teşvik etmek için bir askeri güç oluşturma kararı almış ve bu güce de Fırka-i İslâhiye denmişti (Halaçoğlu, 1996, 35).

“Bu ilçenin eski adı İloğlu olup halk ağzında Eloğlu olarak telaffuz edilmiştir. İloğlu, ilçeyi kuran Tecirli aşiretinin bir obasının adı olup 1866’da buraya iskân edilmiştir. 1960’da kaza haline getirilen Eloğlu’nun adı Türkoğlu’na çevrilmiştir” (Gökhan, 2011, 22). Bu rivayet en sağlam rivayet olmalıdır.

“Eloğlu bugünkü Türkoğlu ilçesinin eski adıdır. Yeni Türkçe harflerin kabulünde Türkçedeki üç sesin karşılığı harf unutulmuş olduğundan Allah kelimesinin karşılığı Tanrı kelimesi nasıl telâffuz ettiğimiz gibi yazılmıyorsa yabancının oğlu anlamına gelen Eloğlu da sanki ayağımız gibi bir uzvumuz olan elimizin oğlu imiş gibi El oğlu şeklinde yazılmakta ve bu kelimeyi Maraşlı olmayanlar bu yanlış şekli ile kullanmaktadır” (Atalay, 1973, 78).

1.6.10. Gelenek ve Görenekler

Gelenek ve göreneklerimiz geçmişle gelecek arasında köprüdür. Atalay, Maraş ahalisinin hayatının pek basit ve iptidai olduğunu, hâlâ eski aşiret hayatını bırakmadıklarını söyler (Atalay, 1973, 93). Fakat ilçede bu aşiret hayatından pek ize rastlanmamaktadır. Aşiret hayatı gibi kalabalık aile ortamlarından bugün tamamen çekirdek aile yapısına geçilmiştir.

Yöre mutfağında Güneydoğu ve Akdeniz bölgesinin tüm özelliklerini görmek mümkündür. Zengin bir yemek çeşidine sahip yöre mutfağı halkın damak zevkine düşkünlüğünün göstergesidir. “Maraşta yemek, bulgur ve bir nevi sert tarhana, döğme, nohut, mercimek gibi hububat, badıcan, bamya, fasulye gibi sebzelerden ibarettir” (Atalay, 1973, 93).

Her bölgede olduğu gibi Türkoğlu ilçesinin de kendine özgü yemek çeşitleri vardır. Başlıca yemek isimlerine değinilecek olunursa soğukluk eşgilisi (semizotu eşgilisi), patlıcan söğürmesi, tırşik yemeği, ekmek musakka, tovga (yayla çorbası), kömeç lapası, hardal (haldar) kavurması, yarpuzlu ekşili çorba, ıskın kavurması, soğanlama, tarhana kavurması, simit köftesi, ekşili turşu, çiriş lepesi, borona, lovlaz (lolaz) haşlaması, yarpuzlu (Narpuzlu) dövme aşı, bulambaç (bulamaç), kabak lapası, dometesli bulgur pilavı, doğrambaç ve çeşitleri, balık kızartması, tavuk haşlaması, börek ve çeşitleri (Kaymakamlık Proje, 2011, 33) sayılabilir.

İlçede genellikle düğün yemeklerinde çok yapılan tovga için Atalay “Yoğurttan yapılan (Toyga) çorbasını çok severler” (1973, 93) demiştir. Yemeklerde Maraş biberi de vazgeçilmez bir baharattır. Bunun yanında tatlılar da bulunmaktadır. Çullama, bayram kömbesi, yüzlü kömbe, ekmek bulamacı, un helvası, lokma tatlısı ve dondurma meşhurdur. Yörenin ve Türkoğlu’nun en önemli besin kaynaklarından biri de tarhanadır. Çorbası, kavurması, kızartması, aşı, firiği, yoğurtlusu ile tercih edilen tarhana yöre halkının yazın ve kışın vazgeçilmez besinidir. Misafire çayın yanında badem, antepfıstığı, yer fıstığı ile ikram edilir; yakın çevreye, dost ve akrabaya hediye olarak da gönderilir.

İlçede evlilik damat ve gelin adayının istekleri doğrultusunda yapılır. Bazı durumlarda ise görücü usulü evlilik gerçekleştirilir. Gelin adayına karar verilince kız isteme merasimi gerçekleşir. Kız evinin kararı olumlu ise erkek tarafından aile

büyükleri “düğürücü”³ olarak gider ve kız isteme merasimi yapılır. Merasimin yapıldığı güne “ağız tatlısı” denir. Birkaç gün sonra ise büyük tatlı merasimi yapılır. Tatlı gününde yüzüklerin takılmasına bölgede “toka merasimi” denir. Toka merasimi yöresel bir gelenektir. Daha sonra nişan gününü kararlaştırmak için şerbet günü yapılır. Perşembeyi cumaya bağlayan gece her iki tarafın akrabaları, aileleri kız evinde bir araya gelir. Şerbetler içilir, tatlılar yenir. Şerbet dağıtılırken damadın annesi gelin adayına berklik olarak yüzük takar. Nişan gününe kara verilir ve herkese duyurulur. Ve o gün yakınlar, tanıklar kız evinde toplanır. Eğlenilir, ikramlar ve takı merasimi yapılır; gelin adayına takı takılır. Nişan merasiminden sonra düğün günü kararlaştırılır ve hazırlıklar başlar. Düğün hazırlıkları bittikten sonra her iki tarafça belirlenen iki kişi okutucu olarak görevlendirilir. Tanıdık ve akrabalara okuntu gönderilir. Yakın akrabalara elbiselik, gömlek gibi hediyelikler gönderilirken diğerlerine havlu, çorap gibi hediyelikler gönderilir. Düğün öncesinde oğlan tarafı düğün ekmeği yapar ve bu ekmeği düğün günü misafirlerine ikram eder.

“Düğünden birkaç gün önce gelinin çeyizi oğlan evine merasimle getirilir. Düğünden sonra ise gelinin çeyizi serilir, oğlan evi tarafından görülür. Buna “çeyiz serme” veya “çeyiz görme” denir” (Koç ve Gökhan, 2009, 302).

Köylerde düğün üç gün yapılırken merkezde yalnız bir akşamda gerçekleşen salon düğünü tercih edilir. Köy düğünleri cuma günü namazdan sonra erkek evinde başlar. Oğlan evine bayrak dikilir, kurban kesilir, düğüne çağırılan kişiler davul zurna çalan kişilere bahşiş verir. Cumartesi akşamı oğlan evi kız evine kına gecesi için kınacı giderler. Eğlence yapılır; maniler, türküler okunur. Gelin kına yakılacak zaman elini açmaz ve kaynanasının avucuna altın koymasını ister; altın konulduktan sonra kına yakılır. Kına yakılırken misafirlere kına çerezi dağıtılır. Kına gecesi topluluğun dağılmasıyla sona erer. Düğünün son günü pazara rastlar. Pazar günü davul, zurna eşliğinde düğün alayı gelini almaya gider (Erkılıç, 1997, 31).

Gelin oğlan evine geldiğinde arabadan inmeden güveyin yakınları geline hediyeler verir. Buna “indirmelik” denir. Bundan sonra akrabalar ve davetliler tarafından bir yardım olması düşüncesiyle “Darısı oğluna kızına!” denilerek, para, altın, çeşitli eşya, elbise gibi hediyeler verilir. Buna da “Şaba merasimi” denir. Bu merasim bittikten sonra oğlanın annesi elinde tabak gelinin başına arpa, şeker, leblebi karışımı bir çerez atar ve gelin arabadan indirilir (Koç ve Gökhan, 2009, 304).

Kadın ve erkeklerin giyim kuşamı mevsimlere göre değişiklik gösterir. Erkeklerde sırtta; mintan, bordo rengin hakim olduğu aba, siyah şalvar, belde kuşak, ayakta gülşefteli yemeni giyilir. Aba ve şalvarın sırma ve sim ile işlenmiş olanı tercih edilir. Kadınlarda başta iğne oyalarıyla süslenmiş yazma; sırtta fistan, belde; kemer, ayakta, uzun ve bol könçek giyilir ve topuklu kundura tercih edilir. 40-50 yıl öncesine kadar giyilen bu kıyafetler, bugün modern çağa göre uyarlanmıştır (Ergüder, 2003, 48). Milli mücadele yıllarında giyilen şimdi ise yalnız özel gün ve düğünlerde giyilen “çete kıyafeti” vardır.

İlçede bayramlara çok önem verilir. Günler öncesinden bayram hazırlıkları yapılır. Ramazan Bayramı’nda gelen misafirlere ikram edilmek üzere yöresel tuzlu,

³ Dünür olacak aile, kız istemeye giderken bu isimle adlandırılır.

şekerli bayram kömbesi ve üzerine yoğurt ya da pekmezle yapılan yüzlü kömbe yapılır. Bayram günü temiz ve yeni kıyafetler giyilerek camiye gidilir. Bayram namazı kılınır. Bayram namazı bitiminde cami içerisinde bayramlaşma merasimi yapılır. Daha sonra insanlar evlerine giderek aileleriyle bayramlaşır. Kurban Bayramı'nda ev halkıyla da bayramlaştıktan sonra bayramlık giysiler çıkarılır; eski kıyafetler giyilerek kurban kesilir. Kurban kesim işi bittikten sonra küçük parçalara ayrılan ve “pay” denilen kurban eti kurban kesmeyen komşulara dağıtılır. Geriye kalan da ev halkı tarafından yenir ve gelen misafirlere ikram edilir. Bayramda küskünler barışır ve kabir ziyaretleri yapılır.

Maraşlı için üçüncü bir bayram Çete Bayramı veya Kurtuluş Bayramı'dır. Şubat ayı geldiğinde her mahalleden çete kıyafeti giyen yaşlı genç erkekler gurup gurup caddeye dağılır, kendi mahallelerinin pankartlarıyla davul zurna eşliğinde halaylar çekerek kurtuluş bayramı olan 12 Şubat'ı karşılarlar (Erdem ve Kirik, 2011, 27).

İlçede yazdan kışa büyük bir zahmetle hazırlıklar yapılır. Bunlar tarhana yapma, sumak ekşisi çıkarma, domates ve biber salçası yapma, buğday kaynatıp öğütme, unluk yıkama, dolmalık biber, kabak, patlıcan, hoşafılık meyve, nane, reyhan, incir kurutma; üzüm, incir veya dut pekmezi çıkartma; cevizli sucuk, pestil, bohça yapma vs. olarak belirtilebilir (Erdem ve Kirik, 2011, 27).

İlçede erkeklerin kişisel zevkleri içinde ot atmak yaygındır. Atalay Maraş otu için birçok erkeğin ot attığını ve teneke kutular içinde sokakta, kahvede, her yerde bir miktar alıp parmaklarıyla dişlerinin etine sürüp tükürdüklerini söyler (Atalay, 1973, 93).

Türkoğlu ve çevresinde doğumla ilgili bazı inanışlar vardır. Yeni doğum yapan kadınlara “al basması” olayından korkulur. Al basmasını önlemek için kadının yastığının altına iğne, makas, ayna konulur. Doğum yapan kadına bulamaç (hapısa) adında su, nişasta ve şekerle yapılan tatlı yedirirler. Yeni doğan çocuğun düşen göbek bağı okul, hastane, camii gibi yerlere gömülür. Böylece çocuğun büyük adam olacağına inanılır. Hısım ve akrabalar yeni doğan çocuğu görmeye giderler. Çocuk görmeye gidilirken hediyeler alınır. Çocuğun adının babası tarafında kulağına ezan okunarak konulması adettir. Diğer bir adet ise ilk dişi çıkan çocuk için içerisinde buğday, mısır ve nohut olan “diş hediği”nin kaynatılmasıdır.

Askerlik millet olarak her zaman gurur kaynağımız olmuştur. Asker ocağına “Peygamber Ocağı” gözü ile bakılmaktadır. Askere gidecek olan gençler son hafta içinde hiçbir iş yapmazlar. Eş, dost, akraba, asker adayını evlerine davet eder ve ziyafet, eğlence tertip edilir. Askere gitmeden bir gün önce asker gecesi düzenlenir. Asker gecesinde davul zurna eşliğinde oyunlar oynanır. Şeker, lokum ve emzik bir ipe bağlanarak asker adayının boynuna takılır (Ergüder, 2003, 52).

Ölüm haberini duyurmak için camide sala verilir. Ölen kişi İslamî usullere göre defnedilir. Cenaze evine gelenler Kur'an-ı Kerim okur ve dua eder. Bu süre zarfında komşular cenaze evine yemek yapar. İlk hafta içerisinde helva yapılır ve dağıtılır. Ölünün kırkinci ve elli ikinci gecesinde mevlit okutulur (Ergüder, 2003,52).

1.6.11. Etnik Yapıyla Ağız Özellikleri İlişkisi

Bir bölgede ağız araştırmaları yapılırken o bölgenin etnik unsurlarının belirlenmesi büyük önem taşır. Bölgeyi ağız özellikleri bakımından incelerken daha önce o bölgede yaşamış ırk, boy, soy gibi özellikler hakkında bilgi verilmelidir.

Anadolu 11. ve 12. yüzyılda meydana gelen çeşitli askerî, siyasi ve sosyal olaylar göz önüne alındığında batıdan doğuya düzenli bir göç hareketinden etkilenmiştir (Şeker, 2004, 437). 1071 Malazgirt Savaşı ile Anadolu toprakları Türkleşmeye başlamış ve Oğuz boyları yurdun çeşitli yerlerine dağılmıştır. Anadolu'ya yerleşen Oğuz boyları çeşitli sebeplerden dolayı yer değiştirmiş, başka halklara, aşiretlere karışarak yeni aşiretler ve yeni birlikler oluşturmuşlardır (Gülsevin, 2009, 1068). Kahramanmaraş bölgesine de çeşitli aşiret ve birlikler kurulmuştur. 14. yüzyılda Anadolu'ya yerleşen Oğuz boylarından Maraş ve çevresine yerleşenlere bakıldığında Avşar Ömer, Bayındır, Çepni, Kınık-Kuzu, Büyük-Kınık boyları karşımıza çıkmaktadır (Sümer, 1999, 411-426). Maraş bölgesinde hakimiyet kuran Dulkadiroğulları Oğuzların Boz-Ok kolunun Bayat boyuna dâhildir (Sümer, 1999, 429-432).

Maraş bölgesinde mevcudiyeti bilinen Türk boyları Ağaç-Eriler, Avşarlar (Afşarlar), Bayatlar, Bayındırlar, Çepniler, Karkınlar, Kınıklar, Kızıklar, Peçenekler, Yazırlar ve Yıvalar'dır (Sümer, 2004, 437-448) Atalay, Türkoğlu ilçesine Dulkadiroğullarından Tacirli aşiretinin yerleştirildiğini söylemektedir (1973, 76). Türkoğlu ilçesine bağlı olan Şekeroba (Akçakoyunlu), Özbek, Tahtalıdedeler, Yeşilyöre (Orçan Araplı), Avşarlı, Çakallıçullu, Çakallıhasanağa, Hopurlu, Kuyumcular ve Uzunsöğüt (Orçanbanı) köylerinin isimleri 16. yüzyılda bölgede konar-göçer hayatı yaşayan daha sonra yerleşik hayata geçen Dulkadiroğlu ulusuna bağlı Türkmen-Yörük cemaatlerinin adlarından gelmektedir. "Anamuslu be nâm-ı Karacalu taifesine bağlı Orçan aşiretinin torunları olan ve bugün Türkoğlu ilçesine bağlı köylerin bir kısmı Orçan köyleri olarak zikredilmektedir" (Solak, 2002, 137-138). Maraş bölgesine yerleşmiş Kuyumcular adında bir oymak mevcuttur ve ilçede Kuyumcular Mahallesi olarak varlığını sürdürmektedir (Şeker, 2004, 449).

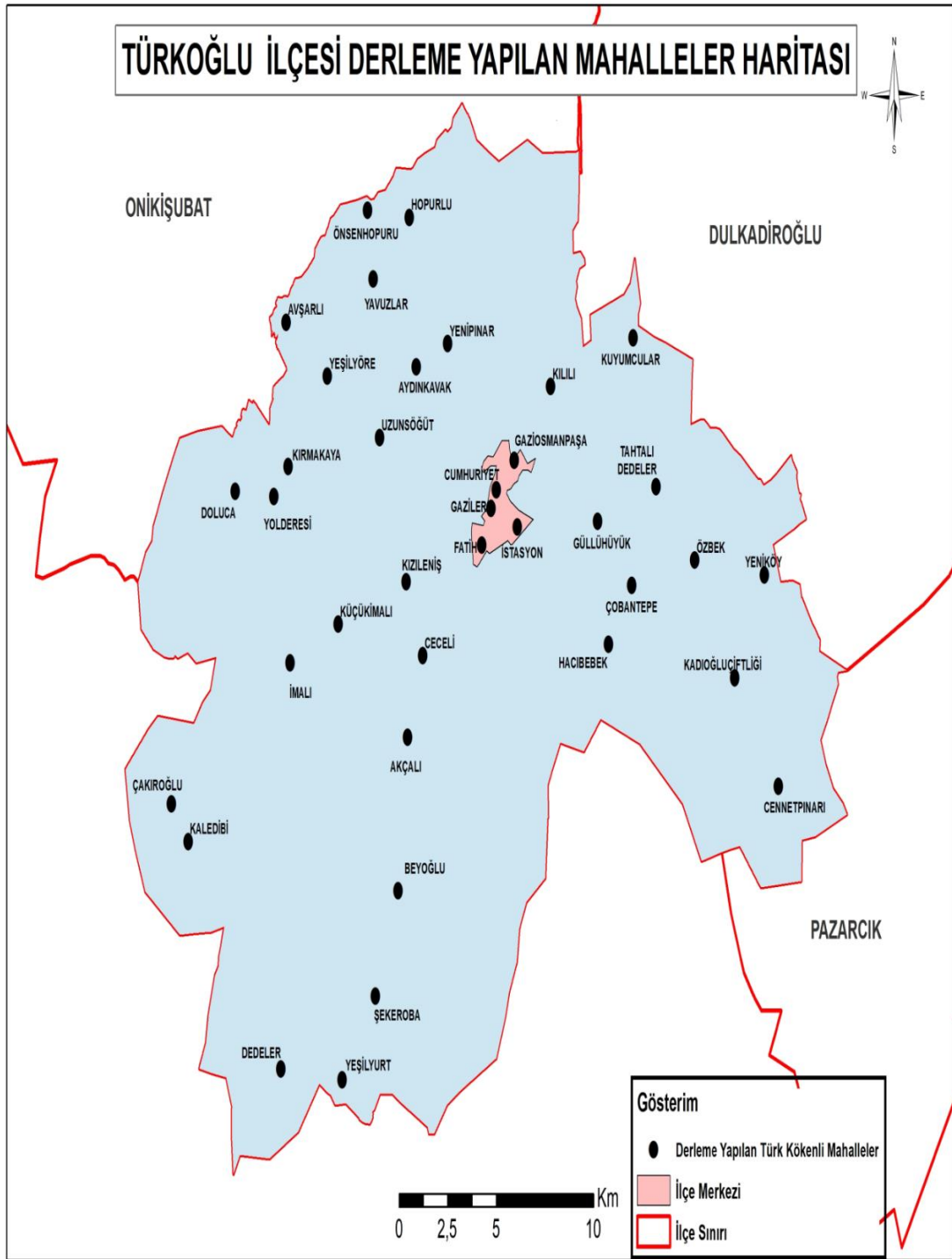
Bölgeye yerleşen boy ve aşiretlerin isimlerinin yanı sıra kültürel unsurları da varlığını devam ettirmektedir. Türkoğlu ilçesinde Türkçenin varlığı bölgenin tam bir Türk yurdu olduğunu göstermektedir.

1.6.12. Türkoğlu İlçesinde Derleme Yapılan ve Yapılmayan Yerleşim Yerleri

1.6.12.1. Türkoğlu İlçesinde Derleme Yapılan Mahalleler

1. Akçalı
2. Avşarlı
3. Aydınkavak
4. Beyoğlu
5. Büyükimalı
6. Ceceli
7. Cennetpınarı
8. Cumhuriyet

9. Çakıroğlu
10. Çobantepe
11. Dedeler
12. Doluca
13. Fatih
14. Gaziler
15. Gaziosmanpaşa
16. Göllühöyük
17. Hacıbebek
18. Hopurlu
19. Kadioğluçifliği
20. Kaledibi
21. Kılılı
22. Kırmakaya
23. Kızıleniş
24. Kuyumcular
25. Küçükimalı
26. Önsenhopuru
27. Özbek
28. Şekeroba
29. Tahtalıdedeler
30. Uzunsöğüt
31. Yavuzlar
32. Yeniköy
33. Yenipınar
34. Yeşilyöre
35. Yeşilyurt
36. Yolderesi

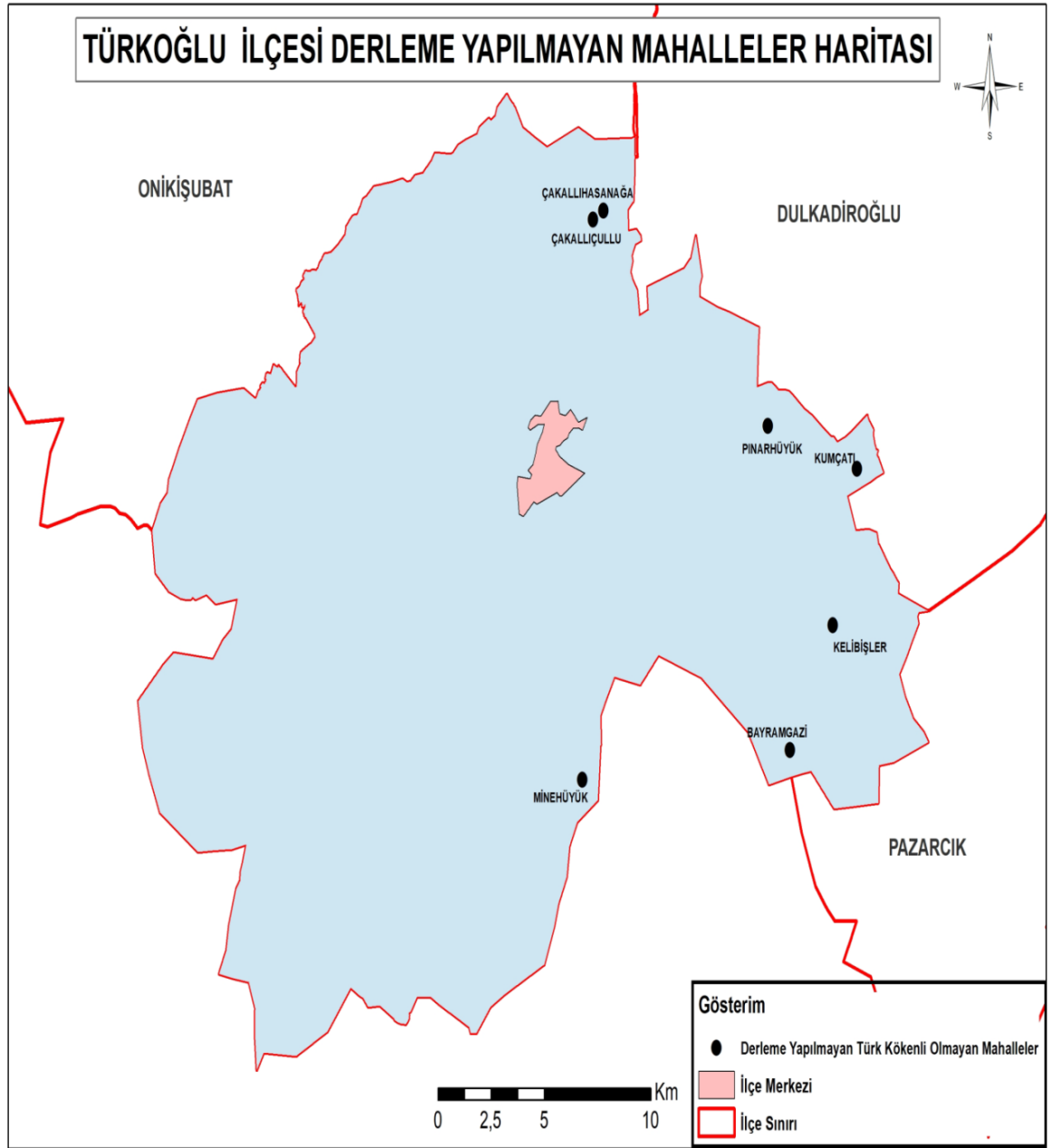


Şekil 1.2: Türkoğlu İlçesi Derleme Yapılan Mahalleler

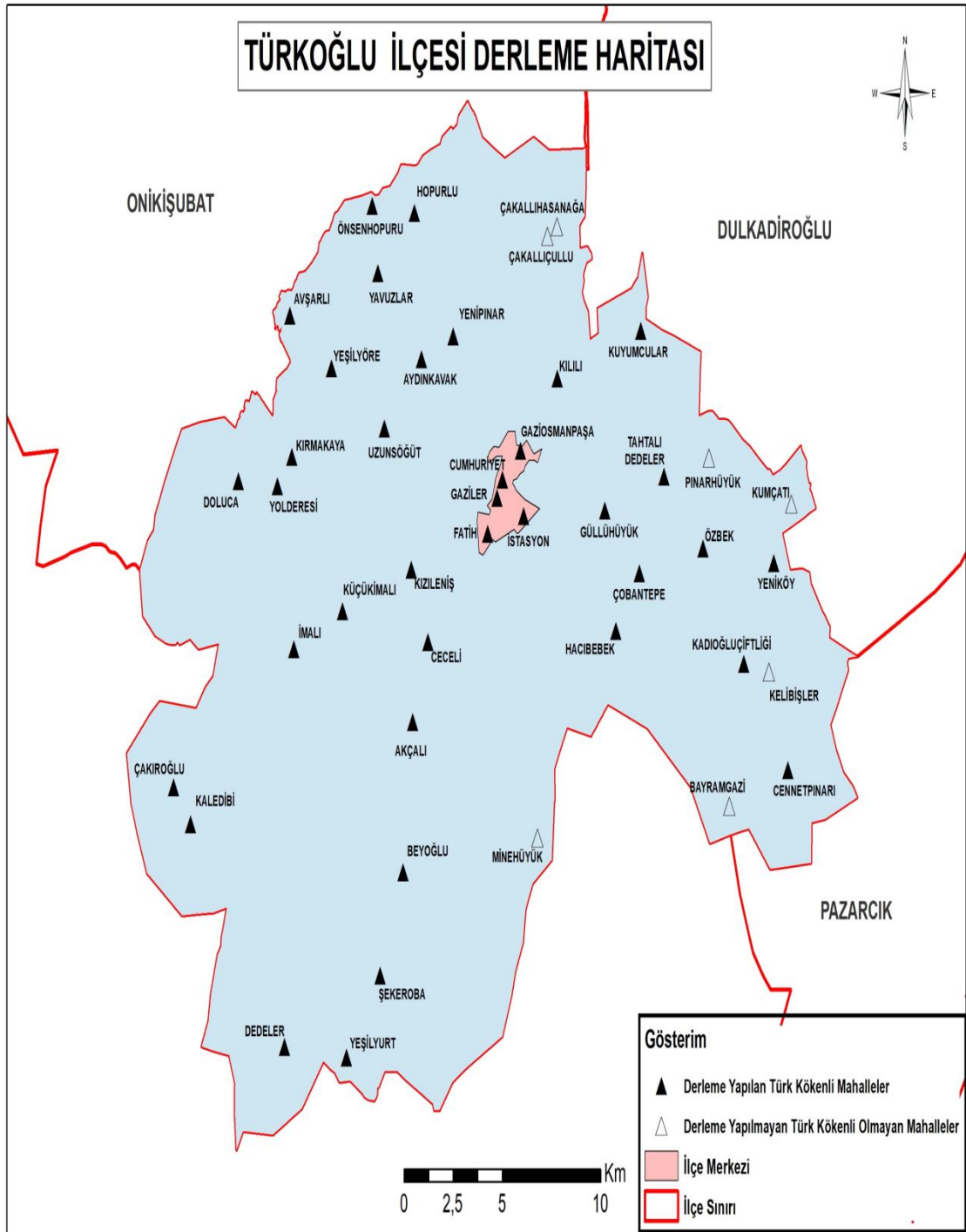
1.6.12.2. Türkoğlu İlçesinde Derleme Yapılmayan Mahalleler

1. Çakallıçullu
2. Çakkallıhasanağa
3. Kumçatı
4. Kelibişler
5. Minehöyük

6. Pınarhöyük
7. Bayramgazi



Şekil 1.3: Türkoğlu İlçesi Derleme Yapılmayan Mahalleler



Şekil 1.4: Türkoğlu İlçesi Derleme Haritası

2. SES BİLGİSİ

2.1. Ünlüler

2.1.1. Ünlü Çeşitleri

Türkoğlu ağızındaki sesleri öncelikle ünlüler bakımından incelemek gerekir. Ünlüler, “Cığerlerden gelen havanın ağız kanalında herhangi bir engele uğramadan dil ve dudakların oluşturduğu sestir” (Korkmaz, 1992, 158). Türkçede dilin yapısını meydana getiren ünlüler 8 tanedir: a, e, ı, i, o, ö, u, ü (Banguoğlu, 2019, 34). Türkoğlu ağızında Türkiye Türkçesindeki ünlülerin dışında boğumlanma noktasında farklılık gösteren başka ünlülerle de karşılaşılır. Türkçedeki ünlüler de göz önüne alındığında Türkoğlu ağızında bulunan diğer ünlüler şunlardır: [á], [á], [â], [è], [é], [ê], [í], [î], [ï], [ó], [ò], [ô], [ú].

2.1.1.1. /a/ Ünlüsü ve Çeşitleri [á, â, â]

[á]: /a/ ile /e/ arasında düz, geniş, yarı kalın, orta damak ünlüsüdür. Türkoğlu ağızında /c/, /ç/, /d/, /ğ/, /h/, /k/, /ñ/, /ş/, /r/, /y/, /z/ ünsüzlerinin yanında görülür:

parıyá 1/98, yálıy 1/108, aşşá 1/131, soruncá 12/116, durdukçá 12/127, girecáñ 1/182, gozánõlu 1/7, sáfâ 1/3, deynánen 51/69, isnihán 32/45, 36/99, işdá 20/32, durárim 36/2, beyáber 27/42, ká 13/59, ná 13/63, háâr-ola 15/51, yáşıcı 19/4, dāyá 19/63, káat 2/144, sófruyá 26/28, yápāsın 27/133, hafdıyá 30/10, çáldılar 36/99, diláklerim 51/8, lilá 51/16, yáşıl 51/38.

[â]: /a/ ile /ı/ arasında düz, kalın, yarı dar bir ünlüdür. Türkoğlu ağızında genellikle ikinci hece ve daha sonraki hecelerde görülür:

çardâj 13/46, yumaâ 13/51, dâjdicık 13/70, oynáyán 14/1, bulácâğ 14/17, tarlá 16/11, daâldılar 18/190, daâldı 18/190, bayraâñ 19/26, bayraâ 19/28, saâlmaz 21/88, saâmiyo 21/89, sayılmás 23/25, dükkánnarâ 23/48, dâj 36/16, pambâa 36/31, dâj-ısá 36/38, dâldı 36/56, tarhánayı 48/26, yâânı 48/47, aralâa 51/2, daralâa 51/64.

[â]: Arka damakta oluşan düz-geniş /a/ ile geniş-yuvarlak /o/ arasında bir sestir (Yalçın, 2013, 40). Türkoğlu ağızında /z/, /b/, /v/, /ş/, /f/ ünsüzlerinin yanında, ilk hece de ya da daha sonraki hecelerde görülen bir ünlüdür:

bâa 1/27, telefân 4/218, buâ 6/66, savâşları 6/111, vâ 6/136, olâmañ 14/74, fâtura 11/61, zâmannar 11/61, saâlasıñ 19/54, abâv 19/208, avşarlı 2/6, zâba 51/2, tâmusda 32/90, bâbamgil 33/35.

2.1.1.2. /e/ Ünlüsü ve Çeşitleri [è, é, ê]

[è]: /e/ ile /i/ arasında dar ve kapalı bir ünlüdür. Kapalı [è] sesi olarak bilinir. Kahramanmaraş ve yöresi ağızlarının belirgin bir özelliğidir. Genellikle ilk hecede görülen bu ses nadiren ikinci hecede görülmektedir. Birçok ağızda olduğu gibi Türkoğlu ağızında da aslî bir ünlüdür. Kapalı [è] sesinin Türkçenin bazı dönemlerinde aslî ünlü olup olmadığı konusundaki tartışmalar hala devam etmekle birlikte dil bilimciler tarafından ortak bir karara varılamamıştır (bk. Yavuz, 1991; Erdem ve Gül, 2006). Türkoğlu ağızında genellikle ilk hecede sistemli bir şekilde kullanılır:

yiğnim 1/3, dèrik 1/12, diyèr 1/14, gèdek 1/23, gèri 1/30, 9/35, gètđi 9/35, vèrđi 9/49, èkmek 9/73, èndī 9/82, tèze 8/139, diyècim 10/4, èpī 10/5, yèñi 10/5, mèrede 10/44, cènezè 10/51, bèzine 10/61, gètmişler. 10/144, dèdemiñ 10/166, çete 10/174, èbemiñ 11/3, dèr 11/8, gècesi 11/96, bèş 11/102, sèrerik 11/129, lèymun 2/133, tèz 2/211, èlli 3/51.

[é]: /e/ ile /i/ arasında /e/ sesinden çok /i/ sesine yakın dar bir ünlüdür. /y/ ünsüzünün etkisiyle daralmıştır. Türkoğlu ağzı metinlerinde çoğunlukla ikinci ve daha sonraki hecede bulunan sesin sistemli bir şekilde kullanıldığı görülmektedir:

diyé 1/37, séerdik 1/47, tèsgeriyé 1/50, haruniyé 1/54, yáylıyé 1/57 burıyé 1/58, iyé 1/90, sōramıyé 1/162, mesélá 1/164, māsiriyé 1/187, èyiyém 6/1, nirjé 6/2, sōlégem 6/16, gōcèe 6/39, dōyér 7/3, èbiyé 8/33, içiyéđiñ 8/136, bişé 9/5, yumúyé 10/57, māsére 10/93, maraşdıyémış 10/144, sōliyé 11/29, dómıyénen 35/29, herşey 35/58, kimsiyé 35/127, oturmiçecém 36/2, dönıyé 37/59, arıyé 38/153, terliyesin 41/47, nişé 44/61.

[ê]: /e/ ile /ö/ arasında yarı yuvarlak bir ünlüdür. Bu ünlü Türkoğlu ağzında /ö/ ünlüsünün nispeten düzleşmesi sonucu oluşmuştur (Tansu, 1963, 47). Dudak ünsüzlerinin yanında kısmen yuvarlaklaşan /e/ ünlüsüyle karşılaşmaktadır:

lōbètçi 1/112, hacıbēbekde 1/177, hacıbēbek 1/178, èyle 1/243, dēvletiñ 1/276, düvèrik 2/170, düvèrim 1/170, cümèrtesi 3/16, èle 3/84, şōfèri 4/18, dēvşetine 4/137, dēvletimize 6/2, dēvletiñ 7/174, èyliyéđi 8/113, telēvzonnarda 9/7, Kólēsdörölôm 9/14, èylē 13/103, èle 15/65, emiller 51/7, gēlğēsü 51/48.

2.1.1.3. /ı/ Ünlüsü ve Çeşitleri [i, i]

[i]: /ı/ ile /i/ arasında düz, dar, yarı kalın bir ünlüdür. /ş/, /y/ ünsüzlerin ve bazı diş ünsüzlerinin etkisiyle /ı/ > /i/ değişimi meydana gelmiştir. Yöre ağzında sık sık karşımıza çıkmaktadır:

1/9, yáyıacı 1/17, çıkarmış 1/17, başında 1/27, ayıñ 1/44, arıyáp 1/86, arāzı 1/90, yání 1/96, bārıyí 3/89, alje 3/83, māmír 5/74, sırıyámı 6/55, ísdanbıldanıñ 6/84, ğamariyá 7/247, ārazımızıñ 8/5, tanasí 8/30, davarcı 9/44, basmış 10/102, bí 10/226, ihdıyár 11/16, bí 12/88, nārıyoduñ 13/68, adım 16/5, ğardaşı 16/82.

[ĩ]: /ı/ ile /u/ arasında dar, kalın, yarı yuvarlak bir ünlüdür. Dudak ünsüzlerinin etkisiyle /ı/ > /ĩ/ ve /a/ > /ĩ/ ve /u/ > /ĩ/ değişimleri sonucu oluşmuştur.

burıyá 1/30, pıarı 1/37, yámır 1/43, pıñar 2/19, şóriyá 2/13, gávır 2/30, gávırın 4/8, yavırım 4/85, kı 6/7, mapıs 6/24, birda 12/48, ğavır 13/19, ğavışdır 13/52, mısdafa 13/69, çavış 13/81, omasında 14/11, bamıyá 16/151, ölürudıK 19/13, davıılımızı 19/13

2.1.1.4. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri [i]

[i]: /i/ ile /ü/ arasında yarı yuvarlak, yarı düz bir ünlüdür. Türkoğlu ağzında /i/ > /ĩ/, /e/ > /ĩ/ değişimi sonucu oluşur. Yöre ağzında şu örneklerde karşımıza çıkmaktadır:

bır 1/10, mırén 1/11, gelmiyō 1/39, çite mite 1/56, alevi 1/123, cevızlı mevizli 5/63, bí 6/63, Piri 15/20, evi 19/15, pı 19/26, hepsi 19/59, kı 34/67, gēldi 34/62, şındı 34/82, eti 35/110, alevi 37/50, evelı 44/33, bizi 47/54, bitün 18/127, mihendizi 38/74.

2.1.1.5. /o/ Ünlüsü ve Çeşitleri [ó, ô]

[ó]: ó ünlüsü /o/ ile /ö/ arasında yarı damaksıl, normal süreli bir ünlüdür (Yalçın, 2013, 41). Türkoğlu ağzındaki kullanımı şu şekildedir:

gèliyó 1/10, şó 1/18, düyó 1/24, kóy 10/8, gótür 10/1, górdúk 10/14, górgúlú 10/16, yóh 10/22, düyóduğ 10/50, tónele 10/138, yóhary 10/142, sóuqda 12/16, televizón 12/103, 21/50, óldü 23/8, góksun 24/44, ómar 26/11, nèydiyósüz 27/2, gózlük 28/34, móhteç 30/15, dómje 42/45.

[ô]: /o/ ile /u/ arasında yarı dar ünlüdür. Türkoğlu ağzında kişiye özel kullanımlarda rastlanmaktadır. /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisiyle oluşmuştur:

hòş 1/3, ósandık 1/19, çòğ 6/73, bozdòan 7/3, çòaldıyók 7/176, şórdıyédi 8/39, şóra 8/47, sòan 8/73, bòon 9/10, erdòan 9/84, fóturafımı 9/162, bòon14/78, òlmadan 15/67, bòaza 15/84, savòluñ 15/131, ósmaniyede 28/57, ónnar 33/6, dòalı 34/10, sòmağ-çeşgiyi 35/24, sòvan 35/53, dòanlar 42/18.

2.1.1.6. /ö/ Ünlüsü ve Çeşitleri [ø]

[ø]: /ö/ ile /ü/ arasında yarı dar bir ünlüdür. Türkoğlu ağzında kelime kök ve gövdelerinin yanı sıra /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisiyle, çoğunlukla şimdiki zaman ekinin kullanımında görülmektedir:

gøzel 1/3, tövålete 1/233, móhteç-olduğ 2/189, gön 1/63, kò 6/73, Kólêsdörölòm 9/14, sèrediyøm 14/3, diyøler 12/12, düyø 14/32, bindiriyølar 14/38, çaliyø 14/39, gèyiyør 14/39, yapıyøm 14/45, oturuyøm 14/46, geçiyø 14/46, geliyø 14/47, veriyøler 14/48, ediyør 14/50, alıyør 14/64, dúymuyø 14/69, déyør 14/75, çørek 14/105, oturuyødü 15/20, dolúyø 3/55.

2.1.1.7. /u/ Ünlüsü ve Çeşitleri [ú]

[ú]: “Geri çıkaklı “u” ünlüsü ile ön çıkaklı “ü” ünlüsü arasındaki orta damak bölgesinde, dil sırtının orta damağın yükselmesi ile boğumlanan, incelmış bir “u” ya da kalınlaşmış “ü” ünlüsüdür” (Sağır, 1995, 386). Türkoğlu ağzında sıklıkla görülmektedir:

şúrdan 1/10, topçú 1/49, şüyúdu 1/61, vurucúymüş 2/10, sú 2/18, odúyé 19/141, okunúyø 7/141, şeyúdü 10/8, gótürürdúk 10/57, dómúyē 10/97, oluncú 9/174, gopuncú 10/157, uçún 10/241, güccüne 13/18, dúğganda 14/20, duramíyúm 14/51, gonusúrdú 14/63, sulúsúymüş 17/41, odúyé 19/141, bilmíyúğ 20/25, uçún 21/12.

2.1.2. Ünlülerde Uzunluk-Kısalık

Türkçe kelimelerde ünlüler uzunluk-kısalık bakımından ikiye ayrılır. Bir ünlünün söyleniş süresi onun uzunluk ve kısalığını gösterir (Gülensoy, 1988, 23). “Ünlülerin söyleniş süresi ile ilgili olan ünlü uzunluğu ve kısalığı, ancak birbirine komşu olan ünlülerin karşılaştırılması suretiyle tespit edilebilir” (Aydın, 2002, 14). Türkçedeki uzun ünlüler geçmiş zamandan bugüne tartışma konusu olmuş ve ünlü uzunlukları ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Türk dillerinde ve Ana Türkçede aslı uzun ünlüler bulunduğu görüşünü ilk kez Otto Böhtlingk Yakutça gramerinde ortaya koymuştur. Ana Türkçede birincil uzun ünlüler Yakutça ve Türkmence dillerinde kendini korumuş, diğer Türk lehçeleri ve dillerinde ise genel olarak kendini koruyamamıştır (Tekin, 1995, 10-38).

“Bir konuşma temposu içinde ortalama/normal bir sürede boğumlanan ünlülere ‘normal süreli ünlüler’, normalden daha kısa sürede boğumlananlara ‘kısa ünlüler’; normalden uzun sürede boğumlananlara ise ‘uzun ünlüler’ denilmektedir”(Alkaya, 2008, 21).

Türkmence, Özbekçe, diğer modern Türk ağızlarında, Macarcada Türkçeden alınmış kelimelerde, altta kalmış ses dönüşümlerinin mevcudiyeti İlk Türkçenin uzun ünlülere sahip olduğunu gösterir”. Uygur Mani ve Rum yazılarındaki çift yazılışlar Uygurcada da uzun ünlülerin varlığını ortaya koyar (Gabain, 1988, 33).

Anadolu ağızlarındaki birincil uzun ünlüler ile ilgili çalışmayı Korkmaz (1953, 197-203) yapmıştır. Anadolu ağızlarında uzun ünlüler oldukça fazladır. Farklı ağız bölgelerinde sistemli bir şekilde devamlılığını sürdürmektedir. Erdem çalışmasında Erzurum, Kars, Antalya, Kütahya, Zonguldak-Karabük-Bartın, Trabzon, Çukurova, Afyon, Antalya, Muğla, Niğde, Aydın, Eskişehir, Kayseri, Sivas yöresi ağızlarında uzun ünlülerin varlığından söz eder (Erdem, 2001, 503-511). Bu ağızların yanı sıra Türkoğlu ağızında da uzun ünlüler oldukça fazladır. Her ünlünün uzun versiyonu vardır. Ünlü uzunluklarını farklı özelliklerine göre şu başlıklar altında incelenir:

2.1.2.1. Aslî Uzun Ünlüler

Türk dilleri içerisinde hala çözüme kavuşmayan uzun ünlüler meselesi hakkında araştırmacılar henüz ortak bir görüşe varamamıştır. Türkiye Türkçesi yazı dili ve Anadolu ağızlarında aslî uzun ünlülerin sistemli olarak korunmadığı bilinmektedir (Başdaş, 2007, 20). Anadolu ağızlarında derlenmiş metinlerden yola çıkılarak Türkiye Türkçesinde birçok ağızda birincil uzun ünlülerin varlığı tespit edilmiştir (Erdem, 2008, 502). Türkoğlu ağızında da kelime kök ve gövdelerinde aslî uzun ünlülere rastlanmıştır:

vār 5/74, vār 7/142, çādırriñ 8/16, āşı 10/89, āz 10/139, kālđık 7/160, yārin 47/75, yāz 42/31, vār 9/5, dēr 3/40, gēt 7/130, gēt 9/180, nē 7/146, vēdim 4/73, ğīz 3/55, ğīz 8/164, bīr 2/170, dīne 1/251, dīne 1/316, bōş 14/76, ōldūnu 6/27, ōlurum 38/115, yōğ 38/168, yō 46/8, yōl 44/89, bōcek 28/96, bū 2/274, bū 48/74, yūs 5/24.

Yöre ağızında birincil uzun ünlülerin yanında vurgu ve tonlamayla oluşmuş ikincil ünlü uzunlukları da tespit edilmiştir:

āyrı 1/231, bāş 4/225, bēn 5/64, çālīşīyök 47/21, çōk 35/3, dōyér 7/3, gēl 16/33, gōzel 48/53, ōldü 27/84, sēn 32/248, ūç 17/27, yūsük 12/107, yūsük 13/71, yemēk 14/21, davār 18/187, inēk 18/187.

2.1.2.2. Alıntı Kelimelerdeki Uzunluklar

Yöre ağızında alıntı kelimelerdeki uzunluklar çoğunlukla korunmuştur:

sāfā 1/3, bilāderiñ 1/61, Şekēr 12/3, İmaña 52/44, cāhildim 2/115, āmin 2/287, rüyām 3/74, sālāvet 4/197, tārif_eder 5/134, yārabbi 9/18, hāne 1/14, misāfir 13/61, istifā 2/69, aḥālī 2/281, māni 2/126, hāne1/154, masēlā 2/16, bāzer 2/192, hākim 5/87, hādiseleri 10/148, vāde 8/32, ibādetimizi 11/88, māden 19/63, ādem 43/11, ādet 47/64, āleme 41/131, mārīfeti 24/85.

2.2.2.3. Alınma Kelimelerdeki Uzunlukların Normalleşmesi

Türkoğlu ağzında yabancı dillerden alınan kelimelerde ünlülerin çoğu korunmuştur. Özellikle Arapça Farsça dillerinde alınan kelimelerde kısalma çok nadiren görülmektedir:

arazi 1/89, idare 1/25, itibariyle 1/68, mesele 1/95, yâmîr 1/43, razı 1/56, barabar 1/117, hazine 1/261, birâder 1/266, bâzer 2/57, gayet 2/141, akrabası 3/98, zaîm 16/211, zaîm 1/44, tene 16/192.

2.2.2.4. Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısalması

Normal uzunluktaki ünlüler bir takım ses olayları ve vurgu ile normalden kısa söylenir. “Bir kısım fonetik faktörler veya özel konuşma tempolarına bağlı olarak ünlülerin, bir sesin açık ve duyulur bir biçimde boğumlanabilmesi için gerekli olan ortalama süreyi tamamlamadan normalden daha az bir süre içinde boğumlanan ünlülerdir” (Eren, 1997, 23). Türkoğlu ağzında diğer Anadolu ağızlarında olduğu gibi vurgusuz orta hecedeki dar-düz ve dar-yuvarlak ünlüler daha kısa sürede söylenir ya da düşer.

mézârrîmiz 10/48, îrehan 4/5, yânında 4/20, şölle 6/1.

2.2.2.5. Ses Olayları ile Oluşan Uzun Ünlüler

Türkoğlu ağzında hece kaynaşması, ünsüz düşmesi ve ünlü kaynaşması ile oluşan uzun ünlüler bulunur.

Hece Kaynaşması ile Oluşan Uzun Ünlüler:

Bazı ünsüzler iki ünlü arasında yumuşayıp eriyerek bu iki ünlüyü uzun ünlü biçimine sokarlar. /h/, [h], [ğ], /g/, /k/, [ñ], /y/ ünsüzlerinin hece kaynaşmasına neden olmasıyla Türkoğlu ağzında uzun ünlüler meydana gelir.

olacâ 1/4, annadıcîm 1/5, adamcâzlar 1/20, sölüm 1/31, görücük 1/34, incelemê 3/91, köpê 17/3, isdêne 49/97, mıkdarlî 1/59, rahmatlî 1/75, balî 1/171, haqqîzî 1/342, aylîmî 2/210, çaylamadîz 1/301, sandîni 3/34, ğalabalî 34/63, dûtmadîz 52/126, dedî 1/168, bilîm 2/111, bildîmizi 2/302, ğapatmî 3/53, dî 4/5 ulaşî 10/39, sabahlîn 11/74, kalî 12/54, bişîrîm 13/47, yeşîllîni 13/58, gelî 14/26, dî 51/64, bâlîm 1/6, adamcâz 1/16, ânatmam 1/83, dirsâ 1/212, dâ 1/250, mahîrâmî 1/273, bulutlaşîdî 1/47,

Ünsüz Kaybıyla (Erime, Yutulma, Düşme) Oluşan Uzun Ünlüler

Türk yazı dillerinde ve Anadolu ağızlarında ünsüz düşmesi biranda gerçekleşmez. Düşme eğiliminde olan ünsüz önce söyleyişte belirginliği zayıflar ve boğumlanma süreleri kısalır (Buran, 2006, 4). Türkoğlu ağzında /y/, /n/, [k], [ğ], /h/, /v/, /l/, /r/ ünsüzlerinin düşmesi ile oluşan uzun ünlüler sıkça görülmektedir. /ğ/ sesinin düşmesinden kaynaklanan ünlülerin uzaması ilçe ağzında oldukça fazladır.

/ğ/ kaybı ile: ğozânōlu 1/7, incelōlu 1/15, âlar 1/26, olum 1/93, bēyōlu 4/11, çîdem 4/73, olân 1/317, dōru 1/282, bâlâdîm 1/197, elence 19/88.

/h/ kaybı ile: sabâ 5/ 31.

/k/ kaybı ile: yōsa 2/142, yōdu 1/200, binecâdî 3/68, dēynânân 6/1.

/l/ **kaybı ile:** dīne 1/228.

/n/ **kaybı ile:** sōradan 5/107.

/v/ **kaybı ile:** dōme 10/96.

/y/ **kaybı ile:** tesbiē 1/19, kōün 1/22, ōle 1/34, ōle 10/6, šōle 1/3, zihinnīdim 4/86, ōlelikle 1/58, ōle 1/95, sōlūyēm 1/289, bōle 1/200

/r/ **kaybı ile:** buraḷā 1/10, gēlmīyō 1/39, yīmi 5/5, biçilīken 6/70, gēlmīyō 1/39.

Ulama ile oluşan Uzun Ünlüler

ae> ā: cūmārtesi 3/ 18.

eu> ō: nōtuyūm 2/ 122.

ee> ē: nēdiyōñ 1/ 180.

eo> ō: nōḷacağ 4/85< ne olacak, nōḷdu 6/13< ne oldu, nōḷucú 7/20< ne olacak, nōḷur 4/13< ne olur, nōḷcak 46/38<ne olacak, nōḷdūnu 6/26< ne olduğunu, şindikīmi 48/77 < şimdiki gibi, emmisīle 2/262< emmisi gile.

2.2.2.6. Ünlleme Dayalı Uzunluklar

Türkoğlu ağzında ünlem belirten sözcüklerde uzun ünlüler görülmektedir:

abōv 2/247, abō 4/90, ō 1/82, āman 10/81, hā 12/78, yā 14/28.

2.1.3. İkiz Ünlüler

Aynı nefes baskısı altında boğumlanan ve tek bir ünlü değerinde olan çift ünlülere ikiz ünlüler denir. Anadolu ağızlarında ünlü düşmesi ya da hece sonlarındaki /y/, /v/ ünsüzleri ile yalın veya eklerle genişletilmiş kelimelerin iç seslerindeki /y/, /v/, /ğ/, /h/ ünsüzlerinin eriyip kaybolması nedeniyle yan yana gelen ünlüler, tek bir nefes baskısı altında birleşerek ikiz ünlüleri oluşturur (Korkmaz, 1992). Türkoğlu ağzında görülen ikiz ünlü çeşitleri şunlardır:

2.1.3.1. Yükselen İkiz Ünlüler

Erdem birinci unsuru ikinci unsurdan daha dar olan ünlüleri yükselen ikiz ünlüler olarak adlandırır. Birinci unsurun dar olması sebebiyle bazen ikinci unsurdan daha kısa olabileceğini de belirtmiştir (Erdem, 2008, 10). Türkoğlu ağzında /n/, /y/, /g/, /ğ/, /k/, /ñ/ ünsüzlerinin düşmesiyle yükselen ikiz ünlüler meydana gelir:

yiēnim 1/3, tesbiē 1/19, görüō 1/20, kesijōler 1/24, geliōler 1/24, emmiōlu 1/60, çōḷdabilirsek 7/177, niē 7/189, şijē 9/49, mūacir 10/214, būō 11/41, dēaḷ 11/19, aylā 14/65, düō 16/25, bilmüōm 16/32, yārdıķ 18/112, diēl 18/207, cīerim 20/76, , diēl 25/13, pambīa 27/42, dēaḷde 30/7, yāna 30/32, liriēnen 32/35, būōn 32/66, gölüā 32/119.

2.1.3.2. Eşit İkiz Ünlüler

Bünyesinde aynı türden iki ünlü bulunduran ünlülere eşit ikiz ünlüler denir (Buran, 1997, 30). Yöre ağzında /g/, [ğ], /h/, [ñ], /y/ ünsüzlerinin düşmesiyle eşit ikiz ünlüler meydana gelir:

unutğannıym~oıdu 1/5, ırahmatlıñ 1/14, ğurumadı 1/11, baı 1/189, fıstı 1/214, kekij 4/223, ıbraam 25/34, sáa 26/1, ğapij 51/18, yüzüz 30/6, fısdını 30/35, yermisij 30/38, ıur 51/24, haarlisinı 51/47, boon 27/64, sencáz 27/86, beñmiyü 28/16, dúın 28/18, oıdıynu 28/30, basdıym 28/25, çocu 28/54, yápiyösüz 28/76, düñner 2/96, düür 7/147, topraa 6/16, bilirmisij 8/19, böön 9/16, nootsuñ 10/48.

2.1.3.3. Alçalan İkiz Ünlüler

İkinci unsuru birinciye gör daha dar ve kısa olan ünlülere alçalan ikiz ünlüler denir (Ercilasun, 1986, 63). Türkoğlu ağzında /ğ/, /y/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan hece kaynaşmasında alçalan uzun ünlüler görülmektedir:

dāına 1/102 köiñ 1/35, dıymıuyım 1/42, sóukda 12/16, yıdu 12/118, ğulaı 13/72, böükleşir 13/116, dıurduğ 15/118, aırlannık 17/36, sáıpsız 24/259, göllühöük 32/111, dııdııar 32/273, dıurdu 35/174, deı 36/19, köü 50/28, baışlasıñ 51/134.

2.1.3.3. Ünlü Uyumları ve Ünlü Benzeşmeleri

Bir kelimedeki ünlülerin kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık bakımından birbirine uyması olayına ünlü uyumu denir. Anadolu ağızlarında ünlü uyumları dikkat çekecek kadar belirgin ve kuvvetlidir (Gülensoy, 1988, 99). Türkçenin en bilinen ses özelliklerinden biri olan önlük-artlık uyumu seslerin niteliğiyle, dudak uyumu ise ünsüzlerin rolü olsa da sadece ünlülerle ilgilidir (Demir ve Yılmaz, 2011, 57). Türkoğlu ağzında görülen ünlü uyumları şunlardır:

1. Önlük-Artlık Uyumu
2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu
3. Düzlük-Genişlik Uyumu

2.1.4.1. Önlük-Artlık Uyumu ve Bu Uyumun Bozulması

Kalınlık-incelik uyumu olarak da bilinen bu uyum kalın ünlülerden sonra kalın, ince ünlülerden sonra ince ünlülerin gelmesidir. Dilimizde heceleri meydana getiren ünlülerin bazı vasıfları ile benzeşmesi de önlük-artlık uyumunu etkiler (Banguoğlu, 2019, 78). Benzeşmelerin önlük-artlık uyumuna uyduğu durumların dışında çoğunlukla uymadığı ve uyumu bozduğu görülmektedir. Türkoğlu ağzında ilerleyici ve gerileyici benzeşme yoluyla uyuma uymayan alıntı kelimelerin uyuma dâhil olduğu görülmektedir.

İlerleyici Benzeşme:

/a/-/i/ > /a/-/ı/: yáhnı 36/110, tanası 8/30, cáhaııar 3/48, vaııaha 11/56.

/a/-/e/ > /a/-/a/: hasda 2/4, habar 2/49, ırahmat 9/106, bācamız 28/48.

/u/-/ú/ > /u/-/u/: usuı 48/45.

/a/-/e/ > /a/-/ı/: zatı 1/285.

biziynen 1/116, hepisinnen1/216, pürçüklerinen 1/295, eļiynen 1/313, dönüklüynen 2/25, ekmēnen 2/256, irezillinen 8/40, iyélernen 9/52, süyūnen 19/33, çerezinen 16/79, bekmezinen 16/103, maļcılınan 18/84, ğavurmaynan 19/36, varlınan 20/46, ğayvannarınan 23/51, fadımaynan 24/105, ğaynımınan 25/26, sırtımızınan 25/58, yóurdunan 36/95.

+*la/+le* vasıta hâli ekinin Türkoğlu ağızında +nan/+nen şeklinde kullanılması çok az örnekte uyumu bozmaktadır:

fısdaninan 33/138, kiļoyúnan 39/257, ğociyénen 45/31, ğapıcıynen 1/94.

Yine “için” edatının da bölge ağızında eklediği durumlarda, aynen bir ek gibi uyuma sokulduğu tespit edilmektedir. Bu durum sadece “onūçun 44/6 < onun için” kelimesinde görülmektedir.

İki sözcüğün birleşmesi sırasında gerçekleşen ünlü düşmesi ile uyuma uymayan kelimelerin uyuma uyduğu görülmektedir:

nōtucuñ 20/56, cumōrtesi 14/44, nōtardı 2/204.

Yöre ağızında “ğardaş 26/51” örneğinde +*daş* ekinin uyuma uyduğu görülmektedir.

Gelecek zaman ekinin Batı Grubu ağızlarında çok çeşitli kullanılmasından dolayı Türkoğlu ağızında önlük-artlık uyumunu bozduğu örnekler görülmektedir:

ĝediciñ 2/261, yázıcıñ 9/46, ĝedecág 1/330.

Türkoğlu ağızında görülen geçmiş zaman eki -*dí'nin* az da olsa uyumu bozduğu örneklere rastlanmaktadır:

yētişdiĝ 26/38.

Türkoğlu ağızında -*ma/-me* olumsuzluk eki /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisiyle uyumun bozulmasına sebep olur:

olmúyén 51/57, duymúyö 16/24, saļmıyöler 27/52, annamıyö 2/68,.

Kimi zaman /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisinden dolayı geniş ünlülerin dar ünlüye dönüşmesi önlük-artlık uyumunu bozar:

yáriyé 4/222, çápiyé 2/201.

İsim-fiil eklerinden bazılarının uyumu bozmaktadır:

oķumuyé 27/218.

+*cík* ve +*cāz* eklerinin Türkoğlu ağızında ekleşme olayında uyumu bozduğu görülmektedir:

şúncázcík 33/129, dēzzecāzıñ 6/52.

Türkoğlu ağızında yönelme hâli eki ve çokluk ekinin uyumu bozduğu örneklere rastlanılmaktadır:

anğariyé 4/79, adanıyé 13/98, ankarıyé 13/108, ğınıyé 3/19, çápıyé 45/85, daryıler 46/173, bakıyóler 46/36.

Cevher fiili “-i-”nin eklendiği kelimedeki ünlünün uzamasına sebep olarak uyumu bozduğu örnekler vardır:

aħıllıdim 4/85, ğafalıdim 4/86, mantımiş 13/49, anteplımiş 19/97.

2.1.4.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu ve Bu Uyumun Bozulması

Düzlük-yuvarlaklık uyumu “dudak benzeşmesi” diye de adlandırılır (Banguoğlu, 2019, 79). Düz ünlülerden sonra düz, yuvarlak ünlülerden sonra dar-yuvarlak veya düz- geniş ünlülerin gelebilmesine düzlük-yuvarlaklık uyumu denir (Özçelik, 1997, 22). Eski Türkçede ve Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi düzlük-yuvarlaklık uyumu sağlam değildir (Timurtaş, 1976, 334). Türkoğlu ağzında bazı kelimelerin şahsî kullanımlardan dolayı uyuma uyduğu, bazı durumlarda ise uyumun bozulduğu görülmektedir:

hamırı 13/51, tokdura 14/74, çamırır 36/5, ğavır 13/19, māmiri 4/17.

-yor şimdiki zaman ekinin Türkoğlu ağzında çoğunlukla yuvarlak şeklinin kullanılmasından dolayı uyumu bozduğu görülmektedir:

oturuyör 11/25, āniyör 51/34, döküyöm 51/144, ğediyöm 1/93, diyöm 2/223, dōşüyöm 6/167, oturuyöm 17/13, ğorhuyöm 18/179, otuTdurüyölör 18/55, vurúyö 13/44.

Eski Anadolu Türkçesinde karşımıza çıkan dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaşmaya olan etkisi Türkoğlu ağzında görülmez. Birçok kelimedede /v/ dudak ünsüzünün yanındaki sesler düz ünlüdür:

ķavına 45/170, davırınan 10/8, davılınan 14/42, ğavırırık 35/64.

Türkoğlu ağzında dudak ünsüzü /m/’nin bazı örneklerde yuvarlaklaşmanın yanında daralmaya sebep olması uyumu bozmaktadır:

yetişdiremüyöm 6/3, bilmüyöm 10/7, söylemiyé 11/108, māmır 13/62.

Türkoğlu ağzında -kine ekinin düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymadığı durumlar vardır:

diyökine 24/235, yókkine 33/18.

Yöre ağzında /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisinden dolayı dudak ünsüzlerinin yanındaki ünlülerin dar-düz şekilde görülmesi uyumu bozmaktadır:

dołmıyénen 35/88, ğomıyé 51/7, ołmıyé 18/178.

2.1.4.3. Genişlik-Darlık Uyumu

Genellikle alıntı kelimelerde görülen genişlik-darlık uyumu bazı Anadolu ağızlarında karşımıza çıkar (Sağır, 1995, 46). Türkoğlu ağzında bu uyum yeni oluşmaya başladığından örneklerine çok rastlanmamıştır:

bōon 1/50, döök 8/67.

2.1.5. Ünlü Değişimleri

Ağız, dudak ve dil çevresindeki fonetik boşlukta bir ünlünün başka bir ünlüye doğru çekme veya itme/uzaklaştırma hareketi ünlülerin değişim sürecini başlatır (Özek ve Uzun, 2020, 95). Ünlü değişimleri ile ilgili ayrıntılı bilgi için Caferoğlu'nun çalışmasına bakılabilir (1964). Türkoğlu ağızında ünlülerin hareketi ve ünsüzlerin etkisiyle ilerleyici ve gerileyici benzeşmeler yoluyla ünlüler değişime uğramıştır. Bölge ağzının büyük bir çoğunluğunda görülen değişimler şu şekildedir:

2.1.5.1. Ön Ünlülerin Artılılaşması

/e/ > /a/ değişimi: Bu değişim Türkoğlu ağızında çoğunlukla alıntı kelimelerde ilerleyici ve gerileyici benzeşmeler yoluyla tespit edilmiştir:

ırahmatlıñ 1/14, ataşın 2/38, habar 2/49, bāçadan 3/63, haḷaḷ-ossuñ 3/102, barabar 4/310, tana 6/16, satan 6/40, yēmamızı 6/115, makinalı 10/195.

/e/ > [ā] değişimi: Yöre ağızında kişisel kullanımlara bağlı olarak görülen bir değişimdir: sáfā 1/3, tēnāsi 1/79, baḥçā 1/116, girecāñ 1/182, 1/188, çilāyidi 1/217, añşā 4/87 dāñıştirdi 5/107, ırahmatlıK 6/28, bāñzerimiş 10/17, āñ 10/51, ná 11/63, ālencem 11/79, birinān 18/11, işdā 20/32 yiyecāk 28/50, bilānzīg 36/48, dilāklerim 51/8, yāşıl 51/38, fasilyā 17/151.

/i/ > /ı/ değişimi: Türkoğlu ağızında hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde benzeşmeler yoluyla meydana gelen bir değişimdir:

hangısını 1/170, vakıt 1/231, cāmı 1/238, işkıyē 2/8, pāTıṣahıñ 4/7, ğabıra 4/132, dāl-ısa 36/38, ğelecāñı 36/68, tıraFıĝ 37/73, yanı 38/6, perdósañı 38/286, rabbım 39/24, ğardaşımıñ 41/49, ırahmatlıK 41/116, ğırızı 42/33, ēkmāmı 48/59, hañĝısı 2/43, fahırılık 42/123.

/i/ > [ı] değişimi: Kelime kök ve gövdelerindeki /i/ sesinin boğumlanma noktasının ön damaktan orta damağa doğru kaydığı görülmektedir. Yöre ağızında karşımıza çıkan örnekler şu şekildedir:

geldiñiz 1/3 arāzı 1/90, yání 1/96, ārazımızıñ 8/5, tanası 8/30, ğardaşı 16/82, ihdiyār 11/16, ğeydirdiĝ 6/18, şeyliĝ 6/21, yardım-ētsiñ. 6/41, afşınlıyım 7/5, inşātçı 7/144, ğardaşım-ölu 8/51.

/i/ > /a/ değişimi: Türkoğlu ağızında sistemli olmayan ve alıntı kelimelerde görülen bir değişimdir:

vaḷḷaha 11/56, cáḷaḷım 2/253, sahabime 4/6, cáḷaḷlar 3/48.

/ö/ > [ō] değişimi: Türkoğlu ağızında ilk hecede bulunan /ö/ sesinin boğumlanma noktasının orta damağa kaydığı bir değişimdir:

ōñüne 1/173, ğótür 10/1, ğörgülü 10/17, ğoreneklerinĩ 20/5, öldü 23/8, ğóksun 24/44, ómar 26/11, kómür 6/50, kóy 10/8.

/ü/ > /u/ değişimi: Türkoğlu ağızında sistemli görülen bir değişimdir. Ön ünlülerin orta damağa kayması sonucu meydana gelmektedir:

usûlu 47/45, óñúne 1/173, düünüñ 3/14, bölüg 4/19, ğún 5/17, dúúr 5/25, ğúnner 5/36, böyüg-ölu 13/4, dókúldü 13/59, şúķür 14/1, kótülük 14/8, yúk 14/16, dúķğanda 14/20, ğúnnerimiz 6/20, ğúnner 6/53.

/o/>/i/ değişimi: Türkoğlu ağzında şimdiki zaman ekinin kullanımında karşımıza çıkmaktadır:

diyi 2/191, döríyiler 3/33, diyiñ 3/41, dikiyiñ 3/86, diyi 7/190, çıķíyi 8/114, yapıyi 15/47.

/ü/>[ó], /o/ değişimi: Yöre ağzında şahsi kullanıma bağlı olarak çok az örnekte görölmektedir:

döoş 26/14, tónele 10/138.

2.1.5.2. Art Ünlülerin Önlüleşmesi

“Yarı ünlü /y/, akıcı /l/, sızıcı /ş/, /z/, /s/, sürekli-patlayıcı /m/, /n/ ve süreksiz-patlayıcı /ç/, /c/, /t/, /d/ gibi ünsüzler bazen art ünlüleri kendi boğumlanma noktalarına çekerek incelmelerine sebep olur” (Atmaca, 2017, 78). Türkoğlu ağzında ünlülerin diğer ünlüleri etkileyerek meydana getirdiği değişimler şu şekildedir:

/a/>[á] değişimi: Bu değişim /c/, /ç/, /l/, /m/, /n/, /r/, /ş/, /y/ ünsüzlerinin önlüleştirici etkisiyle yöre ağzında sistemli şekilde görölür:

bilgisayár 9/26, oríyá 1/35, yápardık 5/89, yáşlı 10/241, ámeliyát 11/58, hocám 11/113, soruncá 12/116, řaļçásını 13/102, çáy 24/283, maraşá 26/38, okuyámámış 1/145, kimlimá 2/1, nánesi 4/223, filán 7/157, herál 10/6, yáparık 17/51, yáyłası 18/89, yáşlı 20/6.

/a/>[é] değişimi: Yöre ağzında /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisiyle çoğunlukla son hecede görölen bir değişimdir:

atmayé 1/253, gomíyé 51/7, buruyé 1/156, dutmíyék 2/63, muşámbiyé 7/88, yáyliyé 8/10, paríyénen 9/64, daķmíyé 12/71.

/a/>/e/ değişimi: Türkoğlu ağzında alıntı kelimelerde ilerleyici ve gerileyici benzeşmeler yoluyla karşımıza çıkmaktadır:

tenesi 1/240, tezele 1/300, ezen 4/29, mezerlikrimiz 10/49.

/a/>[í] değişimi: Yöre ağzında /d/, /n/, /p/, /r/, /y/, ünsüzlerinin etkisiyle meydana gelen değişimdir:

çápiyé 2/201, oríyé 3/4, ğınıyé 3/19, 2/8, buríyé 2/19, şúríyénen 2/39, dutmíyék 2/63, sufríyá 2/64, ayákdíyek 32/26, antalyíyá 32/7.

/a/>[i] değişimi: /y/ ünsüzünün daraltıcı ve önlüleştirici etkisyle oluşan bir değişimdir:

másiyé 4/209, yápmiyen 3/30, arabíyé 3/69, yoħardıédik 4/13, hasdiyé 2/32.

/ı/>[í] değişimi: Yöre ağzında /c/, /ç/, /l/, /r/, /ş/, /y/, /z/ ünsüzlerinin yanında ı>i değişiminin tamamlanmamış şekli olarak karşımıza çıkmaktadır:

çihardı 8/112, başıma8/144, hayır 9/34, başına 10/44, çamaşır10/57, onnarı 20/8, varıncák 24/53, yapıcım 27/27, acı 35/35, yábancı 38/7, bacım 41/194, açık 44/29, gaçırma 49/104, maraşı 50/123, başına 2/11, olayı 19/178, hayırlısı 20/138, datlı 3/58, alıyö 10/10, gızım 20/12, bāzı 35/154. anasıyım 32/8.

/u>[ú] değişimi: Bu değişim yöre ağzında çoğunlukla /c/, /ş/ gibi diş ünsüzleri ve /r/, /y/, /l/ gibi akıcı ünsüzlerin yanında sistemli şekilde görülmektedir:

olucú 37/76, cümamız 39/10, cuma 3/13, gōñşú 3/15, turşú 5/15, şúndan 6/105, oturúyö 11/25, bilemiyórúm 6/6, döyücü 7/14, gōñşúyú 7/227, ölúnen 3/88. durulmúyö 2/104, sorúyóm 3/134, şú 2/156, súyüne 2/178, sorúşdur 3/6, durúyö 3/26, dolúyö 3/55, yolçúsuyúk 14/15,

/o>[ó] değişimi: Yöre ağzında /y/ ünsüzünün önlüleştirici etkisiyle görülmekle birlikte /ç/, /k/, ve /l/ ünsüzlerinin önlüleştirici etkisiyle o>ö değişiminin öncüsüdür:

tansiyónüm 9/4, bişiriyók 5/31, oynuyó 19/75, gèdiyó 23/47, gèçiyó 24/273, tánsiyón 27/44, çinkó 1/250, türkóluna 41/33, kiló 36/105.

/o>[ö] değişimi: Türkoğlu ağzında çoğunlukla şimdiki zaman ekinde bu değişime rastlanmaktadır:

yápıyömüş 49/20, gèliyö 50/12, oturúyödüm 51/3, bilmiyö 6/114, gøyúyö 19/61, vèriyöler 20/50, oluyöler 2/14, dolđuruyöler 3/36, atıyök 8/24, ğavuruyök 8/73.

/ı>[i] değişimi: Yöre ağzında ikinci ve sonraki hecelerde meydana gelen değişimdir: bazısı 8/126, topladıı 8/140, ğaldıdim 20/57, alđıdig 23/18, fèrahlik 4/77, ayrıyım 6/62.

/a>[ê] değişimi: Türkoğlu ağzında bir örnekte karşımıza çıkan bir değişimdir:

ence 28/27.

/ı>[ü] değişimi: Türkoğlu ağzında şimdiki zaman ekinin olumsuz kullanımında ortaya çıkmıştır.

46/35 ğaraldüyö, baĥamüyöm 6/55, baĥılmüyö 10/38, açılmüyö 16/131, çalışmüyöm 20/60.

/o>[ô] değişimi: Yöre ağzında şimdiki zaman ekinin kullanımında sistemli bir şekilde görülmektedir:

gèyiyör 14/39, yapıyöm 14/45, oturüyöm 14/46, geçiyö 14/46, geliyö 14/47, vèriyöler 14/48, ediyör 14/50, alıyör 14/64, dúymuyö 14/69, déyör 14/75, çörek 14/105, oturuyödü 15/20, diyöm 15/111.

/o>[ü] değişimi: Yöre ağzında /y/ ünsüzünün önlüleştirici ve daraltıcı etkisiyle şimdiki zaman ekinin kullanımında görülmektedir:

dıĥılıyüm 14/2, gèdiyür 14/47, gótürüyür 14/48, olmüyür 14/52, sürünüyüm 11/110, yuıramıyüm 13/47, edemiıyüm 13/47.

/a>[ö] değişimi: Yöre ağzında şahsi kullanıma bağlı olarak bir örnek tespit edilmiştir.

cümörtesi 47/73.

/u>/i/ **değişimi**: Türkoğlu ağzında bir örnekte karşımıza çıkmaktadır:

ğabil~et 41/193.

/u>/ü/ **değişimi**: Yöre ağzında /y/ ünsüzünün önlüleştirici etkisiyle görülmektedir:

olmüyüm 13/47, oturmüyök 11/75.

/u>/[i] **değişimi**: Yöre ağzında bir örnek görülmektedir: fasilyé 28/66.

2.1.5.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Türkoğlu ağzında dudak ünsüzlerinin etkisiyle düz ünlülerde yuvarlaklaşma görülmektedir.

/a>/[â] **değişimi**: Yöre ağzında /a/ sesinin yuvarlaklaşması ile meydana gelen bir değişimdir:

zâmannar 11/61, bâyramda 15/108, televzânda 16/33, zaman 16/65, suvânı 16/156, vâdık 16/224, bâcı17/40, saâlasıñ 19/54, abâv 19/208, yâvrım 31/1, yavaş 31/19, tâmusda 32/90, bâbamgil 33/35, övârdik 34/29, pılav 49/12, zâba 51/2.

/a>/ü/ **değişimi**: Yöre ağzında sık kullanılmayan ve sistemli olmayan bir değişimdir:

oluyúm 2/193, göcúyá 2/214, burúyá 2/232, oluncú 16/237, şurúyá 2/107, alúyöm 5/3.

/e>/[ê] **değişimi**: Türkoğlu ağzında dudak ünsüzlerinin yanında çoğunlukla yuvarlaklaşmalar görülür. Bir iki örnekte buna bağlı olmadan da tespit edilmiştir:

lôbêţçi 1/112, hacíbêbekde1/177, dêvletimize 6/2, dêvletiñ 7/174, telêvzonnarda 9/7, Kólêsdörölôm 9/14, êyliyédi 8/113.

/e>/o/ **değişimi**: Yöre ağzının karakteristik özelliği olan “ne” soru ekinin “olmak, yapmak, utmak” fillere ulanmasıyla ortaya çıkmaktadır:

nôtucúk 20/82<ne yapacağız, nōlur 4/13<ne olur, nōlcak 46/38<ne olacak, notucú 1/303< ne yapacak.

/e>/ü/ **değişimi**: Türkoğlu ağzında bu değişimin örnekleri şöyledir:

köftiyé 6/227, söyliyémem 5/121, örmiyé 34/47.

/ı>/[i] **değişimi**: Türkoğlu ağzında genellikle dudak ünsüzlerinin yanında görülen ve sistemli olmayan bir değişimdir:

pılavı 2/175, Fınducák 10/116, yápiyólar 10/195.

/ı>/ü/ **değişimi**: bahılmüyö 10/38, çıharüyöler 10/38.

/i/>[i] değişimi: Yöre ağzında /b/, /m/, /p/, /v/ seslerinin yanında yuvarlaklaşmalarla görülür:

çıkaramıyöm 1/105, televizona 2/117, hamiliyédim 3/74, cevızlü 5/63, bilmüm 6/5, bir 7/170, seviyöm 8/114, demiröz 11/2, pılavı 12/85.

/i/>[ü] değişimi: Türkoğlu ağzında örnekleri azdır ve şöyledir:

düyöm 9/75, bilmüyöm 10/7.

2.1.5.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

/o/>[a] değişimi: Yöre ağzında bir örnekte bu değişime rastlanmıştır:

baazlamışlar 10/143.

/o/>[â] değişimi: bâa 1/27, telifân 4/217.

/o/>[ı], /i/ değişimi: Şimdiki zaman ekinin kullanımında bu değişim görülür:

durmúyi 3/83, olíyi 3/33, gèliyi 50/84, diyiñ 45/40, bahsetdiyin 38/245, söyliyim 8/61, biliyim 11/56, gèçiyi 15/31.

/ö/>[ê] değişimi: Yöre ağzındaki bu değişim ö>e değişiminin ilk safhasıdır.

êyle 1/243, şöfêri 4/18, êylê 13/103, êle 15/65, ênce 28/27, bêle 42/6, êmiller 51/7.

/u/>[ı], [i] değişimi: Türkoğlu ağzında dudak ünsüzlerinin yanında görünmesiyle birlikte şahsi kullanımlarda da karşılaşılmaktadır:

hamırı 5/71, havızıñ 6/36, yávrim 7/1, gavırıyóñ 8/75, mısdafa 9/161, mırat 10/127.

/u/>[â] değişimi: Türkoğlu ağzında “pambâa 36/31” örneğinin dışında rastlanmamıştır.

/u/>[i] değişimi: Türkoğlu ağzında Arapça “memur” sözcüğünde ve geçmiş zaman ekinin kullanımında rastlanmış bir değişimdir:

mâmiride 5/74, oturdıdig 48/1.

/u/>[ı] değişimi: Yöre ağzında bir örnekte karşımıza çıkmaktadır.

fasilye 4/28.

/ü/>[i] değişimi: Dudak ünsüzleri /b/ ve /m/'nin yanında görülmektedir:

bitün 18/127, mihendizi 39/74.

2.1.5.5. Geniş Ünlülerin Daralması

/a/>[ı], [i] değişimi: Türkoğlu ağzında hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde çok sık görülen değişimlerden biridir. /y/ ünsüzünün etkisiyle olan değişimlerin yanında bu ünsüzün etkisinin olmadığı değişimlere de rastlanmaktadır:

urfıyá 11/82, asrıyánan 36/120, çalmıyénı 3/12, ğaynatmıyá 38/10, yázdırmıyá 41/15, burdıyáken 1/47, sıkmıyá 1/129, yáşlarındıyám 1/139, hocıyá 1/135, arıyámam 2/273, atılabilirsem, hasdıyá 34/56, ıcık 34/176, ğaynamıyánann 37/16, şırıyá 38/196, torbıyá 39/34, zobıyá 41/61 burıyá 43/87, şorıyá 44/74, orıyá 44/118, yápıcıñ 46/53.

/a/>/i/ değişimi: Yöre ağzında /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisiyle karşımıza çıkmaktadır:

hasdıy 2/32, arabıy 3/69, yoĥardıędik 4/13,

/e/>/i/, /i/ deęiřimi: Ünsüz düşmelerinin sonucunda oluřan deęiřimler yörenin karakteristik özellięidir. Bunun yanında /y/ sesinin de bu deęiřime etkisi vardır: söyleyim 9/16, patetis 10/81, fasülyiy 8/73, diyál 1/220, ğabiliy 1/225, niyédi? 1/247, yięnim 1/342, biřiy 2/1, diyél 2/94, biliyim 2/124, yemiý 2/137, niýese 2/241, patetisin 5/92, kimsiy 7/160, listiy 7/157, patatisin 6/179, biyázdan 24/119.

/e/>[ê] değişimi: Türkoğlu ağzında ilk hecede sistemli bir şekilde kullanılmaktadır:

dêrik 1/12, gêdek 1/23, gêri 1/30, gêliyi 15/130, gêderdi. 16/93, têtzeñ 16/131, sêkiz 17/16, cêviz 17/72, hêlbet 19/52, sêverek 19/52, gêçim 21/28, hêvet 23/3, pêg 28/10.

/e/>[ê] değişimi: /y/ ünsüzünün inceltici ve daraltıcı etkisinden dolayı yöre ağzında ikinci ve üçüncü hecelerde sistemli şekilde görölmektedir:

diy 1/37, diyép 2/217, bakmıy 3/5, ğınıy 3/119, niy 3/37, iy 3/47, diyéni 3/90, diyék 4/3, maraşdiyédi 4/17, köprüy 4/66, ğocúy 31/10, ğiřidiyédi 34/19, dómiýénen 35/29, herşey 35/58, kimsiy 35/127.

/o/>[ô] değişimi: -yor şimdiki zaman ekinin Türkoğlu ağzındaki karakteristik kullanımı -yô şeklinde olup yaygın olarak kullanılır:

varıyôm 14/2, sêrediyôm 14/3, diyôler 12/12, düyô 14/32, bindiriyôlar 14/38, çaliyô 14/39, geyiyôr 14/39, yapıyôm 14/45, oturüyôm 14/46, geçiyô 14/46, geliyô 14/47, vëriyôler 14/48, şôfürüñ 32/271, düyôm 13/39, ediyôr 14/50, alıyôr 14/64, düymuyô 14/69, déyôr 14/75, oturuyôdü 15/20.

/ô/>[ô] değişimi: Bu değişim hem Türkçe hem de alıntı sözcüklerde görölür:

bôle 9/33, sôz 4/158, kôfte 4/226, dôğarım-ıçine 5/71, sôlerim 6/93, şôle 15/20, ôyliyédi 21/78, bôrek 25/93, hôkûmetimize 31/26.

/o/>/u/, /ú/ değişimi: motur 10/84, yúurruk 11/122 örneklerinde bu değişim sistemlidir.

/o/>/ü/ değişimi: şimdiki zaman ekinin yöre ağzında çeşitli kullanılmasından dolayı görölen bir değişimdir:

oturüyüdük 18/44, göyüyöler 20/24, çalıyü 28/22.

/a/>/â/ değişimi: Türkoğlu ağzında şahsi kullanımlarda görölen bir değişimdir:

dâıdııcık 13/71, tarhánayı 49/26.

/o/ > /ò/ değişimi: Yöre ağzında sistemli görülen bir değişimdir:

hòş 1/3, bozdòanlı 1/96, yòğ 1/114, sòanını 3/35, çòaldı 3/100, òrman 6/63, òrda 6/64, çòğ 6/73, çòaldabilirsek 7/177, fòturfamızı 9/162, saòluñ 10/5, ònnarı 10/19, şòrba 13/74, bòaza 15/84, gòyárim 17/69, çòcuqlarım 20/74, ò 20/74, òvası 21/32, sòfruyá 26/28, zòr 27/20, òsmaniyede 28/57, zòba 32/66, dòalı 34/10.

2.1.5.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi

/ı/ > /a/ değişimi: Bölge ağzında /ğ/, /k/, /y/ ünsüzlerinin erimesi sonucu oluşan ikiz ünlülerde görülmektedir

bañğıyá 14/65, mezárılaa 37/113, haarlı 52/25, toprağñ 2/62, barmağanda 5/50, çaarsa 13/39, aardı 13/60, bayraa 19/21, aaz 19/44.

/ı/ > [â] değişimi: Türkoğlu ağzında /ğ/ ünsüzünün erimesiyle ve benzeşme ile gerçekleşen değişimdir:

çardaj 13/46, yumaâ 13/51, daâldılar 18/190, daâldı 18/190, bayrağñ 19/26, bayraâ 19/28, saâlmaz 21/88, aralâa 51/2.

/i/ > /a/ değişimi: Yöre ağzında şahsi kullanıma bağlı olarak bir örnekte rastlanmıştır:

tesbahlerim 4/92.

/i/ > /â/ değişimi: Bölge ağzında kelime kök ve gövdelerinde görülen bir değişimdir:

fâlan 1/71, deâlim 2/75, çeltâa 13/42, deâşdi 14/28, dileâñ 16/271.

/i/ > [ê] değişimi: Türkoğlu ağzında özellikle ilk hecede görülen bir değişimdir:

hêc 48/104, nêne 4/81, fêlân 50/19.

/ü/ > [ô] değişimi: Türkoğlu ağzında [ğ], /y/, /v/ ünsüzlerinin yanında görülen değişim hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde çoğunlukla ilk hecede görülmektedir:

gòzel 1/3 < güzel, òvüyé 2/297 < üvey, gòn 3/73 < gün, bôyügçimalı 6/7 < büyükimalı.

/u/ > [ó], [ò] değişimi: Türkoğlu ağzında örnekleri azdır:

bqön 37/57, şórası 10/165.

yòharda 14/14 sözcüğünde olan değişimle sözcük eski halini korumuştur.

/ü/ > /ó/ değişimi: Türkoğlu ağzında nadir görülen bir değişimdir:

tónele 10/138, döóş 34/86.

/ı/ > [â] değişimi: Türkoğlu ağzında azıcak 36/111 örneğinde +cık/+cık küçültme ekinde tespit edilmiştir.

2.1.6. Ünlülerde Düşme ve Türeme

2.1.6.1. Ünlü Düşmesi

Türkoğlu ağızında ünlü düşmeleri farklı sebeplerle olduğu tespit edilmiştir. Farklı fonetik sebeplerle kelimenin orta ve son seslerinde ünlülerin erimesi ünlü düşmesi olayıdır (Özçelik, 1997, 38).

Türkçenin değişik dönemlerinde ilk ve son hecelerde vurgu olsa da orta hecede hiçbir devirde vurguya rastlanmamıştır. Bunda dolayı ilk ve son hecelerdeki ünlülerin nadiren düşmesi ya da değişmesinin yanı sıra orta hecedeki ünlülerin düşmesi Türkçenin her devrinde ve coğrafyasında görülmektedir (Karaağaç, 1993, 20). Türkoğlu ağızında vurgusuz orta hecenin düştüğü örnekler vardır:

yúmşár 10/160< yumuşar, durrum 2/298< dururum, öllüm 11/47< ölürüm, billim 32/189< bilirim, vurruk 34/75< vururuk.

orda 35/71< orada, nerden 1/245< nereden, dışarda 23/55< dışarıda.

Ünlü düşmesinin görüldüğü bir diğer durumda hece kaynaşmasıdır. /k/, /g/, /ğ/, /k/, /y/ ve /r/ ünsüzlerinin erimesiyle yan yana gelen iki dar ünlüden birinin düşmesiyle meydana gelir (Erdem ve Bölük, 2011, 417). Türkoğlu ağızında tespit edilen örnekler:

ayāmı 2/182< ayağımı, dānıñ 44/144< dağını, dātım 49/16< dağıtım, bāmız 21/20< bağımız, yörün 32/186< yürüyün, dōruyóm 27/71< doğuruyorum, gēlecāñı 36/68< geleceğini, yatāñı 51/4< yatağını, düjürcülē 2/97< düğürcülüğe, aşşā 4/13< aşığı, yānan 35/ 24< yağınan.

Yöre ağızında iki kelimenin ulanmasıyla hece düşmesi meydana gelir:

nōlur 4/234< ne olur, nōlacağ 4/85< ne olacak, nēse 44/57< ney ise.

Yöre ağızında -i cevher fiilinin düştüğü örnekler vardır:

şeydi 50/76, nēydi 9/84.

Yöre ağızında gelecek zaman ekinin büzülmesi hece düşmesinin yanında ünlü düşmesine de sebebiyet vermektedir:

dihlīcım 13/73, bañıcn 14/7, çihlīcn 37/123, gēdici 24/180.

2.1.6.2. Ünlü Türemesi

Türkoğlu ağızında kelime başı, ortası ve sonunda ünlü türemesi görülür. Genellikle yabancı kelimelerde görülen ses türemesi olayı en az çaba yasası ve Türkçe söyleyiş endişesinden ortaya çıkmaktadır (Sağır, 1995, 70). Tüm ağızlar için yaygın kullanılan ön seslerde türeme görülür. Türkoğlu ağızında kelime başındaki /r-/ ve /l-/ ünsüzlerinin etkisiyle bazı kelimelerde ünlü türemesi görülmektedir:

irahmatlık 1/184, ırızk 2/226, ürüyámda 2/227, ırāzı 3/51, ürüzgár 4/54, irezillīnen 6/14, ırahmetlīg 6/25, ırahmad 6/86, irezillīnen 8/40, ıraat 8/59, ıramazan 9/44, iláhánne 48/5.

Türkçe kelimelerde ilk veya son hecede çift ünsüz bulunmadığından dolayı Türkoğlu ağızında çift ünsüzler arasındaki ünlü türeyerek Türkçe söyleyişe uydurmaya çalışılmaktadır:

tiren 1/11, tirafık 1/79, kırom 19/64, tiren 23/80, ğırızı 42/33.

Yöre ağızında bazı ünlü türemelerinde kelimelerin aslını koruduğu örneğe rastlanmıştır:

yáñınız 24/10.

Türkoğlu ağzında cevher fiilinin korunduğu kelimeler bulunmaktadır:

gêliridik 24/18, ğardeşleridi 41/179, atdıkdı 2/264, aldırdıkdı 11/11, ölüyüdü 24/78, büyüğüdü 38/323, boıudu 6/46, çoıudu 8/56, yôıudu 10/59, ğızıdı 9/134, zamanıdı 13/63, bêşidi 13/85, sahatidi 36/78, evidi 43/64, hasanıdı 44/137, yâırımdı 46/31.

Türkoğlu ağzında vasıta ekinin eklendiği kelimelerde ünlülerin türediği örneklerle rastlanmıştır:

zorunan 2/82, başımınan 2/122, âtınan 10/84, âlevîlerinen 23/108, çitinen, şeyinen 24/23, üzümünen 16/109.

Türkoğlu ağzında *-ken* zarf-fiilinin kullanıldığı kelimelerde ünlü türemesi meydana gelmektedir:

gêderkene 34/91, evlenirkene 19/84, dêrkene 34/49, bidirirkene 23/88.

2.2. ÜNSÜZLER

Türkoğlu ağzında Türk yazı dilinde kullanılan 21 ünsüzün dışında 14 ünsüzün kullanıldığı tespit edilmiştir. Türkoğlu ağzında görülen ünsüz çeşitleri şunlardır:

2.2.1. Ünsüz Çeşitleri

Türkoğlu ağzında kullanılan ünsüzler, [Ç], [F], [K], [K̰], [S], [Ş], [T], [P], [J], [ğ], [h], [k̰], [l̰], [ñ] ünsüzleridir.

[Ç]: Süreksiz, yarı tonlu, /c/ ünsüzüyle başlayıp /ç/ ünsüzüyle tamamlanan müşterek boğumlanmalı bir sestir (Sağır, 1997, 393-394). Türkoğlu ağzında şu örneklerde görülmektedir.

Çulfa 2/28, baÇcádan 10/76, ğaÇ 6/21, iláÇ 6/40, Çimdik 6/90, üÇ 6/98, Çöle 6/97, üÇ 8/30, tomatosÇuluk 10/66, ğeleneÇă 11/35, geleneÇe 11/68, ÇünKü 12/43 üŞ 13/6, ğênÇmiydi 13/86, ğüÇükten 15/9, ğılıÇ 16/52, hêÇ 18/26, ğêÇ 18/30, Çú 21/70, ğüçÇük 26/26, ğücÇükimalı 31/1, hocÇağalıñ 37/110, ğaÇmışlar 44/42, löbetÇi 49/13, alıÇ~armıdı 51/78.

[F]: Üst dişlerin alt dudağa saplanırcasına yapışması ile sürtünerek oluşan ünsüzlere diş-dudak ünsüzleri denilmektedir (Aksan, 2015, 33) [F], /f/ ile /v/ arası yarı ötümlü, sızıcı, sürekli diş-dudak ünsüzüdür.

Furduç 3/88, haFif 4/72, taraFındıyadı 6/32, sêFillî 6/52, seFillîdı 10/29, uFaç 10/58, teFek 10/58, Fınducák 10/106, meFaat~êtdi 14/10, uFağdan 15/10, tarafı 20/21, Furduruyóm 21/80, Furruk 21/150, seFil~oıduç 32/21, uFaç 34/15, sêleF 36/8, tıraFığ 35/73, Furanlar 44/85, mustaFa 48/65, seFil 51/20.

[K]: /k/ ile /g/ arası yarı ötümlü, süreksiz, ön damak ünsüzüdür.

haçKat1/34, bāKurru 2/234, bāKurılu 2/235, ufaK 3/10, Kadınıñ 3/83, ördekler 4/76, depKiynen 4/31, şúKúr 6/1 büyüKlerimizden 6/11, yêleK 4/19, ğüçcüK 6/42, ğêçüyöK 6/41, ineK 6/45, Kaçdıç 7/18, eKmek 8/27, Kólêsdörölôm 9/14, fâKir 9/85, ğayáK 9/108, taK 10/185, damaK 15/84, farKı 15/125, Kıyâfetimiz 16/38, Komışıyenciııdı 16/50.

[K]: [k] ile [ğ] arasında süreksiz, yarı ötümlü, arka damak ünsüzüdür.

türKler 4/9, yaKasız 4/114, gølçaK 6/19, ırahmâtliK 6/28, Kaş 6/52, yîKa 16/157, oKuduñ 16/274, bıraKdığ 18/26, aKlımız 18/27, yoK 18/35, ölurudîK. 20/13, bayraK 20/14, yoK 20/38, yoK 20/59, çîK 36/21, bulanıKsa 48/32, ğaynatırıK 48/33, yaKmadan 48/33, atarıK 48/34, baKmũ 51/57, ğazâKları 51/57, baKmaz 51/57.

[S]: /s/ ile /z/ arasında sızıcı, yarı ötümlü, diş eti ünsüzüdür.

yüS 3/51, duymaS 4/91, ğıS 4/37, yüS 9/102, yâşaSıñ 10/8, otuS 11/123, aS 13/55, olmaS14/72, otuS 15/27, tertemiS 18/131, nüfus 21/7, bırakırıS 22/15, biS 22/15, Sıharık 23/61, bitmeS 23/62, Siye28/21, sekiS30/30, sekSen 44/4.

[Ş]: /ş/ ile /j/ arası yarı ötümlü, sürekli, sızıcı, ön damak ünsüzüdür. Türkoğlu ağzında şahsi kullanımlarda karşımıza çıkmaktadır.

Şindi 1/62, üŞ 3/91, Şorba 7/19, üŞ 8/94, geŞ 10/32, çarŞıdan 10/72, Şorda 10/109, Şindi 11/7, Şekër 12/3, geŞdi 13/75, uŞdu 13/111, Şalgamı 16/145, aŞdım 20/165, ğaŞ 30/34, iŞ 46/41, Şindi 50/28.

[T]: /t/ ile /d/ arasında yarı ötümlü, süreksiz, patlayıcı, diş eti ünsüzüdür.

yoğorT 6/46, fisTıkdān 7/195, unuTduK, yeTi 10/36, Tabi, evlaTim 11/40, ānnaTim 11/118, Terlig 13/16, derT 13/84, teŞT 13/113, unuTdum14/69, Tāne 16/113, süTler 16/219, eveT 16/262, fisTık 17/72, müddet 18/60, dörT 20/38, daTlı 20/42, mēsuT 20/54, fisTan 21/50, süT 24/34, kürT 26/39, unuTdum 26/60, unuTdum 28/30, güT~ōlak 28/60, duTup 33/28.

[P]: /p/ ile /b/ arasında katı, patlayıcı, yarı ötümlü bir dudak ünsüzüdür.

Pişiriler 3/34, asbaPda 3/53, gediP 3/96, uyuP 4/105, varıP 4/109, ğalıP 4/72, yapPdim 6/51, ğaP 7/165, oluP 8/43, bişiriP 8/63, aPlā 9/63, nasiP 9/67, Pekmezi 10/88, buluP 28/70, Poşede 28/92, mekteP 34/54, çáPıtıları 36/102, aPdazımızı 37/45, Pekle 37/125, aPdulla 38/128, harP~etdim 41/167.

[J]: Yarı sızıcı ve yarı sürekli /j/ ile /c/ sesi arasında bir ünsüzdür.

meJmur 7/169, meJbur 7/190.

[ğ]: Süreksiz, patlayıcı, ötümlü, arka damak ünsüzüdür. Kalın ünlülerle kurulan hecelerde [ğ] ile /g/ ünsüzü arasında oluşmaktadır (Aydın, 2002, 26). Türkoğlu ağzında kelime başında sistemli olarak /ö/, /ü/ ünlüleri ile hece kuran [ğ] ünsüzü ünlülerin boğumlanma noktalarını geriye çekerek yarı art ünlüler oluşturmaktadır.

ğardeş 3/53, çocuğlar 4/1, oturduğ 4/15, bağ 4/27 dalğalansın 4/28, çoğ 4/53, duymadığ 4/82, nōlacağ 4/85, doğsan 4/3, ğún 6/17, ğöreneklerini 20/5, bilmüyüğ 20/25, ğolumuzunuñ 21/54, başğa 21/108, ğaba 22/12, êtdığ 23/17, tutduğ 23/19, duymadığ 23/38, ğarısı 24/74, ğor 24/164, yóklugudu 27/40, sālardığ 28/8, ısıcağ 28/35, şovğıyá 34/96, görmedığ 36/30, farğı 33/125, duz~atıyüğ 48/5, ğirğ 48/25, şindığ 51/2, ğomiyé 51/7.

[k]: Süreksiz, patlayıcı, ötümsüz, arka damak ünsüzüdür. Türkoğlu ağzında sistemli bir şekilde görülmektedir. Art ünlülerle hece kurmakta ön ünlülerin boğumlanma noktalarını ise orta damağa çekmektedir.

ğorğdum 2/127, durdukça 2/202, atdıkdı 2/264, baķań 3/5, beklerik 3/7, ğırķ 4/16, ķaķar 4/90, ğocadıķķa 4/97, tonnuķ~al 5/8, şúķúr 6/4, ķı 6/7, ğeydirrik 6/8, inankına 6/40, toķdura 8/123, noķsanısa 9/87, baķarķan 9/98, ğeķiniyók 10/1, ğızamık 10/38, mezerrikde 10/51, ışlardık 10/91, akıdaķ 10/165, daķķa 11/9, salsak 11/46, haķķatan 12/114, ğırķar 12/126, çıķmıdı 13/4, ğetdik 13/42, atıverrik 14/16, kėserik 17/57, dōrarık 18/144, dōķerdik 19/40, ķırom 19/65, yaşıyók 20/12, yúķsel 20/19, biyáķden 20/55, diláķlerim 51/8, teķlif 51/17.

[h]: Sürekli, sızıcı, ötümsüz, hırıltılı, arka damak ünsüzüdür. Türkoğlu ağzında art ünlülerle hece kuran bir ünsüzdür. Diyarbakır ağzında olduğu gibi Türkoğlu ağzında da Arapça alıntı kelimeler ile ķ>h deĝişimi sonucu görülmektedir (Erten, 2011, 6).

daķa 6/4, yaşındıyahın 6/21, mıķdarrig~iķin 6/23, alıķanna 6/38, yōhardaķı 6/36, oķula 6/43, baķamūm 6/54, yōķarı 6/52, şindiķi 6/50, ordaķı 10/1, ķaķırōlu 10/7, yōķ 10/22, ķıķarūyōler 10/38, baķılmiyō 10/38, ķoķ 13/26, sıķarık 13/51, sıķań 13/53, arķasına 13/72, dıķılıcım 13/73, dıķılıyūm 14/2, yiķildi 14/11, ķasın~isdeddiń 36/27, daķar 36/46, şúķúr 36/56, ufáķan~öldü 36/73, tūrķü 48/16, araplarıķını 48/74, baķar 51/57.

[l]: “İç ve çoĝunlukla son ses durumundaki bu ünsüzler, düşmeye yaklaşmış olarak belli belirsiz söylenirler” (Özçelik ve Boz, 2001, 59). Yöre ağzında kalın ünlülerin yanında sistemli olarak kullanılır:

faķan 3/102, yazılı 4/5, haķal~ossuń 4/82, oldu 5/5, ğalıyō 5/32, bālar 5/96, doķanūm 6/1, ırahmetliĝ 6/25, āladımıdı 6/26, sońlaması 6/62, imalı 6/148, ğaķan 7/6, avlaķlardı 17/4, dutaķlar 17/38, ĉocuĝlar 18/8, boyķu 18/46, olduķuńu 19/9, sandaķiyá 20/3, davı 20/33, diķiyōķa 21/38, ıřlardık 21/85, taķķaları 23/10, yáyladıyáķ 23/61, ulaķmadım 23/64, miķlar 24/6, sońraķlaķ 24/243, toplan 25/66, ĝaldırmadım 26/28, haķa 27/43, opaķlardı 28/26, loķaz 28/66, düşmanlık 30/15.

[ń]: Eski ve Orta Türkçe döneminde görülen [ń] günümüzde birçok lehçe ve ağızlarda varlığını sürdürmektedir (Banguoğlu, 2019, 46). Genizden gelen ve ařaĝı yukarı birçok Anadolu ağızlarında rastlanan bu ses akıcı, patlayıcı, sürekli bir geniz ünlüsüdür (Saĝır, 1997, 402). Türkoğlu ağzında daha çok kalın ünlülerin yanında görülmekle birlikte ince ünlülerin yanında kullanıldıĝı kelimeler vardır.

seniń 1/25, ossuń 1/56, ĝońřū 4/96, neń 4/154, áńare 5/20 dezzemiń5/62, dáńıřtirdi 5/107, onuń 1/79, ĉalımasıń 7/27, yōruķduń 8/91, aratmasıń 9/3, bildireniń 9/17, vėřiń 9/67, siziń 9/131, saķluń 10/5, bunuń 10/131, emmińi 10/213, ańĝarada 11/12, evin 12/106, yūńřū 13/69, saķluń 13/121, necciń? 14/68, ĝonuřduruń 15/62, ĝızlarıń 21/23.

2.2.2. Ünsüz Deĝişmeleri

2.2.2.1. Ötümlüleşme

Türkçede kelime sonunda yer alan /ç/, /k/, [ķ], /p/, /t/ ötümsüz ünsüzler iki ünlü arasında kalarak ötümlü hale gelmektedir (Ergin, 2012, 63). Diĝer Anadolu ağızlarında

olduğu gibi Türkoğlu ağzında da kelime başı, ortası ve sonunda ötümlüleşme örneklerine rastlanmaktadır. Yöre ağzında ötümlüleşme örneklerinin görüldüğü ünsüzler ve değişimler şunlardır:

Kelime Başında Ötümlüleşme

Türkoğlu ağzında kelime başında görülen ötümlüleşmeler şunlardır:

/ç-/>/c-/ değişimi: Kelime başında bulunan /ç/ ünsüzünün /c/ ünsüzüne dönüşerek ötümlüleşmesi Türkoğlu ağzında az görülen değişimlerdenidir:

celikanları 16/229, cëzimde 19/195, cılbağ 32/116, cimme46/44, coğ 51/98, cıkān 21/69.

/k-/>/g-/ değişimi: Türkoğlu ağzında ön seste ince ünlülerin yanında görülen sistemli bir değişimdir:

gëndi 2/236, gişilik 4/209, gëndi 4/225, gëmig-ërimesi 6/2, gëçi 7/179, güccük 11/124, gëndileri 12/43, gişiyé 18/133, gişilik 19/28, gëndiler 23/10, gëçiler 33/39, gëndimiz 47/103, gëndiñ 48/58.

/k-/>/ğ-/ değişimi: Türkoğlu ağzında kelime başında hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde [k] sesinin [ğ] ye dönüşmesi sistemli bir şekilde görülmektedir. Yöre ağzında en sık rastlanan ötümlüleşme örneğidir:

ğaymağam 1/2, gızım 1/3, gadar 1/44, göy 1/13, gapat 1/4, gürduk 1/59, gatlardan 1/132, gaç 1/136, gıtlık 1/291, gırılmaz 1/313, gırh-iki 2/1, gômşú 2/182, gabağdan 3/34, gardeş 3/53, gavğa 6/139, gomasıñ 12/21, gansere 12/174, gulāñ 16/25, daşgın 16/52, gırmızı 16/104, golumuzunuñ 21/54, garısı 24/74, gomiye 51/7.

/p-/>/b-/ değişimi: Eski Türkçede kelime başında /p/ ünsüzü bulunmaz. Türkoğlu ağzında bazı alıntı kelimelerde az da olsa p>b değişimi görülmektedir:

bazar 3/19, bişirrim 5/71, bişiriyóñ 5/92, békmez 6/46, bekmezimiz 7/197, bazarertesı 32/45, bannağlarımda 1/149.

Korkmaz Eski Türkçede kelime başındaki /b/ ünsüzünün Anadolu ağızlarında yer yer korunduğunu söylemektedir (2007, 96) Türkoğlu ağzında kelime başındaki /b/ ünsüzünün korunduğu örnekler görülmektedir:

bişir 48/9, bazar 3/19, bekmez 7/196, besTil 5/96.

/t-/>/d-/ değişimi: Eski Türkçede kelime başında /d/ ünsüzü bulunmaz. Türk yazı dilinde ve bazı yöre ağızlarında görülen /t/ ünsüzü Batı Türkçesi döneminde ortaya çıkmıştır (Aydın, 2002, 28). Bölge ağzında /t/>/d/ değişimine sistemli olarak rastlanmaktadır:

dutmadı 51/58, dapısu 1/96, daş 11/60, datlıyı 3/10, dağār 3/22, dāne 15/53, dezzem 15/10, duzun 18/135, depkisi 20/182, dabancá 26/52, dağım 35/138, dağdılar 36/32, dırnağ 37/30, dadına 38/45, dene 41/99, doğ 41/133, daşı 51/100, dutmuş 1/277, daKıyök 10/79, depesinde 51/87, daşı 51/100, davşān 23/36, ahmedden 1/142, memmedden 1/142.

/s-/>/z-/ değişimi: Türkoğlu ağızında bazı alıntı kelimelerde sistemli olan bir değişimdir:

zaar 1/290, zopa 5/56, zebzelinen 6/155, zobiyá 9/108, zebzelerimizi 10/161, zobañı 33/54, zebze 35/52, zoba 51/30.

Kelime Ortasında Ötümlüleşme

Türkoğlu ağızında kelime ortasında görülen ötümlüleşme kelime başındakine göre daha sistemlidir.

/-ç-/>/-c-/ değişimi: Türkoğlu ağızında sonu /-ç/ ünsüzüyle biten kelimelere ünlüyle başlayan ek geldiğinde ötümlüleşerek /-c/ ünsüzüne dönüşür:

acıñ 6/49, taciñ-ossa 4/182, ilácın 9/7, çitcilik 10/63, ihdiyecini 10/72, bahceden 10/77, gúccüne 13/18, pirinci 13/102, gençelici 14/76, bulamacı 18/169, genciñ 25/2, kömeci 16/61.

/-k-/>/-g-/ değişimi: Türkoğlu ağızında alıntı bazı kelimelerde /k/'nin /g/'ye dönüşmesi sıkça görülmektedir:

esgiden 1/10, asgerlik 1/54, esgi 1/144,8 esgiden 5/10, belgi 7/181, gèldigden 23/33, asger 1/288, digeci 6/50, düngü 38/112.

/-k-/>/-ğ-/ değişimi: Yöre ağızında art ünlülerin yanında sık görülen değişimlerdendir: gaymakamlığdan 8/45, sālīgılı 18/126, başğa 9/58, hağgını 2/288, sancağını 4/183.

/-t-/>/-d-/ değişimi: Türkoğlu ağızında Türkçe ve alıntı kelimelerde görülmektedir. Aydın bu değişimin Batı Türkçesinde yaygın olduğunu söylemektedir (2002, 29).

musdafa 1/255, dosdu 3/11, toğdur 11/27, köfdiyi 13/59, háfda 51/96, tergeddi 14/15, südünü 6/46, düşdü 3/64, gètdi 3/65.

/-p-/>/-b-/ değişimi: Bölge ağızında nadir görülen değişimdir:

harbinde 4/121.

/-h-/>/-y-/ değişimi: Türkoğlu ağızında “şeyit 1/114” ve “gayfe 3/9” örneklerinde rastlanmaktadır.

Kelime Sonunda Ötümlüleşme

Türkoğlu ağızında kelime sonunda görülen ötümlüleşme şunlardır:

/-ç-/>/-c-/ değişimi: Yöre ağızında ekleşme sırasında ve ulama örneklerinde karşımıza çıkmaktadır:

felc-oldu 9/98, muğdac-olmüyüm 13/48, pirinc-olur 10/89.

/-k-/>/-g/ değişimi: Türk yazı dilinde kelime sonunda /g/ ünsüzü bulunmaz. Eski Türkçede, Batı Türkçesinde diğer şivelerde ve günümüzde bazı ağızlarda görülmektedir (Ergin, 2012, 62). Türkoğlu ağızında ünsüzle biten kelimedenden sonra ünlünün geldiği

kelimelerde görülen ulama olayında /k/ ünsüzü ötümlüleşerek /g/ ünsüzüne dönüşmektedir:

gëmig-ërimesi 6/2, dilerdig 6/17, yëleg 6/18, besledidig 6/48, èverdëdig 6/54, èvlenirdig 6/58, èkmeğ-açarık 13/50, terg-ëdi 14/17, òretmennig-ëdiyör 14/50, sülüg 16/196, gireceg-işde 23/5, gëldig 23/9, èkmezdig 23/20, aldidig 23/18, üretiyög 23/22, çevirirdig 28/6, pëg-iye 28/10, ineg 36/26, gëtmedig.36/31, göyüyödüg 48/35.

/-k>/-g/ değişimi: Yöre ağzında ünsüzle biten alıntı kelimelere ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde görülmektedir:

sālīg-ocā 5/113, ırahmatlıg-asbaPdan 6/26, gafałīg 9/98, usdałīg-ëdiyör 13/61, małcılıg-üzërinüyëdi 19/39.

/-p>/-b/ değişimi: Türkoğlu ağzında şahsi kullanımlarda örneklerine rastlanmaktadır:

gëlib 19/69, oturub 13/47.

Yöre ağzında Arapçadan dilimize giren “ğarib 4/63” kelimesinde aslının korunduğu karşımıza çıkmaktadır.

/t>/-d/ değişimi: Türkoğlu ağzında kelime sonunda /t/ ünsüzüyle biten kelimelerde yaygın şekilde görülen değişimdir. Yöre ağzında alıntı kelimelerde t<d değişimi ile asıl şekillerinin korunduğu örneklere de rastlanılmaktadır:

müsajid 2/161, babayîid 13/59, ılıd 19/212, süd 36/95, hüdúd 1/97, murad-aılınmaz 4/100, şehid 17/ 96.

2.2.2.2. Ötümsüzleşme

Ötümsüzleşme ötümlü ünsüzlerin kendi karşılıkları olan ötümsüz ünsüzlere dönüşmesidir (Ercilasun, 1983, 109). Türkoğlu ağzında ötümsüzleşme örnekleri ötümlüleşmeye göre daha azdır. Bölge ağzında kelime başı, ortası ve sonunda görülen ötümlüleşmeler şunlardır:

Kelime Başında Ötümsüzleşme

Yöre ağzında ötümlüleşme hadisesi kadar yaygın örnekleri yoktur.

/b->/p-/ değişimi: Yöre ağzında kelime başında /b/ ile söylenen kelimelerin /p/ ile de söylendiği görülmektedir:

pölüyók 7/200, piskevıt 11/91, piskevit 19/44, pisgevit 20/50.

/d->/t-/ değişimi: Yöre ağzında alıntı kelimelerin yanı sıra bazı Türkçe kelimelerde rastlanmaktadır:

tokdur 5/113, tomatıs 7/123, tomatos 10/75, taħa 24/62.

/g->/k-/ değişimi: Yöre ağzında bu değişimle kelimelerin Eski Türkçedeki halleri muhafaza edilmiştir:

kelen 1/22, kül 1/329, kömlegini 4/167, keri 6/46, kölgüyé 6/118, kölge 6/121, keridē 7/187, künde 24/243, künde 32/279, künde 31/280, kölgesine 38/345, künde 41/53, künde 51/112.

/z-/>/s-/ değişimi: Türkoğlu ağzında az örnekte görülmesine rağmen sistemli bir değişimdir:

satan 3/17, saten 3/70, satan 4/220, satan 4/229, sáten 6/151, sáten 8/5, satan 8/128.

/z-/>[S-] değişimi: /-z/>/-s/ değişiminin bir ara merhalesi olan bu değişim yöre ağzında sistemli değildir:

yüS 3/51, duymaS 4/91, ғыS 4/37, yüS 9/102, yáşaSıñ 10/8, otuS 11/123, aS 13/55, olmaS 14/72, otuS 15/27.

/b-/>/P/ değişimi: Yöre ağzında sistemli olmayan, kişisel kullanımlarda karşımıza çıkan bir değişimdir:

Pizim 23/52, Pekle 37/125.

/v-/>/F/ değişimi: Yöre ağzında “vurmak” kelimesinin kullanımında karşımıza çıkan bir değişimdir:

Furanlar 44/85, Furruk 21/150.

Kelime Ortasında Ötümsüzleşme

/-b-/>/-p-/ , /-P-/ değişimi: Yöre ağzında kelime ortasında birçok örnekte karşılaşılan bir değişimdir:

aPıa 2/251, aPıa 2/274, çaPıtıların 7/187, aPıamgile 15/89, otoPos 19/220, aPdazlı 20/115, paPııkíyá 21/64, sáıpsız 24/258, tespik 25/41, aPdulla 38/128, süphâneke 41/191, tesPa 51/87.

/-c-/>/-ç-/ değişimi: Yöre ağzında az örnekte görülen sistemli olmayan bir değişimdir:

yemekçi 3/38, göcadıkça 4/97, güççük 27/40.

/-z-/>/-s-/ değişimi: Türkoğlu ağzında olumsuz geniş zaman ekinde zs>ss benzeşmesiyle sistemli bir şekilde görülmektedir. Yöre ağzında kelime ortasında örneklerinde en fazla rastlanan değişimdir:

apdessiz 1/239, olmassa 1/279, ödemesseñ 2/277, yètmesse 2/280, yèmekçilerimis 3/38, bilmesseñ 5/90, gèdemessem 6/131, ödemessek 6/175, yápmassañ 6/202, ètmesseñ 7/17, ғurumassa 7/25, atmassañ 7/74, olmassa 12/65, vèrmesse 13/13, aқmassa 17/85, èmretmesse 19/14, èndirmesse 20/104, kesmesse 20/130, düşmesseñ 20/142, yápmassa 27/27, çalışmassaқ 27/77, bulmassa 28/51, yèmessèñ 28/94, bilmesseñ 41/20.

/-l-/>/-s-/ değişimi: ls>ss benzeşmesiyle yöre ağzında örneklerine sık rastlanan bir ses hadisesidir:

şükür-ossuñ 1/206, heñal-ossuñ 2/287, ossuñ 3/15, ossuñ 3/58, ossıyédi 6/50, ossa 7/26, ossağ 7/103, gèssene 13/91, ossıyédi 15/174, hamdossuñ 18/1, gèssiñler 20/128, savossuñ 51/10, ossa 51/11, gèlilseler 52/81, dossun 51/135.

/-v-/>/-f-/ değişimi: Yöre ağızında az örnekte sistemli şekilde görülmektedir:

ğayfe 3/8, ğayfa 6/177, üfeliyóm 18/184.

Kelime Sonunda Ötümsüzleşme

Türkoğlu ağızında kelime sonu ötümsüzleşme örneklerine sık rastlanılmaz. /z/>/s/ değişimi yöre ağızında yaygın kullanılmaktadır.

/-z/>/-s/ değişimi: Türkoğlu ağızında örneklerine sık rastlanan değişimdir.

dedemis 1/17, otus 1/97, bis 1/154, otus 2/240, yemekçilerimis 3/38, yüS 3/51, tarrañarımıs 3/62, ölmes 3/87, bis 4/3, ğanımis 4/38, sèkis 6/37, sıyımıs 6/56, bis 7/7, otus 7/7, bis 11/51, olmas 36/38, himsemis 36/55, şeyimis 36/69, bilmes 42/4, tarlamıs 41/24.

/-z/>/-S/ değişimi: Yöre ağızında çok görülen bir değişimdir:

yüS 3/51, duymaS 4/91, ğıS 4/37, niyemiS 11/92, biS 11/119, otuS 11/123, aS 48/32, bitmeS 23/62, tertemiS 18/131, yüS 5/24,.

2.2.2.3. Sızıcılışma

Patlayıcı ünsüzlerin çeşitli sebeplerle sızıcı hale gelmesine sızıcılışma denir (Korkmaz, 1992, 135). Türkoğlu ağızında sızıcılışma örnekleri seyrek. Metinlerde tespit edilen örnekler şunlardır:

Kelime Başında Sızıcılışma

İncelenen metinler üzerinde kelime başında sızıcılışma örneğine rastlanmıştır.

/b-/>/m-/ değişimi: Yöre ağızında şahsi kullanıma bağlı olarak üç örnekte tespit edilmiştir:

men 2/203, benim 12/89, mismilláh 36/22.

Kelime Ortasında Sızıcılışma

/-k-/>/-h-/ değişimi: Yöre ağızında kelime ortasında görülen bu değişim sistemlidir: dedihleriñ 6/89, çeherdik 8/22, çihardı 8/122, çihık 12/102, ğaymahamlā 12/170, çihardı 16/280, yáhınlığ 36/35, çiharlık 42/46.

/-k-/>/-h-/ değişimi: Batı Grubu ağızlarının büyük bir çoğunluğunda /k/ ünsüzü, iki ünlü arasında sızıcılışarak arka damak ünsüzü /h/'ya dönüşmektedir. Türkçenin aslı bir sesi olmayan [h] sesinin k>h değişimiyle Türkoğlu ağızında örneklerine rastlanmaktadır (Karahan, 2017, 128). Yöre ağızında kelime ortasında en yaygın görülen sızıcılışmadır:

dohuz 1/8, arhadaşınıñ 1/172, kañıçıuz 1/302, ğorhusundān 2/11, mıntıhıyā 2/13, dıñlıyó 2/17, arhañ 2/41, tañımızımız-ışde 2/66, bañım 14/69, yılhı 16/226, yıhañ

17/134, tahdirimiz 20/68, ğırhılañ 20/121, aħmıyó 20/162, oħuıa 25/22, oħudurdu 34/41, aħıdıñ 36/110, aħıyó 37/64, aħşám 37/124, noħsanım 41/194, sıhıntı 42/40, baħak 44/66, çeheceksiñ 51/95, çeħiyóm 51/135.

/-ç-/>/-ş-/ değişimi: Türkoğlu ağızında kelime ortasında sık görülen değişimdir. Ercilasun, ç>ş değişimin olabilmesi için hecenin /ç/ ünsüzüyle bitmesi ve kapalı olması gerektiğini söylemektedir (2002,113). “Bu değişim, kelime içinde hece sonunda sızıcı veya patlayıcı bir ünsüzden meydana gelir”. (Aydın, 2002, 31) Yöre ağızında kelime ortasında ön damak, patlayıcı /ç/ ünsüzünün sızıcılaşarak /ş/ ünsüzüne dönüşmesi sistemlidir:

geşdim 8/1, kireşlame 1/149, göşdüğ 6/37, geşmişine 6/86, geşdi. 7/134, geşdim 8/1, geşdik 8/40, üşde 8/46, geşdi 9/70, göşmüş 9/129, harşlıñ 13/29, haşdan 13/70, göşdü 14/13, geşdi 14/19, güşlüsü 16/6, geşler 18/211, işdiñ 28/34, işdik 32/104, işli köfte 33/6, geşdi 33/58, üş 35/7, işli köfde 35/8, geşdi 36/27, gaşda 40/4, aşlık 41/129, gaşmış 41/163, göşdüler 47/26, gazaşlar 51/15.

/-ğ-/>/-v-/ değişimi: [ğ] ünsüzünün /g/ ünsüzüne ardından da dudak ünsüzü /v/ ye dönüşmesi Kahramanmaraş ağızının dikkat çekici değişimidir (Kirik, 2011, 104). Bölge ağızında şahsi kullanımlarla örneklerine rastlanmaktadır:

suvan 27/20, savoısuñ 4/227.

/-b-/>/-m-/ değişimi: Yöre ağızında “gibi” edatının “gimi” şeklinde kullanılması sistemlilik göstermektedir:

gimi 14/31, gimi 16/134, gimi 27/65

/-ğ-/>/-y-/ değişimi: Türkoğlu ağızında çoğunlukla görülen bir değişimdir. Yöre ağızında /ğ/ ünsüzünün yerini /y/ ünsüzüne bıraktığı örnekler sistemli bir şekilde görülmektedir.

diyál 18/50 < değil, buyda 14/62 < buğday, dāyá 11/42 < dağa, deyil 33/7< değil.

/-ğ-/>/-n-/ değişimi: Yöre ağızında nadir görülen değişime bir örnekte rastlanmaktadır:

inne 7/35 < iğne.

Kelime Sonunda Sızıcılaşma

/-ç-/>/-ş-/ değişimi: Türkoğlu ağızında genellikle tek heceli ve bazı alıntı kelimelerde bu değişim karşımıza çıkmaktadır:

ilaş 6/1, Kaş 6/52, üş 6/80, piriş 19/29, geş 30/4.

/-k-/>/-h-/ değişimi: Bölge ağızında sistemli görülen bir değişimdir:

ğırhı~iki 2/1, ğırhı~üş 2/2, ğırhı 6/122, baħ 14/69, ırhı 24/163, ğırhı 32/122, yohı 51/72, çohı 51/131.

/ç/>/ş/ değişimi: /ç/>/ş/ değişiminin ara merhalesidir. Yöre ağızında karakteristik olmayan bir değişimdir:

üş 8/94, geŞ 10/32, ğaŞ 30/34, iŞ 46/41.

2.2.2.5. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

Yöre ağızında sürekli ünsüzler çoğunlukla kelime ortasında değişim göstermektedir. Kelime başı ve sonundaki değişimler daha seyrek görülmektedir.

Kelime Başında Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/v-/>/m-/ değişimi: Türkoğlu ağızında “vefat etmek” kelimesinde sistemli bir şekilde görülen bir değişimdir:

mefât_ederken 11/45, meFât_edişin 14/66, mefât_etti 16/114.

Kelime Ortasında Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/-n-/>/-ñ-/ değişimi: “Oğuz Türkçesinin özlü bir sesi olan ñ kısmen Anadolu ağızlarında kendini muhafaza etmiştir” (Caferoğlu, 1983, 27-28). Türkoğlu ağızında kelime ortasında yaygın görülen bir değişimdir:

yètmesiñler 20/71, söyledecãñız 24/24, soñra 24/46, köyüñüzüñ 24/169, emmiñgilnen 25/10, oña 25/68, añare 27/18, yáníñı 28/79, buna 31/13, görüşmediniz 32/61, ğatsıñlar 32/199, düzsüñler 32/199, añcá 35/89, çáyıñızı 36/121, añardık 37/18, aļlahıñı 41/6, maļıña 42/16, saļsuñlar 47/17, hañğısıñı? 50/15, siñsiñi 50/142, adlarıña 51/70, ğetdiñiz 51/135.

/-m-/>/-ñ-/ değişimi: Türkoğlu ağızından şahsî kullanımlarda karşımıza çıkmakta olan bu değişimde “ğoñşum 10/31” kelimesi aslını korumaktadır.

ğoñşú 3/15, bannağlarıımıñ 5/150, ğoñşúmuz 7/92, şıñdi 16/18.

/-n-/>/-m-/ değişimi: Türkoğlu ağızında seyrek görülen bu değişimdir:

ğayımbabam 10/191, isdambılđda 24/35, ğayımvālidem 38/212.

/-ş-/>/-s-/ değişimi: Yöre ağızında -şs->-ss- benzeşmesi ile görülmektedir.

nasılımissık? 8/107, adıyımissím 11/3, ufāmissık 19/206, göçmüssük 32/32, cāhilimissim 39/308.

/-l-/>/-n-/ değişimi: Bölge ağızında kelime ortasında sürekli ünsüzlerde görülen yaygın bir değişimdir. *+lar/+ler* çokluk ekinin bölge ağızında *+nar/+ner* şeklinde kullanılması ile meydana gelmektedir:

bunnarınan 33/40, annatdık 2/302, yázannar 4/26, ğadınnarı 6/119, onnar 8/40, şúnnara 11/74, günnerde 11/81, günner 16/83.

İsimden isim yapma eki olan *+lık/+lik* ekinin gerileyici benzeşme sebebiyle *+nık/+nik* şeklinde kullanılmasıyla görülen değişim bölge ağızının karakteristik bir özelliğidir:

ġelinnik 26/61, ormannık 1/261, ğurbannık 8/12, zēnginnik 40/3, unuttānnık 1/203, çóbannık 19/208.

/-r-/>/-l-/ değişimi: Türkoğlu ağzında görülen karakteristik bir değişimdir. Kelime kök ve gövdeleride görülmektedir:

güleş 19/90, ta'llaları 23/10.

Yöre ağzında çoğunlukla -rl>-ll benzeşmesi ile meydana gelmektedir:

yërreşmişler 1/22, zorra 12/35, varrıklıydı 12/92, tarra'ları 26/22, yërreşmiş 34/85, türrüsü 35/51, ayárrar 35/99, çamırrı 36/5, yërrisiyim 37/62, hayırrı 39/27, hatırrarım 50/90.

/-l-/>/-y-/ değişmesi: Türkoğlu ağzında ly>ll benzeşmesi ile bir örnekte tespit edilmiştir:

mi'llar 2/150, mi'llon 2/209, mi'llar 9/102.

/-l-/>/-s-/ değişmesi: -ls->-ss- benzeşmesi ile yöre ağzında sistemli görülen bir değişimdir:

ossa 8/26, ossuñ 8/69, gëssene 13/91, hamdossuñ 18/1, bişirmesseñ 18/130, gessene 44/108, savossuñ 51/10, ossuñ 51/146.

/-h-/>/-y-/ değişimi: Bölge ağzında şahsi kullanımlarda görülen bir değişimdir:

ğayfe 3/9, şeyit 1/115.

/-y-/>/-h-/ değişimi: Yöre ağzında bir örnekte sistemli olarak tespit edilmiştir:

çëyizde 36/117<nçehiz.

/-y-/>/-n-/ değişimi: Türkoğlu ağzında sadece “yánnık 19/209 < yayık” örneğinde şahsi kullanımda ünsüz ikizleşmesi sırasında görülmektedir:

/-v-/>/-f-/ değişimi: “ğayfe 3/8, ef 48/55, sifil 49/10” örneklerinde tespit edilmiştir.

/-m-/>/-n-/ değişimi: Bu değişim bölge ağzında bazı konuşmacılar tarafından sistemli şekilde kullanılmıştır:

şindi 3/52, banna'klarımıñ 5/150.

/-s-/>/-ş-/ değişimi: herkeşiñ 4/19, herkeşiñ 9/72.

/-y-/>/-ñ-/ değişimi: ańşa 51/85.

/-v-/>/-r-/ değişimi: ferzi 4/90.

/-ş-/>/-Ş-/ değişimi: çarŞıdan 10/72.

Kelime Sonunda Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/-n-/>/-ñ-/ değişimi: Türkoğlu ağzında kelime sonunda sık görülen değişimdir. Standart Türkiye Türkçesi yazı dilinden farklı olarak kelime sonunda /n/ ünsüzü [ñ] ünsüzüne dönüşerek aslî şeklini korumuştur:

gáviriñ 1/8, ğızımıñ 1/16, herkeşiñ 1/19.

/n/ > /-m/ değişimi: Türkoğlu ağzında diş eti ünsüyle biten kelimedenden sonra /b/ dudak ünsüzünün gelmesiyle /n/ ünsüzü çift dudak ünsüzü /m/ dönüşmüştür:

om birinci 1/43, om beş 6/22.

/s/ > /-ş/ değişimi: Yöre ağzında çok sık rastlanılmayan bir değişimdir:

herkeşiñ 4/19.

/r/ > /-l/ değişimi: Bölge ağzında şahsî kullanıma bağlı olarak birkaç örnekte tespit edilmiştir:

ġarelġederik 49/48, zaraıı 12/218.

2.2.2.5. Süreklileşme

Türkoğlu ağzında kelime başında ve sonunda süreklileşme örneği tespit edilmemiştir. Yöre ağzında az olan bu değişime kelime ortasında görülen bir değişimdir.

/g-/ , [-ğ-] > /-y-/: Yöre ağzında kelime ortasında tespit edilen bir değişimdir.

sāyiyók 7/18, yiyenim 8/66, diyeldi 38/338, öylen 47/76, buyda 47/86.

[-ğ-] , /-g-/ > /-v-/: Yöre ağzında az örnekte görülen değişimdir:

suvanı 2/173, savoıı 35/201.

2.2.2.6. Süreksizleşme

Sürekli ünsüzlerin süreksiz hala gelmesine süreksizleşme denir (Buran, 1997, 54) Diğer Anadolu ağızlarında olduğu gibi Türkoğlu ağzında da örneklerine çok sık rastlanmaz.

Kelime Başında Süreksizleşme

/ş-/ > /Ş-/ değişimi: Şindi 1/62, Şaııgamı 16/145.

Kelime Ortasında Süreksizleşme

/h-/ > /-k-/ değişimi: Türkoğlu ağzında şahsi kullanımlarda görülmektedir:

mıııdarlık 1/55, taııdaıarı 7/113.

/l-/ > /-b-/ değişimi: işkembe 7/11.

/v-/ > /-b-/ değişimi: Bölge ağzında bir örnekte tespit edilmiştir:

asbabınan 14/38.

/z-/ > /-c-/ değişimi: Kişisel kullanımlara bağı olarak seyrek görülen bir değişimdir:

acıcek 16/161.

2.2.2.7. Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

Türkoğlu ağzında kelime başı, ortası ve sonunda süreksiz ünsüzler arasında değişimler tespit edilmiştir.

Kelime Başında Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/k-/>/k-/ değişimi: Bölge ağzında sistemli bir şekilde görülen bir değişimdir:

kına 1/18, kóy 10/8, kómür 6/50, kótülük 14/8, kabîne 23/7, kaḥar 4/90, kırom 19/65, kaḥarım 36/57, kırtler 36/88,

/g-/>/ğ-/ değişimi: Yöre ağzında kelime başında örneklerine sık rastlanılan bir değişimdir. Ön damak /g/ ünsüzünün artılılaşarak [ğ] ünsüzüne dönüştüğü değişimdir:

ğún 10/14, gúccüne 13/18, góşdü 14/13, górgülü 10/17, gótür 10/1, göreneklerini 20/5, góksun 24/44, gózümü 28/33, gózlerimi 28/32.

Kelime Ortasında Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/k-/>/k-/ değişimi: Türkoğlu ağzında kelime ortasında sistemli bir şekilde rastlanmaktadır:

ğaymakamımıza 1/331, tuluklarnan 2/18, durukan 2/22, akrabā 2/55, aklı 2/64, varlıklı 2/77, yazınkı 24/30, sokmadı 43/58, doksan 44/4, yakın 51/5, dilâklerim 51/8, teklif 51/17.

2.2.2.8. Kelime Ortasında Ünsüz Benzeşmesi

Türkoğlu ağzında yaygın olarak görülen bir değişimdir. “Yan yana gelen veya aralıklı olarak bir arada bulunan iki sestten birinin diğerini etkilemesidir” (Atmaca, 2017, 106). Boğumlanma noktaları birbirine yakın olan ünsüzlerde görülen bu değişime bölge ağzında da rastlanılmaktadır. “İç ses ünsüz benzeşmelerine sıkça rastlanan Türkiye Türkçesi ağızları benzeşme yönünden zengin malzemeye sahiptir” (Caferoğlu, 1988, 2). İlerleyici ve gerileyici benzeşme olarak iki gruba ayrılır. Bir kelimedede yan yana gelen ünsüzlerde önceki ünsüzün sonraki ünsüzü etkileyerek kendisine benzetmesine ilerleyici, bir kelimedede yan yana bulunan ünsüzlerden sonraki ünsüzün önceki ünsüz kendisine benzetme hadisesine gerileyici benzeşme denir. Türkoğlu ağzında görülen benzeşme örnekleri şunlardır:

-rl->-ll- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında yaygın görülen gerileyici benzeşmedir. Yöre ağzında geniş zamanın üçüncü çoğul şahıs ekinin çekiminde sistemli bir şekilde görülen değişimdir:

gollardı 1/160, yakaııardı 1/160, ataııardı 1/254, lolaııar 1/255, oııııarımıı 2/19, akıdıııar 3/14, yapaııar 3/15, gataııar 3/57, ataııar 3/58, daııaııar 3/69, goyaııar 4/132, ıalaııardı 6/95, yadıırıııar 7/52, sıyıırıııar 8/89, vurıııardı 8/112, oturuııarımıııııı 10/9, oııııarsā 10/188, yapaııar 11/98, oynalaııardı. 12/105, oııııııar 13/48, sataııarımıı 16/225, dutaııar 17/38, dādıııar 18/202, bıııırıııııı 18/203, dikellerdi 19/22, gēdellerdi 20/88, taıııaııarı 23/10.

-nl->-nn- benzeşmesi: Kelime ortasında /n/ ünsüzüyle biten isim ve fiil kök ve gövdelerine /l/ ünsüzüyle başlayan ekler getirildiğinde l>n değişimi meydana

gelmektedir (Özkan, 1997, 28). Türkoğlu ağzında sistemli şekilde görülen ilerleyici benzeşmedir:

unutğannım 1/5, zámmanardan 1/11, ormannık 1/36, trenne 1/46, müslümannar 1/98, hayvannan 1/195, bunnar 2/21, annatırdı 2/8, yórgannarıñ 2/34, düünner 2/96, öretmennik 2/130, onnardan 2/166, bunna 2/212, balđircánnan 3/30, aşannar 4/24, günnerimiz 6/15, ğurbannık 7/12, ğerginnikleri 10/148, gönnüyle 12/34, orçannı 13/39, torunnarım 16/116.

-şs->-ss- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında sistemli olarak gerileyici benzeşme türüdür. /ş/ ünsüzüyle biten kelimeye /s/ ünsüzüyle başlayan bir ek geldiğinde görülen değişimdir: yetişmissik 7/16, nasılımissık? 8/107, adıyımissım 11/3, ufamıssık 19/206, göçmüssük 32/32, cāhilimissim 39/308.

-rn->-nn- benzeşmesi: Yöre ağzında kişisel kullanımda karşımıza çıkmaktadır:

bannaqlarımıñ 5/150.

ry>yy benzeşmesi: Türkoğlu ağzında “bir” kelimesinde görülen gerileyici benzeşme örneğidir:

biy yere 21/105, biy yapı 24/86, biy yáz 35/12, biy yānı 50/3.

-ly->-ll- benzeşmesi: Yöre ağzından millar 2/150, millon 2/209, millar 9/102 örneklerinde rastlanan bir değişimdir.

-ls->-ss- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında karakteristik olarak rastlanılan gerileyici benzeşmedir:

ossa 8/26, ossuñ 8/69, ğessene 13/91, hamdossuñ 18/1, bişirmesseñ 18/130, gessene 44/108, savossuñ 51/10, ossuñ 51/146.

-zs->-ss- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında şart ekinin olumsuz şeklinde karşımıza çıkmaktadır:

ğurumassa 8/25, vèrmesse 16/285, ğétmesseñ 16/285, émretmesse 19/14, yápmassa 27/27, olmassa 27/73, yápmassa 46/27.

-ln->-nn- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında bir örnek tespit edilen gerileyici benzeşmedir:

yánnız 9/16.

-nl->-nn- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında “yánnış 38/270 “ örneğinde tespit edilen gerileyici benzeşmedir.

-lş->- benzeşmesi: Yöre ağzında şahsî kullanıma bağlı olarak bir örnekte görülen gerileyici benzeşmedir:

güşşen 48/11.

-rş->-şş- benzeşmesi: Şahsî kullanıma bağlı olarak bir örnekte tespit edilen gerileyici benzeşmedir:

biş şey 2/112.

-çş->-şş- benzeşmesi: Bir örnekte şahsî kullanımla tespit edilmiş gerileyici benzeşme örneğidir:

bir~ilaş 6/1.

-td->-dd- benzeşmesi: Kelime ortasında görülen gerileyici benzeşmedir:

ahmedden 1/142, cennedden 6/89, şîddim 8/25, tergeddi 14/15, unuddum 32/267.

-gn->-nn- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında inne 7/135 kelimesinde sistemli bir şekilde görülen değişimdir.

-yz->-zz- benzeşmesi:Yöre ağzında “teyze” kelimesinde sistemli kullanılan gerileyici benzeşmedir:

dezzesiniñ~ölu 1/156.

-hm->-mm- benzeşmesi: Caferoğlu bu benzeşmenin Türkiye Türkçesi ağızlarında “mehmet” isminde görülüğünü söylemiştir (1988, 8). Yöre ağzında “mehmet” kelimesinde görülen gerileyici benzeşme örneğidir:

memmet 19/121.

-rl->-rr- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında gerileyici benzeşme yönünde sistemli görülen bir değişimdir:

yërreşmişler 1/22, zorra 12/35, varrıklıydı 12/92, tarraaları 26/22, yërreşmiş 34/85, türrüsü 35/51, ayárrar 35/99, çamırrı 36/5, yërrisiyim 37/62, hayırrı 39/27, hatırrarım 50/90.

-hc->-cc- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında karakteristik olmayan gerileyici benzeşme örneğidir.

bacceli 48/65.

-nş->-şş- benzeşmesi: /n/ ünsüzünün gerileyici benzeşme yoluyla /ş/ ünsüzüne dönüştüğü bir değişimdir:

işşállah 3/86, işşállah 9/47. lş>şş benzeşmesi: güşşen 48/11.

-nd->-nn- benzeşmesi: Türkoğlu ağzında bir örnekte tespit edilen gerileyici benzeşmedir.

gènni 7/58.

-rv->-rr- benzeşmesi: Yöre ağzında şahsi kullanımda tespit edilen gerileyici benzeşme örneğidir:

perrâne 32/256.

-rm->-mm- benzeşmesi: /r/ ünsüzü bir örnekte gerileyici benzeşme yoluyla /m/ ünsüzüne dönüşmüştür:

bitimmek 1/118.

-rk->-nn- benzeşmesi: Yöre ağzında bir örnekte görülen gerileyici benzeşmedir:
gèlikkenne 36/118

-lr->-ll-: Yöre ağzında tespit edilen ilerleyici benzeşmedir.

allım 2/154, yıkıllım 6/42, öllüm 11/47, billim 16/123, gèllim 2/155.

2.2.2.9. Aykırılma

“Boğumlanma yerleri ve biçimleri birbiriyle aynı veya yakın olan iki ünsüzden birinin boğumlanma yerini ve biçimini değiştirerek diğer ünsüzden farklılaşma olayıdır” (Buran, 1997, 55). /ç/ ünsüzünün yerini /ş/ ünsüzüne bırakması süreklilik, süreksizlik yönünde aykırılışmaya neden olmuştur (Erdem ve Bölük, 2011, 429). Bir diğer adı benzeşmezlik olan aykırılma Türkoğlu ağzında benzeşme kadar yaygın değildir:

işdiler 4/213, teşdinen 11/120, dutmuşlar 17/213, herkeşin 41/189, deşdi 43/25, şişdi 44/111, taraftan 40/2, bitdikden 41/157, gèşler 18/211, işde 19/21, deşdim 20/74, maraşda 21/56, gèşdiler 24/128, gəşdi 6/12, gənşler 17/63, bişdimi 18/147, haşdan 13/70.

Boğumlanma noktaları aynı olan /r/ ve /l/ ünsüzünün tekrarının önleme çabası aykırılışmaya neden olmuştur (Atmaca, 2017, 112). Yöre ağzında “bilāderin 1/61” örneğinde bu aykırılışmaya rastlanmıştır.

2.2.2.10. Ünsüz İkizleşmesi

Ünsüz ikizleşmesi, bir kelimenin bünyesindeki ünsüzün iki defa söylenmesidir. Standart Türkiye Türkçesinde pek sık rastlanmaz (Vural ve Böler 2011, 106). Türkoğlu ağzında ise /b/, /c/, /l/, /n/, /s/, /ş/, /r/, /t/, /z/, /y/ ünsüzlerinin ikizleştiği görülmektedir. Ünsüz ikizleşmesi bölge ağzında sistemli bir şekildedir:

b>bb: abbaov 46/44.

c>cc: güccüg 19/55, güccük 7/63.

m>mm: amma 32/270.

n>nn: alırkanna 3/53, yánnık 32/83.

l>ll: belli 6/127, vèrillik 24/72, gèllik 25/66.

s>ss: galımissık 34/12, cāhilimissim 38/303, benimissim 41/112.

ş>şş: aşşā 1/31, eşşek 2/20, döşşegēn 4/102, maşşāllah 9/30, döşşerim 17/73.

t>tt: öttuz 50/116.

r>rr: kerre 15/50.

z>zz: yāzzık 2/158, azzıñ 4/108.

y>yy: heyve 10/221, tayyip 13/12, zèkiyye 36/3, seyyiddi 32/225.

2.2.2.11. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi

Türkoğlu ağızında ünsüz ikizleşmesine göre daha az görülen bir hadisedir. Arapçadan dilimize giren kelimelerdeki şeddeli ünsüzlerin teke inmesi olayı yöre ağızında az sayıda görülmektedir:

evel 4/140< evvel, işallah 10/168< inşallah, afederse 41/109< affederse.

2.2.2.12. Ünsüz Düşmesi

Türkoğlu ağızında kelime başında, ortasında ve sonunda ünsüz düşmesi örneklerine rastlanmaktadır.

Kelime Başında Ünsüz Düşmesi

Türkoğlu ağızında kelime ortasında ve sonundaki ünsüz düşmelerine göre örnekleri daha azdır.

/h-/ düşmesi: oplallardı 28/26, bahele 42/51

/g-/ düşmesi: Ünlü ile biten kelimedenden sonra /g/ ünsüzüyle başlayan bir kelime gelince /g/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir:

iki-ún 13/32.

/y-/ düşmesi: Türkoğlu ağızında ulama durumlarında da görülen karakteristik bir düşmedir.

neápim 18/47.

Kelime Ortasında Ünsüz Düşmesi

Türkoğlu ağızında kelime ortasında ünsüz düşmesine sık rastlanılır. Yöre ağızında kelime ortasında /f/, /g/, /h/, /k/, /l/, /n/, /ñ/, /r/, /t/, /ğ/, /v/, /y/, /z/ ünsüzlerinin düştüğü görülmektedir.

/-f-/ düşmesi: Kelime ortasında yan yana gelen iki ünsüzden biri konuşma esnasında düşer:

çitçilik 5/73, çitlik 7/64.

/-g-/, [ğ] düşmesi: Türkoğlu ağızında en sık rastlanan düşme örneklerindendir. Kelime ortasında iki ünlü arasındaki /g/ ve /ğ/ ünsüzleri düşer. İkiz ünlülerin oluşması sırasında görülmektedir:

çoaldıyók 7/177, boon 28/64, dúúr 6/25, dúún 14/34, baazlarsa 18/202, babayıit 12/140, söduuk 13/14, deşdımedim 1/50, suan 6/155.

Türkoğlu ağızında ekleşme ve hece kaynaşması sırasında /g/ ve /ğ/ ünsüzleri düşerek uzun ünlüler oluşturur:

gozánölu 1/7, yāmır 1/207, sālām 9/58, değāl 11/19, bāmız 21/20, yēmāna 19/28, oncāz 5/32.

/-h-/ düşmesi: Türkoğlu ağzında alıntı kelimelerde iki ünlü arasında buluna /h/ ünsüzü düşer. Bu hadise yöre ağzında karakteristik olarak görülür:

saar 10/17, sáabı 52/47, noıt 13/49, sabāna 19/40, vaļļā 19/177, ibrāam 21/40, bācá 24/94, mākemedē 24/103. baam 1/193, zaar 1/290, māsēbecisi 2/92, rāmetli.

Alıntı kelimelerin aksine yöre ağzında Türkçe bir kelime de ünsüz düşmesine rastlanmaktadır:

daa 28/47.

/-k-/ , /-ķ-/ düşmesi: Türkoğlu ağzında kelime ortasında hece kaynaşması sırasında /k/ ve /ķ/ ünsüzleri düşer:

baḥalē 23/55, āşam 18/204, ufādık 19/118, ğabānı 3/35.

/-l-/ düşmesi: Bölge ağzında /l/ ünsüzünün düşmesiyle uzun ünlüler meydana gelmektedir. Türkoğlu ağzında karakteristik olarak bu hadise görülür:

dīne 41/142, gōnūñ 9/76, ānadıyóm 12/95.

/-n-/ düşmesi: Yöre ağzında kelime ortasında iki ünsüz yan yana geldiğinde söylemesi güç olan ünsüz düşer:

piriç 3/32, uçu 6/23, ğeşler 19/86, dēseniyédijz 32/98, dēdijz 32/98.

Yöre ağzında birinci ve ikinci tekil şahıs zamirleri yönelme hali eki aldığı zaman [ñ] ünsüzü düşer ve ikiz ünlü meydana getirir:

baa 30/26, saa 20/129.

/-ñ-/ düşmesi: Türkoğlu ağzında [ñ] ünsüzünün düştüğü örnekler sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Yöre ağzında sistemli bir şekilde görülmektedir. İkinci çoğul şahıs ekinden önce [ñ] ünsüzünün düşmesi kendinden önceki ünlünün uzamasına sebep olmaktadır:

içsēz 6/152, dērsīz 11/123, içmedīz 36/130, ğēldīz 51/48, hōşğeldīz 6/132.

Yöre ağzına birinci ve ikinci şahıs zamirlerine yönelme hâli ekinin eklenmesiyle aradaki [ñ] ünsüzü düşer:

baa 9/105, saa 31/36.

/-r-/ düşmesi: Türkoğlu ağzında –yor şimdiki zaman ekinden sonra çokluk ekinin geldiği örneklerde kelime ortasında bulunan /r/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir:

ğēliyöler 51/85, tanışiyöler 2/14, doļduruyöler 3/36, diyiler 15/15, dōrúyüler 3/35, ğoyüler 3/36.

Yöre ağzında “sonra” kelimesinde /r/ ünsüzünün düşmesi karakteristiktir:

sōna 3/10.

/-t-/ düşmesi: Yöre ağzında iki ünsüzünün yan yana gelmesi durumunda /t/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir:

çifci 23/21, assúbay 50/107.

/-g-/ düşmesi: Türkoğlu ağzında kelime ortasında bulunan /ğ/ ünsüzü eriyerek kendinden önce gelen ünlüyü uzatmaktadır:

dõmiyé 7/186, dāları 19/10, dōdum 20/27, bālıyó 20/34, ālar 19/152, bālama 20/34, ālaşırđı 20/74, āzım 24/81.

Kelime ortasında /ğ/ ünsüzünün düşmesiyle ikiz ünlüler meydana gelmektedir:

cıerim 20/65 düünde 35/16, çáırırđı 35/28.

/-v-/ düşmesi: Yöre ağzında alıntı olan “töbe 35/87< tövbe” kelimesinde /v/ ünsüzünün düşmesi karakteristiktir.

/-y-/ düşmesi: Türkoğlu ağzında sistemli bir şekilde görülen hadisedir. Kelime ortasında ikiz ünlülerin bulunduğu durumlarda /y/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir:

dię 42/10, yátılıę 42/20, ğonuşmiğ 42/47, ölelikle 1/58, kōūñ 1/95, nişiğ 5/101, köydiğedig-ével 6/31, ğomuşlar 20/19.

/-z-/ düşmesi: Yöre ağzında nadir görülen bir düşmedir:

acık 27/18.

/-m-/ düşmesi: Yöre ağzında kelime ortasında görülen karakteristik olmayan bir değişimdir:

bizīkiler 19/38, taām 47/68.

/-c-/ düşmesi: Türkoğlu ağzında karakteristik olmayan bir değişimdir:

çōoqlarıñ 14/2.

Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi

/-ğ/ düşmesi: Yöre ağzında “dā 11/33<dağ ve bā 44/10<bağ” örneklerinde sistemli bir şekilde görülmektedir.

/-k/ düşmesi: Yöre ağzında bir örnekte karakteristik olarak görülmektedir:

anca 6/41<ancak.

/-n/ düşmesi: Türkoğlu ağzında alıntı kelimelerde nadir görülen bir hadisedir:

satı 14/67, zatı 1/285.

/-s-/ düşmesi: patata 13/49.

/-y-/ düşmesi: buyda 14/62.

/-r/ düşmesi: Türkoğlu ağzında kelime sonunda /r/ ünsüzünün düşmesine sık rastlanılır. -yor şimdiki zaman ekinin kullanımda /r/ ünsüzünün düşmesi bölgenin karakteristik bir özelliğidir:

buralā 1/10, göndermiyöler 10/182, alıyöler 14/8, oturuyöler 15/14, vèriyöler 18/57, dutuyöler 19/79, bitirüyöler 20/37, geydiriyölerdi 26/68, diyólar 33/87, gullanmiyólar 35/45, goyúyólar 36/103.

2.2.2.13. Ünsüz Türemesi

“Bir kelimedede bulunmayan bir sesin sonradan ortaya çıkmasına ses türemesi denir” (Yüksekkaya, 2010, 91). Türkiye Türkçesi ağızlarında ünsüz türemesi ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır. (bk. Tekin, 1994, 51-66, Eckmann, 1953, 313-320, Eckmann, 1955, 11-25, Gülsevin, 2001, 129-146, Buran, 2013, 183-192, Şahin, 2012, 19-22, Koç, 2010, 47-67) Türkoğlu ağızında sık görülen bir ses hadisesidir. Ünsüz türemesinin kelime başı, ortası ve sonunda olmak üzere üç çeşidi vardır.

Kelime Başında Ünsüz Türemesi

Türkoğlu ağızında kelime başında ünsüz türemesi kelime ortası ve sonuna nazaran daha azdır. Boğumlanma noktası zayıf olan /h/ ve /y/ ünsüzlerinin Türkoğlu ağızında türediği örneklerle rastlanılmaktadır.

/h-/ türemesi: Türk yazı dilinde kelime başında /h/ ünsüzü bulunmaz. /h/ ünsüzünün alıntı kelimelerde ya da ön seste türeme olayında işlendiği görülmektedir (Gülsevin, 2001, 130). Türkoğlu ağızında /h/ ünsüzünün kelime başı türediği örneklerle nadiren rastlanmaktadır:

hayva 35/50, hayvaılar 35/50.

/y-/ türemesi: yırağ 32/69.

Kelime Ortasında Ünsüz Türemesi

Türkoğlu ağızında kelime ortasında /b/, /h/, /s/, /ş/, /y/ ünsüzlerinin şahsi kullanımlara bağlı olarak ortaya çıkmaktadır:

/b-/ türemesi: pambık 9/94.

/h-/ türemesi: sahát 36/79.

/s-/ türemesi: olmuşsum 26/60, bilmişsim 38/311.

/ş-/ türemesi: aşşadan 8/76, maşşállah 9/29, aşşada 32/26.

/n-/ türemesi: hepisinnen 1/216.

/y-/ türemesi: aysúde 9/154.

Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi

Yöre ağızında kelime sonunda /k/, /n/ ve /y/ ünsüzlerinin türediği görülmektedir:

/k/ türemesi: şimdik 3/45, geliñcık 26/75, diñcık 32/58, bişincık 35/36.

/n/ türemesi: çocuklarımınan 2/200, atınan 10/84, çitinen 24/23, üzümünen 33/31.

/y/ türemesi: ney 12/59.

2.2.2.14. Göçüşme

Türkoğlu ağzında örneklerine sık rastlanılan bir ses hadisesidir. “Göçüşme özellikle iki komşu ünsüzün birbiriyle yer değiştirmesidir” (Aydın, 2002, 36). Türk yazı dilinde görülmeyen bu ses hadisesi Anadolu ağızlarında söyleyiş kolaylığı sağlamak için sıkça görülür (Buran, 1997, 57). Türkoğlu ağzında görülen göçüşmeler şu şekildedir:

bl>lb: cılbağ 32/116.

tl>ld: baldırcanıñ 35/67 < patlıcan.

kş>şg: eşgili 35/67, eşgi 2/174.

rv>vr: devriş 51/9, sèvris 49/72.

lv>vl: havla 10/78, sevler 26/3.

ml>lm: melmeket 5/108.

Bunun yanında bölge ağzında uzak göçüşme örnekleri de mevcuttur:

lr>rl: ireli 4/14, yúrał 32/17.

rm>mr: samırsak 8/72.

st>rs: görsedirseñiz 1/27, görsetiñ 11/68.

ry>yr: cèylánnı 49/56.

2.2.2.15. Hece Kaynaşması

“Bir kelimedede yan yana bulunan iki veya daha çok hecedeki seslerin yahut yan yana bulunan iki kelimededen birincinin son sesi ile ikincinin ön sesinin birleşip kaynaşması dolayısıyla hece sayısının azalması olayı” (Korkmaz, 1992, 79). Hece kaynaşması araştırmacılar tarafından ses düşmesi, büzülme, ünlü birleşmesi gibi farklı şekillerde adlandırılmaktadır. (bk. Ersoy, 2017, 35-48) Türkoğlu ağzında, iki ünlü arasında bulunan /g/, /ğ/, /h/, /k/, /k/, /n/, /l/, /v/, /y/, /r/ ünsüzlerinin erimesiyle hece kaynaşması ortaya çıkmıştır. Yöre ağzında bu ses hadisesine sık rastlanılır. Türkoğlu ağzında sistemli bir şekilde görülmektedir:

oıacā 1/4<olacağı, annadıçīm 1/5<anlatacağım, adamcāz 1/12<adamcağız, adamcāzlar 1/20<adamcağızlar, sölüm 1/31söyleyeyim, görücük 1/34<gereceğiz, incelemē 3/91<incelemeye, köpē 17/3<köpeğe, ekmā 5/38< ekmeği, gerā 5/82<gereği, sābi 5/108<sahibi, çārır 5/135<çağırır, oncāzım 9/49<oncağızım, çāryö 10/177<çağırıyor, çāmıdı 12/42<çağımđı, gölā 14/36<gölüğe, pālidi 18/109<pahalıydı, dirā 24/128<direği, adamcāz 25/1< adamcağız, māzadan 38/29, bālım 1/6, ācñ 1/295, ēmiz 24/43<evimiz, bāmız 21/20<bağımız, ğabānı 3/35, basilēr 3/35<basıyorlar, ğoyiler 3/45<koyuyorlar, başīza 51/61<başınıza, çārağda 24/180<çağırakta, vaıllā 24/37<vallahi, bayā 24/119<bayağı, yūksū 4/23<yüzüğü, çiçā 38/15<çiçeği.

2.2.2.16. Hece Düşmesi

“Bir gramer birliğinde arka arkaya gelen ve ses bakımından birbirine benzeyen iki heceden birinin bazen eridiği düştüğü görülür. Böylece o iki hece bir hece haline gelir” (Ergin, 2012, 52). Türkoğlu ağzında hece düşmesi örnekleri sistemli bir kullanıma sahiptir:

gèdicim 6/127, nēdicim 52/34, sâyıcim 7/3, göndericim 8/119, vèricim 12/98, annadícim 19/150, yícim 33/47, yándan 10/195, heraļ 29/111, dēmiyôm 13/39, alíyôm 13/46, geçiniyôm 13/68, varíyôm 14/2, diyôm 15/111, bilmiyôm 20/15, görmüyôm 29/35, dışarı 11/42, nassîñız 12/20, hasdaļı 12/62, yúmiyé 10/57.

Hece düşmelerinin bir kısmı ise ulama olayı esnasında ortaya çıkar. Genellikle çabuk konuşma esnasında görülen bu tür düşmeler bölge ağzında sistemli bir şekilde görülmektedir.

ğamaļāñ~évi 13/10, incirlīñ~ora 13/98 .

2.2.2.17. Hece Türemesi

Türkoğlu ağzında bazı hecelerin belli bir nedene bağlı olmaksızın türediği görülmektedir. Türkoğlu ağzında karakteristik olarak göze çarpan örnekler rastlanmaktadır. Türkoğlu ağzında Türkçe kelimeler ve alıntı kelimelerde “iye” hecesinin türediği görülmektedir.

antepdiyedim 13/67, dēniyedik 13/74, yérdiyemiş 31/21, evdiyemiş 40/25, ğalbindiyēdi 51/91.

2.2.2.18. Kelime ve Cümle Vurgusu

“Bir kelime veya kelime grubunda, bir hecenin; bir cümlede ise bir kelimenin diğerlerine göre daha kuvvetli söylenmesine “vurgu” adı verilir. Vurgulu hece ya da kelime, diğer hece ya da kelimelere göre daha baskılı ve şiddetli söylenişe sahiptir”(Dursunoğlu, 2010, 268). Türkoğlu ağzında iki ve daha fazla hecelerde vurgu son hecededir:

dōru 10/235, sōna 2/219, bilir 25/39, sālīgı 18/114, yápdı 16/245, bişirīler 42/54, .

Yöre ağzında kelimeler eklerle genişletildiğinde vurgu son heceye kayar:

ōļanıñ 3/89, kimiñ 12/207.

3. ŞEKİL BİLGİSİ

3.1. Yapım Ekleri

Kelime kök ve gövdelerine gelerek yeni kelimeler yapılmasına sağlayan ektir. Türkçede yapım ekleri isimden isim yapan ekler, isimden fiil yapan ekler, fiilden isim yapan ekler ve fiilden fiil yapan eklerdir (Korkmaz 1992, 171). Türkoğlu ağzında görülen yapım ekleri şunlardır:

3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri:

İsim kök ve gövdelerine eklenerek, isimden yeni isimler türeten eklerdir (Gedizli, 2012, 3355). Türkiye Türkçesinde geniş kullanım sahasına sahip olan ekler Türkoğlu ağzında da sık kullanılmaktadır. Türkoğlu ağzında tespit edilen yapım ekleri şunlardır:

+(ş) er: Asıl sayılara gelerek üleştirme sıfatları türeten ektir. Yöre ağzında asıl sayılarda kullanılmıştır.

birer 5/45, ikişer 4/211, üçer 51/3.

+lık/+lik/, +lığ/+lig/, +luk/+lük/, +nık/+nik: Türkiye Türkçesinde ve ağızlarda yaygın olarak kullanılan bir ektir. Gagavuz Türkçesinde olduğu gibi Türkoğlu ağzında ünsüz benzeşmesi ile +nık/+nik şeklinde kullanıldığı örneklerde görülür. Yer adları, araç gereç adları, giysi adları, sıhrî akrabalık adları, yiyecek adları, somut ve soyut adlar, meslek adları oluşturan ektir (Güzel 2019 219-229). Yöre ağzında +lık/+lik ekinin ilerleyici ve gerileyici bezeşme sonucunda +nık/+nik ve +lığ/+lig şeklinde kullanımı karşımıza çıkmaktadır:

mıkdarlık 1/55, ocaklık 1/159, evlatlık 2/229, gapıcılık 3/89, aylık 11/111, asgerlik 1/50, ırakmatlık 47/10, hazırlık 47/96, ırtlık 50/109, üzengilig 36/52, eşyilig 10/4, hasdalık 6/125, gafağ 9/98, usdalık 14/61, öncülük 50/131, dörtlük 2/214, günlük 1/230, topluluk 1/7, zorluk 3/95, öğretmennik 2/130, gerginnikleri 10/148, gelinnik 12/42, zenginnik 31/3, tirennik 50/167, ormannık 1/32, unutğannık 1/203, gurbannık 8/12, çóbannık 19/208, müslümannık 24/49, garannık 32/252.

Yöre ağzında +lık eki ilerleyici benzeşme neticesinde +rık biçiminde kullanılmaktadır. yazarlık 50/57

+lı/+li/, +lu/+lü: Türkiye Türkçesinde işlek olarak kullanılan isimlerden bir kavme, bir yere ait olma anlamı veren, sıfat türeten bir ektir.

haarlı 51/28, başlı 51/38, bozdöanlı 1/96, devamlı 1/247, avşarlı 2/6, maraşı 2/75, datlı 3/8, yazılı 4/5, buralı 7/5, yararlı 9/51, bilgili 10/17, öñseñli 12/220, lastikli 16/42, bekmezli 16/100, bereketli 23/25, lezzetli 24/195, küllü 38/13, örtülü 1/248, köylü 2/35, türlü 3/31, görğülü 10/17, boylu 4/118, döymülyum 6/146, tohumlu 8/112.

+nı/+ni, +rı/+ri +ru/+rü: Bir yere bağlı olma anlamı veren bir ektir. Türkoğlu ağzında +lı/+li eki ilerleyici benzeşme yoluyla +rı/+ri şeklinde kullanılmıştır:

avşarlı 2/54, türü 3/37, bāKurru 2/234, hopurruda 34/53, hāyır 7/160 bozdöannılara 12/153, fırını 5/23, cēylannı 8/107, nişannı 18/48, ayrannı 19/211, dinni 30/3.

+cı/+ci, +cu/+cü, +cı: Türkoğlu ağzında meslek adı türeten bir ektir.

aylıgıcı 6/38, çitçicilik 7/174, şekerçi 9/61, işçilik 10/65, göyüncülü 33/61, sütçüye 9/142, kepçeci 24/248, düürücü 37/16, yâylacı 1/17, malçı 10/133, yardımcı 11/55, gınacı 16/81, gazmacı 46/71, avcı 50/139.

-cık/+cik: İsimlere gelerek küçültme anlamı katar. Yöre ağzında küçültme anlamı katarken +cık ekinden önce bir ünlünün türediği de görülür.

biricik 5/113, birázıcık 4/160, tenecik 32/16.

+düz: İşlevi kesin olarak bilinmeyen Eski Türkçede de işlek olmayan ölü bir ek olan +düz eki Türkoğlu ağzında “gündüz” örneğinde görülür (Korkmaz 2017, 129).

+gil: Akrabalık adları yapar.

babamgiliñ 12/154, anemgiliñ 39/14, emmimgiliñ 15/131, babamgil 10/160, hamzigiliñ 1/258, gayımbabamgiliñ 3/102, memmetgil 10/243

+incí/+inci, +uncu/+üncü: Sayılara gelerek sıra bildiren ektir.

yedinci 2/238, birinci 3/14, ikinci 3/81, sekizinci 5/28, güçüncü 3/81, dördüncü 24/71, üçüncü 21/43, dördüncü 24/71, onuncu 6/71, altıncı 6/71, yedinci 2/238.

+cáz: adamcázlar 1/20

+daş/+deş: gardaşları 47/18, arkadaşlarım 1/115, gardeş 3/54, yoldaşñ 4/176.

+man: gocaman 1/210, göçmen 9/35.

+ın: yazın 15/45, gışın 47/104.

+ka: başka 31/5.

+kan: başkan 50/61.

+dım: yardım 50/138.

+ra: Metinlerde ‘sonra’ kelimesinde /n/ ünsüzün düştüğü ve /o/ ünlüsünün uzadığı söra 1/58 örneğine rastlanılmıştır.

+mat: gıymatı 2/62.

+ti: elti 3/48

+dız/+düz: yıldız 42/27, gündüz 47/59

+ra: sonra 1/156, sora 4/103.

3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri

İsim kök ve gövdelerine gelerek yeni fiiller türeten eklerdir. Türkoğlu ağzında tespit edilen isimden fiil yapım ekleri şunlardır:

+la/+le: Eski Türkçeden beri Türk şivelerinde işlek olarak kullanılmış bir ektir. Her türlü isme gelerek geçişli, geçişsiz ve taklidî fiiller türetir. Bu ekle yapılan fiiller mana, mahiyet ve yön bakımından çok çeşitlilik gösterir (Hacıeminoğlu 1991, 216).

aşıladiklar 1/295, başla 5/42, imzaladıyósan 5/68, sırtladım 7/28, ilaçladık 24/192, yolladık 44/45, bālamışlar 13/83, avlallardı 17/4. bağışlasın 9/135, bāladılar 44/25, düzlerim 2/99, temizledim 16/156, erteledirdi 15/83, sürükle 1/195.

+lan/+len: suçlanmıyó 1/87, borçlandı 27/16, nişanlandık 16/281, görevlendirdi 23/90, yüklenir 34/48, seslenmişler 41/150.

+laş/+leş: bayramlaşır 16/86, yaklaşdı 1/229, bulutlaşdı 1/290, garşılaşsın 9/181, yerleşti 51/48, düzleşek 2/157, büyükleşir 15/116.

+ik: birikirik 11/81.

+at/+et: yaratmış 9/65, yönetimi 23/139, düzettim 32/227.

3.1.3. Fiilden İsim Yapım Ekleri

Fiil kök ve gövdelerine gelerek isim yapan yapım ekidir. Eklendiği bazı kelimelerde kalıplaşmış isimler meydana getiriler.

-mak/-mek, -mağ/-meg: Batı Türkçesinde dört lehçede bütün kök ve gövdelerine eklendiği için en işlek eklerden biridir (Biray, 1999, 82). Türkoğlu ağzında kalıcı nesne ismi yapmasının yanında fiillerin sonuna gelerek onların hareket adını karşılayan yapım ekidir.

almak 1/233, danışmak 23/70, almag 35/57, yemeg 36/45, ekmeg 48/10, bakmak 25/14, ékmek 7/220, yemek 8/135, içmekler 45/87, évlenmek 51/101.

-ğan: Fiilden isim yapma eki *-kan* ötümlüleştirek yöre ağzında *-ğan* şeklinde kullanılmıştır.

unutğannık 9/6, gonusğan 40/22.

3. 1.5. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-der: dönderdiler 14/66.

-ala/ -ele: silkeledim 3/79, govalamış 23/68, depelerik 5/100.

-er /-ar: gider 9/65, yápar 10/66, donar 11/129.

-dır/-dir, -dur/-dür: endirdi 4/13, yápdırdı 4/14, dolandırdı 5/25, geydirrik 6/18, yèdirdiñ 7/226, gondurak 10/186, öldür 16/ 289, sööndürüyöñ 7/204, südürrük 18/95.

3.1.5. 1. Fiilimsiler

Fiillerin özelliklerini içeren fakat asıl fiil görevini yapmayan kelimelere fiilimsi denir. Fiilimsiler, anlamları ve görevleri bakımından üçe ayrılır: isim fiil, sıfat fiil ve zarf fiil (Leontiç, 2017, 70). Türkoğlu ağzında görülen fiilimsiler ve ekleri şunlardır:

3.1.5. 1. (1). İsim Fiiller

Eckmann, isim fiiller için kip ve şahıs göstermeyen isim şekilleri olduğunu söyler. Fiille olan ilgisini kaybetmemiş ve olumlu olumsuz şekillerinin olduğunu belirtir (1998, 51). Türkoğlu ağzında isim fiil ekleri yazı dilinden pek farklı değildir. Kalıplaşmış kelimeler yapan bu ek yöre ağzında işlek bir şekilde kullanılır. Türkoğlu ağzında kullanılan isim fiil ekleri şunlardır:

-ma/-me: Fiillere gelerek yapılan işin adını belirten bir ektir. Kalıplaşmış isimler meydana getirir.

kavurma 45/114, dolmalardā 5/49, sarmalardā 5/49, bazlama 5/67, okumayā 12/215, evlenmēye 18/22, ezmesi 17/71.

-ış/-iş: Yöre ağzında kullanılışı yazı dilinden farklı değildir.

atış 10/191, geliş 16/239, gelişimiz 37/302, gülüşü 30/104

-mak/-mek: Hareket isimleri sayılan ek kalıplaşarak hareket gösterme niteliğini kaybederek somut veya soyut nesnelerin adı olmuştur (Korkmaz 1969, 55).

ekmek 20/62, yemeklerde 11/93, içmekler 44/87, bakmak 25/14, goymak 35/135.

3.1.5. 1. (2) Sıfat Fiiller

Sayı ve şahsa bağlı fiil çekimine girmeyen, fakat aldığı eklerle fiili zamana bağlı olarak sıfatlaştıran eklerdir (Korkmaz 1992, 132). Üstüner, sıfat fiil eklerinin çeşitli özelliklere sahip olması ve diğer araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar ile sıfat fiil konusunda farklı tanımların ortaya çıktığını vurgular (2000, 17).

-an/-en: Geniş zaman anlamı katan sıfat fiillidir.

gelmeyen 45/10, gelenner 12/69, dēnilen 50/83, yāpan 28/89, duran 24/35, gıran-olur 50/163.

-ası/-esi: gülesim 34/45, gelesice 43/14, durasım 14/51, sávołasıcá 27/87, ołasıca 32/115

-maz/-mez: sıkmaz 5/83, açmaz 34/22, yēnmez 18/100.

-ar/-er: Geniş zaman anlamı katan ektir.

diñelir halım 13/18, dutar halı 28/54, gēder 35/46, donar 46/108.

-ecek: Fiile gelecek zaman anlamı verir.

yiyecek 13/71, içecek 23/102.

-mış/-miş: yerleşmişler 2/25, demişler 2/46, almış 12/203, etmiş 12/202, kaçmışlar 6/45, çekmişler 27/143, yemiş 34/14.

-dik/-dık: kesdikden 1/263, yákdıkdan 1/278, gēşdikden 16/226, beēndikden 12/227, bitdikden 43/27, gıldıkdan 32/226.

3.1.5.3. (3) Zarf Fiiller

“Kişi ve zaman kavramı olmadan temel cümlelerin ya da yan cümlelerin yüklemine niteleyen, cümlede genellikle zarf tümleci olarak görev yapan fiilimsilerdir.”(Bayraktar 2018, 137) Türkoğlu ağzında görülen zarf fiil ekleri şunlardır:

-(ı)p: Eklendiği fiili ikinci bir fiile bağlayan ektir (Bayraktar 2018, 139). Türkoğlu ağzında yaygın kullanılan zarf fiil ekinin yarı ötümlü ve ötümlü şekillerine rastlanmaktadır:

göçüp 1/101, düşüp 1/114, kesiB 1/281, bölüp 2/61, süpürüp 2/108, alıB 2/199, götürüp 7/73, götürüP 11/46, gelib 19/69, dönüp 25/42, ölüp 32/103, gèdip 38/120, gèlip 38/93, çıkarıp 12/208, alıP 37/308, götürüp 42/55, süzüp 48/123, yörüüyüp50/9, dèyeb 51/109.

-inca/-ince, -unca/-ünce: Eklendiği kelimeye zaman anlamı katan bir ektir.

gèlince 49/83, olunca 37/132, yapınca 41/52, ölünce 19/180.

-arak/-erek: Eski Anadolu Türkçesi döneminde yaygın kullanılmaya başlanan ek fiilin nasıl, ne şekilde yapıldığını gösterir.

olarak 44/65, bilerek 16/259, sèverek 19/47.

-alı/-eli: gèleli 23/75, öleli 19/53, dōalı 12/24.

-ışın/-işin: gelişin 14/15, gəalışın 14/16, meFātēdişin 14/66.

-ık: çihık 12/102.

-dik/-dik: yedirdikleri 5/119, tanıdık 12/10.

-madan/-meden: gètmeden 1/51, gelmeden 5/28, yèmeden 6/152, gètmeden 14/37, yetişmeden 48/107, olımadan 1/59, olıunmadan 36/57, yaKımadan 48/33.

-dikden keri/-dikdan keri: beğendikden keri 12/227, gıldıkdan keri 32/226, yátdıkdan keri 41/155.

-ık/-ik, -ığ/-ig: yétig 28/33, ārīg 51/27, sōıduK 13/14.

-a...-a/-e...-e: gariştıra gariştıra 48/33, güle güle 2/302.

-r...-maz: fıldırır fıldırtmaz 44/97, çihar çıkımaz 29/5, alır almaz 38/10.

3.2. İsim ve Fiil Çekimi

3.2.1 İsim Çekimi

Ad çekimi ekleri, cümlede adlar ile fiiller arasındaki geçici anlam bağlarını kurmak üzere adların girdiği durumları karşılayan eklerdir (Korkmaz 2017, 112). Türkoğlu ağzında isim çekim ekleri şu şekildedir:

3.2.1.1. Hâl Ekleri

İsmin kendi dışında kalan kelimelerle münasebetini gösteren çekim eklerine hâl ekleri denir. Türkçede bu ek diğer dillerde olduğu kadar yaygın değildir (Ergin 2009,

129). Ağızlarda da bu hâllerin ufak tefek değişimler gösterdiği görülmektedir. Türkoğlu ağzında hâl ekleri ve kullanım şekilleri şunlardır:

3.2.1.1.(1). İlgi Hâli Eki

“Eklendiği adla başka ad arasında ilgi bağı kuran ad durumudur.” (Korkmaz 2017, 112). İlgi hâli eki, eklendiği ismin anlamına belirtme, sahiplik, mensubiyet, ilgi vb. anlamlar kazandırır (Karahana 1996, 608). Türkoğlu ağzında ilgi hâli eki Türkiye Türkçesinde kullanıldığı gibi ünlülerden sonra +nıñ/+niñ, +nuñ/+nüñ ünsüzlerden sonra +ıñ/ +iñ/ şekliyle karşımıza çıkarak belirtili isim tamlaması oluşturur. İlgi hâli ekinin çoğunlukla ünlü uyumlarına uyduğu görülür:

cânıñ 47/75, biriniñ 32/18, káyeniñ 50/38, depeniñ 51/38, bacısınıñ 51/103, adnaniñ 51/181, hasdananiñ 52/100, éfendiniñ 1/79, arhadaşınıñ 1/172, neneleriniñ 1/318, hałasınıñ 2/147, düşmaniñ 2/215, tãrananıñ 5/33, geliniñ 7/12, sobanıñ 8/129, mantınıñ 16/125, yúfkaniñ 17/72, çóbandedeniñ 17/23, madeniñ 19/157, kimseniñ 20/75, hamırınıñ 23/94, ğarınıñ 24/34, osmanlıniñ 24/55, bâcınıñ 24/128, torununıñ 24/272, boynunuñ 24/34, çócunuñ 35/71, urumunuñ 35/90, gözünüñ 11/12, günüñ 38/40, dereniñ 36/162, aliniñ 39/333.

3.2.1.1.(2). Yükleme Hâli Eki

Adın söz içinde geçişli fiilden doğrudan doğruya etkilenme durumudur (Banguoğlu 2019, 327). Yükleme hâli eki Türkoğlu ağzında +ı/+i +u/+ü, +(y)ú şeklinde tespit edilmiştir:

hesabı 41/26, sırtımı 41/46, ğazanı 42/44, davılları 44/35, olanı 44/65, halıları 44/75, kilimleri 44/75, cânı 46/29, ğadañı 46/74, ğızı 47/47, adını 48/69, yatāñı 51/4, mıkdarı 1/22, ğozanōulları 1/101, harPi 2/27, evi 2/90, kemerini 3/55, ğelini 4/67, ğelini 7/3, moturu 8/23, tokđuru 9/60, odunu 10/59, durumu 10/105, suyú 11/49, köyü 13/40, ğünü 14/44, köprüyü 16/60, ğünü 16/183, südünü 18/90, üsdünü 20/19, ürünü 24/175.

3.2.1.1.(3). Yönelme Hâli Eki

İsmin kendisine yaklaşma ifade eden fiillere bağlanmak için girdiği hâldir (Ergin 2012, 228). Türkoğlu ağzında bu ek, +(y)á, +(y)é, şeklinde bulunur:

oriyá 1/35, haviyá 1/47, bahçiyá 1/93, buriyá 2/3, yáyliyá 8/15, alımıyá 9/73, cümâyá 10/72, urfiyá 11/82, ğılılıyá 12/2, şoriyá 12/75, çapiyá 13/41, bañğıyá 14/65, ğınayá 16/75, çalışmiyá 29/6, fakıyá 33/192, torbiyá 37/104, ılıcıyá 39/92, yèmiyè 48/7, mahhaliyè 1/182, dilenmiyè 2/233, masiyè 3/21, ğınıyè 3/46, edirniyè 4/80, anğariyè 4/79, kölgüyè 6/118, düdüklüyè 7/203, ğayseriyè 10/153, adanıyè 13/98, ankariyè 13/108, ğameriyè 15/16.

3.2.1.1.(4). Bulunma Hâli Eki

Bir yerde uzunca bir süre kalmayı, beklemeyi, fiilin ilgilendirdiği yeri gösteren ektir (Gülsevin 1997, 50). Türkoğlu ağzında bulunma hâli eki +da/+de şeklinde bulunur. Eski Türkçede +ta şeklinde bulunan ekin Türkoğlu ağzında ötümsüz şekli karşımıza çıkmamaktadır:

cèhanda 1/15, başında 1/27, orda 1/81, ortada 2/40, omuzuñda 2/129, televizãnda 4/79, ocákda 5/72, şorda 6/117, tarrada 8/42, beyölunda 9/61, yáşında 10/6, ğurumlarda

11/112, alanyáda 12/48, evde 12/55, köyde 12/152, mevlidde 13/12, hePisinde 15/113, kãdinde 16/21, yèrde 16/143, düünlerimizde 17/33, yüzünde 18/43, mevsiminde 20/193, köpeklerde 20/182, poşede 25/76, önseñde 28/81, áşgerde 32/122, merkezde 33/31, düünde 35/85, şekerde 36/103, kömürde 38/58.

3.2.1.1.(5). Çıkma Hâli Eki

İsmi fiille olan münasebetini ayrılma, uzaklaşma, çıkma vb. şekilde ifade eden hâldir. Türkoğlu ağzında +dan/+den şeklinde görülür. Yöre ağzında Eski Türkçenin Anadolu ağızlarında devam ettirilen bulunma hâli ekinin çıkma hâli eki yerine kullanılması durumu görülmektedir (Buran 1996, 262). Türkoğlu ağzında “onnan sōna” şeklinde kullanımıyla karşımıza çıkmaktadır. Bu ekin ötümsüz şekline pek rastlanılmaz. “maraşdan” örneğinde olduğu gibi:

gozandan 1/14, körgocálardan 1/74, şamdan 1/147, yolđan 4/53, maraşdan 4/82, yázdan 7/162, yáyıadan 8/10, dālardan 8/83, çarşıdan 10/71, añkaradan 11/11, āşámdan 11/100, gurbandan 13/70, bayramdan 14/24, evden 14/71, esgilerden 16/62, esgiden 17/4, evelden 18/157, bizden 19/4, veremden 19/169, köyden 20/156, maħalleden 21/100, kökünden 35/67, külden 38/13, dādan 50/149.

3.2.1.1.(6). Vasıta Hâli Eki

Vasıta hâli eki fiilin ne ile kim ile yapıldığını gösteren bunun yanında zaman, tarz ve durum bildiren ektir (Sev, 2007, 469). Türkoğlu ağzında bu ek +nan/+nen, +ınan/+inen şeklindedir. +nAn eki +ilen>+inen>+nen veya +nan biçiminde genişletilmiştir (Erdem vd. 2009, 130). Vasıta ekinin getirildiği bazı kelimelerde hece kaynaşması meydana gelir:

ğamyónnarnan 38/257, bıçanan 41/36, onnan 41/134, małcılınan 42/22, ayrannan 42/44, avradıynan 44/47, ununнан gıznan 46/12, atınan 47/8, onnarınan 48/56, duzun 48/89, babamınan 50/73, nūrunan 51/135, trennen 1/45, çetelernen 10/193, kişiyne 12/36, eşğinen 13/56, babasıgilnen 19/180, emmiñgilnen 26/10, anasıynen 27/49, emirinen 28/12.

3.2.1.1.(7). Eşitlik Hâli Eki

Bu ek cümlede isim veya isim görevinde kullanılan kelimelerin belirttiği kavramla yüklem arasında benzerlik, eşitlik veya karşılaştırma söz konusu olduğunu gösterir (Aydın, 2002, 43). Yöre ağzında eşitlik hâli eki +ca/+ce,+cá şeklinde görülür:

çokca 2/197, oynadıkca 14/39, eyice 14/69, evelce 26/59, ayléce 35/173, gırıkanaçã 50/137, zámancã 44/109.

3.2.1.1.(8). Yön Gösterme Hâli Eki

Türkoğlu ağzında az da olsa bazı örneklerde yön gösterme eki tespit edilmiştir.

ileri 1/22, içeri 2/32, yókarı 9/131, geri 10/189.

3.2.1.2. İyelik Ekleri

Ergin’in de söylediği gibi ismin karşıladığı nesnenin bir şahsa veya nesneye ait olduğunu bildiren eklere iyelik ekleri denir (2012, 221). Türkoğlu ağzında görülen

iyelik ekleri yazı dilinden çok da farklı değildir. Bu ekler tekil ve çoğul şahıslara göre şu şekildedir:

Teklik 1. şahıs : +m

yiğnim 13/5, saçım 13/60, evlerim 13/89, çocuklarım 16/23, torunnarım 16/116, ismim 17/14, ölüm 1/92, torunum 1/307, gölesdörüm 9/4, günüm 12/178, adım 1/3, adımlı 1/21, bəyim 1/27, eltim 1/55, edemden 1/63, çocuklarımā 1/88, ölüm 1/90, babam 1/122, ismim 1/130, dedemden 1/140, gūlām 2/23, aqlım 2/23, çocuklūm 2/30, bibimiñ 2/35, gālīm 2/60, anamıñ 2/83, babamıñ 2/83, hałımıñ 2/128, ölüm 2/130, gāşdı 2/147, bişēm 2/147, başıma 2/147, dedemiñ 2/148, babamgiliñ 2/154, gārdaşımiñ 2/173, günüm 2/178, gızımı 2/200, torunarım 2/215, annem 3/5, gāfamda 3/25, annem 3/26, dedem 3/26, aqlıma 3/33, bəyimiñ 3/73, babamıñ 4/12, gāynanam 4/23, buralarım 4/178, hałamıñ 5/100.

Teklik 2. şahıs: +n/+ñ

annatduñ 19/172, bəyiñ 27/224, cániñ 28/20, aslıñ 29/78, bibiñ 33/123, haqqıñı 35/33, gızıñ 35/78, oluñ 35/78, gareziñ 36/131, yüzüñe 42/106, ablıyāñ 1/54, yāpduñ 1/61, işleriñi 1/61, avradıñ 1/65, sesiñi 1/70, hāliñ 2/129, gēliniñ 2/57, gāynınıñ 2/139, gāşduñ 2/147, kimseñiz 2/155, emmiyiñ 2/194, vaktiñiz 2/217, eliñe 2/228, gönnüñe 3/93, bacısıñı 4/14, arkadaşıñ 5/21.

Teklik 3. şahıs: +ı/+i, +í, +sı/+si, +su/+sü

hanımı 16/41, evini 25/67, işini 38/131, ümmetini 42/27, olayı 43/35, gārdaşı 44/5, abisi 44/2, gēlini 1/89, torunu 2/183, gōcásı 2/184, avradı 2/184, olusu 2/90, gışisi 2/209, avradıymış 2/210, evi 4/2, māzası 4/29, bacısında 4/43, arabası 4/48, cenezesini 4/72, adı 4/96, gınası 4/181, babasıgil 5/177, olusu 12/190, uykusu 1/178, türküsü 16/165.

Çokluk 1. şahıs: +mız/+miz, +muz/+müz, ımız/+imiz,

gēçimimizi 15/48, kıyāfetimiz 16/38, evimizde 16/100, düünlerimiz 17/28, misafirlerimiz 17/36, okulumuz 1/140, durumumuzm 7/229, düünümüzü 10/89, şeēmiz 1/76, böğklerimiz 1/122, małcılıımız 2/30, tarramız 2/31, takımıımız 2/31, hałımız 2/32, babamız 2/91, olumuza 2/131, aqlımıza 2/150, gızımızı 2/209, ayakkabımızı 2/212, hayvannarımızı 3/39, gārdeşlerimiz 3/60, bāmız 4/7, bācāmız 4/7, muhdeçlīmiz 4/9, bāmızda 4/9, bācāmızda 4/10, annimiziñ 4/18, başımız 4/18, başımızda 4/24, başımızıñ 4/28, dillerimizi 4/141, dedelerimiz 5/73, gārımız 5/119,

Çokluk 2. şahıs: +ñız/+ñuz, +nüz/+ñuz

aqlıñız 1/98, eviñiz 1/106, fisdıñızı 1/325, işiñizi 1/342, bahtıñızı 6/86, ayāñıza 9/175, başıñız 11/65, emriñiz 11/152, dezzeñiz 12/164, gelenekleriñizi 16/36, yóluñuz 28/111, köyüñüzüñ 24/169, ellerize 1/141, hikāyeñiz 2/198,

Çokluk 3. şahıs: +ları/+leri

çocukları 31/7, başları 33/13, gūzularını 33/55, bohçaları 35/130, bezlerini 41/196, torunları 1/89, yāşadıkları 2/101, yāşantılarını 2/113, başlarına 2/206, ayacıkları 2/209, tarlıları 2/226, taħımları 2/226, zeytinnikleri 2/226, tarralarımız 3/54.

3.2.1.3. Çokluk Eki

İsimlerin çoğul şekillerini yapan ektir. Türkoğlu ağzında çokluk eki +lar/+ler ve ilerleyici benzeşme neticesinde +nar/+ner şeklinde kullanılır.

cámızları 1/18, mémurılar 1/57, hocálar 1/212, yúrtları 2/23, gızlar 3/49, tarraılara 3/63, arhadaşları 4/1, bulutlar 4/57, ğaplarına 5/49, dālardan 6/49, yataklar 7/135, ğonşular 8/42, çocukları 13/29, yaşlılar 24/113, aslanlar 32/30, ğadınlar 41/68, ortaklar 43/67, düdükler 44/36, aleviler 44/59, ābilerim 45/31, işleri 46/76, ömüller 51/55, köylere 48/155, erkekler 14/62, yemeklere 19/30, sütleri 19/210, polisler 20/143, dizlerim 28/37, olannar 16/21, torunnarım 16/116, onnar 17/63, zamannar 18/27, ğadinnarı 18/36, oyúnnar 19/87, ğelinner 32/64, ölenneri 32/248, zengininner 50/31, günneri 50/110, cinner 1/239.

3.2.1.4. Aitlik Eki

İsimlerden sıfat ve zamir yapan anlamca bağlı bulunduğu kelimeye aitlik, bağlılık ve içinde bulunma ifadesi katan ektir (Aydın 2002, 44). Türkoğlu ağzında bu ek +kı/+ki şeklinde görülür:

benimki 35/159, sizinkini 18/203, şindiki 19/78, şurdākı 48/64, isdambılıñkı 6/80, burdāki 16/221.

Yöre ağzında bazı kelimelerde hece kaynaşması ile ekin kaybolduğu görülmektedir.

şúrdā 19/50, yándā 43/91, iskenderundā 8/95.

3.2.1.5. Soru Eki

Yazı dilinde olduğu gibi hem isimlerde hem fiillerde kullanılan bu ek Türkoğlu ağzında da +mı/+mi, +mu/+mü şeklinde görülür. İlk hecede bulunan ses ünlü ise, bu ünlü uzatılarak eksiz, sadece vurgu yoluyla da soru sorulmaktadır:

tārana mı? 5/11, baķar mısıñ? 5/12, maraşlı mısıñ? 5/88, bura mı? 8/46, vasiyētiñ var mı? 9/81, baña mı? 10/79, biliñ mi? 10/179, ēyi mısıñ? 10/4, çocuk mu? 12/44, olur mu? 12/77, göllühöük mü? 12/158. yēmā? 5/35, sayılı? 12/52.



3.2.2. Zamir Çekimi

3.2.2.1. Şahıs Zamirleri

Tablo 3.1: Şahıs Zamirlerinin Çekimi

	Yalın	Yükleme	Yönelme	Bulunma	Çıkma	İlgi
Teklik	ben	beni	bana, baña, baā	bende	benden	benim
Teklik	sen	seni	saa, sana, saña	sende	senden	seniñ
Teklik	o	onu	ona, oña, ōa	onda	ondan, oñdan	onuñ
Çokluk	biz	bizi	bize	bizde	bizden	bizim
Çokluk	siz	sizi	size	sizde	sizden	siziñ
Çokluk	onlar, onnar	onları, onnarı	onnara, onlara	onlarda onnarda	onlardan, oñnardan	onlarıñ, onnarıñ

3.2.2.2. Dönüşlülük Zamiri

Yöre ağzında dönüşlülük zamirinin “kendi” biçimde kullanıldığı örneklerin dışında k>g değişimiyle “gendi” olarak kullanıldığı görülür.

Tablo 2.2: Dönüşlülük Zamirlerinin Çekimi

	Yalın	Yükleme	Yönelme	Bulunma	Ayrılma	İlgi
Teklik	gèndim	gèndimi	gèndime	gèndimde	gèndimden	gèndimiñ
Teklik	gèndiñ	gèndiñi	gèndiñe	gèndiñde	gèndiñden	gèndiñiñ
Teklik	gèndi kèndi gèndisi	gèndini	gèndisine gèndine	gèndinde	gèndinden	gèndiniñ gèndisiniñ
Çokluk	gèndimiz	gèndimizi	gèndimize	gèndimizde	gèndimizden	gèndimiziñ
Çokluk	gèndiñiz gèndiñiz	gèndiñizi gèndiñizi	gèndiñize	gèndiñizde	gèndiñizden	gèndisiniñ
Çokluk	gèndiler gèndileri	gèndilerini	gèndilerine	gèndilerine	gènilerinden	gèndilerini ñ

3.2.3.1. Fiil Çekimi

3.2.3.1.Şahıs Ekleri

Çekimli fiildeki şahıs ekleri, fiilin gösterdiği oluş ve kılışın hangi şahıslar tarafında yapıldığını bildiren bir gramer kategorisi olan bu ekler, fiildeki oluş ve kılışı, bir şekil ve zaman kalıbı içinde şahıslara bağlayan eklerdir. Şahıs ve zaman eklerin şarttan sonra gelen şahıs ekleri, kendilerinden sonra yalnız soru eki alabilirler (Karahan, 2017, 518). Türkçede üç tip şahıs eki vardır. Bunlar:

Birinci tip şahıs ekleri

Zamir kökenli olan birinci tipteki şahıs ekleri şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek ve gereklilik kiplerinde kullanılan eklerdir (Ergin, 2012, 283). Türkoğlu ağzına birinci tip şahıs ekleri şu şekildedir:

Birinci teklik şahıs: -ım/-im, -um/üm, -om/-öm, -óm/-ôm, -ím -m

gèdiyorum 3/36, görmüyôm 28/35, gèdiyôm 28/40, varíyôm 14/2, yátıyom 30/31, oturuyom 41/64, soruyóm 2/134, unuduyóm 2/143, yáşıyóm 12/24, dıhılıyüm 14/2, öpüyüm 32/3, döküyüm 32/2, gèdiyüm 51/30, nişanlıyım 14/25, getirim 16/80, yaparım 16/120, süpürüm 37/60, doğurum 47/204, oğurum 51/86, götürmüyecim 6/27, diyecim 10/4, ölücüm 31/25, yazdıracam 42/62, annadacám 1/200, girmemişim 27/14, gelmişsim 10/13, çekmişsim 13/40, yapmışsim 22/5, bilmişsim 39/311, bilem 45/103, gurban-olam 20/1, yátırmalıymışım 2/236.

İkinci teklik şahıs: -sıñ/-siñ, -suñ/-süñ, -ñ

görüyoñ 41/65, diyıñ 45/40, bahsetdiyın 38/245, istiyósañ 35/189, gırañ 1/313, açıklañ 3/5, baqañ 3/65, gorsañ 8/128, süzeñ 20/118, düşeñ 24/281, içeñ 29/70, arıyacıñ 10/103, gèliciñ 19/193, vèriciñ 24/134, gèdiciñ 28/73, yapıcıñ 29/70, bulucuñ 50/30, gonusdurucuñ 29/34, sorucuñ 33/243, yūracaksıñ 4/223, varacaksıñ 7/160, gonusduracañ 5/6, sabırlıyımsıñ 29/232, gelmişsiñ 42/81, içseñ 47/86, gèdeñ 2/261, konuşañ 38/105, görmelisiñ 35/81, araştırmalıymışsiñ 19/174.

Üçüncü teklik şahıs:

oturuyö 2/64, doluyö 3/55, dörüyödu 36/86, gèdiyü 14/47, duruyö 12/20, yapar 2/46, sörar 4/122, ālar 4/190, çeker 18/111, biçer 29/49, bişer 29/65, gèder 18/65, bilir 38/42, gèlir 38/124, yánacák 24/283, gèzeceksiñ 39/92. atıcıñ 13/55, dōriyecıñ 13/56, aķtaracák 12/113, dirilecek 4/163, gèdeceksiñ 5/128, çèkecek 29/47, gètmiş 24/211, atmış 26/3, aķmış 33/84, saķmış 33/128, yemiş 35/14, açılmış 35/54, evlenmiş 9/112, oturmuş 39/346, gūruķmuş 41/4, vuruķmuş 42/114, gōnmuş 2/12, sōlemeli 12/55, sūrmeli 1/236, sōlemeli 12/65, demeli 20/2.

Birinci çokluk şahıs: -k/-ķ, -ıķ/-ik

gèdiyóz 24/68, görüyóz 38/66, yiyök 46/13, ekiyök 23/23, buluyök 27/13, yúyök 27/18, gèçiniyök 32/40, çekiyök 35/16, gāvıryök 35/16, gōyúyök 47/103, atarıķ 8/77, dōkerik 11/127, sūrerik 11/127, dōverik 18/182, dēpelerik 20/120, sūzerik 25/74, dutarıķ 11/82, gèdicik 1/182, dikicik 6/155, sōlemiyécik 12/56, alısmışık 22/7, içek 2/301, verək 3/91, düzleşek 2/167, gèdek 1/181, bilek 51/50, diyek 10/11.

İkinci çokluk şahıs: -ñız/-ñiz, -ñuz/-ñüz, -sijz/-sıız, -sīz/-sīz, -sūz/-sūz,

oturuyóñuz 24/12, diyóñuz 32/45, oynadıyóñuz 32/97, yázıyoñuz 13/105, gèliyoşüz 26/80, yèrsiñiz 6/116, yaparsīz 49/22, içersijz 1/251, gèdersijz 6/115, yèrsijz içersijz 6/116, götürücūñüz 27/1, gedicīz 14/78, gelmişsīz 15/78, yèrsiñiz 6/116.

gètirelim 4/197, baķalım 12/178, verelim 32/54, gòrelim 35/170, baķalım 38/93, kaķalım 43/96.

İkinci çokluk şahıs: -ñiz

yèrsiñiz 6/116.

3.2.3.2.Fiillerin Basit Zaman Çekimleri

3.2.3.2.(1). Bildirme Kipleri

Bildirme kipleri, fiilin gösterdiği işin olup bittiğini, olmakta bulunduğunu veya olacağını haber veren kiplerdir(Karahan 2017, 114). Bu kipler şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman, görülen geçmiş zaman ve duyulan geçmiş zaman başlığı altında toplanır. Bildirme kiplerinin Türkoğlu ağzında kullanım şekilleri şöyledir:

Şimdiki zaman

Bugün Türkçede ortaya çıkmış şimdiki zaman eki -yor'dur. Eski Türkçede bu ek "yürümek" fiilinin "yori-r" geniş zaman şeklinde çıkmıştır (Ergin, 2011, 296). Batı Grubu ağızlarının hepsinde ya aslî ya da tâli şimdiki zamanki olarak "-yo" eki kullanılmakla birlikte Kahramanmaraş ağzında geniş ünlülü ve dar ünlülü şimdiki zaman ekleri de yaygındır (Karahan 2017, 141-143). Türkoğlu ağzında yaygın olarak -yô şimdiki zaman eki kullanılır (Erdem vd. 2009, 253). Yöre ağzında kullanılan şimdiki zaman ekleri şunlardır: -yor, -yör,-yür, -y1/-yi, -yu/-yü, -yo/-yö, -yô/-yö, -i, -iy, ekleridir.

Birinci teklik şahıs: gèdiyorum 3/36, görmüyôm 28/35, gèdiyôm 28/40, varıyôm 14/2, yátıyom 30/31, oturuyom 41/64, soruyôm 2/134, unuduyôm 2/143, yášıyôm 12/24, dıhılıyôm 14/2, öpüyôm 32/3, döküyôm 32/2, gèdiyôm 51/30, 34/36, ibátıyôm 51/128, alıyôm 13/46, geçiniyôm 13/68, şerediyôm 14/1, yavlariyôm 51/128.

İkinci teklik şahıs: vèriyôn 20/44, ediyôn 20/52, söyliyim 8/61, biliyim 11/56, gèçiyi 15/31, görüyôn 41/65, gèliyiñ 38/280, gèliyi 50/84, diyîñ 45/40, bahsetdiyîñ 38/245, istiyôsâñ 35/189, gèdiyôn 2/100, bilmiyôn 15/192, görüyôn 41/65, gèziyôn 2/160, soruyôn 5/17, dörüyôn 8/78, bişiriyôn 8/78.

Üçüncü teklik şahıs: kaķıyor 4/155, oturuyor 41/64, siliyor 43/33, çekiliyor 47/69, āniyör 51/34, gèdiyür 14/47, gôtürüyür 14/48, sıkılmıyür 14/52, oturuyö 2/64, doluyö 3/55, dörüyödu 36/86, gèdiyö 36/116, gılmıyö 37/47, ôsanıyö 39/28, ārıdıyö 41/36, doluyö 3/55, dolanıyö 3/90, düyö 4/8, belliyö 6/97, yiyö 8/134, vuruyö 13/44, çalışıyö 17/113, vèriyö, çıhıyo 5/137, bekliyo 7/15, olúyü 10/9, gèdiyü 14/47, duruyö 12/20, kaķıyor 4/155, yapılıyo 22/4, sıkılmıyür 14/53, çalışıyü 28/22, dñniyü 51/52.

Birinci çokluk şahıs: oturuyoduķ 14/14, geçiniyök 21/54, baķıyök 21/57, gèdiyöz 24/68, görüyöz 38/66, yiyök 46/13, ekiyök 23/23, ekiyök 23/23, buluyök 27/13, yúyök 27/18, geçiniyök 32/40, çekiyök 35/16, gavırıyök 35/16, goyúyök 47/103, atıyök 8/24, gavuruyök 8/73, çalışıyök 15/72.

İkinci çokluk şahıs: yapıyónuz 45/239, istiyónuz 10/230, çalışıyónuz 16/262, ediyónuz 18/210, oturuyónuz 24/12, diyónuz 32/45, oynadıyónuz 32/97, yazıyónuz 13/105, gèliyosüz 26/80.

Üçüncü çokluk şahıs: oluyöler 2/14, dolduruyöler 3/36, diyólar 35/31, bilmiyólar 35/42, 27/19, diyiler 15/15, dörüyöler 3/35, göyüler 3/36, dökülüyöler 27/81, diyöler 31/2, isdiyöler 47/45, bişürüyöler 2/211, diyiler 15/15.

Şimdiki zaman ekinin olumsuz şekli –ma/-me Tükoğlu ağzında daralarak –mı/-mi, mu/-mü, -mú, -mî şeklinde kullanılmaktadır.

bilmiyim 45/128, durmúyi 3/83, göremiyisiñ 45/46, görünmüyö 1/33, olmuyó 10/105, annamıyö 2/68, bilmıyök 18/63, salmıyöler 27/52.

Geniş zaman

Günümüz Türkiye Türkçesinde geniş zaman eki –ar/-er, –r şeklindedir. “Geniş zaman kipi geçmişten geleceğe uzanan geniş bir zaman kesimindeki oluş ve kılışları içine alır. Ekte esas itibariyle “her zamanı” içine alan bir süreklilik işlevi vardır” (Korkmaz, 2017, 569). Eski Türkçe döneminde geniş zaman eki şimdiki zaman ekini de karşılamaktadır. Ancak Eski Türkçeden sonraki tarihî lehçelerden şimdiki zaman kullanımı azalmış geniş zaman olarak kullanılmıştır (Doğan, 2020, 27). Tükoğlu ağzında geniş zaman eki –ar/-er, –ár, –ır/-ir, –ur/-ür, –añ/-eñ şeklinde karşımıza çıkmaktadır:

Birinci teklik şahıs: getirim 16/80, yáparım 16/120, ıslarım 16/140, ğırarım 17/69, bilirim 18/178, ğoyárim 21/82, dikerim 24/124, ararım 24/249, alırım 26/71, dërim 27/20, dutarım 36/61, қаһарım 36/61, bişirrim 36/92, gëderim 38/117, geçërim 38/118, öperim 38/170, döşürüm 13/101, süpürüm 36/60, doðurum 45/204, oðurum 51/86.

İkini teklik şahıs: ğırañ 1/313, açıklañ 3/5, baқаñ 3/65, ğorsañ 8/128, dahañ 12/72, sarañ 17/50, satañ 18/90, atañ 18/134, topłañ 18/172, yáparsañ 42/46, bulursañ 42/48, süzeñ 20/118, düşeñ 24/281, içeñ 28/70, dileñ 36/112, izleñ 37/54, düşeñ 37/116.

Üçüncü teklik şahıs: basar 1/219, yáşar 1/252, yákar 1/263, yápar 2/46, sörar 4/122, alar 4/190, baқar 5/12, sañar 6/7, sorar 37/85 9/114, çeker 18/111, biçer 28/49, bişer 28/65, gëder 18/65, bilir 32/42, ğelir 37/124.

Birinci çokluk şahıs: besleriz 45/108, ğatıqlarık 7/184, atarık 8/77, ğurardık 10/60, çalardık 16/102, dörarız 17/47, açarık 13/50, dërik 1/112, gëderik 1/244, kësërik 2/106, bişirrik 2/178, atarık 8/77, dökerik 11/127, sürerik 11/127, döverik 18/182, dëpelerik 20/120, süzerik 25/74, dutarık 11/82, bıraқırığ 48/50.

İkinci çokluk şahıs: yërsiñiz 6/116, yaparsız 48/22, içersijz 1/251, gëdersijz 6/115, yërsijz içersijz 6/116.

Üçüncü çokluk şahıs: basallarımiş 19/212, vërillerimiş 19/211, topłaallarımış 19/210, alıllar 10/81, diyólar 10/141, ğurmuşlar 11/3, daқallar 12/68, ğurdułar 14/36, oynallardı 16/66, avıallardı 17/4, dutallar 17/38, êkeller 18/75, yëller 19/36, vëriyöler 20/50, êttiler 20/112, dëller 21/32, ğeldiler 25/16, dökeller 27/80.

Tükoğlu ağzında geniş zaman kipinin olumsuz kullanımı –maz/-mez, –mas/-mes şeklindedir:

ğırılmaz 1/313, olmaz 3/47, bulamazdığ 6/18, olmas 36/38, ğonuşmaz 47/1, yapmazdı 47/18, bozulmaz 48/35, doymazdı 50/119, baқmaz 51/57, isdemezlerimiş

2/61, vermez 4/134, edemez 4/206, érmez 9/6, düşürmesiñ 28/10, töremesin 36/88, görmesin 41/91.,

Gelecek zaman

Gelecek zaman gelecekte yer alacağı, ortaya çıkacağı düşünülen bir hareketi veya durumu belirtmek için kullanılır. Türk dilinin tarihî seyri içerisinde gelecek zaman eki farklı şekillerde kullanılmıştır (Gültekin, 2006, 33-59). Türkiye Türkçesi yazı dilinde -acak/-ecek olan gelecek zaman eki Anadolu ağızlarında ses yapısı bakımından çeşitlilik gösterir. Karahan'ın sınıflandırmasına göre Batı Grubu ağızlarını belirleyen şekil bilgisi özelliklerine bakıldığında 7. grupta bulunan Kahramanmaraş ağızında gelecek zaman ekinin -IcI şeklinde kullanıldığı görülür (2017, 147). Türkoğlu ağızında gelecek zaman eki -ıcı/-ici, -ucu/-ücü, -acak/-ecek, -acák, şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Birinci teklik şahıs: gèdicim 24/225, söyliyécim 37/61, isdiyécim 2/167, vèricim 5/23, götürmiyecim 6/27, diyécim 10/4, ölücüm 30/25, yazdiracam 41/62, çalışícām 45/25, galdıracām 19/19, annadacām 1/200, ölücüm 39/25.

İkinci teklik şahıs: arıyacıñ 10/103, gèliciñ 19/193, vèriciñ 24/134, gèdiciñ 27/73, yapıcıñ 28/70, bulucuñ 49/30, gonusdurucuñ 28/34, sorucuñ 32/243, yuracaksiñ 4/223, varacáksiñ 7/160, gonusduracáñ 5/6, ezeceksiñ 24/228.

Üçüncü teklik şahıs: yüyecek 10/51, evlenecek 10/105, sürececek 11/17, götürececek 24/73, olacak 34/79, gılacak 10/51, yapacak 15/119, batacák 1/190, oturacák 7/10, atacák 7/159, yapılacák 16/59, yanacák 24/283, gèzeceksiñ 39/92. atıcıñ 13/55, dōriyeciñ 13/56, aqtaracák 12/113, dirilecek 4/163, gèdeceksiñ 5/128, çèkecek 28/47.

Birinci çokluk şahıs: gèdicik 1/182, dikicik 6/155, söylemiyécik 12/56, içicik 32/84, dikicik 6/155, yapıcık 34/56.

İkinci çokluk şahıs: götürücüñüz 27/1, gèdiciz 14/78.

Üçüncü teklik şahıs: çalışacaklar 17/114, verecekler 23/29, örenecekler 12/10, geleceklerdi 3/91, örenecekler 12/10, yapıcılar 28/21, gedicilemiştir 6/154, dikiciler 21/38.

Türkoğlu ağızında gelecek zaman ekinin olumsuz kullanımında -ma/-me eki daralarak -mı/-mi, -mu/-mü şeklinde görülmektedir:

yapmıyacıysak 35/64, etmiyecekler 41/154, olmuyacı 7/23, ölmüyécı 41/22.

Görülen Geçmiş Zaman

Görülen geçmiş zaman eki Türk dilinin tarihî seyri içerisinde çok az değişime uğramış olan, yapıldığı görülen veya kesinlikle bilinen geçmişe ait bir hareketi anlatmak için kullanılan bir ektir (Karahan, 1990, 335). Türkoğlu ağızında görülen geçmiş zaman eki -dı/-di, -du/-dü şeklindedir:

Birinci teklik şahıs: aldım 51/56, çıkartdım 3/78, kaḫardım 4/2, sordum 10/241, gütdüm 24/143, giriyödüm 15/67, doñdum 12/24, gèldim 4/53, gördüm 24/18, gütdüm 24/143, üşüdüm 32/66, güldüm 32/212, utandım 33/58, bişirdim 36/1, bindim 36/51.

İkinci teklik şahıs: yorulduñ 8/91, dedıñ 7/209, dađdıñ 51/141, vardıñ 47/34, düşdüñ ğaldıñ 51/89, dādırdıñ 12/70, aldıñ 13/83, yákdıñ 16/77, böyüdüñ 24/174, okuduñ 24/174.

Üçüncü teklik şahıs: vurdu 9/4, okudu 9/49, çalışıyódu 10/141, ğopdu 10/156, durdu 11/13, götürdü 12/35, düşdü 12/174, düşündü 13/8, dókúldü 13/59, sürüldü 18/160, ahdı 51/101, avlanırdı 1/168, ğeşdi 6/15, ğirdi 6/61, ołurdu 8/41.

Birinci çokluk şahıs: vardık 1/47, bağdık 1/132, vèrdik 2/235, ğetdik 2/79, vèrdik 2/234, bindik 3/68, bilmiyóduk 18/27, yörütdük 1/54, ğördük 1/107, ğöşduk 2/79, götürdük 11/15, dökdük 12/3, vurduk 1/222, oturduk 6/69, ğurduk 9/109, yúurduk 10/91.

İkinci çokluk şahıs: geldiñiz 4/96, dedıñiz 27/50, yápdıñiz 38/12, dinnedıñiz 48/157, ğetdiñiz 1/325, ołduñuz 25/23, ğördüñüz 11/137.

Üçüncü çokluk şahıs: bāladılar 3/68, isdediler 4/20, vèrdiler 7/150, ğeldiler 12/36, sōletdiler 12/41, yèdiler 13/21, dönderdiler 14/66, èndirdiler 14/45, kèsdiler 18/47, bulduılar 19/151, oturduılar 24/92, vurduılar 31/15, ğurduılar 14/34, götürdüler 28/18, öldüler 41/188, ğöşdüler 47/46.

Yöre ağzında görülen geçmiş zaman ekinin olumsuz –ma/-me şeklinde kullanılmaktadır:

yyemediler 1/293, ğörmedim 2/117, vèrmediler 3/90, ètmediler 13 /62, ğetmedik 36/29, gelmedi 36/129, içmedin 37/144, okumadım 3/46, ğomadım 4/20, duymadığ 4/82, yatmadı 6/24, tanımadım 8/44.

Duyulan Geçmiş Zaman

Türkiye Türkçesi yazı dilinde duyulan geçmiş zaman eki -mİş/ -mUş şeklindedir. “Fiilin karşıladığı oluş ve kılışı, kişinin başkasından duyduğunu, sonradan ğördüğünü veya farkında olmadan işlediğini anlatan, içinde şekil ve zaman kavramı taşıyan kip” (Korkmaz, 2007, 75). Eski Türkçeden bu yana duyulan geçmiş zaman eki olarak kullanılan bu ek Türkiye Türkçesi ağızlarında da umumiyetle kullanılmakla birlikte yazı dilinden elbette farklılıkları vardır (Bulduk, 2018, 233). Yazı dilinden farklı olarak Türkiye Türkçesi ağızlarının bazılarında tespit edilen -ık/-iğ duyulan geçmiş zaman eki Kahramanmaraş yöresinde de tespit edilmiştir (bk. Erdem&Kirik, 2011; Telli, 2019). Türkoğlu ağzında duyulan geçmiş zaman eki -mış/-miş, -muş/-müş, -mıs/-mis, -mus/-müs

Birinci teklik şahıs: ğelmişsim 10/13, çekmişsim 13/40, yapmışsim 22/5, bilmişsim 38/311, doñmussum 12/28, ołmussum 41/11, unutmussum 47/38, ğazanmışsim 2/151,

İkinci teklik şahıs: sabırlyıymışsıñ 28/232, ğelmişsıñ 41/81, dönmüssüñ 4/72,

Üçüncü teklik şahıs: ğetmiş 24/211, atmış 26/3, aķmış 33/84, sałmış 32/128, yemiş 34/14, açılmış 34/54, evlenmiş 9/112, oturmuş 38/346, ğurulmuş 40/4, vurulmuş 41/114, ğonmuş 2/12, düşmüş 1/57, ğörmüştür 1/227, dönmüş 15/33, ölmüş 10/102, çürümüş 26/43.

Birinci çokluk şahıs: okumamamışık 1/144, yetişmişik 7/16, yömussuK 23/34, alışmışık 22/7, bömüssük 7/16, göçmüssük 32/32,

İkinci çokluk şahıs: gëlmişsİZ 15/78.

Üçüncü çokluk şahıs: çiharmışlar 25/9, etmişler 26/16, yapmışlar 26/46, demişler 28/73, dutmuşlar 41/178, sökmüşler 2/14, dökmüşler 12/205, sürmüşler 16/236, evlenikler 43/102, birikmişler 41/68.

Türkoğlu ağzında görülen geçmiş zamanın olumsuz şekli -ma/-me şeklindedir:

ölmemiş 12/188, gitmemişler 16/228, dememişler 20/64, yetmemiş 26/13, verilmemiş 25/64, sevmemiş 39/178, gıymamış 41/14, olmamış 42/52, gırumamış 47/95.

3.2.3.2.(2). İsteme Kipleri

İsteme kipleri, fiilin olumlu veya olumsuz yöndeki gerçekleşmesini; tasarlanan istek, emir, şart ve gereklilik kavramları içinde veren kiplerdir (Korkmaz 2017,576-577).

Emir Kipi

Emir kipi buyurma, emretme anlamları katan, kendi özel biçim birimi olmayan 2. ve 3. şahıs şekillerince kurulan bitimli şekiller topluluğudur (Yılmaz, 2012, 119). Emir kipleri diğer fiil çekimlerinden farklı olarak şahısların ayrı ayrı ekleri vardır. Her şahsın ayrı bir eki olması her emir ekinin aynı zamanda şahıs ifade etmesi demektir(Ergin, 2012, 304). Türkoğlu ağzında görülen emir kipi şu şekildedir:

Birinci teklik şahıs: diyém 1/253, sölüyém 1/277, isdiyém 2/208, yémliyém 37/97, gıltılayım 51/37, vëreyim 4/198, dëyim 44/32, diyim 41/28.

İkinci teklik şahıs: gıpat 1/4, sat 2/267, bil 2/134, buİ 2/157, otur 7/66, söyle 13/105, gınuş 14/11, sor 17/10, sat 24/53, yörü 21/40, gël 35/170.

Üçüncü teklik şahıs: yatsıñ 1/337, otursuñ 21/2, içsiñ 27/22, vërsiñ 30/2, yápsıñ 32/64, bilsıñ 32/163, açsıñ 32/287, töresiñ 36/88, çıksıñ 38/136, etsiñ 39/35, ānatsıñ 43/11.

Birinci çokluk şahıs: gëtirelim 4/197, baķalım 12/178, vërelim 32/54, görelim 35/170, baķalım 38/93, ķalķalım 43/96.

İkinci çokluk şahıs: ğalıñ 7/129, toplañ 18/172, gëtiriñ 18/172, ğırhılañ 20/121, oİuñ 16/282, ħndiriñ 18/142, yeñ 20/132.

Üçüncü çokluk şahıs: ğatsıñlar 32/199, yázsıñlar 32/200, atsıñlar 48/129, ğëssiñler 20/128.

İstek Kipi

İstek kipleri fiillere niyet, istek, arzu gibi anlamlar veren isteme kipleridir. İstek kipinin Türkoğlu ağzında çekimi şu şekildedir:

Birinci teklik şahıs: bilem 45/103, ğurbanıoİam 20/1.

İkinci teklik şahıs: yázsañ 12/124, içseñ 46/86, ğedeñ 2/261, ķonuşsañ 38/105.

Üçüncü teklik şahıs: eşirgiyé 51/6, gomiýé 51/7.

Birinci çokluk şahıs: içek 2/301, verék 3/91, düzleşek 2/167, gèdek 1/181, bilek 50/50, diyek 10/11.

İkinci çokluk şahıs: yèrsiñiz 6/116.

Üçüncü çokluk şahıs: Yöre ağzında örneklerine rastlanmamıştır.

Dilek-Şart Kipi

Türkoğlu ağzında şart kipi fiil kök ve gövdelerine -sa/-se eki getirilerek yapılır.

Birinci teklik şahıs: össam 51/38, çıksam 1/102, varsam 13/30, sáysam 24/262, dèsem 35/125, bilsem 5/126, gètsem 8/15, görsem 13/90, yörüsem 24/230.

İkinci teklik şahıs: dèsene 9/18, içsene 12/196, gèssene 13/91, düşünsene 38/124.

Üçüncü teklik şahıs: gèlse 11/46, gèlse 14/12, çekse 14/12, yútsaň 4/174, gavırısaň 8/74, gorsaň 8/128, bulsaň 27/68, konuşısaň 38/105, varsaň 13/32.

Birinci çokluk şahıs: vèrsek 11/16, dèsek 17/80, ossağ 8/109, sálşak 11/46.

İkinci çokluk şahıs: ediyósaňız 1/325, sorarsaňız 25/67.

Üçüncü çokluk şahıs: dèseler 21/30, ètseler 35/42, uyursałar 8/50, dèseler 21/30, ètseler 35/42.

Gereklilik Kipi

Tasarlanan veya istenen hareketin yapılmasının gerekli ve mecburî olduğunu gösteren kip ekidir (Türkyılmaz, 1999, 105). Türkiye Türkçesinde olduğu gibi Türkoğlu ağzında da gereklilik kipi -malı/-meli şeklinde kullanılır:

sölemeli 12/55, sürmeli 1/236, sölemeli 12/65, demeli 20/2, görmelisiñ 35/81, yátırmałıymıssım 2/236, araşıdırmałıymıssıñ 19/174, āñnatmałı 24/29.

3.2.3.4. Fiillerin Birleşik Zaman Çekimleri

Birleşik zaman basit zamanlı çekimli bir fiilden sonra cevher fiilinin zaman kiplerinden görülen geçmiş zaman ve duyulan geçmiş zaman, isteme kiplerinden ise şart şekillerinin getirilmesiyle oluşturulur (Aydın, 2002, 51). Türkoğlu ağzında fiillerin birleşik çekimleri şu şekildedir:

3.2.3.3.(1). Hikâye

Birleşik çekimin hikâye şekli asıl fiil kipinin gösterdiği hareketin görülen geçmiş zamanda cereyan etmiş olduğunu gösterir (Ergin 2009, 321). Türkoğlu ağzında geniş zamanın, şimdiki zamanın, görülen geçmiş zamanın ve şart kipinin hikâyesi görülmektedir:

Geniş Zamanın Hikâyesi

gèlirdi 2/71, gèderdiñ 12/72, dèllerdi 12/97, verirdi 19/167, giderdi 33/56, dönderirdim 44/8, sıkardığ 50/143, yapılırdı 38/54, dağardı 12/72, satardı 12/89, annatırdı 33/26, çalınırdı 44/35, yapardı 51/118, olurdu 1/158, vururduğ 50/146,

götürdüm 1/240, isderdim 2/193, çekerdim 2/205, severdim 11/40, biçerdim 14/57, ederdim 36/68, silerdim 38/6, binerdim 51/136, gorhardım 2/183, bahardım 2/200, şaldardım 6/66, yapardım 13/12, götürürdüm 38/44, oturdum 19/164, yaşardık 6/123, sürellerdi 10/86, getirillerdi 12/76, gèderdiñ 12/79.

Şimdiki Zamanın Hikâyesi

gèdiyóduķ 21/20, yápiyódu 12/104, gèliyódu 12/206, biliyódu 12/207, diyódu 15/26, gèliyidi 12/140, oturuyódu 8/97, çalışıyódu 10/141, gèdiyóduķ 12/38, annadiyóduñ 12/148, duruyódu 15/124, besliyódu 20/1143, ğazanıyóduñ 21/28, yiyóduñ 21/75, annıyódum 26/39, ğüdüyódum 33/51, bilmıyóduķ 18/27, birikiyódu 19/126, dikiyódu 21/38, titiriyódu 31/14.

Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

ëndidik 1/131, ğeldiydi 12/194, ğeldiği' 16/81, bişirdiğim 37/94, sòledidi 38/255, evlendiydi 50/41, aldıdıķ 20/71, yápdıķıdı 50/168.

Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi:

sürükdü 12/173, söylemişdi 38/172, öretmişdi 38/332, götürmüşdüm 38/43, görmüşdür 1/227, ğoyúķdu 50/79.

Şart Kipinin Hikâyesi

oluyédi 2/138, dōursaydıñ 35/63, ğetsiyédim 13/31, ğelsiyédiñ 18/186.

İstek Kipinin Hikâyesi

gèdiyédik 41/23.

3.2.3.3.(2). Rivayet

Bir kip eki almış esas fiile, -i fiiline duyulan geçmiş zaman ekinin getirilmesiyle oluşturulur. Rivayet kipleri; olmuş, olacak veya olması tasarlanan işleri duyuma ve rivayete dayanarak anlatan kiplerdir (Korkmaz 2017, 662). Türkoğlu ağzında geniş zamanın, şimdiki zamanın ve duyulan geçmiş zamanın rivayeti görülmektedir:

Geniş Zamanın Rivayeti

çırparlarımış 5/120, sèrellermiş 19/210, çekellermiş 2/18, edermiş 2/59, yerlermiş 5/119, demlölermiş 6/156, ğeçermiş 18/158.

Gelecek Zamanın Rivayeti

ğedicilermiş 6/154.

Şimdiki Zamanın Rivayeti

gèdiyómuş 1/87, yápiyómuş 9/102, doıduruyómuş 24/247, dādıyómuş 32/6, oluyómuş 19/174.

Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti

gitmişimiş 9/126, gelmişimiş 20/124, getirmişimiş 44/64, girmişimiş 10/131, gitmişimiş 12/176.

3.2.3.3.(3). Şart

Türkoğlu ağzında geniş zamanın, görülen geçmiş zamanın, şimdiki zamanın ve gelecek zamanın şartına rastlanmaktadır:

Geniş Zamanın Şartı

alırsa 12/64, olursa 2/151, duyarsa 44/159, vurursak 50/144, endirmesse 20/104, söylemese 4/173, gidersem 6/44, ödersek 7/175, isterseñ 12/36, severseñ 13/21, bişerse 16/111, ekerseñ 16/147, ètdilerse 20/157, giderse 21/25, isderseñ 36/38, düşerse 36/129.

Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

dèdise 10/16, dèdisek 23/31.

Şimdiki Zamanın Şartı

çihiyosañ 36/25.

Gelecek Zamanın Şartı

bişiriciseñ 13/56, yapılicise 18/6.

3.2.3.4.Cevher Fiili

Dilimizde kökü erimiş, yalnız çekim ekleri halinde kalmış bir fiil vardır ki anlamca durum fiilidir buna cevher fiili denir (Banguoğlu 2019, 474). Dildeki görevi, isim soylu sözcükleri fiil durumuna getirmek ve basit zamanlı kiplerden birleşik zamanlı kipler oluşturmaktır (Korkmaz, 2017, 620).

3.2.3.5.(1). Şimdiki Zaman

Birinci Teklik Şahıs

yołcusúyüm 14/18, evimdiyém 51/62, varım 36/13, evlerdiyem 28/31, burdüyem 28/31, ordiyém 18/42, diğelim 18/42, türkölündiyem 13/23, ğurbanım 5/68.

İkinci Teklik Şahıs

nèrdensiñ 1/78, kimlerdensiñ 32/110, nèrelisiñ 24/166.

Üçüncü Teklik Şahıs

gündür 11/53, burda 41/94, hazır 42/54, yoğ 11/54, var 11/85.

Üçüncü teklik şahsın olumsuzunu yazı dilinde olduğu gibi “değil” ile yapılır. Yöre ağzında “değil” kelimesinin farklı söyleniş biçimleri vardır:

aķrabām deēl 17/111, köyde deēl 42/49, oķutma diyēl 38/330, şeker deēl 9/56, hacet deāļde 30/7, güzel diāļ 48/32.

Birinci Çokluk Şahıs

ëyiyyik 16/2, türkleriz 4/40, filleriz 4/47, milletiz 4/48, biziz 4/42, göcîğ 6/39, yánındiék 19/55, yaşındiyék 19/3.

İkinci Çokluk Şahıs

nasışınız 24/30, ëyimisîñiz 24/30.

Üçüncü Çokluk Şahıs

apdezleniller 1/209.

3.2.3.5.(2). Görülen Geçmiş Zaman

Birinci Teklik Şahıs

gëlinidim 2/203, gëfalîdim 4/86, ahlîlîdim 4/86, zihinnîdim 4/86, varıdım 12/42, antepdiyedim 13/67, hatınıdım 19/165, gëncidim 26/20.

İkinci Teklik Şahıs

yâşîdîdîñ 32/174, maraşîdîğ 15/68.

Üçüncü Teklik Şahıs

ölüyüdü 24/78, büyüdü 38/323, bolıdu 6/46, çoıdu 8/56, yòıdu 10/59, gızıdı 9/134, zamanıdı 13/63, bëshıdı 13/85, sahatıdı 36/78, evidi 43/64, hasanıdı 44/137, yárimıdı 46/31.

Birinci Çokluk Şahıs

seFilidik 10/11, diyélidik 34/10, bôlemidik 51/73, mutlûdük 19/54, ëvlerdiğdiK 6/36.

İkinci Çokluk Şahıs

Yöre ağzında örneğine rastlanmamıştır.

Üçüncü Çokluk Şahıs

ğardeşleridi 41/79, bişeleridi 47/16, diyállarıdı 26/46, yánımdaıarıdı 38/144.

3.2.3.5.(3). Duyulan Geçmiş Zaman

Birinci Teklik Şahıs

gôzelimissim 4/9, cáhilimissim 38/306.

İkinci Teklik Şahıs

sabırlıyımişsîñ 38/232, yaşındıyamışsîñ 41/18.

Üçüncü Teklik Şahıs

kimseyimiş 1/246, yîdimiş 2/37, öğretmenimiş 8/45, ğardeşlerimiş 10/156, temizimiş 13/6, eveldenimiş 14/66, fâKirimiş 21/47, varımış 41/56, deliğannimiş 44/40, diyélimiş 47/51, ëvimiş 50/36.

Birinci Çokluk Şahıs

güccümüssük 19/122, yōumussuk 34/18, Küçcümüssük 23/132.

İkinci Çokluk Şahıs

Yöre ağzında örneğine rastlanmamıştır.

Üçüncü Çokluk Şahıs

Yöre ağzında örneğine rastlanmamıştır.

3.2.3.5.(4). Şart**Birinci Teklik Şahıs**

kimsem 2/102.

İkinci Teklik Şahıs

óretmenseñ 42/38.

Üçüncü Teklik Şahıs

ölesilse 50/92, kimise 2/273, nerdiyése 8/1, çõsa 24/36, yoksa 26/56.

Birinci Çokluk Şahıs

varsak 32/157.

İkinci Çokluk Şahıs

Yöre ağzında örneğine rastlanmamıştır.

Üçüncü Çokluk Şahıs

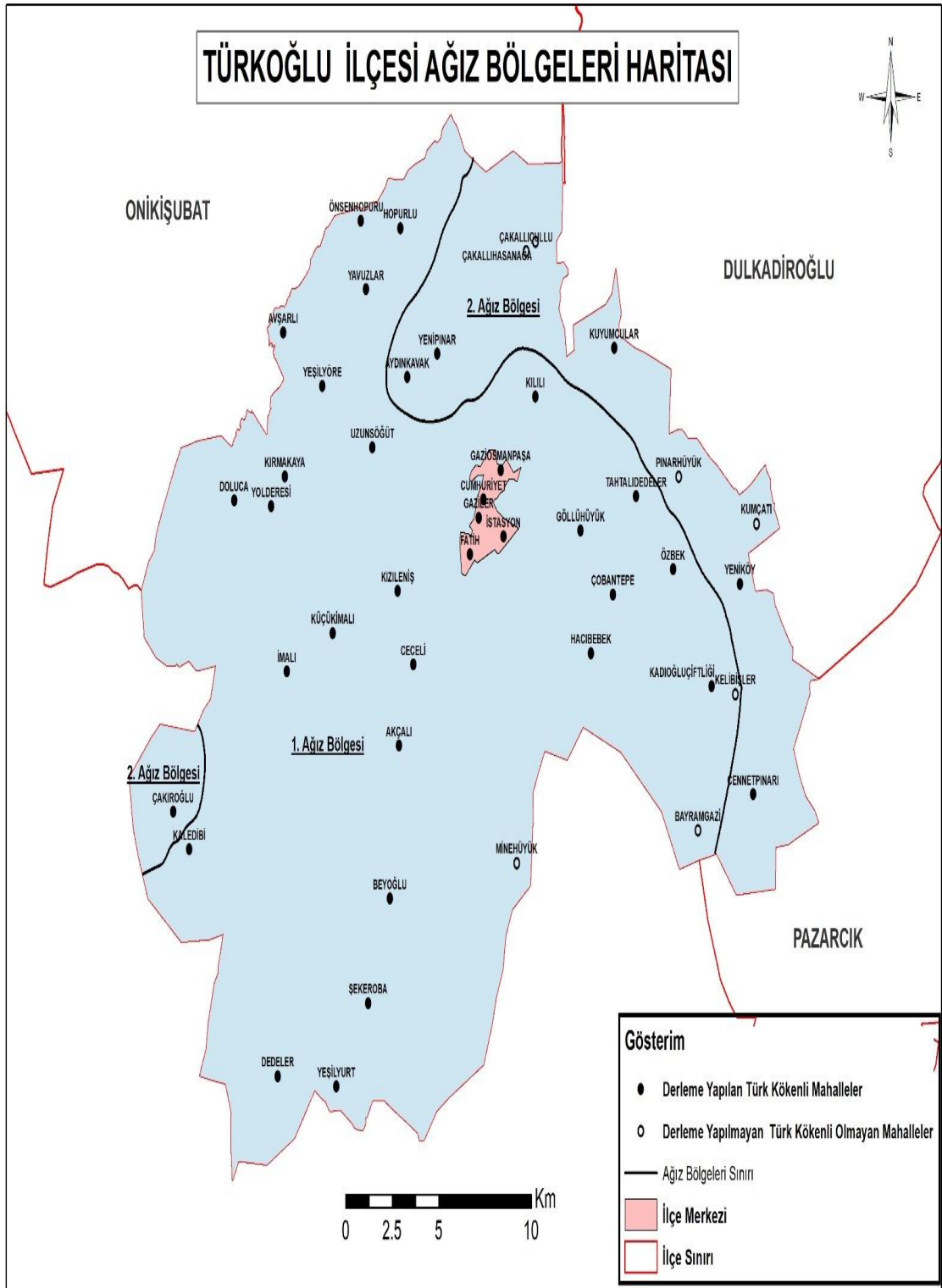
kimselerim 4/90, kimseler 10/30.

3.3. Ağız Bölgeleri**I. Ağız Bölgesi**

Şimdiki zaman ekinin –yö, -yõ, -yo, yõ, -yü, -yõ, -yú, -yũ , -yũ, -yó, -yõ, -yö, -yò, -yõ şekillerinin baskın olarak kullanıldığı ağız bölgesidir. Hopurlu, Önsen Hopuru, Yavuzlar, Yeşilyöre, Avşarlı, Uzunsöğüt, Kılılı, Doluca, Kırmakaya, Yolderesi, Gaziosanpaşa, Cumhuriyet, Gaziler, Fatih, İstasyon, Kızıleniş, İmalı, Küçükimalı, Ceceli, Akçalı, Beyoğlu, Kaledibi, Şekeroba, Yeşilyurt, Dedeler, Hacıbebek, Çobantepe, Göllühöyük, Tahtalı dedeler, Özbek, Kadioğluçiftliği birinci ağız bölgesini oluşturan mahallelerdir.

II. Ağız Bölgesi

Şimdiki zaman ekinin hem yò, -yõ, -yo, -yõ, -yõ, -yü, -yú, -yũ , -yũ hem de –yí, -yi şekillerinin bir arada kullanıldığı bölgedir. Yenipınar, Çakıroğlu, Aydıncavak, Kuyumcular, Yeniköy, Cennetpınarı Mahalleleri ikinci ağız bölgesini oluşturmaktadır.



Şekil 3.1: Türkoğlu İlçesi Ağız Bölgeleri Haritası

4.METİNLER

-1-

YER : Türkoğlu İlçesi / Akçalı Mahallesi

ANLATAN : Ömer Kozanoğlu

YAŞ : 75

KONU : Köyün adı, askerlik anıları, köyün kuruluşu, Maraş olayları, köyün geçim, gitlik zamanı.

- ⁽¹⁾ ābi hoş geldiñiz.
- ⁽²⁾ ğaymaķam b́ey gönderdi bizi.
- ⁽³⁾ ğızım ğözel h́oş geldiñiz sáfā geldiñiz—amma yiñenim bende de şöle bir şey var ben—unutğan ⁽⁴⁾ bir—adamım. unuttum yanı. ney—olacā nasıl olacā? şonu ğapat cennet. ⁽⁵⁾ unutğannım—oldu. efendim? buriye gelmemizi mi annadıcım? dedemiziñ ⁽⁶⁾ kökümüzün gelmesini? hadi bālım.
- ⁽⁷⁾ ömer ğozánōlu.
- ⁽⁸⁾ doħuz yüz—otuz dört dıumıuyım.
- ⁽⁹⁾ bu köyün—adı eveli ācālıydı şimdi akçalı oldu. evel ācālıydı şimdi akçalı oldu.
- ⁽¹⁰⁾ köyün—adı şúrdan geliyó ğızım. buralā esgiden bir kürt varımış. małcıymış yánı ⁽¹¹⁾ h́unan burda gávur gölünün tábi ğurumadı zámmanardan bu tiren yolu miren ⁽¹²⁾ yolu yōkan—evel. şúrda evleriñ yánda kürdün h́ı d́erik—orada adamcāz ⁽¹³⁾ mał—odladırımış. ğızım çáy suyú ğoy. mał—odladırımış. ondan sōrameç ⁽¹⁴⁾ dedemiz—ırahmatlıñ da o záman biz aslımız ğozandan gelme diyér farsak ⁽¹⁵⁾ köyüne gelmiş. bu dādałolu bilmem incelōlu fałan bir şeyde cehanda fałan ⁽¹⁶⁾ bir harp mürp bir şeyler var yá birbirine ğarp—o zaman bunnar—üç ğardaşmış ⁽¹⁷⁾ gelir dedemis tesbi köyüne yerleşiyó. tesbi köünden bu ceceli kōünden orıyá yáyılacı çıkarmış. o ⁽¹⁸⁾ yáyılacılara düyó kına só düyó cāmızları düyó h́odunuñ sázıynán efendim ğışlı ⁽¹⁹⁾ götürüp tesbiç éndir—énder ósandık. bize de biy—yér görsediñ biz orıye ğedip ⁽²⁰⁾ yerleşecük düyólar. lafiñ geri dibine ğetdik baķ görüó? o da adamcāzlar ⁽²¹⁾ düyó ki ğadir—āynan ali—ā varımış—onnar düyó ki buyúr—ırbāam kā düyólar. ⁽²²⁾ dedemiz—oranıñ mıķdarı oluyo yálız—o kōün bayā ileri kelen kişilerinden—oluyo. ⁽²³⁾ ğedek diyólar. ordan biniyólar—imalıda dedemiziñ bāa varmış—üzüm ⁽²⁴⁾ keşöler geliöler céceliye geliöler. cécéliden düyólar ki ırbāam ká seni düyólar ⁽²⁵⁾ só h́ı boşáldaķ bu filán h́ı büyük bir h́ı seniñ małıñ çoğ—ancá bunu idare ⁽²⁶⁾ edeñ düyó. dedemiz—ırahmatlıķ düyó ki ālar ben burda kōün—içinde édemem ⁽²⁷⁾ düyó. bāa düyó şöle bir çeşme başında bir yér görsedirseñiz düyó ben—orıyá ⁽²⁸⁾ banı yörüdürüm düyó. amma o záman bu tren yolu miren yolu yoğ yā asvat ⁽²⁹⁾ musvat bişey yoğ yá daha dünkü bu.
- ⁽³⁰⁾ efendim? yanı ben ğışlarım ordā banı şıyaparım ğışın—ora énerim yázın ğeri buriyá ⁽³¹⁾ ğellim demek yápiyó. bura geliyó, ordan da efendime sōlüm şu aşşā da sú ⁽³²⁾ varımış—o çeşme orıyá geliyólar düyó. burda düyó ormannıķ burda düyó adam ⁽³³⁾ yaşamaz bir yér görünmüyó bizim cāmızlar düyó bu gávur gölünün kenarına ⁽³⁴⁾ ğeder biz nerden görücük düyó bura haķKat da öle görölmez engin ⁽³⁵⁾ oda şu da evleriñ yánna geliyó farsakı bizim evleriñ şindiki kōün orıyá ⁽³⁶⁾ geliyó ki orada bir dış ğuraklıķ efendı ormannıķ bāa olmaz yá yoķarda bir ⁽³⁷⁾ çeşme dā var diyólar o ācālı pıarı d́edimiz ācā diyé bi kürt varımış—o ⁽³⁸⁾ adám kürt kürdün h́ı kürdün h́ı d́erik ğene de bu kürdün h́ına adam ācālı ⁽³⁹⁾ āca ācā ğöçüyó ğediyó d́edemiz bura yerleşiyó o adamcāz ğelmiyó ⁽⁴⁰⁾ d́edemiz burda efendim āğ āğcālı köyü oluyo köyde adı akcā āğcālı köyüdü ⁽⁴¹⁾ sorada bi d́evris daha akçalı köyü oldu ben de efendim é doħuz ⁽⁴²⁾ yüz—otuz dört dıumıuyım b́en āsgere gitdim asgerde efendime sōlüm ⁽⁴³⁾ om birinci ayıñ yimi b́ine āsgere ğetdim om

- (44) birinci ayıñ yirmi birine ğadar buralara damla yámır düşmedi hiç bişe (45) düşmedi om birinci ayıñ yirmi biri gècesi małatyá var ama trennen gèdiyók (46) biz èlli bês de trenne gèdiyók öle şindikimi otoPüs pös pös şey yok ğara tren (47) ğara vaĝonnan oriýa vardık ki bir haviýa bulut séerdik burdiyáken bulutlaşdı (48) hava bi ğar dutmuş ki małatyada bildiñ gibi dèel ondan sōramiyē diyárbakıra (49) vardım diyárbakır uçak sávur-aları topçúydüm topçú ałayında orda ğaldım orda iki (50) sēne asgerlik yápdım hēç bir ğapı dēşdirmedim nasıl ō evelciydim bóon gēri tēsgeriyē (51) aldım gēri çıkdım ğorkumda hēç başĝa hēç bir yēre gētmeden ordan tērhis-öldüm (52) gēldim èlli altıda èlli altıya ğadar mıkdarlīmızı adana toprāna ĝullanırdık bulanık (53) bahça ĝazāsı var şorda adananiñ ĝazāmız da asgerliimiz ordan asger öldük (54) haruniyē düziçi nehiyelijdi ondan soramiyē ĝaraolumuz ordayıdı (55) èlli altıda biz burıya mıkdarlık yörütdük bīrada bir oyumuz da yētişmedi (56) gēlen mémurlar alłah razı ossuñ oy yētişmedi biziler yáyliýē çite mite (57) gētmış burda nōksana düşmüş oy onnarıñ yērine bir-oy ĝullanana (58) bi-dáha ĝullandıdılar yānı onnarıñ nāminen ölelikle èlli altıda sōra burıyē (59) mıkdarlık ĝurduk mıkdarlıda ēnişdemizdi seçim müçüm olmadan yānı mıkdar-ētdik ondan (60) sona da onnan bizim bilāder-aldı bizim bilāderden bizim-ēmmiōlu aldı (61) ēmmiōlundan sona bizim bilāderiñ torun-oldu şuyúdu buyúdu dērken hele hele (62) Şindi de Şindi de bēnim torunda ĝēnede
- (63) öyle oluyó işde ismijzi başlañ.
- (64) eshābil hacı emmi.
- (65) eshābil. nēnden-olun?
- (66) türkólundan.
- (67) kimlerdensiñ?
- (68) göllühöük körgocálardıyám ben.
- (69) körgocálardan mı?
- (70) hē.
- (71) ulan baĝ helē körgocálardan isa fálan varıdı.
- (72) öldü onnar hacı emmi.
- (73) öldü de onnar nēñiz gelirdi siziñ?
- (74) bişēimiz gelmezdi de ĝomşumuzdu.yānı akrabā gelmez bizlere.
- (75) köyden savran rahmatlı bilir miydiñ?
- (76) bilirim. hē.
- (77) o savran rahmatlı ordan púundan ben-aldım gēldim. burıyē ĝöçürdüm gēldim. vardı bizde o zāman. (78) evet sēn ĝızım sēn nērdensiñ?
- (79) önseñli mi? ā ali éfendiniñ köünden. ali éfendi dērdi onuñ ölunuñ bit-tēnāsi de tirafık (80) ĝazasından öldü. baĝım memirimiydi. köyün altına yóĝarı. var mı? ileri gēlen kişiler o (81) benim dēdijim adam önseñli. vałla ben çıkaramıyóm önseñliyi de işde orda (82) bir ĝēce misáfirlim var. ō ali éfendiniñ evinde. ēveT. çoĝ saoluñ-alłah razı ossuñ. başĝa emriñiz? (83) evet, ĝozanōlu. ĝızım işde ānatmam şōle oldu: baĝ ō biz ĝozanōlunuñ bir dāılması (84) oluyó yā āñare bunnar birbirinen çarpışması oluyó. çarpışdında üç ĝardaşımış (85) bunnar. bu tarafa çekip gēlip gēdiyó. o zāman bu memleketden ayrıldı (86) zāman hemen ariýap gēri bulanıp da gēri memleketine varmiyēn (87) bulunmuyódü. baĝ öle hēç suçlanmıyóda. öle gēdiyómuş. dēdemiz ordan ĝacıyó geliyó. (88) bu tēsbi köüne yerleşiyó. tēsbi köüne ĝēndiler yerleşince dēdemiz oriýa ordan evleniyē. (89) éfendime sōlüem arāzi alıyó. ondan soramiyē hōdunuñ-iyē yerlerinden (90) tesbiniñ eñ-iyē yerlerinden nērde varısa ordan bura arāzi alıyó. ordan gāvurlar varımış ērmeni gāvurları çakırólunda. (91) ērmeni gāvurlarınıñ ĝününe de dēdemiz diyökine: o mıkdar oluyó, yálız adana (92) toprānda mıkdar oluyó bunnar. ölüm düyó omar düyó benim-adı sābim-ēmmime (93) yānı ölüm omar var düyó. ben düyó

bahçıyá gèdiyóm. benim adlıyéde ⁽⁹⁴⁾ hökümetde işim var, sende düyó ğapıcıynen êrmek gávurúnen gèt dapıyú al diyólar. hüdúd ⁽⁹⁵⁾ dapısu alıyólar. dıne sen bi köüñ mesela şúrda köüñ hüdúdu ne ğadar bi yání ⁽⁹⁶⁾ cèceli bi yání imalı bi yání bozdqanlı bi yání sarılar mesela beyólu burada hüdúdu var hüdúd dapısu ⁽⁹⁷⁾ alıyólar. hüdúd dapısına otus beş parasını gávurılar alıyó beş parasını ⁽⁹⁸⁾ gèri müslümannar alıyó. beş para ğırk para itibariyle o zámán. belki siz o parıyá aklıñız ⁽⁹⁹⁾ yétmez. de ē ondan sora işde aslımız ğozandan gelme. tésbi köüne adananiñ ⁽¹⁰⁰⁾ bu tésbi köüne yerleşme. bulanıñ bahçanıñ ğazanıñ ordan göçüp ⁽¹⁰¹⁾ işde çoğ önce burıyá göçüp gelik, yerleşik. ğozanólunda ordan alıyók ğozanóulları.

– ⁽¹⁰¹⁾ tamam. dōru. orda orda ğozanóulları varmış. esgiden ğozanóulları tanınmış kişiler. orda ⁽¹⁰²⁾ şú ğozanıñ daına daına ne deller yá çıksam davranı davranı bilmem ⁽¹⁰³⁾ nē olur da yılanı gelir dolanı dolanı türküsü mürküsü çoğ fełan da unuttum. ⁽¹⁰⁴⁾ ben de benim bi şeyim ğayboldu.

– ⁽¹⁰⁵⁾ ğızım tam çıkaramıyóm işde çıkaramıyóm. ğozanıñ nēyse şıyápdıız heral. siz kahvaltınıñız fełan yání ⁽¹⁰⁶⁾ şıyápmalı yání hēç utanmalı. bura eviñiz siziñ yání. sizden de razı ossuñ.

– ⁽¹⁰⁷⁾ savâş fełan görmedik biz. savâş nêrde gördük ki. ğızım ben dohuz yüz otuz dört dōumluyúm. ondan ⁽¹⁰⁸⁾ soramıyē yalıız ğıPrızda ben ğıPrız çıkartmasında asgerdeyidim. çoğ istedik ⁽¹⁰⁹⁾ ğıPrızı bize göndermediler. biz tēsgereciydik. bizi orda bıraktılar. ⁽¹¹⁰⁾ bizim ğırlımıñızın top tüfek hepisi geldi ğalzıantepe geldi bura yerleşdi. ⁽¹¹¹⁾ ben diyárbakırdıyadım. buruyá yerleşdi geldi. biz de ⁽¹¹²⁾ tēsgereciydik inan gim löbētçi gibi orda goyduılar bizi bi yere yání çıkartmadılar. ordan ⁽¹¹³⁾ da satı tērhis olđuk geldik.

– ⁽¹¹⁴⁾ yög öyle de bişeyim yög. yög allaha şükür. bizde şeyit düşüp orda asgerlik arkadaşlarımdan ⁽¹¹⁵⁾ şeyit düşen olmadı. arkadaşlarımda vardı adanada arkadaşlarımda ⁽¹¹⁶⁾ vardı. bulanıñ bahça ğazasını fełan işde köylerine onlarda aynı biziynen ⁽¹¹⁷⁾ barabar ğaldı, bizinen tērhis olđu. bizim burılardan göndermediler. ⁽¹¹⁸⁾ bizim buralar çünkü bitimmek şeyine geldi. bir bir buçuk ay mı ⁽¹¹⁹⁾ ğaldı ne ğaldı öyle bişē ğaldıydı.

– ⁽¹²⁰⁾ ğızım biz bilmek. ğızım fındıcák harbini fełan fełan bilmek biz. onda görmedik. hī? ⁽¹²¹⁾ maraş harbinde bilmem. maraş harbinde bilmem. yalıız burda maraşıñ ⁽¹²²⁾ bir olaylar olđuydu mesela bir maraş olayları var yá.

– ⁽¹²³⁾ hē. alevi sünnü çatışması onnan başga bi şey bilmek. onnan başga bişē olmadı.

– ⁽¹²⁴⁾ kızım ondan bişē yög. benim ğardaşımda orda eñ güccük ğardaşımda. eñ küçük ⁽¹²⁵⁾ ğardaşımda imamıdı ondan sona orman dayresinde yándā cāmide imamıdı. ē ⁽¹²⁶⁾ maraşdan da evriydi. ğayámbabasınıñ evine gitdik biz yókarı onuñ uçún ⁽¹²⁷⁾ şú maraşá giriş çıkış yapmıyólardı. ğaçák olarak gitdik. vardık ğayámbabasınıñ evine. ⁽¹²⁸⁾ oturuğan da o olayıñ içinde. hā allah etmesiñ bir çayırtı ğopdu. ⁽¹²⁹⁾ sıkımyá başladıılar ama şó bu derken o zámán ala buła asgerlerde şey olmazdı ⁽¹³⁰⁾ elbise olmazdı. bu şindikimi fełan ala buła asger ğumandan elbiseleri fełan ⁽¹³¹⁾ silahlıyēme ulan ordan bizde vardık. o aşşá éndidik aşşá enjincek ⁽¹³²⁾ bakdık orda ğatılardan şeyi atıyólar. ğumaşı ⁽¹³³⁾ éfendime sōliem halıyí muıuyú ğamyónnarıñ üsdüne atıp atıp antePe ğacıyólar yání ⁽¹³⁴⁾ gediýólar. çekiliyólar yání. evler yání öle bişeyler gördüm ondan başga bişey de görmedik.

– ⁽¹³⁵⁾ fındıkıcıkdan hēç bişē görmedim. fındıcıkdan fındicā gētdik biz. sōradan öle bi gezmek içi gētdik. ⁽¹³⁶⁾ fındıcıkda bişey görmedim. onnar çoğ önceniñ işi onnar çoğ. benim yášım ğaç? ⁽¹³⁷⁾ benim yášım aşarlar. yétmiş altı yášları. yétmiş altı yášlarında yétmiş beş dohuz yüz otuz ⁽¹³⁸⁾ dört dōumluyúm. sen çıkart gerçi de ben pek iyē bilmem.

– ⁽¹³⁹⁾ hā. yétmiş dört yétmiş beş yášlarındıyám işde.

- ⁽¹⁴⁰⁾ éfendim okuma yázmam da şöyle biz öylē meselā maļ güderken okulumuz yóudu.
- ⁽¹⁴¹⁾ bu haḡdā bizim çócuḡlarımızıñ gününde gene burda okuļ yóudu. cēceli köyüne ⁽¹⁴²⁾ gēder gēlillerdi. bize okuļ yóudu. e biz de ahmedden memmedden ā bē cē feļan işde ⁽¹⁴³⁾ böyle dērken dērken öle örendik yāni ō yāni imzámızı feļan atıyók yāni.
- ⁽¹⁴⁴⁾ yoḡ esgi yázıdan. onu babamız. bēş de ġardaşídık. babamız~üş dānesi okutmuş. iki ⁽¹⁴⁵⁾ tanemiz okuyámamış. nasılısa okumamamıssık. iki ġardaş birisi şindi imam. ⁽¹⁴⁶⁾ hāla onu imam olanı babamız sālında bu köy hocálarına vėrdik de babam öldükden ⁽¹⁴⁷⁾ sōra şama gönderdik. şámdan geri getirdik. ondan sōra bura gēldi. burda on~on iki sene imamlık yápdı. ondan sōra tekrar imtāme ⁽¹⁴⁸⁾ feļan girdi. ōretmen oldu. evi de maraşda. iki ġatlı evi var işde.
- ⁽¹⁴⁹⁾ éfendim ġızım. benim dizlerimde aarzaıyım. bende kireşlame var. şú bannaḡlarımda ⁽¹⁵⁰⁾ benim cán yók. şú bannaḡlarımıñ ikisinde de ámeliyát oldum. bel fídından uyúşıyó şúnnarda cán yok. ⁽¹⁵¹⁾ halen baḡ altında da yün çórap var ⁽¹⁵²⁾ görüyö? ā durum böyle işde.
- ⁽¹⁵³⁾ vaļlaha ġızım bizim gününmüzde bizim köyümüzde köyüñ köydiġ. köy yok burda. o halde on bēş ⁽¹⁵⁴⁾ hāne fēlan olduıdu. bis élli altıya ġadar elli altıdan evvel yēdi hāniyēdi. yēdi hāne yēdi tek yēdi evidi. ⁽¹⁵⁵⁾ élli altıdan sōra işde mıḡdarlık ġurduḡdan sonra bu köyü gelişdirme ⁽¹⁵⁶⁾ oldu. yāni dezzesiniñ~ōlu, bibisin~ōlu, hałasın~ōlu, énişdesiydi şúydu búydu buruyé böyle ⁽¹⁵⁷⁾ dedemiz~ırahmatlık bir köy~olarak şe yapmış. yábancı da yoḡ içimizde. éfendime ⁽¹⁵⁸⁾ sōlüm esgiden čıra olurdu. čıra? meselá čám aaç biliyósuñ čám aaçların ⁽¹⁵⁹⁾ čıraalarıynan şóriyé bir ocákılık olurdu. şöyle ocákılık ocákılıñ ⁽¹⁶⁰⁾ şeinde oriyé bir daş ġollardı. daşın üsdüne čiriyá yáḡallardı. ondan ışınan işde ⁽¹⁶¹⁾ ġocá şúrüyé bir~ataş ġayállardı. şöle áylecek toplanıļlardı. onnan ⁽¹⁶²⁾ sōramiyé avlaḡ olurdu burda ekseriyétli. işde fiļan yēre ġuşá sıḡdım. sıḡdım. ⁽¹⁶³⁾ fiļan bu yápdı. éfendime sōlüem şöyle yápdı. hep böyle bir öle gün gečerdi.
- ⁽¹⁶⁴⁾ yápdık. çoḡ zamanında bi yapmışım. yāni ördek meselá éfendime elma ġuşú olurdū.
- ⁽¹⁶⁵⁾ bu yeşil baş ördek olurdū. ondan sorā ġatır ördek olurdu. cinsiyétin saḡarcası ⁽¹⁶⁶⁾ olurdū. sen belki biliñ saḡarcıya hē hē bunnar çoḡ kiribi olurdū. afedersiñ ⁽¹⁶⁷⁾ dērdik. ördek yāni çoḡ güzel bir de ördek olurdu. onnan yāni yēdi sekiz on çeşit olurdu. ⁽¹⁶⁸⁾ anġud olurdu. şú~olurdu. ġaz~olur. dedī gimi hepsi avlanırdı esgiden.
- ⁽¹⁶⁹⁾ ördek türü çoḡ. ördek türü ġayét çoḡ. ördek türü çoḡ olurdū. yērdes olurdū. ne bilim ki ⁽¹⁷⁰⁾ hanġısını sayım? baļık satı baļık yemediñinden fazla baļık ġölüydu burası.
- ⁽¹⁷¹⁾ ġara baļık olūr. işde yaļız şindiki üretim baļı olmazdı. ét baļı dērdik. büyük baļık olurdū. ⁽¹⁷²⁾ bir gün bábam~ırahmatlınan şú bėyóluna arħadaşınıñ biri gediyo ⁽¹⁷³⁾ baļıa. şimdī ġöle varıyo. yētenek mısdafa dērik. o da babamıñ tádeşi. o matırıya alıyo, ġayıñ önüne ⁽¹⁷⁴⁾ diñeliyo. babam~ırahmatlıkda ġayı sürüyó. şöle mesela ġayı küreānen şöle ⁽¹⁷⁵⁾ saļıp doļandırıyo. ırahmatlık bi yērde atmış şöle bi selbi çıkartmışlar baļı. ⁽¹⁷⁶⁾ ét baļı dērik onu almışlar. şeıiñ~içine doļanmışlar. doļanmışlar. bişé ⁽¹⁷⁷⁾ bulamamışlar. doļanıyólar doļanıyólar. hacібēbekde davıl tom tom tom tom ⁽¹⁷⁸⁾ davıl ötmēe başlamış. babam da uykusu gelmiş şöle uyúḡlamıya başlamış. ⁽¹⁷⁹⁾ ġayıḡ süre süre yóruļmuş yá. davılın tımbırtısına şindi küreā dayanmış. ⁽¹⁸⁰⁾ şindik hacібēbek tarafına ġölün arḡa aylılısında ō mahallede. nēdiyoñ yá? ⁽¹⁸¹⁾ nēre? gét ulan ölüm duymuyóñ mu dēmiş. herif dōm dom davıl~ötüyó ġedek de oynuyék ⁽¹⁸²⁾ dēmiş. o mahhaliyé nērden ġedicik? yól yōḡ. yol gétmez. ġamışlıñ~içine girecāñ. ordan ⁽¹⁸³⁾ yól~olmaz ki. yólda üş dört tene yól var. o bú geçelerde avcı geçesinde ⁽¹⁸⁴⁾ öle dediken ulan babam~ırahmatlık baḡmış kine bir baļık var. amma atana ⁽¹⁸⁵⁾ ġadar boynunuñ kökünden vurmuş~amma baļık māsiriyé dalmış. ⁽¹⁸⁶⁾ hádi bāhim. gétmiş. gétmiş. gétmiş. tē masıra ġafasında böyle baļık gediyo. súyüñ~içinde topu ⁽¹⁸⁷⁾ on tene soḡulmuş. topu altına soḡuluncá masiriyéniñ giremez yá yára var. almış, varmışlar. masiriyénen ordan yávaş yávaş ⁽¹⁸⁸⁾

- beri çekmişler. gayıñ-ıçine çekecãñ. gayık birden sułu gayık batıyó. ⁽¹⁸⁹⁾ fałan fałan demiyé ğalınamış balıı içine döndermişler. amma suda bir hikmet. ⁽¹⁹⁰⁾ ğayrı gendiler de batacák içine. serp ğayıı ğayıı şeyinen küreänen serpiken ⁽¹⁹¹⁾ serpiken-etmişler. getiriyólar babam geliyólar. geldiler ki bir ⁽¹⁹²⁾ şöle ellerine bir baa dedilerki babam-ırahmatlık ölüm dedi gét atıñ ⁽¹⁹³⁾ şeyene kendirinı arka ğasların arasına geçirdiler. baam-ırahmatlık buriyece geçirdi. ölüm ⁽¹⁹⁴⁾ dedi gét dedi demiri ğayıñ içinde balık var dedi. balıñ dedi ğulāñıñ iki ⁽¹⁹⁵⁾ yerlerinde dağ dedi. kendiri orıyá da bāla dedi. hayvannan sürükle gel dedi. ⁽¹⁹⁶⁾ aynen öle. adam múdam sürüklüyemez. şindi ben bindim ğısırá gétim. ⁽¹⁹⁷⁾ vardım orıyá. ondan sonama ğayıñ-ıçinden bāladım sürükledim. cáz cáz cáz ⁽¹⁹⁸⁾ etmiyá başladı. ğısırak hór hór o yánna hopluyó bu yánna zor getirdim. hayvan ⁽¹⁹⁹⁾ şeyinin gerisinde hē. diyecem. öle balıklar olurdu. şunuñ ğadar ⁽²⁰⁰⁾ bağ ğafası. böyle balık arkası kütük gimi balıñ. neyse bildiğim böyle annadacām. ⁽²⁰¹⁾ benim başga bilğim yoğ. harpdan bir bilğim yoğ. sora bende bir unutğannık oldu. ⁽²⁰²⁾ on yedi on sekiz sene. ben on-ı altı senelik doşan-ıkide bizim hanım öldü. ⁽²⁰³⁾ ondan beri bende bir unutğannık oldu. siz geldiñiz şindi yá bu aqşama sorsağar ⁽²⁰⁴⁾ yá o kimler varıdı? kimlen görüştüñ fałan. ulan bizim evde mısafir varıdı. amma kimidi yáñı aklıma gelmez. ulan fılan yerden işde şunuñ-ıçı ⁽²⁰⁵⁾ geldiler. onu çıkardı diyemem. ⁽²⁰⁶⁾ unudurum. şükür-ossuñ ğendine.
- ⁽²⁰⁷⁾ ğızım o yámur duvasın şöyle edellerdi bizim burda. bir de hanifi hocá vardı imalı köünde. ⁽²⁰⁸⁾ imalı köünden dedim aşşá imalıdan. şu tarafda hocá gelirdi. ⁽²⁰⁹⁾ burda éfendime söylem çólü çocu toplardı. apdez apdezleniller şu ⁽²¹⁰⁾ yókarı yörüller. şu dirsekde şorda çám var. şindi ğocaman soradan hükümet ⁽²¹¹⁾ sáib-oldu. biz dıkdik çámıda. dikmeseñ o zaman yódu da. o yókarı geder. o ⁽²¹²⁾ dırsá çıkardı. orda dúvā eylerdi hocálar. işde yámir yávması için öle ⁽²¹³⁾ bir topluluk getirirdik yáni.
- ⁽²¹⁴⁾ köyüñ geçimı köyümüze dışardan bağarsañ zengin köy bililler bağ. zengin köy bililler. ⁽²¹⁵⁾ köyümüzüñ bir arazisi yoğ bağ. bol arazisi yoğ. arazi olarağdan bol arazi yoğ. ⁽²¹⁶⁾ hepisinnen arazi otuz dönüm ğırk dönüm élli dönüm. yáni şu aralarda bu şekilde. ⁽²¹⁷⁾ işde çıláyıdı éfendime söylem nohuduydu arpasıydı, budasıydı, ğávur ⁽²¹⁸⁾ gölünüñ aldı yedişér dönüm. ondan sora ora éfendim darı ekeller. orda sú ⁽²¹⁹⁾ basar. bazisine basar bazisine basmaz. işde bu şekilde devam edip geçim böyle. ⁽²²⁰⁾ yáni fazla zengin diyál yálan sölüyó. zengin biliyólar. hā. alłahıñ suyu ⁽²²¹⁾ köyümüz de heç súyümüz yódu. bağ súyümüz yódu. beş-on seneden beri ⁽²²²⁾ alłaha şükür bütün sontaj vurduğ. burda sontajlardan sú çıktı. onnarda herkeş sontajdan ⁽²²³⁾ ğullanıyó. yónsa çekme súyümüzü içme súyümüz de yoğ. içme ⁽²²⁴⁾ súyümüzü gene başga yerden getiriyók çünkü ij bizim buranıñ suyu ⁽²²⁵⁾ kiraçlı içilmez. yáni dışardan getiriyók súyümüzü.
- ⁽²²⁶⁾ éfendim? bu köydē ayle olarağdan ekseretli ğozan-aylesi. çóunlukla ğozan-aylesi. ⁽²²⁷⁾ bağ çóunlukla yalıñız şöyle oldu. élli altıda bizim burada toprağ dālıdı. ğávur gölünüñ ⁽²²⁸⁾ ğuruma şeyinde. o zaman bizim adana toprağdıyadı nufusumus fełan ⁽²²⁹⁾ herşeyi. mıkdarlımız-ordıyadı. élli altıdan sora bizim birıyá mıkdarlık-olupda ⁽²³⁰⁾ élli altıda şeytmiyá başlıyancı ğávır gölü ğurumaz ğuruması için ⁽²³¹⁾ bahçadan haruniyē şabanān bulanık bahçá ğazāsından o nufusdan buriyá geliken ⁽²³²⁾ kimi ilgen oldu. kimi tündü ğozan oldu. kimi ğozanólu olarağ geldi. ⁽²³³⁾ kimi ilgen olarağ geldi. yáni arāzi almak için burda hepizi bir şey girmedi. ⁽²²⁴⁾ yáni orda bi deñişiklik oldu. yáni amma hepsi ğozanólu aylesi. ekseriyétle ⁽²²⁵⁾ yáni. ha. ğabiliyē gelince yáni sóy-isime gelince ondan sonama ⁽²²⁶⁾ ğozanólu tündüğozanólu ilgen bunnarıñ hepsi tündü. bunnarıñ hepsi aynı ⁽²²⁷⁾ ğozanólu aylesi. hepsi bu saydıklarımıñ. yáni bir de ğaplanlar var. o ğaplanlarda ⁽²²⁸⁾ hałamıñ babamızıñ bacısın-ıuşā. yáni yiñnerimiz onnar. ğaplan ĩ ⁽²²⁹⁾ şey var hañçerler var. o hañçerde gene aynı hałamıñ çocukları. ⁽²³⁰⁾ ondan

sonama hançerler öle olmuş. sóy- isim olarak güneşler var. ondan sonama ⁽²³¹⁾ güneşler bizden bitî ayrı. yütler var onnar da ayrı. bi de akdeniz var. siziñ ⁽²³²⁾ köññüzden gelme. körgocâlardan akdeniz. bizim onnarı ben gétirdim dedim ⁽²³³⁾ yâ. savran rahmatlî şey tövâlete mi gediciñ?

- ⁽²³⁴⁾ éfendim? hâ. onunda valâ okuñda herâlde yapıyolar. okuñda amma ben.
- ⁽²³⁵⁾ gızım benim bildiñ. gızım benim bildiñ yoğ. ben unutgan bir adamım. yanı türkümü mürkümü ⁽²³⁶⁾ sürmeli bādan ġaracāñlandān éfendim keremden bunnarda hep billim. bilgim ⁽²³⁷⁾ varıdı. benden bitdi. sâa dedim yâ dēmin on- altı on yēdi seneden beri ⁽²³⁸⁾ benim bir ġafamda bir unutġannıñ oldu. hepisi silindi gētdi.
- ⁽²³⁹⁾ nēy dēdiñ? nēy dēdiñ? hâ. cinner yoğ. öle bir cinde alāha şükür bişē olmadı. bir ⁽²⁴⁰⁾ sevdañanık gibi bizim çócūñ bi tenesi oldu. ben hocıyā mucıyā gōtürdüm gētirdim. ⁽²⁴¹⁾ ben oda gēşdi ġoydu gētdi. öle bişē .hē. halil ābiñ şindi ankarada. oda işde öle ⁽²⁴²⁾ bi hasdañanık gibi bişēy oluydu. onu gōtūdūm haltanlıyā fañan gōtürdüm. varıdı ⁽²⁴³⁾ onda iyē oldu. ēyle başġa bişēy olmadı.
- ⁽²⁴⁴⁾ burda ziyāretimiz şire şēye gēderik hōkkeşiyē haziretlerine. hē. kömürleriñ orda ⁽²⁴⁵⁾ hōkkeşiyē haziretleri var. yāv işde cenabı orada hōkkeşiyē haziretleri işdē kerametli. esgiden oruda ⁽²⁴⁶⁾ cenabı alāh herâlde o hōkkeşiyē haziretleri bir iyi kimseyimiş. onun ziyāretine ⁽²⁴⁷⁾ gidiyolar devamlı. ordā tülbesi var. hālen adam orda tülbesi. mesēla neçedir orda ⁽²⁴⁸⁾ yātıyō. işde ondan sora halıynan felan örtülü. orıyā gēderler, ziyāret edeller. sâol.
- ⁽²⁴⁹⁾ vallā hiç bi bilgi veremedim gızım ben.
- ⁽²⁵⁰⁾ çáy- alıñ. çáyıñızı içiñ.
- ⁽²⁵¹⁾ benim çáyımı içersiz. ben çáy içmedizmidi burda. éfendim? çócum beni dīne. ⁽²⁵²⁾ sen ne zāmandan beri burda ġazādasıñ? çıkıncā dōlduriyadıñ. gızım alsana.
- ⁽²⁵³⁾ al gızım. al gızım. sâa ben bişēy diyēm mi? ġusura bakmañ ben ġendimi tavsiyē etmiyōrum. nē zāmandan beri burdasıñ diyē onuñ- uçu sordum sâa. bak burda ġaymaķam ⁽²⁵⁴⁾ recep bey hanımıynan fatma hanım vardı. maraşdan evliydi. éfendim ⁽²⁵⁵⁾ hanımıynan çocuynan burda olurdu. bak ēyi dīne. savcı musdafa bey hanımıynan ⁽²⁵⁶⁾ çocuklarıynan burda olur. bak bu evde. hâ ēyi dīne sen. éfendime sōluyem ⁽²⁵⁷⁾ hanifi bey var. hanifi bey o hanımıynan çocuklarıynan burda olur. ēyi dīne. cáfer ⁽²⁵⁸⁾ bey var doķdur cáfer bey var. hanımı ġaynanası baldızi. afedersiñ ġusura ⁽²⁵⁹⁾ bakma şindi ki zāmanda ayıp da saymazlar. hanımı hamileydi. é baldızı da gēldi. ⁽²⁶⁰⁾ burda éfendime sōluyem yanı ġünü yāķlaşmış ġadınıñda. bunnar hepsi ⁽²²⁷⁾ bunnar bu evi görmüşdür. hepsi bu evleri ġelmiştir. tamam mı? ġarañol ġumandanı ⁽²²⁸⁾ ġelmiştir. alay ġumandanı ġelmiştir. bak ēyi dīne sen. bak alay ġumandanı ⁽²²⁹⁾ ġelmiş. ġarañol ġumandanı ġelmiş. é bu eve müftüsü. hē. müftü bir ġün şırda oturuyōk. vakıt yāķlaşdı. hocamız ⁽²³⁰⁾ mersinli. hocá yēñi evlendi. şölē on om beş ġünlük bir- evli. mühtü hasan ⁽²³¹⁾ hocá gēldi. şırda oturuñan vakıt yāķlaşdı. sâata baktım hocám dedim. biz şiyē ⁽²³²⁾ camıyā mı gediciñ namazı burda mı ġılıcıñk dedim. hocá dēdi ki camıyā dedi ġitsek de ⁽²³³⁾ iyē olur dēdi. o zāmāna ġadar bizim bu Türkōlunun hasan hocá vardı. ⁽²³⁴⁾ burda işde büōk camınıñ hasan hocá dēdiki valā yētişemek. hē. sófur ⁽²³⁵⁾ dēdiki ben bi apdes tezeliyēm dēdi. hasan hocá dēdiki valāha dēdi hocıyā ⁽²³⁶⁾ acer evliydi. şindi ezanı yā okudu yā okuyācak dēdi. şindi ezán okur ⁽²³⁷⁾ dēdi. hocá eve gēder dēdi. bak camı dīne sen. camı ġarşısında az beri ⁽²³⁸⁾ gel. şölē camı ġarşında evi de ġarşıda bak. evide ġoltuñda şindik. yâ ⁽²³⁹⁾ dēdi hocá ezan okudu hocá dēdi. acer evli dēdi. apdessiz okudu hocá dōru ⁽²⁴⁰⁾ hanımının yānna gētdi diyē güle güle güle güle güle yanı gerekmez ⁽²⁴¹⁾ bir laf ġonuşduķ da. hepisi alāha şükür hepisi bu eve gelip ġitmiştir. éfendim? ⁽²⁴²⁾ şusu busu báķat ben ikdiyārlıyāp da işde ġazāynan felan gedemez oluncá ⁽²⁴³⁾ bitî ġazāda şēyim ġalmadı.

- ⁽²⁴⁴⁾ türkólu gāzādīyám ben. türkólunda gāzāndīyém o zāman.
- ⁽²⁴⁵⁾ höyük mü dēdim? òle mi? ben nē dēdim ola. acāba nerden çıkdıydı. göllühöyükmüydü? ⁽²⁴⁶⁾ hī hū hū hū o da bilmez hū dēmeniñ māzası şúydu gızım şindi esgiden ⁽²⁴⁷⁾ burdā heç bişē yōdu hepisi. hūda yaşardı. hū dēdi niyēdi? gāvur gölünde ⁽²⁴⁸⁾ bērdi olurdu. bērdi yānı bērdi yānı sā hasır musur yáptıkları bērdi yókmuydu o. ⁽²⁴⁹⁾ bezden berdi olurdu. çámdan da şöle gávaç muvaç olmaz da çámdan da ⁽²⁵⁰⁾ áaç kesellerdi. şöyle ortası şöyle şey olur birti dā engin olurdu. şöle şey çinkó çatısı gimi. ⁽²⁵¹⁾ o işde dedim uzun berdinen de yápalardı. o huñ içinde yáşarlardı. esgi zamanıñ adamınıñ bitün o ⁽²⁵²⁾ hūda yáşar malıda, adamıda. tamam mı? ondan sōra buncāz áaçlardan mertek oldu. ⁽²⁵³⁾ şunuñ gimi mertek. mertek diyók oña. şöyle şunu şöyle atmayē şini ⁽²⁵⁴⁾ telde onuñ üstüne de şindi çalı döşşellerdi. çalının üsdüne de toprak atalardı. ⁽²⁵⁵⁾ onu lōlardık. o damıñ başında ğar geldimidi ğarını atar lōlallar. daha ⁽²⁵⁶⁾ halen daha var. toprak ev maraşda bile var.
- ⁽²⁵⁷⁾ maraşda dahi var. öñsen? öñsende sen hangı neresi? hangı mahallede oturuyón? ⁽²⁵⁸⁾ hayır. hayır. hayır şindi maraşda. hā. biñevlerde. bizim şiyēñ hamzigiliñ evinde. ⁽²⁵⁹⁾ orda orda benim maraşda iki tane ölüm var. bir gızım var. hep onnar da ⁽²⁶⁰⁾ maraşda. yānı evleri müvleri hep maraşda.
- ⁽²⁶¹⁾ hī? hopur mu? hā. hopur dēmek şú gızım: şúrası ormannık bir hazine yānı hazinen ormannık arazisi. ⁽²⁶²⁾ o ormannık arāziyē éfendime sōlüyem pałtıyānan, tahrıyānan adam ⁽²⁶³⁾ keser. kesdikden sōra orıyā éfendime sōlüyem yákar. onuñ olduñ ⁽²⁶⁴⁾ áaç çalıñ çalıları orıyā da ékin-éker. orıyāda hopur dēller.
- ⁽²⁶⁵⁾ ò hopurda var. yā o hopurda da o dēdim yāñında olur. bir ékin olur. òle bir ékin-olur ki ⁽²⁶⁶⁾ yānı. yandı yā. yandı şey gem olur. yeri güzel ékin olur. ismiñ ne birāder?
- ⁽²⁶⁷⁾ eshābil.
- ⁽²⁶⁸⁾ eshābil bi ti gēdeñ gene sorarım. onu yáluz unuduyóm. bak ben eshābil eshābil kef. ⁽²⁶⁹⁾ hah o da bir ziyāret. biliyón mu sen? eshābil kefde bi ziyāret. eshābi keften ⁽²⁷⁰⁾ gēçdim. ben eshābil kefe getdik biz. elbistanda sen dē nē dēr orıyā? termał olan ⁽²⁷¹⁾ yere ne der? elbistandıyadı. şú beri avşın avşında mı? bi termał var yā şeyde yā ⁽²⁷²⁾ bizim göksunuñ orda. nē dēr orıyā? hē. hē. orda gitdik biz. orda elbistanda ⁽²⁷³⁾ bi maħrāmı bişeyden gēçdik. ordan da onu ziyārata gitdik oruyā.
- ⁽²⁷⁴⁾ ama hopur diyē oña dērler. hopur hē. birde hopurlu köyü var. yānı köyü olarak ⁽²⁷⁵⁾ hopurlu köyü dēmişler. ğalan nēden çıkdıysa. hopurlu köyüne de hopurlu dēmişler.
- ⁽²⁷⁶⁾ o hopur òle. şindi mesela şúrda ormannık var. dēvletiñ ormanı. onu gece oħdu da ⁽²⁷⁷⁾ adam kēsmiş. éfendime sōlüyém tarla étmiş. yānı tarla édici. onu da dutmuş ⁽²⁷⁸⁾ yákar. yákdıkdan sora oruyā amma amma davarnan ürküdür mürküdür orda ⁽²⁷⁹⁾ ayānnan ğarışdırır. olmassa da pałtıyānen mutluyānen derken güzel de ékin olur. ⁽²⁸⁰⁾ yūn olur. yānı güzel olur ékini. hopuru şú gelin bilir belki. cennet ⁽²⁸¹⁾ biliñ mi hopuru? yáylağarda orman mūrman kesiB yáp amma ⁽²⁸²⁾ dōru yā sende belki yetişmediñ oña. hopuru aha burda bu imalı köyünde ⁽²⁸³⁾ ben ayrıldımdayım rahmatlık dēdi ki şuruyā ékek dēdi. orıyē kēstik ormanını ⁽²⁸⁴⁾ kēsdik. ondan soram onuda yerini yápdık. ondan sora birtī davar ğuvaladıķ. birti de o dāğme yerlerin çalı yarıklarına ⁽²⁸⁵⁾ çapıyānan budıyā körledik. iyē olur. yānı aha çıka şindi de zatı yámırda yáğmaz oldu. ⁽²⁸⁶⁾ ğurban-öldüm allah birti nasıl olduysa işde her şeyiñ bir ⁽²⁸⁷⁾ zamanı var. yáluz genede bilirim. ben asgerlik élli bēşde asger oldum. élli bēşde ⁽²⁸⁸⁾ asger oldum. om birinci ayıñ birine éfendime sōlüyém buralara hava bulutlaşdı. ⁽²⁸⁹⁾ małatyıyā vardık bi ğar yáyó amma nasıl. bi ğar yáyó ondan sorada ⁽²⁹⁰⁾ zağ buralara niyē yámır yámiş. o zāmana ğadar yámır düşmedijinde bilirim.
- ⁽²⁹¹⁾ ğıtlık zamanı diyódu. zaten hēç görmedi baba ğıtlık zamanı.

- ⁽²⁹²⁾ ğıtlık zámanı gördüm de ğızım ğıtlık da biz ğıtlık görmedik.
- ⁽²⁹³⁾ sen görmediñ ama gören gördü.
- ⁽²⁹⁴⁾ gören gördü. ò şú sakızlık ácí var. biliñ fısdık yá aşıllağlar yá. şú şey fıstı antep fıstı. ⁽²⁹⁵⁾ hā. onu aşıladıklar. ācın pürçükleri olur. onu pürçüklerinden bazlama yapıdılar. éfendim ⁽²⁹⁶⁾ nohuda yapıdılar. nohuda yiyemediler. ondan sona nohuduñ bazlamasın yiyemiyolar. nohuduñ olmuyó. ⁽²⁹⁷⁾ amma biz allah-ı uçú çitçi olur bizim dedemiz babamız ⁽²⁹⁸⁾ öteden beri iki çit üç çit öküzümüz olurdu. o zámán öküz devriydi yá. biz görmedik ⁽²⁹⁹⁾ şükür aşılk. yáni aşılk devrinde yaşadık. yaşamadık diyél. bizim arpa ékdik biz buriyé. ⁽³⁰⁰⁾ evimiz yáylada. cennet tezele.
- ⁽³⁰¹⁾ yétmez ğızım iç. iç.
- ⁽³⁰²⁾ şimdi hemen kañıcız mı? siz burdan neriye ğadar ğedicijiz?
- ⁽³⁰³⁾ cennet fısdık getir fısdık. otür. otür. nótucú yá. şúra otur rahat. sizi kim gönderdi ⁽³⁰⁴⁾ buriyé? sizi allah gönderik buriyé.
- ⁽³⁰⁵⁾ ğaymağam ne dèdi size? ğediñ ācálıda neriye varıñ dèdi? mıkdar köyüñ mıkdarı mı? ⁽³⁰⁶⁾ nérde gördüñiz mıkdarı ki mıkdar öyle dèdi?
- ⁽³⁰⁷⁾ adliyédiydi. adliyéde.
- ⁽³⁰⁷⁾ mıkdar benim torunum. mıkdar benim torunum. ğızımıñ çócú mıkdarıñ anası mıkdarıñ. ⁽³⁰⁸⁾ yıldırım düşdü. cennet ğıracák şúrda şeyde vardı amma bir tene. biri nérde ola.
- ⁽³⁰⁹⁾ éfendim vaļlaha çálmadıysak bizim bahçadan.
- ⁽³¹⁰⁾ orda ğızım yá. iyé bak helē.
- ⁽³¹¹⁾ bak helē ulan babañ ğurnazdı amma sen daha mı ğurnazsıñ? şey yér fıstı da getirsinler mi? ⁽³¹²⁾ ğoyábilirsijiz cebiñize de ğoyábilirsijiz. gülüyóm yáni. yāv neriye getmiş cennet ⁽³¹³⁾ ğıracák? yá ğızım burdıyadı. yā hani şeynen bi şeynen bi şeynen ğırañ. eliynen ğırılmaz. alıyá çitliyek.
- ⁽³¹⁴⁾ mıkdarıñ anasına yıldırım düşdü. çocum onnar yétim. kül yétim ğaldı. onnarıñ ⁽³¹⁵⁾ hepsini torladım topladım şölē daha okuļ muķuļ çáj yōudu. hepsini yáylıyá ⁽³¹⁶⁾ götürdüm. bak iyé dīne. hepsini yáylıyá götürdüm. yáyladan ğeldik ğüzledijñ. ⁽³¹⁷⁾ hepsi òlan çocu benimki de òlan çocu onnarda òlan çocu. bura gelince ⁽³¹⁸⁾ neneleriniñ ayā ğırıldı. götür onu. götür bunu. götür derken babaları evlendi. o ⁽³¹⁹⁾ çocukları allaha şükür. ē cennet onnar yèdi tene mi altı tana mı òlan çócú? ⁽³²⁰⁾ saymak lāzım. eñ güccük çocuk ğucāamda. şöle iki üç-aylık bir çocuk aldı. bi güccük.
- ⁽³²¹⁾ ikisi de burda. altı iki dā yèdi sèkiz tene. sèkiz.
- ⁽³²²⁾ òlan çócú. bizimkileri de òlan çocu. bunnarı yáylıyá götürdüm. ordan gelince de ⁽³²³⁾ rahmatlık ğarınıñ burdan özerden düşüyó. āaçdan yáni yemiş ācından ayá ⁽³²⁴⁾ ğırıldı. daha çoğ. allaha şükür hepside adam oldu ğetdi. ğoy cebiñize. ğoyuñ ⁽³²⁵⁾ fısdıñızı. o ğadar acele ediyósañız ğoyuñ götürüñ. ğetdiñiz yérde ğırsıñız. burdan ğetdiñiz ⁽³²⁶⁾ şimdi beyóluna mı gecicijiz? beyóluna varırsañız şú opet var yá şúrda ⁽³²⁷⁾ petroļuñ onnar benim yijenlerim. onnar da benim torunnarım. bacımıñ çocukları. ⁽³²⁸⁾ onnarıñ analarını ben sèksen yèdi de ben götürdüm. onnar yétim. onnar da ⁽³²⁹⁾ yétim ğaldı. kül yétim ğaldı. o çocuklar anaları, babaları öldü. allaha binlerce ⁽³³⁰⁾ şükür-ossuñ. analı babaļıykan bañzer bizde ğedecág.
- ⁽³³¹⁾ ğaymağamımıza da çoğ selam sōleñ. onnarı cepleriñize ğoyuñ. bu iş acele oldu yemamızı de ⁽³³²⁾ yésañız çoğ éyiydi amma. telifañızı diyé unutmañ. geliyóm.
- ⁽³³³⁾ hacı emminiñ dediğ şú esgide ki yérler var yá şú görmüş olduñ dāğarda. ğömpile ğöl buralar.
- ⁽³³⁴⁾ ğöl bura. súydü bura. ğöldü.
- ⁽³³⁵⁾ gözüyüñ gördü yér.

- (336) aşşá da var hurmanıñ altında. bõle gèlmiş türkóluna ğadar. her taraf súyüdü. bura
— (337) işde dedemiz buriyé gèlmiş yérleşmiş. alłaha biñlerce şükür_ossuñ yérde yatmasıñ
nurda yatsıñ. ne ğadar éyiymiş adam.
— (338) üzümümüz de alırsaz buyruñ. üzüm de yiyébilirsiz.
— (339) bize yétiyö.
— (340) oldu hací emmi sen záhmet_etme.
— (341) gèdiñ güle gülē.
— (342) oldu yiçnim gülē güle gèdiñ. alłah_ışiñizi ras gètirsıñ. ğızım güle güle gèdiñ.
haqqızı hałal_ediñ. bizden yáni hałal_ossuñ.

-2-

YER : Türkoğlu İlçesi / Avşarlı Mahallesi
 ANLATAN : Meliha Gök
 YAŞ : 67
 KONU : Köyün kuruluşu, âdetler, bilmece, yemekler, evlilik.

- (1) hī? hī? ben gızīm kütükdē ğırh-iki Tōumluyúm-ammā sonā kimlimá az biŞiy farkla
 (2) yazıldı. ben atmış yedi yaşındıyám. ğırh-iki dōumu hesaP-ediñ işde. ordan (3)
 hesaP-ediñ. bēn burıyá gēleli gızīm ğırh-üş sēne oluyó. ğırh-üş sēne oluyó. işde (4)
 burda ne var ki çócūm? ölen oluyó. ğalan oluyó. hasda oluyó. sayrı oluyó. düün oluyó.
 (5) dēynek oluyó.başga da nē diyēciñ ki heyle-edīm nēy annadım?
 (6) hē. adım meliha gök. sóy-adım dā adım da işde meliha gök. avşarlı köyü.
 (7) gızīm bu köy ēvelī gūnnen bēn bilmem ğurulduunda. bizden bñökler annatırdı (8)
 bize. bizden bñökler annatırdı. ēsgiden şey varımış işkıyē devri varımış. (9) şindiki
 tererūs devrimi. şō ğarauşā dērik. şordan beri yörüyēcek yērde. öte bir köy ordā. orıyá
 (10) ğonmuşlarımış. ora ğonmuşlar. orada ğonuşun ğonuncā tercihi olurumuş. avici
 vurucúymüş. ora ğonuncā ordan kaçmış (11) bunnār. o işkiyélerden ğorhusundān şu dāğā
 başına gēlmişler. bu çocuk da bilir. (12) damların bēli dēllermiş burıyē. ā bizim
 dedelerimiz ora ğonmuş. aha şu (13) aççların ucında aha şo urumu tudunuñ ğeri ardı. aha
 şorıyá şu mintihıyá. orıyá (14) gızım bunnar ēkin-ēkmış. bā dikmişler. işde kök
 sökmüşler. bir ara orda (15) yášámişlar bunnar. ēpiyē yášámiş ordā. çit sürellermiş.
 buraların hepisi (16) ēkin-ēkilirmiş. arpa buyda işde nē varısa ēkilirmiş. ordağarımış.
 şimdi masélā (17) keten birrik avratlar erkekler işde ērinen avrad-oluyō. cinsel hayáta
 dıhılıyó. su yōumuş (18) tuluklarnan sú çekellermiş. öte de çam ğırā dēllermiş, ordan sú
 çekellerirmiş. (19) bura ğetirillerirmiş suyú burıyē. çama çihıyácák oluğlarımış. şurdā bir
 piñar (20) varımış şurdā bir yērdē. eşşek sözüm-oña merkeplerē tekne olurdu ēskiden.
 (21) teknelere eşşē doñ ğazanını yükletillerirmiş. ğedellerirmiş burda don yúğlarımış, ğeri
 bura ğelillerirmiş. bunnar böyle ēdip (22) duruğan duruğan duruğan duruğān onnarı ordan
 da bura yērreşmişler. bir-ēv-iki ēv-üç-ēv bura (23) ēskiden dört bēş ēv bişiyēmiş.
 şindi orağarda pālerimiz duruyō yēllerimiz. (24) yāni bizleriñ dē atamızıñ dedemiziñ
 yurtları duruyō. bu sefer de (25) burıyē yērleşmişler. şurdā dönüklüynen burā ğarmağarış
 otururumuş. yāni (26) dönüklüynen ğávır sözüm-oña ğarmağarış otururumuş.
 hārb-olmuş. şunuñ (27) dedesi varımış. maraş harbi seferberlik ilān-olmuş. maraş
 harb-olmuş. (28) bunuñ dedesi varımış. Çulfa dedēñ var yá, onuñ da bir tene ğardaşı
 varmış, adı (29) yúsubumuş. bu gızım burda hasdoğmuş bunnār. bunnarın bu çocuk (30)
 hasdiyēmiş. ğávır ğayrı ordan ğávır it gimi ürümüyē başlamış. ğorhuğlar ora çōmuş.
 burda da (31) ğızılarmış ğávır bizi öldürür diyē ğurban-olmuş dezzēñ. burdan aha şurúyē
 (32) gözlā ğayası dēller aha ğörünüyō. buncú hasdiyē içeri yátırmışlar. bu dedesijl (33)
 bunnar burıyē çıkmışlar. birer yórgan alan çıkmış. üsdülerinden ğar yáarmış. (34)
 çocukları yórgannarın altına yátırmışlar. dombacıñ ēviniñ bir şey varımış olım ēv (35)
 varımış. ğávır ēviymiş. köylü bu köylü o dombacıñ ēviniñ yerindē (36) ēvi yákmışlar.
 oruyē yákmışlar. hā. dēmişler ki yúsub biz varana ğadar öldü (37) ölür dēmişler. o
 ēmmijiz yúsub da çoğ yüjdimiş, çoğ pefliyanmış yāni. çoğ yüjdimiş. onu (38) yákmışlar.
 gēlmişler ki ēmmin atañın başında. ēsgiden ocák olurdu. (39) köçü köşeler olurdu gızīm.
 şurıyēnen şoranın arası ocák olurdu. şurıyē (40) bir ataş yá kardık. ortağā oturur çocuklar
 bñzülürdü. ataş ortada yānardı. (41) õoñ ğızar, arhañ doñardı çócūm. buralara işde öyle
 öyle öyle bura yērleşmişler. ēv dutmuşlar, barç dutmuşlar. işde (42) gēlmişler ğetmişler.

bu yúsub dedeñ-ırahmetlik bunnarıñ birisiniñ-adı ⁽⁴³⁾ yúsubumuş işde. davrangızı mı hañgısı birisi? burdan işkiyéler gélmiş. ⁽⁴⁴⁾ bunnarıñ bir çócunu mu gaçırmiş. ineklerin gaçırmişlar. iyé burdan yédi mi sékiz mi inek gaçırmişlar gızım. hōdunuñ beline ⁽⁴⁵⁾ götürmüşler, ha aklıma gēldi. yúsub-emmiñ-ırahmetlik dēmiş kine yúsub-emmiñ ⁽⁴⁶⁾ dēmişler ki bunu kim yápar? kim yápar? yúsub yápar. yúsub-emmiñ ⁽⁴⁷⁾ burdan görmüş gētmış. işkiyéleriñ çócunu hōdudan çalmış, almış éve gētirmiş. ⁽⁴⁸⁾ bunu kim yápdı? işkiyéler yápsa yápsa avşarlılar yápdı ineñ yērine. yúsub-emmiñe ⁽⁴⁹⁾ burdan yúsabá bir habar gelmişkine böyle böyle. inekler gēlirse ⁽⁵⁰⁾ çocuk çócümüzü verrick dēmişler. inā gētirmişler. çócū götürmüşler. işde ⁽⁵¹⁾ gızım böyle eskiler annatırdı biz de duyardıq. görmedik. bilmiyök. böyle duyuyök biz.

- ⁽⁵²⁾ bunuñ bu köy gızım bir avşar eli varımış nēriyēse. hā gayseride bir avşar eli ⁽⁵³⁾ varımış. ordan o avşar elinden göçmüş gēlmiş, buranıñ temelini ğuran avşar ⁽⁵⁴⁾ elindenmiş. onuñ-uçú avşarlı ğalmış bura. hā. avşarlı ğalmış. daha şindi bizim bu ⁽⁵⁵⁾ köyümüzden burdā sóy-ismi avşar olan bar. onnarnan akraba oluyöler gēdiyöler. ⁽⁵⁶⁾ orda tanışyöler. öyle olmuyö mü? bi de avşarölu bir hasda var. ī doğdor varımış. ⁽⁵⁷⁾ heraļ nāmık kemaļde. o doğdor. bāzer yāni bizim bu avşarlı vardımıdı gızım ⁽⁵⁸⁾ akrabāmız diyēni daha ordan bizi ğorur. akrabāmız diyēni orda bizi muayēne ⁽⁵⁹⁾ ēder. ben varmadım da varannarı muayēne edermiş. bēn varmadım yālan ⁽⁶⁰⁾ söylemiyēm. hē.
- ⁽⁶¹⁾ gızım ēsgiden arazi bölüp pislemek isdemezlerimiş. bir toprak pança ⁽⁶²⁾ toprak ğıymatlıyımış. şindi toprañ ğıymatı yoğ. ēsgiden bu yöreblere dutaļlarımış ⁽⁶³⁾ ki tarļalara dutmıyēk diyē. aha şú dış ülkelerde dēllerimiş kine mesēla ⁽⁶⁴⁾ türkleriñ aklı yoğ dēllerimiş. yēdi nimetiñ içine oturuyö dēllerimiş. sufrıya ⁽⁶⁵⁾ oturuyö dēllerimiş. hā şimdi böyle ğurulmuş kine buraļar yāni maļımız ⁽⁶⁶⁾ mülkümüz ölmesiñ, tarļamız taļımızımız-ışde. şindi de herif varıyó nēde ⁽⁶⁷⁾ gözel dolu yēri varısa bir dam dutuyö. yārisı zibillik oluyö affedeñ. yārisını ⁽⁶⁸⁾ tavık yiyö. yārisın maļ yiyö. bişē annamıyö. amma iki kök meydana getirse de ⁽⁶⁹⁾ ondan istifā etse olma mı yāni. onda biti yārarlanırsa olma mı? ā mesēla ⁽⁷⁰⁾ burıya gēlmiş ğonmuşlar. şindī şóriya ta şó tütün tıyó. ötü uçda o tarafa ⁽⁷¹⁾ ā şey dēller bāri açıklı dēller. yāmaçda ibişli var. kümperli var. düzüniçi ⁽⁷²⁾ var. copcuļar var. dönüklü var. işde böylē. burıya da avşarlı dēmişler ğülüm.

- ⁽⁷³⁾ bura bālı Türkólu.

- ⁽⁷⁴⁾ hē. şindi bağ gızım böylesi bişēyleri yāni annatıyōñ televizonnarda bile filim gimī ⁽⁷⁵⁾ bişēler oluyö. ben burıya ī buradan dēalim bēnim aslım maraşlı. köküm araplı ⁽⁷⁶⁾ babam tarafı, anam tarafı maraşlı. bēnim babām anam tarafına yāycıuļlar ⁽⁷⁷⁾ dēller. çoğ zēngin bir ayle varlıklı. şeyden ī nē dēr orıya kele o da onuñ-adın ⁽⁷⁸⁾ diyēmedim ben. andırın. andırından burıyē gēlmiş babam anam tarafı. babam ⁽⁷⁹⁾ babam anama anamı babama vērmişler. ordan da ğöşdük maraşa gētdik. ⁽⁸⁰⁾ maraşdan da babam bēni burıyē vērđi. bēn ēsgiden şeref hopurunda ğocadıyēdim. ⁽⁸¹⁾ haļamıñ-ōļundıyēdim. bir tāne ğız çócūm oldu. ğız çócūñuynan da ayrıldım. ⁽⁸²⁾ yāni ne diyēm aļlah başıza vērmesiñ. babam zorunan dēngim menendim ⁽⁸³⁾ diyēldi. bēn on sekiz yāşındıyēdim, bēnim bēyim ēlli yāşındıyēdi. hah. ⁽⁸⁴⁾ bir çócūnan bura gēldim. burdan altı tāne çócūm oldu bēnim bu köyden. temelini bilmem ⁽⁸⁵⁾ bēn bu ğadar annatdıkļarını biliyēm. altı çócūm oldu burdan. üç-ōlan-üç ⁽⁸⁶⁾ ğız. birde ordan var dōrt yēdi tene. o ğızı da atmadım. o ğızı da ēverdim. ⁽⁸⁷⁾ gēlin-ēyledim. bacım ğardaşın-ossuñ. burdākilerde ēverdim, gēlin-ēyledim. ⁽⁸⁸⁾ ben burdā aļlah ne verirse hayırlısını versiñ. çocuklarımda şükür öyle ⁽⁸⁹⁾ efhem diyē. şú köydenim. çocuklarıımıñ üsdüne bēnim üsdüme yēmin-ēdeller. ⁽⁹⁰⁾ bu ēvi de yápdım, suvātmadım da. içi ēpiyēde dışına gēlince suvātmadım. ⁽⁹¹⁾ çocuklarıım bēnim çócumuñ-iki tenesi demir dōramacı, ⁽⁹²⁾ bir tenesi-uyur ğiyimiñ māsebecisi maraşda. bēn de burıyē bitī ⁽⁹³⁾ gēliyöm bitī gētiyöm. yāļuzlıkda ancā

cenab-ı allaha yâhışiyó gızım. o allahım da ⁽⁹⁴⁾ yálız diyél. onuñ yánda da melâjkeleri var. buríyê gèldim bití gızım. ⁽⁹⁵⁾ çoğ öte tarafında bilmiyöm. işde bu gadarrına aqlım yetiyó. buríyê ⁽⁹⁶⁾ gèlmiş gonmuşlar.

— ⁽⁹⁶⁾ gırh-üş sèneden bəri ben burdíyém. düünner-olur, ölüler olur. ondan sora ⁽⁹⁷⁾ bayramlar olur. nişánnarı olur. meséla bâzer ara sekin düürcülê gèderim. gız ⁽⁹⁸⁾ satarım. gız bitirrim yâni. âzım yâhışır. dölle nişánnısından ayrılır. gızlar ⁽⁹⁹⁾ nişánnısından ayrılır. varır ora darıllım. ona darıllım. düzlerim. şurda da bir-avrad ⁽¹⁰⁰⁾ diğeliyó ahâ bu da dèrkine baña sen nèdiyi gèdiyoñ burdan dèr. bu köye sen ⁽¹⁰¹⁾ çoğ iyé yâhışdıñ dèr. nedi gèdiyoñ gız arhadaşım dèr. sen yálızım diyé ⁽¹⁰²⁾ gètme dèr. benim bu köyden benden başga kimsem yoğ. sen nedi gèdiyoñ? dèr. seni ⁽¹⁰³⁾ bu köyüñ hepsi seviyók hepimiz dèr. sen bu köye iyé yâhışiyöñ gètme biy ⁽¹⁰⁴⁾ yère dèr. ben de gülüm yálız duramíyöm. gèdiyöm işde durulmíyö.

— ⁽¹⁰⁵⁾ hē. hē. geliyók. aha şindi bayram günü gèllik buríyē. çolumunan çocumunan ⁽¹⁰⁶⁾ bayramımızı yáparık. gurbannımı allım. gurbanımızı kèserik. ⁽¹⁰⁷⁾ damñ götünden şú çıçı ayıtlatdım. şurúyá toprak yúlmuş, atamíyöm. onda iki kürek iki kürek ⁽¹⁰⁸⁾ şó esíá atıp buraları süpürüp arıdıcım. bayram gèliyö. ben evde yūdum. üç ay oldu ⁽¹⁰⁹⁾ maraşıydım. bayram gèliyö eviñ yánnı yönnü süpürüyüm dedim. ⁽¹¹⁰⁾ çór çocuk gelir eve toplannık diyé gızım. işde ne bilim ki böylesi bir işler. ⁽¹¹¹⁾ ne bilim başgalarına da. hē. gızım başga da bişeler bilmiöm. ben bir seferde ⁽¹¹²⁾ seniñ gimí biş şey gèldi buríyē. ğaset doğduran gèldi. hā. gene beni çürdılar. ⁽¹¹³⁾ herifim de hasdıyedi. benim beyim hasda oldu, öldü sizden yírak. mıkdarıñ-eyine ⁽¹¹⁴⁾ çürdılar. beñi elettiler. ğorğdum. böyle ne diyi çürdüz diyé ğorğdum. onda ⁽¹¹⁵⁾ da daha cāhildim. böyle güzeldim. dediler kine baña şú ğaset ⁽¹¹⁶⁾ bize türkü söylüyép ğaset dođduracağıñ dediler. ē ne söylüyém? aman edem ⁽¹¹⁷⁾ dedim beni televízona niyé vermeñ ayıp. dört tene bağ ğaset doğdurturdular. ⁽¹¹⁸⁾ dört tane ğaset doğdurdum.

— ⁽¹¹⁹⁾ hı-ı. hē. dört tene ğaset doğdurdum. ğaseti dođduruncá adamlar da dèdi ki bunuñ ⁽¹²⁰⁾ ğocası hasda niyé diyenci baña Tutdular birtí para vèrdiler orda. almam edem ⁽¹²¹⁾ diyé gördüm. zornan vèrdiler. hē. baña dèdiler ki seni dèdiler kültür bañalına ğayít-èdek dèdiler. dış ölküyé sałak ⁽¹²²⁾ dèdiler. amān dèdim şindiden sora gèlin başımınan dış ölkelerde nótuyúm ben ⁽¹²³⁾ diyí yoğ edem yoğ dèdim. ğart da verdilerdi. gızım işde ben böyle biliyöm ⁽¹²⁴⁾ buranıñ ğurulmasını ne biliyim ki buríyá gèlmiş gètmiş bizim büklerimiz ⁽¹²⁵⁾ varıdı. yaşlılarımız varıdı. laf vèrillerdi. bir şor vèrillerdi. biz de duyardığ.

— ⁽¹²⁶⁾ yoğ. māni bilmem.

— ⁽¹²⁷⁾ öyle doğdurtduardı işde. ne söylüyém? beni çoğ ğonuşdurma ⁽¹²⁸⁾ bire. ğorğdum seni de ğörünce gızım. biy yèrde bir defter eliñde çanta ⁽¹²⁹⁾ omuzunda ğörünce bir yèrde bir suçúm mu var dèdim.

— ⁽¹³⁰⁾ burda mı òretmennik yápiyöñ?

— ⁽¹³¹⁾ hı? gızım işde bu köy avşâr elinden gèlmiş buríyē. yáni birin vèriñ birine yá bilir bilmece. ⁽¹³²⁾ bağ gızım sáa bñr bilmece diyēm. anası kökçü hocá, babası kökçü hocá, ⁽¹³³⁾ anası lèymun hatın, gızı ğayet de gözel, ölu ğurbetde gezer. haydi bil bañalım. ⁽¹³⁴⁾ bili bilici? iyé bil bañalım. bil işde cánım sorúyóm bil. bağ anası babası ⁽¹³⁵⁾ kökçü hocá, anası lèymun hatın, gızı ğayetde ölu ğayetde gözel, gızı ğurbetde ⁽¹³⁶⁾ gezer. çoğ bulunak bişéy. evlerde de çoğ olur. çarşıda da çoğ olur. yáz ⁽¹³⁷⁾ mevsiminde yèmiyē de çoğ olur. hadi bil bālim.

— ⁽¹³⁸⁾ nār. nār.

— ⁽¹³⁹⁾ nar da yáz mevsiminde olur yá. üzüm. üzüm. babası kökcü hocá, kökü. anası lèymun ⁽¹⁴⁰⁾ hatın, ğorū. gızı ğayet de gözel, üzümü. ölu ğurbetde gezer üzümü. gızı ⁽¹⁴¹⁾ ğayet de gözel yáprā. tam diyé mi?

- ⁽¹⁴²⁾ yáv biliyöm amma unuduyöm gızım. unuduyöm. dolu billim yōsa dolu biliyöm de
⁽¹⁴³⁾ aha şindi unuduyóm. biber de ne gözel aklıma geliyödü, gızlara hepsin soruyódum.
- ⁽¹⁴⁴⁾ gızım biber toplamadıķ. bënım aydan~ayá dört yüz káat mǎşım var. hā eşden
 ğalma. bu ⁽¹⁴⁵⁾ mǎşımı allım, harcáırım. baña bol bol yetiyó şükür. allām olmuyéne de
 vërsiñ. ⁽¹⁴⁶⁾ hökümetimiziñ kësesine ömrüne bereket vërsiñ. õullarımıza gızlarımıza
 allah ⁽¹⁴⁷⁾ hayırlı baħ vërsiñ. uzun ömür vërsiñ. cemil cümle muħammed~ümmetiynen.
⁽¹⁴⁸⁾ ğene de şúrda bizim işde bunuñ hałasınıñ~õlu bir aķrabamız varıdı. o bize ⁽¹⁴⁹⁾ dëdi
 kinē bibere ğedek dëdi. bibere ğëtdim. yáş biberiñ götün çekiyók böyle. ⁽¹⁵⁰⁾ yáş biberiñ.
 bir paprıķadıyék. atmış sêkiz gün ora ğëtdim. bir miłlar para ⁽¹⁵¹⁾ ğazanmıssım orda.
 oturduum yërde. bāzi böyle bir oturaķ işi olursa ⁽¹⁵²⁾ ğederim. oturaķ işi de olmazsa şú
 köyüñ içinde hepsi hatırımı sayár. gezer, ⁽¹⁵³⁾ dolanıır, ğelir burda yátarım. cánım da
 isdedimidi aklıma düşdümiydü çántamı ⁽¹⁵⁴⁾ elime allım, sırtımı ğeyer çekeli maraş
 dërim. ğederim ⁽¹⁵⁵⁾ birtī orda durrum. ordan ğeri bura ğëllim.
- ⁽¹⁵⁶⁾ hā gızım. işde bu böyle ğelmiş. yá işde bir gız bir adam diyö ki ben şú ⁽¹⁵⁷⁾ gızdan
 cáyıldım düyö şunuñ şú aramızı bul ğeri düzleşek düyö. varıyóm ona ⁽¹⁵⁸⁾ ayıb~oluyö
 düyöm. yázzıķ düyöm. mesélǎ iki cāhili birbirinden ayırmañ ğünah ⁽¹⁵⁹⁾ düyöm. dërken
 öte beri dërken onuñ arasın düzlüyöm. işde bāzi gızlara o ⁽¹⁶⁰⁾ ğeliyö diyö kine āman
 diyö işde benim gızıñ yáşı müsajid sen ğeziyön ⁽¹⁶¹⁾ dolanıyön biliyön düyö. bir müsajid
 yāni iyéce bir ekmek yiyécek yër varısa verek ⁽¹⁶²⁾ düyö. aman şunu şuriyé vërirsek şura
 iyéce düyöm. o da işde gızım şansa ⁽¹⁶³⁾ bālı bi şey. biri düyö ki ğeliyö benim gızıma
 düyö şú düyö şú õlana gızı isdiyécim ⁽¹⁶⁴⁾ düyö. şuriyá bir yokla baham düyö. añare
 düyö vericiler mi o diyélden beni ⁽¹⁶⁵⁾ dëme de düyö. saıdı dëmede düyö. varıyöm anam
 şöyle şöyle düyöm. ⁽¹⁶⁶⁾ dutuyöm ordan onnardan bir ğevşeklik buluyöm işde.
 onuñ~arasını öyle düzlüyöm. ⁽¹⁶⁷⁾ o da öyle düzlüyöm. allahım rabbim ğünah yazmasıñ.
- ⁽¹⁶⁸⁾ gızım işde yemek mesélǎ dolma yáparıķ. sarma yáparıķ. işli köfte yáparıķ. ⁽¹⁶⁹⁾ sulı
 yālı köfte yáparıķ. youtılu köfte yáparıķ. dëller sǎde ètten yáparıķ.
- ⁽¹⁷⁰⁾ hī? bīr siyáh~èti düvërik. düvërim siyáh~èti. onu düvërim azicák un~allım. bu èti
⁽¹⁷¹⁾ şöyle ğüççük ğüççük nohut gimi nohut gimi avcúmuñ ortasına una batırır ⁽¹⁷²⁾
 yúvarlar yúvaıar ğorum. bitī suvan dōrarım. bitī nohud ğorum içine. evel ⁽¹⁷³⁾ nohudu
 ıslarım. ısladıķdan sona bitī suvan dōrarım. yānan suvanı öldürrüm. ⁽¹⁷⁴⁾ saıçasın,
 biberin içine atarım. èti de içine atarım. nohudunu atarım, bişirrim. ⁽¹⁷⁵⁾ üsdüne de acek
 eşgi sıharım. eşgi ğorum. aħıt ğorum. bi de piriç pılavı ⁽¹⁷⁶⁾ yáparım. çoğ ğüzel olur.
- ⁽¹⁷⁷⁾ bulğurunan yúurruķ. aha şöyle sōmelek köfte yáparıķ. èt olursa ètiñ sūyüne ⁽¹⁷⁸⁾
 bişirrik. ğemiğ olursa ğemiñ sūyüne bişirrim. ğüzel olur işde.
- ⁽¹⁷⁹⁾ gızım ben eşime yáşlı ğëldim. çoğ yáşlıyıdı. hā burdakine. õtǎki eşim ⁽¹⁸⁰⁾
 dengimidi. ğencidi. haıamıñ~õluyúdu. ordan bir gızım öldü. çoğ ğüzeldi ⁽¹⁸¹⁾ gızım aha
 bunnar bilir. ğülbāne adı da. şindi burıyá de ğëldim gızım ğişim ⁽¹⁸²⁾ çoğ tehlikiyédi, çoğ
 áciziyédi aha ğonu ğomşu bilirdi. ayāmı yère basmıyá ⁽¹⁸³⁾ ğorħardım. aman bu ğocası
 bu ayrılmış birinden de birine daħa ğelmişdë bu ğocası ⁽¹⁸⁴⁾ yāni bundan ayrılmış hacı
 memmediñ burħanıñ ğardaşı dā burıyède ğelmiş, orda da ⁽¹⁸⁵⁾ durmamış desiñler diyin
 neler~ètdi. neler~ètdi. neler~ètdi. gızım aha. çoğ ⁽¹⁸⁶⁾ işkenceler~èyledi. dëmedi ki ben
 yáşlıyım dëmedi. ben ğocúyám dëmedi. bu cáhaı ⁽¹⁸⁷⁾ dëmedi. burda da işde gızım yëdi
 senē épıyé durdum. durduķdan sōna ⁽¹⁸⁸⁾ size ömür. sizden uzak. başıızdan uzak. allah
 başıza vërmesiñ. felç~oldu gızım. ⁽¹⁸⁹⁾ biz sünnen ekmëne mōhteç~olduķ çocukılarınan.
 ben bulğur pılavını var yá ⁽¹⁹⁰⁾ zëytin duz vërmədiler bize. baķğallar borcá vëmedi.
 nërden~alıp nërden ⁽¹⁹¹⁾ yiyéciñ diyi. çoğ perişan oldum. ben aħa şú Kadın bilir yá. aħa
 bu dölde bilir. ⁽¹⁹²⁾ bunnara aķrabāyıdım. bāzer olmiyānımı bunnara ğëderdim.
 bunnardan ⁽¹⁹³⁾ isderdım. bizim dërdim şunumuz yoğ dërdim. perişan olurdum.
 ğurban~oluyúm ⁽¹⁹⁴⁾ rabbime. beni dë. bëyim bu felç~oldu ⁽¹⁹⁵⁾ yátdı burıyá. üç gün duz

muz yoğ. zeytiniñ sýüne ben bulğur pilavı bişirdim. ⁽¹⁹⁶⁾ çocuklarıımıñ öñüne godum. bir gıla varıp da sıımı vèrmedim yávrum. şú ⁽¹⁹⁷⁾ góca şúrda yátıyó. çáyı çokca. á böyle felç oldu böyle yátardı. allahdan ⁽¹⁹⁸⁾ gorkmañ bir damla sù vermē. sene üç yüz atmış bir gün yēdi sene ⁽¹⁹⁹⁾ yátđı. burda yátđı. kañıPda bir damla sù alıB içemedi. gece sabaha ğadar ⁽²⁰⁰⁾ buna baħardım. eşgiden böyle varlık yōdu. günüz ağşama ğadar çocuklarıımınan ⁽²⁰¹⁾ çápıyé gētdim. şeref hopurunda bir áħmed şirin var. şeref hopuru köyü var şú tarafda. ⁽²⁰²⁾ allah o adamcāz dünyalar durdukça dursuñ sizde duruñ cōcūm. o köyde ⁽²⁰³⁾ ğelinidim men şeref hopurunda. bu adam bu bizim ğelinimizdi evel diyēn benden bir ⁽²⁰⁴⁾ kötülük görmedik diyē bu adam nōtardı baña çifte yōymüyē yazardı sù ⁽²⁰⁵⁾ çekdirdi. sù çekerdim. çocuklara merescisiz pambık götürüñ dērdi. dērken ⁽²⁰⁶⁾ dērken dērken dērken ğızım elimiz çoğ kötüydü. şúrda yátardı bir çáyıda çoğ ⁽²⁰⁷⁾ sēverdi. bennen çáy istedi cōcūm. şekerimiz yoğ. yörü dedi ki góca dēdim ⁽²⁰⁸⁾ şekerimiz yoğ. kime gēdiyim de kimden isdiyēm dēdim. gēt de dedi aķarabaļarımıñ ⁽²⁰⁹⁾ birinden on miļlon para al dedi. onda mādur aylına bāladılarıđı. mādur aylı ⁽²¹⁰⁾ versin diyē. aylımı alıncā geri vēr. şorıyá vardıydım ğızım ocakđā bi şey ⁽²¹¹⁾ bişirüyōlar. tēz diyēm dēdim. şöylē saçđā balık bişürüyōler. beni görünce ⁽²¹²⁾ balı içeri ğaldırdılar. dēmediler kī şúrdan bir loķmada goyāk da bunna bunuñ eline verek dēmediler. eve ⁽²¹³⁾ ğēldim parıyá isdemeden. ğocıyá dēdim kī hasda yátıyó üzölüyōm da. dört ⁽²¹⁴⁾ dōrtlük hasda oļđuna göre baħamadım ona üzölüyōm. ğocıyá doļu kötü ⁽²¹⁵⁾ söyledim. yoğdan bilmeñ mi sen dēdim. sen beni dosduñ düşmanıñ ⁽²¹⁶⁾ ğapısına saļıyōñ dēdim. nedī istetdiñ bağ diyēni. şu ev var yá şú eviñ avradı ⁽²¹⁷⁾ dedi ne baña ne diyēp söyleniyōñ ona dedi. eşe dēdim böyle böyle dēdim. çáyı çoğ seviyō dēdim onda şekerimiz ⁽²¹⁸⁾ ğalmamış dēdim. bu ğadın baña bir sāhan şeker gētdirdi. ğurban oļđum rabbim ⁽²¹⁹⁾ yēdi sene çekdim ğızım işde felç oldu. yēdi sōna öldü. ağlıyōm bu seferde ⁽²²⁰⁾ beni bu altı yēdi cōcū heyle everir de heyle ğelin ēderim diyōm. biráz ⁽²²¹⁾ ğızlarım var ki aha dēsini. bir de bacıları var kine çoğ güzeller. şúrda yátıyó yátıyōm bağlıyōm. ⁽²²²⁾ şúrdıyadı işde. belimi şú duvara vērdim. sābanan ğēndi öldü alıyōm. allām ⁽²²³⁾ diyōm o hasda daha yēdi sene yátıyó oļan everiP de ğız mı ğelin ēdicim. ⁽²²⁴⁾ dēdim kinē góca öldü dēdim allahım dēdim ben bunnarı heyle ēderim bu altı yēdi cōcū dēdim. sābanan namazı da ğıldım ⁽²²⁵⁾ yátđımdıđı biri ğēldi baña dedi ki hēc ālama dedi. ne diyē alıyōñ dedi. saña ⁽²²⁶⁾ dedi tükenmez ırızķ saļıyōk ye dedi.

— ⁽²²⁷⁾ hē. üriyāmda. ammā herif öldü. ben bir de ğızım var zeliha adı. şeyde ⁽²²⁸⁾ ğayberli māħallesinde oturur maraşda şindi. o ğızım dā senden iyē olmasini ⁽²²⁹⁾ bir enişdem var. evlatlık bir çocuk isdediler. o Taħa babası hasda olmadan ēveli ⁽²³⁰⁾ güccük bir çocuk. dezze dedi enişdem o ardımda ğēlen ğızın ğişisi. dezze ⁽²³¹⁾ dedi gel şunu zelihiyé verek dedi. āşāmdan o da maraşđā selahatdin aydın bēy ⁽²³²⁾ diyōler bir avōğatıñ avōğatıdı. bu ğızı dutdum vērdim ğızım burıyá. ⁽²³³⁾ ādan içilmezmiş, ciyerden ğēçilmezmiş. dēdim ki torba dañıP dilenmiyē rāzıyım ben yávrimu vērmiyē rāzı diyēlim dēdim. o ⁽²³⁴⁾ avōğatda dedi kine bizē seni dedi biz dēdi bu ğızı baña vērirseñ dedi seni bāKurru ⁽²³⁵⁾ ederim dedi. beyini bāKurļu ederim dedi. tamam dēdim. ğızı vērdik. ğızı ⁽²³⁶⁾ vērdik. bir de bāħur parası yatırımyē mümkünüm yok ki ğēndi yatırıcı sanıyōm ben yatırmaļıymışım parıyá. ğızı vērdim ğızım. ⁽²³⁷⁾ ğız orda duruķan bizi bāKura ğayıt ētmişler. orda bāKur Tayresinde de bir ⁽²³⁸⁾ hatice hanım varıdı. çavışudu. bāħura ğayıt ētmişler bizi. bize yēdinci ⁽²³⁹⁾ basamaķdan bāħurıusuz diyē bir káħat ğēldi. aman bir otuz o ğünüñ behrinde ⁽²⁴⁰⁾ ayda otus káħat yatırılıyó. ben bu otus káħati nerden buluyım de yatırıyım ⁽²⁴¹⁾ diyē káħadi de yırtđım atđım cōcūm. niyēse herif öldü. bir kötü dāmımız var. ⁽²⁴²⁾ daşdan kerpişden öyle sālām diyēl. damı şöyle ellediñ miydi her tarafı biy ⁽²⁴³⁾ yerden ğımıldıyó uşarķa. şú köyüñ hepisi sābanan kaħar melihaniñ damı ⁽²⁴⁴⁾ uçdu mu diyēni hepisi bizim damı dāner ğarlar yadımdığı. şindi góca öldü ⁽²⁴⁵⁾ ğızım. işde bizē birti

- fondan yârdım édeller. birti de biz çalışırık. çocuklarımızda ⁽²⁴⁶⁾ eli işe yètdi şükür. çalışıyók. dölün birini everdim. ābōv! gece ⁽²⁴⁷⁾ ğağdıydık sâti ne var ki yiyecek olup da ne buluyók kine. abōv! dam ⁽²⁴⁸⁾ ēlenmiş. iki kötü yâtamız varısa o da ıslanmış. bir yiyecemiz niyē ğağmamış ğızım hēpisi ıslanmış. bura ğeldim eviñ-içinē. ⁽²⁴⁹⁾ oturduķda. hā şúrda bir odamız vardı şöyle topraķdan kötü bîr oda. odun. kele ⁽²⁵⁰⁾ dedim ğetdim tuñġu hōkkeş ordaydı. birti para peydaħlamıyá başıladıķ. ona da ⁽²⁵¹⁾ öndüç tūp parası niyē verdim. ökkēş dedim sábah namazı vardım. ne diyōñ aPļa ⁽²⁵²⁾ dedi. ğurban-olūķ aPļañ dedim. faļļaha dedim bizim dam-aķmış dedim. ⁽²⁵³⁾ bişemiz ğağmamış yörü ğedek de şú ğarı ataK dedim daha cáħalım. ⁽²⁵⁴⁾ bunuyen ğeldik bu damıñ ğarını atıyók. aytēn dedim ne diyōñ dedi. ⁽²⁵⁵⁾ ğızım dedim onnarda fāħir biz dedim ekmek-aļdıķ dedim zēytinimiz var onu yiácek. ⁽²⁵⁶⁾ hōkkeş-emmingiliñ de yoğ dedim. yörü iki somunnan dedim ekmēnen ⁽²⁵⁷⁾ dedim bir sáħan zēytin ğötür de onnar da çáyını içsiñ dedim. tamam dediler. bunu ⁽²⁵⁸⁾ vèrdim bunnar ğetdi. şöyle bir ğoļsuzum vardı ğızım. bu ğoļsuzundan damıñ ⁽²⁵⁹⁾ ğarını atıp lōluyép dèrkennē eskiden dam lōlaļlardı. bu ğoļsuzumuñ şöyle suları ⁽²⁶⁰⁾ aħıyó üsdüme ğurumadı súyü. ğızım çáy niyē bişiriyi mî? nerē? ğızım daha ⁽²⁶¹⁾ ğayrı eve ğedeñ bundan sōna nere ğediciñ? bōon? sábah niyē ğedeñ zāħār. ⁽²⁶²⁾ ordan da ğurban-olđum ğızım, bū dölün emmisile vardım. baña dediler ki ⁽²⁶³⁾ aPļa dediler hē. o dediki hürü memlek beleşden bāħurlu oldu. o dedi ki fiļan bāħurlu oldu. o dedi ki bāħurlu oldu. ben de dedim ki ⁽²⁶⁴⁾ aman dedim bizde dedim o bāħur káhadimizi atdıķıdı dedim. aķlı yētenler ⁽²⁶⁵⁾ dedi ki sen bu aylı aļıñ ğet de dediler aļ bu aylı dediler. o dedi ki ben para yârdım ⁽²⁶⁶⁾ ediyim. o dedi ki ben para vèrim emekliñi yátır. o dedi ki ineāñi sat. o dedi ki ⁽²⁶⁷⁾ bahçalıñı sat. evde de sözüm-oña yāñı biyá varıdı. ğetdim. ğet de yóķla dediler. vardım kinē ⁽²⁶⁸⁾ o hatice hanım oturuyō. amma ğızı ğeri aļdı. üş-ay sōna ğızı ğeri ⁽²⁶⁹⁾ aļdı. duramadım yávrım. yāñdı içirim.
- ⁽²⁷⁰⁾ yoğ bekárıdı. evlatlık vèrdik işde ō avōgata. hē. ğüçcük şöyle daha sēkiz on ⁽²⁷¹⁾ yaşıñda. aļdıķ ğızı. on on iki yaşıñda varıdı. ordan onnar dedi ki dezze dedi deliāñlı bir ōlan nediyoñ dedim. nedī nedi ğeldiñ sen? dedi. āman yávrım ⁽²⁷²⁾ dedim. bişē yálan çáħaşdıramadım. fiļan böyle dedi diyémedim. baña dedim aķlı ⁽²⁷³⁾ yētenner diyō ki dedim siz. aħa. ālo. yoğ yá ben arıyámam onu bilmem ben. eħ kim ise arasıñ yāñı. ⁽²⁷⁴⁾ bilmem ki arıyém. ordan dedi kine bū aPļa dedi nedī ğeldiñ diyence ōlum dedim ben dedim buriyá ğayıtlımissik dedim. aķlı yētenner ⁽²⁷⁵⁾ diyō ki dedim siziñ-evize icra kaħar. seniñ dariñi tōrpüñü neñ var neñ ⁽²⁷⁶⁾ yōsa toplar ğötürüller diyē ğorħuduyólar beni dedim. onu yóķlamıyá ğeldim didim. adam ⁽²⁷⁷⁾ hemen bilgisayára vèrivèrdi. dezze dedi ödemesseñ bunu dedi ğurdaļamasañ ⁽²⁷⁸⁾ bişē yōdu dedi. ğurdaļadıñ dedi eviñe icra varrıķ biz seniñ dēmesiñ ⁽²⁷⁹⁾ mi! ğeldim ğayrı bulđum buluşdurdım para yátırdım oriýá. parıyá ⁽²⁸⁰⁾ yátırdım. ğorķma dediler. yátır sen bu parıyá dediler. parañ yētmesse birti de param varıdı. parañ yētmesse dediler ⁽²⁸¹⁾ biz saña para vèrrik yârdım-ederik dedi aħāli köyümüñ aħālisi. yēter ki ⁽²⁸²⁾ perişán-olma meliha dediler. ğurban-oluyúm rabbime ğuzum ordadan da ⁽²⁸³⁾ bir aylık-aļdı şükür. ōlanı da éverdım, ğızı da ğelin-éyledim, damı da ⁽²⁸⁴⁾ dutdum, böyle bir hayát yaşıtdım. işde çócüm bildiñ etdiñ bu.
- ⁽²⁸⁵⁾ senden de. işāļlah. size de çócüm. size de. size de çócüm. ne bilim ben? buralara da ⁽²⁸⁶⁾ düşer işāļlah. gel işāļlah ğızım. yāñı bir çáyımı niyē içmediñ çócüm. ⁽²⁸⁷⁾ ğız sábah beni. çek. sende sáol. heļaļ-ossuñ. āmin ğızım. aļļaħım. bende ⁽²⁸⁸⁾ seni öpüyüm. sen de baña haķġını heļaļ-et. sen de baña aļļaħ dē meliha ⁽²⁸⁹⁾ Tezzemi elden-ayá ğoma dē. aļļaħ.
- ⁽²⁹⁰⁾ yoğ cánım olur öyle şeyler. baña köyümüz dèrkine sen dōru cennetliksiñ dèr.

- ⁽²⁹¹⁾ āmin ğızım. āmin. aļlahım cümlesini. işállah cená cènneti ālada da böyle yánıma ğèlñ ⁽²⁹²⁾ ğonşú ollūk. işállah. ğurban~oluk aPļañ. ğüle ğüle ğèt. ğüle ğüle get ğızım. şú ⁽²⁹³⁾ toprā şóra atıcım. ğızım atıbilirsem işdē. hadi bitı bitı işde. bu ⁽²⁹⁴⁾ mahallede yášlı olan ben varım. ğurban~oldūm çócuķlarım. yoğ yā işım yoğ işım. ⁽²⁹⁵⁾ bunu atıcım. evimiñde bir tezgáhım. tuvalet ğuyusun bayramda çócuķlar ⁽²⁹⁶⁾ yápıcı. ğurbannık~aldım, ğoydum. çócuķlar ğelir işállah. bacıların ğelir. ⁽²⁹⁷⁾ ğardaşların ğelir. işállah üş tene ğelinim var. altı tene dē ikisi övüyé. altı yèdi tene ğızım ⁽²⁹⁸⁾ var. hepisini èverdim ğelin~èyledim. üş dene de gerisi övüyé. aha burda durrum. ⁽²⁹⁹⁾ işde. ğeder ğezer ğeri ğellim. çócum maraşá ğeder. hā. sizede. ğüle ğüle ğèt. ⁽³⁰⁰⁾ yörü aļlaħa āmanetiñiz. hayırlı yólculuk vèrsiñ aļlahım. işlerize ğolaylık ⁽³⁰¹⁾ vèrsiñ. hatçā nedī çáyıladıñ bunnarı? ğızım bir bardak içek. ben de bişirım dèdim yoğ dèdiñ.
- ⁽³⁰²⁾ hadi ğüle ğüle ğèt ğızım. ğüle ğüle ğèt. aļlaħa amānetiñiz bacım. ğördümüzü bildimizi annatdık

-3-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Aydınkavak Mahallesi
 ANLATAN : Hatice Ahraz
 YAŞI : 50
 KONU : Kız isteme, düğün yemekleri, düğün âdetleri, askere gönderme.

- (1) benim-adım hatice ahraz. hē.
- (2) kaç yaşındıyım kız elli yaşında varım. hē. hē.
- (3) aydın gavağ.
- (4) hē. gızı isdemiye geden. işde gız filân gız şöle diyeni geden, bağa. oriyé varıñ. gızā bağa. işde (5) gıza bağa geliñ. onnan kerī açıklañ te varıncağdā işde ben gızıña bakmıyē geldim. (6) sör soruşdur. sen benim olana bak. ben seniñ gızıña bakıyım. sör soruşTur diye öle varrık. (7) onlar dilersē haber beklerik. üç gün beklerik. iki gün beklerik. gelir habēr. ordan gederik. (8) bir sini datlı allık, varrık. ordā allahıñ-emrin añarık. olanı götürük. gız gayfe getiririr (9) olana işdē. gelir olana bakār. olan gıza bakar. gayfe getirincī. çay getirir. (10) onnan sōna işde vērillerse allahıñ-emrini anañ geliñ. datlıyı yīerik. onnan sona büyük datlıyı yāparık. işde büyük datlı yāparık. eşi dosdu toparık. o allahıñ-emriñ de bir ufaK datlı götürük bir siñi. (11) onan sona büyük datlıyı eşi dosdu çārrık nişan gimi. altın-atan altın-atar, para atan para atār. hē.
- (12) hē. yōğ çalan da olur çalmıyende olur. çalanı da var çalmıyeni de var.
- (13) üç gün. cūma günü başlar. bazar günü ölen ölenden sonā ikindin biter.
- (14) düñün birinci günü bayrā dikeller. bir bayrağ dibine tavik keseller. bir mal gan akıdıllar. büyük (15) gücÇük tavik ossuñ. onı yemek yapağlar. aPdağ gelir ölen işde gör goñşu gelir. ölen onu (16) yemek çıkardılar. aħşāma yemek yapağlar. satan o zaman mal kesilir. cūmērtesi günü saten (17) bir bük yemek olur. yemek yapılr. onan sonā işde gelen geden olur. sāmēniñ çōğ olur (18) tābi. oynuyeniñ olur, edeniñ olur. mısafiriñ olur. yēmā veriñ. akşam olur. cūmārtesi günü (19) gıniyē gedeller. gınadan geliller. işde bazar günü yemek yapağlar. bük yemek bazar günü (20) olur. şāba olur. masa guralar öle masıyē.
- (21) şāba dērik biz burdā. masıyē guralar. herkeş altın-atar, para atar. okuntunu yāni okuntu dādırık. (22) eş dos gelir. altın dağār. para atār. şābağar olur. yemekler yēnir. yemek yēndik sōna ölenden (23) sōna gēlinçi gedeller. gelin gelir işde.
- (24) bazar günü. bazar günü olur.
- (25) olan-evi gēder. eveT. ben de dört gız vār, üç olan var. iki olan iki gız everdim. bir olan iki gız (26) durúyō. nişanlılı biri de. eveT. bu evden gitdiler.
- (27) bēn nērdiyēse gırk gırk seniyē buldu.
- (28) eveT. evlendim. on yēdi yaşında evlendim. öyle varmıyım? hē. eñ güccük gız bu soñ kesen. düñdē bazar cūmārtesi günü (29) gız evinde köfte olur. çī köfte yapağlar. olan-evinde de yapağlar gerçi olan-evinde de yapıler çi köftē. köfte (30) yapmiyen sulu yapağlar. nohud sulusu yapağlar, fasiliyē sulusu yapağlar. yapağlar işde. baldırcānnan (31) patatesinen türü yapağlar et içindē. tava yapağlar. gabānan niē eşgili yapağlar. işde (32) bu şekiller yapağlar. piriç pilavı yapağlar. bulğur pilavı yapağlar. salata yapağlar. cācık yapağlar.
- (33) hē. haylan gabağ dēller. gabā dōrıyiler işde. haylan gabağ olıyī şöle uzun uzun. hē.
- (34) o gabağdan yapağlar. onu etinen Pişiriler tomatesinen etinen içine. şindi nohudu ıslılēr onū. (35) nohudunan gabā da dōrıyiler. etinen berāber gabānı basiler üsdüne tomatesini sōanını (36) herşeyini üsdüne dolduruyōler, gōyüler. ondankeri de şöle bişince hafif bişince eşgi. tābi eşgi hemen (37) sıkıñmıdi gabağ serterme yāpar. gabānan eşgisin de gōyüyōler. nohudūynen gabā etīynen niyē türü gimi bişiriller gabā. bizim (38)

yemekçilerim is oğur. husúsü düün yèmande yemekçi getirriğ. hē. yemekçi dèrik. yemekçi gelir. ⁽³⁹⁾ tábi hepisi hısım akraba yáni ğadinnār yápağlar. elinden geldī ğadar yápar, doğanır. işde hemi ⁽⁴⁰⁾ sámanine mısafirine bakar hemi yemāne ilgilenīr. işde geleni gedeni oğur ona hoş geldiñ dēr.

– ⁽⁴¹⁾ hē. hemi yemāne yárdım-etdim. olmíyeni eliñ-ádamı dışdan gelmiyī. işde neyiñ gerekse onu ⁽⁴¹⁾ eletiñ, veriyiñ. başında durúyón. işde gelen mısafirleriñe hòş geldiñ diyiñ. yer görsētiyiñ, oturturiyiñ.

– ⁽⁴²⁾ ğına geceleri geliğler akşamdan. çerezin alığlar, ğınasın-alığlar, geliller. işde ğınıye bir ⁽⁴³⁾ ğadın yúrur. ğoğuna yázma bāğallar. ğıná ufağ ufağ tepsiyé düzeller. ğına tepsisi oğur. ⁽⁴⁴⁾ o işde olannan ğızı otutdurullar. ğınıyá tepsiyi doğandırırğlar. türkú sōleller. hē ğızıñ eline ğına ⁽⁴⁵⁾ vurullar. türkú yağallar. hē. olanı da şimdi olanı da ğoyıler aynī. masiyé. önce yóğdu. şimdik olanı da ğoyıler. beraber otutTurúyöler. şindi usúl öyle çıkđı.

– ⁽⁴⁶⁾ yōğ. ben oğumadım. ben ğetmedim ğınıyé ğız-evine. ğaynana getmez bizim burda. ğız-evine ğınıyé. ⁽⁴⁷⁾ iyé olmaz dēller. ğardeş hanımğarı ğeder. ğörümler ğeder. işde ğayın-avratğarı ğeder. ona ⁽⁴⁸⁾ elti mi dēller ğız ğayın-avratğarınā. ⁽⁴⁹⁾ hē. onğar ğeder. işde eş dos hısım akraba ğızğar ğeder cáğallar.

– ⁽⁵⁰⁾ hē. sandā oturullar. ğıza ğız-evi oturur o ceiz sandā. işde eliñde ne çıkarsa para veriñ. ⁽⁵¹⁾ yüS káhat veriñ, ēlli káhat veriñ, ğırğ káatdı işde neye ırázı olğursa ona göre veriñ. hē. sandā ⁽⁵²⁾ oturana veriller. ğardeş oturur. ğardeş ğapıyí ğapadır. şindi ğardeş ğapı ğapatmak hağdı. işde ⁽⁵³⁾ olana eşyá alışkanna çeiz asbaPda ğömlek alıyíñ. ne dērse onu alıyíñ. olın ğapatmī amma ğardeş ⁽⁵⁴⁾ oturúyō. sandā ğız ğardeş oturuyō. sandış parasın alığlar. sandıñı vèrmek diyēni. hē. ğardeşi ⁽⁵⁵⁾ bāğar kemerini. üş dáfā dolúyō bāğıyō ğardeş ğuřā. valğa anğamın bilmiyōm ğızım ğız.

– ⁽⁵⁶⁾ hē. hē. üş sefer öle bāğiler. işde nedüñ bāğilerse açıklayamadım onu.

– ⁽⁵⁷⁾ hē. burda da yápağlar. bura gelin geldimidī şekerinen búyda arpa ğatağlar. şeker ğatağlar gelin ğelinci. tağsinin üsdünden atağlar. ondan sona ēndiriller gelini. geliniñ evine işde ırpa ⁽⁵⁸⁾ arpalı búydağı ossuñ, ayā āzı şekerri ossuñ, datlí ossuñ diyé şeker atağlar usúl ō. çócū arpalı ⁽⁵⁹⁾ buydağı ossuñ diyē mánası yáni. o şekil atağlar şekeri. ondan sona ēndirirler. cıncış ⁽⁶⁰⁾ verirler. cıncış ğırar ğapıda. nar çálār. o nardan ğırıncı onan bir-iki tāne bir olana veriller iki ⁽⁶¹⁾ ğıza veriller nariñ ğırından. hē.

– ⁽⁶²⁾ işimiz ğücümüz ğızım benim herifim önce işde tarrağarım is varıdı. bahçá yapıyık ağa ⁽⁶³⁾ řōyle. tarrağara bāçá yapıyıdığ. bāçá gerinnimiz. yáparsak bāçadan yápmassak. bāçalardan da ⁽⁶⁴⁾ bişéapamadık. herif ğalğ hastası oldu. ğalğ hasdağına düşdü. ō bir-olan varıdı eve ⁽⁶⁵⁾ bağan o da asgere ğetdi. sáol. olın da asgere ğetdi işde durumumuz řú anda. hē.

– ⁽⁶⁶⁾ asgere ğönderirken işde yèmek yáparığ. ben asgere ğedecékdi çocuk yèmek yápdım.

⁽⁶⁷⁾ hocá imam çāğrdım. ğuran oğutdım. eline akşamdan ğıná vurdım. ğınasın yáğdım. sabānan da ⁽⁶⁸⁾ işde ağřám sáat on buçúk da binecādi sáat doğuzda sekizde bindik burdan ⁽⁶⁹⁾ araba duTduğ. arabiyé bayrak bāğadığlar. bayrak dağallar arabalara arabiyé. işde eş dos bineller. orda ⁽⁷⁰⁾ yolğallar çócúğları. hē. oyníyén orda oynúyō oynamíyén. hē. ana āğar saten. ana hēc durur mu ki?

– ⁽⁷¹⁾ eveT. yōğ şükür. yōğ olumda da yōğ. řindiā ğadar ğızda da olmadı şükür.

– ⁽⁷²⁾ eveT oldu bende. valğahā bilmiyōm onu nasıl olduğın işde hēc bilmeñ kī. üř dāne çócūm öldü. ⁽⁷³⁾ üsd üsdüne üř dāne çócūm öldü. bir ğōñ hamíliyédım. bir de ğonşumuz řú řō evde bir ⁽⁷⁴⁾ ğadın varđı. o ğadın da hamíliyédi ben de hamíliyédım. bir ğōñ rüyām da řō eviñ oldu yerde ⁽⁷⁵⁾ bir ğoca çatal kütük varđı. ben gelin geldim orda bir ğoca kütük varđı. o kütüñ dibinde ⁽⁷⁶⁾ oturdım. ğızı getirdi o ğomřú. bir ğızı olmuş. ğızı getirdi üstüm ğızı ğucāma vèrdi. çimdirmiş ⁽⁷⁷⁾ ğızı. getirmiş ğucāma vèrdi. ğızıñ hāřá

- dërsin şeyinden o ön tarafından üç çatal diş çıkartdım. ⁽⁷⁸⁾ salladım rüyâmda üç çatal diş çıkartdım gızıñ. o gadınıñ da gızı durmuyódü. ⁽⁷⁹⁾ allah-āyen-ēde üç çatal çıkartdım dişi böle. üsdüme gan damladı. şöle silkeledim üsdümden de ⁽⁸⁰⁾ gannarı. üç tane çócüm öldü arka arkıyē. biri yirmi-ün durdu. ilk çócüm yirmi gün durdu. ⁽⁸¹⁾ ikinci çócüm bir-ay durdu. üçüncü çócüm üç ay durdu. üç aylık oluncá bārā bārā bārī bārī öldüler.
- ⁽⁸²⁾ hē. hēç sebebi yókdu. dokdura götürdüm hasda diyēni bārıyí diyēni. öyle öldü. onan sona dā çocuklarım ⁽⁸³⁾ durmadı tábi durmúyí diyēni hocıyē gētdim. yēdi ev dolandırdılar. bir gadınıñ çocu ölmiyēn bir Kadınıñ çócuna ⁽⁸⁴⁾ başına ip bālallar şöle. arkası süre geden-ıpi bālıyí almā. işde tábi utanıyın bellitmiyiler. ēle ⁽⁸⁵⁾ bālıyın. yēdi evden parça topluyúñ gumaş parçá. ne verirse evlerden. onu toplúyón. onu sırtına ⁽⁸⁶⁾ elbise dikiyın. topladıñı getiriyi. avraT seni ğapısına bālıyí. diyi işde işşallah bundan sōna ⁽⁸⁷⁾ çócun ölmes feñan. yapıdılar yāni ben gördüm. çócumu yapıdılar. çocuk oldu sōna. çocuk ⁽⁸⁸⁾ oluncú o adamın-adını Furduķ. ev sābiniñ adını Furduķ. bir olúnen bir gızı var ⁽⁸⁹⁾ şimdik olanıñ. maraşda dōukentdiyēdi. işde bir adam hazlanmazsa ğapıcılık yapıdydı. ⁽⁹⁰⁾ çıkartdılar çócú. işi yoğ şimdik öle dolanıyó. ğaymaķamlıa gētdim. kömür alım diyēni vermediler. ⁽⁹¹⁾ incelemē geleceklerdi gelmediler ğaymaķamlıķdan ordan. kömür vererek diyēnī. işde üş ⁽⁹²⁾ tānesi olduķ sōna allahım sōnadan da vėrdi. üç tane olan vėrdi, dōrT tene ğız vėrdi.
- ⁽⁹³⁾ sāōl. allah razī ossuñ. vallahā olúyödü de olanı da varıdı olmiyēni de vardı. benim yēdi ⁽⁹⁴⁾ tene çócüm oldu. ben dōom görmedim. yok. evde oldu gēndiler. ebe de yokdu. hē. ⁽⁹⁵⁾ ğaynananam vardı. işde ğayın avratları vardı. allah zorluk göstertmedi. olmiyēniñ ki ⁽⁹⁶⁾ olmúyö. ebe gediP getiriler. yeşilyöre şey de varıdı uzun sōūtde şu köyde ebe o köyde ⁽⁹⁷⁾ vardı. gece onnan getirirdik. sōnadan bir ebemiz geldi köyümüze. bir ārif ebe geldi. hē.
- ⁽⁹⁸⁾ hē. düñnerimiz böle olur işde. düñnerimiz şen olur. sāmēni çok olanıñ akrabası ⁽⁹⁹⁾ çok olanıñ düñnū çok olur.
- ⁽¹⁰⁰⁾ seniñ şeyiñ çōaldı benim sesler. hē.
- ⁽¹⁰¹⁾ allah senden de razı ossuñ. abaōv sāōl ğızım. gel öpme öpme.
- ⁽¹⁰²⁾ öñsen de bizim de hısımlar var ammā ğayımbabamģiliñ fañan. hī. hañal-ossuñ. iyi günner.

-4-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Beyoğlu Mahallesi 1
 ANLATAN : Mediha Reyhan
 YAŞI : 73
 KONU : Şiir, yemekler.

- bil öğretmen varıdır. onun arhadaşları varıdır. çocuğlar böyle małatyadan nêden gece ⁽²⁾ gélillerdi. kaḥardım yémeklerini bèn eliminen gèndi evimdenvèrirdim. o çocuğlara ⁽³⁾ anne bis saña anne mi diyék dèllerdi. ta gètdiler gèrî böyle yazı şeyleri gèldiler. alâeni ⁽⁴⁾ ānatdım. gèndim de ondan sōna mèmnun oldu. gètdiler çocuğlar. hē. bènım ⁽⁵⁾ ismim mèdiha İreyhan. èsgiler dī İreyhan bènım dam ismim de mèdiha İrehan yazılı. ⁽⁶⁾ bènım işde adı sahabime mendihaymış. benim bu bènım babam. bènım adı ⁽⁷⁾ sahabime.bir tabur asger gávur asger ölüyôm böyle pāTıṣahıñ asgerİnen gávur asgeri ⁽⁸⁾ harb-èdiyolar. o düyô ki bèn alırım ó düyô ki ben alırım. sōna gávırın patıṣāhını ⁽⁹⁾ öldürüyolar. türKler alū. bènım böyle gözeliMISSİM. yāni ismimde gözeliMISSİM yāni. ⁽¹⁰⁾ heye o zaman ad ad şeyim gözeli e nê diyoSāz şindi ne diyécim? bèn mi? bèn nêrdéSē ⁽¹¹⁾ yètmış yèd yètmış iki yètmış üşde varım. bēyōlu. evet. bēyōlu dēe işde buriyé sōnadan ⁽¹²⁾ yapıldı. bura bura sōnadan bizler yohardıédik. yoharda evlerimiz vardı. buriyé èndik. ⁽¹³⁾ gızım aşşā hōkūmet èndirdi. bizi oradan yāni yörep nolur nolmaz dēe hōkūmet èndirdi. ⁽¹⁴⁾ bizi buralarda. heye ondan sōna da işde gèldig buralara. hōkūmet ev yapırdı. bizler de ⁽¹⁵⁾ oturduğ gızım. hē. o şekil gıruıldı. bèn nêrdéSē otuz gırık yıl oldu gızım biz buriyé ⁽¹⁶⁾ gèleli. hē. otuz gırık yıl oldu. benim benim gızımın biri almanyada. şindī gızımın biri ⁽¹⁷⁾ daha yēni öldü mēfāt ètdi. gèlin gızım maraşdiyédi. biri de daḥām sālīg māmiri gocası ⁽¹⁸⁾ oļu gèndi gızıİntepde māmır. oļumuñ biri gaymaḥamıñ şöfêri. biri vāliniñ şöfêri. ⁽¹⁹⁾ oļumuñ ikisi orda gızlarım var. bölúğ ğumutanı ènişdem. bèn alłaha şükūr herkeşin ⁽²⁰⁾ yānında bèn gètmedik mēlmeket ğomadım. ben televzanda isdediler. televzāna çığdım. ⁽²¹⁾ hē. televzāna çığdım bē gēden sená.

⁽²²⁾ türküz, şanlıyız,

⁽²³⁾ torusları yārannar

⁽²⁴⁾ dēnizleri aşannar

⁽²⁵⁾ altın ğalemle yazmış

⁽²⁶⁾ türk tārihin yazannar

⁽²⁷⁾ gözünü aç eTrafı bağ

⁽²⁸⁾ dalğalansın al sancağ

⁽²⁹⁾ ordumuzuñ üsdünde

⁽³⁰⁾ var-össuñ fêrzi çağmağ

⁽³¹⁾ türk süngüsü ğanlıdır

⁽³²⁾ yer yüzünde namlıdır

(33) nice asırdan bəri

(34) silsilemiş şanlıdır

(35) atamız gāzi kemal

(36) galmamış bizde mēlal

(37) başda ismet inönü

(38) ganimis hēpsi heḷal

(39) türK desdanı

(40) biz dē quzlar soyu olan türklerimiz

(41) ilk ateşi parlatan

(42) ilk sabanla serT topraḡa toḡum atan hep biziz

(43) uraḷlarda boz ayılar gēzerken

(44) ısı gölde çadır guran biz vardıḡ

(45) ēyi ēyiliniz ēy şerefler ēy şanlar

(46) tārihlele altın desdan yāzannar

(47) biz dēvleri filleriz

(48) aḡaḡlatdım milletiz

(49) diz çökdüñ fēciz

(50) yaslı gētdim şēn gēldim

(51) aç goynuñu bēn gēldim

(52) baña bir yudum su vēr

(53) çoḡ uzaḡ yolḡdan gēldim

(54) ürüzgār baña at oldu

(55) şimşekler ḡanat oldu

(56) ējl dēdim bēn göge

(57) bulutlar ḡat ḡat oldu

– (58) daha çoğ çoğ da. biti âlemim niye niye bëlirsiz. nêrdeñ siz aslıñız? maraşdan. hà qöz
(59) vallaha bilmüm ğızım. nê bilim quzlardan mı başğadan mı. bèn işde bunnarı daha
çoğ (60) var daha.

(61) ğızılıрмаğ oba yoła çığdı ğeşdi turnağār

(62) suna ğelin onmuş èlin ğınağār

(63) arğadan âlasıñ ğarib anağār

(64) ğızılıрмаğ aldıñ allı ğelini

(65) çêvresi oyağlı telli ğelini

(66) köprüyé varıncı köprü yíğıldı

(67) üç yüz aTlı birden súya döküldü

(68) nice yütleriñ béli büküldü

(69) ğızılıрмаğ aldıñ allı ğelini

(70) çêvresi oyağlı telli ğelini

(71) yáylam yáylam sana vurmuş ğüneşin rengi

(72) dağında açılmış ğüle dönmüssün

(73) dörd yanını almış çidem hêvengi

(74) turnadan alınan tèle dönmüssün

(75) daşlı yolğarında cêylannar ğezêr

(76) yeşil göllerinde ördeKler yüzer

(77) suyundan içenner fêrahlik sezer

(78) altın tas içinde bağa dönmüssün

– (79) ben bunnarı televizânda söyledim. ayânın altına ğurbanım dèzze diyòğğar. tã angariyé
(80) èdirniyé ğetdi. şeye bũ bënım şeyler televzânda çığdıımı benimorda
ğaymağam-òğum-ohúyó. (81) nene düyö ğece düyö bõle düyö şe etdük düö. oturduğ
televzân, düyö. o dèdiler kine (82) düyö. maraşdan bir ğadın çığdı. daha biz bu şiirleri
duymadığ. hağal-ossuñ o ğadına dèdiler (83) düyö. vâlisi hâkimi savcısı alğe bir

oturuyolarımış. o benim nenem dedim düyö. şöle döş ⁽⁸⁴⁾ dódüm düyö. o bənim nenem dəğenci dū bütün beni alhışladılar. bōle dū hemen teléfon gèldi. ⁽⁸⁵⁾ nenen beni ğurul duydu senden. nene ben ğurul duydu senden. nōlacağ yavrım. hē. ben ⁽⁸⁶⁾ çok ğafalīdim, çok aħillīdim, çok zihinnīdim. bōle yāni şu uçan ğuşları sayardım. anama dēdi ⁽⁸⁷⁾ ki öretmen añşá bací dēdi. bunu vēr ğaymaħam hākim savcı olaçağ ğız bu dēdi. davar_ōlağ ⁽⁸⁸⁾ mağ çōdu. o zamannar onuñ yüzünden bizi göndermediler_ohuļa. bē üç sēne ohudum. bir sen. ⁽⁸⁹⁾ hē. ohuma yázma bilirim işde. hē. şe ğurani bilmem. ilāhi çok söylerim. ğurani bilmem. hī? ⁽⁹⁰⁾ ben namazlarımı abō bēn ğeçe namazı ğılarım. ğızım ğaħar ğeçe kimselerim herifim bile ⁽⁹¹⁾ duymaS. ēvet bēnim hērifim bile duymaz kine ğaħarım. a ezen_ohunmadan namazları ⁽⁹²⁾ ğılarım. ta tesbahlerim var_orða öy bōle bōle onnarı çekerim. ondan sōna alġāfīekber dēr ⁽⁹³⁾ ezen_ohunur ğaħar namazımı ğılar_ōle yatarım.

– ⁽⁹⁴⁾ maraş olayında bēnim ğızım ğelin gitdi. maraş olayında bu tárafTan ğetmedi. bu tárafTan ğötürdüler ⁽⁹⁵⁾ yēniceğaliē. hē. yēnicağaliē ğelin ğetdi ordan bēnim yávrım. ⁽⁹⁶⁾ çoğ da ğızım işde ters ğeldiñiz. āha sindi bēni beklīyolar. şimdi ahā şurda ğoñşū. né dēyim? insan diyöm ⁽⁹⁷⁾ ğocadıkça ğafa ğediyö ğızım. hē. şimdi vaļļa ğocadıkça bir hoş oluyó insan. ğına türküsü niyé ⁽⁹⁸⁾ söylemem ben de şiir söylerim ben. ⁽⁹⁹⁾ dünyá yálandır bu damda ğalınmaz

⁽¹⁰⁰⁾ yörü dünyá yörü murad_alınmaz

⁽¹⁰¹⁾ ğāfil olmañ ğāfil ğeri döülmez

⁽¹⁰²⁾ yörü dünyá yörü sonuñ vèrendir diyö

⁽¹⁰³⁾ medet şinden sōra aħir zamandır diyö

⁽¹⁰⁴⁾ azzıñ mābuduñ duruğan maħbura çatmā

⁽¹⁰⁵⁾ şeytána uyuP yóluñdan sapmā

⁽¹⁰⁶⁾ dünyá doyúpdā aħreti yıķma diyö

⁽¹⁰⁷⁾ yörü dünyá yörü sonuñ vèrendir

⁽¹⁰⁸⁾ azzıñ var mı yóla çıkmıyā

⁽¹⁰⁹⁾ hazır mı döşşēñ varıP yatmıyā

⁽¹¹⁰⁾ iki melek gelir súval sormıyā

⁽¹¹¹⁾ yörü dünyá yörü sonuñ vèrendir diyö

⁽¹¹²⁾ ölünce çézeller belıñ ğuşağī

⁽¹¹³⁾ gözüñe ğörünmez ōluñ_uşağī

⁽¹¹⁴⁾ yaĶasız kömlegi örtüñ döşşegé

(115) yörü dünyá yörü sonuñ vèrendir diyö

(116) suyúñu gøyállar gázan dolúsü

(117) kefini biçeller boyļu boyúncā

(118) dāııllar sèni mezàre gøyúnca

(119) yörü dünyá yörü sonuñ vèrendir diyö

(120) iki melek gélir çınarlar gimī

(121) yányó gözleri sıncarlar gimī

(122) birisi súvaı sòrar gök gürler gimī

(123) yörü dünyá yörü sonuñ vèrendir diyö

(124) aldanma dünyáyá bir gün göçersin

(125) ā ácel şerbetini helbet bir gün sende içersin

(126) malıñdan evlatıñdan hep vazgeçersin

(127) aaçdan atıña bindiñ zaman diyö

(128) çekeller çenāñı soyaıllar senī

(129) teneşin üsdüne hemen gøyállar

(130) o gün yurduñdan yuvañdan ataıllar seni

(131) hağğın huzuruna vardıñ zaman diyö

(132) goyaıllar gabıra galırsın yaıñız

(133) yaıñız yaıñız da ne olur orda bilmem haımız diyö

(134) bize fayda vèrmez o gün maımız

(135) hağğın huzuruna vardıñ zaman diyö

(136) isirāfil sūr çalar canlar uyānır

(137) māşer dēvşetine de canlar mı dayānır diyö

- (138) kötü ameller gélir her yüzlere boyánır
(139) ẖaḱğın huzuruna varduñ záman diyö
- (140) evel dutarisañ farzı sünnetĩ
(141) ẖaḱ saña vèreceḱ gözel cennetĩ
(142) yoksa gözüñ görmez gözel cenneti
(143) ẖaḱğın huzuruna varduñ záman diyö
- (144) bir gün ömrüñ táمام olūr
(145) o gün hásta ol éfendim
(146) aziriḱel yánaşiyór
(147) tatlı canı vèr éfendim diyö
- (147) hemen ḱeñáñı ḱatalḱār
(148) yórganı üsdüñden atalḱār
(149) malını mezette satalḱār
(150) işde halıñ bu éfendim diyö
- (151) ḱapıyá ḱazan ḱuruḱūr
(152) dünyáda ḱāyipden soruḱūr
(153) boḱlúyıkandan sarıḱūr
(154) neñ varısa vèr éfendim diyö
- (155) dünyádan kaḱkıyor adıñ
(156) ḱetmem de ḱalıřım mı sandıñ diyö
(157) bir ḱazan sú bir de sabın ḱel bunúyla yún éfendim diyö
- (158) diliñ durdu ḱalımadı sôz
(159) sên sêcdiyé vurduñ mu yüz

- (160) hazırlanmış birázcık béz
(161) elbiseñ bu gèy efendim diyö
- (162) bir gün māşér guruhacāk
(163) canlı cansız dirilecek
(164) evrek ele verilecek
(165) gèl gözüñle gör efendim diyö
– (166) né bilim daha aklıma gelmiyö. aklıma gelmiyö.
- (167) ilāhi ilāhi ğafleT kömlegini giyēnē
(168) müslüman dèr misiñ nêfse uyānā
(169) ğazanır ğazanır vèrir ziyānā
(170) hāḡ yolunda bir ğuluna ğıyāmaz diyö
- (171) ahlīm var diyé sōyleşiller tabiPlēr
(172) lokman hākim ğadar bilse nê fāydā
(173) son nefesde söylemesse bu diller
(174) bülbul gimi diliñ olṣa ne fāyda diyö
- (175) nice adil olṣa babañ ğardeşīñ
(176) imān~ile ğuran~olmassa yolḡaṣīñ
(177) hāḡkın yoluna ğoymazsañ bu başıñ
(178) dört kitabı yútsañ yine ne fayda diyö
- (179) o nazik teniñ topraḡ girincē
(180) münkèr mekir ğelip súvaḡ soruncā
(181) cevabına ğadīl olmayīncā
(182) altın ğümüş tacıñ~ossa ne fayda diyö
- (183) ali almış sancaġını élinē

- (184) çıkıp gider gine māşer yèrinē
 (185) hasan ile hösüyéni almış yánına
 (186) aḥ ümmetlerin nérde ālar muhammeT diyö

- (187) gün ğiyāmet canlar uyánır
 (188) kámil mümín olan ḥaḳğa dayánır
 (189) yüzünü yère ğoymuş ḥaḳğa yávlarır
 (190) aḥ ümmetlerim dèrde ālar muhammeT diyö

- (191) uyán olmuş da o yátan nāzik tennēr
 (192) sararmış beñizler ğonuşmaz dillēr
 (193) māşer yérine toplanmış érenlēr
 (194) aḥ ümmetlerim dèrde ālar muhammeT diyö

- (195) yúnus dèr ki geliñ ğadiri bilelīm
 (196) fırsat eldeyiken tèrtip édelīm
 (197) ğorḥu için de sálāvet ğetirelim
 (198) dèrse mevḷam ben de cevap vèreyim diyö

- (199) daḥa çok çok da. inşallāh. maraşın işli köfte yáparım. eşgili áyán sulusu yáparım.
 (200) imam bayın imam bayındırán yáparım. şey yáparım lahmācún yáparım. dèdiñ
 börek yáparım. nè bilim yemeklerden ğı köfte yáparım. ne yèrseñ herşey yáparım
 yemeklerden herşeyi.
 — (201) imam bayındıran eti dövácāñ ğıymıyá dövácāñ ğızım ēce. ğıymanıñ içine herşeyin
 (202) ğarabiberin ğoyacaḳsıñ. salçasını ğoyacaḳsıñ. tomatès olursa onu ğoyacaḳsıñ.
 biberin niñeni dorıyacaḳsıñ (203) her bişiyini ğoyacaḳsıñ işde. ondan sonā baldırcanı ğat
 ğat dileceksiñ (204) yá ğızardacaḳsıñ birtı. ğızartmadan yá ğat ğat dileceksiñ. ondan sona
 da onuñ arasına arasına (205) gözel gözel ğoyúp tepsiyé düzeceksiñ. tepside de bişer
 ğızarır ondan sōna yiyécèksiñ.
 — (206) işli köfteyi ben bènım ètdiñ kimse èdemez. şöyle ètdimi çırtada yarıılır benim
 köftem. (207) tã edirnedən daḥa baā selām ğelir. o ğadın bir daḥa ğeliyédi. dinime on iki
 kişilik masiyé süsledim (208) bōle yēmānen. bènım ènişdem orda bölüg komutanıydı.
 çócū dōdu. ora ğetdim. torunum (209) dōuncu ora ğedinci. adam bōle on iki ğişilik
 másiyé yēmānen süsledim. adamḷar vālisi, hākimi, savcısı (210) hepsi ğeldiler
 avraṭlariynan barabar doḳduru ğutduru. memet bēy ne olur dèdiler yēmā yiñcık (211)
 şú annemisi birer ikişer gün bize vèr. ne var şú ğadınnarımıza böyle yemek belletsıñ
 dèdi. (212) búnları daḥa görmememişsik dèdiler adamḷar. ḥaḷal ossuñ bu ğadına dèdiler.

- (213) yédiler işdiler. bizim ğadınlar dudā boyámişlar diyó adamlar. bacā açmış baş~açmış
 (214) ancā çarşı Pazar gèzmiş diyólar. daħa baňa selám gèlir. ğırķ yáşadım dèrimiş o
 ğadın (215) bir daħa gèliyédi bir yémān yíedim ölmem dèmiş vāli ğaymaħam ğaymaħam.
 (216) hı canım.
 (217) bənim númaram var. telifān şeyim var. mēdiha ĩreyhan. telifān númaram.
 (218) yávaş ğızım bənim nüfuS kādimde var şeyemde nüfuS kādimde. yázdırrım ben.
 unudúyöm ğızım.
 (219) hı? gèlīm. aħıl gèdiyö. gün gèdiyö ömür gediyo ğızım.
 (220) işállah işállah. şú harálda bənim númaram. şú yānda mı? şú yānda mı? düşük mü
 satan nēdik?
 (221) ā şúrda şúrda. şúrda olacak. hā telifān númerası orda. iki yūs. iki yüz. altı yūs. hē.
 buríyā ğorum ki bi aríyēn oldu mu şe~ederim. hē. şey olmadı. şey olmadı. hē.
 (222) ğecikdim amma. çī köftéyi bulġuru ğoyácaķsıñ yáriyé ét olacak. yáriyé ét olácaķ.
 etiñ içinde (223) de işde ğarabiberī salçāsī şeyé herşiğ olacak. içinde yūracaksıñ kekij
 nánesi niyé hepisi (224) mādenizi şeyi sōanı né hepisini dōrıyácaķsın. ondan sōna da işde
 yūruP iēce yūrup ēridecēksıñ. (225) ēritdikden sona da yiyēceksıñ. bənim antepdē
 torunum var bāş hemşire ğēndi doķdurnan (226) berāber onuñ ğocası da röntgen çeker.
 çoĝ ğüzel çikōfte yūrur. çoĝ ğüzel çi köfte yūrur ki hēç dēme ğētsıñ.
 (227) ğocası yūrur köftiyé. enişdem yūrūr. hē enişdem yūrur. öle şey~etmez savoļsuñ.
 (228) ben de seni öpüyüm. ğüle ğüle savoļuñ.
 (229) başĝa kimse kimse bilmez bu köyde. satan yirmi tene avrat varıdı hēç kimsiyé
 almadılar televizāna ancā beni aldıılar.
 (225) işállah.
 (226) ğüle ğüle ğēdiñ.
 (227) savoļuñ. allah~rāzı ossuñ.
 (228) ğırmızı yālık bēyáz yālık alīm.

-5-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Beyoğlu Mahallesi 2

ANLATAN : Hüsne Kar

YAŞI : 65

KONU : Tarhana yapımı, ekmek yapımı, kışlık hazırlıklar, tatlı yapımı, yemekler, Kurban Bayramı.

- (1) ben bilmem ki sörū. ben sörü bilmem.kine.
- (2) matematik sormıyıcı ana saña biliñ
- (3) hā şey şeç zibeyde şeç hamırı getir. hī? adım hüsne gār. ne bilim atmış.
- (4) atmış bēş evet
- (5) atmış bēş. hē atmış bēş. bēyōlu çoğ oldu yīmi otuz oldu çoğ oldu
- (6) āha işde gonusduracañ. ā bunu gonusdur
- (7) ne ānıyıcık ne dīnedicik
- (8) al al tonnu al tonnu al tonnu gel tonnu gel
- (9) ben nē bilim.
- (10) gēl gēl biliyōñ biliyōñ gēl
- (11) nasıl tārana mı?
- (12) şey bakar mısıñ tarhanıyē nasıl yapılacanı ā bu bayána sor.
- (13) ben gonusucum dēmedim mi anam.
- (14) zibēyde hamırı getir gızım. gışā tārana yáparık işde bulğur dómē ondan sonā ğuru ğurudurūk ekmek ēdiyók ā işde bú sałça yáparık gışā
- (15) turşu yáparık dē
- (16) turşu yáparık bunnar
- (17) bunu nēdī soruyōñ gızım hā
- (18) adımı yazmasañ olur mu
- (19) yazmıyó nıuyó ki
- bazlama edek mi bir bazlamā
- ētde yēsiñler
- (20) bağ helē āñare biz bōle şeyē ras gēldik de ğorğuyóm onuñ uçu
- (21) hē hē öle oldular yā
- (22) bir adam gēldi bōle dēdi ki size dēdi bir zarf çihartdī hēdiyē dēdi içindā dēdi bunu dēdi (23) bu hēdiyēyi dēdi size véricim dēdi tamam dēdi benim de bēyim aşdī hēdiyē büyök fırınmı ocák (24) çıkdı gēri o ğartı hemen bu gelinden isdemiş arkasına yūs seksen millon peşin ödenecek (25) seneT yápdırmış bēnim adama hēç kimseniñ haberi yoğ bizi çoğ dolandırdı maħkemelik oldu ben o yüzden yanı ğorğuyóm hā
- (26) ben ēlli dōrt yášındıyém
- (27) altıncı ayda yápir onı ānat
- (28) tāraniyā altıncı ayda yēdinci ayda sekizinci ayda ne zāman işde ğış gelmeden yápiyók
- (29) tāraniyā dōme lāzım ayran lāzım
- (30) dōmiyē budıyē dēarmene saıyók dōme oluyó suyunu ocá goyúok ğoca ğazannar da ğayniyó içine atıyók (31) depKiynen ğarışdırı ğaridırı ğarışdırı hamır gimi bişiriyók ondan sona dā sabā (32) ğadar ğalıyó āşamdan bişiriyók sabānan da ayrannan yúuruyók basdırıyók çilere seriyók (33) ğuruyó söküyók işde bu ğadar tārananıñ māzemesi
- (34) yiök cānım ğonúyē ğonşuyē
- (35) firik yēnmez mi sen yēmā
- (36) sen maraşlımıssın daha ēyi biliñ firik yēnmez mi
- (37) bazlama edimi saña bazlama hē

- (38) ekmā
 – (39) maraşlı ekmek bilmez mī
 – (40) ā bōle yápiyók işde ekmā
 – (41) budíyá
 – (42) budiyé dāarmene gönderiyók de başla döme gimi
 – budiyé dāarmene gönderiyók yíkiyók ğuruduyók tertemīs dāermene gönderiyók unu yápdıyók
 – (43) baķar mısıñ ona da yápak mı bazlama
 – (44) suyúnan yúruyók işdē hamırda yúurruk súynan ondan sonā ā bōle açarıķ
 – (45) birer yúmaķdan mı yápm
 – (46) yúmaķ
 – (47) ablıyāñ ğafası. yenge sen dē sēn dē
 – (48) āha eltim dēsiñ ēlti sēn dē sēn sēn
 – (49) biberī ğızárdırık makinede çekerık bir~iki aşırī ğaynadırık tepsilere dama ğorúk bişer ğaplarına ğorúk ğışın da yērik yēmeklerde dolmalardā sarmalardā suľulardā çok ğüzel olur
 – (50) abōv bir ğıvrım yápar yēme yānda yát abōv yávrım bu var yá bu on barmağanda on~iki
 – (51) abōv abōv
 – (52) hē hē sen ondan al~al
 – (53) ğıvrımı annat işde yápdıñ işleriñi annat
 – (54) ğıvrım ğıvrım
 – (55) edemden bir zopa yēdirrim boñon buna
 – (56) hēç zopa yēdirmem boñon buna
 – (57) sāa bir zopa attırım bir avraT geldi dērim edemē seniñ avradıñ televzāna çıķıcı dērim
 – (58) televzāna mı çıķıcı
 – (59) nere çıķıcıdıñ yá aksu tiviyē çıķıcı bu he yá
 – (60) şoruyá şoruyá alıyó işde sesiñi alıyó sen ğörmüyó
 – (61) evet sen eñ iyēsi memdah dezzeniñ yānna ğēt datlıyi
 – (62) baķ helē memdah dezzemiñ yānna ğēt tatlı tārifin alıķısañ
 – (63) hē cevızlı mevızlı yápar.
 – (64) öretmenim diyö ne bilüm bēn
 – (65) ānaT ğorhıma bişēy~olmaz
 – (66) ğözümüz ğorhar~oldu öle hā öle dēme tā şēemiz isdanbıllara ğētdi hē ondan sona töbeliķ biz bişē alımıyā bişē vērmiyē
 – (67) saā da yápiñ mi bazlama
 – (68) imzalıdıyósañ satı imzalamam ğurbanım ğız şu hatice bazlama ediyō
 – (69) he he sesiminen ğederim diye ğorķuyoñ
 – (70) (...)
 – (71) bōle hamırı yúurruım yúkācık ekmā açarım cevızünen künçü dōārim~içine ğatarım bükirim şōle tepsilere dōşşerim şeker akıTın yáparım üsdüne ğorum sāde cevızlı ocákda bişirrim (72) ğalıP zeytin yáynan ocákda ossuñ fırın da ossuñ işdē şerbeti haFif şēe sōudurım bişēni haFif de şerbeti üsdüne alıdırım çok ğüzel olur hē
 – (73) çitçilik yápiyólar maľcılık yápiyólar. yápiyólar çōu fabríkada ğençleriñ fabríkada
 – (74) ğençler pabríkada çalışıyō māmiride vār belediyēde çalışıyólar māmír de vār
 – (75) bēnim mi ğöz etme hā çocuklarıımā maşallah dē ben diyēnci çocuklarıımā
 – (76) bu gelini bu gelini bunnar torunları
 – (77) beş oľım var maşallah dē bir daha dē

- ⁽⁷⁸⁾ beş dea!~altı altı bês dea!~altı
 —⁽⁷⁹⁾ altı dea! yalannar
 —⁽⁸⁰⁾ altı altı hocam altı
 —⁽⁸¹⁾ yoğ yoğ mâşallah de gızım sen onnarın lafına bakma
 —⁽⁸²⁾ nêedici nêedici ne gerā var
 —⁽⁸³⁾ yōğ cânımı niç sıkşın yōğ cânımı niyé sıkşın sıkşmaz çocuklar niyé sıkşın
 —⁽⁸⁴⁾ hē yúmak döküyóm gızım bunnarı
 —⁽⁸⁵⁾ hē gızım hī esgiden gızım êkin~ékellerdī orağ dèllerdi orānan biçellerdī bizde şelex çekerdik sırtımızda ⁽⁸⁶⁾ şelex çeker harman ğurardık esgiden ôle ederdik hē orağçılarını yemağan verirdik suyunu getirirdik hē o zāman ôlêdi şindi biçer bi solukda ğapına döküyó hē
 —⁽⁸⁷⁾ ulān avradın ğuluncúna vurdu avrad mı ğız mı
 —⁽⁸⁸⁾ maraşda mı görev yápiyoñ maraşlı mısıñ?
 —⁽⁸⁹⁾ yemek de gızım herşey yápardık işde herşey yápardık gızım işde dōme pılavı éderdik bulğur pılavı éderdik piriç pılavı éderdik ayran olurdu yāndā sulú olurdū ⁽⁹⁰⁾ patetis sulusu olurdū işde herşey yápardık tavık bāazlardık esgi kō tavı hē onu bilmesseñ bil
 —⁽⁹¹⁾ yá haşlaması da olur sulusu da datlı olur hē
 —⁽⁹²⁾ hē ğırdın önce suyunu ğaynatdın. alıncı patetisin de atıyoñ işde bişiriyóñ yēñ o zaman hē hī
 — hocá hanım seninkinde yālasın mı tereyā sürū mü
 —⁽⁹³⁾ şeker de atTırak mı?
 —⁽⁹⁴⁾ olūr hemī? sen yiēcīñ yēsīñ.
 —⁽⁹⁵⁾ basdık yapılırdı. bestil serilirdi.
 —⁽⁹⁶⁾ hē bālarda üzüm çoğ olurdu besTil yápardık basdık yápardık üzüm olurdū yemiş olurdū yemiş çoğ olurdu esgiden şindi yoğ bālar batdı şindi
 —⁽⁹⁷⁾ lan~osmān
 —⁽⁹⁸⁾ herşey olurdu gızım esgiden hē nişíenen yápardık nişē olurdu
 —⁽⁹⁹⁾ sáat ğaç ola
 —⁽¹⁰⁰⁾ saat on bir buçúk ⁽¹⁰¹⁾ nişie nişie şeç budíyé ğazana ğoruk onu yetirriķ depelerik bir nişē çıkar nişē çıkar onúnen yápardık
 —⁽¹⁰²⁾ on ikide yemā oturruk
 —⁽¹⁰³⁾ hocá hanım
 —⁽¹⁰⁴⁾ onu bilmem gızım ben onū bōöklerimiz onu daha bōök yāşlılar bilir onu babam olsíyedi
 —⁽¹⁰⁵⁾ esgiden bura kēçilerdi.
 —bunu
 —⁽¹⁰⁶⁾ al gızım şunu.
 —⁽¹⁰⁷⁾ esgiden bura kēçilerdi. sōradan bēyōlu oldu. soradan bēyōlu oldu. büyüklerimiz dāñıştirdi.
 —⁽¹⁰⁸⁾ çoğ da iyi deil. yāni burda bir iş sābi dar bir melmeket bura. gelmişler, yērleşmişler. bu iki dāñ arasında ğonmuşlar. esgiden yohardıyadı bu köy. bu gāsāba yókardıyadı.
 —⁽¹⁰⁹⁾ hēç yódu burda.
 —⁽¹¹⁰⁾ bura arāzidi. yāni toprādı. devlet aldı. buraları hep devlet aldı. ev yápdırdı.
 —⁽¹¹¹⁾ benim ismim zekeriyé.
 —⁽¹¹²⁾ bi tene sālīg~ocāa var.
 —⁽¹¹³⁾ bi sālīg~ocā var. amma biricik tokduru var. o da gavişdıramıyó. tek bir tene tokdur nè yapacak ki? başga da tokdur yoğ yāni.
 —⁽¹¹⁴⁾ kesiyók ğurbanları. yá gücü yēten alıyó gücü yētmeyen takşitli alıyó.

- (115) gücü yetmiyen alamíyö gızım.
- (116) ğurban mı varıdı? şimdî bol olur. o zâman darıdı para. hē.
- (117) benim dēdēm yüz yirmi yaşında öldü. bunuñ babası.
- (118) hē. benim babam oluyēdi iye tarif verirdi.
- (119) yüz yimi yaşında mefāt~etdi. bu arpa varyá arpa mała yedirdikleri arpıyá onnan ekmek yapałlar yerlermiş. yáni ben dēdemden duyduklarım.
- (120) abâv! yá çırparlarımıñ. çırparlar. ellerize sağıg.
- (121) hē. hī? ben söyliyēmem gızım. ben bilmem. bilmem yavrım. onları bilmem. (122) yoğ ben bilmem onu gızım. söyliyēmem hemi de. yoğ söyliyēmem ben. (123)yoğ ben bilmem.
- (124) hacer şó şiyé çekelē. mā ora oturur tāki.
- (125) ben bilmem ki ğurbanım māni.
- (126) yálan yálan yálan. bilir bilir bilir bilir.
- (126) bilmem bacı ğurbanım. bilsem söylerim.
- (127) sú var burda. sú.
- (128) sen aslında memdah dezzeniñ yánna gēdeceksiñ. vałłaha tam onuñ~işi.
- (129) tam memdah.
- (130) zekeriyé bin de götür bunnarı.
- (131) size şu nērde nē varısa hepisini annadır ō. türküde söyler, iláhi de söyler.
- (132) yóldan çıkdı mi.
- (133) ara soķān~içinde.
- (134) hā şo adamıñ yánna var tārif~eder.
- (135) türkü de çārır. şiir de verir saña. herşey verir saña.
- (136) köşede dörtgen çatı yoğ mu? ā şurıyē çıkdın mi.
- (137) şō hasdanıe merdiven çıhıyo ābi. o hasdananıñ merdivenlerini biliyón mu?
- (138) elekdirikçi yücel yók mu.
- (139) elekdirikçi yüceliñ neresinde?
- (140) o çarşı içinde elekdirikçi yücel.

-6-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Büyükimalı Mahallesi
 ANLATAN : Döne Gözel
 YAŞI : 72
 KONU : Köyün adı, kıslık hazırlıklar, aile.

- (1) éyiyém allāha şúkúr. ayağda doľanũm şũle dèynānān ğızım. şõlẽ işde. ha. buña şúKúr. bundan aşşā düşürmesiñ. allāh dèvletimize de daa çoğ vèrsiñ. üçayda bir ilaş şè (2) vèrüyö. para vèrüyö. dõT sènedən bèri ğemig erimesi var. ilacına doğsan niriğ (3) hër ayda doğsan nira ilac aluyöm. allāh daha çoğ vèrsiñ. onũ da yetişdiremüyöm. (4) ğene de buña şúkúr. ğene de buña şúkúr. allāh daha çoğ vèrsiñ. āmin. döne.
- (5) gözel. yetmiş ikidiğem heral ğızım. hā. heā. fazlasını da bilmũm.
- (6) şindik bilemiyörüm yanī. řimdī nèden bilm bèn oluyúm. èvet. ben èlli bès yaşındiyém.
- (7) bõyüğimalı. bilmĩm ğızım. sañar èvelden şey varımış kine õle dèmiřler. ğızım biliyöm mĩ ķi işde bõle.
- (8) o bilmez de burda ima ğeyiğ çoğmuş önceden ğeyik varımış.
- (9) èvelden ğeyik. hē.
- (10) ima ğeyiğ. ordan imalı dèmiřler. yanī ordan imalı dènmiş. yanī èvet ğeyikden. yanī
- (11) bizim büyüKlerimizden duydũmuza ğöre.
- (12) sen şuruğal bèyi gözũ ğaşdı.
- (13) ben de. nõldu diğ sorucu ğadın.
- (14) èsgilerden nāzıl ğèlsik işde. èsgilen babamız da anamız işde sèFillĩnen irezillĩnen
- (15) ğünnerimiz ğeldi ğeşdi ğızım. biricĩn bulamazdığ. çocuğlara bèz bulamazdığ ğızım.
- (16) olduñu sõlèem. ben altı tana bèzimiz olurdu. çocuğlarımı toprağ bèlerdiğ. toprānan
- (17) temiz oluyó diğ. üçüne diken dilerdiğ. üçüne diken. iki sırt olurdũ bir ğún bir kèn
- (18) ğeydirriğ. birin dirken ğeydirdiğ. biz de bulamazdığ. bulur muyduğ kèrtennerden
- yèleg (19) ğiyerdığ ğızım. yèleK dèllerdi. ğolçaK dèllerdi èvelden. ğolçaK dèllerdi.
- şindikilerin (20) penyèsine. hē bõle ğünnerimiz ğeldi ğeşdi. saçını sèvdĩm ğızım. işde bõle ğeldi ğeşdi. (21) ğaC yaşıdamĩdim? on üç yaşındıyahın ğelin oldum heral ğızım.
- birũ şeyliğ varıdı. (22) ikiliK varıdı köyũ içinde. o on bès yaşında olanı şiğ cezałamũlardı. om bès. om bès (23) yaşında olmiyanı mapıs yatırũlardı. ikiliğ varıdı kóyde. mĩħdarriğ için. onuñ uçu (24) bènim yaşıımı bõótdüler. benim ğocam mapıs yatmadı. öbürküler yatdı. birer ikişer (25) sène. hayē bõle oldu. ğızım beni is dũr saldı. ğayimbabam irahmetliğ vardı. ben satan (26) ğeldim ğirdiğ nõldũnu bilmedim. satan irahmatlığ asbaPdan ğeldi. āladımıdı ālama (27) ğızım ālama dèdi. irahmatlığ ğaynada daa seni ğötürmiyecim dèdim. bõle ğızım öldũnu (28) sõluyöm. hā. bõle dèdi irahmatlıK řaāmbabam. ğızım soñra on om bès ğün soñra ğelin (29) ğeldim işde bura. ha řo köy dèveliniñ dèveli öteKĩ çeř yanĩ var şimdıyada burıyá (30) soñradan ğeldiğ yerleşdiğ èvel öteki eşyenĩñ var. řunyarĩ yoluñ üsdünde. èvel hē. öte (31) köydiğediğ èvel.
- (32) köyde de cāminiñ üs taraFındıyadı.
- (33) cāminiñ.
- (34) ordan ğeliken bir çeşme var yá.
- (35) ğerçekden õle.
- (36) haviziñ başında yõhardıyadığ. orda yõhardaħı èvlerdiğediK. ordan da bura tarramız
- (37) diğeni burıyē ğoşduğ tarranıñ yüzüne. sèkis tène. dördũ olan dõrT ğıS. ğeçen aylığ
- (38) alıħanna aylığcı dèdiķinē nenecĩm çocuğ var mı? dèdi. var amma olum dèdim baña (39) bir faydası yoğ dèdim. kimi ğocē ğetdi, kimi ayrıldı dèdim. bir ğarı bir

- gocíyág dèdim. ⁽⁴⁰⁾ goca da satan baña baǵmúyó dèdim. inanķına gocadan bir iláÇ parası gène yardım yoǵ ⁽⁴¹⁾ ķına goca da yardım etsiñ. anca bõle gèçüyöK dèdim. adam da bişè dèmedi. aylí ⁽⁴²⁾ vèrdí. bèn de yalıız da gèderdin satan dèynánan yıķılıım diğni şunuñ bir güccüK ğızı ⁽⁴³⁾ var. gèlinide. oħuła gèdiyó çocuǵ. onnan barãber gèdiyóm. o çocuı da yanıma ⁽⁴⁴⁾ alıyómķına arada mirada vurur diğn. yanımda yolđaş ediyóm. o çocuı da gèdersem. hē. ⁽⁴⁵⁾ aman dèdim işde niēnen bõöldüm. bişecíg yõdu. ineK bi nãmız vardı. davarımız ⁽⁴⁶⁾ varıdı. sũdũnũ yèdirirdíg. yqõrT bèkmez boıudu ğızım. ondan kèri basdıǵ çalardıǵ. ça ā ⁽⁴⁷⁾ basdıǵ dèllerdi. bir çarşıyá bèz alırdıǵ bir topaǵ maraşdan. basdıǵ çalardıǵ. ā basdıǵ. ⁽⁴⁸⁾ nişe vururduǵ. nişēnen bèkmezinen yqõrdunan tēze yaǵanan bu zamana ⁽⁴⁹⁾ ğadar. ē şindikĩ mı ğardaş da yõdu. şo dālardan goca aac yapardı. dā aacıñ ğazancınán ⁽⁵⁰⁾ çocuǵ bèsledi. şindihi ğadar şindikĩmi iş müş de ossiyèdi. dèrelerde kómür digeci. ⁽⁵¹⁾ ğoltuła ğeldi mĩdiñ şo dāñ arasında kómür yaPıdim. gociyé sēerder de ğolçu ğeliyõñ ⁽⁵²⁾ gocañ Kaş terge de ğetdi diğn sēerdirdi dezzecāziñ. şo dèrēe yõħarĩ dezzieñ sèFillĩ çoǵ ⁽⁵³⁾ ğızım. hē. zor ğunner gèçirdik. aman yuh iye gè ēħ işdē çekġelendi ğa ēverdik. mal ⁽⁵⁴⁾ meıal varıdı ēverdidiǵ. şindi mala malele de baħamũm. bir inãm varıdı satdı. ⁽⁵⁵⁾ başını yēsiñ dèdim. baħamüyöm. en bir sıriyámı yatsiñ çek.
- ⁽⁵⁶⁾ sırimis çõdu.
- ⁽⁵⁷⁾ sırimız vardı. davarımız vardı. ğızım onnarĩ da satdıǵ işde ēverdigi ğetdi.
- ⁽⁵⁸⁾ sırı satar satar ēvlenirdig yāni. hē.
- ⁽⁵⁹⁾ ēvlendi. herkeş ēvlendi. bunu ēverdigi. malı satdıǵ bunu ēverdigi. ordan da ⁽⁶⁰⁾ didini ēverdigi. orđan da didin isdambılā ğetdidi. āsger ocānda ēn bũyũġ ġaynım ⁽⁶¹⁾ rahmetliġ vardı. orda işe ġirdirmiş. o da ordada ġirdi onũ da ēverdik. işde allāha şúkür ⁽⁶²⁾ bundan soñlaması da bũday daniñda oturuyó. bèn de ayrıyim. o dayı ñē ⁽⁶³⁾ abā ğızım yáylalıım şoráyadı. şo açıklıġ ġörüyó? tā orman da. orman dālĩ açıklıġ. bĩ ġõn ġörüküyó. ot ġörüküyó. orada yáylalıımıdı ğızım. bĩrsürũ ⁽⁶⁴⁾ davarlan sırnan orda vardıñ malı oladırdım. üç dõT dene inek sãırdım ēveli. bĩ dē ġörümũm varıdı. ⁽⁶⁵⁾ bĩ dē ġaynım irahmatliñ õlu varıdı. onnarĩn inekleriñ nē sãırdım onda şindikĩmi tērmus ⁽⁶⁶⁾ niyē de yõdu. sũtlerini bu çocuklarınan ēve saıardım. ⁽⁶⁷⁾ buráyá ġabına çitilne satırna. hē. buā dēpesi. buā dēpesi. buā dēpesi dèrdik. hē.
- ⁽⁶⁹⁾ orda dururduk bir ay bir buçuk ay oturduk. malı yáyardı. onnan keride gène ġeri evimize ġelirdik. ⁽⁷⁰⁾ tabıjım. bulġuruñu tāranañi ēderdiñ. işde ğızım ġış yiyēcāni. nē zaman mĩ? ēkinner oraıarĩn ēkinner biçiliken çııardık işde.
- ⁽⁷¹⁾ altıncı ayın sōna dõru yaylıyá çııardık. doħunzuncu ayá onuncu ayá ğadar fełan ġalırdık işde bir buçuk ay fełan niē.
- ⁽⁷²⁾ hē.
- ⁽⁷³⁾ õteġ bir ġüccük vardı. o davarı ġüderdi. isdambıldā durañ õlan. õteġi de ġüderdi. işdē burda bi kō. bu çoǵ ğetdi. bu sırı çoǵ ġütdũ. ⁽⁷⁴⁾ bu bõyũk õlum.
- ⁽⁷⁴⁾ en bũyũ bēnim.
- ⁽⁷⁵⁾ zēkeriyē.
- ⁽⁷⁶⁾ sekiS. dõrd õlan, dõrd ġıS.
- ⁽⁷⁷⁾ torun dũyõ. torun.
- ⁽⁷⁸⁾ torunum. nē bilim bèn var üç tene. bēş de biriniñ var sēķiz. dõrd tene biriniñ var. õndan kèri ⁽⁸⁰⁾ bēş de bunuñ var ellāħam iki dē ġalilĩ dõrd. üç de isdambılĩñkı isdanbılđakınıñ var.
- ⁽⁸¹⁾ on sēkiS.
- ⁽⁸²⁾ (...)
- ⁽⁸³⁾ yèdi. yèdi benim var zátan. dõrT o on bir. bēş de aħmediñ üç de isdanbılđdāniñ.
- ⁽⁸⁴⁾ isdanbılđdāniñ üç de onuñ.

- ⁽⁸⁵⁾ gızlarıñ da sayacak olursak.
- ⁽⁸⁶⁾ gızlarıñ da var. daha bu döllerin döllerin. hē. sağol gızım. geçmişine ırahmad~allah bahtınıñı ā ēylesin. gızım~allah datlılık vērsiñ. hī? şindī.
- ⁽⁸⁷⁾ isdānbilīñ yolū yokūş. ātalārī sēnē nākīş. ölüm gēldēē burā yākīş bendē durhān hasdāyım. hāāyā altīmīzdān daşlār batār, ⁽⁸⁸⁾ üstünizdeē çimēn bitēr, yılān çáyīn meskēn dutāē, geldenkinē yávlārayīñ. yā nūhammēd ⁽⁸⁹⁾ nurdān ahmēēd, adī gözēl gül nūhammēd. canīm senī nazādēyōr, gēndī gözēl yā nūhammēd. cenneden hūrī gızlārī gēzēr, allāh dēyī dēyī cenneden hūrī gızlārī gēzer. allāh dēyī dēyī. yētēr islān dēdihleriñ, yētēr islahyā dēdihleriñ, yētēr islān dēdihleriñ, cennetden hūrī gızlārī.
- ⁽⁹⁰⁾ yēter sahar gızım. türkōm bu. dā çoğ~ammā içerimden Çimdik söyledikçe ağıla. şindi yañınız ⁽⁹¹⁾ öldümüyüdü evde yañınız gēndi gēndime söylüyēP söylüyēP alıyōm. gızım şindi birāz söyledim āladım. ordan da aşşā ēndim.
- ⁽⁹²⁾ hē.
- ⁽⁹³⁾ ilāhi sōlerim.
- ⁽⁹⁴⁾ yoğ gızım.
- ⁽⁹⁵⁾ görmedim. ben gızım görmedim. hē. ben gētmezidim. ōle ben gēzmiyē niyē gētmedim. ⁽⁹⁶⁾ şindikiler~ālaci bil telāvāzan çıkdı. gızım ēyiyide görüküyō kötū de görüyō. ēyiyide ⁽⁹⁷⁾ belliyō kötüyū de belliyō. ben telāvāzan Çöle bir çivisini gıvratmasını da biliyōñ mü dezzecāzīñ.
- ⁽⁹⁸⁾ işde om on~üÇ yaşındıyākan geldim~öndan berī hesaP~ēyle gızım. dēdim yā yētmiş~iki yaşındıyām dēdim işde.
- ⁽⁹⁴⁾ āmin.
- ⁽⁹⁵⁾ düünner daviłunan düdünen çalañlardı. oynañlardı gızım. işdē bēn bizim burdā avraT erkek bir oynardı. ⁽⁹⁶⁾ ben orçan halilīñ hısmına ğaldı. düüne gētdim. zā orda daviłın ⁽⁹⁷⁾ şō şey havlıdan şiē çardāñ altınā perde çekdiler. bizim hısımlarıñ birinin ⁽⁹⁸⁾ düününe gētdim. avraTlar çardāñ~altında oynadı. erkekler dışarda oynadı.
- ⁽⁹⁹⁾ hē yēni. esgileri bilmīōm. daha esgilerini.
- ⁽¹⁰⁰⁾ erkek kadın barābar oynardı.
- ⁽¹⁰¹⁾ ne bilīm düünü hatırlasāmda ğulāasma benim hatıra.
- ⁽¹⁰²⁾ selāmaleykūm.
- ⁽¹⁰³⁾ bā şeyden ğaymañamlıkdan bir yārdım~olursa. ⁽¹⁰⁴⁾ hē.
- ⁽¹⁰⁵⁾ ben inan gēdemiyim. bir yēre gēdemiyim. ben aylī alımıyāde işde şundan gücÇük bir gızım var ⁽¹⁰⁶⁾ önnan gücÇük işe gēdiyō o gızda. onu alıP gēdiōm yanıma. yañız gēdemiyim. ⁽¹⁰⁷⁾ ğocadan da bir faydā yoğ. gızım~allah elden ayā düşürmesiñ. gızım bunlarıñ da yoğ yārdımı. yanı bu döllerin hep~eliñden. zate ⁽¹⁰⁸⁾ emekli aylıklı. bir isdānbildā bir aylī var. oda işi rasgelsiñ arada arıyō ⁽¹⁰⁹⁾ amma. yārdım edī mi? parañ var mı? aylıñ ilācın bitdi mi? diyēn o da arar.
- ⁽¹¹⁰⁾ bir yērden atāş. bir çáy sū ğoy. yōrū çabik.
- ⁽¹¹¹⁾ savoş savāşları ben bilmen. ğoca bilirse. bilmem gızım. savāşda ğaçmışlar ⁽¹¹²⁾ biradan. ğitlikdan~eveli āma o bilirse bilmem. ben bilmijm.
- ⁽¹¹³⁾ olmuş. hē. onnar olmuş.
- ⁽¹¹⁴⁾ babam peķ ērmenileri bilmiyō de.
- ⁽¹¹⁵⁾ niyē beklēcek? yēmamizi niyē yēr de gēdersiñz sahar. bir yēmek bir çay niyē içiñ. hī? satan ōylen oldu. ⁽¹¹⁶⁾ yēmā yērsiñiz. çayı yērsiñz içersiñz ōyle gēdersiz. ğuru yāvan bir yēmāmizi yēñ gızım. duz~ekmeg~ossuñ.
- ⁽¹¹⁷⁾ sabañdan aħşāma ğadar dezzieñ~işī şorda güneşde yatıyōm. gēmiğ~ērimesinden ayaklarıñ berk~üşüyō. ⁽¹¹⁸⁾ yāzlı ğışlı ğafamı kölgüyē ğorum. yāzın āyāmı güneşe ğorum. gızım oturuyōm. hī.

- ⁽¹¹⁹⁾ onu deller al basmış deller. ğadınları douran-avraTları. amma bilemijm ben ğızım. ben görmedim. hē.
- ⁽¹²⁰⁾ yaylıyā çılıncı hayma dutarığ ğızım. şöle ā şöle aaç çaharık. çadır olur. çā āaç dalları ğırarık. ⁽¹²¹⁾ dalları döşşerdik. altın da çardaK èderdik. ev çardā ğımı. üsdünde dalına çardağlardık kölge ossuñ diēn. ⁽¹²²⁾ böyle altına da yátardıĝ. altında çardāñ şeyne dalıñ-üsdünde de ğırh barnaK ⁽¹²³⁾ dèrik önları döşşerdik. yáylaalarda èveli ğızım ot böyle yášardık. işde oriyé de yáylıyé göçerdik.
- ⁽¹²⁴⁾ ğel. ğel. ğel. ğel.
- ⁽¹²⁵⁾ èveli hasdalığ çōdu ğızım. bu iki üç sēneden beri dōt sēneden beri ğemiĝ-èrimem ⁽¹²⁶⁾ var. bıldır da bir hasdalğa düşdüm. hēc kaĝamiyōdüm. ğēne aynı da öle oıldum. ⁽¹²⁷⁾ şindi doğdura ğedicim dē adı belli sabah birĝüne mi ğederim. aylık veriliyō. param yoĝ ⁽¹²⁸⁾ diyēn ğedemedim. buralarım-ārıyō. maraşda bir ğız varıdı. o ğızım doğdura götürdüdü. ondan ⁽¹³⁰⁾ epīm oıldumudu. o da ğēne geri şēddim. ğēne geri şē ğēne geri herıldá ⁽¹³¹⁾ birĝüne ğedersem ğedemessem bayrámdan sōna ğederim. maraşá iláč yazdırmıyē. bu ğemiĝ-èrimesin allım.
- ⁽¹³²⁾ emmi hòşgeldiz.
- ⁽¹³³⁾ otur. sen-otur. rahat-èyle sen. nè vār ne yoĝ?
- ⁽¹³⁴⁾ èyilic valłā Allaha şükür.
- ⁽¹³⁵⁾ çoĝ şükür-Allahā.
- ⁽¹³⁶⁾ Allaha şükür-ossuñ işde gördüññ ğimi. sizde hòş geldiniz. nè vār nè yōĝ? èyimisiz? Allah bundan-aşşā düşürmesiñ. gerisinde ğendi bilir.
- ⁽¹³⁷⁾ savāş bilmem. ben de bilmem. ⁽¹³⁸⁾ bir maraş-olayı olduñ billim. ondan evelisini bilmem.
- ⁽¹³⁹⁾ görmedim. yalnız orda ĝavĝa yápmışlar. niyése sōñ bulmuş-olay. o ĝadarlıñ duyduñ. ⁽¹⁴⁰⁾ görmedim bişey. bişey görmedim. hēc savāşa ĝirmedim. görmedim işde.
- ⁽¹⁴¹⁾ hatay antakyáda ĝaldım. otuz ay da anĝarada ĝaldım. otuz-álı. otuz-álı. ben otuz-álı ⁽¹⁴²⁾ ay yápdım benim devriyé. ondan sonā otuz-ayá düşdü dèrken aşşā aşşā èndi geldi. yálız eñ ⁽¹⁴³⁾ sōñ-olarak otuz-ay ben yápdım. otuz-álı ay.
- ⁽¹⁴⁴⁾ bir yáš mı ney heralde ĝaldı seksen olmiyé.
- ⁽¹⁴⁵⁾ seksen zaten baba.
- ⁽¹⁴⁶⁾ yirmi sekiz dıumlıyım yirmi sekis
- ⁽¹⁴⁷⁾ evet. öle sōleller. ben bilmem báKat imā ĝeyigi çoĝ-olurumuş. burda imā ĝeyigi dèyince ⁽¹⁴⁸⁾ şu buynuzlu mu olurdu ne? heralde. çatallı olur-öndan çoĝ olurumuş. öndan imalı dèmişler ⁽¹⁵⁰⁾ deller. báKat o ĝaderi bilmem.
- ⁽¹⁵¹⁾ nère kaĝıcız? çay-içiciz. yemāñizi yeñ. öyle ĝediñ baĝam. öylen oldu sátēn. valłā siz
- ⁽¹⁵²⁾ yemek yēmeden ĝetmeseñiz èyi olur. çayınızı içsēz, yemāñizi yēseñiz iyē olur ğızım.
- ⁽¹⁵³⁾ ölen-oldu .
- ⁽¹⁵⁴⁾ yōrū ğız. hemen. çáy hazırsa ĝetirsinler. çabık. ĝedicilermiş.
- ⁽¹⁵⁵⁾ bende zebzelinen ūrašım. öle şindik şúrda baĝçalık deşiyōm. baĝçalık. yakın yèrini ayarlıyacık da yání suan dikicik.
- ⁽¹⁵⁶⁾ çayı demlölermiş şimdi.
- ⁽¹⁵⁷⁾ hemen. ālenmesiñler.
- ⁽¹⁵⁸⁾ güle güle. Allah rāzı ossuñ. ben de seni öpüyüm.
- ⁽¹⁵⁹⁾ heşal-olsun. sen de ēle haĝkıñı.
- ⁽¹⁶⁰⁾ ĝet güle güle ołum. hāyırırı yolculuĝlar vèrsin allah. hāyırırı yolculuĝlar vèrsiñ.
- ⁽¹⁶¹⁾ allah-ırāzı ossuñ.
- ⁽¹⁶²⁾ allah hayırlı yıllar, hayırlı işler nasiP-eylesiñ. ĝediñ güle güle.
- ⁽¹⁶³⁾ yoĝ. ben yemek yijp ĝedicem. teşekür-ètdim.

- ⁽¹⁶⁴⁾ gèdiñ güle güle ğızım.
- ⁽¹⁶⁵⁾ bènım mı?
- ⁽¹⁶⁶⁾ bunnan da ğavġa yápıyók. yáqlaşmamız dōru dēál amma yáqlaşak. èvet.
- ⁽¹⁶⁷⁾ bèn iş dutamadıkca ğociyānan dōşüyōm onuñ~uçú.
- ⁽¹⁶⁸⁾ savoļuñ. alılah~ırāzı ossuñ. güle güle.



-7-

YER : Türkoğlu İlçesi / Büyükimalı Bozdoğanlar Mahallesi
 ANLATAN : Sebiha Bozdoğan
 YAŞ : 65
 KONU : Geçim kaynakları, günlük yapılan işler, düğünler, yemekler.

- (1) nè ānadım kine yávrım nè? ineklere bağıyóm, inekleri yemliyóm, başğa nè işimiz var kine?
- (2) nè ānadıcık göz el hatınım? hoş geldiñ. çıfçılınen ūraşıyók. yáziyá gèdiyók. yábana gèdiyók.
- (3) adam beni dōyér inek sātı gèldi. inek sāyıcım. müziyén. bozdōan. hē. yóhırı imalıyá bālı.
- (4) bir buçúk sene oldu bèn burıyē gēleli.
- (5) ben afşınlıyım. maraşıñ köylü. merkezinden. buralı. bu yērlisi bu.
- (6) gelele ğurban gel.
- (7) ne sorucúñ bāa kine?
- (8) nēy iş dutuyón diyēci. bu ev dezze ne iş dutuyó?
- (9) bahçá dikiyók. meyve meydana gētiriyók. işde oduna gèdiyók. ineklere bağıyók.
- (10) oturacák yēr vēr.
- (11) dezze iskembe var iskembe.
- (12) sandalē getiriñ şu geliniñ alıtına. sandalıyá getir iki tene.
- (13) beni dōyár. vēr hele vēr vēr.
- (14) kim dōyúcü seni?
- (15) adam dōyér beni. kim dōyúcü? bağ bekliyo ğarşıdā.
- (16) sēbiha. bozdōan. hē. ēbemiziñ dēdemiziñ yúrdu burā. burda yētişmissik, burda bōmüssük biz.
- (17) hē. valłā yāşımı bilmiyóm ğızım. oħumuşlūm yok kine yāşımı diyém. vār. hē. sábah
- (18) Kağdıķ mī inekleriñ boķunu atıyók. ineklere yēm vēriyók. inekleri sāyiyók. ondan
- (19) keri yóhırı çıhiyók. işdē bir ğayvaltımızı yapıyók, yēmāmizi (20) yiök işde bū .başğa nōlucú?
- (21) onnarı balýá. başğa yērdēn gētiriyōler. satın alıyōler. hē. yōğ biz yapımyók.
- (22) dōk. dōk.
- (23) yiyēcek, içēcek burda her bişē olūr. nè olmuyacı kine? baldırcān olūr, biber olūr, tomatis olūr, terē marul işde nè ārarsañ ālıyē olur bu köyde. ondan bolłuk. alıyē olur.
- (24) baldırcān, bibēr bağ hurmamız bilene var diyō yāni.
- (25) hē iJimiz ğücümüz bú.
- (26) işimiz ğücümüz nēy hatın ğızım. firez çıhartmak, balýá çıhartmák. ineklere yēm (27) veriyók, da ā üsdü örtük. ordan yēmi alıyók ahıra gōtürüyók. ordan (28) balýiyá sırtlıyók ahıra gōtürüyók. aħa bak sırtladım gēdiyóm. hā rezillimiz (29) bu işde ğoruyóñ. hadi ğülāle ğalıñ sāoıñ.
- (30) ğülē ğülē ğēt.
- (31) biz burda dōyunduk ğızım burda bōdōduk. bilmiyóm ğaç sēnē? babamıñ dēdesi daħa (32) ēbesi burda dōmuşlar. burda bōyömüşler. çólū çócuda işde burda bōyüyōlar, (33) burda duruyōlar. bı yāni Türkōluna gētdi. bı yāni burda işde. öle yāşıyók.
- (34) āman çocuklumuz irezillinen gēşdi. oduna gēdiyók, suýá gēdiyók işde öle geçiyó (35) işde. başımdā şindi yātak yúydumuduy. yātağları yüzliyecimidi. bir inne (36) alđım şu ğonşuyōdan. bizim inne azımiş onuñ ucúnda onda alđım. başıma sokđum. (37) hē elimde belki düşürrüm diğ.

- (38) bu benim torunum. sêyhân. sêyhân. babası gödu. babası gödu. bir arkadaşınıñ adıymiş. öle göduýdu.
- (39) vaļļahā ādedi işde kimī ölen oluyó onnarıñ adların göyüyöler. kimī ölece ölmeden (40) vuruyók işde öle vuruyók adlarını.
- (41) hē. okunúyö. okunúyö. okunúyö.
- (42) vaļļahā dört gızım vār, üş de ölüm var.
- (43) ben buy-évde oturúyöm. gendi evim. hē olan gız yanımda. biri gelin oldu. olan evlendi (44) Türkölunda. gız evlendi narlıdā. göcası orda inşaatçı o da orda. gālanı da (45) yanımda işde. üş dene gızım var yanımda o da onnardā.
- (46) nē bilim nasıl isdediler? isdediler, vèrdiler.
- (47) ē varıyólar, düür varıyólar. veriyöler. ondan keri işde nişan dakıyólar. sora gelin (48) getiriyólar. davıl getiriyöler. düdük getiriyólar. işde çalıyólar, çırırılar, öyle gelin getiriyöler.
- (49) hē öle oldu işde. öle dèdiler işde.
- (50) ē nasıl olucú kinē? gèldiler. düür gèldiler işde. ēbe dèdemiz gèldi. gayimbabam olacák-oldu gèldi. vèrdiler öle.
- (51) isterken Alļahıñ-emrini andılar isdediler.
- (52) nişan daharkannā maļ bāzıllar, yemek yapaļlar, öle olmassa lāhmacún niē yápdırıllar öle nişan. millete çırıllar. gèliller şabalarn ataļlar işde (53) nişanda daķarlar gèderler. gızada bir barnana toka alıllar, gulāna küpe alıllar, (54) sırtına elbise gèydirillèr nişanda da. milletiñ de gız avraTlarıñ da (55) ellerini öpeller, göyür gèder gızlar. yanı avraTlar burda. öle daķaļlar nişanı.
- (56) şaba yānī olan tarafını yānī milleti topluyöler yā. altın-atan-altın-atıyō Pusāt yānī (57) para atan para atıyō onu liste yapıyöler, listiyé yazıyólar. filān bā şú ğadar-altın-atmış (58) şú ğadar para atmış diyén. onu sábah bir gün ğarşılı gènni de varıP (59) gendi de oña atacák. o nişan dedıñ. hē.
- (60) yoğ. hediye kimse kimsiyé hediye etmez. boon baña gèlirse yārin dē oña varacáksıñ.
- (61) sen mēJbur ğarşılaķlı. hē.
- (62) yázdan ğışacá işde her işimizi.
- (63) tamam ğurbanım.
- (64) budā. emmim-ōlu çitlik yápdırıyó inek çitli. misáfırları çömuş ğap diyén gèlmişler. (65) yemek yīécilerimiz ordā. ğaP-alıķlar gelikler onnarı gètirdiler şindik. onnar onnarda (66) Türkölundaļar. ğeş buyúr. otur şöle.
- (67) yoğ ben diñelicim. sen-otur. sen-otur.
- (68) dahā sorucúķ mu dahā?
- (69) ē ğabım ğacām olacák işde meJmur olacák. ēmüz güçÇük diyél kine şükür büök evik alļaha şükür. hē.
- (70) iki gız gelin-èyledim. bir olan èverdim.
- (71) ğara ğerā da aldık ónnarı. onnarı aldık gètdi. ğabın ğacān aldı gètdi.
- (72) işde ineklere bakıyók. şindi yazın bosTan ékerik, saļatalıķ ékerik, ondan işde geçim ondan sālıyök. hē
- (73) çitçicilik yāni. başğa yère götürüp satıyólar. aħa adam da. şunnara ānatsana ulan.
- (74) geçim çitçicilik. bu dèvletiñ maļı bizim de deāl ödersek bizim olacák. dèvletiñ inekler de bizim de yāni.
- (75) ödersek bizim olacák, ödemessek geri dèvlet geri alır elimizden.
- (76) çöaldıyók.
- (77) çöaldabilirsek çöaldıyók.
- (78) nē yapıcık kine? ondan bundan yapıyók işde.

- (79) gēçi bāazlarıḳ. suḷu yáparıḳ patatisinēn fasilyéyinen, ğuru fasilyéynēn, yáz olursa (80) yeşil fasilyénen yáparıḳ işde yáparıḳ. piriç~aşı bişirrik. bulğur pılavı bişirrik. (81) belgi sen belgi de bilmiyōñ bulğurū? biliñ mi? nē bilim. sen nēreniñ nesi? önsenli misiñ? e biliyōñ (82) da niyé soruyōñ bāa. allahıña ğurban~oldım. ěfendim
- (83) ě bizi de aynı siziñ kō gimi işde aynı.
- (84) hē. bizim tāranamız iki~ún ineklerimiziñ südünü birikdiri vèrrik, mekinede çekerik. (85) yāvān. bişirrik ğatıḳlarıḳ çábıtlarıñ arasına ğoruk. yátırrıḳ bir ğece. inekleriñ (86) yōurdúynen. dōmiyé. bişirrik ocáḳda ondan keri dē çekerik yóḳarı. ğatınan onu (87) ğatarıḳ. çáPıtlarıñ içine ğoruk. o bir ğece yátar. yátdıḳdan keridē muşamba (88) olursa muşambiyé, çılār olúyō çılāra. şindi harciken maḷa yápiyólar yá (89) sıvā niç sıviyólar maḷā. o maḷıyānen sıviyólar. öyle oluyó bizi tāranalarımız.
- (90) eşgisiñ diyi. eşgimesse dadı olur mu? eşgiyēcek. meJbur eşgiyēcek.
- (91) işde birġüne serilir. serinir. ikindine yāni firı olur devliskisüünde sökeñ. bir ğece yátırrıñ işde iki ğece olur. o zāman sökeñ.
- (92) çırılmaz oluñ mu? akrabaḷarımızdan ğomşu ğoñşumuz aliye de ğelir. hē ğışın da ğeliller. yāzın da ğeliller.
- (93) yóġ ğışın yápmazlar ki Şorba yápiyólar.
- (94) ğışın Şorba yáparıḳ. öle ğurusunu yerik. oturruk da āliyemiz toḷlanıḳ. yānna öteberi de ğoruk ondan bundan yāni. (95) cevızdēn fıstıḳdān nē olursa ondan ğoruk tāranıyēnen millet yer. oturruk aliyemiz.
- (96) bekmez, dut bekmezi yápiyódum aha şu dutlarıñ pekmezin yápiyódum.
- (97) yóġ üzüm bekmezimiz çıkartmıyók. yóġ benim üzümüm dadın da alımıyóm. bu dut (98) bekmezini toḷluyók, torbaḷara ğoyúyok, depeliyók. içine toprak atıyók. kefleme (99) ědiyók aynı üzüm bekmezi gimi. dama ğoyúyók. damda da ne ğözel aynı (100) üzüm bekmezī mi oluyó. hē. damda damḷarda yāni ğapḷara ğoyúyók, pölüyók (101) ne ğözel aynı üzüm bekmezī mi oluyō.
- (102) yáparsañ yápmıyōñ, yápmassañ yápmıyōñ. hē.
- (103) tārana Şorbasın dā düdüklüyé ğoyúyōñ tāranıyé. ocā ğoyúyōñ ġendi başına ġaynıyā ġaynıyā (104) özeniyō. ğoyú olursā söñdürüyōñ tüpün~altını. acık sú dā ğoyúyōñ. ondan keri (105) ġeri tüpü ġeri yáḳıyōn. ġeri ġaynıyā ġaynıyā bir oluyó. ondan keri (106) ġeri ġapadıyōñ. ondankeri işde tārana Şorbası oluyó. hē. yüzüne nāneyen yāda yáḳarıḳ.
- (107) zeytin yāda aḫadırrıḳ yāni yáḳarıḳ nāniyēnen. ev yāda yáḳarıḳ nāniyēnen.
- (108) tereyā dēdim işde ev yā. hē.
- (109) o ev yā dediñ maḷ yā tereyā.
- (110) maḷ yā.
- (111) siz tereyā dērsijz burda ev yā dērler.
- (113) biz de tēze yā düyök. bizde ev yā düyök.
- (114) maḷ yāna ev yā düyö.
- (115) şu mū? araba mı? o maḷlarıñ boḳunu atıyóler onúynen şu aşşā. araba dērik.
- (116) el~arabası.
- (117) el~arabası.
- (118) ḳāni da dēmiyók biz oña el~arabası dērik oñā. ā şindi inekleriñ boḳunu alıḷlar atarlar (119) şoriyé. doḷdurulur. ğötürüller. ataḷlar. bāçálere.
- (120) hē. onnarnan da ěkmek ědiyók.
- (121) yúḳa ěkmek.
- (122) yúḳa ěkmēk. sómun ekmā yēmēk. yúḳa ěkmek açarıḳ.
- (123) taḳdaḷarı ġurruk açarıḳ işde. yúurruk hamırları. beş~altı adam birikir ěderik āşāma ġadar ěderik. şöle iki (124) boy çıḫar üç boy çıḫar ědiyók. onu yiyéne ġadar. ondan kerī.
- (125) bir sandaḷıyā dā getirseñiz.

- (126) otur dèdim oturmadiñ. onu yiyéne ğadar ètmek. ondan keri yèdirdiñ bir dā yúurruk bir dā èderik. ⁽¹²⁷⁾ ğonuyú ğonşúyú toplarık.
- (128) somun ekmā ğeliyó da alımıyók. somun ekmāni. sevmiýók o somun ekmāni.
- (129) sevmiýök dèyil. durumumuz.
- (130) seviyók dā sevmiýók dā.
- (131) şindī sabahlarā ğeliyó. bura somuncú ğeliyó da varlı vaqıtlı zaman. ğış günne ⁽¹³²⁾ fākir adam alıyó işde. öldü olmadı zāman alımıyók. yúķa ekmek daķa datlı oluyó sabahlarā.
- (133) bēnim.
- (134) dezzeñi ğonuşduru ğonuşduru alıyóñ şiyé.
- (135) ğamereyá mi alıyó?
- (136) hē. yā.
- (137) è o zāman ğonuşmam o zāman oña. ğamarıyá alıyósañ.
- (138) niyé ğonuşmuyóñ?
- (139) ne bilīm ben. sáol.
- (140) óönde.
- (141) maļļar dèyin var diyé. hē.
- (142) haļaļ~ossuñ. ğèt ğülē ğüle ğèt. ğèt ğüle ğüle ğèt.

-8-

YER : Türkoğlu İlçesi / Büyükimalı Çakmak Mahallesi
 ANLATAN : Zekiye Saygılı
 YAŞ : 60
 KONU : Yayılacılık, çocukluk anıları, kışlık hazırlıklar, cilt hastalığı.

- ⁽¹⁾ hī. zēkiyē saygılı. ellī gēşdim. var var nerdiyése varım atmış. hē. imalı. hē bük-imalı deller. ⁽²⁾ bu çakmak imalıyā bālī. bu şey bura bu köün dışındıyēk bız yāni bu imalıyā bālī ⁽³⁾ bura. hē hē barabar-aynı kōnen birik biz herşiyēmiş kāyelimiz herşey. hē. burda⁽⁴⁾ biz yāni evler ayrı burda aynı hūdūtū bizim o köün şeyē bizim bura.
- ⁽⁵⁾ hē. satı ārazımıznı alıyā bura. tā köün arāzisi. tarra tahım aha şu tarlıyānan sāde biz ⁽⁶⁾ burdiyēk işde. gālan köyde alıyē saygılı. işde bizim o beri beri şeyi gēçē saygılı ⁽⁷⁾ olannar. bis bura gēleli oldu gızım otus seniyē niyē gēçdi. hēç ben gēlinimi nēç ⁽⁸⁾ ömrümü burda tükettim gızım. maļcılınan. ēsgiden beri maļcılık yapıyōdük. māl maļ ⁽⁹⁾ şū davar dutuyōdük. işde ō. onūn emlī oluyōdū. pendir yapıyōdū. işde maļınan ūraşıyōdük.⁽¹⁰⁾ burdan yāylıyē göçüyōdük. döt döt bēş-ay yāylada gālıyōdük. o yāyladan⁽¹¹⁾ gēri bura göçüyōdük. adı şindi de gālan işde yaşlandıķ sālır maļı tergedik ⁽¹²⁾ gurbannıķ besliyōk. şindi de gurbannıķ besliyōk.
- ⁽¹³⁾ yāylacılık işde yāz geldimī göçüyōñ yāylıyā. varıyōñ işde çadırını dutuyōñ. maļını ⁽¹⁴⁾ yāyla iyē oluyō de işde biz yaşlandıķ gālan. benim a şū erik olmasa ⁽¹⁵⁾ diyim yāylıyā gētsem yāzın diyōm bu erij sulamanın yüzüne gālıyōm ⁽¹⁶⁾ burda diyōm. yāylıyē gētsem bundan-irahat-ollum diyim. evel bir çadırın-ıçī ⁽¹⁷⁾ ev. evi temizlemek de şu ev olmuyō yūmassañ etmesseñ. öbür çadır-ıçī ⁽¹⁸⁾ yāylı da burdan adam irahat-oluyō. hē.
- ⁽¹⁹⁾ çahırōluyū bilirmisij? tā çahırōlunuñ ō tā beriyē yoħarı kōte dērik tā ora varıyoğ. ⁽²⁰⁾ biz çahırōlunuñ ūs yānna o yāylıyē göçüyōk. çōte diyēn. hē ēpiēm de uzak. ⁽²¹⁾ şindi evel gene şi şindi evel şō gāladibiniñ beri yānna Şō bizim orıyā gölūklernen ora ⁽²²⁾ şey moturnan eletillerdi ordan yoħarı gölūnen çeherdik. şindi gelen ⁽²³⁾ moturu gōndūmuz yēre varıyō. şindi yōl yapıldı. ulan-itiñ yālī yōsa aha yāl bişirdim gōtür.
- ⁽²⁴⁾ yāl yiyō. işde ocākda bişiriyōk un atıyōk. hē suyā un atıyōk bişiriyōk. hē yiğ işde.
- ⁽²⁵⁾ bu burdā yāni gūrumassa ariyē gēder diyī şıēddim hafifçā.
- ⁽²⁶⁾ yāş dāğal amma işde. ē işde çekilen bulğur nē gadar ossa işde yāşlı olur-ıçık seriyōk.⁽²⁷⁾ hē. yāni gēç yēdiñ mī çalmasıñ dadı diyēn onūn-ūçū. eKmek o. eKmek boşāldı. ⁽²⁸⁾ ekmā bidona dolđurdıđıdı. bu boşāldı gēne ēdicim eKmek. şindi gızı gētirir. ⁽²⁹⁾ gız dā işi var bayram soğ varak ana dēdi. ē köün haļı bōle işde gızım. hē.
- ⁽³⁰⁾ üç denesi öldü. on tanası meydanda. hā. şindi bak bu yēdi tāne gızım gēlin üç de ⁽³¹⁾ ölüm evlī. üç dene çocūm da öldü. hē. çocūm aha hasdalandı āniden işde öldü. ⁽³²⁾ Aļlahdan gēldi. doğdura da gōtürdük oldu işde vāde yētdi. dōumları ⁽³³⁾ biraļarda biraļarda yapıdım. işde dōumları biraļarda yapıdım. ē ōle şindi. ēbiyē ⁽³⁴⁾ niyē gētdimiz yoğ gız burdā. birindē çocūmuñ akciyēri dolmadı bir çocūmda gētdim ⁽³⁵⁾ maraşā. o da çok zor oldu. onda çocuklarıñ ā hepsi bāırdı burda ben gēdince ⁽³⁶⁾ ālaşdıļar gāldıļar arham sürē.
- ⁽³⁷⁾ hōş geldiñ.
- ⁽³⁸⁾ ē o benim bi ēmmim varıdı ammanıñ dēmiş buna bişē olmasa dēmiş. çocuklar alıyē ⁽³⁹⁾ ālaşmışlar gālmış. bizim evel evel ki evimiz şōrdiyēdi toprādı. ⁽⁴⁰⁾ bura yēni yapıdık. sonā sōrada bura gēşdik. onnar işde irezillinen yāylada ērden yāylıyā ⁽⁴¹⁾ çihardık. sōuk olurdu. ōle irezillinen işde. tarrada dōurmadım evde. hep evde. hē. ēbe işde kō aha burda gōnşūlar avratlar ēbe ⁽⁴³⁾ oluP gōbaān kēseller. hē.
- ⁽⁴⁴⁾ yiğenim seni tanımadım ben. hā.

- (45) öretmenimiş. ğaymaķamlığdan ğeliyömiş. hā. hē. burıyē mi? hē. burıyā otus seniyē ğeşdi.
- (46) bura mı? yānı bura dē biz bilmek atmış üşde ev yāpdılar yoharıyā. ev atmışda ev
- (47) yāpdı. burıyā babam varyā babamıñ babaļarı burıyā.aķçalımı
- (48) buranıñ buranıñ yólu ğözel aķçalıdan ğözel.
- (49) köyün. ğaymaķama dilekçe vėrdik. ğeden senē şırda şırda evler var. ğarşıda orıyā
- (50) ora muhtarlık emri ğeldi sonra nasılsa geri ipdaıetdiler. o tekrar bize çevirdiler. bēn yėtmiş ğeşdim heral.
- (51) çocuklūmuz da irezillinen ğeşdi. babamıñevinde de babamda aynı maļcılık yāpardı. (52) ğene bu evlerimiz iyē. ā bir yēr yēr dam şora şora çit çekili sū yūzünde sū yūzünde (53) davar yātardı babam ğıldıyākēn ğıylına bis yātardıķ. gene irezillidi. aynı. (54) aynı ā buna geldim gene aynı irezilim. maļcılık yāpiyóm gene.
- (55) ben ufaķdan ğeldim. bu yāşlıydi. bu benden belki on yāş fazlā. ben ufām. ufaķan ğelin oldum. işde bōle.
- (56) isdediler işde. isdiyēn başğa isdiyēnim de çodu babam vėrmedi buna vėrdi ğardaşımōlu (57) diyēn. hē aķrābam hē.
- (58) bēnim amcāmıñ ğızı.
- (59) hē. bēlgi başğa yēre ğetsem ıraatolurdum oraļara vėrsiyēdi.
- (60) yoğ sıhılmaz. niyē sıkılsın?
- (61) ālıyém mi? öldünü söyliyim.
- (62) bunnar bēş bacı.
- (63) hē. biz bēş bacı gimi bēşimiz dē çoğ çalışırık. birbirimize de dutğunuk. ğardaşlarım
- (64) dėrkine ğendileriñ avratları ēyice çalışmıyō. ōy bacım sizi alıah çalışmaķuğun (65) yāratmış dēr. hē. biz ōle
- (66) yiyēnim ben tanımadım seni.
- (67) içinden misiñ?
- (68) ōñsen.
- (69) seniñ de anañ babañ var sār? iyi aman ossuñ. alıah rahmatetsiñ.
- (70) onnarı da işde ğışın bişiriP yiyōk.
- (71) ō şō ğuruyū bişiriyōk. şō biberiñ ğurusunū ondā sıkıyōk. temsil eşgi eşgi eziyōm (72) samırsak döök onu eşgili turşu ediyōk o ğuruyū biberiñ ğurusunu. tā dolmaııķılarnan (73) dolma yāpiyōk börtlediyōK. ē şey var ğabak ğurusu var bişiriyōk ğavuruyōk işde velasıl.
- (74) imaııda mı yāpiyōñ öretmennı?
- (75) ğabak yēmanı temsile getiriyōm ıslıyōñ, temsile getiriyōm aynı yāzın kımı sōanın (76) dōruyōn, saıçasını çalıyōn, ğendini ğoyōñ bişiriyōñ. ōle yānı ğavırısañ ğaynadıyōñ (77) bişiriyōñ sıkıyōñ sōan dōruyōn işde ğoyōñ ğavurğasında ōle ediyōñ. aynı (78) ğuru fasüliyiē aynı yāzın nasıl bişiriyōñ aynı sōan dōruyōñ ōle bişiriyōñ.
- (79) içine de étatarsañ atıyōñ étatmassañ ōle bişiriyōñ. tomatoesiñ ğurusū aynı onda dōruyōñ ılık (80) suyā ıslıyōñ sıkıyōñ sōannan ğavırıyōñ gene onda ōle. o tomatésiñ (81) ğavurması birken aşşādan ğeliklerdi ğabardan milletiñ hoşuna vardıydı.
- (82) yāzdan işde bōle ğuru ğuru şeğerik. dolabā ğabak atarık. şōle şindı şey ğabā (83) var diyōler hayran ğabā onu atarık. fasilyē atalılar. şindı deriñ dondurucular var yā işde (84) tomatıs, baldırcān herķeş squķluk herşey atıyōler işde dē. hē.
- (85) fıstıkolur burda. antepfistı olur burda.
- (86) fıstık o fıstık çoğ bu dālarda. menāaş oluyō.
- (87) antepfistı dedikleri yok mu?

- (88) hē onda ondan işde. bu dālardan çoğ. hē toplanıyó. bizim de var toplanıyó. milletiñ
- (89) hep aljēniñ temsile menâş olur yázin menâşı sıyrılłar. ben evel gēdiyöm (90) de
- şindi iki senedir beri gētmıyöm.
- (91) ah-ossa saña vërrim. gētmıyöm iki senedir beri. hē. hē ğurbanım işde öle işde.
- gētmıyöm.
- (92) neyē yórułduñ diyó. tā burıyá gēlmişler.
- (93) nedī yórułduñ yánı.
- (94) ğarşısı.
- (95) bēnim çócuqlār yēdi ğız vardı yēdisi gēlin-oldu. şú ölumuñ-evi. ā şurda bir-evi (96)
- ğızımıñ ğızımıñ dört denesi yá şú üş denesi burda. iki denesi bu bēyölündā. (97) biri ta
- iskenderundā.
- (98) demir çelikde çalışıyó.
- (99) demir çelikde çalışıyó ğocası. biri de o ā burda oturuyó şú evidi işde o da íspartıyá
- (100) gētdi bu yıl ğocası orda çalışıyó işde. ölüm da ölüm da bir ğazāda. biride köyde
- gene bizim imalıda.
- (101) köyde olan da sáhā bekçisi.
- (102) orda sahrā bekçisi o. ben de burda duruyöm. kimse ğalmaz biz yálız ğaldık
- ğociyēnen tek. (103) evel evel bñ sürü horantıyadı. yáylıyá çihardık. çadırı sererdim.
- ğıyılılłardı.
- (104) şindi ki şindi ki gēlinner gimi ossağ biz ğocámağ ğocámazdıq. biz dereden sú ğızım
- (105) dereden sú getiriyödüm ben dereden ğolumunan.
- (106) elimizde don yüyók. temsile getiriyöm herşiyē şindikileriñ ceylanı süpürgesi var
- çamaşır (107) makinesi var herşiyē var. daha da iş bitiremiyöler. hē. biz nasılımissık? hē.
- bizim zormuş işimiz.
- (108) bizim burda öle edeller işdē. temsile minnak bir temrá ossa bu yüzleri bir otu (109)
- yákałlar, onu tükrünen çalałlar.
- (110) tohumlu bir ot-oluyó. bazi zāman çıhar
- (111) tohumlu bñ ot-oluyó işde.
- (112) ayamızda ğōondürme çihardı. evel ğōondürme otu dēllerdi onu getiriller vurılłardı
- (113) işde ēyliyēdi esgiden. toğdur nerdiyēdi şey nerdiyēdi.
- (114) benim yüzümde bir yāra çıkıyı suratıma vuruyó. suratımı aldı tıraş niyē
- (115) olañıyödüm
- (116) temrāymış.
- (117) temrāymış. temrá oluncá cit toğduruna cildiyēyē gētdim.
- (118) dēdim de hēç aldırmadı.
- (119) cilt toğduruna gēderken baña soñ solū dēdi ki seni dēdi adanıyá göndericim
- göndericim dēdi. bir parçá aldıłlar. (120) antebe gēt cilt toğduruna.
- (121) amma ben dēdim temrá olur dedim de aldırmağıydı.
- (123) toğdura gētdi ğızım. toğduruñ mełamlarından almadı te bōle şışdı. ğorğdū.
- (125) temrá otu dēller bñ ot işde. o otdan var burda varıdı. varıdı var harał.
- (126) onuñ bazisi dişisi olur. erkekde kēser. dişı olursa ğadın kēserimiş. erkek-olursa
- erkek kēserimiş yánı bōle.
- (127) gerek-oluyó diyēni ıcık getirdim dē poşete ğodumudu. aħa bunu yák. aħa bunu
- yákıyölēr.
- (128) sobanıñ üsdüne ğorsañ aħar satan.
- (129) sobanıñ-üsdü olmazsa bir saç gimi bñ kötü ğab ossūñ. hē.
- (130) hē
- (131) onū toplałlar.
- (132) satałlar. yetini dē beñ olannarın da ğavladırłar yēller.

- (133) yoğ. bizim yoğ.
- (134) bizim öle yoğ gızım. bizī az bir kök var onda yiyō millet öle. çīden yiyöler. hē
- (135) yemek yiyiyédiñ. çáy içiyédiñ.
- (136) yemek yē. çáy içiyédiñ. hī. hē hē işde ğuruduyöler.
- (137) ğabunu ğavladırsañ onnar daha iyé çatlaķ olur.
- (138) kimi ğabūnu ayıtyóler böle aħa böle ğuruduyöler.
- (139) çatlaķ~oluyó öle ğabūnan ğurutduñ mu.
- (140) bēnim torunda topladıdı hep öle ğurutdu.
- (141) bişe diyöñ mū?
- (142) haħaħ~ossuñ.
- (143) haħaħ~ossuñ ğızīm.
- (144) ğınıyé de seviyöm ben. elime vurdum. başıma vurdumudu ğınıyá şöle elime işde. sãoľuñ.

-9-

YER : Turkoğlu İlçesi / Ceceli Mahallesi
 ANLATAN : Fatma Keskin
 YAŞ : 67
 KONU : Aile, sağlık sorunları, geçim kaynakları, düğünler, doğumlar, al basması.

- (1) hoş geldiñ.
- (2) ėler ėler.
- (3) şükür bu günnerimizi aratmasıñ.
- (4) şeker vurdu gözlerime kör-etti gözlerimi. şekerim vār. golesdórüm vār. tansiyónüm
- (5) vār. her bişé var yávrum. hē olımıyān yok. Aļlah vėrsiñ çāreyi.
- (6) hī vaļļa bizim aqlımız ėrmez. unutğannıķ ğurbanım unutğannıķ vār.
- (7) ğurbanım sāa bişé soruyú mū? şey de telėvzonnarda bir ilāç çıķıyó o ilācın-ėyi (8) faydasını görenner var-aslı var mı yok mu ğurbanım?
- (9) herkeş derdini.
- (10) ne bilim yābancı dēvletde miymiş nėrdiyėmiş işdē yāñi. bōñ diyōm ilkin tokdur (11) memmediñ yāñna gedīm. beni müstaķ görürsē.
- (12) olmaz o zāman hēc aranmaz.
- (13) aħ oluyėdi fāydası yā aslım ėdiydi.
- (14) ğurbanım ben sañā yāvırım. diyōler Kólėsdörölōm gėtdi diyōler. tansiyónúm gėtdi (15) diyōler anam şekere faydası oldu diyōlā.
- (16) yāñnız gėden buralı daļ. kerim adını da söyliyim mi?
- (17) vaļļa bōñ bi şey-aļdıķ. ney şū ney ğız sen dėsene işde bōliyėķ. nēy şō bildireniñ adı? (18) yok o bilir o bilir. hē. yōķ. tōbe yārabbi unuduyók işde yāvırım (19) yāşlılık yāñi. bir-aļdı diyō çocuk da diyō ne diyō bişé diyō onuñ-adına.
- (20) fadıma. kėskin. aļtmış yėdi. atmış yėdi yāşındıyēm herāldā.
- (21) ben hēc bilmiyōm anam.
- (22) benim-adım bādat ğurbanım. hē. sóy-adım da nē ğız?
- (23) ğaļķan. birāz-ōliyėķ işde yālan mı? yālan mı?
- (24) kėskin mi neci?
- (25) yoğ. kėskin bizim-adımız.
- (26) bilgisayar bilgisayar aħa aqlıma gėldi.
- (27) hē yā.
- (28) evet cėceli.
- (29) bu kōy ne zaman ğurulmuşúsā bēn bilmiyōm kinē. yā otuz evidi yālanım olmasıñ Aļlah (30) yā yirmi yirmi bėş-evidi. maşşāļlah şimdi dōrt buçúk mu nōhūz. herālda (31) öle biliyók. artdı bu tarafdā bu tarafā.
- (32) aha şūra dōrt dene evidi.
- (33) hē bōle işde bu kōyüñ kōķü. şey ğırıvenner cinaraļar deynānen dēller sōradan gėldik dēller. (34) işde burdā bilmiyōm işde bādat. hayır.
- (35) öte gėtdi onnar göçmen gėldi gėtdi fadıma.
- (36) kele biz şú kāyé bibiniñ eviniñ ōndiyėdik ğarınıñ. iyé bilirim bōle.
- (37) ğėri gėtdiler. ne bilim gėtdiler.
- (38) yāv işde.
- (39) hāyır.
- (40) ānatmadıļar. hēc de. çoğ durmadıļar ellām.
- (41) bādat.

- (42) vaḷḷa ne bilim babamıñ anası.
- (43) yā bādat deli mi ne ġīz? bādat. bādat.
- (44) bādat başına ġeldi davarcı isanıñ. bādatı başınan vērđi ramazancāz vay ıramazan.
- (45) yoğ ġurbanım bilmem. onu bilirsek de unuTduğ ġīz. aqıl
- (46) sen bize bi şey yázıcıñ burdan. háp mı yázıcıñ ġurbanım?
- (47) işşallah allah dadını vērşiñ.
- (48) bize kitab mı oħutturucú?
- (49) musdafām bekár ölüm var. oncāzım işe vērđi dē atmış atmış ġeldi heralda. hē. sınav vērđi. iki sene dē iki sene ⁽⁵⁰⁾ okudu. amma neyidi okudū birē māsbeci māsbeci bölümünü okudu iki sene. ondan sōra işde vērđi. bī şeyide geri ġazanamadı ⁽⁵¹⁾ işde verdi. sáar bize bakmanıñ~uçú diyöm Allah öle yárarlı işe ġazandırmadı ⁽⁵²⁾ diyöm benim~aqlıma da o ġeliyō. bize bakıyō bize bakıyō. Allah iyélernen ⁽⁵³⁾ ġarşılaşdırsıñ. haḷaḷ sūT emmişiyen ġarşılaşdırsıñ ġurban~oldūm Allah ⁽⁵⁴⁾ cümlüyē de yárdım yápdı. hē. ġüzel ⁽⁵⁵⁾ benim elim.
- (56) yoğ hayır şeker dēel ġemig~eritmesi.
- (57) ġemig~eritmesi.
- (58) ne bilim ben işde. çoğ iyē elimi vurdu. başga yèrim sálam. hasdāniyē yátaḷağdıyēdim. Allaha⁽⁵⁹⁾ şükr~ossuñ yátaḷağdıyēdim beni ġötürdüler. sáar ġün bitmiş vakıt ⁽⁶⁰⁾ bitmiş. memmet doğdur memmet şey de çáırdı. nere toğduru burdā?
- (61) kömürler şekerçi kēçikler beyōlunda beyōlunda.
- (62) kēçiklerde mi neyidi. o kēçiklerde taksinen vardık~orda şey ġörevliydi. pencereniñ~āzına⁽⁶³⁾ ġeldi şöle bakdı. seniñ dēdi aPlā dēdi sálık sáabancı da ossa dēdi ⁽⁶⁴⁾ dērdine şifā yoğ dēdi bulamaz dēdi yáñı pariyēnen. seniñ dēdi ölene ġadar ⁽⁶⁵⁾ dēdi bu dērd seniñnen gider dēdi. sáña dēdi bir arkaḷağ dēdi arkaḷağ dēdi bir ⁽⁶⁶⁾ söyliyim dēdi sōliyēm de dēdi oriýá ġet dēdi. sōledi. maraşda cáfer datlıbaḷ. hī? cáfer datlıbaḷa. hē. ⁽⁶⁷⁾ cáfer datlıbaḷa vardık. baña iki tene tümlüyē nasiP~éylesiñ~allah şifālar vērşiñ iki tene ⁽⁶⁸⁾ háp vērđi. bir sábah hápi bir aqşám hápi. işde o ġaldırdı allah ġaldırdı da bu⁽⁶⁹⁾ da yáñı maḷan~oldı. hē. cümle muhammet~ümmetine.
- (70) çócuqlūm benim burda ġeşdi. amān ġurbanım. yā.
- (71) yā o ġünner yóqluğ yóksuzluğ varıdı.
- (72) şindikiler bēy maşşallah. herkeşiñ eli kesiyō. allaha şükür dáva⁽⁷²⁾ háyrini ġörsuñ fabríkasınıñ vaḷḷaha.
- (73) ékmek alımıýa yiýecek ékmāmiz yoğ ġurbanım. yáz~óne çalışıyō.
- (74) onu diyöm bacıma şindi. bağ darı kēperdik diyöm ayāmiñ altına diyöm ot dālarda ⁽⁷⁵⁾ düyöm. ot dālarda düyöm kēser şi~éderdik düyöm kēserdik düyöm. ⁽⁷⁶⁾ demek ki yōmuş. amma şindi hāsında ġönüñ isdiyō hāsını cāniñ isdiyō? ⁽⁷⁷⁾ çoğ şükür verdñe hamdü sánaḷar~ossuñ. alıyōk de yiōk de. hā. öle.
- (78) herife tábi. hē tábi cānım.diriydik o zāman biz. ġöze ġözükümüyōdü.
- (79) bekár mısıñ ġī? allah bir ġurban~oldūm haḷaḷ sūT~emmişē düşürsüñ ġüzel~allahım. sen⁽⁸⁰⁾ bağ hele burda mı okuduyōñ? hā.
- (81) vasiýetiñ var mı? vasiýetiñ var mı? mekine var mı? hā. takşiñ?
- (82) takşiñ? taksi endī ġördük endī. ölence ġaranna muranna ġaḷma.
- (83) ġaḷmāz. ona ġüvenmese satı binip gelmez.
- (84) baḷ helē şindi kī şiyēmiz başbakanımız nēydi adı? tayiPdı erdōan. hı hı. o cümḷurbaşkanı niyē ⁽⁸⁵⁾ fāKir ġomodı. fāKir ġomadı ġızım. allah hayırlı ömür vērşiñ. cenneti ālade ⁽⁸⁶⁾ yèrin vērşiñ. ġurban~oldūm. fāKir ġomadı ġızım. fāKir dērsēñ dōurduñ ⁽⁸⁷⁾ çócuğ noğsanısa saña aylık veriyō bağıtmanıñ~uçú.
- (88) ġay~éderim düşüme girer ġī.
- (89) nedi ġay~edicim.

- (90) araba çağār şeyé aşār bāne. hē. iyé olur. hah hah işşallah işallah Allāh Allāh yokluk vèrmesin (91) ğurban-öldüm Allāh.
- (92) Allāh muradın vèrsin. Allāh muradın vèrsin āmin.
- (93) geçimī işde şey çifçilik pambık buda. hē.
- (94) darı ékerler. işde pambık ékeller.
- (95) tarraıarı var. hökümet vèrdi. bize de vèrdi yirmi dönüm feıan. şindi ékenner vār yök biçen de. hē. şindi (96) şeyé icára vèririk.
- (98) Allāh yardım-eylesin. ölüm tek iş. heç ğafalıĝ ğafalıĝ felc-oldu baķarķan. hē. (99) öle saol diliıne sālık. yoĝ yoĝ yoĝ ğadaıı-ālīm yazıldı yazıldı kōy yazıldı. bak bı yıl de benim (100) ğızım şeyē ğocası öldü saıa ömür. (101) geç yaşında öldü. bu da bu şeyé yardımçıya vèrdiler benim sultanıma. şindi pencere (102) ğapı bir mıılar yūs ğırķa bir mıılar yūs ğırķa mıılar ğırķ liré yapıyómuş. bu böle (103) yardım-ediyo o başıbaķanıımız başıbaķanıımız.
- (105) haral vardıydım ğocá ölüncü baā ğaldı. öy ğalbi ğap. Allāh (106) rahmat-etsin. Allāh-ırahmat-eylesin. amān ğızım. işşallah. bu ğünneri aratmasın (107) ğene şükür kéndimiz kéndimize bakıyók.
- (108) hā zobıya ğayáK zobıya.
- (109) ğurduķ ğayamıyók ğörmüyók. ya cānım pāra pāranıyēnen-ışde bādattan ğelir
- (110) ney ğız?
- (111) para parıyēnen baıın bādatdan ğelir deller.
- (112) amān davııllar düdükler evelden çifte çödu. yā.
- (114) cūma ğünü başılar pazar ğünü ğelin ğelir. o zamana ğadar oyún-oynar cáhaıılar. ataıılar oyünü. şindi (115) heç sevmıyóm ben. iki tenesini everdim düünnen şeyé iki bekāрім var (116) o da yapıdırmadı nişān.
- (117) davıl çalırdı, düdük çalırdı didi gimı düzüllülerdi erkekler-avraTılar düzüllüler ataıılardı oyún-oynardı.
- (118) erkek avraT dēr önde.
- (119) bırdı da oyún çıhardııılar.
- (120) oyún çıkarııılar.
- (121) ö nērde bilicim ben. feyzā.
- (122) ne bilim ben.
- (123) zobıya yáķdıırırdık.
- (124) feyzā şey ney şonuı-adı yā feyzā dáal mı o ğız? feyzā dáal mı? tamam. tama o dēelmiş. tamam.
- (125) ceceli işde bu köyüı bir köyüı ismiymiş ceceli.
- (126) şeyde köyden gelmişimiş. ceceli ceceli var. çúaldıkça.
- (127) ceceli var. cüceli var. hē ceceli.
- (128) kö kö ğöşmüş ğelmişlerimiş.
- (129) ondan da kö kö kö köö emmim-ırahmatlıķ diyō. beri tarafda bēyōlu var yā. hı onnarı (130) işde bizim cin ğaraıar, feyfalıılar şo ğadınıı babasıı anasıı bir dē şeyler ö (131) yokaı ğınıveller. bādat bı de sizin ney deller onnarı.
- (132) feyfanlı.
- (133) dourduķ. evel dourma ğolayıdı. ğız şindiler ıı dēdimi di tokdura ğetmiye yānıyoıar.
- (134) üş ğız üç ğızıdı beniki. hatice heç ğetmedik hasdanıye musdanıye.
- (135) allāh baĝışılasın. ben pambıkdan ğeldim de pambıkımıydı ğız ö? pancārmıydı ğeldim (136) dourdum ğı? amanın.
- (137) şindikiler hasdanıye ğedıyoıer. bilmem ne edıyoıar. yārdırıyoıer. yoĝ-anam.
- (138) ğurban-öldüm-allāh.
- (139) tēze yā çeker yēdirirdik.

- (140) maḷımız varıdı.
- (141) ben saña. evet. teze yā yêrler dıuran avraTlar
- (142) şindi gëndiler yèmiyó sütcüyé vèriyö.
- (143) aha hē öle dèller yâni öle dèller. şey onuñ baş uçlarına ğuran ğonur. ğuran ğonur.
- (144) yoğ olur.
- (145) süpürge dèrik. aḷ basmazdı bizi.
- (146) aḷıma gèldi gène ğoydum bacı bi baḡ.
- (147) yâni ğorḡuyóñ sen?
- (148) ğorḡuyóm anam ben.
- (149) aḷḷah aḷḷah ğorḡma neyimiş yâ. ben aḡa şu evde yaḷız yâtım gène ğorḡmam.
- (150) ğorḡuyóm diyène oḡuyóm ediyóm. ğorḡuyóm diyène oḡuyóm.
- (151) ne bilim.
- (152) kim ô? fèyza. hī.
- (153) āsudiyemiş.
- (154) aysúde sen misiñ? fevzá gètdi mi ola eve gülüm kelē?
- (155) gètdi bèyza.
- (156) gètdiler ammā şeye gètdiler.
- (157) abāv. ğurbanım saña çoḡ datlısıñ. elleriñe ğurbanım seniñ.
- (158) iyé olduḡ mū? mısdaḡam çıḡdı. çekmiş bādat ne güzel şeyden.
- (159) sáa mı?
- (160) benim yoḡ.
- (161) yāvāş ben de süslenmedim. essáh mī? mısdaḡa dèrim bir öğretmen gèldi dèrim (162) föturaḡımızı çekdi ne diyöñ dèrim.
- (163) onu ğaydedeñ. ğaydeder ğaydeder yâni (164) otutdurur mısdaḡam hePisiniñ föturaḡın çeker. aḡa bu şeyde ġiz hac muc görüküyö (165) düyö.
- (166) ne bilim? bize çıḡarsa bize bunnara
- (167) föturaḡ makinesi.
- (168) hī cániñ savolşuñ. seni buriyâ göndersin Aḷḷah. işaḷḷah işaḷḷah böle böle. elleriñe sālıḡ.
- (169) bizim olan dèrkine çirkinsin dèr. çirkinim saña ğurt dıurdu dèrim ne diyöñ sen özelsin (170) dèrim.
- (171) benden şu anda çirkin dè.
- (172) duruyó mu anañ da? aḷḷah baḡşlasıñ.
- (173) abāv.
- (174) hoş geldiñ.
- (175) sáolıñ ayāñıza sālıḡ.
- (176) sáol ġızım sáol éfendim?
- (177) şonu baña ver gülüm kelē.
- (178) cèceli dèmişler. cèceldedir dèmişler. cèceli burası aslı aslım eski köü. bilmiyöm kinē.
- (179) haḷaḷ ossuñ.
- (180) seni de sevdim. nesine gelim güle güle gèt.
- (181) aḷḷah ğöreviñ dadını aldırısın. insan evletine düşürsün. Aḷḷah éyilernen ġarşılaşsın.
- (182) sáol ġızım. sáol sáol güle güle güle gèt.
- (183) Aḷḷah mutḷuluk vèrsin. iki tene avrad gèldi dèrim.

-10-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Çakıroğlu Mahallesi

ANLATAN : Döne Katma

YAŞI : 80

KONU : Evlilik, geçim kaynakları, köyün ihtiyaçları, kışlık hazırlıklar, köyün adının nereden geldiği, Fındıcak Harbi.

- (1) biz dā ğızım-ışde topa! topa! geçiniyók. gótür gótür orda! ğılasen de hoş (2) geldiñ-ı.
- (3) hoş bulduk nene.
- (4) eyi misiñ nasısıñ? Allah-eylig vèrsiñ. köyüñ nesini yazıcıñ da diyəcim ğızım. (5) há há saõluñ ğızım-amma ben bişe bilmüyöm ki soy-adım döne ğatma. va!la ne bilim epı (6) vırım herál yètmiş seksen yaşında vırım. hēye vırım. öle deller-ışde sáar bânzim ğariyedi (7) yiğit láabinen añılır yá öyle düyöler. he köyüñ-adına mırat çağırõlu deller. bilmüyöm (8) ğızım-ışdēveli bu kóy yāñi şeyüdü tēz diyek de ayağdā-ışde şeyinen yāsañ davırınan (9) ğarışık oturu!larımıñmış. bu kóy-ēveli onu dā işdē hārp mı oluyü noluyüsá unnarı ğölü ler. (10) bunnarı da alıyö. beş-on ev dalıyö. hē. ben ğeleli elli sene oldu ğızım. he. elli yıl oldu. hı? (11) āmān bir kirim diyék bizim gördü müz ğara ğünü kim görsüñ ğızım. biz seFilidik ēveli. (12) çocukdu işdē bēn görseñ ben ğoca bir-ı!ıdiyār-adama vardım. babam vèrmiş. ēveli görgü (13) bilgi yōudu yá. yètmiş seksen yaşında varıdı ğoca. ben on dörd-on beş yaşında ğelmişim. (14) herálde om beş on yēdi öle bişiyemişim işde. nē bilim ben ğara ğün çok ğórdúk. ih ben (15) ğeldik kerı iki sene sōra mı nē işde oy-ata!larımıñ. mıhdarrığ-oyu. kōcanıñ-üsdüñe (16) dēvir-ētdiler mıkdarrı zorunan. ná ğadar da dēdise benim hanımım ğēñç şa!a! yok (17) dēdiler-ö bilgili ğörgülü ğızı dēdiler. saar babam da bânzerimiñ ēkmek sābıdı. babam (18) hımarlıdan maraşlı maraşlıõlu irbāam deller babama. hē. benim babamıñ anamıñ aslı (19) maraşlımış. pir-a!medölul!ardanımıñ dēdem. babama nēnem işde onnarı geçinmiş. (20) sañā-ömür. yēdi sene mıkdarrık yāpdı ğoca burada. işde ne bilim ğızım. sándalye ğetir (21) ğızım.
- (22) anāne başğa yóh.
- (23) içerden getiriñ-ele ğop ğop ğop ğop gel.
- (24) hoş geldiñ. selāmún-āleyküm nēdisiz?
- (25) há.
- (26) bēnden bişe bilmüyöm. o ğünneriñi esgi ğünneriñi ānat baña düyü.
- (27) yāv bi annadıversene. he.
- (28) ğelmişden ğemişden düyü işde.
- (29) hēye ğızım bizim esgi ğünnerimiz seFillıdı. ğara ğünü çok ğórdúk. bizim (30) ğórdü müz ğünü A!la! kimseler görmesiñ ne bilim. ne bilim ben işde ğara ğün çok. şindik (31) bunnár benden daha a!ıllı. ben bişe bilmüyöm. bu bēnim-ölüm. şo da ölüm sayılır. ğoñşum.
- (32) çocuklara geŞ dē. içeri alıñ çocukları.
- (33) cānna sālık. ba! benim-anam ğa.
- (34) há.
- (35) hē.
- (36) çócüm bēnim yēdi ölüm-oldu. biri öldü. yeñi yeñi öldü. há şurda evi vār. şu (36) çinkó evi yeTi sekiz táne ölu varıdı. hēç-ēvermedi. biz-ēverdik-ışde yāzın birini. ğēçindi (37) sañā-ömür. altı da ğızım-oldu. üçü öldü. üçü ğaldı işde. hıken çocūkan

- öldüler. èvelí bişe ⁽³⁸⁾ yóudu yá gızamık çıharüyöler, çiçek çıharüyöler, bağılmüyö ölüyö. seFillîdi èveli gızım. háye. ⁽³⁹⁾ şindî çocukların başı ârı saba doğdura ulaşî.
- ⁽⁴⁰⁾ Aļlahım kán vèrdi.
- ⁽⁴¹⁾ heye. sālīg-ocāı yoğ gızım.
- ⁽⁴²⁾ sālīg-ocāı yok.
- ⁽⁴³⁾ sālīg-ocāı yok.
- ⁽⁴⁴⁾ sālīg-ocāmız yok. okulumuz da var şorda ıcık bir mērede. şöyle burda. hē.
- ⁽⁴⁵⁾ sālīg-ocāından perişanık. sālīg-ocāı.
- ⁽⁴⁶⁾ sālīg-ocāmız yok gızım. cāmımız da yōdu. gēne sağısuñ vatandaş-ışde ⁽⁴⁷⁾ şoriye yeñi bir cāmı diñeltdiler. há. cāmımız-oldu. mēzārřimiz da şu yázıda. mēdet der gızım ⁽⁴⁸⁾ yáni mezārřimiz ğariban dōrusu. bağımsız, ğarip. mıkdar noqtsuñ ki güllüm. inán ki bilmiyöm ben. işde ⁽⁴⁹⁾ mezerliklemiz hep ğarip. sursüz. hē. işde köy.
- ⁽⁵⁰⁾ tēlimizi, düyōduğ. ābi suru vār. hē.
- ⁽⁵¹⁾ há. he. suru yōk. bişesi yok. súyü yōğ-āñ dōrusu cēnezē ğılacak yēri yōk. cēneze yüyácek yēri yōk mezerriğde. işde seFil bura ğarip köy. evlerde var.
- ⁽⁵²⁾ evlerde de var.
- ⁽⁵³⁾ evlere var çekdirdik.
- ⁽⁵⁴⁾ devlet de çekdirdi ō.
- ⁽⁵⁵⁾ çok şükür.
- ⁽⁵⁶⁾ hē. nisbeten eskisikimi nisbeten. èvel gızım èvel haşe senden ğoca doñ ğazanı ⁽⁵⁷⁾ olurdu. onu ğötürürdük de ta bu derelere ğēderdik çamaşır yumúyē. şimdi oda kaçdı. ⁽⁵⁸⁾ herkiş-evine uFak teFek ğetirip işde yüyō. çamaşır yukāmiye ğēderdik. Tabi. toplanırdık ⁽⁵⁹⁾ bir-iki ğişi olup. deterjen bi yēde yōudu gızım. meşe odunu yakardı. onuñ külüyñēn ⁽⁶⁰⁾ su ğurardı. onu durultdurdup çamaşıra dōkērdik. ızıcık bir sabın alırdık şuncāız onu daa ⁽⁶¹⁾ çocūumuzuñ bēzine de artırağ derdik. ōle ōle yurduğ-ışde. işde èvel ğōñüllerdı gızım. sen ⁽⁶²⁾ beni sōlediyōñ. şimdi rabbiyā şükür. genē-ō-adar dāğal.
- ⁽⁶³⁾ ğēçim gızım çitcilik yapıyōler-ışde uFak teFek. kiminiñ-on dönüm kiminiñ ⁽⁶⁴⁾ yirmi dönüm bir tarrası vār-ışde .uFak teFek çócūm.
- ⁽⁶⁵⁾ çilekten domatisden işcilik vār.
- ⁽⁶⁶⁾ hē tomatosÇuluğ yapıyōlar.
- ⁽⁶⁷⁾ heē çilek vār. domates vār.
- ⁽⁶⁸⁾ hē çilek vār. tomatıs vār. hē.
- ⁽⁶⁹⁾ elma da oluyō.
- ⁽⁷⁰⁾ gızım nēy-olucu kōyde ki? bağığal niyē yoğ gızım başğa.
- ⁽⁷¹⁾ bağığal yok. da çarşidan-alıllar yiyenim.
- ⁽⁷²⁾ çarşidan-ışde ğēdenner cūmādan cūmāyā ēviniñ-ihdiyecini alır ⁽⁷³⁾ Türğōludan neyden.
- ⁽⁷⁴⁾ Türğōlu’na ğēdiyōk.
- ⁽⁷⁵⁾ uFak teFēğ-alıllar. Paħcada ne o işde zepze dikerik tor tomatos niyē ⁽⁷⁶⁾ baÇcādan.
- ⁽⁷⁷⁾ bāzı şeylerden fayđalanıyōlar baħceden bādan.
- ⁽⁷⁸⁾ hē. bağ dikerik onnardan. işde būdadan-ēderik. małcılık ediyōk. bir-iki inek ayranımızı onnan-ēdiyōk. nōlucu kōyüñ-işi gızım.
- ⁽⁷⁹⁾ baña mı? yōk. yōk. āman gızım ne bilim. biļlim. biļlim. esgi düünner-ışdē aļlahıñ-emrinen-añıırdı. cūzī èvel havla yēllerdi. nişán daKıyōk dēllerdi. bir teneke niyē bir havla alıııırdı onu yēllerdi. işdē kimī mevlidlü ēderdi. kimī işde aPdağ ğetirir davıl çaldırır bōle alıııırdı.
- ⁽⁸⁰⁾ üç gün. hē. davar kēseller-uFak teFēğ kēseller. tábī gelen sāmene yēmek çıharıyōlar.

- ⁽⁸¹⁾ āman ğızım nè yápıcıñ. işde ğuru fasúlye alıllar. işde patetis alllık. pirīç tomatıs işde. herkeş gücünüñ yētdiñ yápardı ğızım.
- ⁽⁸²⁾ ārıyácı. ārıyácı ğızım? ben yēdi ołanı ikiken ēverdim ikisini. ğalanķına da babalarıda öldü. āħa babasınıñ öldüünde bu benim gücÇük ołan şú benim.
- ⁽⁸³⁾ bu ğaç yášıdıyadı babasınıñ öldüünde?
- ⁽⁸⁴⁾ babasınıñ öldüün de bu doħuz yášıdıyēdi. hē doħuz yášındıyēdi. bu çiten ēvelī öküznen sürellerdi sırdan ayrı. motur mutur bulunmazdı. ğızım ēveli yōdu. ātınan sürellerdī.
- ⁽⁸⁵⁾ hòş geldīñ.
- ⁽⁸⁶⁾ işde öküz dēller. onnan boyúndurūnan oēle sürellerdi. ēvel seFilīdi ğızım. şindī gücü yēten işde trakTör alıyō bilmem nè ediyō onnan sürüyō.
- ⁽⁸⁷⁾ şōle yáparım diyē.
- ⁽⁸⁸⁾ nè yápıcık ğızım işdē. ğuru fāsilyéyī sulu yápardık. ét ğavırurduk içine ıcık işde tomatos Pekmezi ğorduk. biber salçası ğorduk. ⁽⁸⁹⁾ işde étini ğorduk, yápardık. bulğur āşı varsa bulğur aşı bişirirdik. pirinc ołur bulubilillerse pirinç bişirirdik. işde bunnan sávardıkk düünümüzü.
- ⁽⁹⁰⁾ hē. bir qōn birin bir qōn birin. oēle éderdik.
- ⁽⁹¹⁾ fāsilyéyi eñ ável haşlardık. sōrada işdē sákızı çıksıñ diyi ıslardık. suyunu alırdık. yúrduk ari sili dökerdik ğazanıñ içine. yēmek çog ołurdu.
- ⁽⁹²⁾ yápar doñ ğazanıynan.
- ⁽⁹³⁾ ğoca māsēre ğazanı ołurdu bōle baķır ğazandan. hē onnan bişirirdik. adamına göre yápardık.
- ⁽⁹⁴⁾ yüz kişi fēlan ołdū zāman.
- ⁽⁹⁵⁾ heyē. o zāman çog ołurdu. işde oēle éderdik.
- ⁽⁹⁶⁾ dōme de bişirirdik. hē ołurdu oda ołurdu. dōme de bişirirdik.
- ⁽⁹⁷⁾ dōmúyē işdē dēārmen ēvel burada bir sú dēārmeni varıdı suda yásak ⁽⁹⁸⁾ ołdu. şindī herkeş şú bāçiyē götürüyō. Türkōluna götürüyō. orda ⁽⁹⁹⁾ dōdürüyō. getiriyō dōmiye. işde būdamızdan dōdürüyōk. būdamız hışlı ⁽¹⁰⁰⁾ ołurdu. evel çavdar ołurdu. satın alırdık maraşdan. iki torba niyē satın alırdık. getirir dōdürür getirirdik.
- ⁽¹⁰¹⁾ onnarnan hē.
- ⁽¹⁰²⁾ hī? hē oēle diyōler ğızım āmma işde ne bilīm. bizde ołmadı şükür. bāzileri oēle çocukları al basmış ölmüş niyē dēller.
- ⁽¹⁰³⁾ nè bilīm ğızım. ğaçán mı arıyacıñ işde. ğaçán ğaçıyō. ğaçmıyán ğaçmıyō. tek dük ołuyō. uFak teFek ołuyō.
- ⁽¹⁰⁴⁾ durumu ołannar ğaçıyō.
- ⁽¹⁰⁵⁾ zór durumda ğalıyō. şindi ēvlenecek durumu ołmuyō ki adamıñ.
- ⁽¹⁰⁶⁾ hē oyle ołuyō. oñsüz oluyō. baķımsız oluyō. hē oyle. hē tábi o zāman ğaçıyō.
- ⁽¹⁰⁷⁾ ğörmedim. savāşı maraş ołayını oēle duyduym da ğörmedim. yānı maraşıñ harbi ołmuş dēdiler dē yānı ben duymadım.
- ⁽¹⁰⁸⁾ ołdu da.
- ⁽¹⁰⁹⁾ hē. hī? ha Şorda işde. ğörmedik amma bizim dēdemiz babamız yápmış.
- ⁽¹¹⁰⁾ hē. dēdem irahmatlıĝ girmiş savāşa.
- ⁽¹¹¹⁾ babasıda giriķ.
- ⁽¹¹²⁾ hē. babamda girmiş.
- ⁽¹¹³⁾ maraşımızıñ.
- ⁽¹¹⁴⁾ hē. yášlımız dēdem irahmatlıĝ babam maraşıĝ.
- ⁽¹¹⁵⁾ buruyā maraşdān murad oļu dēller bir kāfir ērmeni maraşdan ondan sōna ⁽¹¹⁶⁾ burıyē geliyō yáparken bū Fınducák tarafı var bū dönüklüde Fınducák ⁽¹¹⁷⁾ var. ordan ērmeni getiriyō. ondan sōna onnarda çitçılı yápiyō ⁽¹¹⁸⁾ burda ũ orlarda buruyā sürüken

- bu depelerde bunların ikisi de peydahlánmış. ondan sōna ⁽¹¹⁹⁾ ortak dēmişler ben bu çiflij satiyóm satıncı yirmi dönüm ěrmeni burıyá alıyó ⁽¹²⁰⁾ hālen gēden sene gētdi bizim şeye gētdirdi gētdiler. yimi dört ěrmeni ⁽¹²¹⁾ dapusun alđılar gēldiler isimleri hālen.
- ⁽¹²²⁾ ěrmeni var mı şúan da var mı burda? baráber ossuñ.
- ⁽¹²³⁾ sōna yákdılar.
- ⁽¹²⁴⁾ maraş olayında sorā mı?
- ⁽¹²⁵⁾ zaten murat olu yılı bin dokuz yüz ondan sora da evlerin yákdılar. yıkdılar. ⁽¹²⁶⁾ hālen ā şúrda şú tarafda. öbür tarafda daha duruyó. duruyó. ondan sona yákdılar. ⁽¹²⁷⁾ bura mırat çákırólu. öle ğalmış. hā çitçilerde eski ismide.
- ⁽¹²⁸⁾ bēnim adım ömer. güneş. ben dē ělliye gēşdim. yášım ělli altı dóumluyúm. ben büögüm. ⁽¹²⁹⁾ rahmatlık bunuñ olu var yá. ⁽¹³⁰⁾ öldü yá. biz onnan yášadıķ. heralde daha ondan evel.
- ⁽¹³¹⁾ bunuñ babası o harbe girmişimiş.
- ⁽¹³²⁾ hē. bizim babamız girmiş.
- ⁽¹³³⁾ hatırladım şöyle bir olay var. burda beş dene müslüman evi varımış. malcı yá ěrmenilernen ⁽¹³⁴⁾ barabar oturułlarmış. barabar oturułlarmış yókmuş. aralarında herhangi bir problem ⁽¹³⁵⁾ yókmuş. bũ bahcānıñ orda bir ayran var. demir demir yólu varmış. orda işçiler ⁽¹³⁶⁾ barabar çalışırımış ěrmenilerle müslümannar. çavışi ěrmeni olursa şefi müslüman olurmuş. hükümetiñ diyēni emmim ⁽¹³⁷⁾ varımış. kel memmet babamıñ büüyöğü. o da ileri gēleniymiş buralarıñ. ⁽¹³⁸⁾ bu yāni sayılan bir kişiymiş. maraş hidayetinde de. bir gün ó tónele ⁽¹³⁹⁾ varıyó kine ayran tónáline orda çalışán türk işçilerden azgınnıkda āz türk işçileri. ⁽¹⁴⁰⁾ orda o arkadaşlara soruyó. diyó kine yāv nēre gētdi fiłan fiłan kişiler ⁽¹⁴¹⁾ burda çalışıyódu. nēre gētdi bunnar? düyó. soruyó. bilmiyók diyólar tábi. bilmiyók. ⁽¹⁴²⁾ ó oranıñ üs yānda kesmediyēmiş orda. kesmeniñ içine dōru yóharı çıkıyó kine ⁽¹⁴³⁾ o dēdi kişilerin kimini baızlamışlar, kimini asmışlar, öldürmüşler. ⁽¹⁴⁴⁾ tábi ěrmeniniñ şeyé başga. yápti şeyleri. ordan maraşá gētmışler. şefleri maraşdıyēmiş. ⁽¹⁴⁵⁾ benim babamıñ annatması. maraşlıyá kişiyé durumu annadıyó yá böle böle ⁽¹⁴⁶⁾ bir qarışgannık olmuş. buranın düyó işini gēdiñ düzleñ. ordan da işde bayā ⁽¹⁴⁷⁾ bir qarışgannık oluncú ufak tefek şeyler başlıyó ğayrı. buranıñ harP sebebi ⁽¹⁴⁸⁾ başlıyó. yāni ğerginnikleri başlıyó. hādiseleri. o aradā bu maraşá emmime ⁽¹⁴⁹⁾ kel memmet dēllerimiş. maraşá kel memmet habar vērđi bu konuyú ⁽¹⁵⁰⁾ diyin emmimi asma ğararı vērmişler. emmime bāçada bir çınar var. tarihi ⁽¹⁵¹⁾ bir çınarmış dēmek ki o çınara asılıcılarımış. emmime içerden haber gēliyó. ⁽¹⁵²⁾ diyó kine sen bu memleketi terK ediciñ. çıkıcıñ burdan. varıyó ğayseriyé ⁽¹⁵³⁾ yerleşiyó. emmim ğayseriyé yerleşiyó. mallarını varlını haber veriyó. ğayseriyé ⁽¹⁵⁴⁾ varıp yerleşiyó. bir gün diyó ğeçe bir ğar yadı diyó babam. ğar ğuşáķda diyó. ⁽¹⁵⁵⁾ emmimiñ sóy adı memmet sóy adı ğaplan. ğayseriyé yerleşiyó. ğar ⁽¹⁵⁶⁾ yadı diyó babam. iki ğardeşlerimiş bunar. bekçi ğalıyó evlerde. bir çī ğopdu diyó ⁽¹⁵⁷⁾ köyüñ içine diyó ğarışgannık. ğarışgannık ğopuncú diyó dışarı çıkđıdımıdi ⁽¹⁵⁸⁾ diyó bu só arhadaşın annatmış oldu yer findicáķda denilen yerde kürt ⁽¹⁵⁹⁾ çeteleri gēlmiş, basmış. ordan ğaçmışlar. löbetçileri varmış burda ⁽¹⁶⁰⁾ köyüñ üs yānda. burdan çoğ bayā yeri asgeriyé vērđiler arhadaş. babamgil ⁽¹⁶¹⁾ diyókinē bu zebzelerimizi bā olarak burıye gēlmiş. ğaçmışlar ěrmeniler findicáķdan. ⁽¹⁶²⁾ burıyá gēlip burda asgeriyé birli oldunu biliyóler yá bunnarıñ yānna geliyólar. ⁽¹⁶³⁾ şindi bizi de bunnar öldürür, ğaçar. öldürürler. öldürürler bizi diyé burdan ⁽¹⁶⁴⁾ ğacıyólar ğuşáķda ğar imalıyá düşüyólar. imalı köyüne ēnen yóluñ orıyá.
- ⁽¹⁶⁵⁾ içimiz kitlendi diyó. şú ılık su tarana şōrası aķıdaķ diyó.

- ⁽¹⁶⁶⁾ hösün—ali dedemiñ yánna uruyólar. emmiölu biz gèdiyök diyólar. o zámının ⁽¹⁶⁷⁾ vaqında onu yármış gètmış. babamgil gar burda diyö. adamlar bunun babası aha ⁽¹⁶⁸⁾ burıya sımaz. o zámandā.
- ⁽¹⁶⁹⁾ heybetliydi. sen gèt diyö onnar gaçıyó. qulları işde düyö devletin sen düyö çarıyó ⁽¹⁷⁰⁾ düyö ki ebemizē bir ırāhma bacı diyö ali efendi nérde düyö. ali nerde ⁽¹⁷¹⁾ düyö. onuñ öle emriyik düyö. biz de çáyın haticá anam çól çócuğ o dāa ⁽¹⁷²⁾ düşürmesiñ. ben—ölürsem—allāh yárdım—etsiñ. ben de ölmesem gorkmasıñ ⁽¹⁷³⁾ düyö. öyle iş yapışıyó yáni bir pislik de olmuyó allāh var. ordā tābi o aralarda ⁽¹⁷⁴⁾ finducāda çeteler basmış imalıya gèlmişler. yáni çetelere çete dedim asger ⁽¹⁷⁵⁾ şimdikin—asgeri. ekmek yaparmış gadınnar. çeteleri beslerdi. çete gumandanına ⁽¹⁷⁶⁾ haber veriyólar. ya burıya iki adam geldi. nēci bunnar? cāsus mu? ⁽¹⁷⁷⁾ işde tā imalıdan büyükleri çarıyó. çete gumandanı. biri çakırólundan ⁽¹⁷⁸⁾ bunnar diyólar. nōldu? böle böle oldu. burıya gèldiler findicāğdan. ⁽¹⁷⁹⁾ tamam. tamam diyö. geri bu ermenilerin—elvan hatını biliñ mi? ⁽¹⁸⁰⁾ çete gumandanı biliyöm. kēsebilir misiñiz? kēserik diyö. kēsmiyē salmıyöler. ⁽¹⁸¹⁾ çünkü iç içe yaşıyólar ya acāba bunnar işde biz bilgi verirde asgere dayak ⁽¹⁸²⁾ verdirdi diye onnarı geride elvan hatını kēsmiyē göndermiyö çete gumandanı. ⁽¹⁸³⁾ başkaların gönderiyólar. yáni işde şú yóğarda istikām yerleri varmış ⁽¹⁸⁴⁾ bu ermenileriñ. hāla yerleri belli. daha geliyö. gidip gece asger basıyö. ⁽¹⁸⁵⁾ çeviriyö her tarafı. çete şó garşılara taK gāyalımı bir yer var—orda. makineli ⁽¹⁸⁶⁾ tūfā düyö ora gondurak diyö. çeteleri ora aldiriyö. bir tek tüfek var makinalı. dediler kine ⁽¹⁸⁷⁾ düyö bize de dediler kine düyö şindi makinalı tüfeāñ oldu yerde köyüñ—içine ⁽¹⁸⁸⁾ iki elçi gönderiyöler. köyüñ içine iki elçi gönderiyö. tēslim olullarsā ⁽¹⁸⁹⁾ tēslim—olullarsa elçilerin aynı izine geri dōnecek. makinalı tüfeāñ oldu bize ⁽¹⁹⁰⁾ geri dōnecek. tēslim—olmazlarsa atış serbez dediler. tēslim—olmazlarsa ⁽¹⁹¹⁾ atış serbez dediler. dāniyók düyö şó sekidiyemiş ırāhmatlık ⁽¹⁹²⁾ babam ırāhmatlık. elçiler diyö kimsenin habarı yoğ. hēr taraf sarıldı ⁽¹⁹³⁾ düyö çetelernen. onnarıñ asgerlerinde düyö. soyundular o ğarda düyö. gar ⁽¹⁹⁴⁾ var düyö. bir—atlet kiłot ğaldı düyö. silāhleri çatdılar, spora çıkdılar. ⁽¹⁹⁵⁾ sábah sporu yapıyólar düyö. çoğ disiplinli asgerler düyö. elçiler makinalı tüfeāñ ⁽¹⁹⁶⁾ yandan çıkdılar düyö. burda denetleme yapallarmış asgerleriñ şú oldu yerde. ⁽¹⁹⁷⁾ alekir—alanı varmış onnar giyinirlerimiş. dīniök. biz biliyök tābi diyöler. arekir—āyā ⁽¹⁹⁸⁾ düyö pusula sundular düyö. pusuluyā bakmış arekir—ā diyö. dōsdum dēmiş—işde ⁽¹⁹⁹⁾ Allāhıñ tağdiri. dosdum bizim çıkdı siz olşu vērmeñ düyö elçilere. siz şú deriyē ⁽²⁰⁰⁾ yokarı gēdiñ diyö yáni. bak. bak. bak allāhıñ işine. bak sen teslim olmadıñ belli düyö. ⁽²⁰¹⁾ siz şú deriyē yokarı şú deriyē düyö onnar. o zámāna ğadar ataş başladı. ⁽²⁰²⁾ hē böle annadırdı rahmatlık.
- ⁽²⁰³⁾ ğaçıqlar gèdikler işde çeteler bira aşşā.
- ⁽²⁰⁴⁾ çoğ annadırlardı.
- ⁽²⁰⁵⁾ babam ırāhmatlık da çetiyē ğarışdı.
- ⁽²⁰⁶⁾ babam da çoğ—annadırdı zāten. o zámān om beş on—altı yášımda vardım ben heral.
- ⁽²⁰⁷⁾ sábahlıñ şurdā şú karşıda iki üç dene şeyit veriyólar.
- ⁽²⁰⁸⁾ şeyit verdiler mi?
- ⁽²⁰⁹⁾ hucúm borusu çalmış sábahlıñ köyüñ içine düyö. basdılar hucumu diyēni diyö bir ğaş dānesi düyö ⁽²¹⁰⁾ duvardan delik—açmışlar düyö. asger atdın düşürdü düyö.
- ⁽²¹¹⁾ yirmiler. yirmilerde.
- ⁽²¹²⁾ yirmilerde. işi bitince burıya geliyöler. yer yer yer yēr sürdülēr çihartdılar.
- ⁽²¹³⁾ emmiñi onnar ğaybedik işde.
- ⁽²¹⁴⁾ mūacir de varıdı amma çoğ—az ğaldı. ⁽²¹⁵⁾ ğalmadı gimi bişiy. ⁽²¹⁶⁾ bir—ev ğaldı. onnarda sōradan bin dokuz yüz ğaladibine gèldiler bin dokuz yüz. ⁽²¹⁷⁾ babam—ırāhmatlık kāyēymiş otuz—altıda. hē. onlarda da çoğ ev ğalmadı. bir ev de burda ğaldı.

- (218) kimi osmaniyé aşşá gètdi kimi maraşá gètdi.
 — (219) āfiyét-ossuñ.
 — (220) ēvet. afiyét-ossuñ. sáolũñ.
 — (221) sáol. sen de sáol. ha!al-ossuñ dā. heyye. bilmiyöm. dolanıyó.
 — (222) evet.
 — (223) o işde ölen rahmatlıñ çocukları.
 — (224) bənim torun bu. torun. ölen-ırahmatlıñ gızı işde. torun.
 — (225) yoğ duruyö çocukları, hanımı duruyö. duruyö.
 — (226) bı yıl o!an everdik işde. birisinde aha bunuñ-öluna verdiydi. üç gız gèlin etdi.
 — (227) hē gızınıñ birini üsdüme vèrdi.
 — (228) heye. bir o!anıda biz everdik. sekiz tene. aha okuyö. kimi türkó!unda kimi burda çocukũñ
 — (229) al!ah hayıllısını vèrsiñ. eñ büyüğü benim o!annan-evli sate. duruyö hanımı yáni. yoğ.
 — (230) siz hangi köye gètmek istiyóñuz?
 — (231) şúrdā galedibi mi? yoğ. yoğ.
 — (232) ima!ıda.
 — (233) şakirler mi düyöler?
 — (234) hah şú yamacıñ orda. bura o da.
 — (235) orada bura. orada bura bā!ı. dōru. (236) siz bācá istikámetinde. (237) varyó işde dōru.
 — (238) oruyá göşdüler.
 — (239) bācē istikámetine de ūrıyám-uramağ istiyóñ?
 — (240) yoğ o tarafı. bura soñ. bura eñ soñ köy.
 — (241) hani orda bir yáşlı bir-amcá var da onuñ-uçún sordum yáni.
 — (242) nerde dediñ?
 — (243) memmetgil var yá.
 — (244) hā o yáşlı.
 — (245) bāçiyé dōru.
 — (246) seksēn üsdünde. sekseniñ üsdünde.
 — (247) misāfirleriñe sórsanā?
 — (248) tamam bacı.
 — (249) dōrudur nene.
 — (250) siz de. o ğarınıñ yánna gètsiñ.
 — (251) mihdar nérde mihdar? şey galedibiniñ mikhdarı.
 — (252) hā. memmet. memmet dēmiş.
 — (253) sáol ğızım. saol ğızım
 — (254) sáolũñ. al!ah yól açık!ı vèrsiñ.
 — (255) güle gülē. sáol. sáol.

-11-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Çobantepe Mahallesi
 ANLATAN : Fatma Demiröz
 YAŞI : 69
 KONU : Sağlık sorunları, çocukluk, evlilik, bayramlar.

- (1) fatma demiröz. hııı.
 – (2) diélím amma ben. böbreklerim hē işde nasılsā?
 – (3) hē. öle dèller. bënım ebemiñ~adıyımíssım bën. fatma ğurmuşlar. sona da ebemiñ~adını. öle çarıllar kütükde. (4) fatma demiröz. şindi fatē bacı. nēne dèller çocuklar. hē. işde.
 – (5) atmış dohuza girdim. hııı. yüz aha şú anam. anam hē. hasda oldu hē.
 – (6) yüz yaşında. gëndini biliyö.
 – (7) maşallah bu akilli ğarı. ben hocam Şindi bişē oldumúydü ben buna sorarım. ana şú şöle (8) oldu mu diyēni. tamam dēr. ö öle diyél de böle dēr.
 – (9) anā bēş dağga oturma kaç.
 – (10) hēç ğonuşmam.
 – (11) bunuñ da yüzünde bir bën varıdı. aldırdık. on on~iki on~üç sēne oldu añğaradan aldırdıkıdı. tekrar ğēne ğeri başladı.
 – (12) çöğ ğeldi gözünüñ~önüne. ta bir gözü görmez~oldu. ğapandı. añğarada akrabālar vardı (13) çocuklar götüşdü. ğarı yirmi dört ğün durdu hasdānada.
 – (14) şindikī mi işde tekrār ğēne ğeri buralarına acerledi. olannar götüşdü aldırdı. (15) dediler ki yā şey bën nakli yapılacék. götüşdük. bu seferde dēdikī bën nakli gēndi (16) ihdiyār şı~olamaz dēdi dayānamaz. uyútsak ayáhamaz. narhoz vērsek dayānamaz dēdi. eñ (17) az dēdi bunun~ameliyeti altı saāt sürececek dēdi. hııı.
 – (18) ē bizde dēdik ki elimizdāni hocām göz göre göre götüşek de biz işde intihār~etmiş ğimi (19) bişē ēderik dēğ mi amma biz bunu? hııı. hah.
 – (20) hē. ğöhsúnā şey ētdiler işde. şē bayramdan sona ğöhsúna götüşükler işde.
 – (21) (...)
 – (22) buyúruñ ne diyósāz? ğeliñ bir çáy bişiriñ.
 – (23) işdē bayramdan sona gēndisine de dayanamadı. işde Alłah ne ömür vērdisē sahaār.
 – (24) saol ana.
 – (25) biráz oturúyö. oturúyö. biráz arhasın yástık mustuk ğoyúyok oturuyö şöle.
 – (26) hē. şindi işde suılar kēsildi. buraları temizliyem de dēdim. sabahlıñ ğaydı mıdı. baada (27) düyö bir kilö bişē alıP ğaldırma dēdi tokdur. ē niēdim? bu yalıuz ihtiyér. ben yalıñızım. ğız (28) yók. ğelin yók. eviñ~içinde. bir yōmiyéci aylık dutsañ yávrum halıñı mı sēerdiyém? (29) nedī yaılan sōliyém. bir hōkümetiñ vērđi üç aylıqdan. ğēne kēsine ömrüne (30) bereket vērsiñ. alłah áşgerleriñ burnunu ğanatmasıñ. işde bunnan biz ğeçiniyók. (31) nēdi yaılan sōliyēk. şōliyēk böliyēk diyē işde.
 – (32) bendē afedersiñ kis~aldırdım dört buçúk kilö. hē. hēç. ne bilim ki işdē.
 – (33) hēç bilmedim. çüñkü dā ğēt. oduna ğēt. meselā yáhacā ğēt. ben benden hēç habarım ğalmamış.
 – (34) ēsgiden beri ğeldim iş. on dört yaşında. aman~işde elim işe yētmış başlamıssım. aha bu ğılığ (35) ğeleneçā daha da alłah elden~ayā ğoymasıñ ne diyim cıerim işde. başga bişē dēmiyim. hı hı.
 – (36) vallā çocuklum nāsıl ğeçici çócum. ben saā bişē diyém mi? işde benim böyüdüm ğū n elimde şöle (37) işe yētdi ben bu işe ğatıldım. aha şurda aha burda dērkenne alłah bir ömür vērđi (38) on dört yaşadıq. ondan sona bir adama alłah nasiP~ētdi vardık. ondan sonadā bēnde (39) mi oldu hata? adamda mı oldu? dēdiler ki bën haralda ben beni

bilerekden bir hatā yapmadım gëndine ⁽⁴⁰⁾ ğarşı. gendi de beni sever ben de gëndini severdim. yálan sōlemiyek-evlaTım ⁽⁴¹⁾ yérindesin. işde sonadan da dēdilerki kimi mıska étmiş kimi bŭō étmiş. ben eve ⁽⁴²⁾ varırsam adam başını alır gēderdi. bēni gördümŭdü. dāyá gēderdi dışarı çıkdımmıdı ⁽⁴³⁾ hēç eve ūramazdı. gēne gēri ğor gēderdi. eve hēç gēlmezdi.

— ⁽⁴⁴⁾ bir ğayımbabam vardı. aḷḷah nurda yátsıñ. bir ğaynanam varıdı. ne bilim ki uruflarıydım ⁽⁴⁵⁾ ben de gëndileri severdim. mefāt-ēderken ben bīradıyédım. gēlini ⁽⁴⁶⁾ gēterek dēmişler. ḡabar sálsak keşke gēlse dēmiş. ⁽⁴⁷⁾ ölmüyéP öllüm de dēmiş götürüP mezerime bir çit sú dōksün hēç olısuñ öle yŭrām sōsuñ bēnim dēmiş ⁽⁴⁸⁾ ğayımbabam rahmatlık. gētmedim. bēnim biráz terslīm dutdu. sona akrabālar vardı onnar gēldi ⁽⁴⁹⁾ beni götürdüler. ğayımbabamıñ mezārine suyú dōkdüm gēldim gētdim. gēnede çocukları ⁽⁵⁰⁾ gēlir beni görüllēr. hasda olḷum hanımı gēlir. bir kötŭlŭne ayrılmadık birbirmüzden. ēltilerim niyém işde gēliller. ⁽⁵¹⁾ çocuklar baña anneanne bŭōk anne dēller adamıñ çocukları. düñnümüz olur gēlir. hasdamız olur gēlir. bis ⁽⁵²⁾ gēndilere gēderik. yāni bir kötŭlŭne ayrılmadık. ondan sona buriyá gēldik tekrár ⁽⁵³⁾ gēne gēri. o gündür bugündür işde baba evine hıżmat-ēdiyóm. ğara ğadere hıżmat-ēdiyóm o gündür bu gündür ⁽⁵⁴⁾ işde. ōḷan olmadı. ğız olmadı. çol çocuk olmadı. yoğ. bir bişé yoğ. ⁽⁵⁵⁾ önnarıñ çocuklarına hıżmat-ētdim. dōllerini everdım. ğızlarını gēlin-ētdim anamıñ. torunnarına yardımcı olđum. hē.

— ⁽⁵⁶⁾ āmin. nē biliyim vaḷḷaha. işde hayır ise hayır. ne bilim aḷḷah hayır defterimize yázıñ. ⁽⁵⁷⁾ ğurban-olđum. muhammed ūmmetiynen aḷḷah. ondan sona da işde başımıza bir ⁽⁵⁸⁾ ⁽⁵⁹⁾ āmeliyát gēldi. şindi ğōsŭmde de bir āmeliyát olucúm. safra kesemde daş var gēne ameliyát olucum.

— ⁽⁶⁰⁾ ğōsŭmde de bir olđu on on beş sene olđu bir bēz pēydaha gēldi. götürdüm kist ⁽⁶¹⁾ olabilir dēdiler. yā bezesi olabilir dēdiler. bir de bacım ğōsünden ameliyát oldu. ⁽⁶²⁾ onda mefāt-ētdi. ne bilim işde öle irahat duruyók şindilik.

— ⁽⁶⁴⁾ dērt. dērdim çoğ da işde başıñız ārımasıñ.

— ⁽⁶⁵⁾ aḷḷaha şŭkŭrler ossuñ.

— ⁽⁶⁶⁾ şindi şiğ götürüyödük işde bir pansúmana götürüyödük. dōller arabiyēnen götürüyölerdi. o da boqn de ⁽⁶⁷⁾ ebe dēdi ki Teyze ben yōom. bayram tatili niyē giriyo ortıyá dēdi. gēldi buriyē öteberi ⁽⁶⁸⁾ vērđi. sen yap dēdi bir de dēdi şiğ götürŭñ ācile dēdi. bir aradan görsetiñ ben geleneÇe dēdi.

— ⁽⁶⁹⁾ çoğ oyúldu burası böle oyúldu. bŭōk bir gülleler içine girerdi oyúḷan yēriñ. tēz doḷdu ⁽⁷⁰⁾ gēne gēri. yāni ben bu ğadar doḷdŭnu tām tēz doḷdŭnu istemedim.

— ⁽⁷¹⁾ yüz dört.

— ⁽⁷²⁾ hē. işde ne bilim ēsgilerdēn bir şey-olmuş. harP mi olmuş nēm-olmuş. bunuñ aklı yētmezimiş. ⁽⁷³⁾ gēderimiş orda burda ekmek ğırı ne toḷlar etāne ğoyár yērimiş. hē.

— ⁽⁷⁴⁾ hē. ondan sona sabahlın diyóm ki ana diyóm şunnarıñ şunnara bak da diyóm şunnarı ⁽⁷⁵⁾ ihtiyārleri biliyoñ diyóm. ben diyö öksŭzlŭnen mēydana gēldim diyö. ben öksŭzlŭk ⁽⁷⁶⁾ içinde. babası ölük sizlere ömŭr. babaḷınan mēydana gēldim diyö. sāmı soḷumu mu ⁽⁷⁷⁾ gördŭmmŭ kine niyém olđŭnu bilim diyö. öle diyö işde.

— ⁽⁷⁸⁾ yok. bizim burda öle hırdŭllez nē olmaz. bir çocuklarıñ yirmi üç nisanı olur. bizim ⁽⁷⁹⁾ bayramımız olŭr.

— ⁽⁸⁰⁾ hē. onnar oraḷardan olur. hī? bizim buraḷardan öle olmaz. ğadir gēcesinen mübarek ⁽⁸¹⁾ günnerde birbirimiziñ evine birikirik.

— ⁽⁸²⁾ ıramazanlarda çoğ gözel geçiyó maşalḷah. birikirik. yā araba dutarık urfiyá gēderik. hı-ı.

- ⁽⁸³⁾ oriyé gèderik. oraları işde sabahacā aḷlah nasip—etdiñce. bî yıl gèdemedim ben ⁽⁸⁴⁾ ameliyatım. hêç kimse de gètmedi. ben gètmedim hêç kimse de gètmedi. danacā gèderik ziyaratā.
- ⁽⁸⁵⁾ hökkeşiyé var.
- ⁽⁸⁶⁾ hökkeşiyéyi diyö.
- ⁽⁸⁷⁾ hökkeşiyé. ordan beri bi şih var. biḷal baba onuñ ziyaratına gèderik oriyá. hı hı. oriyá gèderik. ⁽⁸⁸⁾ işde aḷlah nasip—etdikçe iyé gécelerde évlerimizde birbirimiziñ evine toplannık. ibâdetimizi ⁽⁸⁹⁾yáparık. yáparık. hê. şey yáparık yémeklerde evimizde nè varsā köfte yáparık, ⁽⁹⁰⁾ kömbe yáparık. hê.
- ⁽⁹¹⁾ camide gétirrik. évlerimize gétirrik. cāmiyé götürrük. piskevî ossuñ şu ⁽⁹²⁾ ne dërler göfretten müfretten işde şerbetimiz niyemiS oralara gèderik, götürrük. hê.
- ⁽⁹³⁾ vaḷḷaha ne bilim yávrım? bënım ki işde düünnerde yémeklerde kibar düünnerimiz de⁽⁹⁴⁾ yémeklerimiz kibar olur. yapaḷlar. pıç pılavı, bulğur pılavı yapaḷlar. sarma dolma⁽⁹⁵⁾ yapaḷlār. cācınī ayrannī yapaḷlar. cenazemizdē şe yapaḷlar ī yémek yapaḷlar. yáhud ⁽⁹⁶⁾ lahmácún ne yáptırılḷar, gétiriller öle. onuñ ondan sonā kırh gécresi olur havla yáparık. cenāzeden sonā. tekrār gēne⁽⁹⁷⁾ gēri bir yıl başında mı yémek yáparık.
- ⁽⁹⁸⁾ dönüm yılında yapaḷlar. dönüm yılında yapaḷlar. yémek yapaḷlar. bir hocıyá gétirrik. bir ⁽⁹⁹⁾ yāsin oḷuduruḷ ondan sona.
- ⁽¹⁰⁰⁾ mevlid gimi. hê. āşāmdan işde oḷuduruḷ.
- ⁽¹⁰¹⁾ vaḷḷaha işde bënım gēçim işde demin ki duyúrdüm gimi. hōkūmetin hayrına bënım
- ⁽¹⁰²⁾ aylım dört yüz beş yüz veriyöler.
- ⁽¹⁰³⁾ yāşlı aylī veriyöler. kömür veriyöler baña. ğaricāznān bu yıl dōuşdü harál. uzmanıñ
- ⁽¹⁰⁴⁾ yānna vardık orda foncūnuñ. ihtiyārese bu da ihtiyér ben de ihtiyérım. ⁽¹⁰⁵⁾ elimiz ayāmız dutmúyö işde. bize artı baḥım gerek. güşdü gēldi baḥdı bizim evimize. dēdikī bunnar⁽¹⁰⁶⁾ baḥıma mōhteç bir bişiyemiş dēdiler. ondan sona bir şey gēldi doḡdor gēldi. ⁽¹⁰⁷⁾ oda dēdi bunlar baḥıma mōhteç. yeşil ğartıñ var mı? var. nedī yālan sōliyém. mecbur⁽¹⁰⁸⁾ diyélki yālan sōlemiyé dēdi. gōtúrdü gēri aynı yeşil ğartı burdan aldı gimi. taman⁽¹⁰⁹⁾ doḡdura gēdiyök de yüzdelik alıyóler yá. aynı gēne yüzdelik alıyó. ben dēdim nesine ⁽¹¹⁰⁾ gēdim de yüzdelik para vėrdikten sonā dēdim. şey şey sürünüyüm fon fon sürünüyüm dēdim. ⁽¹¹¹⁾ şimdi bi üç aylık var.
- ⁽¹¹²⁾ yanı bütün şeylerde öle yanı. yüzdelik alıyólar. bütün ğurumḷarda yanı. esgiden alımıyölerdi de sonā alımıyá başladıḷar.
- ⁽¹¹³⁾ yanı bu yeşil ğarta peşin veriyö. hocām boyúna şıediyóler alıḷlar bizden.
- ⁽¹¹⁴⁾ çoğ önce ilk zāmanlar alımıyölerdi. sōradan çıktı yanı alma işi.
- ⁽¹¹⁵⁾ hā. bu şeyde bayramda ıramazan bayramında hōkūmetiñ kēsesine ⁽¹¹⁶⁾ hepimiziñ kēsesine bereket. yüz seksen millonnuḷ öteberi vėrdi bize. çōrāmizi ⁽¹¹⁷⁾ kömbemizi ētdik. kēselerine bereket. vėrenlerde sebeP olannarda yėdik.
- ⁽¹¹⁸⁾ hê. ben ben bî yıl—edemedim. şimdi biz kömbiyé nasıl ēderik? yanı önceki gimi. yanı önceler saña ānnaTım ben.
- ⁽¹¹⁹⁾ bīS tēze yā maḷḷarımız varıdı. yāyí şeker—aḥıt ēderdik. yāyıda onuñ içine ğoyardıḷ. ⁽¹²⁰⁾ teşdinen bu kömbiyé böle yúruruḷ ilāhannen hamırı. bunū tepsiniñ.
- ⁽¹²¹⁾ gēliñ buyúruñ.
- ⁽¹²²⁾ tepsiniñ içinē kömbeleri böle ēderdik. hamırı yúurruḷ. yā ğorduḷ. süt ğorduḷ. şeker ğoruḷ. içine çörö ⁽¹²³⁾ otusun, küncüsünü atarıḷ. susam dērsiz siz. bunu ēderik. yirmi otuS tene. böle yarıḷ ⁽¹²⁴⁾ çōrekleri kömbeleri. şimdi şöle şöle ediyók ediyók yēmiyök de biz onu. güccük güccük ediyök ⁽¹²⁵⁾ yēmiyök de. tekrar gēne geri oncāzī gelen misafırıñ önüne geldik çāynan ğırar ⁽¹²⁶⁾ ğırar ğoruk. seniñ çōrāñ kömben de oḷuḷ. benim kömbem de oḷuḷ.

- ⁽¹²⁷⁾ hē. onu sacá goydúkmúydü şindi o ataşın altına sürerik. yüzüne bir ğapak yānan ahatı dökerik.⁽¹²⁸⁾ ondan sonā tekrar çihardırık. tekrardan bir temiz ğaba ğoruk. onuñ üsdüne bir daħa⁽¹²⁹⁾ ğoruk. çörāñ şiyin aħıdını ğaplarında üstüne bēyāz çabıtlarıñ üsdüne sērerik. donar o. tekrar⁽¹³⁰⁾ çitler çitler yerine ğoruk bunnarı. hē. o şekil.
- ⁽¹³¹⁾ şindikini ğafamız bēnim hēç beni. gene biz yāpiyōk. ğarı yāpardı. bı yıl sata ben ğedemedim çocuklarnan saldımdı.
- ⁽¹³²⁾ ana gel burdıyāk. anā.
- ⁽¹³³⁾ çobandēpe. hē.
- ⁽¹³⁴⁾ vaļlahā onu dā artık çobandēpe diyēni.
- ⁽¹³⁵⁾ hōş ğeldiñiz.
- ⁽¹³⁶⁾ ben de bunu şiyēdiyōm bōle artık niyēse bilmiyōm. bende bunu bilmiyōm. çobandēpe⁽¹³⁷⁾ nedi çobandēpe ğalmış? bir dā mı? bir dēpe mī? nasıl çobandēpe ğalmış diyēni.
- ⁽¹³⁸⁾ burda bir tane yāzdık heralde ğördüñüz yā bir tene depe var yānı burda.
- ⁽¹³⁹⁾ hē. bēn de onu diyōm. haraldā ondan mı tek. aħa şú depe. onuñ uçú çobandēpe burda.
- ⁽¹⁴⁰⁾ nasıl olduñ ana?
- ⁽¹⁴¹⁾ yātıyōm.
- ⁽¹⁴²⁾ çáyıñı içiñ.
- ⁽¹⁴³⁾ işde vaļlahā neneñ bōle dērdi.
- ⁽¹⁴⁴⁾ antePe ğötürücük işde. ğayrı nasıl olucúyse. ben şöle birāz ēpiyé olşām. ben de hasdıyām. ben ēpiyé diyēlim.
- ⁽¹⁴⁵⁾ saáoļasıñ.
- ⁽¹⁴⁶⁾ ğedemiyōm. işde ğocáman süpürğiyēnen süpürdüm şindi şúraļarı. aha⁽¹⁴⁷⁾ buncāzım baħıyó işde ğeliyō.
- ⁽¹⁴⁸⁾ bācım. hııı. ğız ğardaşım. eñ güccük ğardaşım. şú da ğelin. ğardaşımıñ. onuñ ğelini. ğeliyō⁽¹⁴⁹⁾ baħıyó ğardaşım.
- ⁽¹⁵⁰⁾ ğardaşım. mavıزاریñ anası. işde onnar baħıyō. bu ğeliyō baħıyō. fāriñ da anası bu. ādiliñ de⁽¹⁵¹⁾ anası. hē. fāriñ da adilin de anası. bēn bunnarıñ aļıyēniñ büyöğüyüm. yānı bu demirōz aylesiniñ aliyēniñ büök torunuyüm bēn.
- ⁽¹⁵²⁾ bir emriñiz var mī?

-12-

YER : Türkoğlu İlçesi / Damobası Mahallesi
 ANLATAN : Fatik Saygılı
 YAŞ : 85
 KONU : Evlilik, aile, sağlık sorunları, düğünler, geçim kaynakları, hikâye.

- (1) evet. burası damobası.
 – (2) hē. ğılılıyá bālı.
 – (3) fatma. fatma Şekēr alıcın mı? şeker fadıma aPlā. gel. gēl fadıma aPlā. fadıma aPlā. çáyı dökdük. anam (4) bunnar ğaymaKāmlikdān buranın ēsgī usúlnnū dīniyeceklermiş.
 – (5) nēyini?
 – (6) ēsgī şeylerin dīniyeceklermiş. yāşlı ğarī, yāşlı hanım istiyōlār.
 – (7) ā burda var yāşlı ğarı. gel buyúr.
 – (8) anam buriyá getirīm. ben bilmīōm dēdim. fadıma aPlāmı da çāırdım duymadı. ordan
 – (9) gētme gülüm. gel şúrdan gel. ahā şúriyé gel şúriyé. ğereñekleri ğereñákleri ğaymakam bēy šé etmiş. onuñ-úçú (10) bu köyün hayatını örenecekler. yāni uzak tanıdıĝ bişé diyél de yāni.
 – (11) şúrdan gel buyúr. şúrda çıkart. şúrda. tā orda çıkartma. şordan (12) muşambanın üsdünde ğeç.
 – (13) sora sora hısım oluĝ şindī.
 – (14) hōkkeş emminiñ evimi bira? ğendi nērdē?
 – (15) oda nerde olduĝu bellisiz. şúrda irelde çıkar. irelde.
 – (16) ğarı içerde. içeri zobanın başına ğeliñ. sóuĝda.
 – (17) aleykümseĝam. hoş ğeldiñ. hoş ğeldiñ olum.
 – (18) hoş bulduĝ. sen de hoş ğeldiñ ğızım.
 – (19) seni.
 – (20) bizimsi bizimsi duruyō. hoş ğeldiñiz. é nassıñız ?
 – (21) aĝa ēyilīm dēdi meydanda. hē. aĝlah elden ayā ğomasıñ. hī? yōĝ.
 – (22) duyár. duyár.
 – (23) ğulām sáĝam. ğulām da aĝlım aĝlım hoş dáĝal.
 – (24) fatik sáyĝılı. hī? vaĝlaha anamdan doñdum dōĝalı yāşiyōm. biliyōm mu ki yāşımı.
 – (25) sēksen bēş.
 – (26) var heral. var.
 – (27) hī? damobası.
 – (28) anamda burda doñmussum ben. yōĝ. burda dōduK burda ğelin olduK.
 – (29) evlendi. ğeri ğelmiş buriyé.
 – (30) çocukluĝum. maĝ ğüderdik. bilmem nē-ederdik. maĝcılınan ğeşdik biz. öle maĝcılıımız. (31) tarramız taĝımımız varıdı. onnan ğeçim-etdik.
 – (32) hē. haĝımıs vaĝtımız da dūrüsüdū. işiñ dōrusun sölüyōm ben.
 – (33) bēn mi? çalı dūın-ētdik.
 – (34) dedem zórĝa ğaçırmiş nenemi. ğendi ğönnüyle de ğaçmamış.
 – (35) hī? çalı dūını diyēn ğaçmıyá dēller. adam bibimiñ-öluydū. zorra sürüdū ğötürdü.
 – (36) isterseñ bekle. üş dört bēş kişiyen ğeldiler. bu bēnim bibimiñ-öluydu. (37) ondankerī bēni istedi müsdedi ben varmam murmam dēdim. babam da (38) varıdı bējilmedik işe bāda üzüm sermiyé ğediyōduĝ. üzüm sermiyé ğedince (39) şú aşşā şú aşşāda bir yōl var. orda yāĝaladıĝlar. bēş altı ĝişi aldıĝlar ğētdiler. babamda mahkemē (40) mūhkemi vērmedi. miĝdarıdı. ó bu dēdi kine size yāĝışmaz bu iş (41) didi. öle şey-etmek. işiñ dōrusunu sōle dēdiñ sōletdiler aha.

- (42) é gèlinnik çāmıdı. varıdım muhaqqak. ságar varıdım. olmasa götürürler mi? yoğ. yoğ.
 (43) yoğ. düün müün yápmadılar. öle ÇünKü yábancí dáaldık. haıamadık gèndileri.
 haıamadı babam.
 — (44) çócuk mu? çócuk kaç tene?
 — (45) üç gız. üç-ölu.
 — (46) üç gız. üç-ölan. altı tene çócüm var.
 — (47) biri öldü.
 — (48) üçü. birı alanyáda évli. ikisi üçü. üçü mü birda gız?
 — (49) ikisi de burda.
 — (50) ikisi de burda.
 — (51) biri burda sayılır.
 — (52) nedi biri sayılır?
 — (53) babam aşşáda galıyó yá. durdunuñ orda kalıyó yá.
 — (54) hē. aşşáda galırık. aşşá gılılıda kalı. biride birda. işde gelir geder bāzi benim yánıma
 burıyē. (55) bu evde benim dáāl. işiñ dorusun sōlemeli. (56) yálan sōlemiyēcik.
 — (57) bu gèliniñ-ēvi. hem de burda oturuyōm. hasdıyam. burda baña bakıyō. bilmem ne
 ediyō işde.
 — (58) vallaha bilmem hasdalı.
 — (59) aslım hasdalı. boransit aslım. bilmem ney ney işde var. hasdalık var mı? var.
 — (60) aman çócüm bilemi işde. galbim sıkışıyó. bilmem. öyle gün gelip geçiyi. giderik
 orıyē. işállah.
 — (61) esgiden düünneri.
 — (62) esgi laflardan vēr. hasdalı nēdiciñ. esgi laflardan vēr.
 — (63) onnarı da annatım belki gerek olur buña. gerek olur belki. esgiden nasıl mī? şorda
 bir gız var oluña (64) isdediñ. düür varıñ. gızıñ gōñü varısa beriller. oluñda gōñü alırsa
 olursa (65) alır. olmasa almaz. gōñü olmazsa zornan alınır mı? alınmaz. almaz. bitiriller.
 galıñ kēseller. (66) galınıñı vēriller. daķımını dayrasın edeller. alıllar getiriller.
 — (67) nē bilim galın dēller işde. para berillerdī. gızıñ ihdiyēcin görsüñ diyēn. yanı para
 veriller ki ihdiyēcin mihdiyeci görsüñ. orda (68) anası babası gıza dā bura daķım dayá
 daķallar. öyle olur. biz öyle ētdik. bizden (69) bizden evel gelenner böyle. tábī.
 — (70) düünner mi? düünneri apdalıcık getirirdik. iki apdalı getirirdik. dāvetiyē dādırdıñ
 hısımaña (71) garibiñe. onnar da gèlirdi. onnar da gèlirdi. nişanıña şēn şēnnen şēnes
 oluyó. gēderdiñ. nişan daķmıyē (72) gēderdiñ. her biri bir-áltın daķardı. geline küfá
 bir-áltın sen dahañ. bir-áltın só (73) daķar. birikir. bēş on tene. niyēse adamına göre.
 onnan keri düünü gurallār. (74) gèlini. at? at yōdu. evel araba yōdu. ata bindiriller. atıda
 çekeller, getiriller. (75) davıllan zurnıyānan getiriller. şóriyá görler. işde gèlir.
 — (76) ata bineñ gèliniñ élbise gēydirellerdī. yüzünü örtellerdī. ondankerī sırtını başını
 donadıllar. getirillerdi.
 — (77) vērilir sáhār. vērilir múhaqaķ. ne bilim valıā. berilir zāār. vērilir. vērilmez olur mu.
 (78) hā. yanı gèline mi? verilir. gelin atınan gelincē davılu vurullar. gaynaniyanan (79)
 gayımbabanıñ yānda. ne veriyōñ geline? ne veriyōñ? dēller. yá bir maı verıñ. yá bir bişē
 verıñ. verıñ.
 — (80) çáy içēñ mi sen? verı mi?
 — (81) yoğ. ben-içmem.şindi. yōğ. ben-içmem şindi.
 — (82) vērıñ. nasıl vērmeñ. vermez oluñ mu? vērıñ işde.
 — (83) benim anamıñ durumuda ēyiydi. vaķtında babamıñ durumuda ēyiyiydi. vaķtında.
 — (84) cánım sáhār ölüm haķ meres haıaı. meres vērtiler sáhār? bermez olur mu?
 — (85) pıç pııavı bişēr. goyún bāazlanır. davar bāazlanır. onnan keri çifte davıı çifte düdük
 (86) geldimī gaynaniyēnen gayımbabanıñ yūrā ğarpuz gimi olur.

- ⁽⁸⁷⁾ yapıılır. gelen sámen ne yiéci? şóriyá yémek düzeñ.
- ⁽⁸⁸⁾ vaļļa mäsada oļur. masada var. èsgi záman. bí yílki zámariñ işi belki yōdu masıda. belki varıdı.
- ⁽⁸⁹⁾ bēyim mi? bēnim menim bēem odun—aļar odun satardı. hē.
- ⁽⁹⁰⁾ bir de motur geldi. arabada yóluñ içinde.
- ⁽⁹¹⁾ bizim boduncúlūnan gēcinirdik. bizim babamız variyétli. yéridi bize varriķļıydı. ⁽⁹²⁾ bizim dōrusun sōlemeli gızım. vāļık benim babam varriķļıydı.
- ⁽⁹³⁾ hē. o verirdi. é onnarda çıfçılık édēr. bōle odun dōker. odun sātār işde. ⁽⁹⁴⁾ekin biçēr.
- ⁽⁹⁵⁾ ānadiyóm dēsene sende.
- ⁽⁹⁶⁾ ānatmañ mı? esgiden başıña šōyle aha šōyle šōyle birikiller. aha šōle birikillerdi ocāgañ ⁽⁹⁷⁾ başına. nene bir héykā ver dēllerdi.
- ⁽⁹⁸⁾ ne véricim? bir abiynan bir vēriller işde. ne bilim ben ōlum šōyle oļdu. böyle oļdu. aslam, balıķ.
- ⁽⁹⁹⁾ vaļļa biz daha hiç.
- ⁽¹⁰⁰⁾ šú torunu. onnar da benim torunum. šú benim ōlum.
- ⁽¹⁰¹⁾ vaļlahi benim de hiç aķlımda ģalmadı. annatırdı ama èsgiden. tábi gēndi yáşadıķları yaşantıları faļan annatırlardı.
- ⁽¹⁰²⁾ vaļla işde böyle gēşdi. böyle gēçiyō. bu yeñi čihık záhar ki. bu icát da yeñi čihık záār.
- ⁽¹⁰³⁾ yōġ. yōġ. yōġ. televizón mīlevizón yōmuş o záman.
- ⁽¹⁰⁴⁾ èsgi insannar ne yápiyōdu? köşelere oturuļlardı.
- ⁽¹⁰⁵⁾ oynallardı. nēdici? oynallardı. gülle oynallardı. yūsük oynallardı. yūsük bır oļurdu.
- ⁽¹⁰⁶⁾ belliz eviñ içindē ōle édellerdi.
- ⁽¹⁰⁷⁾ nē bilim anam. yūsük. yūsük oynuyók dēllerdi. nasılısa?
- ⁽¹⁰⁸⁾ heykát.
- ⁽¹⁰⁹⁾ bir hikáye vēr.
- ⁽¹¹⁰⁾ ne aķlıma gelir. işde önce ne aķlıma gelirde ne diyém.
- ⁽¹¹¹⁾ niyé gerek oļur bire yávrum heykát. nēye gerek oļur?
- ⁽¹¹²⁾ yáv vēr sen nediciñ gerek oļdūnu.
- ⁽¹¹³⁾ yášılılarıñ yaşantılarını bunnar şiyé aķtaracáķ. işde onnarınan.
- ⁽¹¹⁴⁾ hā. haķķatan biz sormayı unutduķ. ne için bú? hā.
- ⁽¹¹⁵⁾ men melmesel menisī. ōlu ġızı on iki.
- ⁽¹¹⁶⁾ birden bire soruncá aķlına gelmedi.
- ⁽¹¹⁷⁾ ben cin hékāsi niyé görmedim. yálan sōlüyemem šú haļımda. nērde biliyim görenneriñ ⁽¹¹⁸⁾ ānatdını. benim anam yōdu. ben ģel ahıra ģet nahıra.
- ⁽¹¹⁹⁾ türkū söyle.
- ⁽¹²⁰⁾ aķlıña gelennerden söyle.
- ⁽¹²¹⁾ aman aļlahım.
- ⁽¹²²⁾ é söyle işde. boşámı ģeldi ģadıncāz?
- ⁽¹²³⁾ aķlımda hátıra ģaldı.
- ⁽¹²⁴⁾ bu düşünū düşünū. yōsa bir kitap yázsañ doļdururdu onun—içini. başından ģeçmişler. ⁽¹²⁵⁾ baķ bu ģeñç yirmi altı ģünnük evli. ōlan vērdi. anasī bu ģēndi ģucáanda ģalıyō. ⁽¹²⁶⁾ annesi ōlüyō. babası ģırķ yášında. ģeñç iki tene ģardaşı ōldü. ģırķar yášında ⁽¹²⁷⁾ ģeñç. bunuñ başından oļáy. işde durduķčá aķlına gelir bunuñ.
- ⁽¹²⁸⁾ ben durduķčá haļımın yárisi ģayboļdu bire yávrum.
- ⁽¹²⁹⁾ dōru sōylüyō. seniñ hāliñ çoġ iyé.
- ⁽¹³⁰⁾ benim iki ōlum varıdı. bir oļum varıdı. everdiķ. bir ay durdu ģelini. éh orda anası babası. ⁽¹³¹⁾ ģēndi ģoydu ģētdi. başġa ōlumuza istedik. başġa šōle varıdı. o da ben aļmam ⁽¹³²⁾ dēdi. ģardaşımiñ avradın dēdi. ondankeri avrad cáfaġa varmam dēdi. ben

- emmiñ-öluna ⁽¹³³⁾ bundan sora varmam dèdi. aldılar götürdüler. babası evi aldı götürdü.
⁽¹³⁴⁾ başğa gocúyá vardı. başğa gocadan ölu olmuş. şunuñ gimi babayıñt gız-ölmuş. orda
⁽¹³⁵⁾ gèlin-öldü. allah yardım-etsiñ.
⁽¹³⁶⁾ yoğ. görmedim.
⁽¹³⁷⁾ gèlini görüyó. görüyó
⁽¹³⁸⁾ gèlini görüyöm. gèlin bu hasdañumda beni yóklamıyá gelidi.
⁽¹³⁹⁾ gaynıñ gızıydı.
⁽¹⁴⁰⁾ gaynımıñ gızıydı. beni yóklamıyé gèliyidi. babayıñt bir gèlindi.
⁽¹⁴¹⁾ gelir. gelir.
⁽¹⁴²⁾ gelir yáni sayár amma nérde görüyók. tábi. sayár amma nérde görüyók. nérde görüyók. senede bir ken görmüyók.
⁽¹⁴³⁾ ne yíécik? burınanı yèrdik yávrum. ne yèller? et alıllar. et yèllèr. etsiz günümüz ⁽¹⁴⁴⁾ geçmezdi bizim. işiñ dorusun söylemeli. gocáda babam-evinde de öyliyédi. yá gözèl yá yèller. erinik ⁽¹⁴⁵⁾ yá yèller. tereyá yèller. yóurt yèller. süt yèller. áız yèller. başğa neçur malcí adamıñ. bu olur.
⁽¹⁴⁶⁾ bulğur pılavı yèller.
⁽¹⁴⁷⁾ gaşduñ günden beriyi. bağ gaşdım. bişem yódu dè. babam aldı buriyá getirdi dè. yókluğ.
⁽¹⁴⁸⁾ başla işde. annat yávaş yávaş. düşüne düşüne annadıyóduñ yá hep baña bunnarı.
⁽¹⁴⁹⁾ anadıyódüm işde. aqılını galdı. aqıl gètdi.
⁽¹⁵⁰⁾ vallâ hiç aqılımıza gelmedi. aqılımızda bulunsun da arada.
⁽¹⁵¹⁾ vallâ bu yákinlarda yoğ heralde yá. var mı yátır feñan buralarda? yoğ. böyle.
⁽¹⁵²⁾ yáşadı diyók. amma bu köyde yoğ. amma yókari köylerde var.
⁽¹⁵³⁾ bozdöannılara bağ. bozdöannılardan mısıñ yósa?
⁽¹⁵⁴⁾ yoğ. babamı fañan tanıyó. babamgiliñ aqrabasıyım.
⁽¹⁵⁵⁾ ölüm
⁽¹⁵⁶⁾ yeñipiñardan niyé mĩ?
⁽¹⁵⁷⁾ ben göllühöük körgocádiyém.
⁽¹⁵⁸⁾ şu göllühöük mü?
⁽¹⁵⁹⁾ körgocálardansiñ.
⁽¹⁶⁰⁾ şeymisiñ osman emminiñ ölu musuñ yósa?
⁽¹⁶¹⁾ yoğ. belki fatik bibi tanır dezzemi. ben medineniñ ölüyüm.
⁽¹⁶²⁾ irep ğarı vardı yá.
⁽¹⁶³⁾ irep ğarı dezzemidi.
⁽¹⁶⁴⁾ hē. dezzeniz işde.
⁽¹⁶⁵⁾ irep ğarı dezzemidi ölüm.
⁽¹⁶⁶⁾ gelirdi. rahmetli çoğ gelirdi buriyá.
⁽¹⁶⁷⁾ çoğ gelir biz ufañan yánımıza. ben orda bir düüne de gètdim. orda irep ğarıñ çóbandepiyé.
⁽¹⁶⁸⁾ ölünün düününde gètdi.
⁽¹⁶⁹⁾ irep osmanıñ-ölü bilir mi?
⁽¹⁷⁰⁾ hókkeş amcá gelir orıyá. ğaymahamlâ çoğ gelir o.
⁽¹⁷¹⁾ söyle işde. söyle boşuna mı gèldi oba. türkü söyle. iki tene ölüyüñ üsdüne yázdıñ āat gimi.
⁽¹⁷²⁾ ne söylüyém ğız?
⁽¹⁷³⁾ aslım da benim ğardaşımiñ biri ğene bir avrad alğaşlı. ondankerı biri iki sene sürükdü. ⁽¹⁷⁴⁾ ondan sora o da bir dèrde düşdü. ğansere düşdü. oda öle öldü ğardaşımiñ.
⁽¹⁷⁵⁾ benim biri ğenē öle ölmüş burda şeyé ğedince oduna muduna gètmiş orda ölmüş.
⁽¹⁷⁶⁾ yáni evine odun mudun etmiyé gitmişmiş o dālara.

- (177) araba. arabanın üsünde ölmüş. işde böyle yávrım.
- (178) daha yárisı. yárisı. çoğ gördükde yárisını bilmijm. baķalım. baķalım. alłaha eñ iyé günüm bú.
- (179) irep ğarıldan kim var olum daha?
- (180) vałla bilmiöm dezze. tám tanımıyóm.
- (181) osmannan hökkeş mi ney õ?
- (182) osman, hökkeş duruyó onnar.
- (183) bir onnar var. onuñ torunu.
- (184) burdan getmē şih-ali mi dèllerdi ne dèllerdi. irep ğarınıñ ğızınıñ ğocası. onuñ bir avradı⁽¹⁸⁵⁾ vardı. hatçá dèllerdi. ó duruyó mü?
- (186) bilmiyóm vałla ben onuñ ismini.
- (187) duruyö. duruyö. duruyö. duruyö.
- (188) ölmemiş mi daha?
- (189) hıh.
- (190) é az yášımı var olum. benden büök. iki üş dene olusu var.
- (191) ğılılıdan o avrad.
- (192) onnarı biliyöñ baķ. belkide biliyón aķlıña gelmedi.
- (192) aķlıma geliyómu aķıl ğetdi işde.
- (193) ğaç senedir görmüyöñ onnarı?
- (194) né bilim çoğdan beri görmüyöm. torununuñ birisi düünde ğeldiydi biriyé oluyunan. bir
- (195) çáy alıñmıydı gülüm?
- (196) içsene? bir içmesseñ iki iç. para mı veriyöñ. tükenir diyémi ğorhuyöñ. hēc. yóla çıkmıñ satan.
- (197) héykā héykā herece, bir ğarıynan bir ğocá dombaķ açmıç her ğece. böyle dèrdim.
- (198) şeyi annatsana nene. ney bir hikāyeñiz varıdı? ediynen büdümü diyöñ ne diyöñ. adıynan budu.
- (199) bir adı varımış. bir de budu varımış. benim gibi dèli. ondankeri ille bir héykā ver dèmişler. öle. bir adı dèmiş. ⁽²⁰⁰⁾ nediyoñ ğurban-öldüm budu dèmiş. birde ğızı varımış. ğelin-etmiş. ğurbete ğızımızı ⁽²⁰¹⁾ görmüyé ğedek mi? dèmiş. ğedek ğurban-öldüm adıynan budu dèmiş. é ne ⁽²⁰²⁾ götürek? dèmiş. eşsek boķundan besdil etmiş. ulan olum. ondankeri basdıķ etmiş. ⁽²⁰³⁾ bilmem né etmiş né etmiş. ğuru üzüm ⁽²⁰⁴⁾ etmiş davar boķundan. almış ğetmiş ğızını görmüyé. varmış çezmişlerimiş davar boķu. eşsek boķu. ⁽²⁰⁵⁾ başğa? gitdi yer dökmüşler. dökmüşler. nediciler? hepsi bu.
- (206) onnar giderken bir sürü başlarına iş ğeliyódu onnarıñ annatsana.
- (207) bu evel çoğ biliyódu ama unuttu.
- (207) kimiñ?
- (208) tusbā görüyölermiş. ayáķlarındaki ayáķķabıyí çıkarıp ona veriyólar. üsündeki ceketi çıkarıp. annatsana.
- (209) hē. adıynan budu ğızımızı görmüyé ğedek diyence ayácıķları yálınımış. adı ğışısı, budu ⁽²¹⁰⁾ avradıymış. ileri varmış ki bir tusba takır tuķur ğediyö. aböv! adı dèmiş. nediyoñ ⁽²¹¹⁾ ğurban-öldüm budu dèmiş. bu da dèmiş ayā yálın ğedemiyö dèmiş. şu ⁽²¹²⁾ ayáķķabımızı çihardaķ buña verek dèmiş. ayáķķabıyí çihartmışlar. ⁽²¹³⁾ tusbāyí içine ğomuşlar. takır tuķur takır tuķur ğetmiş. né bilim yávrım ğeçmiş ⁽²¹⁴⁾ gün. aķıla gelmiyóki. bir senelik iki senelik dāğal ki ğala.
- (215) torunarım. hani torunnarım. ğalan herķiş şindi okumayá okumáda yázmada dedij gimi.
- (216) nenem çoğ annatırdı. benim de aķlımda ğalmadı hiç biri.
- (217) vaktiñiz varsa otursanañıza?

- (218) bunu nedī? hī saña ikrámiyémi veriyöler öyle oluncá? iyé. zaralı yoğ öyliýése.
— (219) sen nerdensiñ gülüm?
— (220) öñseñli misiñ?
— (221) ordan bi gelin aldı da öñsenli.
— (222) vaļļā bende bir gèlin gètirdim o taraǵdan. bir sene mi oluyó ğız?
— (223) dā maraşda oturuyó gèlin. orman dayresinde.
— (224) adı öñseñli.
— (225) hatice.
— (226) adī hatice. hatice. haļları vakları èyi. tarļaları taħımları zeytinnikleri niyé varımış.
— (227) biz biz beğnmiyé hacetli varmı? herkiş. şó beğdikden kerı ötek ide beğniyö. işde birbirin beğndiler sáhar. birbirin beğnmese sátı varmaz.
— (228) seniñ de eliñe sālık. yóluñ açık olısuñ. güle güle.
— (229) alļāsmarladık nene. seļam söyleñ hökkeş amcíyá.
— (230) ğonuşuyó abōv
— (231) şindi nérde onnar?
— (232) rahatı yérinde oldu mu herşeyi hatırlıyó.
— (233) haydiñ alļāsmarladık.
— (232) hadi güle güle. güle gülē.

-13-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Dedeler Mahallesi
 ANLATAN : Sultan Kamalak
 YAŞI : 85
 KONU : Geçim sıkıntısı, sağlık sorunları, yemekler, düğünler.

- mō. manda. manda. bunnan vurduğ adamlar-ëyimiş gene bi-şe dēmediler. ⁽²⁾ ödedik. nēy? gāzāydi canım.
- ⁽³⁾ benim-eve bir dāfe gelmişler. orhan gelmiş. ahmed de benim. bunun ⁽⁴⁾ bōyūğ-ōlu var seniñ gimi. o tarafa da çıkmıdı odiye açmış.
- ⁽⁵⁾ terlik gēy yiğnim.
- ⁽⁶⁾ odiye bakmış. odiye bakmış. ğarı da temizimiş dēmiş ahmede. o da varsıñ. ⁽⁷⁾ hani baa para? seniñ halıñ vaħdıñ-ëyi dēdim. nērem-ëyi ulan benim dēdim. içerde iki ğat ⁽⁸⁾ yatānan bir sandıym var dēdim. niyem var benim diyi ulan dēdim. düşündü. düşündü. ⁽⁹⁾ tertemiz-ëviñ dēdi. ulan ulan-ōlum dēdim ğaridik diye pis mi olağ dēdim. aman bu lafdan ⁽¹⁰⁾ da ösandīdim. buyā da gelmişler-eve bakmışlar. şura. bu varımış. sultān ğamaļāñ-ëvi bu mu? ⁽¹¹⁾ bu. buña kōmür dēmiş dāat. yardım dēmiş dāat buña dēmiş. ğalıyodum. yapar herkeş gendine ⁽¹²⁾ göre yapar saar. ben dūñnerde nēde mevlidde yemek yapardım-ēvelice. şu tayyip tayyip ⁽¹³⁾ yıķılmasıñ da bunnār da vērmesse vērmesiñ baa.
- ⁽¹⁴⁾ sōduķ. ye. vaar.
- ⁽¹⁵⁾ ziyade ossuñ. elīñize sālīķ.
- ⁽¹⁶⁾ afiye-ossuñ. Terlig gēy.
- ⁽¹⁷⁾ mēvlūdū mēvlūd-ohutdum geçen. bir nohut yemā. geline dēdim bunun ⁽¹⁸⁾ ğuccūne. oña buña dēdim. geliñ yapıñ benim diñelir ğalıym yoğ-anam. ğalıym yoğ dēdim. ⁽¹⁹⁾ gelmediler. geç geldiler. ötej geline-dēdim. ğavır baım şu ete bir su ğo bişsiñ. bişirdi. süyünü ⁽²⁰⁾ süz. yā ğoy. ğavır şunu. suvanını ğavır. saļçasını ğoy, ğavır. erkekler diyō ğarı yemāñ datlu ⁽²¹⁾ olūdu. kim yaptı? Alļāñ severseñ ben dēdim ğavurdum. yēmēk de çōdu elijz-artı yēdiler. ⁽²²⁾ afiyet-ossuñ. sen de mi oraļusuñ-ōlum?
- ⁽²³⁾ ben türkōlundiyēm dezze.
- ⁽²⁴⁾ Türkōlu'ndan mı?
- ⁽²⁵⁾ hā.
- ⁽²⁶⁾ ben mi seksen dōrt varım. yā amaniñ ğurbanım yā çoh hırpaļandım çoh. ⁽²⁷⁾ bunnarıñ babası ğuccūdū. ölūncū biri ğucāmdiyedi. bi buçuğ yaşında. bu sene ğoca öldü. gel ⁽²⁸⁾ sene ev yandıhırpaļandım. gelir yok. bi-yerden bir gelir yok. gene de işde çom durdum. ⁽²⁹⁾ çocukları besledim-ēverdim-işde herkeş yuvasını buldu. ğızım-amma harşlıñ var mı? yoğ mu? ⁽³⁰⁾ niyeñ var? nēñ yoğ diyen yoğ. boşumuş boş. bir gociyā varsam da haca ⁽³¹⁾ ğētsiyedim-undan-ëyiđi.
- ⁽³²⁾ dūn varsañ bōñ-iki-ün oļu. şōrdā adamıñ biri vardı. avrad-arıyū ğētdi ⁽³³⁾ mi?
- ⁽³⁴⁾ ğıs şindiden sōna kim nēdici beni? canıñı kākacı. cāaļ. cāaļ.
- ⁽³⁵⁾ vaļļā alır-alır.
- ⁽³⁶⁾ ğız-arpıye ğatsañ-at yemez, kepāa ğatsañ-it yemez. ğız beni nēdiciler? ğa-ālāñ ⁽³⁷⁾ yērimden kaħamiyōm ben. dē namazı zor ğıldım. sultān ğamaļak. he. ğamaadım. ⁽³⁸⁾ sultān dā bizim ğoca şindikden dēyi başğa dēyi çār. orçan ğızı. orçan ğızı diye çār. ⁽³⁹⁾ ben de-ov dūyōm. şindi baa şordan biri sultān diye çarsa ov dēmiyōm. orçannı ⁽⁴⁰⁾ dēdiler mi ov dūyom. anam huy çekmişsim-ō. he dedeler köyü. atmış sene oldu ben ⁽⁴¹⁾ geleli. ne işde nasıl ğeşdi. şo dādan sırtımızna odun getirdiķ, yaķdıķ. çapiyā ğētdiķ. ⁽⁴²⁾ pambıa ğētdiķ. çeltāa ğētdiķ. ğünümüz ğeşdi ğētdi. ömür ğētdi. gene de baa ğören dūyō ⁽⁴³⁾ sen tē seksen bēş yaşında yoksun. bēşe ğirdik. seksen bēş ğalıımız bu-adar. hı? ëyi

- (44) dēlim-ēyi. bende şeker var. bir tañsiyon var-iki bu sızı var. şeker dizlerime vurúyô.
 (45) senden yírak yávrım-Alłah aman ben çoğ-ömür isdemiyim. ömür isdemiyüm.
 imanla (46) olısuñ, bitsiñ. e bir yēdim mi? çardaj oturduym yērde altıma iskembe alıyôm
 siliyôm. (47) hamur yuıramıyüm. oturub-ekmeg-ēdemiyüm. işde yēmāmi bişirım.
 bunnara (48) muhdac-olmüyüm. işde köyde mevlüd-oıudullar. ğarı gel yemāmızı bişir.
 ğederim. (49) fasülye sulusümüş, mantımiş, noıt sulusümüş, patata sulusümüş,
 pilávımış-işde. hē. (50) mantıyi ěkmeg-açarıķ. şölē-et ğoruķ. keserik. tuvalarıķ.
 bişirrik. nohutunan bişirrik. (51) eşgi sıharıķ. ěkmeg-aç-önce hamırı yuır. ěkmek
 yumağ gibi al aç. on da şölē şölē (52) ufağ şölē şölē dıt. şölē şeye ğoy. eti aha şuriye de
 ğavışdır. ör. ucunu kēseceksiñ (53) ěkmāñ-arasına ğoyduķdan sōna. ěkmā şölē ğatdıķ
 mī onu şölē sıhañ. sıhañ. şölē şölē (54) şölē keseñ. şölē dideñ-ēdeñ-atañ.
 ēdeñ-ēdeñ-atañ. ğúzel-oıur. mantı yōurtlu (55) oıursā aS pirinc-atıcıñ. tōğa gimi yanı
 ayrannan bulıyeciñ. on da içine atıcıñ. (56) áar-eşġinen bişiricişēñ noıd-atıcıñ. eşgi
 sıhıcıñ. suvan dōriyeciñ. biber de (57) atıcıñ-işde. hı? yaparım. çi köfdēye eti ğorüm.
 öfelerim-öfelerim-öfelerim. öle az (58) dutar gimi oldu mūdū yeşillini ğorüm.
 sıharım-oı yuıa ěkmāñan dūrüm-ēderik. (59) ben severim çi köfdiyi. ğalmadı şekere
 düşdüķden kēri. dōkúldü. hē. aha aha saçım (60) ğıs aardı ğalan saçım.
 (61) gel. gel. misāfir var gel.
 (62) sen māmır misiñ? şindi yardım-ētmediler. bunda vērmediler ğızım. bu sene (63) ne
 bilim vērmediler. ná zamanıdı bildir oruşdan evel mīdi oruşda mīdi ēlli káat vērmediler. (64)
 bı-yıl gene vēriller. bunda vērmediler. bunda vērmediler. vardım antepe ğetdim.
 antepde de (65) hasta-oıldum. yeşil ğartım daķmadılar-orada şekeri gene ölçmediler
 sālġ-oçaanda burá (66) geldim Türkōlu’na geldim. direk yeşil ğartımı yapırdım. şeē
 vardım. fona vardım. orhan (67) dēdim bağ yardım yok mu? dēdim. yardım
 dādiyōmüssüz ben-antepdiyedim dēdim. antepde (68) nārıyoduñ? didi. nārıyodum ğoca
 arıyōdum dēdim. ğúdüşdüler. o adam baķdı. babiyeñ-adı (69) ney? dēdi. mısdfa dēdim.
 baķdı yok dēdi. haım yok dēdim. baķ ğaymaķamıñ yanına varrım (70) ha dēdim. varma
 dēdi. ğaymaķamıñ yanına dēdi. ğurbandan dēdi ēvelce dēdi yardım dāıdııcık (71) o zaman
 gel dēdi. ben de yiyecek yaz dēdim. obiye yiyecek yazıyōñ dēdim. baña da yaz (72)
 dēdim. yazmadılar. ha. orhan noıdu dēdim. orhan ğulaı arıasına atdı. hiç ben de
 ğaymaķamıñ (73) yanına dıhıııcım. baķdım haım yok. geldim ğitdim.
 (58) nēdi ediyōler ğızım. babasınıñ maıını mı vēriyō bize? hı? vērir mi? sen aylıñdan vērī
 baña? vērīñ vērīñ (59) on kát vērīñ. bēş kát vērīñ meselā. kesesinden mi vēriyō? işde
 vērseñe. vēriyōñ. herifiñ ğışisi çalışıyō. zoPlak ġimi adamlara babayııd (60) adamlara
 yārdımı vēriyō. ammā ulan ben yārdıme mūhtacım mūhtacım. sorsuñ şú köye.
 ğēdecām. (61) şindi aylā ğētdim mi varacām. sōr köye. sor beni diyēcām ben bi ğucaķ
 odun ğetitdiriyōm (62) paráyēnen. aha süyügüm kePdı. parā almıyāncı onu yāpan-oımas.
 şuña yavlarıyōm (63) bāzi. bu da yāpiyō amma ğōñülsüzce yāpiyō.
 (64) yāv.
 (65) bu diyōkine benden-ayrı üş dene oıuñ daha var. ancá ben miyim oıuñ? düyō.
 (66) abāōv herķēş çocuk oıudúyō. kirada oturuyōlār. ğörseñ onları eliñdāni vērēsiñ gelir.
 (67) ben baba ummúyōm. paraıarında ummúyōm yiēceklerinde. bağ hōķümet bir atmış
 bēş (68) aylı veriyō. uFak deFek onnan ğēçiniyōm. abāōv! onu alamiyen de var yā.
 (69) haç yūñsüü. baı baıım. oıuyōsa al.
 (70) hē. büōġ. hē. düşüyō. haşdan geldiler.
 (71) yōġ. hoşuña ğediyōsa al ğızım. yūsük nēyimiş.
 (72) haķıķ. haķıķ. şó esġide haķıķ oıurdu.
 (73) öle işde. haçdan geldi yā.

- ben mi? çocuklūm mu? analık elindiyédim. şuncacığ ekmeğ vèrirdi. ⁽⁷⁴⁾ ıcıkda ğatıklı şorba ğatardı. òme ğordū. òñümüze ğordū. dötT dèniyedik. büyögü gelin ⁽⁷⁵⁾ gètđi. üçümüz ğaldık. bize yèdirmezdi. gendi çocuklarınā herşeyi yèdirirdi. òle günümüz geŞdi.
- ⁽⁷⁶⁾ nasıl vardım? vèrdiler vardım. gèlin÷oldum. ata bindim. o zāman gèlinlig yōdu yōķ. asbaP÷alııldı. dikellerđi. ⁽⁷⁷⁾ onu gèydim. gelinlig nérde? şındī husúsü. şunuñ ğızı gelin oldu. husúsü amanatda almadılar. ⁽⁷⁸⁾ ālıyēni peşin. nē āha asdıñ durúyō. vèrdiñ para boş. ne türküsü? aman.
- ⁽⁷⁹⁾ yoğ÷anam ben bilmijim ben. yōğ. benim ne ālencem÷ossuñ. benim ālencem yoğ. yōķ bilmem. ⁽⁸⁰⁾ ben maraşı seferi bizimi esgi bilmem ben. bacı bacım bile yōmuş o zāmannar. babam delānnı çetiyēmiş. maraşıñ çetesīmiş. ⁽⁸¹⁾ hē. duydūm işdē. çetiyemiş çete. başı varımiş. ò çaviş çaviş hocadıñ emmīsimeş. ⁽⁸²⁾ çaviş dèllermiş. o çete başıymış. işde çetiyē arhasına ğatmış maraşā getmiş. āsúyü ğavırlıların òñü ⁽⁸³⁾ bālamışlar÷işde. herşey yāpmış÷adam. tamam. aldıñ buña ālıyēni. buña aldıñ. onda ⁽⁸⁴⁾ orda ğonuşuñ güleñ. òle anam. òle. derT çok.
- ⁽⁸⁵⁾ dörd ölüm var. dördü bēşidi birini araba vurdu. öldü. evliydi. bunuñ güccúyúdü.
- ⁽⁸⁶⁾ hī? hani herif? bēyim hasdá oldu. bu āsgerdiyēken öldü. bu görmedi. gēnÇmiydi? atmış yaşındıyadı. ⁽⁸⁷⁾ hā. işde bunuñ yaşında. dölüñ mū? bēyim hasda olduydú hasda. hā. bōrek hasdalına düşdü.
- ⁽⁸⁸⁾ òlan÷işde ē şōle yōlda giderken arkasından vurdu. öldü. òlanıñ düşKünüyüm. hēc bişēm olmiyáđi. ⁽⁸⁹⁾ evlerim yānıyēdi. şurda çadır ğuruyēdim. oturuyēdim. ölüm ölmiyēdi. āşık dilek dēal. ⁽⁹⁰⁾ ā ölümü görsem içerde oturamıyōm. iki òluynan bir ğızı var şükür.
- ⁽⁹¹⁾ gēssene lān.
- ⁽⁹²⁾ herkeş çalışıyō yiyō. emekli oldu avrat.
- ⁽⁹³⁾ çápada çalışırdık. çeltā gèderdik. pambā gèderdik. ğuşamızdan aşşa sú. şelek çekerdik. ⁽⁹⁴⁾ çeltikde şeye gètđik antalyā gètđik. antalyā gètđik bı÷yıl. antalyā dēal mi lan orā?
- ⁽⁹⁵⁾ antalya.
- ⁽⁹⁶⁾ antalyā gèderdik.
- ⁽⁹⁷⁾ adana.
- ⁽⁹⁸⁾ adanıyē gèderdik. incirlīn÷ora gèderdik. işde çelta gèder. aha bu yázıda olurdū. erkekler ⁽¹⁰⁰⁾ biçiyō aynı ekin gimī. avraTlar da şelek çekiyō, ħarman÷ediyō. hī? yōğ÷anam ben bilmem. ⁽¹⁰¹⁾ yōğ. ben bişē bilmem. anca dōş dōşürüm.
- ⁽¹⁰²⁾ nasıl işde pirinci ğoydum. sōanıñ dōradım. sarımsān dōradım. şalçasını ğodūm. ğarabiberin ⁽¹⁰³⁾ atđım. ēylē biberin atđım. sardım ocā ğodum. bişer. işde bir sāt.
- ⁽¹⁰⁴⁾ gel ğoca.
- ⁽¹⁰⁵⁾ aman. hē. ne yazıyoñuz? amma dōru sōle.
- ⁽¹⁰⁶⁾ yānı yārdım murdum yok. yok ālamadım anam ben. vèrmediler.
- ⁽¹⁰⁷⁾ buralara yārdım yok.
- ⁽¹⁰⁸⁾ yok. yok. ankariyē niyē var. sindi ankara, isdanbıl oralara yārdım.
- ⁽¹⁰⁹⁾ oralar vèrsiñ oyú gendine. hī? ēyi diyōlar. hē. görmedim amma. varrım. varrım. nē dèrse ⁽¹¹⁰⁾ dèsiñler. varrım ğaymakāma. baña yārdım vermiyōlar ğaymakāma bey dèrim. evime ⁽¹¹¹⁾ gèt baķ dèrim. uçúyō dèrim. ta uŞdu bı yānı. bı yānda uŞdu. yāpdırdım. yoğ ğurbanım. ⁽¹¹²⁾ ğoca ölüncü evim yāndı. gel sene millet yāpdı. orasını yāpiyōm ora uçuyō. oriye yāpiyōm ora uçuyō. şú dèdi bir teşT ğaldırdıdım. şú avrad.
- ⁽¹¹³⁾ hoş geldiñ. şórdan çarıyō. gávaT nérde ğaldı.
- ⁽¹¹⁴⁾ sunta dē anam. sunta. òle yavrim.

- (115) töbe yárabbi. biz bõle cingılı dèalik. cingıllı dèller. cingıllı dèalim. hĩ? gèndi gèndine eķelenĩr. kerderlenĩr. bõũkleřir de şindi oĩa dèller.
- (116) bõũkleřir yĩni.
- (117) nère kaķıyoĩuz mu?
- (118) haydi gũle gũle gèdĩĩ. iřĩz ras gelsiĩ. sen de haķaķet.
- (119) yĩenim gũle gũle gaķ. haķaķossuĩ.
- (120) gũle gũle. gũle gũle.
- (121) siz de saķluĩ saķl.



-14-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Doluca Mahallesi
 ANLATAN : Hürü Kuzu
 YAŞI : 85
 KONU : Düşünler, aile, sağlık sorunları.

- ⁽¹⁾ hoş geldiñ yávrım. buña şúkür. çocuklara şerediyôm. dışlüm gelmiyôk. burda ⁽²⁾ bitî bura dıhlıyüm. orda da bitî çoklarıñ yánına varıyôm. oynayan çocuklara nē ⁽³⁾ şerediyôm. hē. bu. benim mi? hürü. ⁽⁴⁾ kuzu .
- ⁽⁵⁾ kuzu.
- ⁽⁶⁾ doluca köyü. ⁽⁷⁾ bu da hürü. há. néye bahıcın? hā. ben eşgiden beri öle bi şeyden hoşlanmam. ⁽⁸⁾ éarilikden yáni. éliñ lafından mufundan sevmem. ben bir gūla kótülük isdemem ben. hıhı. ⁽⁹⁾ babam dā hociyédi. éyidik. anam da anam da gétđi. babam da gétđi. onnarı çokdan öldü. hē. ⁽¹⁰⁾ çokdan öldüler benim göcam da meFaāt-étđi dörd-ay-ō bitđi hē mefaāt-étđi o da ⁽¹¹⁾ mefaāt-étđi. öteki gún Aļlah-émretđi. vātıñın şimdi yíhıldı omasu. omasında-émeliyet ⁽¹²⁾ varıdı. oñ-işde vāde yétđi diyólar. émeliyetden çok çekse gene ölmezdi diyóler. onuñ vāde ⁽¹³⁾ temám-olmuş düyüler. yá bu da góşdı. dörd-ay-olđu. o da gétđi. hayıllışı. he. alıyámız-ō ⁽¹⁴⁾ yoluñ yolcúsuyúk. heye. hı? biz mi? éveli şurda oturuyoduk biz. yóharda. ordan da ⁽¹⁵⁾ yúklúklúye gelişin burdan yóharı-ıçe gellerdi. huzur-amazlık zor şimdi. oriye tergeddi. ⁽¹⁶⁾ buriye dutdu. burdan dēdi harmanda yúk niye galışın suyu yolıyāñ-āzından içeri atıverriķ ⁽¹⁷⁾ dedi. oriye terg-éđi. bura dutdu. buriye de terg-éđi. zeten nime bulđu. aļayemiz-ora bulácāğ. ⁽¹⁸⁾ ben de o yoluñ yolcúsuyüm. Aļlah hayırlısını versiñ. ben mi? benim yášım yétmişi sekseni ⁽¹⁹⁾ geşđi. geşđi. émmiñ mi? her-iş yápardı. usdalık da éderdi. dúķğan da çalışdırırdı. talła da ⁽²⁰⁾ ékerdi. her bi-şe yápardı. hē. dúķ dúķğa. he dúķğanı var. Türkölü’nda dúķğanda da otururdu. ⁽²¹⁾ éyi. yoğ. ⁽²²⁾ kendi gēldi. gızı bi-şey yapıyü.
- ⁽²³⁾ hı? ben on dokuz yášındıyem.
- ⁽²⁴⁾ bunnar gēdiciler şindi bayramdan sōra. māşide nişannılı. nişannılı.
- ⁽²⁵⁾ yōğ nişanlıyım ben de.
- ⁽²⁶⁾ aha hayşıl gelī.
- ⁽²⁷⁾ nerden geliyósunuz?
- ⁽²⁸⁾ esgisi deaşđi. esgi durumlar deaşđi. he deaşđi yā. şuç. şu-çocukcuılar çocuklara ⁽²⁹⁾ şōle dēdi mēdi fırat durullardı. şindi āa çoluķ çocuk garişđi.
- ⁽³⁰⁾ nēyineñ getirdilerdi sizi?
- ⁽³¹⁾ benim mi? buña şúkür. benim gimī.
- ⁽³²⁾ hā. sēmennej düünnej nasıldı? düyô. nasıl-eve geldiñ? düyô .gölā mı bindiñ? düyô.
- ⁽³³⁾ onnarını annat.
- ⁽³⁴⁾ hā dúünü. dúün gürduılar.
- ⁽³⁵⁾ ney çaldıılar? de biraz zor duyü. ⁽³⁶⁾ dúün gürduılar. şindi taksiye bindiriyólar. evel-ō yōđu. şurdan çıkarıllardı. gölā ⁽³⁷⁾ bindirillerdi. gölā. éveli uılan ney gelin çıkmış bak dellerdi. e şindi şurda gétmeden taksıyā ⁽³⁸⁾ bindiriyóler. esgi durum deaşđi. evel şo asbabınan bindiriyólerdi. şindi bir göca gırmızı çıkđı. ⁽³⁹⁾ şōle gēyiyôr. şórdan beriyi çaliyô oynadıķca. gıpgırmızı. ben-isedediler de vardım. ⁽⁴⁰⁾ gōñümünen. ben gōñümünen vardım. hē. yav alaniñ da gōñu varıdı benim de varmiye gōñum ⁽⁴¹⁾ varıdı. geldiler-isedediler. temám dēdi babam-ıramadlık. eyapdıķ. nişan daķdıılar. şo ondan ⁽⁴²⁾ sōra da getirekene dúün gürduılar. davıñnan düdünen-éndirdiler. baña mı? oldu. oldu. yaş var. ⁽⁴³⁾ ne bilim. yášını mı? ne? hesab-étmedi. dúün-iki-ün çalar. hē. aha bak şurda dúün varıdı. ⁽⁴⁴⁾ apdaļ cuma gūnü geldi. cumörtesi çaldı. bōğon bazar da siz gelmeden éndirdiler. ha şurdan da ⁽⁴⁵⁾ bindirdiler. āa şuriye gōñşumuza oriye éndirdiler.

bēyāzī āritmañ bēyrāzī. ne yapıyôm-ışde ⁽⁴⁶⁾ aham bunnar bunnarın yanında oturüyôm. orda oturüyôm. gün gelip geçiyô şúkûr. hi? e gelen ⁽⁴⁷⁾ gēden o da geliyô işini gör gēdiyü. göyuk gēdiyür. icik bu zaman geliyô. hēylesiñ diyôler. ⁽⁴⁸⁾ ēpiyeyim diyôm. savunup vëriyôler evine. nere? nere gôtürüyür? benim mi? biri burda biri ⁽⁴⁹⁾ de şurda. yoklalllar geliller. hēlesin? dëyi yoklalllar. gene geri gēdeñler. hi? gelinner-aa ⁽⁵⁰⁾ bunuñ-anası var yánımda. ikisi de ayrı. biri maraşda gocası òretmennig-ēdiyôr òlumuñ. e ⁽⁵¹⁾ ordā duramıyüm. durasım gelmiyô. aman-orda burdā orda. kim yok. kimse yok. burda gēne ⁽⁵²⁾ gelene de geden-āşig-olmüyür. há canım sıkılmıyür. e ora vardığ-oturduğ. maraşın-ıçinde ⁽⁵³⁾ körleri dāne. seni yokliyen yok. yola gedeni dāne. arabaları dāne otur. orda ⁽⁵⁴⁾ ırahat-ēdemiýôm. her bi-şe dutardığ. aa biri de şorda. há òlumuñ biri de şorda.

– ⁽⁵⁵⁾ çeltāa diye gedemiýok mu diyi.

– ⁽⁵⁶⁾ çeltāa da gederdik. pambıa da gederdik. êkın de biçerdik. gem de sürerdik. ⁽⁵⁷⁾ her bi şe yabardık. he. aha şindi aa şindi beni orānan bir-ekin biçerdim. çoñ erkāñ biçdiñi ⁽⁵⁸⁾ elime almazdım. çeltāa da gētdim. çeltiñ erkekler biçer. avratlar şelāani çeker. he. toplalllar-ala ⁽⁵⁹⁾ ğucaqlalllar-ēletiller burarda çerçevü şey-olu mu yoğ ta yazuda olur bazar şeyde bazı ⁽⁶⁰⁾ yazuda. esgiden ne ekilmezdi. buralara çalışmıye gediýôler. alıye çalışmıye gediýôr. ⁽⁶¹⁾ usdalığ-eden usdalığ-ēdiyôr. aa şu duvarı suvamiye geldi diyôler. çalışmıye gediýôler. aa şu ⁽⁶²⁾ buyda. heç olsa bir sene dāda erkekler. yazuda çalışmada. çalışılłlar. para ğazanılłlar, geliller. ⁽⁶³⁾ şindi göleye çıkdı. oba aylığ-alıyô aylığ. ēvelki us. ēvelki ğarıllar niye sefilidi. oba şindi ⁽⁶⁴⁾ çocuğ-aylı alıyôr. ôle aylığ-alıyôr. talıa parası alıyôr. aylık mı? ⁽⁶⁵⁾ ben aylı. hē. ben aylığ çalışmıyôdú benim gōcām. çalışıyôdú aylıa. o da bañğıyā para yātırdı. ondan çekerdi. o ⁽⁶⁶⁾ da meFāt-ēdişin çocuklar işde me baña dönderdiler. hē. hē. şindi o eveldenimiş. birinci çocuğ ⁽⁶⁷⁾ öldümü gedip çocuk parası alıyôr. aylığ alıyôr. gocalar satı aylığ parası alıyôr. vërgiyē ⁽⁶⁸⁾ para alıyôler. hē. aylıñ aliñi necciñ? şindi herkez de aylığ alıyôler, harciyôler. kım? ⁽⁶⁹⁾ ben yemami bişirrim. yā? yoğ. bilmem o esğileri. alıyanı unuTdum. ğulāmda ēyice dúymuyôr. ⁽⁷⁰⁾ hā. şo şú geden ğonşullar niyē bilemiyôm. ğayri tanıyāmiyôm. ğulak ğulūmda ğulām da ārır-as ⁽⁷¹⁾ āniyāmiyôm çōunu. hē bilmıyôm. yoğ ben bir yere çıkmam. evden bi yere. ben bir yerden ⁽⁷²⁾ habarım-olmaS. hürü. hē. hē. o gedēn neriye getdi? maraşā mī? içeri mi getdi ô? get güllüm. ⁽⁷³⁾ gülē gülē get. benim mi? yāv ihtiyārılığ var. ihtiyār-adam işde bacā āriyô. beli ārır. esgisimi ⁽⁷⁴⁾ olū? geçlig gimi olāmañ. hē. ötedā tokdura getdim. belim āriyô dedim. tokdur ⁽⁷⁵⁾ hāp vërdi. elet hāp at dëyôr. birini āşam at dëyôr. birin sabanan atıyôm. ona onda ⁽⁷⁶⁾ atıyôm. atıncı ğencelici mi? yāşım gëtmiş işiñ bitmiş. bōş.

– ⁽⁷⁷⁾ gūle gūle.

– ⁽⁷⁸⁾ o bēyāk bēyākı durıyô mü? ordā bēyākı durur mu? orda mı oturıyô? ordan da bōñ geri mi gēdiciz? şindi bi yere niyē varmadan.

-15-

YERİ : Türkoğlu\ Göllühöyük Mahallesi, Çamrak
 ANLATAN : Mihriban Elif Gündüz
 YAŞI : 44
 KONU : Evlilik, kışlık hazırlıklar, geçim kaynakları, sağlık sorunları.

- (1) şey yók mu perıan~aPla?
- (2) emine aPla dè seni çarıyöler dè. yörü gız.
- (3) niyé?
- (4) va||ā ben zór bənim. zor bənim. göllühōķ. göllühōūķ çámrak dıyólar.
- (5) çámraķ~obası.
- (6) yášımı hēc yášımı bilmiyôm kine.
- (7) anam ğonuşmasını bilmes ki.
- (8) atmişá harálde girmek üzere anam. yoğ.
- (9) güÇükten vèrdi. anam baña hēc şeetmedi.
- (10) uFağ uFağ bənim gızlar. hep uFağdan gètdi. dezzem~ālamış uFağdan vèrdiñ diyé bunu.
- (11) elif sen ğonuş bacı. sen benden ğençsiñ.
- (12) va||ā biz hēc bi olayını bilmiyök. şunuñ mu?
- (13) bu olaniñ mı? varıyöler. oturuyöler geri geliyöler. vāryöler el gimi dışarı oturuyöler. geri geliyöler.
- (14) millet hep ondan görüyöler.
- (15) diyöler silahlañ vuruldu diyiler. eliñ~adamı. yoğ telāvzonda da görüyök.
- (16) yā telāvzonda da görüyök. ğasteciler de ordā ālmış bütün şeye ğameriyé almış orda.
- (17) babası yók. anası da ālıyó.
- (18) ālıyó. babası yók da ğelinī gızları ālıyöler.
- (19) babası öldü. ālıyöler~işde.
- (20) ğardaşları vār. başğa bişesi yōğ. ğadını vurdu işde. hē. iskendirunda oturuyôdü. bir~olan bir ğızı var. Piri işde büök. şölē şöle var işde. biri de uFağ. hera| büök olan da uFağ.
- (21) ğız var mı ki?
- (22) yōğ. ğızlarda uFağ~ana.
- (23) var~işdē. ğızıñ boyú ā şöle var.
- (24) bizim süleyman. ĩ. süleymandan büyük mü? büyük diyél.
- (25) ğız ğısmısı tēz atılır.
- (26) asgerliñ bilmiyôm gülüm. ğörev ğaç sene diyôdü ğız? bñ ğaç sane diyôdü emine?
- (27) otuz yēdi otuz sekiz yášında var düyö. bñz otuS bēş düyôdük.
- (28) olan mı?
- (29) hē. baña da dēdi. biz otuS bēş yášında düyök.
- (30) yōğ. var otuz yēdi otuS sekiz.
- (31) ğız eñ güÇcū táman eviñ. oba eñ güÇcū amma ğaç yášında bilmiyök ki.
- (32) iki çocuk anası.
- (33) zayıf aynı hordlaķlara dönmüş.
- (34) güccük ğelin mi? güccük mñ?
- (35) amma (...)
- (38) otuz yēdi yášında.
- (39) gücÇük diyence gücÇük mü? otuz yēdi yášında düyöler.
- (40) ğız var otuz bēş yášında belki avradı.
- (41) olabilir. hē. olabilir.

- ⁽⁴²⁾ benim bacı bi-ismim yög.
- ⁽⁴³⁾ vallā gülüm biz ben hêç benim ğafam ğarışır. hêç ğonuşámam yāni.
- ⁽⁴⁴⁾ eve mi?
- ⁽⁴⁵⁾ yāzın işdē dolmalığ yáparık, ğuruduruğ. sałçá çihardırığ. ev temizlī dërken işdē ğış geliyö dolanmağdan. taranā işde.
- ⁽⁴⁶⁾ tarlası olan tarlasın-êker. tarlası olmıyán da sıFaılığ yápar. éliñ-işinde işÇilik ⁽⁴⁷⁾ yápar. işÇilik yapıyi. gèdiyi tarlası olan işde şöle iki yüz⁽⁴⁸⁾ dönüm üç yüz dönüm. işde darı var sułañ. işde onnan da geçimimizi ⁽⁴⁹⁾ geçinnik. buydamızı alır ğaynadırık. bulğurumuzu alır ğaynadırık. işde ⁽⁵⁰⁾ unnuk yıkarık. ta böle geçinirik-işde. vardan yóğdan işde olur gèder öyle. ałłaha bin kerre ⁽⁵¹⁾ şükür-ossuñ. háar-ola.
- ⁽⁵²⁾ benim işdē.
- ⁽⁵³⁾ ohuyán çocuk yög.
- ⁽⁵⁴⁾ bir oğulumuz var sádece.
- ⁽⁵⁵⁾ bir oğulumuz var. bënım bir ôlum var. satı dışarda çalışī. biri de yánımda. ğızım da ğelin-oldu. başğa da bişeyimiz yög öle. hā.
- ⁽⁵⁶⁾ olan da everdi. ğız ğelin etti.
- ⁽⁵⁷⁾ ben kırk bês yášında varım.
- ⁽⁵⁸⁾ üç ôluynan bir ğızı var.
- ⁽⁵⁹⁾ ben on yèdi yášında evlendim ben. yög. öle bir düür işde ğeldiler bağdılar.
- ⁽⁶⁰⁾ görücü mü?
- ⁽⁶¹⁾ hē. görücünen. benim ğocám burda da diyéldi. fâturañ görseñ. fâturafa bağdım vardım. o zámannar.
- ⁽⁶²⁾ süláyman geliyö. süláymanı ğonuşduruñ.
- ⁽⁶³⁾ bayánnar işde iyé ğonuşúrdu. herkeş şeyé gediyo somak deşirmiyé gediyo. odun-olmuyö yáñıdı yög mesełā. yög benim yáñıdım.
- ⁽⁶⁴⁾ yèdi baş horantıyák ğoláy diyél ğızım. yög.
- ⁽⁶⁵⁾ yá da bizim burda éle topluyán yög.
- ⁽⁶⁶⁾ ğızı da vèrmedi ałłah. yögdü. hep ğız diyé ilkim êkizdi. yósam üç doom benī. biri maraşda. aman işde.
- ⁽⁶⁷⁾ ne êrkeni on yèdi yášında. ben on dördü on dördü bitirdim. on bêşe giriyödüm. aha ben şu ğadar olmadan vardım-işde. iki sene áşgerlīn bekledim. ğeldim. ⁽⁶⁸⁾ maraşdan burıyé ğeldik işde ğızım. hī? maraşlıdığ. aslımız maraşdan. burıyé ğeldik işde. burda ğaldım işde.
- ⁽⁶⁹⁾ hòş gelmişsiz.
- ⁽⁷⁰⁾ bu avraDıar ne ānnadıyo sañā? bu avraDıar var yá yiö içiyö tosun gimī evlerde besleniyö. biz erkekler ğazanıyo bunnar yiyö. şu dā bir çápa vurmuyö. ğetmiyö bāçiyé bile. nē yapacám? ał işde.
- ⁽⁷¹⁾ hē. sen yáp. avradın. bız oturmüyök vallā. avraDıñ yátıyo ölene ğadar. bız ⁽⁷²⁾ çalışıyök. emine aPıam emine aPıam.
- ⁽⁷²⁾ seniñ avraD doĥuz ona ğadar yátıyo. ben altıda kaĥıyöm êmek satıyöm.
- ⁽⁷³⁾ yā altıda kaĥıyóñ. amma yiyóñuz.
- ⁽⁷⁴⁾ ben yèmiyöm.
- ⁽⁷⁵⁾ evde misiñ sen hókümet? ğeçileri yèmledim.
- ⁽⁷⁶⁾ hē yoğarda. olursa gèdiyo olmassa ğetmiyö.
- ⁽⁷⁷⁾ o dā inşáate gèdiyo de.
- ⁽⁷⁹⁾ bu dā lise mezunu. bitirdi bişey olamadılar.
- ⁽⁸⁰⁾ orhan da cenazē ğetdi. dā ğelmedi heral.
- ⁽⁸¹⁾ ğeldi ğeldi.

- ⁽⁸²⁾geldi. gücÇük işdē gene geri başvuru asgerlīn iPdāl-etdi. benim burun ğanamam⁽⁸³⁾ çóg-oldu yā onuñ-uçú erteledirdi. durdurdu ğaldı. yüksek⁽⁸⁴⁾ tansiyón işdē damaK çatlaması. bilmiyöm-işde ğulağ bōaza ğediyöm bişé⁽⁸⁵⁾ demiyö. ğap ğalp dōkduruna ğediyöm ölesine. yüksek tansiyón var⁽⁸⁶⁾ yā bendē. işdē onuñ-uçú çócūñ üsdüne sigortalı oldum. yēşil ğartı iPdāl-etdirdi.
- ⁽⁸⁷⁾ğeçileri yemle de variyöm ahā.
- ⁽⁸⁸⁾hım çıkmıyó diyén işdē. ō onuñ üzerine ğeçdim. ölüm dedim.
- ⁽⁸⁹⁾elmas aPlamgile götürsün. ā o annadır. fatma nura vērşiñ.
- ⁽⁹⁰⁾onnar da evde işde ğetdiler ordan.
- ⁽⁹⁰⁾eve ğeldiler eve. ordan ğeldiler bizden önce ğeldi onnar.
- ⁽⁹¹⁾aleykümselam.
- ⁽⁹²⁾sen onu boşver yáz ğetsiñ. boşver aman işdē.
- ⁽⁹³⁾benim adım mihriban. ben benim ben bu kadar yášım yódū. yanı benim yanı ğaşdım.⁽⁹⁴⁾ hē şindikiler cin gibi. hē. yoğ anam. öle gelin mi olurum dáha ben. ben on yēdi yášımdan evlenmişler.
- ⁽⁹⁵⁾hē. heralda ben on yēdi yášındıyēdim de işdē. acık vardım ğırķ bēş ğırh-áltı yášına ğirdik.
- ⁽⁹⁶⁾işdē atmış-üş dōumlıyúm.
- ⁽⁹⁷⁾elif. elif gündüz. hē.
- ⁽⁹⁸⁾ben de atmış-üş dōumlıyúm. amma babam düyö hep düö büök yázdırdım düö. benim⁽⁹⁹⁾ eñ büök aPlam var yā. büük yázdıřıklar işde. yášımız da var.
- ⁽¹⁰⁰⁾tomatés, biber, patlıcán yētişir. bahçesindā ki işde.
- ⁽¹⁰¹⁾tarlalarda darı yētişir sómak darılar.
- ⁽¹⁰²⁾acur, sálatalık. yētiştiren yētişdiriyo işde.
- ⁽¹⁰³⁾vār. o da var. herşey vār.
- ⁽¹⁰⁴⁾var. var. herşey yapıyöler-öle.
- ⁽¹⁰⁵⁾işdē maraşdan çörek de alınır yā.
- ⁽¹⁰⁶⁾alırık bēşer altışar kilō. burda da millet çoğ alıyo. şeker, tansiyón var diye yemiyöler hamır-işi. hē.
- ⁽¹⁰⁷⁾şeker alırık. ğolanyá alırık.
- ⁽¹⁰⁸⁾ā ben de ğolesdor var. tansiyón var. yiyémedim bāyramda.
- ⁽¹⁰⁹⁾anamda şeker var, ğolesdor var. ondan sonā tansiyón var.
- ⁽¹¹⁰⁾āmān. aman. āmin.
- ⁽¹¹¹⁾násıl? yāni köyüñ diyöm yárisından çqunda tansiyón ğolesdor var diyöm yā.
- ⁽¹¹²⁾vaşla bilmiyöm. hep köün suyunu içtimizden.
- ⁽¹¹³⁾hep benim bacılarım dā ğardaşlarımıñ hePisinde var. hePisinde var. şeker var. hepsi var.
- ⁽¹¹³⁾benim de ana tarafımda var.
- ⁽¹¹⁴⁾bacılarımda hēp var.
- ⁽¹¹⁵⁾bizlerde yoğ yanı.
- ⁽¹¹⁶⁾bizde var.
- ⁽¹¹⁷⁾ben mī? yoğ ben hep normal dōum Sāte. ben yoğ-anam hasdaneyé ne götürmediler.
- ⁽¹¹⁸⁾yóg-anam. içerde dourduķ. oldu dā.
- ⁽¹¹⁹⁾nē yapacak ğeçtikten kerı.
- ⁽¹²⁰⁾gene de o zāman hēç bilmezdik. şindi cáhařlar nasıl bilī. ğıymatını⁽¹²¹⁾ bilī cánınıñ ğıymatını.
- ⁽¹²²⁾hemen dōkdora ğidiyólar.
- ⁽¹²³⁾ama ben ō eñ gücÇük-ölümde maraşá gitdim ben. duruyódu. ölüyöm dedim burda
- ⁽¹²⁴⁾dedim. burdaydım. ahmedi aldışar. beni maraşá götürdüler.

- ⁽¹²⁵⁾ ne farKı olucú?
- ⁽¹²⁶⁾ hē. ōle işde. inne Furiler.
- ⁽¹²⁷⁾ hasdane iyé olúyi.
- ⁽¹²⁸⁾ hē yá.
- ⁽¹²⁹⁾ sen de evli misiñ?
- ⁽¹³⁰⁾ deriyé geçersāz orıyá da geçiñ. emmimgiliñ orıyá. güle gülē. aman işdē bōle gēliyi⁽¹³¹⁾ geçiyi günner. hē. nēdim işdē aḷḷahā biñ şükür āmin. ⁽¹³²⁾ hadi gidiñ güle gülē. savòluñ.



-16-

YER : Türkoğlu İlçesi / Göllühöyük Mahallesi
 ANLATAN : Fındık Ağaoğlu
 YAŞ : 84
 KONU : Giyim, Kılıç Ali Paşa, düğünler, yemekler, bayramlar, köyün adı, geçim kaynakları, fal bakma.

- (1) allaha şükür. aha bu işde ayakda doğanüyök.
- (2) eyiyiyik allaha şükür.
- (3) şöyle gel ana. arhañda. şöyle dönde.
- (4) ancá bu gadar olur.
- (5) seksen dört yaşındıyám. adım fındık. güşlüyük.
- (6) aólú anam ne güşlüsü.
- (7) hã şey aólú. buyúr. evet.
- (8) onu şindi amcáñ gelsiñ de vèrsiñ. biráz yaşlı ama. hıh? ānatsiñ saña.
- (9) hē. vaļlaha bilmiyöm yávrim. benim geldüimdē seksen hāniyēdi bura. kóy çōdu. şu çámrağ bar şurda (10) onuñ hepsi burdıyēdi. oturduqları yeriñ bunnar ālar tapısını vèrmediler. (11) tarla isdediler. tarla vèrmediler mīllet.
- (12) onnar ayrıldı. haziniyē gondular da aynı birleşikler.
- (13) ayrılan gētdi. bir gēndiler ğaldı.
- (14) şindi burda yábaci yoğ. hepsi sādıcé haļa. beninki emine.
- (15) hēç kimse yóğ.
- (16) altun. hē. annem bu. evlendim. amcámıñ aólú. onnarıñki de altundu (17) babamgilinki onnar dáñışmış. amcam da dáñışmedi. öle ğaldı şindi. haļası, dayısı (18) var bunuñ altun. şu ğarşıñızdā gelen araba var amcásı aólú var altun. bir de (19) aólıları var. başğa burda yáPıncı söy adı yoğ. hocádan māden. imam imamdan māden.
- (20) ben ğırk dört doımıyúyım. eveT. eveT. dezzeñ işde üç yüz yirmi yēdilimiymiş yirmi (21) dōrtlümümüş ne bilim. nüfús kādinde yazılı. bilmiyöm ki öle düyö olannar. benim okur (22) yazarlım yok da.
- (23) çocuklarım da işde sóy soyúnan evlendi.
- (24) çócuqlūñ düö çócuqlūñ. türkóļunda ğızıķan ğızıķan. babañ evindiyēken nasıl gēşdi
- (25) düö. ğulağañ duymúyö.
- (26) çoğ eyiydim.
- (27) hah annat.
- (28) bir babam marıdı. anam gücÇúken öldü. şöyle ben babam öyle bir adamıdıkine (29) nasılıdı. heç toķanmazdı bize. öte gēt dēmezdi. yerimiSdi istassonda var (30) yá bināler. orda babamıñ evi.
- (31) türkóļundan bunnar. türkoļunuñ yerlisi.
- (32) amcámıñ evi. amcámıñ aólıları, dōlleri hep ordaļar. vaļlaha bilmüöm. yirmi (33) on yēdi mi on sekiz mi ğalan öyle bişiyēdi. ğēl. ğēl. ğızım gel annat şúña. gel (34) göllühöü şiyé ānadı ğēl.
- (35) o da amcámızıñ aólú. bağ yaşlılardan bilgi alıyóler. televzānda görmüyóñ mü? (36) öyle bir nene diļ ki. yaşlılardan bilgi alıóler. esgi yāni gelenekleriñizi (37) ğörenekleriñizi işdē tōreleri onnarı ānnat. işde ānnat. hıh annat.
- (38) evel ki gelenekler çoğ eyiydi. bizim Kıyāfetimiz çoğ güzeldi. ben büök aólanı (39) ēverirkēn maraşdā uncúlar dēllerdi. birinci şiē zēngini.
- (40) feridi şorda iskembe var. onnarı annatma sen. esgi şiyé annat.

- ⁽⁴¹⁾ onuñ hanımı geldi gèlini getiriken. bēn böyle Kıyáfetimiz uzun etek, uzun ⁽⁴²⁾ kilot, ayā lastikli òmüzde ònnük başımız bōle örtülü. dedi ki hatın dēdī ⁽⁴³⁾ bu Kıyáfetleriñizi bu Kıyáfetiñizi tergemeñ dēdi. bu millī Kıyáfet dēdi. çoğ güzel ⁽⁴⁴⁾ Kıyáfetiñiz var dēdi. o zāman öyle giyērdik. altı metireden elbisemiz olur. iki ⁽⁴⁵⁾ metre önlü müz üç metre kilotumuz olurdu. gēniş gēniş. hē. hele şú bir süslü ⁽⁴⁶⁾ giyērdiki. çoğ süslü giyērdi.
- ⁽⁴⁷⁾ sen annat annat.
- ⁽⁴⁸⁾ evel biz Türkōlundıyēdik. orda dōduğ. orda büyöydük.
- ⁽⁴⁹⁾ işde oranın şeyini ānat.
- ⁽⁵⁰⁾ ondan sora babam ordan göşdü burúyē ev yápdırdı. babam Komisiyēnciyidi. o ⁽⁵¹⁾ Türkōlunuñ bir çayı varıdı. hō adam götürürdü. bir gēldimi. gışın bir gēldī ⁽⁵²⁾ dēdiler ki ankaradan gılıÇ-ali paşá gēliyó dēdiler. çay amma çoğ daşgın ⁽⁵³⁾ aqıyó. gēldilēr taksilernēn yóluñ kenarına durdular. köyde de bir-ādamlar varıdı. ⁽⁵⁴⁾ bükler onnar birikdilēr. atları çekdiler. atlara bindiler. çılbatdılar-atları. ⁽⁵⁵⁾ onnan sorā bindiler şindi suyuñ içinē atlarıñ-ayáqları gölleri burúyē çıkıyó ⁽⁵⁶⁾ súy. ayáqları suya batıyó. ordan gēşdiler ötü yüzē. gılıÇ-ali paşıya bindirdiler. ⁽⁵⁷⁾ maraşdan tarafa gētirdiler. maraşá taKsiler götürdü. gılıÇ-ali paşá geri ⁽⁵⁸⁾ ankarıya varıncá emir vēriyó. Türkōlunuñ düö o suyuñ üsdüne köprü ⁽⁵⁹⁾ yapılacák düö. āniden o köprüyü gılıÇ-ali paşá yápdırdı. Türkōlundā ⁽⁶⁰⁾ köprüyü. oña ğadar biliyōm.
- ⁽⁶¹⁾ annat annat işde esgi ğelenekleriñizi ğörenekleriñizi.
- ⁽⁶²⁾ al. vallaha esgilerden işde ne bilim.
- ⁽⁶³⁾ annat. yāzsın-işde bunu. söyle.
- ⁽⁶⁴⁾ düünner çoğ güzel olurdu. bēş tene altı tene davıl olurdu. çadırları ğurallardı. ⁽⁶⁵⁾ içki müşkü yōdu. o zāman bōle oynallardı. davarları kēsellerdi. ğavırmağar ⁽⁶⁶⁾ ēdellerdī. sāmennere yērdi. vēr ha oynallardı. çoğ güzel olurdu.
- ⁽⁶⁷⁾ hī? hēy yemek yápağlardı. pıç pılavı da bişirillerdī. bulğur pılavı da bişirillerdī. ⁽⁶⁸⁾ yānna suhu yápağlardı. ğavurma yápağlardı. haşlama yápağlardı pılavlarıñ üsdünē. ğözel yemek yápağlardı. hē.
- ⁽⁷⁰⁾ tábi tábi çoğ.
- ⁽⁷¹⁾ düününde ne yápdılar düyö. dedem nē yápdı?
- ⁽⁷²⁾ vallā benim kendi düünümü ğörmedim ben ki. biz ordıyēdik onnar burdıyēdi. bize ğelenek.
- ⁽⁷³⁾ gēlin gelmedī sen?
- ⁽⁷⁴⁾ ğınıyē gelmediler mi?
- ⁽⁷³⁾ yoğ. yoğ. bundan annadıyó.
- ⁽⁷⁴⁾ benim övey annem varıdı. o yēmā yápdı gelen sāmennere.
- ⁽⁷⁵⁾ ğınayá gelmediler mi bunnar ğınıyá?
- ⁽⁷⁶⁾ ğınıyá ğelillerdi. ğelmez olur mu?
- ⁽⁷⁷⁾ ğınaları nasıl yákdıñ sen? sōle.
- ⁽⁷⁸⁾ ğınıyē mi? ğınıyē iki-üş avrad ğelirdi. eliñe ğınıyā vurur ğedellerdi. òle ⁽⁷⁹⁾ şindikī mi çerezinen şonnan şunnan ğelmezlerdi. benim ğınada ğaynanam dēdi kī ⁽⁸⁰⁾ baā nişán dağarқан altını noqsan ğetirmişler. ğınada ğetirrim ğızım dēdi. iki tene ⁽⁸¹⁾ altın. amā ğınacı ğēldīdi altın ğelmedi. dēdim ki altın ğelmiyēnci ğınıyē ⁽⁸²⁾ yákdırmam dēdim. ğētdī ğardaşından aldı ğēldi. o ğardaşı varıdı omar ondan aldı ğēldi ⁽⁸³⁾ ğaynanam. o zaman ğınıyē yákdılar. amān işde o ğünner o ğünner bu ğünden ēyiidi. vallā.
- ⁽⁸⁴⁾ ğüzel ğeçer.
- ⁽⁸⁵⁾ çoğ ğüzel ğeçer.
- ⁽⁸⁵⁾ ramazan bayramında işde yávrım aynı böylüedi. ğeliller bükleriñ elini öpeller, ğonuşurlardı. çay ğayfa içellerdi. yemek ⁽⁸⁶⁾ yēllerdi. bayramlaşır ğedellerdi. hē.
- ⁽⁸⁷⁾ ğurban bayramı mī?

- ⁽⁸⁸⁾ çörek. bayramda çörek yáparsız yá ana çúvaļlarnan. annat baham.
- ⁽⁸⁹⁾ ābōv çúalnan yápardık bis.
- ⁽⁹⁰⁾ annat baham yúurduñu.
- ⁽⁹¹⁾ pekmezine yapaļlardı onu şeynen.
- ⁽⁹²⁾ hamırını evde yúrurduk. evde hamırını yúrurduk. bir çúvaļ unu yúrurduk. süt ğorduk içine. teze yā⁽⁹³⁾ ğorduk içine doļdururduk. yúrurduk. saļardık fırına. motorļarnan ğederdi.⁽⁹⁴⁾ şöle ğocá iki ğutu ğelirdi doļar.
- ⁽⁹⁵⁾ sandıkļarnan ğelirdi.
- ⁽⁹⁶⁾ yellerdi.
- ⁽⁹⁷⁾ maraşda. maraşda. bizim burda fırın mı marıdı o záman. yōdu.
- ⁽⁹⁸⁾ maraşda. hē. maraşá ğötürüllerdi.
- ⁽⁹⁹⁾ bizim buraļarda yoğ öyle.
- ⁽¹⁰⁰⁾ bizim evimizde yōdu. burada bekmezli kömbeli yapaļlardı. şöle⁽¹⁰¹⁾ şöle yapaļlardı. altın saç üstü saç saçın üsdünde ataş yánardı. altında köz⁽¹⁰²⁾ olurdu. orda bekmezinen yúķań bōle bekmezi yourdunan ğatardık. yüzüne çalardık.⁽¹⁰³⁾ üsdüne de teze yā bekmezinen tekrár ğeri aķıdırdık. çáKır çáKır orda bişerdı.⁽¹⁰⁴⁾ ğırmızı ğırmızı çıkardır şóra ğorduk.
- ⁽¹⁰⁵⁾ sába ğadar yapaļarımış dezzeñgil. biz bilmek de onnarı.
- ⁽¹⁰⁶⁾ ben bilirim.
- ⁽¹⁰⁷⁾ o dā ğüzel olurdu.
- ⁽¹⁰⁸⁾ geleneklerī ğörenekleri o záman dezzeñgiliñ.
- ⁽¹⁰⁸⁾ olur olur bacı.
- ⁽¹⁰⁹⁾ hoşáf yápardık. hoşáfı çirinen ğaynadırdık. üzümünen şeker ğorduk içine.⁽¹¹⁰⁾ tamam. ğazana ğor şórıyá ğorduk doļdururduk. tábı.
- ⁽¹¹¹⁾ gelen misáfır yemekli ğeldi. yemek bişerse.
- ⁽¹¹²⁾ yemek de yērdi. çörānen hoşáf da ğorduk.
- ⁽¹¹³⁾ doķuz Tāne.
- ⁽¹¹⁴⁾ doķuz tene çócūm var ğızım. altı tene ğızım varıdı biri mefāt—etti saña⁽¹¹⁵⁾ ömür. ötekiler de duruyō işde. üç oļanı evli.
- ⁽¹¹⁶⁾ ğeliller. burdā torunnarım ğelir. torunumuñ ē bī ğızın biri isdambılđa.⁽¹¹⁷⁾ biri de anam hanımı da şeydē isdambılđa ğēne çocukļarī. orda hanımıynen oļanıñ⁽¹¹⁸⁾ ğızınıñ biri de isdambılđa. burdālar ğelir işde. ordaļar da burúyá ğelirse ğelir yánıma.
- ⁽¹¹⁹⁾ dezziyēñ torununıñ torunu var. çoğ maşşáļlah.
- ⁽¹²⁰⁾ tábı. yemek yáparım. ben hazırlık ğördüm onnar gelirse. yemek yáparım. tavıķ⁽¹²¹⁾ bişirrim işde herşeyi yáparım. ā börek yáparım. mantı yáparım.
- ⁽¹²²⁾ yemekleriñi annat düyō. ne yápacāñı düyō.
- ⁽¹²³⁾ yemekleriñ her şiē yáparım ben hepsini billim.
- ⁽¹²⁴⁾ bilir dezzeñ hepsini.
- ⁽¹²⁵⁾ mantıyı mı? mantınıñ hamırını yúurum şölē ne berk ne cívıķ. ğıymanıñ içine⁽¹²⁶⁾ súvan dōrarım ufāK ufāķ. onu ekmā açarım. bazlamadan şeyini bazı būōķ⁽¹²⁷⁾ şöle açarım. onū şölē üsdünē ğıymıyē incecık sērerim. çekerim kenarından.⁽¹²⁸⁾ şöyle būkerim. onu şöyle būkerim. şöyle sıķarım sıķarım yúvaļlarım. ğücÇük ğücÇük kēserim.⁽¹²⁹⁾ onu şöyle şórıyá ğoñ. ğurudurum onu buzdoļabında. onu buzdoļabına atarım. gerek oļdı⁽¹³⁰⁾ záman çıkarır bişirrim.
- ⁽¹³¹⁾ tek tek yápdı. açılmüyō. tēyzeñ ğoláyine ğediyō işiñ. onu nērde yápsıñ bir başına.
- ⁽¹³²⁾ o ğeşljinde yáparmış ğızım.
- ⁽¹³³⁾ onda yaparım da onuñ işi uzák. ğücçük ğücçük sarmıyá eder yáparım da onuñ işi uzák. ē benim yápdım da⁽¹³⁴⁾ aynı onuñ gimi oļacák.
- ⁽¹³⁵⁾ aynı olur aynı.

- (136) her şeyi yáparım.
- (137) her şeyi yápar.
- (138) tarhana çorbası yáparım. yáyla çorbası yáparım. mercimánen, pirincinen (139) yáparım. hepsin yáparım.
- (140) tanna çórbasını. ıslarım ğuru tarhaníyé. ocá ğonur düdüklüyé. bişér bir sólukda. (141) içine nohut atarım başga bişé atmam.
- (142) bizim bura yemez.
- (143) maraşlılar yérde ben yémem bekmezinen. maraşlılar yér. sen maraşdan mı oluyóñ gülüm?
- (144) şalgamı gomaz. bu içmez.
- (145) yoğ. yoğ. sévmem Şalgamı.
- (146) bahçelerde her şey olur.
- (147) ekersen herşey olúyö yávrım. oluyó işde.
- (148) hurma var.
- (149) pancár ekellër. ısbanaK ekellër.
- (150) fasılyá.
- (151) biber ekellër. Patlicán ekellër. ğabağ ekellër. bamıyá ekellër. fasılyá ekellër. hepsi olur.
- (152) náne.
- (153) e náne dikeller. tere ekellër. mädeniz ekellër. her bişé olur yeterki dik. (154) yáni haviç, tup ekersen haviç turp bile oluyó.
- (155) hı hı. yersen verim ha bağ. temizledimi ben ğor sáa tārif éderim ben. al götür. (156) yoğ yoğ aha temizledim bağ. suvânı dōra iki táne. yánda ğoy. onnar ölsün. (157) şeyi yíKa kömeci. yíKa. üsdüne at. üsdüne tuz at biberiynen. kendi ğendine (158) ğavruur. alıñ yeñ açık ekmānen. hayır. sú ğatmam.
- (159) çoğ faydalı bú kömeç.
- (160) é belli olur āzıña alıñ. satı yüzü şey öldümúdü sararır, yúmşár.
- (161) acıcek. içine accák sú ğaçırdı çábıç bişér.
- (162) aynı ıspanağ gibi aPıa.
- (163) ısbanağ gibi ğavırıñ. bişiriñ. ğendi ğendine güzel olur. yáni yáprağ biber de (164) üzerine dök. açık ekmānen.
- (165) türküsü yoğ. bilmez. bilmez o bir haşamız vardı o bilirdi. o da öldü.
- (166) iyé aat yáKardı ölülere.
- (167) ō bilir. o ossíyédi. şindi esgi ğarı ğalmadı.
- (168) annadırdı. hēkáyé annadırdı. masağ bilmez.
- (169) hékā annadırdıñ teman torunnara. hékā annadırdıñ otururduñ televzân yōğan (170) hékā hékā annadırdıñ. teman āri var dūrū var dērdiñ. nè bilim ben.
- (171) ne ğız? hā. ben bilmem onnarı ğızım.
- (172) bilmeñ mi? yoğ mu? hatırıñda varısa esgi şeylerden annaT.
- (173) yoğ bēn bilemem hēç yávrım. sułtan bacı verirdi.
- (174) şonuñ bir nenesi vardı. ossíyédi şindi o da öldü. yášlı. bundan māden varıdı bu köyde. (175) kimse yoğ bir annem var yáni. bide maraşda amcámıñ hanımı var. işde (176) bunuñ yášıdı yoğ kimse.
- (177) ğayfa içiñ de ōle dur. ğetmeñ missáfirim oluñ.
- (178) o bilmez. bizim ğaynana bilirdi. şeydemiyö işde.
- (179) bizim burda atmış yétmiş hāne köy évi vardı burda. böyle ğurban zāmanı öldümúdü herkes kēser. bir but veyā bir yāndan éyā ğocáman bōle ataş (180) yápağlar. atlama şeyi navrız şeyi olur yá onuñ gimi. o zāmanda köy odun çoğ olur (181) bu dāğarda. ğetiriller

- hep meşē odunu. onuñ üsdüne herkes bişirir yāni. ⁽¹⁸²⁾ topluluğ da böle otuz gırk kişi élli kişi.
- ⁽¹⁸²⁾ şey günü bayram günü .
- ⁽¹⁸³⁾ bayram günü. herkeş gēndi şeyini götürür. yēdirir. ikram ēder.
- ⁽¹⁸⁴⁾ burda var. orda gelenēne gelenēne göre hareket ediyō.
- ⁽¹⁸⁵⁾ ğaynanamı atına gētirdiler. bēn bilirim benim dāmadıyım. bükē eñ ⁽¹⁸⁶⁾ bükē dāmadı bēnim.
- ⁽¹⁸⁷⁾ sáyid altun. yētmış~iki yāşındıyēm ben. ābimden doḡuz on yāş büyögüm aşıā ⁽¹⁸⁸⁾ yōkarı. hā bēnim hanım šō. ō da bacım. benden bükē.
- ⁽¹⁸⁹⁾ köyüñ ğuruluşunu bilmek de yālınız köyde çoğ olay. çámrañ alıyē burdıyēdi. ⁽¹⁹⁰⁾ çámrağ~obası var oldu. yā bura merkez körgocálarında çoğ burdıyēdi zatı.
- ⁽¹⁹¹⁾ obalarımız var.
- ⁽¹⁹²⁾ çóbandepede. hacíbēbekde. bizim bura çoğ böğüdü. burda şindi sēkiz on tene ev ⁽¹⁹³⁾ ğalıdık. bura merkez köy amma iki obamız oldu. çámrağ~obası, körgocá ⁽¹⁹⁴⁾ obası. bizim bu şeygiliñ eshābilgiliñ köyü burda. ben mıkdarlık yāpdım ⁽¹⁹⁵⁾ bēş sene burdan. hē.
- ⁽¹⁹⁶⁾ bunuñ çevresinde göl çōdu. sülüg olırdı. buralarda işde bu devlet ⁽¹⁹⁷⁾ demiryólu gēç gēçince burdan hep şe çekmişler. insan gücūnen toprak muprak bu şe ⁽¹⁹⁸⁾ yāpmışlar. etirafı göl olmuş. o zaman da bataklık çōdu. adı ğalmış burası hüük. ⁽¹⁹⁹⁾ şu bizim şurası yüksek. köyüñ az bi üs tarafı. göllühöük. onuñ~uçú göllühöük dēmişler. yōsa ⁽²⁰⁰⁾ bizim ilk şeyimiz çóbandepe. dēdelerimiz yāni dēdelerimiziñ dēdeleri ⁽²⁰¹⁾ amıkdan ğelmişler. çóbandepiyē yērleşmişler.
- ⁽²⁰²⁾ amık~ovasından.
- ⁽²⁰³⁾ amık~ovasından. hē. hē. biz türklerik aslımız yāni varyā. birāzimíz hacíbēbē ⁽²⁰⁴⁾ göçmüş. onnar da bize akrabā.
- ⁽²⁰⁵⁾ sáyit ezān dālıyō
- ⁽²⁰⁶⁾ dēlmez. bizinkiler de burıyē göçmüşler. onnarla biz hep akrabayık. çóban ⁽²⁰⁷⁾ depede var altun. bunnarda da var. āoğuluşlar şindi bunnar. onnar altundu ⁽²⁰⁸⁾ hacíbēbek. onnarda altun altunudu. sóy~ismi sōradan deşşidiler bunnar.
- ⁽²⁰⁹⁾ türkmen. türkmen sóyundan evet.
- ⁽²¹⁰⁾ ā bu amcāmıñ çocukları. amcāmıñ~ölunuñ çocu bunnar. hep akrabayız yāni.
- ⁽²¹¹⁾ burıyā hangi paşıyā gönderīdi? yāşar dayım da biliyō yā. bir załım paşā vardı.
- ⁽²¹²⁾ ali ğılıç paşā varımış.
- ⁽²¹³⁾ zorunnu iskāna tābi dutmuşlar dēdelerimizi. amık~ovasından almışlar. ordan.
- ⁽²¹⁴⁾ ō şeyē çóbandepe olısuñ. dēpe işde orda.
- ⁽²¹⁵⁾ burda da arāzi.
- ⁽²¹⁶⁾ orda da çóban çóbannar yātar kaḡarımış. adı çóbandepe ğalmış. evel de bataklık çōğ. ⁽²¹⁷⁾ afedersin yílān çayān işde vaḡşı hayvan burda. bataklıdı her tarafı bu şeydi ⁽²¹⁸⁾ małcılıkıla ūraşıllardı. bahar ğeldimidi bizim burda o hayvannarıñ ⁽²¹⁹⁾ memelerinde böle burcú burcú şeler sūtler ēnerdi. yāni birıyē ğelinci bayılırdıñ. yāni ⁽²²⁰⁾ kokudan var yā böle bir üş gül çiçekler ne güzel amma şindi tábiyāt bitdi.
- ⁽²²¹⁾ burdāki arāzileri.
- ⁽²²²⁾ ördek, balık şu ğavır gölü ēyi bir şeyēdi yāni. hePisi bitdi.
- ⁽²²³⁾ senediynen dēdelerimizē bahşetmiş manda devleti. cūmuriyēt ⁽²²⁴⁾ ğurulduğdan sora da tapularını aldılar zaten. buralarda büyük otlağ yerler olırmuş. ⁽²²⁵⁾ arāzi ğeniş olduundan bunu da devlete satałlarımış. bu otlağları.
- ⁽²²⁶⁾ uzun ğışlada şey ğeliridi. yílḡı dēllerdi. at sürüsü var yā.
- ⁽²²⁷⁾ devletin şeylerine.
- ⁽²²⁸⁾ ben ona ğıt aklıım yēter. dāda yātar kaḡar ğelince.

- (229) böyle yâni.
- (230) bu yâni üç yüz beş yüz at olurdu. böyle hep o zâman böyle êken biçen ne (231) olucú ki. yüksek yerlere êkellerdi. ancı ekinne mükünne her taraf boşúdu. (232) bahārın gèdellerdi. geri uzun yáylıyá sivasa böyle şeye göksuna tarafına (233) yáyla yerlere gèderlerdi. bizim munnar da ğalmazdı gèdellerdi. şu devesi (224) vardı ğoyunnarı vardı. sába vâdık bizi yáyliyé götürürdü ahır dāına. (225) bizim orda çalıbalma diyé bir şeyimiz var yáylamız var. dedelerim de orıyé gèderdi. ahır dānıñ üsündü.
- (226) sułu tarım. sułu tarıma ğeşdikden sona. elliden sōna. çeltik filân ekellerimiş (227) bizim buriyé. ondan sona pamık, mısır, buyda, çeltik. hayır gitmemişler. (228) ondan sona belli bir dönemden sora yáyliyá gitmemişler. satan türkmen āşireti (229) ondan sonā tecir āşireti celikanları. bũ maraşda amcām annadıyó. yá bunnarı zorunnu (230) iskāna tábi dutmuş devlet. yósa bunnar ī şey göçebe yaşaılarını. hē. yörük gimi.
- (231) yörük diyil de. biz aslı yanı şeyden gelme. şu bir başı yárik bıev var táma. şu iran da.
- (232) irak. iraklı.
- (233) irakda. ordan türkmenistan var. ordan. aslı ordan. ordan. köklerimiz ordan (234) gélme. yanı amıkovası gelmişler. reyhanlıda yerleşmişler. orda da biraz (235) ğaldıktan sora bu orda bir bēy var. neydi onuñ adı?
- (236) olundan bir tenesi vurmuşlar. bizi sürgün sürmüşler buriyé.
- (237) annaşmazlığ oluncú. orda cināyēt oluncú.
- (238) bu tāmını biñ sekiz yüzlü yıılar.
- (239) daha fazla belki. yâni buranın ğelişi iki yüz üç yüze yákını.
- (240) bu seniyé çıkarsa işde biñ yēdi yüz ellinen biñ sekiz yüz arası. benim (241) büyük dedem bin sekiz yüz seksen doımlu, annemiñ babası. onuñ babası da çıkarsa çıkarsa (242) bin yēdi yüz işde bin yēdi yüz ellilere filân dayanıyó yâni.
- (243) otuz beş yaşındıyám.
- (244) bunnar daha çocuk. bunnar dezzemiñ çocuk.
- (245) ben duyduklarımı annadıyóm. benim bir dayım var. şimdi dayımıñölü mıkdarlık yapıdı.
- (246) ā orda yim beş sene mıkdarlık yapıdı. o ossa saña hePisinannadırdı. Dārihçi.
- (247) hemi de bilirdi.
- (248) hemi de bilir. onda şeyide kayıtlı. kitaplarda kayıtlı.
- (249) yaşar. ā yaşar.
- (250) hatta bizim bũ beylikleri işde bu āşiretleri yazan kim o? amcāmiñölü doıdur. (251) enver āoğlu.
- (252) şeyde yeri var.
- (253) hayır hayır. foto sporuñ ğarşısında. doıdor. doıdor. yámanolu var. yámanolu.
- (254) yámanolunuñ yazhanesiniñ bitişiinde yeri var.
- (255) beráber beráber.
- (256) onda ğayıtlı. hatta onda kitabı da olması lázım.
- (257) tarımıa.
- (258) eveT. hayvancılık. tarım.
- (259) eşgiden beni de malcılık, tarım işde. ben bilerek evet.
- (260) afiyetossuñ.
- (261) ābāov şu bir bir faı yapar. ā tesbīnen şöyle sallandımidi.
- (262) siz bunu tez üzerine mi çalışıyóñuz? eveT. annadım.
- (263) ne diyō? ne diyō? faı biliñ mi? diyó. faı düyō.
- (264) dezzeñ açar dezzeñ. hele bir baı. sallıyá ver tesbā. tesbah diyél. eliñe baıar.baıdır baıam. baıdır. niyétlen sen. dezzeñ baısiñ. dezzeñ.

- (265) faļına baķ bāam şú gèlin ğızıñ.
- (266) aç bāaam ğoļuñu aç. teman eliñi açıyóñ yápiyóñ teman. niyetlensin de baķ (267) bāam. niyétlen sen. ğızımıñ. hē. niyetlen sen neyi niyétleniyöseñ faļ dē onuñ dē niyétine dē. (268) açılıcı mı olucú mu diñ. aç bāam. ismiñi sōle dē. esirāniñ dē. esirayımıñ ismi. (269) esiraniñ niyétı neyise olacákşa açılırsa eliñ dē.
- (270) uzat yā āllah yā muhammed. yā āllah yā muhammed. yā āllah yā muhammed.
- (271) dileāñ olucú düyö.
- (272) yā āllah yā muhammed düyö.
- (273) tesbah çekiyóm. āllah yā āllah yā muhammed dērim.
- (274) nè oĶuduñ? başlamadan nè oĶuduñ?
- (275) bişé okumadım. bismillāırrahmanırahım dēdim.
- (276) besmele çekmiş.
- (277) yoğ yā.
- (278) yāni şey düyö.
- (279) ğayseri dērik de.
- (280) hī? oĶula ğētdimmi kine. babam çıkartdı oĶuldan. birinci sınıfda. birinci sınıfdan çıhartdı.
- (281) babam müşdere çıkmış. babam da ğēdiyömüş oĶula. babam da güzelmış (282) rahmetlik. babası çıhartmış
- (283) ikiyē ğēşdiydim işde. ikiyi okutmadı. çıkartdı yā.
- (284) biz de okumadık. bize nişánlandıķ. oĶul yapıldı.
- (285) ğētmesseñ misafirım oluñ ğızım.
- (286) halel_ossuñ. nè haķķımız var.
- (287) haļāli hoş_ossuñ. amcāñ şindi rahatsız.
- (288) hadi ğüle ğüle ğızım. halel_ossuñ. hadi ğızım sáoļ.
- (289) āllahısmarladıķ. hadiñ āllahısmarladıķ.
- (290) ğüle ğüle.
- (291) babaña selām sōle. hadi ğüle ğüle.
- (292) yāni bu dediñim gimi ğavır. têmiz têmiz dōriyécin. yēmā yoğ. yoğ. suvanı öldür
- (293) yānan. anneñ bilir. ister üsdüne tuz at azcák. bıberin at. ğavriļur o ğēndi ğēndine. (294) āzını ğapat. altını ğıs.tereyāna yāp. tereyāna.
- (295) bilir bilir.
- (296) hadi ğüle ğüle. ğüle ğüle.

-17-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Göllühöyük Eşmeler Mahallesi
 ANLATAN : Şaziye Yılmaz, Halime Yılmaz
 YAŞI : 48, 42
 KONU : Düğünler, yemekler, tatlı yapımı, geçim kaynakları, aile.

- (1) gontes. hı hı.
- (2) av köpē yá.
- (3) av köpē gülüm.
- (4) avda avlanmıyó. esgiden avlaııardı. şimdi bitti. hı? yásak oldu yá. yásak oldu yá.
- (5) nè gonusúcuk?
- (6) benim cadım şáziye yılmaz. hêç yaşımı bilmiyöm ki. yoğ.
- (7) şöyle buyúruñ. ráhat oturuñ.
- (8) o ráhat olmadı. sen şöyle otur hele.
- (9) sen otur. sen otur. sen. sen şöyle otur hele gülüm.
- (10) şúnnarıñ aklı dā éyi çalışır. sen şúña sor.
- (11) nêy?
- (12) benim gafam daha iyé çalışır.
- (13) ben bi yána oturuyóm da.
- (14) benim ismim halime yılmaz.
- (15) beniñki de şerife. şerife.
- (16) ben kırk sekiz yaşındıyém.
- (17) valıaha kırk iki kırk bir var bú ara.
- (18) olabiliy yāni. hē. olabiliy yāni.
- (19) oıumuşlumuz olmadıñdan.
- (19) hē. oıumuşlumuz yokkine bācı. bilek yāni. hí?
- (20) tábi bilmiyök valıā.
- (21) bilmiyök yāni.
- (22) eşmeler köyü.
- (23) çóbandepeniñ eşmeler köyü. evet.
- (24) eşmeler obası.
- (25) çóbandepiyé bālı.
- (26) çóbandepiyé bālı.
- (27) bilmiyök gülüm eşgileri.
- (28) valıa düünleri şimdi iyé oluyó. kıbar oluyó yāni. üç. hē. üç gün sürer bizim düünlerimiz.
- (29) bacı düün de herşey olur. işde yēmā memā işde.
- (30) biraz gel.
- (31) düünler éyi oluyó işde. üç gün düün olur. çoğ kıbar olur yāni.
- (32) üç gün dūnümüz olur. cuma günü bayrāmız kaıar.
- (33) biz üç gün yemek verrik düünlerimizde.
- (34) hē. üç gün verilir.
- (35) üç gün boyú yemek verilir.
- (36) cuma günü başlarık Pazara gadar yemek verilir. misafirlerimiz çoğ oluyó iyē arııannık yāni. gelen misafir.
- (37) severik tábi misāfiri. tanrı misafir.
- (38) orkestramız da olur. davulumuzda. üç dene davul dutaıılar. orkestriyá da dutaıılar.
- (39) davul da olur hepsi olur yāni.
- (40) herşey her çeşit yemek yapıılır bācı.

- (41) sułusúymuş, pilavıymuş, láhmacúnúymuş, dołmásiymuş, pilav üstü tavık olúr. cacıymış, (42) salatasıymış yēmāmiz çoğ olúr bizim burada.
- (43) dołma yáparlar. sarma, pilav üstü tavık, cácik, salata yáni yēmek türümüz çoğ olúr. her gün üş. (44) her gün üş tēvir yēmek verilir. her ūünde. hē çeşit yēmek verilir yáni. her gün.
- (45) tábi tábi. olúr. olúr.
- (46) gız baci işde sułusú aynı olúr. hani evlerde yápmıyók mú?
- (47) şindi sōanı dōrarız. e salčásın da goruk. fasulyesin de bōrtlerik guru fasúlyé olursā. yeşilde Saten bōrtlemes. (48) öyle gonur bişēr. e pılav da aynı bişēr. tavık da aynı haşlanır. işde şiyēñ üsdüne gonur. pılavıñ üsdüne gonur. (49) dołması da aynı çeşit olúr. herşiyēni māzemesini goñ içine dołduruñ bişiriñ. goñ şōriyé. (50) yápranı sarañ. bıberiymiş Patlıcányımış. evet.
- (51) sarma yáparıK.
- (52) yáprak yá olúr. işde sarmamıS o olúr. yáni e pılavımız da aynı olúr. ānatdım gimí olúr. sułumuz da aynı olúr. (53) içine et gonur. salčasıynan sōvanıynan.
- (54) bi dā olmaz.
- (55) hı? olúr kēserik. aynı günnük bir tane kēsilir işdē.
- (56) günnük bir tene kesiyók. kēsilir.
- (57) gız gülüm işde ānadıyóm bağ sen ānamıyóñ ben beni. gurbanı kēserik. yēmañ içine de gonur. öle (58) bişirillerdē millete. tamam ā ānatdım işde. benim bildim bu. hē. (59) evet.
- (60) bacı datlı baci bizim öle datlılarımız yoğ gız.
- (61) ben bilmem ki yápım. bilmem ki yáпам bacım. hıh.
- (62) gonusúr o. bũ hamarat. oncázım étmes. ben de yápmam. o da yápmaz. gençlerimiz
- (63) yápardı amma onnar da gēlin oldu gētdi. gayrı yápmıyóm.
- (64) bilmem yáni. biliyóm dēsem yálan sōlerim. gēnşler yápiyódü amma gızlar yápiyódü. onnar da (65) gēdinci biz bilmiyók. bilmiyóm yáni ki.
- (66) datlı yapıp da ben bağlava yáparım.
- (67) bu herşey yápar bacı.
- (68) yápar.
- (69) ben bağlavanıñ hamırına yúmurta gırarım. sütle yúurrum. bil filcán da şey gōyárim neydi sirke gōyárim.
- (70) garbonat mı?
- (71) bildimiz bu turşú sirkelerimizden gōyárim bir filcánda. onnan yúurrum. onda yúfka açarım. om (72) beş Tāne cēviz gırarım. fıstıK ezmesi olúr arasına yúfkaniñ. beş altı yúfkaniñ arasına cēviz (73) döşşerim. onuñ üzerine gēne iki ekmek döşşerim. birde şey ezerim fıstıK ezmesi. ondan sona (74) üsdün de gēne gēri tāmamlarım om beş yúfkayá. bişirrim. üsdüne de aħatın dōkerim. fıstıK ezmesin sērerim. yáparım yáni.
- (75) evet. hı hı.
- (76) ev fırınıımız. şey fırını çáħalcí fırını yáni.
- (77) evet.
- (78) vağla ben ne bilim ben. amma yoğ ānatmam diyél gülüm. ben bilmiyóm ki.
- (79) yáni aynı aynı. bu da aynı bizim ānatdımız kimi biliyö. essah diyöm hā bağ.
- (80) sen gētdikten gēri yápiyók dēsek yálan gonusuruğ.
- (81) bēnim.
- (82) toprak ev.
- (83) lołanıyö.
- (84) yámır yádımı gülüm lołuyók akmaması için. zor oluyó. olmaz mı? bağım tabi ki zor olúr. toprak (85) evler zör olúr. gar yáyarsa akmassa.
- (86) amma sıcák oluyö toprak amma üsdü içi sıcák oluyö.

- (87) yoğ.
- (88) yòğ.
- (89) ondan da yòğ.
- (90) tarla üzerine. çitiçilik. herkez. tarlamız var hep. hē.
- (91) valła tarla üzerine. budíyémiş darısıymış onúynen geçinirik.
- (92) herifler de çiççilik yápałlar.
- (93) ékin ékerler. mısır ékeriz yèrine.
- (94) herifler bizim yánımızı beklıö. herifler bizim yánımızı beklıö gülüm. ev ğaçár diyé
- (95) evi beklıólar. herif-olupdā bēş dāne yášlı ğadınıķ. bēş dāne de ihtiyérimiz var. ev var heriflerimiz heç yoğ. üç bēş ev. evde oturan yoğ. hepsi gètdi.
- (96) ihdiyarlerimiz. cénazem var. cénazē gètdi. şehid vardı.
- (97) ihdiyérlerimiz. cenaze var. şehidimiz vardı. akrabālarımız oriye gètdiler.
- (98) ay ałlah ğorusun. āmin.
- (99) tábi ğoláy mı? üzülñ tábi ki. ałlah esirgesiñ.
- (100) gèder bunun-ucú.
- (101) bñ gèder. gèder türkölunaça gèder. ğanała varır, dökülür. türkölunuñ beri yüzünde ğanał (102) gidiyó yá ğanała dökülür.
- (103) ğanała dökülür.
- (104) eşmeler.
- (105) esmeler.
- (106) çóbandepe esmeler obası dèller. hē. hē.
- (107) benim elinü öper iki tene ğız var. ikisi de biri ilkoķula gèdiyó. biri de orta oķula gèdiyó. bir de bir olan var. mādur. āmin.
- (108) mādur amma öle şey deēl şükür.
- (109) ğafada biráz şeylik var.
- (110) hē. ğafa biráz çalışmıyó. hı-ı döüşden.
- (111) hayır akrabām deēl yábancı.
- (112) yoğ. yoğ onuñ bir ałākası yoğ. yáni akrababa olursa şey olur dèller de yoğ.
- (112) benim çócüm biri asger elini öpsün. biri de maraş da öretmenner-evlerinde ğarsonluK yápiyó. ikisi de (113) yúrđiçi ğargoda çalışıyó. benim bñök çócüm böük ölüm var. hē. boş kimse yoğ. (115) ihdiyérlerle bahıyóler işde. babalarına bahıyóler nè yápsıñlar. çalışacáķlar tábi.
- (116) yémek yápak. çáy içek. yémek yiyék.
- (117) evet.
- (117) hełal-ossuñ baci. sende hełal-et.
- (119) ğalemiñ düşdü gülüm.
- (120) ğalem düşdü.
- (121) al baci.
- (122) yoğ çekme. yoğ. yoğ.
- (123) hełal-ossuñ. güle güle git. ałlah ğazālardan beładan ğorusuñ.
- (124) hełal-ossuñ. bir çáy içmediñ. bir ğahve içmediñ. sen de saol. güle gülē. hayırlı yolcúluķlar.

-18-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Göllühöyük Körkocalar Mahallesi
 ANLATAN : Emine Akansel, Medine Çelik
 YAŞI : 70, 67
 KONU : Aile, evlilik, geçim kaynağı, yaylacılık, yemekler, bayramlar.

- (1) hamdossuñ. şükür. hamdossuñ iyilik rahatlığı vërsiñ. emine aḥansél. yëtmiş. çoğ iyim. hē (2) ğardeşimiñ. nesli hanım var.
- (3) āfiyet ossuñ.
- (4) benim küçüüm.
- (5) sen ne içdē.
- (6) taam gëlmesiñner.
- (7) ğaynanam gëlsiñ mi? taam diém ben.
- (8) çocuğlar ğalmı.
- (9) hoş gëldinız.
- (10) yoğ inşaḷlah.
- (11) hacıĝ. bir bën bōle düyör. seniñ gimi oturüyödü. hacı içeri girdim. baĝ biriniñ babannesı (12) mi dëdi. munsı da hē dëdi. aygöl dëdi. babam neler dëdi. küçük küçüĝ—oḷur. şōle dëdi. (13) maşallah. o òliémış. ēyliémış. hē. kōrgocaḷar. (14) kōrgocaḷar.
- (15) göllühüyüĝ de kōrgocaḷar da dëller. hē oba.
- (16) hēri he.
- (17) mēdine çelik. heh. soyadıımıS çelik.
- (18) aḥansél.
- (19) emine aḥansel—ò da görümcem oḷuyō. hē görümcem olū. kīrh iki doĝlūüm.
- (20) atmış yēdi yaşı. (21) òle mı? hı. vaḷḷa çocuĝlūumús bizim ò zaman ēyi ĝeşdi. çoğ ēyidi. yāni şindikinden bu (22) zamanyané moderen olduuna göre çocuĝlūumuz gēne ēyidi. ondán sōna evlenmēye de (23) birbirimizi sēvdiK gëldiĝ—aldıĝ evlendik. hē. òle oldu. evde oynardıĝ biz. ò bizi (24) oḷutmazlardı yavırım. hā oḷutmadılar bizi. (25) oḷuma yōdu.
- (26) hēÇ oḷumadıĝ. onda oḷumadıĝ. gëtdik biraz bir ārā gëtdik. biraKdıĝ gēne gēri (27) bilmüyödük kine o zamannar. hēç bilmı. büĝğlerimiz oḷutmadı. biz de aKlımız yëtmiyō (28) oḷumadıĝ. yāni hīm oḷumadıĝ. oḷutmadılar ki oḷúyedik. oḷul da yōdu köylerde ĝızım. ha (29) yoĝdu köylerde. oḷur bizim köyde. hacı bile ĝumçu ĝuyumçuḷar da vardı. bizim ĝardāşım (30) ökkeşgil gēderdi. o zāman varıdı. ĝerçi çoğ ĝeÇ oldu yāni. (31) ĝeç—oḷdu. hē.
- (32) benim küçüümün daha küçüüm o gēderdi. bōle òḷan çocuḷu oḷudidi. onuñ yanında bën dá (33) kē ā hā rē diyēni be òrendim. hē. òrendim onnarı canım bilim biliyüm.
- (34) hēç hadırıyāmüm ki. ülīm mi ki?
- (35) yō yazmam yoK dā şeç demiröz òle dërdi yaşar ābi dërdē yaşarın hanımı dërdi tama bir (36) aĝa ĝadınnarı oḷuTmiyé gëtürdülerdi
- (37) oḷutmiye gönderdiler.
- (38) yazmasını bilmı amma dërdi tahdada her şiyēni oḷúyō dërdi. hā òle dërdi.
- (39) memmed emmim saf gēlin bilı dërdi.
- (40) o dërdi demiröz. bir ara gëtdidik taman ĝeçe.
- (41) hē. (42) hā òle emme bunnarı deñ mi? şindi bizim ben buralı diğelim. ben şō şeyleriñ ordiyém. (43) pambıĝlar dëller. camızōḷu dëller. āsunuñ ötü yüzünde köyle köy var bi tane. biz bën (44) oralım. biz orda oturüyüdük. bunnar da burdēdi. bunuñ da büyōĝ—aPlası ordiyēdi. onuñ (45) aracılına tanışdıĝ sēvdiK birbirimizi aldıĝ. anca òliēdi. bilüöm mü? òliēdi. òlēdi. şimdi (46) yaşlandıĝ. hē. o—ún ikimiz de boyḷu boşlūdük. he. o

- da uzun o daha uzunduğ uzun. hī? gonus⁽⁴⁷⁾ dēdiñ gonusdum neápim gızım. bōle oldu. āynı şindi bildimiz gēldiler söz kēsdiler. ⁽⁴⁸⁾nışanım oldu. nışan yapıdılar. ondan sōna bir sēne nışannı galdım. bēn nışanı aynı dōru ⁽⁴⁹⁾nışan yapałlardī. şindī tatlı yūōler o zaman.
- ⁽⁵⁰⁾şindī nışannarda diyél de ēve buyursalar hağıt olırdı.
- ⁽⁵¹⁾ō zamandan hēlva yēllerdi.
- ⁽⁵²⁾hē.
- ⁽⁵³⁾Tatlı bilmezler de helva yēllerdi.
- ⁽⁵⁴⁾şindīg ona daTlı yiyólar.
- ⁽⁵⁵⁾gızı masiyé otuTdurüyōlēr.
- ⁽⁵⁶⁾hē. masiyé otuTdurüyōler. hē.
- ⁽⁵⁷⁾birbirlerine vēriyōler. birbirīle yēme yoğ.
- ⁽⁵⁸⁾hē. ołan gēlmezdi ołan.
- ⁽⁵⁹⁾ołan gēlmezdi.
- ⁽⁶⁰⁾iş bu oēle bilirdig. oēle şey olırdı. gēlmezdi. sōna da işmi şamlıg alırdıg bir müddeT. ne ⁽⁶¹⁾zaman dūınu yapılcıse o zaman dūınümüz. bizim ēkimde mi oldu? ⁽⁶²⁾ēkimde.
- ⁽⁶³⁾ēkimde mi oldu? bir de ēkimiñ gacıdi bilmıyōk ki. o zaman bi yıl bēkledim. şimdik de oēle. ⁽⁶⁴⁾ēsgiden de oēle yanī iki yıl bēkliyēn de varıdı. bir yıl bēkliyēn de varıdı. asgere gēderi ⁽⁶⁵⁾bēklellerdi. oıabilirdi. bōle yāni ēsgidendi. şimdi. hē şindik de oēle. asgere gēder gēne bēklīler. ⁽⁶⁶⁾şimdi gēne oēle. hī?
- ⁽⁶⁷⁾çifçilik.çifçilik zaten bura.
- ⁽⁶⁸⁾māmur ołan var. māmuru var. çifçi ołan gēndi aylēleri de var. aylēler de çifçi gēnşler de māmır ołan da var. olımıyēn de var burda.
- ⁽⁶⁹⁾hēç iyé. hē. iyé.
- ⁽⁷⁰⁾iyé bura iyē.
- ⁽⁷¹⁾bu köy iyē. bu köyüñ durumu iyē.
- ⁽⁷²⁾arazileri yēri gēniş.
- ⁽⁷³⁾hē. bu köyüñ durumu iyé gālan. fatma nérde?
- ⁽⁷⁴⁾yó yōğ. yōğ.
- ⁽⁷⁵⁾burda hııı toprak ēkeller.
- ⁽⁷⁶⁾yāzlā çıkałlardı
- ⁽⁷⁷⁾evel kānı olırdı goşalaırdı.çou oteberi yātā .
- ⁽⁷⁸⁾hepsini yüklellerdi gēdellerdi.
- ⁽⁷⁹⁾bişi yoğ çāyır çimen.
- ⁽⁸⁰⁾çimená gonałlardı.
- ⁽⁸¹⁾orda üç ay bēş ay niyēse oturur güz dēdimī gēlirlerdi. göçer gēlirlerdi.
- ⁽⁸²⁾babaıarımız dēdelerimiz.
- ⁽⁸³⁾dēdelerimiz babaıarımız. biz de gördük ēsgide. hē. oıliyēdi şindi oēle diyél.
- ⁽⁸⁴⁾yá işde aynı aynı maıçılık gēne maıçılınan ūraşıłlardı.
- ⁽⁸⁵⁾maıllar olırdı, götürüllerdi.
- ⁽⁸⁶⁾hē. maılları götürüllerdi.
- ⁽⁸⁷⁾çoğ ēsgiden.
- ⁽⁸⁸⁾maıı çodu hē on tene om beş tene yirmi tene evel.
- ⁽⁸⁹⁾hē. benim babamgiliñ. babamgil horuzōılların yāyılası var á şú ⁽⁸⁹⁾dālarıñ otebaşı yāyılaıarıymış o zamannar. biz bilmek. hē.
- ⁽⁹⁰⁾maıçılıñ maıçılıñ işi işde yourdunu südünü satañ. işde ūraşıñ. sāñ işde pendirini, yāni, ⁽⁹¹⁾ğaymānı satañ. işde ondan sōna geçimiñ onnan sālañ işde.
- ⁽⁹²⁾tabi hē.
- ⁽⁹³⁾pendir yapardık. işde ineāñ şeēni pendir ederdik. südürürdük.

- ⁽⁹⁴⁾ pendir yapañ. bulğur ğaynadiñ. ondan sonā būda ğoyañ. ekmek yapañ.
- ⁽⁹⁵⁾ pëndiri südürürük. içine çörē otu iyécene südürürdük. yúmak dökerdik. ğaynadırdık onu. cèriyé⁽⁹⁶⁾ şöle cereler olurdu eşgiden. cèriyé olurdu. cèriyé dolđururlardı.
- ⁽⁹⁷⁾ turşú yapılır. peynir yapardık.
- ⁽⁹⁸⁾ ondan sonā işde ğışın onu yèllerdi yáza ğadar. hē. hē.
- ⁽⁹⁹⁾ bulğur ğaynadıllardı işde.
- ⁽¹⁰⁰⁾ şú gördüñ o pis mikrob yènmez yǎları yèmezlerdi. cánları çoğ sālamdı.
- ⁽¹⁰¹⁾ tereyá. tereyáyı ılıdıllardı. ılıdırdık. tereyá ılıdırdık. tenekelere dolđururduk.⁽¹⁰²⁾ üş dört teneke. her tenekiyé ılınık yǎ. böyle eşgiden yáni hep ılıdırdık.⁽¹⁰³⁾ anamgiliñ zamanında. bënım anam da yapardı. anamgiliñ zamanında.
- ⁽¹⁰⁴⁾ hē. anamgiliñ zamanında. hē eşgide yáni ılıdırdık. yáza ğadar onu⁽¹⁰⁵⁾ yèrdik. yáz ğeldimīdi o tükenirdi. daha tükenmeden inekler dōururdu. tereyág çeker geri⁽¹⁰⁶⁾ tereyág yèrdik. pendir tereyág, ğaymak ğeçim bol. o da nǎan. neden bú yág yèrdi? bütün hep⁽¹⁰⁶⁾ yázi yában hep dālariñ yáni böyle her taraf ot bol.⁽¹⁰⁷⁾ hiç èkin mikün bişe yóğ.
- ⁽¹⁰⁸⁾ bir on dönüm, beş dönüm, on dönüm, yirmi dönüm çitinen sürellerdı. bir būda èkellerdi unnuqluk.⁽¹⁰⁹⁾ zor. èle motur mutur bişe yódu o zámán ki. yódū. hep pǎlidi. otlar böyle çiçek yapardı.⁽¹¹⁰⁾ böyle çeşit çeşit otlar çiçek.
- ⁽¹¹¹⁾ ō otu yèllerdi. yèllerdi. ğış biçellerdi. ğışın yıarları. böyle harman yapaıllardı. onda yáza ğadar çeker çeker yáni ğurudurduk⁽¹¹²⁾ yıardık. yáza ğadar onda vèirdik. hep üç gül böyle ot. hep ot. onlarıñ yáni burda⁽¹¹³⁾ yǎğ-ıldı. o yág koku su tā bi günnük yóldan koku su sáa ğelir. şey de öle yóurdu da öle datlı olurdu.⁽¹¹⁴⁾ güzel olurdu herşeyi. ayrı herşeyi sǎlıǎlı. hiç hasdalıǎ kimse bilmezdi. tokdur şey⁽¹¹⁵⁾ ğelirdi búyá. yáni gözün arırdı. sōuk buyá dèllerdi. yáharlardı sōuk buyá. gözlerine ğorlardı.
- ⁽¹¹⁶⁾ ğoyárlardı.
- ⁽¹¹⁷⁾ bir sıtma yángın olurdu. bir háp dǎdırıardı sáarı háp. o sáarı hápı bir pança birer pança beş altı tene yédi tene ev ev⁽¹¹⁸⁾ dǎdırıardı. onu yerler. sıtma yángın geçer. tokdur muğdur bilmeS. hasdalıǎ musdalıǎ heç yoğ. hē. hē.
- ⁽¹¹⁹⁾ yoğ. yoğ. burda yóğ. o türkólunda belli bu köy. türkóluna çoğ yákin ğızım.
- ⁽¹²⁰⁾ yoğ. yoğ. yákin. yákin türkóluna bura. yoğ. yoğ. hııı. otları o otları var.⁽¹²¹⁾ ō otları ilacını bilmem dē. ondan sōnamiyé işde dǎdaki otları yellerdi. getirillerdı. bişirillerdı. mesela⁽¹²²⁾ burda ki otları ıspatan ossuñ, ğaz yǎ ossuñ.
- ⁽¹²³⁾ ıspatan fáydalı. kömeç fáydalı. kömeç.
- ⁽¹²⁴⁾ kömeç toplardı. mesela⁽¹²⁵⁾ yǎnız var. kōrmen var. otlardan bunnardan hep toplardı. otlardan yapardı. yemek⁽¹²⁶⁾ yapardı. tırşik var. tırşini yapardı, yèrdik. çoğ ot. ō otlar bitün hep sǎlıǎlı. hep hasdalıǎlara⁽¹²⁷⁾ birer şifadır. ayrı ayrı bitün hep. hē. tırşı.
- ⁽¹²⁸⁾ tırşı tırşı şindi topları, ğetirrik, dōrarık. ufaK ufaK dōrarık. onu yıharık. yıharık. òfelerik. yıkarık. çoğ⁽¹²⁹⁾ acı. beş altı sūda beş altı sūda yıkarık.
- ⁽¹³⁰⁾ acı. iyèce bişirmesseñ acı oluyó.
- ⁽¹³¹⁾ yıhañ sıhañ. yıhañ sıhañ. yıhañ sıhañ. èyice tertemiS yıhañ. ondan sona dā ğazana ğetiriñ yóurt bitı özeñ. bir tabak⁽¹³²⁾ iki tabak yóurt özeñ. ğoñ içine. sū ğoñ ayrıñ gimı yapañ. ondankeri dōme yıhañ bit dōme.
- ⁽¹³³⁾ bir. bir sū bardā genelde. yáni ğışiyé ğöre çoğsa çoğ ğoyañ.
- ⁽¹³⁴⁾ bir sū bardā, iki sū bardā dōme yıhañ. onuda atañ. duzunu atañ. ondan sona bu tırşide yıhañ. onda topaç topaç⁽¹³⁵⁾ ğetiriñ. onda ğoñ ğazana. onda ğoñ. şöle bir pança da üsdüne un atañ. duzun da atañ. onu⁽¹³⁶⁾ üsdünü örteñ. basdırıñ. sába ğadar ğalı. sábaña bunu kaħañ ğaynadiñ. ğaynadır. ğaynar. ğaynar.⁽¹³⁷⁾ ğaynar. ğaynār. èyice ğaynadimī acısı şöle āzını çoğ dilikle miyō. şöle āzını dilikler.⁽¹³⁸⁾ böyle acı çoğ ğaynécek.

- ⁽¹⁴⁰⁾ onu bişiren usda olucú. usdā.
- ⁽¹⁴¹⁾ çoğ ğaynėcek.  yice odun ataşınan ğaynadırık ğazanı. o çoğ ğaynėcek. ğaynadır ğaynadır. ⁽¹⁴²⁾  zını diliklemiy  ğalan baĥaĥ t mam  ndiri . ğalan onu ye . ondan sonam y  bařġa ⁽¹⁴³⁾ ne d dim?
- ⁽¹⁴⁴⁾ h . k meci d  toplanık, d rarık. onu d  biti bir pan a bir tene iki tene s an d rarık. y na  ld r k. ⁽¹⁴⁵⁾  ld r k. s y nu ġoruk. sa  asın   arık. ġavurruk onu. sa  asını   arık. ondan son . az bi mikder sa  a biber.
- ⁽¹⁴⁶⁾ h . ġaynadık dankeri pirincini ata . piri  ş le bir z y rı bişik  ldumu ondan sona d  k mecini ⁽¹⁴⁷⁾ ata . bişer. bişdim di onu  ndiri . çoğ datlı kibar  lur.
- ⁽¹⁴⁸⁾ g zel y nı. eşgili amma y rik biz onu. bah  alarımızda  lur.
- ⁽¹⁴⁹⁾ k rmen d dimiz bir aynı s an gimi d da  lur. k rmen gimi o da hem onu  b r   lur. b r ni y parık. onu ? onu da aynı k me  gimi  le bişirrik ⁽¹⁵⁰⁾ piri nen. çoğ datlı  lur. y rım    d rik bir ot var. ş le y rım    gimi ot var. o da aynı b yl  ⁽¹⁵¹⁾ y nı bişirrik. y nı pirincine aynı o da s vanna muvanna ġavurruk, y parık. sa  a ġoruk. ⁽¹⁵²⁾ o da  le çoğ g zel kibar  lur. g zel  lur. işde bu otlar varıdı. evelden b le işde. h  .ondan hasdalıġ y du.
- ⁽¹⁵³⁾ hasdalıġ y du.  nce tans y n y du. şeker y du. otlarda şeker  lmas. işde otu yerse  şeker  lur mu?
- ⁽¹⁵⁴⁾ ay  y lın ġ zerdik. h   ay  Kabi ġ ymeزدik. ⁽¹⁵⁵⁾ ay  Kabi bilmeزدik. ay  Kabi y du.
- ⁽¹⁵⁶⁾      nce.      nce.y l yoġ. araba yoġ. asfalt yoġ. biş y yoġ. buralarda hep tarla s  b le. h   ġ  ilmezdi.
- ⁽¹⁵⁷⁾ evet d ru. evet  yliyed  evelden.
-    k yl  ġayınan ġ cermiř hera . orda y mir y dıktan ⁽¹⁵⁸⁾ sona ġayıknan. her taraf g l, bataklık. h . ⁽¹⁵⁹⁾ h . y l y kmuş o z mannar.  le diy ler. a atır ardı.
- şindi işte  it motur ar  ıktı. tar aları ⁽¹⁶⁰⁾ s r ld . ġamy n ar vur ld . her t raf  ekildi. her tarafda ġuy lar vur ld . ġuy lardan ⁽¹⁶¹⁾ su uy ler şindik. mesela pamık ossu , darı ossu  ondan sor mi  ay   ek ossu , panc r ossu  ⁽¹⁶²⁾ hep ġuy  suy nen su uy ler. dinam   alışdırıy . d m  basıy ler. onu  suy nen su uy ler. orda hep  ta ata p nar ar hep ş rda. b ş altı tene p narımız vardı. ⁽¹⁶³⁾ p nar ar b yle ġaynardı .o  spatan ġazy  b le aha b le  lurd . y za ġadar y m nen bitmezdi. her tar fı ġurutduk b le.
- ⁽¹⁶⁴⁾  spatan diy ler.
- ⁽¹⁶⁵⁾ he y rp z. y rp z. he. he.
- hı?      lurdu    . bir y rp z  lurdu evini  y nda. ş rda bir y rp z bir y rp z.
- ⁽¹⁶⁶⁾ y rp zn n d m y  bişirillerdi y urd  ġata lardı. d me bir d m y  bişiri . ġaynar d me. d me ġaynadık dan ⁽¹⁶⁷⁾ son  a y rp z t rtemis yi a . y prak arından al   d ra . ondan son  i ine ⁽¹⁶⁸⁾ ata . onar da bişer.  r bişer. bişdikten sona s y r. s dum  de y urda ġata . nane ata . ġoy  . istiy n samırsak ġor.
- ⁽¹⁶⁹⁾ bu amac  y p lır. h      g zel  lur.nane ata . y rp z y ydımı bu amac d mesini atıy  . ayran y urt ayran inen ondan son m y .
- ⁽¹⁷⁰⁾ şindiki dild  on  ġızım borana d rler. bizde de bu ama d rler.
- toġada diy lar ona y nı.
- ⁽¹⁷¹⁾ onu ġarıřdırı ġarıřdırı ġarıřdırı ġaynam y  ġaynadım    ker. ġaynar ġaba  atıcıyse  bah  adan t ze ⁽¹⁷²⁾ ġaba  topla , ġetiri .
- ⁽¹⁷³⁾ y rp z ġata . y rım    otu var. onu ata . ondan son  panc r ata . ġaba  ata .     g zel  lur.     g zel  lur. o bu ama ġarıřdırd .
- ⁽¹⁷⁴⁾ hah ayran   rbası.     g zel  lur. h .     g zel  l y . ben y pdım m  bizim ġaynım y r. d r bu bunu  ustası mı ne d rdi. ⁽¹⁷⁵⁾     severdi. yoġ. h . esgiden     fazla yemek y p lmaz      nciy di esgi o      nciy di. şindi yemek iy .

- ⁽¹⁷⁶⁾ herşey yáparık biz. şimdi dā geçen gün—etdik. hı? hı? yápdık işde. geçen gün etdik.⁽¹⁷⁷⁾ yiyemedim yalı diyé. yalışındım amma yalı diyéldi. gene de görkdüm. şındi şeker tansiyón⁽¹⁷⁸⁾ fazla yiyémiyóm yání rahatsız olmíyém. ben bilirim öle şey—etmem.
- ⁽¹⁷⁹⁾ çekiniyóm. görhuyóm. yiyémiyóñ. yósa yápdım. yósa öteán yápdık biz. işli köftiyé yáparık bis.⁽¹⁸⁰⁾ benim ā şú böük gelin gözel yápar. biz de yápar. bu da yápar. ben de yáparım. amma şimdi⁽¹⁸¹⁾ ben yášlandım gënşler yápiyó. genede yárdım etdik.
- ⁽¹⁸²⁾ ben şındi göyúyóm. gıymıyá döüyóm. éyice döverik. çekmek özü gediyo diyé. dövdüm. ondan⁽¹⁸³⁾ sona bulğur göyúyóm. tuzunu atıyóñ. ete gıymasın göyúyóñ. onu gözelce üfeliyóm yání⁽¹⁸⁴⁾ annem güzel güzel üfeliyóm derdi. zeynep derki anne sen ne gözel üfeliyón bunu derdi.⁽¹⁸⁵⁾ güzel güzel yúururdum. yeni yúru yúru éyice özeniyó. elinnen bahıyón. bunlara dèrdim⁽¹⁸⁶⁾ ki siz ellemeñ ben yũ rucum dèrdim. yúurduk. yápdık. keşke ras gèlsiyédiñ. sãb ada galdıydı. hē. galdıydı.
- ⁽¹⁸⁷⁾ davār, inēk, tosūn.
- ⁽¹⁸⁸⁾ inek, gēçi, göyün, dana. dana kesen var. ne gısmet nasip olursa. işde gısmet nasip. ortaklık yápiyóler.
- ⁽¹⁸⁹⁾ bazen öle yápan var. keseller. ortak da keseller. öle de keseller.
- ⁽¹⁹⁰⁾ dağaldılar köyde. dağaldılar. dağaldı bitirdi.
- ⁽¹⁹¹⁾ bize dā olmadı. bayrama bir gün gala iki gün gallasıyá alırık.
- ⁽¹⁹²⁾ biz her senē göyun besliyóduk vaļlā.
- ⁽¹⁹³⁾ fiyatından diyél. fiyatından diyél.
- ⁽¹⁹⁴⁾ benim mi? böük olum marášda oturuyó.
- ⁽¹⁹⁵⁾ önsen hopuru mū? hē. önsen hopuru var. hē.
- ⁽¹⁹⁶⁾ bura bir önsen hopuru var burda.
- ⁽¹⁹⁷⁾ hā. ha ha öyle bir ādeti var.
- ⁽¹⁹⁸⁾ hēç bizim dā öyle olmaz. herkes evinde yēmānı yápar yēr.
- ⁽¹⁹⁹⁾ önceden burda varıdı. önceden ben daha yeni beş altı on yášlarındıyédım.⁽²⁰⁰⁾ bu köyüñ āsiyidi. şındi bayrama gedellerdi. cāmíye gedeller.⁽²⁰¹⁾ ondan sonamíyē birikiller. orda bayramlaşırılar. körgöcā yānī orda köyüñ āsıynen⁽²⁰²⁾ bayramlaşırılar. oturullar. meseļa şeker dādıllar. orda çay bişiriller.⁽²⁰³⁾ yemek işde yemek yellər. yemek işde yemek yèrler. ondan sona dālır gèderler.
- ⁽²⁰⁴⁾ öncediyédi o.
- ⁽²⁰⁵⁾ öncediyédi. şındi yoğ. şimdi mesele hısım akrabā seniñ hısım akrabāña bayramlaşır. birbirine gèdiyóler.⁽²⁰⁶⁾ yábancı dēel. meseļa hısım aķaraba bu köy⁽²⁰⁷⁾ fazla yábancı diēl. hē. hē.
- ⁽²⁰⁸⁾ bayramlaşmıyá gèdiyóler cānım. birbirimize aļle içinde. hē. hısım akrabıyá yabancı⁽²⁰⁹⁾ diyél. yoğ burda da hep köyün yerlisi. burda hēç yabancı yoğ.
- ⁽²¹⁰⁾ akrabā. hepsi kesiyó bizim burda. herkes kesiyó. hē.
- ⁽²¹¹⁾ kimi öncē yání baazlırsa gēşler geliyó genede yiyó gene de diyó sizinki önce⁽²¹²⁾ baazlandı diyó gelip yiyóler. gelenner öle yiyóler. bizi ki gēç oldu diyóler.
- ⁽²¹³⁾ gēçi, göyün kesenner çabuk oluyó. sürer āşama ğadar sürer. dōru. dōru bir sene aldık da aļşāmaçā⁽²¹⁴⁾ sürdü. biz de yoğ yānı dana kesen.
- niye bi dā vèriyim niyé.
- ⁽²¹⁵⁾ türkoļunda mı oturuyóñ? hē.
- ⁽²¹⁶⁾ ordan mı gèldiñ? öyle mi?
- ⁽²¹⁷⁾ baķ hele şiyē buriyá gelme şeyiñ mi başģa? şeyde mi oturuyón? hē. oturuyóñ⁽²¹⁸⁾ orda. oturuyóñ. oturuyók.
- ⁽²¹⁹⁾ zāman yókmuş.
- ⁽²²⁰⁾ başģa köyede mi gèdicīz?

—⁽²¹⁰⁾ ğaymaķam b yde Şimdi  radı zaten. ben i erdiy ken devam ediy  nuz mu  ayit ediy  nuz mu diy .



-19-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Hacıbebek Mahallesi
 ANLATAN : Akkız Çetin
 YAŞI : 73
 KONU : Düğünler, aile ilişkileri, oyunlar, köyün adının hikâyesi, geçim kaynakları.

- ⁽¹⁾ benim adım akğız. adım akğız. satı çetin yetmiş yaşında mı düydüz? bilmim.
- ⁽²⁾ yetmiş üç.
- ⁽³⁾ yetmiş üç yaşındiyék biz.
- ⁽⁴⁾ hâ anam bizden uzun yaşıcı.
- ⁽⁵⁾ hacıbebek köyü.
- ⁽⁶⁾ hacıbebek köyü.
- ⁽⁷⁾ köyün adını bilméyegıdı.
- ⁽⁸⁾ bisim mi?
- ⁽⁹⁾ saña. nere bālı olduñu.
- ⁽¹⁰⁾ hâ bizim gâzre dâları vardı. burda ya. gızlarımıza düürçü geldi mîdi geder onnara ⁽¹¹⁾ danışırđık. bayrağ ğaldırırhan onnar ğaldırırđı bayrāmızı.
- ⁽¹²⁾ bunnardan ij birisi olmaz mîdi?
- ⁽¹³⁾ rēziye olurudıK. kīrveler varıdı. apdağlar onnar gēliř davılımızı çalardı. onnar çaldırırđı. ⁽¹⁴⁾ işde alārem ne dērse olurdu. emretmesse o bayraK kaşmaz. olur. benim bayraamı üç sēnede ⁽¹⁵⁾ endirmiş. o da hařamızıñ oļu. şurda evi vardı. ğadir aa baña danışmadan bacısıñ oļu ⁽¹⁶⁾ bayrağ ğaldırırđı. ğēndine danışmadan bēnim bayrāmı ğaldırırđı. o bayrāmı üç sēne endirdi. ⁽¹⁷⁾ ğadir aa bibimizñ oļu.
- ⁽¹⁸⁾ durdurmuşlar. düñü durdurmuşlar.
- ⁽¹⁹⁾ hē düñü durdurdu. çaldırırđı bayrāmı ben ğaldırırđı di. nēdi bēKlemedi gız beni dü. o da ⁽²⁰⁾ dēmiş ki dayım ne dīyici baña ben ğaldırırđı dēmiş. o da yiyēni bacısıñ oļu. ēsgide ⁽²¹⁾ bölēdi işde ğurbanım. hâ. davış çaldırırđı. bayraa ğaldırırđı. bayrañ bir taraFı biyaz ⁽²²⁾ olurdu, bir taraFı da ğırmızı olurdu. yıldızlı olurdu. o dā. hē dikellerdi. aacı bölē davış ⁽²³⁾ çalırđı işdek.
- ⁽²⁴⁾ ğıs ādem ābimiñ.
- ⁽²⁵⁾ aacıñ dibinde de bir davar kēsellerdi. yēmek oluncağ hēmen davara davarı kēsellerdi.
- ⁽²⁶⁾ bayrañ dibinde. hē. pı de bölēdi düñ-işi. hē. bařliyō diye davarı.
- ⁽²⁷⁾ bayra da ğaldırırđı kişi.
- ⁽²⁸⁾ bayra. ğişilik bayraa ğaldırırđı anam bir davar ğētirir, kēsēdi. on da düñün yēmāna ⁽²⁹⁾ ğollardı. yēmeklere yapağardı. düñde mi? düñümüzde piriş pilāvı yapağlar. haşlama ⁽³⁰⁾ yapağlar. suļu yapağlar. cacığ yapağlar. ēsgiden suļu dēllerdi. şindi. ⁽³¹⁾ sarma, dolma.
- ⁽³²⁾ sarma dolma yapağardı. haşlama da ğēmiğ ocağ ğollar. duzunu atallar. haşlar. ğaynar
- ⁽³³⁾ ğaynar. onu piriç pilāvına bişiriller süyūnen. onuñ üsdüne de bu ētleri dōşeller. yāni üsdüne ⁽³⁴⁾ de haşlama dēdijim o pilāvlarıñ üsdüne dōşellē. yanına cacığ ēdeller. saşata ēdellē. suļu ⁽³⁵⁾ ēdellē. bile yapağlar. hē.
- ⁽³⁶⁾ ğavurma yā. ğavurmaynan yēller.
- ⁽³⁷⁾ vağā düñnerimiz ēsgide bēnim anamıñ düñünü bir hafda çaldırırđı. bölē bir hafda ⁽³⁸⁾ bizikiler de üç ğün dōrt ğün. başga yoK. hē. bir hafda çaldırırđı babam. bēnim babam ēydi. ⁽³⁹⁾ yā małcılık. hē. małcılık-ūzeriniyēdi. hē. başga bi řēy yapmēdüg-iřdē małcılı da. işdē ⁽⁴⁰⁾ małıñ aħırı olurdu. içine mağları ğorduğ. samanını dōkerdik, yērdi. sabāna da çoban olurdu ⁽⁴¹⁾ sūra ğötürüdü. yāyardı dāda. āřam ğēri ğētirirdi hē. beni mi? tēyzeñ-onuncu oldu. bize ⁽⁴²⁾ üř dōrd aa sağalı ğēlirimiř ēsgidē.

- şindi daTlı yüöler. o zaman daTlı yemiyöllerdı. üş ⁽⁴³⁾ dörd-aa sahalı geliyödü. babañ da dedemiz de isdiüdü. dedemiz babamız verirse biréz ⁽⁴⁴⁾ piskevit, lohum. eşgide o vardı. bizim günümüzde on-narı getiriller. yedirillerdi. aaz daTlısı ne ⁽⁴⁵⁾ büöle olurdu eşgide. şindi dē on sinī om bēş sini daTlı alıóler. daTlı yüöler gızı bitirdiler ⁽⁴⁶⁾ mīdi.
- ⁽⁴⁷⁾ sèverek mi vardıñ? düö anne.
- ⁽⁴⁸⁾ sèverek mī?
- ⁽⁴⁹⁾ hē. babamı.
- ⁽⁵⁰⁾ amān sèvmem mi? alacak hemen babıyéñ rèsmini şúrdā.
- ⁽⁵¹⁾ sen sèverek mi vardıñ düö? sen sèverek mi vardıñ èvel?
- ⁽⁵²⁾ yā. sèverek de vardım. hēlbet sèverek de vardım. bağ. hē. sèverek de vardım yā. gēndī de ⁽⁵³⁾ beni sèverekden aldı. yā isdedi yā. isdemek var mīdi? hēç èmmiñ öleli on altı sene oldu. ⁽⁵⁴⁾ saālasıñ. hē. mēsuT mutlūdük yā. bām éliñi öpsün üç ölüm var. üç gızım şey dörT gızım var ⁽⁵⁵⁾ üç ölümünan dörT gızım var. hē. saöl bisiniñ yáñndiék. şu güccüg-olan. en ⁽⁵⁶⁾ güccüg-olan bu.
- ⁽⁵⁷⁾ yoğ onuñ-évi yoharda da bēn burda oturüyöm.
- ⁽⁵⁸⁾ ayrı. ayrı évde.
- ⁽⁵⁹⁾ aynı. gāzancımıñ hepsī hepsi bu görüyö. hēr şēmizi. hā. há ortağa yoK. yoğ.
- ⁽⁶⁰⁾ yoğ-ortak yemiyöK. gız burdā-dar bi evimiz var.
- ⁽⁶¹⁾ ā zaman öteberimizi bi getiriyö buriyé goyúyö. biz de burdan yiyök.
- ⁽⁶²⁾ başım var. bēte bacım var.
- ⁽⁶³⁾ amān işde zor yā. hep dāyá gētdiler. mādēn dēşmiyé dēgel mi sēzer?
- ⁽⁶⁴⁾ gēri mādēne başladılar. kırom, bor mādēni var.
- ⁽⁶⁵⁾ mādēne gētdiler. dāda kırom mādēne gētdiler. hep oyū sōküyöler.
- ⁽⁶⁶⁾ satılī o. gāzmiyéñen, kürānen sōküler. geliyö alüyö. at şeyci sışıé üsdüne olannar ırsğat olúyó ya. ⁽⁶⁸⁾ ırsğat. ırsğatınan bir adam dēşdiriyö. oña veriyöler hērkeş parasinen. ⁽⁶⁹⁾ şirket gelir. böyle tek gelib alan. hıı. ⁽⁷⁰⁾ hē. o zāman hē. he bizim düünnerimiz o düün oluyö. hē. onnar keyifli olurdu. hē şindik üç gün. şindi üç gün.
- ⁽⁷¹⁾ esgiden nasıl olurdu diyö ana?
- ⁽⁷²⁾ şindikiniñ mi?
- ⁽⁷³⁾ arkadaş-ānat diyö de.
- ⁽⁷⁴⁾ esgi düünnerimiz mi? éyi olurdu. éyī. amān. amān.
- ⁽⁷⁵⁾ oynallardı. işde güldürüllerdī. oynuyó güldürüllerdī.
- ⁽⁷⁶⁾ hē. hē. güreşleri mī?
- ⁽⁷⁷⁾ bayrā gāldırdıkdan sonā oynallar. davul gelir. iki tene üç tene davıl dutallar parasine. onnar ⁽⁷⁸⁾ çalar. onnar oynardı. işdē gızlar ayrı oynardı, erkekler ayrı oynardı. şindiki gimi. şindik orkestirēñ ⁽⁷⁹⁾ gene kivreleriñi dutuyöler. aPdañlar gene aynı.
- ⁽⁸⁰⁾ ellerine yüzlerine gara çalallar. ⁽⁸¹⁾ onları ānat diyö bacı. o tür şeyleri.
- ⁽⁸²⁾ hē. hē. hī? öyle mi?
- ⁽⁸³⁾ o tür şeyleri.
- ⁽⁸⁴⁾ benim babam evlenirkene benim babam anamıñ üsdüne bid dā evlendi. benim anam şú şalman aalar dēller ⁽⁸⁴⁾ şö köyde onuñ yiçenydi. anamıñ üş dönüm de tarlası varıdı. babam evlendi anamıñ üsdüne. ⁽⁸⁵⁾ üç ölünen bir gızı var. ben bir tek birteniyédım. davulla düdüne babam evlendi. ö köyé şe gelmiş aPdañlar gelmiş. burda oyun çihartmışlar. ⁽⁸⁶⁾ saklanmışlar. yanı başga yere saklanıyöler. yání gedip getiriyö gēşler. sırtını başını ⁽⁸⁷⁾ avrat sırtı gēydiriyöler. gelip oyun çihartyó. şindi o yoğ. şindi güzel güzel oynunnar var. esgi oynunnar da oyúdu işde öle.
- ⁽⁸⁸⁾ ālenceliydi. o da ēlence. o da ālenceli bura da ālence. şindiki ⁽⁸⁹⁾ ālence de daha güzel. avratlar oynuyö, gızlar oynuyö, gēlinner oynuyö.

- ⁽⁹⁰⁾ hē güleş duta||lardı. güleş. güleş duta||lardı erkekler. yoğ parasıynen ⁽⁹¹⁾ güleş-etmezlerdi. öle duta||lardı.
- ⁽⁹³⁾ gızlara güzel gözükme için güleş duta||armış.
- ⁽⁹⁴⁾ hē. erkekler. hē. var. var. çoğ çaçan var.
- ⁽⁹⁵⁾ benim şó olan olmuş dışarda. ben buyda eliyöm. esgiden buyda èlerdik. şindi gene ⁽⁹⁶⁾ elekte budıyé. ben búda eliyödüm. şurda bir gónşumuzun avradı vardı. gızı ⁽⁹⁷⁾ almış hizarı da gèydirmiş tē çóbandepiyé götürmüş avrad gızı. olan da çóbandepede beklerimiş. almış götürmüş. olan da anteplimiş. avrad-almış ⁽⁹⁸⁾ götürmüş. bir gız. tek bi tek gızıydı avradın da. o da nasıl baqardı. kaçırmiş-onu. ⁽⁹⁹⁾ esgi avradlardan da işde çaçan çoğ. çödu bizim sülelede. böyle. bişé yoğ amma bāriz çaçan olmadı. bēn dört tēne gız gēlin-etdim-eliñi ⁽¹⁰⁰⁾ öpsün. ben heç birinide şey olmadı allāha şükür qullarımı da èverdik.
- ⁽¹¹¹⁾ barışdılar. barışdılar.
- ⁽¹¹²⁾ on sene gónuşmuyēnner vardı. yānı bir sene ā şú bizim gónşumuzun bir gızı ⁽¹¹³⁾ gāşdıydı. gardaşı on sene mi on beş sene gónuşmadılar.
- ⁽¹¹⁴⁾ şindi gónuşuyōler. barışdılar. gızlar gız vèrdiler orıyā bibisiniñ oluna. hē dèzzesiniñ oluna vèrdiler gızın birini. hē çaçan da var. var. göçen de var. şindi gene ⁽¹¹⁵⁾ varda. şindi çaçan da éyice yoğ. esgisi gimi çaçan yoğ. esgiler gāçarmış.
- ⁽¹¹⁶⁾ hē. benim bir dedem vardı. beni vèrmiyödü. gardaşının-öluydu dedemiñ. gardaşınıñ-öluydu. ⁽¹¹⁷⁾ anamıñ gardaşının-öluydu. anamıñ babamıñ niyé. babamıñ ⁽¹¹⁸⁾ babam evlenince dedem bizi büötdü. biz ufādık hep güccük. güccüdük ⁽¹¹⁹⁾ babamıñ evledüinde. yā bu adam beni isdiyēcek dedem ben vèrmem ⁽¹²⁰⁾ dèdi. bēn de varım dèdim. irahmatlā dèmedim de yānı anama dèdim. ben varım dèdim. ⁽¹²¹⁾ memmet emmi dèrdim herife. memmet emmi dèrdim. güccüdü. memmet emmi dèrdim. sonra isdiyēcik vardık.
- ⁽¹²²⁾ hē emmi dèdim. vardım. öle büömüssüm yānı. büörken öle büömüssüm. güccümüssük de.
- ⁽¹²³⁾ bilir yā.
- ⁽¹²⁴⁾ hē türküyü sölellerdi yā.
- ⁽¹²⁵⁾ taman.
- ⁽¹²⁶⁾ odada yáta||armış. laf vèrillerdi esgiden. hacı alı odası varımış. erkekler birikiyödü.
- ⁽¹²⁷⁾ düünde māni söylermiydiñ yānı?
- ⁽¹²⁸⁾ yoğ ben düünde türkü sölemedim.
- ⁽¹²⁹⁾ māni? māni?
- ⁽¹³⁰⁾ ben türkü sölemedim yālan mı sölüem. hē. hē. tolu lu vurul||armış dèdim yā. ⁽¹³¹⁾ oda da erkekler vururumuş. hē. öle dèllerdi yānı.
- ⁽¹³²⁾ tolu lu tam bilmiök. öle atışma.
- ⁽¹³³⁾ atışıl||armış yānı.
- ⁽¹³⁴⁾ yoğ heç gālmadı. heç heç esgidenmiş.
- ⁽¹³⁵⁾ yūsük oyna||armış.
- ⁽¹³⁶⁾ yūsük oyna||armış tema. şimdi şey oynuyōler yā herifler. şöle şöle birer ⁽¹³⁷⁾ takda|arıñ üsdünde tema böyle oynuyōler yā. ne diyōler o oyuna?
- şey satraç. şöle götürüyō geri getiriyō.
- ⁽¹³⁸⁾ dokuz daş gimi bişéy.
- ⁽¹³⁹⁾ dokuz beş gimi. hē. bizimki dē şey olurumuş. şey şey olurumuş yūsük olurumuş. fīcānnarıñ altına ⁽¹⁴⁰⁾ gollarmış. benim yūsüm varsa ben gōyuyóm. seniñ varsa gōyuyōñ. onu birbirinden utallarımış. oña dā sucuk aldırır yerlerimiş. işdē ceviz gelirmiş odúyé. gara üzüm ⁽¹⁴²⁾ gelirmiş. alı||lar yēllerimiş esgide. hē. öliyemiş esgi adam||lar.

- ⁽¹⁴³⁾ gece ālencesi yāni. esgide televizyón faḷan olmadıñ için geceleri vakit geçiriyöler.
- ⁽¹⁴⁴⁾ gece ēlencesi. gece gece hē.
- ⁽¹⁴⁵⁾ hē. yoğ bizim burda olmadı hēç. bizim burda hēç olmadı.
- ⁽¹⁴⁶⁾ yoğ yoğ yoğ yoğ yoğ. bizim burda yoğ. hēç yoğ.
- ⁽¹⁴⁷⁾ çok şükür yoğ. şükür yoğ. şükür yoğ.
- ⁽¹⁴⁸⁾ sadece bir köyde māden için ālarla arkadaşlık köy dāvası yāni.
- ⁽¹⁴⁹⁾ tābi tābi.
- ⁽¹⁵⁰⁾ ā ben de aynısını annadıcim. benim bir dezzemiñ ōlu varıdı. burdā gēne māden deşiyö. ⁽¹⁵¹⁾ yā bir ocāk bulduḷar. bu ocāñ tūkenecā yōdu maraşda.
- sāde māden.
- ⁽¹⁵²⁾ sāde māden. bu maden-uçú bizim ālar ġarışdı. šó köyde ġadirālar ġarışdı. bizim adam da ġadirālerle bir oldu, bunnarnan ūraşdı. ⁽¹⁵³⁾ benim bu ōlen adam māden davāsine yāni. onuñ-eline alımıyáciler. o ⁽¹⁵⁴⁾ ōlanıñ adamıñ elinde tūkenmiyó māden. tónu sekiz yüze gēdiyó. sekiz yüz millóna nēyē gēdiyö.
- ⁽¹⁵⁵⁾ sekiz yüz kāde gēderdi. hē.
- ⁽¹⁵⁶⁾ gūnnük sekiz millóna tekābül ediyó.
- ⁽¹⁵⁷⁾ şindi baḡalı madeniñ tonu. şindi altı yüze gēdiyó mādeniñ tonu. ⁽¹⁵⁸⁾ bitdi o māden. hē. o mādeni ġapatdıḷar. heç bi yérde ġalmadı. māden amma-ocāñ ⁽¹⁵⁹⁾ bitmezdi. hēç tūkenmezdi. hē. o zāman o varıdı işde ġurbanım.
- ⁽¹⁶⁰⁾ hē. ben bilmem. kōde mi masaḷ annadıḷarımış? hē. hēç hékáyē vērirdik yā. varıdı yā.
- ⁽¹⁶¹⁾ ana şiyē annat. babamıñ šó hısmı vardı teman. šó o ġadınıñ. bizde ġaldı. ⁽¹⁶²⁾ maraşda bizde ġaldıḷar. türkū feḷan belledidıñ onnardan annat.
- ⁽¹⁶³⁾ derdi ki avrad ben de šú hamid-āñın torunu. šú hamid-āñın. işde elbistanda ⁽¹⁶⁴⁾ benim-adamıñ da dayısının ġızı. bize gēldi. bende maraşda maraşda otururdum-altı ⁽¹⁶⁵⁾ sene. maraşda oturdum ġenciken. avrad dērdi ki šú çevliā çadır aşdıñ, yāylāñın altına ġoşdıñ, evel bene hatınıdım, şindi haḷdan haḷa düşdüñ. dērdi avrad.
- ⁽¹⁶⁶⁾ çadırı çekdim başıma, cānımı aldım dişime dērdi. hēç kimsiyē ġörünmezdiñ, ⁽¹⁶⁷⁾ çıkdı ġarışıma. dērdi. cādamıyāmış. laf vērirdi avrad. ben de ōle bir iki niye ⁽¹⁶⁸⁾ belledidim ġēdindē. hē. ōle ġaldı. avratcāñ da sāñ ömür öldü.
- ⁽¹⁶⁹⁾ veremden.
- ⁽¹⁷⁰⁾ veremidi. šōle yāra açıldı ciēri çoğ çoğ çoğ sōledi. çoğ. çoğ sōledi de işdē ⁽¹⁷¹⁾ çāḡallıñ-orası. baḡ ne-adar vār benim çocukḷarım hepsi sāardı.
- ⁽¹⁷²⁾ hē. o annatdıñ yāni biz maraşda oturuyödük.
- ⁽¹⁷³⁾ veremden öldü. şindi veremde ölmüyöler amma televizionda dā şindi ōsürā düşüyōñ. ⁽¹⁷⁴⁾ yā ōñsürdüñden akciēriñ ġanser oluyómüş. gēdip hemen araşdırmalıymıñ. ⁽¹⁷⁵⁾ televizonda ōle esgide de verem dēllerdi işde. yāra açmış işde o soyka.
- ⁽¹⁷⁶⁾ bēnim-adım mı? akḡız çetin. hē.
- ⁽¹⁷⁷⁾ vaḷḷā bi.
- ⁽¹⁷⁸⁾ anne dedemgilde ki olayı annat işdē.
- ⁽¹⁷⁹⁾ dedemgil meñgilliōluymuş. sülemen çavış dēller.
- ⁽¹⁸⁰⁾ senin baba tarafıñ meñgilli ōlu yā. çótōlunuñ babasıgilnen.
- ⁽¹⁸¹⁾ çótōḷları baba tarafı işde. šéy çótōḷu baba tarafı. babamıñ baba tarafı.
- ⁽¹⁸²⁾ neydi onuñ adı çótōḷunuñ? šéyde memmet.
- ⁽¹⁸³⁾ babamıñ dēdesine çātuḷu memmet dēllerimiş. ordan çótōḷu olarak ġalmış. o çátōḷuyu da sóy-adı ⁽¹⁸⁴⁾ ġanunu faḷan çıkdıñda çetin-olarak.
- ⁽¹⁸⁵⁾ çetin-olarak. çetin.

- ⁽¹⁸⁶⁾ köyün—āsı. on iki bin dönüm arāzinin sābiydi. köyün āsı bu on iki bin dönüm arāziniñ sābiydi. köyün āsiydi. hē yá. hē.
- ⁽¹⁸⁷⁾ annat dērseniz. bende dinnemek isterseñ ben daha güzelini annadırım.
- ⁽¹⁸⁸⁾ bēnim ismin imam çetin. gırķ dört yāşındayım. burā hacıbebek. dēdijimiz şāhsıñ—esas ⁽¹⁸⁹⁾ bunnarın dēdeleri ismi bebekmiş. bebekmiş dērken bir ābisi ölmüş ⁽¹⁹⁰⁾ bunnar hatay tarafında fañanmış. abisi ölünce onun ismini vurmuşlar. ⁽¹⁹¹⁾ bir türlü hani işde bebek yá onuñ ismini tekrarlamamaK için çócūa bebek dēmişler. bu çócūuñda ⁽¹⁹²⁾ ata düşgünlü varımış. babası diyökine para vèriyö. ölüm diyö bizim ⁽¹⁹³⁾ fañan yerde atlar varmış. o atları alıp gèliciñ diyö. çocukda almış öldü ó parayla çekiyó haccá gèdiyó. hac mevsiminde ⁽¹⁹⁴⁾ hacıbebek sóy—adı hacıbebek şeyi ordan da bizim buralara göç ediyö. hacıbebek olarak gālıyö. olay bu.
- ⁽¹⁹⁵⁾ hī? bēnim cēhizimde gızım cēhizimde kilim işde. haļı yóudu da gıl çul, kilim bunnar vardı o zāman.
- ⁽¹⁹⁶⁾ gonsoļuñ da var.
- ⁽¹⁹⁷⁾ gonsoļ vardı. cevızde gonsoļum varıdī. sándıum varıdı. işde anam iki gāt yátaK ⁽¹⁹⁸⁾ döküdü baña. yúñdü o zāman. bir tek bir gızıydım anamıñ. herşeyimi aldıydı.
- ⁽¹⁹⁹⁾ aslında.
- ⁽²⁰⁰⁾ yalıñız bizim burda şey dakar. asbap sereller gelin çıkarken. şu sırtıña gēydiñ var yá onuñ alıyēni ⁽²⁰¹⁾ sèrellerdi ipe. ip gèrellerdi. ipiñ üsdüne sèrellerdi. amma çóudu bēnim ⁽²⁰²⁾ cēizim. bēnim dedem ırāhatlıg baña herşeyi alırdı. anamıñ tarlasını ⁽²⁰³⁾ ēkerdi. üç yüz dönüm anamıñ babası ēkerdi. babam evlendi. anam çıkıdı ⁽²⁰⁴⁾ bizi de aldı, çıkıdı. hē. eviñ eñ güccük gādaşım. işde bu şindi şeyde üç gādaşıK. ⁽²⁰⁵⁾ sata ikisi burda biri de maraşda gādaşımıñ. eñ güccümüz o anamıñ memaāndiyemiş ⁽²⁰⁶⁾ babamıñ evlendiñde. bizde dāā ufāmıssıK. hep davulla cücülē evlenmiş anamıñ üsdüne. ⁽²⁰⁷⁾ onun—uçú da dēdem yānna almış bizi. böötmüş, gēlin—etmiş. olannarı ēvermiş. dēdemiz de öldü o zāmanda.
- ⁽²⁰⁸⁾ yög. abāv ne çóbannī? yög biz çóbannıK yapmaK. çóban edemek abāv.
- ⁽²⁰⁹⁾ malçılık yapmış amma anam sāmış. edem varımış sājırmış. yānnıK ⁽²¹⁰⁾ yáyarımış. tēşlere sütleri sèrellermiş. südüñ gaymānı toplāllarımış. biş de yōut ⁽²¹¹⁾ çalāllarımış. onnar onu barabar yáyāllarımış. ayrannı çèrçiyē vèrillerimış. şö ⁽²¹²⁾ yānı sataļlarımış. ılıd ılıdıllar gāzannara basaļlarımış. böyle tēnekelerē yāyi erzák yāyi. öle malımız ⁽²¹³⁾ çómuş bizim. otus gırķ tene çamır çatardıK şö eviñ ardına babamın—eviniñ.
- ⁽²¹⁴⁾ çámız yāni cāmız.
- ⁽²¹⁵⁾ cāmız. cāmız. babam anamıñ üsdüne evlendiñde anam cāmız bir inek ⁽²¹⁶⁾ kēstirdi. mal çoğ sayısını bilmeñ. hē. öliyēdik.
- ⁽²¹⁷⁾ yög. yög. yög hēc yóKluk görmedim ben. ben hēc yóKluk. bēn şindi dēdim olana ölüm dēdim ⁽²¹⁸⁾ çekátim eskimiş dēdim. benim çekátımı alımıyēci? ana alıcım marışá ⁽²¹⁹⁾ gēdijimde dēdi. bēn gızıkān da yóKluk görmedim, çócūKanda görmedim. bu adama ⁽²²⁰⁾ vardım gene yóKluk görmedim. çalışırdım. e otoPos sürerdi. ⁽²²¹⁾ çocuklarım da bñödü eliñi öpsüñ.
- ⁽²²²⁾ hē. hē. yānımdaļar. yānnarındiyēm şükür.
- ⁽²²³⁾ bēnim anamıñ iki varımış. akķız hatın varımış. onnar hatın dērdi ⁽²²⁴⁾ zēnginner. ēveli o akķız hatın demiş ki dayım gızı ben maraşá gēlin gēdiyöm dēmiş ⁽²²⁵⁾ anama. gızıñ olursa benim adımı vur. şu gurbete gēdiyöm. gurbet dēllerimış ⁽²²⁶⁾ maraşla. buriyē eveli bēygirle gēdellerimış. atıla onuñ uçú vumuşlar. avşār adıymış ⁽²²⁷⁾ avşār. avşārlarıñ adıymış bēnim adım .hē. sāvolaşıñ.
- ⁽²²⁸⁾ çáy.
- ⁽²²⁹⁾ yāni iyē oldu mu gonusduKlarım? ēyiyē gētdi mī? kötü oldu mu? hē. sāvoluñ.
- ⁽²³⁰⁾ oldu goļay gēlsıñ.

- (231) sávoľuň. güle gülē. sǎvoľ. haľaľ-ossuň ğurbanım.
- (232) aľlahısmarladıķ teyze hadi.
- (233) güle güle õlum. güle gülē.



-20-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Hopurlu Mahallesi
 ANLATAN : Eşe Arık
 YAŞI : 65
 KONU : Düğünler, evlilik, doğumlar, yağmur duası, bayramlar, kışlık hazırlıklar.

- (1) aleyküm selām ğurban◌oļam.
- (2) iyık ğızım. daha demeli?
- (3) sandalıyá getirīm. oturucū ğızım?
- (4) nedī?
- (5) bu köyüñ ğelenek ğorenekleriniñ düyö.
- (6) yaşlı ğörü.
- (7) hā (8) onnarídī.
- (9) hā. hā.
- (10) eyi sor ğızım. buyur ğurban◌ossuñ dēzzeñ. hē. hā. eşá◌arıĝ ğızım. hı◌ı. há.há. há. hē. (11) işde ğızım ğurban◌oļam. há. adıñ sámanın. hā eşe işde adımız. eşe ğalmış ğızım. hē. (12) ebemizñ dedemizñ şeylerimiş adları yavrum. saar altmış yaşıyók saar ğayrı ğızım. (13) hē ğızım. he. hē. hē. yoĝ ğızım bilmem ben. yoĝ ğadañ◌aļım.
- (14) ğarıları mışıları soyū. nasıl ğuruldu? nasıl◌etdi? nasıl ğuruldu bıraları? yáñı.
- (15) bilmiyöm◌oraļarı. yáñı ben de bilmiyöm. çocuım hopurlu düyöler biz (16) ğeldiĝ ulařdıĝ hopurlu ğaldıdi ğurban◌oļam.
- (17) bilmīk.
- (18) köyüñ◌ismini hopurlu ğoyukļar.
- (19) alñını burnunu ğalan. hē. köyleriñ◌üsdünü hopurlu ğomuşlar. řin de millet çoĝıldı (20) ğızım ğurban◌oļam. işde herkeş her biri bi◌yere ğediyö◌aha mařallāh.
- (21) yok. köyüñ◌ismini ğoyukļar hopurlu dñı.
- (22) hē. köyüñ◌ismini ğo.
- (23) bilmiyög◌işde ğızım. biz de bilmiyög ne al.
- (24) şindik köy köy ğoyüyöler ya. horļu hopurlu bêde diyē.
- (25) bilmiyög◌işde. onu bilmiyúĝ ğıřĝam onu.
- (26) bilmiyúk ğurban◌oļam.
- (27) dōdum doalı bu kōydiyem çocuım.
- (28) he. he. he. hı◌ı periřannūnan ğeşdi ğızım o zaman. şindi ğene şükür◌Alļah’a her şey
- (29) boļ. ezelden yōudu çocuım. çok řúkūr◌Alļah’a řúkūr ğızım.
- (30) hesĝiden perişannarıımışı◌işde. yúĝsel. hı? hı? canım hı sán düñinner nasıl (31) yapıyösüz dū?
- (32) düñinnerimizi işde alļah’ıñ◌emrinen bitirüyöler◌ışdá çocuım. ondan kerı de (33) davıļ dutüyö davıļ dutan. davıļ dutmıyán dá satı bir düñ ğurúyo ilāhinen (34) niyenen◌eletiyó ğızım gelinini. başım bāļıyó işde. esĝiden o da yōudu. baş bālama, tıt (35) şey ğeydirme.
- (36) esĝiden taça āşıĝı çaba oļurdu.
- (37) hā.
- (38) şindik ayrı řēy yok.
- (39) şindik taçamız papamızı da ğaldırdıļar ğurban◌oļam◌işde.
- (40) paça diyál. çaba çaba.
- (41) çapa işde. çáp◌édeller.
- (42) řindi duvaĝ ğoyū.
- (43) řindi de duvaĝ◌oļū yavрім. duvāna ğediyöñ◌işde. beř ğurūř mu vėriyöñ ay on mu
- (44) vėriyöñ yimmi mi vėriyöñ verīñ.
- (45) yoĝ. bizim burda mevlid yoĝ.

- ⁽⁴⁶⁾yoğ Maraşda var mevlid dē burda yoğ.
- ⁽⁴⁷⁾Maraşda var da. şimdi bazar günü gēlini indiriyōñ yá bazertesi gēliniñ başını ⁽⁴⁸⁾bālīyōñ. gēlene işde.
- ⁽⁴⁹⁾bir pisgevit vèriyólár. gızım—iki tene işde.
- ⁽⁵⁰⁾he pisgevit vèriyöler. para vèrip kesiyöler.
- ⁽⁵¹⁾şimdi senden ne eviñden çıharsa onu vèriyōñ gurban—ołam gızım.
- ⁽⁵²⁾dāveti ediyōñ millete.
- ⁽⁵³⁾bēş. hı—ı. nērēlērdele? aļlah’a şükür gızım ikisi maraşda ikisi de köyde. hı ı ⁽⁵⁴⁾bañiyöler—aļlah’a şükür. büyüğ—ōlum benim yanımda. iyi gēlinnerimiz de iyi şükür. ⁽⁵⁵⁾dün biri geldīdi ekmāa etdik gētdi. sa de biyáğden de ğapı—çiniñ gēne gēri güccük ⁽⁵⁶⁾gelin yavрім nōtucuñ? herkeş—ev ayrı ev ğurduğ ğayrı gurban—ołam. ben—on dört ⁽⁵⁷⁾senelik gēlin ğaldīdim gızım.
- ⁽⁵⁸⁾ğocası öldü.
- ⁽⁵⁹⁾benim bir bēyim vardı köy—ayāa ğahıyūdū—işde. aļlah’ım bōle çalışı çalışı bōle ⁽⁶⁰⁾düşdüm—işde gızım. şimdī de çalışmüyōm. ekmek bol—amma yiyemiyok. sıhıntı ⁽⁶¹⁾oluyō. şonu şordan gēlī. şunu şurdan.
- ⁽⁶²⁾amā daha da şunu evde ēmek mi edüyō diyē.
- ⁽⁶³⁾hē bacım daha evdem bir çelik var .
- ⁽⁶⁴⁾hēç mi kımsiyē dēmemişler. ⁽⁶⁵⁾hē. on dōt senelik gēlin oļarak gēldim, ğaldım gızım. bēn biri çocūmuñ soñ çocūmda ğoynumda ğaldıydı cıerim. ⁽⁶⁶⁾işde odur budur bazarcıklarda çalısdım. bunları meydana gētirdim. biz banı damındıyádık gızım. ğayımbabam bir⁽⁶⁷⁾ banı damındıyádık. yēdi ğayın—avradiydık gızım gurban—ołam bēnim bēyim ⁽⁶⁸⁾de bambaşkıyēdi işde. işde aļlahım da tañdirimiz bōliyēmiş gızım. mefāt—etdi. Furdular ⁽⁷⁰⁾gızım. gēndi obıyá Furdu, obada gēndini Furdu işde gızım. oldu gētdi. amān köyün olayı ⁽⁷¹⁾bitmes gızım. köyün olayı şō şiyē bir çeltik ektiler. ēkmeçā yētmesiñler. köyün māarrāne. köy ⁽⁷²⁾iki taraflı oldu. kimi ekdirmek dēdi, kimi ekilir dēdi. işde gızım başıña gelecā ancā aļlah⁽⁷³⁾ bilir cıerim. bunnarı besledim meydana getirdim işde gızım. ordan geldim burıyá dam dutdum. tek ⁽⁷⁴⁾başıma deşdim. tek başıma. o çocuklarıñ ālaşırdı arķamdım. güccūdū yavрім. işde aļlah ⁽⁷⁵⁾kimseniñ başına vermesiñ gızım kimselere.
- ⁽⁷⁶⁾oñdamadık gızım. heyle oñutucūm? benim gimi sandı ğarınnarını doyurdum cıerim. ne yálan söylemē. ⁽⁷⁷⁾biri mermere gēdiyō güccük çocum. ötekilerdē uçū de ğalıpçı. şükür gēndiler⁽⁷⁸⁾ başlarını ğavuruyöler gızım. nē—edek ğavurdū ğadar ğavurruk. ğavurmadımız da ğalır. öle diyál mi gızım? nōtağ cıerim?
- ⁽⁷⁹⁾işde büök ölumuñ yándıyám. birazı gēdiyōm. hasda oļursam işde öteān güccük geldi götürdüydü. ⁽⁸⁰⁾büönkü gēden doğdura götürdüydü. gızım işde inne Furduruyōm. birti çocuklarıñ ⁽⁸¹⁾işde şunnarıñ yánda oļanıñ çocuklarıñıñ.
- ⁽⁸¹⁾hı? ēyi geçiyō aļlahıñ keremine şükür gızım. ēyi diyēm ki. amān şırda evimü topluyōm. ⁽⁸²⁾işde gızım ekmek—et yēmek bişir, eviñ işi. işde ğabıñı yú, ğoy. işde bōle. notucuk gızım? gurban—oļdım.
- ⁽⁸³⁾heyle gurbanım? hı? onnarı bilmem. hē. onları bilmem gızım. çog óyle şey—ētmek.
- ⁽⁸⁴⁾yó yavрім yáylıyá gētmedik. oramız da bizim yáylamıdı. işde dāmız gurban—ołam. orlarda işde ⁽⁸⁵⁾ğayımbabamgilnen barabar. bōle de oļuncā işde herkes pırın pırın oldu gızım. ğayınnarım niyē maraşá göçdü. ben de çocuklarıñ güccük diyēn ⁽⁸⁶⁾gētmedim. burda ğaldım cıerim.
- ⁽⁸⁷⁾emmiñ mi? gızım işde çalışıllardı. amān gızım işde. hē. çitçilikde ossa gızım leke gēdellerdi. pambık súyuna ⁽⁸⁸⁾gēdellerdi cıerim. o zāman onnar varıdı. şindi herkeşle hafşıyē gēdiyō. el—işine gēdellerdi.
- ⁽⁸⁹⁾çeltik. çeltik.

- ⁽⁹⁰⁾ çeltik lekine. hē. onnara gédellerdi. ğurban◌olam işde öle günün geçerdı ğızım. şindikiler aļļaha ⁽⁹¹⁾ şükür herşey bol. çáy bişiriyim mi ğızım?
- ⁽⁹²⁾ hī? hı? nere gèdiyóñ ğızım? hā.
- ⁽⁹³⁾ ne diyóñ ğızım?
- ⁽⁹⁴⁾ ğızım yóg. herkeş öliyédi ğızım.
- ⁽⁹⁵⁾ yaşlı ğadınnar baħı yápıyó baħıyó.
- ⁽⁹⁶⁾ aha şindī.
- ⁽⁹⁷⁾ yaşlı ğadınları aha şindi sen dōor. şó dōruyá onuñ yánna gèdiyó. olursa oluyó. hē. ondan keri olursa olur. olmadımī maraşá götürüller.
- ⁽⁹⁸⁾ yá èbiyé gètiriyóler işde.
- ⁽⁹⁹⁾ hı◌ı. he ebe getiriyóñ.
- ⁽¹⁰⁰⁾ olma mı ğızım? dālarıñ başlarında dōurruk biz ğızım. nereleri gördük yā ğara gün.
- ⁽¹⁰¹⁾ dālarda işde ğızım. aļlahım. ⁽¹⁰²⁾ hē. noļucú ğızım işde aļlaham vèrdi tūúmün çèzdi aļlah. ğızım şindi èzelden ğızım tokduru bilmezdi millet ⁽¹⁰³⁾ çócunu sevdım. şırda bir evde temsil dōum var. o horantalardan erkek olan çekilir gèderdi. ⁽¹⁰⁴⁾ evelden ğızım aļlaham emir◌ederse èndirir. èndirmesse vadeñ yéterse sata ğoñ gèderdiñ ğızım. ⁽¹⁰⁵⁾ çócum ezelden bölüyédi ğızım. yollar yōdu buralarda hēc. şindi herkeş açıldı ğurban◌olur ⁽¹⁰⁶⁾ dezzeñ. işde şindī artık herkeş eletiveriyó hemen çócú .hē.
- ⁽¹⁰⁷⁾ ğızım ğıtlık olduunda éyice bilmōm ben. biliyōm desem yalanım cıerim.
- ⁽¹⁰⁸⁾ çıkdılar.
- ⁽¹⁰⁹⁾ çıkdılar yāmır duasına.
- ⁽¹¹⁰⁾ şorda mezarımız var. aha bak şorda ğarşıda. şú toruñ dibinde erkeklerimiz cūmā günü namazdan çıkıncı hepsi bir birikti, ⁽¹¹¹⁾ yāmır duvası sölediler. hē. hı◌ı. ⁽¹¹²⁾ he orda yāmır duası èttiler.
- ⁽¹¹³⁾ hē yāmır duası.
- ⁽¹¹⁴⁾ işde görmedik ellerini. işde şöle açmış aļlahım bir mübarek vèr dèmişler. abdeslerini almıslár, getmişler.
- ⁽¹¹⁵⁾ hē. aļlahım aPdazlı. hē. ğurbanım◌aPdaz◌alıyó. namaz ğılıyó. işde öle oluyó ğurban◌olur dezzeñ. hī?
- ⁽¹¹⁶⁾ ğurbanım dōan çocuklara. hē. hedik bişiriller.
- ⁽¹¹⁷⁾ hē. dişe hedik bişiriller, dādılár çocuklara şeylere. ondan keri ğırhı da çıkdımıdı ğızım ğırhı şeye yèdi tas su ⁽¹¹⁸⁾ goyáñ, süzeñ. ondan keri ğırhılañ çocuñu. işde ğızım ō.
- ⁽¹¹⁹⁾ ō şeşde süzerler.
- ⁽¹²⁰⁾ súyü şeşde ğurbanım süzerik. hē. süzerik. temis súyü ileānde yórgannan éyice dèpelerik. ari siri tertemīs. ⁽¹²¹⁾ şunu ğırhılañ. sırtını gèydirin ğızım. beleñ ğurban◌olam. işde cıerim noļucú. hı?
- ⁽¹²²⁾ görmedim ğızım. saváşı niyé bilmem.
- ⁽¹²³⁾ yóg ğızım şindi maraş olayında dúymadım da bilmem de. hı?
- ⁽¹²⁴⁾ hē. bizden temsil bizim ğayımbabadan nīē evel gèlmiş ğayımbabalarımızdan neden. gèlmişimiş érmeni ğızım. buraları ⁽¹²⁵⁾ almışımış gávır. ğuvālamışlar o zaman öle. şindi bükler laf verirdi eveli bizde dīnerdik ⁽¹²⁶⁾ yanı cıerim ğurban◌olam.
- ⁽¹²⁷⁾ biziler geliyóler nene.
- ⁽¹²⁸⁾ gèssiñler ğızım. çocum işde başá gelmeñ.
- ⁽¹²⁹⁾ ğurban bayramını kèserik ğızım. sen kesmediñ yá saā salarık. herkeş kesmiyènnere salarık. ⁽¹³⁰⁾ kesmesse de keserse de notucúñ. içeri goyáñ. gelene kebab edeñ, vèriñ. bir de mısafir ⁽¹³¹⁾ gèliyóñ. aha bir de bayramlaşmıyá gèderik.
- ⁽¹³²⁾ hē şıçedeñ. şişe düzeñ bişiriñ. pevrazınan niyénen getiriñ, yeñ. hē. gelene gedene bişiriñ.
- ⁽¹³³⁾ bir de mezarlara zıyárata gederik. birde böyüklernen bayramlaşırık.

- (134) hē. hē. böle böle olur cjerim. başğa bişe yóg köylerde ğurban~olur dezzeñ.
- (135) senden de hē hē ğızım işde gördük gördük çóg çekdim ğızım çóg ben
- (136) yániñdā da beyiñ mi?
- (137) evli diyál mısıñ?
- (138) olur ğızım. hayırlısı ğızım. hayırlısın vèrsiñ aļlahım çócúm. aļlahım. yóg ğızım. aļlah hayırlısın vèrsiñ. (139) háyırılısını vèrsiñ ğızım. gün göresiñ ğızım. erkek günü göresiñ. çócúm herif ğazandı yèmedik. (140) cükülleriminen yázılarda yándım ğızım. basmadım tarlá ğalmadı. şu taraflarda benim cjerim. (141) kimseden faydá yóg ğızım. düşdüñ müdü ne anañ oluyó ne babañ oluyó ne ğardaşıñ (142) oluyó ğızım. düşmesseñ işde. yá. yá. iyé baqđım ğızım. bāña öle āazları ayrılıyó ğızım gelenneriñ. (143) evelkūn polisler geldidi burıye. çocuk ğuzu besliyódu. ğuzuya ğelmişler. öyle dezze (144) diyó nē~adar şeymişsiñ diyó. bití şonu şunu ğoydum yèdirdim. çay bişirdim. ğètdiler.
- (145) hē erkek olsa baqmaz. işde evlenim dèr hemen.
- (146) yá. yá. iye baqđım ğızım ben. abāov adamlar öle diyöler hocalar. sen diyöler hēc diyöler. he işde (147) ğızım. aļlaham ğurban~oldım aļlah ne dèrse cenabı aļlah vèrsiñ. sorudan da hasdañdım (148) ğızım. şeker vār. tansōn var işde.
- (149) hı~ı cjerim işde.
- (150) biz mi ğızım? biz baq ğızım saļçámızı çihardırık, turşumuzu Furruk.
- (151) tomatıs biber saļçálarımızı çihardırık dèdī gibi çocúm. dolmıyá ederik. tēmsil öle baldırcán ğurusu düzerik. yáni siz öyle dersiz. (152) ğuruduruk. temsil eşgillimizi tuşğullumuzu işde. ğāba ğuruduruk ğızım. ğurban~olur dezzeñ. (153) işde ğışında gerek oldumū bişirrik, yèrik. ğurur bizim ğış öteberler. (154) ğurur ğurban~olam. sizī ğurumaz. biz sizī ğurumaz. bizī ğuruduruk. yáni bunnarı düzerik ğızım. şöle ğuruduruk. bosdan oyárik, dolmasın ederik. ğuruduruk.
- (155) ğurban~olam anañ var mı? hā. önsenlisiñ sen. he. hı~ı. hē.
- (156) bizim ordan ğelmiş. ben ordan burıyá ğelin ğeldim şu ğarşı köyden.
- (157) hē burıyèdi öñsen hopurū. oriýa etdiler öñsen hopuru ğurban~olam. önsen hopuru işde. bizijnde ne ètdilerse.
- (158) hı~ı. hopuru ğurban~olam.
- (159) ne diē işde hopurlı diñ duyduķ dōduķ doǵalı.
- (160) hopurlı. doǵduķ doǵalı hopurlı ğadasın~aldım.
- (161) toprak aķmıyó ğızım. birken doǵdurdu çocuklarıım. baħıyólar. (162) var. maşáļlah aħmıyó şükür.
- (163) taķdaļı diyél mi bizi gimi?
- (164) taķdaļı. üsdünde de muşámba çekili. èyice aķmıyó. hēc aķmıyó. nōtak ğızım işdē ben ancá bunu (165) dutdum cjerim. dōllerde işde everdimizde ğètdi herkeşde. bir bükök òlan ğaldı.
- (166) üzüm.
- (167) yápaļlardı ğızım. çōdu.
- (168) ğurudu. ğurudu.
- (169) üş depki ğelirdi. ben baǵa aldımıdı. ğaynanamıñ bānı aldıydım ğızım. şurda düzlekde yóharda. (170) çocuk èkin èkdirmiyé ğètdi şindi. òlanıñ çócū ğurban~olam. şindi de şu asmalarımızdan yiyók (171) ğızım. ğismet olsa da yèseñ.
- (172) evel. evelī bekmezler, bestiller, bastıkļar, ğuru üzümle. şindi ğurudu.
- (173) hē. öle olurdu ğızım. şindik yok. ğurudu ğurban~olam.
- (174) vèrir işşáļlah ğurban~olam.
- (175) bişe diyé etseñ işde ğızım bu. başğa yok.
- (176) sende haļaļ~et ğızım ğurban~olam. ğèdiyōñ ğayrı eve. ğèt anaña da seļam~aļ ğèt yörü.

- (178) sende gızım. ne yediñ ki ğurban◌ołam.
- (179) atdım. atdım.
- (180) aļlah. hı◌ı. dua et de bir şey ossuñ. gèt gızım. aļlah hayırılı yère düşürsüñ. sende haļaļ◌et gızım. ğurban◌ołam.
- (181) bekle de ben de gelım. güle güle ğaļ eşe bibi. güle güle ğal aleykümseļam.
- (182) köpeķ bizim yánımıza da gelme. işde köpeklerde maļ olur. maļlarıñ depkisi bu. aha şindi şúrdan geliyó maļlar. yeni gelmiş geçmişler yá. hı◌ı. daha tanımıyó işde buraļarı. siz de. güle güle.



-21-

YER : Türkoğlu İlçesi / İbrecik Mahallesi
 ANLATAN : Emine Çomruk
 YAŞ : ?
 KONU : Evlilik, geçim kaynakları, düğünler, yapılan işler, Maraş olayları.

- (1) gèndi otursuñ da gèndi dèsiñ.
- (2) yoğ. yoğ. ben oturmıyácım. gèndi otursuñ.
- (3) var. var. sandalıyé var. var sandalıyé.
- (4) hī? émine.
- (5) çómruk.
- (6) çómruk. hē. yaşıma bənim~aqlım yətmıyó.
- (7) oħumuşlūm yoğ gızım. yaşıma aqlım yetmiyó.
- (8) nüfuS cüzdanımı getirillersē.
- (9) gızım şeyde çentemde var. sahār gızım bilmıyóm. oħumuşlūm yoğ. nēy?
- (10) hī? bura türköluna bālı. hē. bilmem gızım. ben burdan diyélım. bənim aslım şerefölundan. hıh.
- (11) orda burıyá gèlin gèlmış.
- (12) ordan buruyá gèlin gèldim ben. hē. bilmıyóm gızım. oħumuş oħumuşlūm olmağı uçún. (13) öyle şeylere şey~etmiyóm gızım. esgiden oħumam oħutmam muħutma yódu. şindi (14) çıkdı. şindikiler maşallah döduyn da bılüyó, etdijn de bılüyó. bılüyóm diyé yálan sölüyémem (15) gızım. getirdi gız?
- (16) bulamadım~ana.
- (17) gız şeyde taman. orda yüklūñ şeende cüzdande. döşşəñ altında.
- (18) gızım. hē. güccúdım gızım. güccúdım bənim~éverdıklarinde. güccúdım. dayımıñ~öluyúdu. (19) anam burdan gətmıyémış. dayımıñ~öluna vèrdiler bəni. hē. akrabāydı. (20) hē. gèlip gèdiyóduķ. görüyóduķ gızım. bāmız niyé varıdı burda. görüyóduķ yáni. (21) hē. hı~ı. hē. éyiyıdı. rahatıdı. bır şeyljin görmedim.
- (22) yoğ. duruyó. hē.
- (23) yóğ. gızınan~olan ta gızlarıñ yánda maraşá gètdi.
- (24) hē. hē. gèderik.
- (25) gèdiyó yá. o gèderse bən gətmıyóm. bən gèdersem o gətmıyó. iyé evımız. şey çocukları tērgiyép (26) getmiyók. gèlinim bu bənim. hī? ē hı?
- (27) gèt lan yörü. gèt. dāme baña.
- (28) gèçen gèçim nasıl olucú gızım. şindikın şey eliñinen gəzanıyóduñ, yapıyóduñ. ékin ékiyólardı. (30) hē. böyle şeylik yódu bolluk. şindi bolluk gızım. şindi ne gədar darık dəseler (31) milletī bolluk. hē. esgiden bōle diyéldi gızım.
- (32) bu dālarıñ ismini buruyá ibrecik óvası dèller.
- (33) ana gèçiler neriye gètdi?
- (34) şóra gètdi gèçiler.
- (35) görükmüyólar.
- (36) hīm ibrecik şiyé dèller yávrım. hē.
- (37) fıstık vār. bādem vār. işde onnar var. başga bişe yoğ gızım bu dālarda. (38) şindi de çám dikiyólar. aha çıķa çám gèldi. hē. onnar dikiyódu. bura çám dikiciler. ā şu ğarşıyá (39) murşıyá çám dikiciler. gözümüz daralıcı. gözümüz daralıcı.
- (40) olım yörü şonnarı öte tarafa getsiñ ibrāam.
- (41) hē. torunnarım.

- (42) ėmine.
- (43) gėdiyólar. türkóľuna oľula gėdiyólar. hē. ikiľún geliyólar işde. üçüncüľún geri gėdiyólar. orda⁽⁴⁴⁾ yátılıyá gėdiyólar. seniñ aslıñ nėrden?
- (45) maraşlı. hī? hē. bililim yá. şerefóľundan gėldim. hī? kimī? hē. hē. ġızım duyduķ amma. hē. hī?
- (46) esgi ġünner ġızım nasılıdı? darlıdı. yokľunan ėvlendim. varľınan ėvlendim diyėmem ġızım. ⁽⁴⁷⁾ bunnar da fāKiri miş. babam da fāKiridi. yokľunan ėvlendim. ⁽⁴⁸⁾ varľınan ėvlenmedim.
- (49) düñnüm ėyi oľduydu.
- (50) ėlbise ġeyėllerdi. fisTan dėriķ ġızım ondan ġeydirillerdi. yüzüñü örtüódü. şindikimi ⁽⁵¹⁾ baş bālama niye yódu. örtükdü. işde öliýėdi.
- (52) üsdüne dahıntım baş varıdı. annımda yālık var yá altında şuralara altın dahaľlardı. ⁽⁵³⁾ hah. őlesiyidi. hıh. hıh.
- (54) şindi nēnen mi ġeçiniyók? ġızım ġoľumuzunuñ şeyinen. çócumuñ işe ġederse ġėdibilüyö. ⁽⁵⁵⁾ ġedemesse ġedemiýö ġızım. var diyėmi yoğ. habi yoğ ġızım.
- (56) ġeçī bizim diyél. maraşda Kızıñıdı. bizde ayransız durmuyóK diyé burda biz ⁽⁵⁷⁾ bahıyók. bizim ġeçimiz niye yoğ. hē. maľımız yoğ. maľımız yoğ ġızım.
- (58) hē. torunum. hē.
- (59) odunnarı aha şú ġarşıdan getiriyóK ġızım. ormanımız var ā şúrda. onnardan getiriyólar odunnarı. hē.
- (60) sōyuk-oluyó diyé nōtak? soba yákiyók. odun yákiyók. işde baķsana odun yákiyók. tábī. ⁽⁶¹⁾ ġapaalı yerler gimi diyél. maraşlılarī ġapaalı. her tarafı dam. her tarafı şey ediyók örü ⁽⁶²⁾ örüyók. ġızlarım niye var maraşda.
- (63) bėnim mi? dörT-ólan, bėş de ġızım. hē.
- (64) ġėlin-ėtdim. biri ísdanbılda şindi. üçü ikisi maraşda şeye ġėdiyö paPrikíyá ġėdiyö. buncázım da ⁽⁶⁵⁾ yánımda işde. bu da iş-olursa ġėdiyö, iş-olmassa ġedemiýö ġızım. maľımız da ⁽⁶⁶⁾ yoğ. ben de işde yánnarında duruyóm.
- (67) hē. hē. sabānan kaķdıķ. ne iş dutardıķ? sabānan esgi durumlar ġızım şóPra bişirirdik. mercimek ⁽⁶⁸⁾ şórası, tarħana şórası onu bişirirdik. ė şindi de çáy. çáy.
- (69) o faydalıdı. o faydalıdı. o faydalıdı ġızım. aha cıkān şired nēámin a şú yėni yėtenner bekmezi⁽⁷⁰⁾ ġördümüdü yemiýólar. çáyıñ yüzüne. çáy Çú ġara çáy var yā milletiñ kesenāmi ⁽⁷¹⁾ ġırdı. hasdaľıġda ne dėllerse dėsiniñler türlü türlü hasdaľıķ var. türlü türlü şeyler ⁽⁷²⁾ var. alľahıñ keremine şükür. ā çıka ben bu yáşa ġėldim şükür öyle bişėleri yemediñden. ⁽⁷³⁾ ė maraşa varıyóm ġėlinner amā şeker çıķmış. aman tansiyön çıķmış. aman ⁽⁷⁴⁾ şú çıķmış. alľahıñ keremine şükür. yā. o ġünner de. hē. o ġünnerinen bu ġünneriñ ⁽⁷⁵⁾ çoğ farKı var ġızım. ġururu ėkmek yiyóduñ. daş gimiydiñ. şindi şúrdan şúruyá varamıyóñ. o çáy öldürdü milleti. ā hele şú ġüçcükleriñ kesenāni ⁽⁷⁶⁾ ġırıyó bu ġüçcükleriñ.
- (77) ėkin biçerdik. ėkini ėkerdik. şuralara aha çıķa ġėndimiz biçerdik, toPlardıķ. patosa vėrirlerdi. ⁽⁷⁸⁾ hē. öyliýėdi durum.
- (79) içeri de oturmadıķ.
- (80) hī? hē. eskiden nē yapıyóduk ġızım? şindikinin şeyeni yapıyóduk. başġa yemek yapmıyóduk.
- (81) sū sūľuymuş, doľmıyámış, sarmıyámış. aynan o şey ġızım şindikī mi. hē.
- (82) hī? sōan ġoyarım. saľça ġoyarım. eşgi ġoyarım. yā ġoyarım. öle doľdurrum. ėt olursa ėt ġoyarım. ėt olmassā zėytin yāyınan yaparım.
- (83) aPlacım hoş ġėldiñ yā.
- (84) hē. bölüyėdi ġızım. hē. şindikiler gimi ġızım. şindi bir deaşımız yoğ.

- ⁽⁸⁵⁾ ē tarḥana šórasın tarḥanıyá ıslardık. hē. āšámdan ıslardık. onu ocā ğorduk, bişirīdik. yüzüne nāniyēnen⁽⁸⁶⁾ yā yá kardık. heh. hē. fadıma çómrağ. hı? hē. yā içeri ğoyúcuğ, yēmliyéP. işde ne yápı cım ⁽⁸⁷⁾ bişey dutmıyacığ yānı. yoğ sağı mıyo.
- ⁽⁸⁸⁾ yoğ ğayrı sağı lmaz.
- ⁽⁸⁹⁾ saıyóduk. şindi sağı mıyo.
- ⁽⁹⁰⁾ ğayrı sağı lmaz. hē.
- ⁽⁹¹⁾ yávrularsa yázın yázın yávrular. şindi alındılar. hē.şindi ğurudular yānı yóğ.
- ⁽⁹²⁾ ğurudular. oña alındı dēller. dōracáğ hē.
- ⁽⁹³⁾ çiy yáprağ yēller. yáprağ var yá. hē. onnarı yēller.
- ⁽⁹⁴⁾ hē. işde onu yēller.
- ⁽⁹⁵⁾ hı? yoğ ben bilmem. ben bişe bilmem. bişe bilmem ben ben. hı?
- ⁽⁹⁶⁾ savaş diyó.
- ⁽⁹⁷⁾ onū bilmem. maraşınkı nı ğördüm.
- ⁽⁹⁸⁾ biz maraşá ğētdiydik. bir düüne ğētdiydik ğızım. düüne vardık. cúma namazına ğētdiler. ⁽⁹⁹⁾ cúma namazına ğētdiler. dēdilerkinē dōşüyólar dēdiler. bir mehá bir bir şey maḥalle. ⁽¹⁰⁰⁾ om on maḥalleden öte maḥalliyé ğēdemedik. biz iki-ún üç gún maraşda ğaldık. millet üçüncü-únü çıkdıkkınē cenazelerin⁽¹⁰¹⁾ her biriñ bir yēde öldürmüşler. tekkeniñ o şeyēnde cámi var. cáminin ōğonde ⁽¹⁰²⁾ üş tenesini öldürüklerdi. öle ğördüm ğızım hah.
- ⁽¹⁰³⁾ şey áleviler öldürükler dēdiler sünnülere. bır sácılık sołcułuk çıkdıdı. benim çócum da ⁽¹⁰⁴⁾ okuyódu. o zāman sácılık sołcułuk çıkdıdı. onuñ yüzüne bır şeye giremedi. işde şindi ⁽¹⁰⁵⁾ pabrikada çalışıyó. böyle oldu ğızım. sorā dēdiler ki biy yēre doıdurmuşlar dēdiler. ⁽¹⁰⁶⁾ yānı biz ğētmedik de. maraşdā köyé ğēlemedi, köydā maraşá varamadı. bēş gún ⁽¹⁰⁷⁾ ğaldık maraşda. sorā dēdilerkine herkeş ğēlmiş cenazesin dēdiler bır bināde seçiyömüş⁽¹⁰⁸⁾ dēdiler. ōle duydum ğızım. başĝa duymadım. yānı álevilerinen sünnüler seçiyömüş dēdiler. ōle duyduk hıh. ⁽¹⁰⁹⁾ aldılar mı? ōlum içerde heraıde. ⁽¹¹⁰⁾ hē. şonuñ. haıaı hoş-ossuñ. hıh. hıh.

-22-

YER : Türkoğlu İlçesi / Kadioğlu Çiftliği Mahallesi

ANLATAN : ?

YAŞ : ?

KONU : Göçmen ekmeği yapımı.

- (1) hē. biz gēndimiz yāpdık.
- (2) göçmen. tandırda bŭök fırınıımız var toprak.
- (3) ben fırınnarda gösteriyóm saña. he. he.
- (4) hē. fırında yapılıyo.
- (5) geçēn gün yāpdım çoğ yāpmışsım. bŭök fırınıñ.
- (6) ē çek telefonun.
- (7) fırında yāpdık. he. he. he. hē. biz alışmışık ğızım.
- (8) açık ekmek de yāpiyók. hē. açık ekmek de yāpmiyi diler. bunun ğadar olmassa olmiyi işde. (9) acık-ekmek de zorunda geliyó.
- (10) kēsdimiz ğadar yēseñ. he. ōle.
- (11) goyúlıuyó paķmayá. pamuk gimi mayalı ossun.
- (12) paķmayá pamuk mayası şeyi bırakıñ. bir ğaba goyıñ. ondan sona hem ondan kátiñ⁽¹³⁾ hem paķmayá kátiñ.
- (14) orda paķmayá var.
- (15) aynı böyle bırakırıS. şey şeyde. al. al. al. al sen. bırakırıS. ille biS mayá unu bırakırıS. (16) kimi ondan kıatar. ben paķ suyu kıatarız. sıcak da oldu mu? sıcak yáni. oy ğızım.

-23-

YER : Türkoğlu İlçesi / Kadioğlu Çiftliği Mahallesi

ANLATAN : Fatma Fidan, Mehmet Fidan

YAŞ : 63, 68

KONU : Köyün adının nereden geldiği, geçim kaynakları, yemekler, türbe ziyareti, Maraş olayları, bayramlar.

- soy-ādım fatma fidan. atmış-üç.
- atmış-üç. ğadıṟlı çiftli köyü.
- hévet.
- burtá şeyim vardı.
- bënım émmim hüseyin var-asıl hocam.
- bënım yaşım atmış sêkis. atmış yêdi átmiş sêkize yêni gireceg-işde bu ⁽⁷⁾ yahında. mehmet fidán. bu maldı. burda esgiden ğadıṟlar diyeni maraşda bir kabîne varımış ⁽⁸⁾ onnarındı burası. ondan sonra ādam da öldü. öldükden sonra nerêye çıkardı. buríye satdı bize. ⁽⁹⁾ biz de éltiden ğeldig. yêrleşme. yêrleşim burası. sêksenden bêri burda yêrleşim var-işde. ⁽¹⁰⁾ sêksende bişî yōudu burda. bir pine vîreanca çiftlik yāni. ondan sōna taḷḷaları satdılar. ğendiler ⁽¹¹⁾ de buríye ğelmediler. ğêtdiler tarḷaḷa dā şindi hêb bizde. onun-için ğadıṟlı çiftli adlı vuruldu. ⁽¹²⁾ köyün-adı da yāni. bu nev ki bu arāzi ğadıṟarın. ğadıṟlardan ğelme. évet. biz-onnardan. bis ⁽¹³⁾ sêksen-altıda ğeldig-onnar sêksende ğeldidi. i taraftan bis sêksen-altıda ğeldik. hep bis ⁽¹⁴⁾ yáptıg-évleri.
- ⁽¹⁵⁾ hiç kimseniñ-évi yōudu burda bizden başga. işde biz uríye yêrleşincig bir ⁽¹⁶⁾ ānca o çiftlik vâridi. bünyāniñ yāni çiftlik varıdı anca. başga bişîye-yōudu. sonradan ğeldiler. ⁽¹⁷⁾ idāre étdig.
- ⁽¹⁸⁾ işde orda ğeldiimizde hemen tarḷa aldīdig zatan. aracı aldīg da ğeldig biz ⁽¹⁹⁾ buríye. ondan sōna êrken-olanacā ğadar bis tutduĝ. pambıĝ-êkdik-o zaman ⁽²⁰⁾ tā-o-vaḷıttan beri biz bişîyé êkmezdig hêç. pancar, pámuĝ ondan sonra pamuĝ-iş bitdi ⁽²¹⁾ şindi. búydáy, arpáy-işdé sebze êkiyök. pıdıliĝ-avratlar lilijne çiftci şu-anda búyda. evet. ⁽²²⁾ mısır ikinci üretyöĝ. birinci üretyök firezden. sōna biçerden sōna yāni şey-êkiyök meselâ ⁽²³⁾ sebze êkiyök; tomatís, patlıcan, acı salata gimi böyle siyeler-êkiyök. vallâ yêter ⁽²⁴⁾ yêtmez-idāre édiyūk. ğızım-ama ğızım ğarip-amma hêr bi ilin bir-ortamı var. yâ bizim ⁽²⁵⁾ buranın paraḷarı bereketli. işállah. arāzılarımız-iyi. genele iyi verime. iyi yāni fenâ sayılmās. ⁽²⁶⁾ ah devletiñ desdāı az.
- ⁽²⁷⁾ az da işde ğêne de normal sayılı işde.
- ⁽²⁸⁾ ibōdan ğeldiñ mi bî para veriyúḷlardı. orda çefdil-oldu sıra. şindi üreddiñ ⁽²⁹⁾ şeye ğöre maḥsulâ ğöre. ona ğöre bi-şey vêrecekler. para vêrecekler. desdek desdek. hê.
- ⁽³⁰⁾ hê.
- ⁽³¹⁾ şindi maraş-olayı yêtmiş sêkizde mi oldu? sêksende mi oldu? yêtmiş sêkizde ⁽³²⁾ oldu maraş-olayı. biz-ona burda olmadı. burdā bu doksan birlerde olmadı.
- ⁽³³⁾ biz buríye ğeldigden sōna olmadı. biz köyün yerine obanıñ. hâ.
- ⁽³⁴⁾ olmadı.
- ⁽³⁵⁾ şükúr-ondan sōna bi-şey ğalmadı.
- ⁽³⁶⁾ sığara sen de ğullanıñ mi yâ?
- ⁽³⁷⁾ burda bişe olmadı. burdan biri ğırılmadı.
- ⁽³⁸⁾ hâ. evet. hayır-öyle bi-şey duymadıĝ. biz narlıda ossa ğêne duyarıĝ biz ⁽³⁹⁾ bunu.
- ⁽⁴⁰⁾ hê. ufaĝ tefeg pazardā bu-iş oldu. daha êvel-oldu şüngü fazlası olan daha ⁽⁴¹⁾ êvel-oldu. êrken-oldu. bazarda bir-olay-oldu da daha erkendi o. bu ⁽⁴²⁾ maraş-olayından-êvelidi. o êlbistanda oldu. o burda da yer-ōdu. en son yêtmiş sêkizdi heral o olay. ⁽⁴³⁾ baña ōle ğeliyü. hayır bi-şî olmadı. bize ğöre biz bir çift

- yorganiñ~arasında hepimiz ⁽⁴⁴⁾ bi~şey görmedik~o günde. bu gëtdiñ yër orası uzakdı. o tam dâñ arhası. orda bir şehir yoğ.
- ⁽⁴⁵⁾ köyümüzde bilene dealdig deñl. yáyladiyedig. biz~öylebi~şiye niye ⁽⁴⁶⁾ duymadig. evet.
- ⁽⁴⁷⁾ oraniñ~olduunu duyduğ~azer köylere ne olmuş? maraşda olay çıkmış diye. ⁽⁴⁸⁾ işde evleri yıkmışlar, bilmem dükkánnarâ yāmałatmışlar diye bir olay~oldu ama biz ⁽⁴⁹⁾ görmedik.
- ⁽⁵⁰⁾ o vañıt bizim köyden araba bilene gëlmüyödü bu kóyē. maraşa bir yolłar ⁽⁵¹⁾ vardı. yáyán yapıldağ~işde maraşa gëlir gédellerdi hayvannarınan~işde dā yolundan bayır ⁽⁵²⁾ yolundan. evet. Pizim davar damlarımız vardı. işde köylerimiz mał mał mał darılyók. biz ⁽⁵³⁾ de małdan görık.
- ⁽⁵⁴⁾ mał bahardığ~işde mał meydanāetirirdig~orda darılarımız yōudu bizim.
- ⁽⁵⁵⁾ bañalē ede muñdallara da geldi mīdi dışarda ğaldig.
- ⁽⁵⁶⁾ değermeniñ~üstünde mi?
- ⁽⁵⁷⁾ deermeniñ~üsdüne gëldim mi? ben yolũ~altında oturuyom.
- ⁽⁵⁸⁾ há yolũ~altında.
- ⁽⁵⁹⁾ ğışlā gederik, gëlerik.
- ⁽⁶⁰⁾ yaylacılığ~işde pałannarı ēderiz geliriz. yayladā işde kömürümüzde gëleriz yáyliye ⁽⁶¹⁾ göçmek yānı. satı yáyladıyāk. Sıharık. sāyarığ~işde maraşa pendir gönderrik. yā gönderrik. ⁽⁶²⁾ geçimimiz~onnandan. evet.
- ⁽⁶³⁾ ğene var cevız. cevız çóg daha bitmeS.hē bız bız~ordıyāñan cevız nērdiyedi elma ⁽⁶⁴⁾ nērdiyedi. şindi herşey diktiler. kirazıymış, meyvası, almasıymış, cevızımız zāman.
- ⁽⁶⁵⁾ şindi bizim o satıP gëldimiz arāziler heP meyva. hē.
- ⁽⁶⁶⁾ yērimis tābi.
- ⁽⁶⁷⁾ elleriñizi öper. sekis tene ołum var bēnim bir tene de ğız var. öyle evet. hepıcāni ēvlendirdik. ⁽⁶⁸⁾ şükür bir tene bu ğaldı. bu da nişānnılı. işāllah. bayramdan ⁽⁶⁹⁾ sōna düñümüz var. āmin cümlesinden. eveT. ğız~alıP vėrmek. bñökler biribiriynen ğonuşurdu, danışirdı. ⁽⁷⁰⁾ ğıza danışmak yōudu. ołana danışmak yōudu. ana baba bñökler ney ise ⁽⁷¹⁾ o ołurdu. işde onnarnān sende biribiriynen ğonuşurduñ. işde ğızınan, ołunan söz tēmsili ⁽⁷²⁾ ğene gēri işde alırdıñ, vėrirdıñ. bñökleriñ gëlirdi düñrlā. işde öle geçer gēderdi. ⁽⁷³⁾ biribirine alır, vėrillerdi. şindı amma şindi ēfem ołannan ğız bēānecek biribirini. ēveT.
- ⁽⁷⁴⁾ tanıyamıyók. bız bız eve gēlene ğadar bız birbirimizi görmedik ki. altı ay nişānnılı durduğ.
- ⁽⁷⁵⁾ asgerlī átmış birden átmış dörde ğadar şindi.
- ⁽⁷⁶⁾ bir tene çócumuz vardı. bız buçúk yāşında. āsger giderkene bu on sekis yāşında. amma ⁽⁷⁷⁾ ēr~ēvlendi. ērken ēvlendi. evet.
- ⁽⁷⁸⁾ bēn on, on üç, on dört yāşında ancā öle bişeyidim. işde evlenicik. tābi. tābi. ana baba ne dēse ⁽⁷⁹⁾ oyúdu. bñökleriñ ne dēse oyúdu. ama şindiye gēlincik iki gōñöl bir ołursa ⁽⁸⁰⁾ ana baba yiñılıyó.
- ⁽⁸¹⁾ cūma ğünü başlar. davıl çálarsañ cūmā ğünü ğetiriñ davılçú. işde Pazar ğünü biter. ⁽⁸²⁾ cūmērtesī yēmek yapıılır. Pazar yēmek yapıılır. şindi bizim bu köy köy aramızda ⁽⁸³⁾ çij kōfte yapıılmaz. gelenekler sułu yapıılır, pılav bişirilir, pirinç pılavı, dolma yapıılır, yapılırsā.
- ⁽⁸⁴⁾ patates sułusu ołur. fasılye sułusu ołur. nohut sułusu ołur. işde mał baazlanır. yā bir dana ⁽⁸⁵⁾ baazlañ yā bir iki tene mał baazlañ. işde vaziyēte göre. tābi ona göre. eveT.
- ⁽⁸⁶⁾ burda mı? burda ołmaz da maraşa vardımı orda dutuyók biz de.
- ⁽⁸⁷⁾ hē. maraşa vardıñmīdi dutałlar. burda ołmaz.

- (88) hē. burda bindirdiñ. orıyá varıncáK maraşda dutañ. yóllarken arabıyá bindirirkene.
- (89) olur. olur yáni.
- (90) olur. olur. yémek yápañ. çayıñ herkişi. işdē áşger arhadaşlarını ğonuyú ğonşúyú. evet ⁽⁹¹⁾ ne ğadar ossa işde. olay şükür hēç bişé olmadı. allaha şükür. bir káfili öte geçmedik~allaha ⁽⁹²⁾ şükür ırahat oldu. şindi iki tenesi birisi bacımıñ torunu birisi de ⁽⁹³⁾ bacımıñ ğızı. bēş denesi mi altı tenesi de mi yábancı. şükür onnarda da bir zorluk ⁽⁹⁴⁾ görmedik. bacımızdan da görmedik. torunundan da görmedik. ne dedīsek işde ⁽⁹⁵⁾ normal ēmiziñ eşyasını aldık. işde ğendiler alacanı aldı. biz alacámızı aldık, ⁽⁹⁶⁾ ğetirdik. allaha şükür. tábi.
- (97) yoĝ bacım. yoĝ öle bir hatıra. ne olacák? çóban dāyá ğeder. dādan gelir. yapTım~avcılık. ⁽⁹⁸⁾ on sene avcılıum var. o zámannar işe davşan, keklik, diyér ğuşlardan ⁽⁹⁹⁾ da avladídıK. o bir uFaĝ bir ğuş var ondan avlardık. dāda. dāda. ğuyúyú ⁽¹⁰⁰⁾ ğeçince zatan çoĝ bir ğetmedik. yáni burdā biráz sıhıntılı oluyó. yásaK oldu bi yándan. ⁽¹⁰¹⁾ şimdi avcılık yásaK. öle. her adam da ava ğedemiyó. başı bozuk yá. ⁽¹⁰²⁾ yiyécek, içecek vardı. işde biz.
- (103) yoĝ. burda yoĝ. burda öle bişéy yoĝ.
- (104) burda yoĝ.
- (105) bu çitliñ sábi zatan bu çitliñ yapıdırıyó zamanında. o āsuda şeydiyemiş. onda ⁽¹⁰⁶⁾ işde o ğadıōlları nasıl~etmişlerise ğalmışlar. burdan dapıyú çevirmüşler. bilmem ⁽¹⁰⁷⁾ nótmuşlar. ondan sona adam da ğöçmüş ğetmiş. orda keferdiz~onnar~işde ⁽¹⁰⁸⁾ ta şu evler antePde. yáni anteP sularında. ondan sona işde elden~ele ⁽¹⁰⁹⁾ ğediyó. ğadıllardan bize ğelmiş. bizden kime ğederse artık bilmijk.
- (110) şindi biz de böyle dīráda miráde ğederse arabamız selim babam var. hacı hōkkeşiyé ⁽¹¹¹⁾ var. onnara ğederik.
- (112) hacı hōkkeşiyé var. kömürleriñ ō az ilerisinde. ora ğederik.
- (113) araba dutarık. maļ~alırik. burdan toplanırık bir araba ora varrıık. bāazlarıık. işde ⁽¹¹⁴⁾ eljiñ artı bişirrik daşırık yér ğelir ğederik.
- (115) ne dērseñ artık. eveT. orası öle.
- (116) yapıyók. tábi yapıyók.
- (117) hocá yapıyó. bilmiyöm. ben ne bilim ben. işdē.
- (118) mezarlıa varıllar. cámi de işde böyle.
- (119) adamlar türkólundan.
- (120) herkiş toplanır. bir yémek yapıılır. çij köfte nē eder. işde öle bişeler. avraD, erkek, ⁽¹²¹⁾ çól çocuk mezarlıkda yēller içeller, orda bir dúva edeller herkiş dāılır. işde.
- (122) evet. evet yámur dúvası.
- (123) yámir dúvası iyé olur tábi bir yándan.
- (124) hē. işállah. faydası çoĝ.
- (125) burda mı? vallā bacı ben olayları görmedim. ben şeyé mezera o ingilizler ğelmiş. ⁽¹²⁶⁾ bize fransız ğelmiş. onlara ben ulaşmadım. yáluız avraD salmış. yanı lafına Karşı dērdi ki ğávırlar ⁽¹²⁷⁾ ğelirmiş dedilerdi. biz de dedi köyde çádırı var dedi. bir yána ğoymuş~adam ⁽¹²⁸⁾ ğelikene bizim orıyá çádıra diyó kēsdiler diyó herkiş. ayákķabı ⁽¹²⁹⁾ yoĝ. yá o işde fransızlar dēmiş ğaraōlu maraşda. ondan sona gene geri ⁽¹³⁰⁾ devlūsün oluncá dedinī yapmış maraş tarafı. ğavırları ğaçmış ğovałamış ⁽¹³¹⁾ maraşá düyö. ondan sona yani itden o adam öle dedi. ben başĝasın da ⁽¹³²⁾ bilmiyöm~öle bir şey sorun. tábi. biz o zámandā çoĝ Küçcümüssük. ⁽¹³⁴⁾ belgi de hēç yōmussuK dünyáda.
- (135) nērden olucú? ğendi ğüççük. burdan orıyá bir sevinen adamıñ aklı çól çocuk. hē
- (136) bizim burda hēç olay olmadı.
- (137) yoĝ allaha şükür. hā. yirmī altı yirmi yēdi sene oldu. allaha şükür öle hēç bişeynen
- (138) ğarşılaşmadık daha. şükür bura ğeldik ğeleli.

- (139) yoğ öle birşey olmadı. hêç yoğ yâni. işde āga şeymiş kadoļuymuş. o buranın yönetimi⁽¹⁴⁰⁾ āda āda adamıñ burda kırh tane şeyi var silahlısı varmış. gendij bekliyên.⁽¹⁴¹⁾ hep silahlı. üş dene adam vardı burda. kimse yoğ. dáğalmış. istedi yeri alırmış⁽¹⁴²⁾ istediğ yeri vururumuş. suyuna kimse ilişemez. arķamız geliyó. tã araziya gèliP.
- (143) bũ tiren çárPdıydı o adam mı bu şey?
- (144) onuñ babası.
- (145) onuñ babası. onuñ babası.
- (146) onuñ babası. hã.
- (147) evet. o ğadıalı. ğadı memmet babası.
- (148) ğadı memmet babasıydı. ben sözüm oña ğadıōluna dèdi vurmuşlar dèdi. Türkóľunda
- (149) dèdi. o bũök çócu vurmuş dèdi.
- (150) onda o ğadiri herálde şey vurdũ ismailgil Furdu. eveT.
- (151) eveT. sen nêrelisiñ?
- (152) ben buralıyım. körgocadıyám ben yá.
- (153) ben ğaymaķamlık görevlendirdi de bizi. ben buralıyım.
- (154) sen nêre? hê. hĩ? eveT.
- (155) yâni araşdırma yapıyó böylece.
- (156) bayramdã işdê cevızli kômbeyáparık biz. yúurruk. hamırı içinê mayá atarık. küncü atarık⁽¹⁵⁷⁾ hamırınıñ içine. yumırta ğırarık. yá ğoyarık. işde ğabartma tozu atañ. yapılır.
- (158) işde cevızlı kômbeyêderik. cevızleri ğırarık içine ğoyarık. bekmezi ğoyarık cevızıñ içine. şöyle işde bôrek gimi yáparık. topalak yáparık işde.⁽¹⁵⁹⁾ missâfirlerimiz āarlarık. kek gimi işde. āyni ğene kek kek yáparık misafir ğeldimidi.⁽¹⁶⁰⁾ işde aynı yumırta ğoyarık. sũt ğoyarık. yũort ğoyarık. eveT. eveT. eveT.⁽¹⁶¹⁾ elimizden ğeldi ğadar herşeyinen āarlarık işde. evimiz köy yeri işde. bira nêadar şey olsa yoğ. eveT.⁽¹⁶²⁾ bura bura. ô seniñ dediñ aşiret köylerde varda bizde dã yoğ. biz dã gelişemedik.⁽¹⁶³⁾ hê. biz dã biráz dã seksen altı. yimi senelik köy bura. onları ki baba dededen⁽¹⁶⁴⁾ ğalma mülküyêt almışlar. biz bu mülküyêtiñ hepisini parıēnen aldık.⁽¹⁶⁵⁾ öle diyél ki burda. yèdi sekiz tene lan êverdik şükür. ğız ğelinêtdik işde. eveT. sãoľuñ.

-24-

YER : Türkoğlu İlçesi / Kaledibi Mahallesi
 ANLATAN : Fatma Tataroğlu
 YAŞ : 88
 KONU : Geçim kaynakları, çocukluk, evlilik, türkü, aile ilişkileri.

- (1) köyüñ geçimi çilek, domatēs.
- (2) ufak defek hayvancılık. genelde őrrlık çileānen tomatēs şúan.
- (3) buralarda işde.
- (4) bu sene pøejeli yapıldı. poşetli.
- (5) gèlirken bāyā bir poşet.
- (6) hē. devlet desdekli. dönümü iki miļlar bir miļlarını devlet ğarşıladı. bir milyárını (7) vatandaş. yüz dönüm çilek ekildi.
- (8) yoğ şimdi. sezon bitdi.
- (9) mayıs om beş de başlar. genelde eşgi çilekler bir-ay sürüyó. haziranın on-áltısına
- (10) onuna bitiyó bunnar. yalıñız yèdiveren sürekli şey vèrir yáni bir mahsül.
- (11) bu bu zámana ğadar māsúļ vèrir. yáni ğış üş dört ay böyle.
- (12) siz nèrde oturyóñuz şimdi? siziñ ev nere?
- (13) bura.
- (14) bura mı?
- (15) bènim- ev bura.
- (16) ben de sizi gördüm amma yā ibonuñ seni bir yèrde gördüm amma. nerde görüşdük?
- (17) iboynan iyè arkadaşlık.
- (18) seni iboynan ben gördüm. şöle aynı baraber gèliridik sennen.
- (19) kaledibi.
- (20) kaledibi.
- (21) kale şú bak şú görünen çámiñ tepe var yá orası.
- (22) vallā onuñ başında bir yapı var amma tarihi bir yér yáni. yapı dèrken öylē esgiden şey olmuş (23) kale gibi çitinen örülmüş. aha geldi ğarı.
- (24) sèlāmınaleyküm. nè söyledecāñız baña?
- (25) gel sen şöyle otur. sende otur yijenim.
- (26) şúriyā geç şúriyā.
- (27) belim. belim. belim.
- (28) şú eşgi bildikleriñden annat işde ne biliyósañ.
- (29) nè ānnatmalı yávrum kine. hoş bulduk ğızım-öpme cánım. selāvet getir. allahümsallı ala seydina muhammedin lá ilāhe illāllah.
- (30) éyiyim ğızım. éyiyim. siz nasılısıñız? éyimisiñiz? bunnar yázınkı dēāl.
- (31) yoğ başğa bunnar.
- (32) bir ğeldiler de sordum biráz ğonuşduyduk. bu yazılıp noļacáK bunuñ öte başı?
- (33) televzāna çihicĩ televzāna.
- (34) sábānan mı? āşam namazı ğarınıñ biri çıkdı. yüz on yášındaymış. ne yèdiñ? ne işdiñ? süT yèrim (35) dèdi. et yèrim. isdambılđa duran südü eti bulubulan var mı? onda bilmem ğayrı.
- (36) bulur-ō. zenginiyse bulurlar. parası çōsa niyé bulmasıñ?
- (37) bilmem vallā edem. yáyıladıñbilici.
- (38) tamam.

- ⁽³⁹⁾ ben de çoğ. ben de çoğ ét yèdim. çoğ süt yèdim. yoot yèdim. hālen yiyóm. yášímdā sèksēn sèkiz⁽⁴⁰⁾ dene sèksēn sèkiz yášında öldüm.
- ⁽⁴¹⁾ fatma. sóy-adımı hanımı.
- ⁽⁴²⁾ tatarōlu.
- ⁽⁴³⁾ hē. heye. çócuqlūm gızım biz göçebéydik. çanlıbatar de ēmiz varıdı. burdan gèlir⁽⁴⁴⁾ geçerdik góksun yáylasına. hā. onnarda yāylardıķ. suıardıķ aşşá. ta o günden beri⁽⁴⁵⁾ de goynumuz gèderdi erzine. babam dut kesmiyé gèderdi. goynumuz-ora⁽⁴⁶⁾ gèderdi. davarımız neçe tarafına gèlirdi. işde göçebéydik biz. soñra bu⁽⁴⁷⁾ göçebeler esgiden osmanlı burdan göçe göçe gètmış.
- ⁽⁴⁸⁾ ayrışan mayrışan dèmiş.
- ⁽⁴⁹⁾ ayrışan máhrışan dèmiş. müslümannıķ orda ğalacáķ dèmiş. haydi uruldu ora göçmüşler,⁽⁵⁰⁾ gètmışler. orda atmış iki sene durmuşlar.
- ⁽⁵¹⁾ gördüñ yáni?
- ⁽⁵²⁾ gördüm. hē. gördüm. atmış iki sene duruncáķ benimde dèmişlerkine ileri gelen okuyán oymuş-ileri⁽⁵³⁾ gelen. yüze çıkan oymuş en kötü naharcınıñ çócu yüze çıkdı da hē işde oymuş bizim melmeketi sat dèmişler. ora yerleşmişler. varıncáK arap⁽⁵⁴⁾ yerleşmiş oriyá. vèrince arapdan da dışlıķ edemediler. arap iki sefer şey-ètmış.
- ⁽⁵⁵⁾ yáni yiénim annıyácáñ osmanlınıñ elinden ora gèdinci arapların elinde ingiliziniñ ondan⁽⁵⁶⁾ sōna araplar tek türk köyü. altı yūs haneli bir türk köyü bunnarınıñ köyü ğalmış.
- ⁽⁵⁷⁾ satan-araplarınan.
- ⁽⁵⁸⁾ bizi geri götür. bizi Türkiyyé götür. burdan gèdeniñ on üç yášında bir ğocá gız gèldi.⁽⁵⁹⁾ on üç yášında gètmış. bu maraşınıñ altında göşmüşler gètmışler. om beş yášında mı on-altı⁽⁶⁰⁾ yášında mı bura ğocá ğarı gèri geldi. orda atmış-iki sene durduktan soñra⁽⁶¹⁾ orda arapların yètdi humar ğarı işde o öyle gızım. işde onnar gèri gelincáķ⁽⁶²⁾ biz biz bizikinner taha eveli gèlmiş. gèri bizim dedemgili sèl-almış-onnar⁽⁶³⁾ taha eveli gèri gèlik. gèri gèldik beráberiz diyé burıyá iskán-etdiler ordu.⁽⁶⁴⁾ bñ soñraķı gèlenner bizi de içine aldılar. beni de ō melmeketi satana⁽⁶⁵⁾ vèrdiler bunnarınıñ babasına. yášlı bir adama. adam yášlı olduundan beni⁽⁶⁶⁾ bñrüne daķıp da izinneme mi çıkaramadı yávrım. utandı. utanmış. ē ben torunu⁽⁶⁷⁾ yerindeem. torunu yerindeñen şey çıkar mı? izinneme çıkar mı?
- ⁽⁶⁸⁾ üçüncü hanımı bu. ikisi ölmüş.
- ⁽⁶⁹⁾ üç tenesi ölüķ yávrım.
- ⁽⁷⁰⁾ üç mü öldü?
- ⁽⁷¹⁾ üç ölüķ. dördüncü bñnim. bizim de bu yörük illetindē köylüyé gız vèrme köylüden-alma yōdu.
- ⁽⁷²⁾ o zāman ille kèndi cinsiyétiñe vèrillik. benim emmilerim de yáylıyá gètmışler.⁽⁷³⁾ bñni de alıp ğaçacaķ olan var götüreceķ olan var. bu adamıñ da ğocası⁽⁷⁴⁾ ölünce ğarısı bābacım hemen vèrdi. bāba nè dèrse bizde ordaydıķ ēveli. ālerek⁽⁷⁵⁾ vèrdiler. çol çócuķdā bir köy sābiydik. yüzden fazla torunum var. yüz. hē.⁽⁷⁶⁾ o yášlı adamdan dörd-olan yèdi gızım oldu. hē. gızım olanıñ birisi öldümü. dörd çócuķ babası oluncú gızıñ birisi⁽⁷⁷⁾ trafik ğazāsından öldü. birisi de on-üç yášındaydı o da öldü gètdi işde.
- ⁽⁷⁸⁾ ölüyüdü nasıl olduysa nazar mı oldu bèyin ğanaması mı oldu bişé oldu öldü. on-üç yášında gız. gızıñ ikiside⁽⁷⁹⁾ öyle gètdi. şükür altısı sāa. hē.
- ⁽⁸⁰⁾ alıah bñaşlasınıñ ümmeti muhammede. işde yášımızda bu tā neçe.
- ⁽⁸¹⁾ hı? aman-ırahat dèelim. elim çalışdı āzım yèdi. besledim bunnarı. yášlı adam orda otururdu⁽⁸²⁾ irātına göre. ben doıandım. alıah rızası içi yávrım zāar ahretimize bişé yapıdı. biş şey yazdı sāar alıah.
- ⁽⁸³⁾ köyüñ yılını ben bilmiyóm.
- ⁽⁸⁴⁾ otus altı da.

- ⁽⁸⁵⁾ yā bu ğale işde. bī bāa depesi işde. şöyle teker başı var bunun başga da bir mārīfeti yoğ.
- ⁽⁸⁶⁾ yāni orda biy yapı var yāni.
- ⁽⁸⁷⁾ yapı varımış.
- ⁽⁸⁸⁾ elden geçik.
- ⁽⁸⁹⁾ elden geçik. ötüyüzünde bir yer var. onda deşmişler. öyle yapıdın önüne bir orıya ⁽⁹⁰⁾ orıya çakırölu çakırölu diyé innendik innendik burıyada ayrıldık.
- ⁽⁹¹⁾ onnar ora dutuñ demişler evi. köy barabar—ossuñ demişler. bunnar dā öküz kânısıynen ⁽⁹²⁾ varıdı ora varamak diyé burıya geldik çamın—içine bura oturduklar. ⁽⁹³⁾ şó bizim bāçada aşşā elli çam varıdı o zāman. orman o ğadar ğıymatlı ⁽⁹⁴⁾ değalmıydı nasılısa işde. hep böyle çamlıdı işde. şimdi de bāçā oldu. erik oldu. ⁽⁹⁵⁾ mēyve oldu yávrum. ev oldu. ğonak—oldu. heye. eşgiden çokça darı ekedik. ⁽⁹⁶⁾ bú zāman ékin mükün olmaz oldu. aha bunnarın ben.
- ⁽⁹⁷⁾ mısır darısı.
- ⁽⁹⁸⁾ mısır darısı. onúnen böyütdüm hep bunnarı böyütdüm. açık tarlayı da şeye ⁽⁹⁹⁾ vèrdiler—ormaniyeye. yákdılar. doğdu ğadınar diyé.
- ⁽¹⁰⁰⁾ ormana birşey mey dapı çıkarķan ormana yazmışlar orayı.
- ⁽¹⁰¹⁾ ormana değel de ğadusduraniñ şeyine. orman dayresine iştiraklı. itiraz edince çōunuñ ⁽¹⁰²⁾ bir bir ğısmı parası yandı.
- ⁽¹⁰³⁾ taha bi ğısmı mākemedede mi neci ormana dāyır? hē.
- ⁽¹⁰⁴⁾ tatarōlu. bābam babam tarafından heyé. bēnim izinemeyi bēnim soñra ki ölen avaradınıñ adı ⁽¹⁰⁵⁾ fadımaymış. fadımaynan fatmā uyġan görünmüş. öylē. hē. hē. onu devam—etdi.
- ⁽¹⁰⁶⁾ rahmetli ölen annemiziñ üzerindeymiş.
- ⁽¹⁰⁷⁾ hē. buda bir işe girdi. anamı üsdüme alma diyé varıyı. gözelde ğarıyı öldürüyó. beni de ölüncek biz açıkda ğaldık işde.
- ⁽¹⁰⁸⁾ emekli oluķ yā.
- ⁽¹⁰⁹⁾ bú—adar çócüm öldudā. adlarıñ bāşıya vardık. feñan fiñan orda bu iş meydana ⁽¹¹⁰⁾ çıkdı. babam dutmadı. baba da anne de dutmayınca öbürüynen satı öbürünü ⁽¹¹¹⁾ öldürdüm öyle emekli oldum.
- ⁽¹¹²⁾ hē. olmadı işde ğismet dēlimiş. hökümet vèriyó paramızı. yēter baña. alłah hökümetimize ⁽¹¹³⁾ ğuvet vèrsiñ. yaşlılar memnunuk bundan. hāñısı çıkardı? hāñısı ğociyanā ⁽¹¹⁴⁾ parā vèrilsiñ diyé emir—etdi? bilmem.
- ⁽¹¹⁵⁾ bis atınan ğelin ğeldik ğızım. atınan. hē. hē. atınan. atınan.
- ⁽¹¹⁶⁾ biz otus sene ğırķ sene terzicilik yapıdım. bura makine aldırdım. iki makine o yüzde ⁽¹¹⁷⁾ bu yüzde burda hēç makine yōdu. makine aldırdım.
- ⁽¹¹⁸⁾ dikiş makinesi.
- ⁽¹¹⁹⁾ dikiş makinesi. ğelin sırtı dikdim. bayā düz dikedik. biyázdan getirillerdi. ğaçak ⁽¹²⁰⁾ dèrdik o zāmāna. şimdi oñ benze. ēle çok da ğaçak getirillerdi. ğelin sırtı dikedik.
- ⁽¹²¹⁾ yapıdım. hē. hē. yoğ. yoğ.
- ⁽¹²²⁾ hālā gidiyó ki aha şırda.
- ⁽¹²³⁾ hayla ğederim. hayla bāçe dikerim. hayla bāčem var. hayla yáparım náparım. dikim zamanı da ⁽¹²⁴⁾ dikerim. yólum zamanında yólarım. deşiririm. fasılyé dikerim. salatalık dikerim. ⁽¹²⁵⁾ domatis dikilir. hepsi var şükür.
- ⁽¹²⁶⁾ ğışın olur mu? ğar yáyā. aha ondan sora bişiy yoğ. ğayrı eve atdık alıyanı. yiyécekleriñ alayını eve atdık.
- ⁽¹²⁷⁾ hē. hē. çōdu çoğ. bī ğıtlık oldū. şūra düpdüz oldu. ne ahār ğaldı, ne çāal ğaldı. burdan ğaliyé ⁽¹²⁸⁾ ğeç yaşlılar burdan üsdünde ğeşdiler. evelī telġıraf dirā şeyden

- geçerdi ⁽¹²⁹⁾ direklerden geçerdi. bācānıñ teli öncüsü geldi. ayānı telifān direniñ başını ⁽¹³⁰⁾ bāladı. ayānıñ hepsini bāladı. öyle ğaradı.
- ⁽¹³¹⁾ telifān.
- ⁽¹³²⁾ benim büyük olan. şu olan dōduunda o ğar yādı yávrım. ğıtlık oldu ondan soñrada.
- ⁽¹³³⁾ ondan soñra da ğıtlık oldu ğızım. biráz sürdü. ğıtlık bizlere doğanmadı da doğanlar da ⁽¹³⁴⁾ bizlere dadınnan yédirmedi. acışırıķ. vèriciñ. vèriciñ bir adamıñ azzıı iki adamı aç ğor.
- ⁽¹³⁵⁾ zor yānı zor.
- ⁽¹³⁶⁾ aç susuz meydana aldıķ.
- ⁽¹³⁷⁾ ètme mi? ètmem mi? hē. hē. yápılıyó yá. ne bilim işde bāzı bir çocuK birikdiriyóler. evel un toplardım. ⁽¹³⁸⁾ ben bi kömbe yápdırıyólar bayāda yāyó. ondan da yámır yáyó. o başğa ⁽¹³⁹⁾ bir iki hocá mucá bir iki.
- ⁽¹⁴⁰⁾ amān işde nèrede münásip gelirse orada yápiyíler.
- ⁽¹⁴¹⁾ bilirim yávrım ámmā bènım türküler dèveynēn efendime söyledim ğatırman ⁽¹⁴²⁾ bilmem. nèyinen? şindi dève yoğ bişey yoğ. deve türküsünü annayán olmāz.
- ⁽¹⁴³⁾ hē. hē. çoğ. deve de gütdüm ben. dèvèyi dèvèyi de gütdüm ben. hī? gütdüm? ben kèndimiziñ ⁽¹⁴⁴⁾ varıdı. ğatar üsdü dèvemiz varıdı. göçebéydik yá. nè?
- ⁽¹⁴⁵⁾ evimiz ğaraçadır. hī? yávrım var ámmā ne bilim ben nasıl okuduñ.
- ⁽¹⁴⁶⁾ yemā yeñ. o çiçekleriñ orda okusuñ.
- ⁽¹⁴⁷⁾ şimdi göbek türküsü var. hēyá göbek türküsünü üçünü bilirim. hanı böyle dèveniñ üsdünden ⁽¹⁴⁸⁾ ğuş uçardı yā. devemiz ğaçar ğaçar. cāmızım yoğ. o dēal.
- ⁽¹⁴⁹⁾ muhammer geliyó.
- ⁽¹⁵⁰⁾ amān işde.
- ⁽¹⁵¹⁾ dèveyi dèveyé çatdım.
- ⁽¹⁵²⁾ çiz boynuna atdım.
- ⁽¹⁵³⁾ ğayımbabamdan hēce ğetdim,
- ⁽¹⁵⁴⁾ göbek ğaldı diyémedim. dèr anasına.
- ⁽¹⁵⁵⁾ hayvacıķdan kaçdım yáyān,
- ⁽¹⁵⁶⁾ dayānıñ há dizlerim dayān.
- ⁽¹⁵⁷⁾ emmilerim geliyór, kimi atlı kimi yáyān.
- ⁽¹⁵⁸⁾ çılbaķ
- ⁽¹⁵⁹⁾ ğızlar saļlar takır tukūr.
- ⁽¹⁶⁰⁾ yātan hacı bekir. ⁽¹⁶¹⁾ èveli çoğ bilīdik. şinni unutduk yávrım. hııı. ⁽¹⁶²⁾ öyle diyém. tábi. hī? dève oynamaz ki yávrım. yoğ. yoğ dève oynamaz. ⁽¹⁶³⁾ dèveyi yükledacāñ. ırh dersiñ. ırhar. ⁽¹⁶⁴⁾ yükünü yükledirsiñ. yükledirsiñ. üsdünü bālar saļarsıñ. kaç dersiñ kaħar. ğor ğèdersiñ. hē. nèy? dève mi? ⁽¹⁶⁵⁾ dève yèr. bire yávrım yème mi? şu tikenni hārt hārt yèr. ben yèni yédim yávrım.
- ⁽¹⁶⁶⁾ sen nèrelisiñ? nèrde böyüdüñ? hī?
- ⁽¹⁶⁷⁾ önseni iyé bilir bu. çoğ ğetdi öñsene bu.
- ⁽¹⁶⁸⁾ yáylasında yáyladıķ. bilir misiñ oraļarı? oraļı mısıñ? kim dèrdi bābaña? hī? kirikler.
- ⁽¹⁶⁹⁾ köyüñüzüñ adı nèy orda?
- ⁽¹⁷⁰⁾ önsen diyö. önsen işte.
- ⁽¹⁷¹⁾ yó yó bābası oraļıymış yá şerlimiş yá.
- ⁽¹⁷²⁾ yávrım köyüzü bilmem. ğaşıķ vèriñ.
- ⁽¹⁷³⁾ öñsende bir yüz başı ali varıdı. baķğaļ. biliñ mi ki onu? hī?
- ⁽¹⁷⁴⁾ maraşda böyüdüñ, okuduñ.

- (175) domatés var bayramı da sávişdiracák. hē. bāçelerden ürünü toplāyık. gétirir ğasalarık. (176) çürüyen çürüyö çürümiyén. bu oñan neñ olur? sóföör mü? hī? hī?
- (177) ğaymaķamlıkda çalışıyó nene.
- (178) ğocá anā.
- (179) buyúr.
- (180) cennet okuļa ğedici şindi. memmet seni bura gétirsiñler çāraķda.
- (181) vaļlah memmet çā aşıā èndi. şiyé çıkıkķlar. burda mı ğalıcık? yānı ğız dèdi ki (182) anā dèdi ben işé.
- (183) o çocuk okuļa ğedici amma. sāt bir-oldu şimdi derse gireller.
- (184) ğedek. sār ben ğederim.
- (185) siz bu ğara bulğuru tērgemediñiz mi? tērgedik. ğara buyda ğarışık mı neyle?
- (186) bu buydayiñ cinsi dēñişik.
- (187) bunuñ biderin nerden alındıydı? yāza hazırıla.
- (188) zaten sādece bulğuru için şe-yápdık. ekiyók.
- (189) yine Pālı. şūan yine Pālı.
- (190) datlı oluyó bunuñ bulğuru. ğene bāhaļı bunuñ buydayi dā. buyda da hasdaļık gétirdi yāvrim. ondan olmadı (191) işde. siz tērgemediñiz memmet. iláčlamadiñiz mı?
- (192) bu sene iláčladık.
- (193) iláčlamadiñizdan. o sene emmiñgilden aldı. çávdar çoĝ dediñiz, tērgedik biz de.
- (194) buna alışdımızdan öbürküne bir iki sefer şey yápdık. bir sene yiyemedik. ğeri buna döndük.
- (195) lezzetli olur. seneniñ birinde biz bunu yerken benim asiyé bi çelik bulgur aldı. ğeri ğeldi bulgur yiyemedi. haKığat yiyemedi. dökdüñ yāni iki ğatını döküyó. yoĝ.
- (196) sen ye de bir türkü söyle şindi türkü.
- (197) ne türküsü sölüyém?
- (198) yā esgilerden söyle işde.
- (199) dedeme hēç söylemedi ğocá ana?
- (200) hıh. söylemedim dedeñe yāvrum.
- (201) yoĝ aaçda.
- (202) ğurbannıkķları mı bakıcıılar oñum?
- (203) hē. bi yere ğeder yārin.
- (204) türkü. çocukķlar var
- (205) çócū gétiriyöler.
- (206) gétiriyöler. gétiriyöler. benim aybükiyé yóļladım. otur sen.
- (207) ğız anam üsdümüñ şeyinen çámırınanda.
- (208) dēşsiñ dèdim. cennet dēşdirsiñ altını üsdünü.
- (209) ineāñ ğeri ğeldi bizim ineāñ biri de ğeri ğeldi. öbürü ğuzladı. sātı yéter.
- (210) ben gétirdim.
- (211) ben gétirdim mi? ğederken ğomuş ğetmiş.
- (212) köse ğetdi yā öldürür búon bak.
- (213) her tarafda sūr var.
- (214) yoĝ ben gétirme onu ismāļil bisikletiñi gétirme. çekil oñum. dökme bak hele (215) şúrası eĝ eĝ oñmuş. beĝ. beĝ.
- (216) yoĝ.
- (217) sómun ekmāmiz.
- (218) şú olduķdan soñra sómun ekmā sevsemde yémiyöm ben.
- (219) ben ğızlarıñ yānna ğediyóm yiyémiyöm somun ekmā. iskendurunda birisi ğızıñ.
- (220) ğızım bāña bazlama ét ille. ediyó de o da tērgemiş şindi. o da hamir. (221) harım hanım hanımım sıramış gidip de dönmedi.

- (222) allah seni.
– (223) erinir. erinir.
– (224) seniñ mi? tamam. çıķardaķ. dışarı çıķaraķ.
– (225) onuñ yánna gedicim. belim áriyódu. béli me baķıdı cım. şükür başğa yèrim eyili jım.
– (226) iş götü rüyó llar iş de tokduru yáķın yá. burda maraşá gètdiñ mi zór yá nı. maraşda (227) da var yiyénnerim milem var amma.
– (228) gitme. bardaķları ezeceksiñ, ğıracáksiñ.
– (229) başıñda bir adam olacaķ. bèn im bu boynum şö le ē eldi. öte tokdur beri tokdur bir
– (230) yèrde biraz ē rilik. onnan bi yıl yemez ol dım. yóñsa bazara yörüse m de (231) dādım yo ğ. zór ğeldim burayá. belim áriyó aha şeker yèrin niyé bu lamıyí (232) diyim. ne far Kı var diyi.
– (233) ayşe ü ş sefer vardı.
– (234) ğız ğeçen sene şē heridi iş de yávrum. ğaç sene ol du?
– (235) osman ā bim ö le diyö o ğün. osman ā biyē diyökine yá zın dutuyók satı işi diyö (236) ğı şın da ğı şlı yó.
– (237) çıķardırsañ
– (238) yápardıķ. ğızım bunu mayá larsıñ. mayası dutdū mu hamırı dutdumu sacıñı ğurūñ.
– (239) közde böyle şö le dú manda.
– (240) al sana.
– (241) düşer şindi götü rmem sē ni. aķı llı benim babam aķı llı.
– (242) seniñ.
– (243) ğar yámadıķdan soñra llak onu bitiremez. bacım künde iki buçúķ ā rıķ ē dellerimiş.
– (244) ço ğ az yápa llarmış amma.
– (245) heyē bacım nasıl oluyósa. bē ni de götü rūñ dē dim.
– (246) çalı şı yó.
– (247) ço ğ dol duruyó muş suyu nu. ğetirip hazırlamadıķdan soñra sá bah birde ğurumayá
– (248) baş lar. yá z ğelir. bũ za lım bũ ke pçeci nērde ğal dı yávrum? bu ğün ner.
– (249) ke pçeci yi ararım. aħ şam aħ şam ararım.
– (250) allah vè rede eleñ ci bayrama biter.
– (251) o ğırıl an yē ri alıķ. ora tá mda iyē di ğel imiş. sá a so la çárpıp ğeri ğedi yö ke pçeci. iki ğün dá ha mūsá de istedi.
– (252) kim o? kim o?
– (253) amā n yá lan dü yna. bu ğocá ğarı lar televzā na vè rince da dinnē cek ha.
– (254) ol şa da dinnenecek. hā. ol şa da dinnenecek.
– (255) hem de dá ha iyē ho şuna ğeder. böyle ğocá ğarı lar çıķdı mıdı daha iyē ho şuma ğedi yó benim.
– (256) hı ū. baķı yóm. bē n de baķı yóm. erzurumdan bir avradı söyletdiler. iki üç tene oyú nu ğal mış. anamıñ bā bamıñ (257) başğa evleti yō du bi bē n varı dım dü yö. bē n de dü yö sennen oynadı m (258) dü yö. bir hocámı şö yle bē nim dē di iş de buncā zım var sáıpsız ğal mış iş de. (259) sáıpsız ğal mış. ba ğ bē nim ço ğ şükür elhamdülillah. há yē. bir bayram ol dımuydu (260) allah etmesiñ alayı geliyó.
– (261) yüz tene var torunu.
– (262) yüzü ğeşdi heralde torunum. torunum yüzü ğeşdi. sayı yóm bá zi aşám. bi dā sayásım vardı. sá ysam ne varımı ş. hı? amma beri. he yā
– (263) on tá ne var torunuñ torunu hocám āñ ā şşá yoķarı vardır ğene.
– (264) hē. vardır bacı. fazla. fazla. fadımanıñ ğızınıñ ço cuk ların da sá yarsáķ. nenesiniñ nenesi ol dıķ.
– (265) bayā var yā ni.
– (266) fadımanıñ ğızı nenesiniñ nenesi ē tdi beni.

- (267) ziyáde ossuñ. eliñize sâlık.
 — (268) yisene ede.
 — (269) valła iyi yèdik.
 — (270) maşşállah. maşşállah.
 — (271) torunu.
 — (272) torununuñ çocuklarını bilem saydım mí yüzü geçiyó benim ki.
 — (273) aman yávrim ne mǎni söyliyékkine? yávrim bunuñ dē sizden beri gèlirdik o da uzak.
 — (274) gètmiyóñ mu sen?
 — (275) görmedim ben ayşeyi.
 — (276) ayşe gètdi de artık.
 — (277) gètiriyólár mi çócū?
 — (278) gètiriciler. hē.
 — (279) çáy hazırladık. çáyıñızı içiñ de òle.
 — (280) bənim bī hatic ğızıñ ğızı var. nēne bir söyle de şiyé alağ diyö alabildikleri yókşa.
 — (281) düşēñ ismājl.
 — (282) telēvizönnara böyle şeyler gèrek işde. bakıdıyólłar. adanáyǎ bi toğdura innesi varımış.
 — (283) çáy gèldi. yánacák. şunu gètürüñ.
 — (284) toğdura şey etdīdik maraşda toğduruñ.
 — (285) ayşē.
 — (286) ayşe tá anañgiliñ ora gètdi.
 — (287) ğızım nē nere tamam. tamam.
 — (288) bu olmazsa bi de belimiñ ǎrısı var. (289) ben dolaşdım şöle. hē ben dē var ğayrı dēmek neneñ sāmış bakanı (290) var mı? bakımı bənim bilmem.
 — (291) allah razı ossuñ yávrim. hayıllı evletleri var. benimkine de üç tene ğat. ben bu çáyı satı (292) içemem. ğaçák çáyı içiyóm. bizim òlan yıla ne gèrek şu kilo gerek. çúvalı (293) bir dǎ yávrum bu sēne dört torba şeker aldırdımdı. şindi çilekde leçere. leçerē torbanıñ (294) birinde az bişē ğaldı birin de haydar ölünce aldıydı. vèirse vèirir. vèermesse alırıq.
 — (295) bunnar baña éderse.

-25-

YER : Türkoğlu İlçesi / Kaledibi Pazaralanı Mahallesi
 ANLATAN : ?
 YAŞ : ?
 KONU : Ev tarifi, yemek tarifi.

- (1) bunnar işde buralarda yaşanmaz. adamcâz gènedede çalışırdı da yaşlınıñ çalışmasınnan⁽²⁾ gènciñ arasında çoğ farK var. şindi bèn benden pay çıkardıyóm. şunu öle dutağ dèmdimmîdi ôf dèrdi. o dutulur mu dèrdi.
- (3) bir buçúğ atıyó.
 - (4) gızım şekersiz hiç içilmez bu çay.
 - (5) ismaîl. ismaîl.
 - (6) alımıyıñ mı?
 - (7) nèy? şekerli içiyóm. gızım ben de ğap, tansiyón yoğ. şèy dèdiler toğdur.
 - (8) tamam. onu birağ da gètsiñ.
 - (9) gel. gel_ölüm gel. üs yánın çıharmışlar onuñ. gèl_ölüm. gèl. gèlsiñ bebèm bènım. gèlsiñ.
 - (10) yábani. yábani.
 - (11) lan neneñ burda temām. amanıñ.
 - (12) döküdüm mü gız?
 - (13) döküldü bi şèy diğl. sen yánmadıysañ tamam. altına gètsiñ canıñı sıkma.
 - (14) bunnara bakmağ da alayından zoruma gètdi.
 - (15) lan sen beni mi döyüyóñ? hī?
 - (16) gètsiñ. gètsiñ gız.
 - (17) tü de oña. tü de.
 - (18) sen búa öyle mi tükürüyóñ lan? hiş.
 - (19) döküdük görüyóñ mü. döküdük.
 - (20) birağ da ğaynasıñ ğocá.
 - (21) çek_ölümnan bəni.
 - (22) hē. hē. tamam siz oñuğa gèdiñ artık. içeri olduñuz támān. tamam ıcık erken gèdiñ siz yörü.
 - (23) çoğ da çalışdım mı gözüm burannanıyó. dün gece oldu. çoğca çalışdım. az_aylağ.
 - (23) elini atıverir de eli yánar.
 - (24) ğoş.
 - (25) birağ lan ğocá.
 - (26) hani dedeñ? hani dede? hani ğoıçú dede? hī?
 - (27) gèl memòş gèl.
 - (28) gèl ismailiñ yánna gèt.
 - (29) yóğ. yóğ. yóğ. yóğ. dur birē.
 - (30) seniñ anañ bābañ da sā şükür bābañ. amān yávrım işde bir kötülük görmedik. ğoyduklar⁽³¹⁾ gètdiler. anam ev sābi oldu. biri maraşda. biri osmaniyéde biri de.
 - (32) düşeñ lan. orda binme.
 - (33) māni ne söyliyécim?
 - (34) şèy ibraam tatlısesden döne diyö.
 - (35) ney?
 - (36) musdafa kèseri çoğ seviyóm diyödüñ. patlıtsana bir tene.
 - (37) yèter yèter.

- (38) ben aPdallarıñ türküsünü iyé severim. uzun havaıları. burda bir gün. aşşā.
- (39) aPdaļ hepisi. onnar bilir. çóbannar bu zámannar aKsi aKsiyéden mi gèlik diyi göcük⁽⁴⁰⁾ gèlik diyi bir şéháre yérleşik dèller iyé gızım.
- (41) édiyóm. édiyóm. édiyóm işde tespiç çekerken de sèyretmek iyé dèçelimiş.
- (42) oldu ki burda. yátıyóm. bazisi izliyóm. yönümü dönüp yátıyóm. bazı perde çekiyóm
- (43) bazı de işde gözümü alırsa baħıyóm televzāna.
- (44) günahımış.
- (45) çahırōļunda kime gèdicijz onu düyö?
- (46) bayán ancā ğara dōne var yaşlı. ğara dōneden de belkī öteki elif müluf yaşlı dēāļ mi⁽⁴⁷⁾ ola? muļļa kāa musdafanıñ avradı.
- (48) orda ğara memmet var. ğara memmediñ bir anası var.
- (49) ğara memmediñ anası.
- (50) ğara dōneniñ~evi ħangisi dèrseñiz gösteriller.
- (51) ğara memmediñ~anası ğara dōne.
- (52) nère gèdiciñ? öle mi? memmed hanı ayāānda çorabıñ bile yoğ.
- (53) merdivenler nèrdē?
- (54) goçu nasıl edek yá? goçu gètirek mi?
- (55) nèrde goç? gètiriñ.
- (56) alışmış gimi ora şey goyúP vur alļah vur.
- (57) bizim şey goç o dutduydu bize. o baña vèrdiydi. hayrına āaş dikek didi. şeylere⁽⁵⁸⁾ kèsdik şindi meyve vèrdi.
- (59) hē. orda bir bayán var. ğara dōne diyé birisi. onuñ evini sorarsañız size gösteriller. dōru variñ.
- (60) sende. e gèdiyóz mu? çócūm ne bilim ben çócūm?
- (61) hadi yiğnim güle güle.
- (62) alļah~işini rast gètirsiñ. güle gülē.
- (63) alļah~ısmarladıķ.
- (64) güle güle ābi.
- (65) şeyseñ bundan da vèrebilirik ğaymaķamıñ.
- (66) fasılyéyi toplar gèlik başında. yıķarıķ. çöpün temizlerik. ğaynadırıķ. ondan sora dā süzekden⁽⁶⁷⁾ gèçirrik. süzekden de süzerik.
- (68) cennet bir poşede goyúñ da.
- (69) poşete sèrerik. poşetlere sèrerik. ğurur. öle dürerik. şindi yiyök işde.
- (70) güle güle. sáoļ. güle gülē. yine beklerim.
- (71) ismiñiz nèydi? esra.

-26-

YER : Türkoğlu İlçesi / Kılılı Mahallesi
 ANLATAN : Selver Akboğa
 YAŞ : 65
 KONU : Evlilik, düğün.

- (1) şimdi sâa sâa diyecek nasıl gelin olduñ? işde nasıl isdendiñ? nasıl?
- (2) tamam. tamam. şuriyâ otururum ben. e né bilim olum işdē.
- (3) hî? adım sevler aqbôa. aqbôa sóy isim. ana vaļļahā ēpiyē varım. atmış yaşında aylık aldık. (4) yaşlılıg aylī. bēş altı sēne oldu alaļı. öyle varım işde. güççükmüyüm (5) çocüm. öyle varım. ē né bilim vaļļaha.
- (6) hē. vaļļaha ne bilim ben. biziler erzurumlu. erzurumlu köyü. hē. erzurumdan gelmece hep bunnar.
- (7) hē ben türhüm.
- (8) üç günü. né bilim işde aldılar.
- (9) vaļļaha sēverek varmadım gızım. gönül gönülsüz. şimdi bunnar ğardaşlıdı. evelde (10) döş çoğ olurdu. şindik olmuyō şükür. ede siziñ o emmiñgilnen bizim ī dönnü (11) ómar uşā káye nasıl döş olurdu. nasıl silah silaha girellerdi.
- (12) hē. dōrudur.
- (13) vāde yētmemiş. bak ona da gēnnilere gız vērdik gēnede. hî? vaļļaha gönülsüz vērdiler. (14) dēdiler döş oluyō. bunnar da arkaļı ğardaşlı dēdiler. beni zornan vērdiler. (15) yānı zorunan vērdiler. hē. ben gelin olduktan keri ğaynanam gētmış musKa (16) yāzdırmışlar dā né etmişler. olan içeri girdimmi ben dışarı çıhardım. sonradan dā işde evel ilkine bir gızım oluncā gözūme şirin görükmüyē başladı. (17) bunnar işde gediýölerdi geliýölerdi. baā sū içiriyölerdi. bāzıma ğırtlağ diyerek (18) bağıyölerdi. hē. ne bilim öle.
- (19) biliyōm de ānamıyōdüm. işde o zāman daħa ğeşlik. varıdı bāzımda verdiklerinde otuz dōrd (20) sēne olmuş ğocām öleli. ben ğencidim. çōğ ğencidim. ilkoķuļa ğetmiyōdü (21) yāvruļarım. yōķlunan da meydana ēldi. ā şū eviñ alt tarafını köylü torunu (22) toplamıyēnen dutdum. üs ğatım da olum almanyā ğetdi. emmisi aldı ğetdi (23) bōōk olan. öle dutdu dirlik. hē.
- (24) hî? o dā ayniden ğalp varımış öyle öldü ğızım. iki tene ğaynım daha vardı onnarda (25) ayniden ğalp varımış öldüler. hasda sáyırı olmadan āniden āniden öldü. (26) hē. biri o güçÇük eñ güçÇük ğaynım hacca da ğētdik ğēldik barabar ğaynımınan. (27) havrad yēmami vērde ben namaza ğeçim. anaķdar bende ğapıyā çıkım dēmiş. (28) daha dūyō yēmā yēdik sōfruyā ğaldırmadım diyō masanıñ üsdüne ğurpede (29) Kepdi dūyō. baļı vērdiydim āhmeT āhmeT dēdim dūyō öldü dūyō.
- (30) āniden āniden ölür. bunnarıñ köķünde var. benim ana tarafım da āniden öldü. (31) ğardaşlarım āniden kaķdı. anam āniden namazıñ içinde ölmüş. iki (32) tarafım köķünde çürümüş.
- (33) āmin. saļ ğızım. işde ne bilim gönülsüz vērmişler. evel de atınan gelin oluyōduķ.
- (34) ora ğētdim yāni. sora da burıyā ğēldim.
- (35) hē. onnar daħa benim ki. horantaļarıñ anası. kimi anasınıñ ğoynunda. kimi ğucaānda. (36) onnar bir harP olmuş. orda erzurumuñ ğavırınan burıyā yáyán yáyán (37) köyden köye köyden köye burıyā düşmüşler. hē. öle. evel at araba nērde bişē nērdiyēdi. biz ğeldik (38) yētişdiğ. araba yōudu ğurbanım. atınan ğēdeller, ğelilerdi tē maraşā.

- (39) tábi. anniyódum. kürT diğ kürT diyállerdí. burda oluqlar. burda böyüklerdi. yá. (40) hē. burda doquqlardı. burda meydana gelikler. kürT diyállerdí. kürT diyállerdí. kürT diyállerdí.
- (41) doqudan gəlmiş, buruyá yerleşmişler. o tarafdán işde burıyá gəlmişler, yerleşmişler.
- (42) erzurumdan yáni. şındı milletiniñ~alıyá orda tarraıları öle orda galdı.
- (43) kökleri kürT işde ğurbanım bunnarıñ.
- (44) şındı erzuruma orta doqudan gelme bizileriñ hepsi. baba dedelerimiz orta doqudan gelme.
- (45) anā.
- (46) ğucámda gēleniñ biri de burda ölmüş. ğaynanamıñ ğucáanda gēlen. bunnar da burda dōmuş. kürT diyállarıdı. (47) hē. türk~oluqlar. burda doquqlar. aha şú eviñ çitçilüni yapmışlar. o evde (48) bōmüş meydana gelmişler. edē onlarıñ var yá ğocásınıñ çocuklarıñıñ~alıyá (49) bunnara ābi dērdi. bunnar onnara aPıa dērdi. birbiriniñ ğucáanda (50) böyümüşler. zenginler. kōmüzüñ birincisi. onnarıñ yánda bōmüşler. hē. aPıa (51) ğardaş yolunda bunnara vērillerdi onnar gēlin~oldumūdū. evel ğardaş yolu dabancá (52) olurdu. dabancá şındı yok. dabanca vērillerdi ğardaş yolu. hē. evel dabancá. şındı (53) ğardaş yolu da yoğ. emmi dayı yolu da yoğ. evel hepsi vardı yávrim. şındı (54) ğoruyo vaļlaha ğız gēdisini.
- (55) hē. başsasına da ğedicijiz mi? nēre nēre ğediciñ? nē ediciñ sēnkine?
- (56) hā. sen burda yoksa hocámısıñ? hē. burdā maraşdan bir hocá gēliyō. burda yáni bir (57) hocá gēliyō maraşdan. avradları oħuduyó yá cāmide.
- (58) yōdu yōğ. sırtımızınan gēlin gēliyōdük. acer vardı. acer dikiyólarıdı. nē bilim (59) ben vaļlaha bilmijm ben. ben otuz seniyē ğeçmiş horantam öleli. tā evelce (60) gēlin olmuşsum. nē bilim unuTdum. unuTdum çoçum.
- (61) gēlinnik yōdu. öle ğeyiP gēlirdik işde. yeşil bir ē örtüyōlerdi yüzümüze, gēliyōdük. yeşil.
- (62) yōğ. yeşil~örtellerdi.
- (63) nē bilim vaļlaha yeşil işde. nē dēllerdi. yeşil örtellerdi yüzümüzü. atınan. bēni de vērmediler mi emmi yolu ucú. dayı (64) yolu vērilmiş. emmi yolu vērilmemiş. dayım~ölünen emmim~ölü biribirine düşdü, ğapışdılar. (65) bēni ğēne ğeri burıyá ordan atTan ğeri endirdiler.
- (66) emmi yolu emmi ölunuñ yolu. bir dabancá yahuT sırt~alıyólarıdı. ordan ğeri ēn. yalıñ (67) şındı burdan ğediken birini bindiriyólarıdı. aynı ğeyimi ğeydiriyólarıdı. (68) oriýa varıncák seni atıñ~üsdünde soyuyólarıdı. oña ğeydiriyōlerdi. sen şú taraf (69) sādan~ayāñ atdıñmı o solđan éniyōdu. yérime amma bibiyi ğetiriklerdi.
- (70) o olmazsa bu olşuñ dēmişler. seydāñ bende bende atđan atılıcıydım düyō. (71) hatice aPıyāñ ğardeşi. ğediñ dē ben ğēne ğeri alırım gēlini düyō. gēlincik ğeri veriyōler.
- (72) şındı bēnim dēdem büyük dēdem dayısınıñ hanımını alıyó. diye mi? hē.
- (73) dēdem büyük dēdem. ejder káyeniñ odā buranıñ en büyük āsı. yáni buraılar ondan soruluyodu.
- (74) bunnarıdı babam.
- (75) tāmam işde oyudu.
- (76) köylü.
- (77) eşşek olurdu. eşşek bile bulumuyódu çoçuna.
- (78) yōksul çoçu çoçum.
- (79) hı hı ānatdım. şındı herkéş.
- (80) saol ğurban~olam. yoğ ğurbanım. haydi saol. ben de boçon bize gēliyosüz sandım.
- (81) ğızım saol. saoluñ. saoluñ. işde nē bilim ben işde öle gēlin ğētdim.

-27-

YER : Türkoğlu İlçesi / Kırmakaya Mahallesi
 ANLATAN : Hüsne Tanrıkulu
 YAŞ : 70
 KONU : Geçim sıkıntısı, evlilik, sağlık sorunları, aile.

- (1) ney? ney? ite dëdim.
- (2) nèydiyósüz? işde ben de ámeliyát oıldum senden yıraK.
- (3) gët. gët. gët.
- (4) cánıñı aıla.
- (5) hüsne tanrıguļu. hī? çıkaK. çıkāK. hē. yörü tamam.
- (6) hī tamam bizde dereden gëldīdik boru eletdim zóba borusu onnar da almışlar (7) vërdim-eve gëdiyöm.
- (8) hī yō yō cánıñ savolsuñ solūmu aılamıyóm.
- (9) sorucúm mu dëdiñ? ben bilmemkine ben bilmem ki hē cánıñ savolsuñ oturāk çáy-İç⁽¹⁰⁾ cánıñ savolsuñ. hī gëlin şeyé gëtdi boon işe gëtdi yoluña ölem.
- (11) işe gëtdi. işe gëtdi. çáma gëtdi
- (12) bizde bu gıznan fıkarıyák, borçlıyúk. hah. hē herkiş elinden gëldi gëdar.
- (13) olan-işe gëderse bir-ekmek yiyök. buluyök. işe gëtmesse acıK biz ác. hah. bişé (14) yoğ habarı. ğırmāya. ben mi? ben yetmiş yasında varım. varım. ne diyimkine? (15) ben anamdan doñdum doñalı yaşıyók.
- (16) savolasıñ. évi yápdırdı döl. emiz yodu. emiz yodu. çoğ borçlandı. hī? demir borç.
- (17) usda parası. ē tel gëtirdik. cümento gëtiri. tel gëtirdi. alıyé borç. zāti ölesilleriyi (18) borç başga bir dutumuz yoğ. añare gëtmezseñ dëdim yá acıK biz. işe gëderse yúyók.
- (19) üş-ayda vëriyö. nedi yálan gätıyım. iki-üz vëriyö. iki-üz. hah. bizim (20) geçimimiz-ordan-aıllah size vërmesiñ dërim. zör. zör. cánıñ sávolsuñ. ölen de bir suvan yëdim⁽²¹⁾ āzım kıkar diyé şeçtdim yoluña ölem. cánıñ savolsuñ. gız bir çáy niyé (22) demle de içsiñ gız. iç birē.
- (23) amanıñ yápar. gız yápar. amā.
- (24) amā ben yáparım. yápar amā.
- (25) amā cánıñ sávolsuñ. ğıyması mı var bunuñ.
- (26) Künde yáparım ben işi. eveT.
- (27) yápar yá. yápmassa ben bu halımda iş mi yapıcım? bunnarıñ yánda bir dıjım işde. (28) gëtir yörü. ana içiyëdiñ kelē.
- (29) nasıl-olucúm bën cánı sávolası. bënım anam yōudu. babam yōudu. öyle vërdiler⁽³⁰⁾ bënı. öldü. sen sávöl. öyle atdılar bënı. olanı da unuttum ben ğayrı. hē. yá. (31) bakmadılar. bakmadılar. adam da yárimıdı. vërdikleri adam da yárimıdı amma (32) nāmisiyiñ-uçún geçindim. oña hem erkek oıldum hem avrad oıldum. öle⁽³³⁾ geçindim. şindi de öldü. nē edicik başga? āmin. hī?
- (34) avradıñ mı? bënım iki tene olan var. öldü. sen sávöl. aıllah size göstertmesiñ. (35) dört bēş tenesi öldü. bakamadık öldü. öldü.
- (36) iki tene ölüm var. şükür bídā işde ölümüñ. bakıyó şindi yálan gätmiyé. bakıyolā.
- (37) düün nêrde? eveli bilmiyöm ki cánı sávolası. düün nêrde? yoğ. bir gölā (38) bindirdiler-öle gëtirdiler. bu yárim adamıñ altına atdılar. ana baba olmassa nolācağ.
- (39) bakamadım öldü. bakamadım. yök. aha şindi bolıluğ. o záman biliyöñ mu? belki épiyém yaşıñ var⁽⁴⁰⁾ mı? dāda benden güççüksüñ de. eveli diyik yókluğudu. zahra yoğ. yiyécek yoğ.

- (41) cânı sávołasıcá herif de yárim dèdim yā saña. iş dutdu mu? dutamadı. ben saña ne (42) diyöm hem erkek oıldım. pambıa gètdim. oduna gètdim. sefil olmúyém diyé amma (43) bu hała gèldim işde.
- (44) ámeliyát oıldım yá şeyden ğapden. abbāov! tánsiyón. üşay çimme dèdi. daha da öyle duruyö. (45) hē. yá türkölunda yoğ. şeyde maraşda. maraşda. maraşda èpiyém yátđım. (46) maraşda èpiyé. hē. gene de maraşda bacım varıdı senden iyé olmasın bağıdı. orda (47) maraşda oturúyö. hē.
- (48) beş tène şükür. hē. büyöğü bu. bundan güççük bir de döl var. bundan büyök o. (49) babasıynen gètdi o döl, ğız dā anasıynen. ğızın bunuñ güccü anasıynen gètdi o.
- (50) evet.
- (51) hē. ben kaçamıyöm. bu eve bağıyó bu. hē. yā.
- (52) ben gitdim dē beni şindi salmıyöler.
- (53) okuldan çığıdıydı. işde yölderesine gèdiciydi. şindi de uılan fıkarasıñ işde nēyápıcıñ ki? (54) salamıyöm işde cânı sávołası.
- (55) hüsne tanrığılu.
- (56) hüsne.
- (57) evet bin dokuz yüz. bin dokuz yüz doksan sèkiz doymıuyúm.
- (58) uılan verse de yüs káat èlli káat fazla yok.
- (59) ilköretim okuluna. āha şú.
- (60) hē. hē. hē. hah. hah.
- (61) onu ben bilmıyöm. hē. bura ğırmağayá ana. hē. biz burda oturúyök.
- (62) altıyé. eveT.
- (63) oda çığıdı bunun gimı. o güccük ğız gèdiyö şindi. o anasıynen gèden de gèdiyö. o da (64) boğon bazar yā boğon bazar yā anasıynen gètdi. sábah gètmez o. hē.
- (65) abimde aynı çığıdı. benim gimı sèkizden çığıdı. türköluna gètdi. türköluna da babam salmadı. onda onunıçı.
- (66) salamadı. ben saña ne diyöm ğadasını alđım. borçluyúk ölüm dèdi. (67) ben saña bakamam dèdi. borçluyúk dam dutduğ dèdi. a fıkaralıñ allah gözün (68) körētsiñ. iyé dēál. birin bulsañ birini bulamıyoñ. ne öte beri gèdiyö ğadasını (69) alđım. āmin. āmin. amin. valłaha zor. zor oluPda sorma.
- (70) ula ölü dirili yápdım. ölü dirilī. ō şindikileri de o bükleri ölmiyénneri maraşda (71) doordum. hē. burdā zor dōrúyóm. bāri bāri zor doruyóm gene.
- (72) bunnarı da maraşda dōurdum. hē. hē. şükür valłaha. bil bakamadım. bakamadım (73) ğadasını alđım. ne dī böyle dī? tokdura gèdemedim. para olmassa nèrden gèdiciñ.
- (74) hī? yoğ yápmadım. nedī yálan ğatıyım. yápmadım. yōğ. yoğ. biri de yoğ. nedī ğadañı alam? yoğ. (75) cânıñ sávołsuñ. benim her yerim ğabırda. nedī yálan ğaticık?
- (76) bñ işlerī. hēç işi yoğ bu köyüñ. bağ hele ğazmacı, kürekçi. bēn dèdim yá çalışırsak (77) birēkmek yiyök. çalışmassak hepiciymiz açık. öle demişler. biliyöm mü ki?
- (78) valłaha yoğ nedīñ yálan ğatıyım. bilmem. yok. hīh. eyce bilmem.
- (79) çığıyölerdi. o adam öldü. uılan yáníñı yönüñü şeyi damına çalağlar. gèndi içindiyédi. (80) üsdüne su dökeller. ēvel ēvel yēmeni dēllerdi. allah var o ádam da öldü. (81) şindi de eden yoğ. hē. yāmúyö diyé ètdiler. hah üsdüne bir satır sú döküyöler. ēvelidi.
- (82) yōğ. her eve varıyó. her ēve. ha ha sú dökülüyöler. burğur veriyöler. yemek etdiler o (83) çocuğlara. on gün önce. hah.
- (84) isimi nē yök. okundu. biri memmet birī kázim. ğalanı öldü. ğonmadan öldü cânı sávołası.
- (85) valłā yoğ nedī yálan ğatıyım. benim bişé yoğ. şindiyé çay ğaynardı. bir (86) bardaK içseñ ne varıdı. sencáz de razı ossuñ.
- (87) cânı sávołasıcá. şindiyé ğaynardı temā.

- ⁽⁸⁸⁾ nesibe. ötekiniñ adı hasan. diyérkiniñ adı aḥmet.
- ⁽⁸⁹⁾ he. he. bēş.
- ⁽⁹⁰⁾ kázım.
- ⁽⁹¹⁾ iki ōlan, üş gız.
- ⁽⁹²⁾ dā ne ètdiki? haḷaḷ hoş-ossuñ cını sávoḷasıcá. abōv! yoluña ölem. yoluña ölem. ⁽⁹³⁾
bir bardak çáy-ıçeydiñ yoluña ölem. gèt güle güle gèt. alḷah yoluñu açık-etsiñ. ⁽⁹⁴⁾
ğazāsından beḷasından ğorusuñ. haḷaḷ-ossuñ. güle güle get. ğaza vermiyé ⁽⁹⁵⁾ alḷām
muhammet ümmetine de vèrmesiñ. gülē gülē gèt. tamam. güle güle.



-28-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Kızıleniş Mahallesi
 ANLATAN : Fatma Güneş
 YAŞI : 68
 KONU : Kız isteme, düğün, yemekler, sağlık sorunları, geçim sıkıntısı.

- ben ne bilim? bi-şeye gafam çatmaz. fatma güneş.
 - ⁽²⁾ bura gızıleniş.
 - ⁽³⁾ uzunsöüt. gızıleniş düyöler.
 - ⁽⁴⁾ hē. atmış beş. atmış. atmış yēdi. atmış sekiz var. hē. biz yōhardan göşdük, gēldik. ⁽⁵⁾ gızım bize göçeli yirmi sene oldu. ben buranıñ temelini bilmem. geldik geleli de işde ⁽⁶⁾ irezillik. çalış. şunu şöle ét. yoğluğ-olur. bitmeS. e şu halında çalışmiyá şeydeñ. ē yoğlumuz ⁽⁷⁾ bitmez. hē. maımız varıdı. maı çevirirdig. maınan-ūraşırđıg. onnan geçim sālardıg. satarık. ⁽⁸⁾ südünü satarık. gēndinden satarık. işde onnan geçim sālardıg. kōyümüzde bura da geldik geleli ⁽⁹⁾ bir-ināmız-olu. on da baħar haım yok diyı on da aradı. bı yıl-işde durumlarımız-ıçı ⁽¹⁰⁾ pēg-iye diyál gızım. hayıllısı. aıllah bundan-aşşā düşürmesiñ. hē. isdediler. nasıl-isdiler? işde ⁽¹¹⁾ Aıllah'ın emirini adıp aııp gidiyolar. ben ne yapım ki? işde verdiler gētdim. hē. Aıllah'ın ⁽¹²⁾ emirini aıallar. iki-adam gelir. Aıllah'ın-emirini aıallar. Aıllahın emirinen peygamberin ⁽¹³⁾ gavlinen ben gızıña oluma düünçüyüm. memmed-eāhmed niyese.
 - ⁽¹⁴⁾ çihār mı ulā diye eşşāhalnen-indirım mi ula?
 - ⁽¹⁵⁾ öle isdediler. babamız verdi. biz babamızın vėrdiğ yere varırdıg-önce. ī ⁽¹⁶⁾ şindikiler isdediğ yere varıyü. beñmiyü. ne bilim nemni ediyö? işde beñmiyöler. gızım ⁽¹⁷⁾ sormazları bize. bizim günümüzde sormazları. hı? görmeden vėrdiler. eve gelişin gördüm. ⁽¹⁸⁾ gēlin gētirişin. hē. göturdüler-eletdiler-işde orda gördüm. hē. üç. hē. ne-yapılır? düün ⁽¹⁹⁾ yapılır-işde. nasıl yapılır? birincü gün toplanullar sulı yapallar. piláv bişiriller. bir-ikinci gün ⁽²⁰⁾ köfde yapallar köy-arasında. e gi çihacā günde satı oba gelir olennı. ölen yēmāna gene sulı, ⁽²¹⁾ piláv yapallar. cacıg Siye yapallar. alıllar, gēdeller. hē. hē. ne yapıcılar ki? ēveli bizim ⁽²²⁾ günümüzde oyun yōdu gızım. şinci oba ne bilim çaliyü da oynuyü da. ben-oyunü düünü ⁽²³⁾ bilmem. çaliyü da oynuyü da gızlar-oynuyügelinner-oynuyü, erkekler-oynuyü. ne ⁽²⁴⁾ bilim-aliye oyuna. çıkdı. bizim günümüzde yōdu yoğ. bizim günümüzde yōdu gızım. sōra ⁽²⁵⁾ çıkdı. ēveli o gūleş, siñsiñi varıdır önceden. ortıye bir-ataş gayallar, şo şordan şo ⁽²⁶⁾ şordan-işde bñle oynallar. siñsiñi oynallar. ataşın-üsTünden öte oplallar. beri oplallardı. ⁽²⁷⁾ oynallar. gūleşillerdi. o öyle işde vajt geçiriyö. tamaşa. hē. yōdu. ēnce yōdu gızım. hē öle ⁽²⁸⁾ ēlence yapallar. yanı bizim günümüzde öyliyedi. yōk. ēlbise işde basma alaca ğaracā niyese ⁽²⁹⁾ alıllar-onu gēyerdik gelin çihalı. ğaç gün-oldu gızım ki? bizim günnerimizde yōdu. ne ⁽³⁰⁾ bilim nasıl-olduunu? evel-işde ğuTnu muTnu dēllerdi. unuTdum gētdim. biliyöm mü ki? ⁽³¹⁾ onnardan-alıllardı. hē. aha burdıyem. şu evlerdiyem. hē. bu da emmimiziñ-ölunuñ-avradı. ⁽³²⁾ ben de bunuñ yanına geliyöm işde. bu da böyle eviñ gızı sayılır. gōzlerimı otuz beş ⁽³³⁾ yaşındıyeķen gōzüm ğapandı. başım-ārıdı çoğ-ārıdı. otuz ğırķ seniye buldu. gōzümü ⁽³⁴⁾ amalıyāt-ētdireli. bunda gōzlük vėrdi doķdur. buña da alışdım ğeri çiharamadım. hē. ⁽³⁵⁾ görmüyöm çihārdım mı. ısıcağ çöküK gimi görüyöm. basdım yeri görmüyüm. hı? ⁽³⁶⁾ bunnan-alışdım-işde bunnan görüyöm. aha ğene bu gōzümde şu görmez birini görür. ⁽³⁷⁾ ğasdaıum dizlerim de ārır. başım-ārır. ğene nerem ārıcı dizlerim-ārır. iki sene oldu ⁽³⁸⁾ dizlerimden tokdura gēdiyöm, geliyöm. bir faydasını görmedim. gemig-erimesi vār diyö.
 - ⁽³⁹⁾ bir çay-ıkrām-ēder miyik?

- (40) hı? ē işde böyle gızım. şura ācile gèdiyôm. iki gün özel doḡdura gètdiḡ-inne verdi.
- (41) melem veriyô. hiç faydasını görmedim. hē. ôle diyôle. yoḡ dèdi. işde bu gèmig-erimesi dèdi. (42) birine özâla gètdik-iki kelle kirâçlamâ sızı dèdi. ācile vardıḡ filim çekdirdik gèmig- (43) erimesi dèdi. gücümüz yètig-özâla da hüsûsu gèdemîk gızım. yaḷan mı ḡonuşaḡ paramız (44) bulunmû ki. iki üç sene oldu aTmış beş-aylı alıyûk. gèri anca bāzımızın çayımıza, şekerimize (45) anca onu idāre ediyôḡ-onndan da yoḡ demek. bura satı belediyê malı gızım. de ôle bis şeyde (46) oturûk. dapısı yok. şeyi-yok. evler bizim. biz yapıdḡ-amma göşdük, gèldik. yapıdḡ. dapısı (47) yoḡ. şeyi yoḡ. hazîne malı. işde daḡ bunun-işde hazîne çekecek de oña para ödiyecāmıssık. ne (48) bilim şöyle belediyenin vèrdiḡ az biy-yèr var şorda bāçada. bāçamız vār. onuñ süyü (49) şeyin-içi de vār. heá. ḡocanın da ekip biçer halı ḡalmadı. bi-yıl heç-ekmèdi arpa, buyda. (50) bāzımıza yiycák ḡadar-işde yôḡ. satacaḡ-olmüyü. bāzımıza yetmiyô ki. çor çocuḡ bir-olan (51) var. o da ayrı. onuñ da bişiyê bi dutarı yoḡ. iş bulursa çalışı bulmassa avara. bir sıkortası bir (52) şiyê niyê dıhlımadı. yoḡ beşden çıkdı anca. köydiyeken oḡula vèrmedi ḡoca. bir-olan dèdi. (53) nèriyê vèrim dèdi. èveli körüdük köyde gızım. bişe bilmezdik. vèrmedi oḡula. bir çocuḡu nère (54) vèrim elimiñ-altında dèdi. aha gèndi de dutar halı ḡalmadı. çocuḡu da èverdük. üş dört baş (55) horanta oldu. bir dutarı da yoḡ. bir gèliri de yoḡ. işde irezilline baḡ. iş bulursa çalışı (56) bulmassa yoḡ. hē. öyle gèçim. biz-aliyemiz öliyek. ha bunnardan ahā bunun ḡocası biyê adanada (57) ôsmaniyede çalışıyô. yāza ḡadar çalışır. güze ḡadar çalışır. şu evi diñelti. dā borcu bitmedi. (58) bir eviñ-èhtecini bi-yère fayda ètmedi.
- (59) bunū ḡardaşımıñ gèlinneri var ḡılılıda oturuyô o yapıdı. ben bilmem gızım. ben heç bilmiyôm (60) hıh. yôudu bizim günümüzde gızım. biz bişê bellemedik. davar gü. davar güT-olâk güT-işdē (61) bizi buydu. hē. èsgiden èsgiden bişe yôudu hep.
- (62) neñ ḡabâ ḡız?
- (63) tevriz dèrik. hı-ı.
- (64) hı? eşgili yapılır. tarḡanıyānan şōra da olūr. taranıyā biliñ mi?
- (65) dōriyān taranıyā dışını soyāñ. dōriyāñ. taranıyā atañ, bişiriñ. barabar bişer. hē. şōra olūr.
- (66) nohud-atañ loḡaz, fasilyê. loḡaz-atañ. şey-onnan-eşgili de olūr. sōan dōriyāñ. salçā atañ. yāını yaḡañ-işde (67) onnan eşgili de olūr. eşgide atañ-içine. ne bilim çal-eşgisi, hazır eşgi oluyô. urumu eşgisi, (68) limon duzu atıyôñ. işde oluyô eşgi. hē.
- (69) nèyi sayák? hanḡısını?
- (70) yōk. hanḡısını bulup da yapıcıñ. taranıyānan muranıyānen şōra èderik. içeñ şorda buz gimi. hē. nè edek gızım ki.
- (71) ne bilim nedijn ôle diyéklerse.
- (72) yōk. oda sōradan gèldi. bu da bizinen gèldi.
- (73) ḡızıleniş dèmişler eveli burā. şindī biz gèldik. sora burıyā mıkdarlık ayrıldı. eveli uzunsōide (74) gèdermiş bunnar. uzun sōütten bunnariñ aslı buralarıñ. biz yōhardan gelen beş-altı evik burda.
- (75) çāırḡan dèrik. hē. tā ordan gèldik biz. hē. onuñ gimi gızım. ne bilim işde. sāoı.
- (76) ne-uçú ḡadınna sorma yapıyôsuuz gène? hı?
- (77) hē. ekmek yapıdırıcım. aha gèliniñ yāna gèldim işde. şindi yapaıllar. hē. bire geç müç azıraḡ satı azıraḡ. (78) aslıñ nèrelî?
- (80) önseni bilmek de ābimiñ āsger arḡadaşı varıdı. biliñ belki sen? annatdıdā.
- (81) öñseñde anam evelden bizim tanıdımız çôudu amma şindi ne bilim unuTduk gètdik gızım. e önce yáyān gèlir, yáyān (82) gèdellerdī. birbirine arḡadaş oluıllardī. şindi āraba çıkdı. bin dürek bin gèl bin bin gèt. olmadı işdē tergiyôñ (83) gızım. bir-işin çılıyô. arabıyā binip gèdip binip gèliyoñ. heç adamlarıñ yāna ūramıyoñ ki. hē.

- (84) saõluñ gızım. hadi güle güle gızım.
- (85) şu gabañ biyini goyúm yapabiliyseñ datlısını niyé yaparsız.
- (86) vaļļaha ben bilmiyöm de yapaļlar. poşede goyum mu? gütürüñ mü? niyé?
- (87) vaļļaha ben datlı yapmadım. ben bilmiyöm.
- (88) onu şeçerli yaparmış. onun uçú dèdim yáni.
- (89) anneñ yapıbilir mi? gène de yápan varısa çoğ datlı çoğ. niyē? goyúm bir tene gabak.
- (90) gène de al birini Poşedinen. sen mi götürüyöñ?
- (91) al gızım al. duz ekmek oluşt.
- (92) yög. şiye goysuñ. Poşede goysuñ yapıdırılarsa. takşiniñ ardına at. noļuyõ?
- (93) gètir ana. gètir.
- (94) sen yèmessēñ anañ yakın diyél mi? yakınmış anañ yèr. biz õñseñe gèlir gèderdik. her bişelerimiz⁽⁹⁵⁾ varıdī. bir gazan gètirirdik. patetis fasılyé şu bũ gèlirdik. hē.
- (96) böcek heraļ. şo böcā al.
- (97) arħadaşa da vèrir yáni hediye.
- (98) nōļucu cánım.
- (99) bi şey olmaz gızım. bi şey olmaz. noļur ayıP mı?
- (100) yög. evde var bènim.
- (101) vār. vār.
- (102) iki tenesin de baña vèrdi.
- (103) güle gülē saõl.
- (104) şeýde diyé satıyólar bunu. bëlki görüyöz de. yáni esgi adamlar yèr. annem var diyóñ yá sen. yapıyóm yanı. gèndiler de yèr bunu.
- (105) güle gülē saõluñ.
- (106) haļaļ ossuñ biñ türlü.
- (107) hayıllı işleriz. gèdiñ güle gülē. saõluñ.
- (108) yög. yög.
- (109) yög. bişe etmez. çola çocua şeçerdiyó da öle iri adamlara şeçertmez. yáni ufaK çocuklar daş atıyo yá onun uçún şeçerdiyó.
- (110) e gèdiñ güle güle. hayıllı yolculuk.
- (111) güssüm. siz de saõluñ. yóluñuz açık ossuñ. gapandı heraļ. hadi yolunuz açık ossuñ. güle güle gèdiñ. saõluñ. alļah razı ossuñ.

-29-

Köylü Amca Yol Tarifi

- ⁽¹⁾ biráz getdiñ mi şöle yókušú araba dīranır. yókušá dıvradıñ záman o yókuš çíhañ. ⁽²⁾ dani evde bulursuz. yoluñ gıraanda. hē. dáħa öteráande. biráz şöle yókušá dıvranırkanna ⁽³⁾ hemen yókušú çıkmadan órda. hemen yoluñ saında. hemen yókušú ⁽⁴⁾ çıkmadan öyle yoluñ saında. sōrasını bulursüz. birine soruñ. yörü. o daha iyé ānaTır size. ⁽⁵⁾ siz orda bulursüz yáni o yókušú çıkmadan hemen çíħar çıkmaz orda.



-30-

YER : Türkoğlu İlçesi / Uzunsöğüt Mahallesi
 ANLATAN : ?
 YAŞ : ?
 KONU : Dua, geçim sıkıntısı.

- (1) hayıllı şey nè olursa para da ossuñ pulda ossuñ isdeme hayırsızı. aļlah vèrsiñ. (2) temiz iman imanın vèrsiñ. temiz ayliyè vèrsiñ aļlah. baş hayıllı vère zèngin olmuş (3) nè geraa gèndi iyè olmadıktan keri. dinni imannı olmadıktan keri zenginnik (4) gèndininin ossuñ. bir ölüm borcımız var rabbıma. gèş dèmez. goca dèmez. (5) gèldi mi gèri gètmez. işde onu düşün. onu düşün gızım. aman yávrım satı ediyök (6) gızım. herkeşe ediyök. yüzüz diye demiyöm aļlah biliyö yá. bildiğinden (7) hacet dèaļ de. soraķır biliyö yá. evel satı onnarı edemedikden keri dın ğardaşı (8) muhammed ümmedi dèmedik keri bizim biz gèndime isdemek ğabul olmaz (9) kine. hepimizi de aļlah dın ğardaşımız muhammed ümmedi dèdikden (10) keri bize bişe ğalmaz gızım. yá cümamız oluyó işde hafdadan hafdıya.
- (11) bunuñ ğardeşi. maaş vèriyö devlet buna azdan çokdan.
- (12) soruyú sormadıñ? sorañ dèdim amma sormadıñ.
- (13) evet. vèriyö. yáñı evet. veriyö. saolsuñ.
- (14) iki. iki yüz. ükü yüz on iki. yüz yimi demedim. bõle arada veriyö yáñı. onada gèciniyöm. (15) bunnara móhteç olmuyóm. şükür aļlahım keremin veriyö.
- (16) yáv ne zámandan beri ğabar saļa saļa bir oldum buna. gel ölüm şu sobıya niyè ğuraķ, içeriğ düzliyek.
- (17) (...)
- (18) om beş gün oldu. nè zamandır om beş gün oldu.
- (19) gèlmüyöler. ötekinde bir böcek olan da horantası hasdıyemiş. o da öle gelmedi.
- (20) yáñı gètmezse zor durumda ğalıyók.
- (21) elimnen bir şey gètirsıñ. boğn. evel aman evel de ölüm havlı vardı içellerde. (22) havlı. havlı.
- (23) tamam.
- (24) yáñı anniyóñ. yárdımına doļanıñ aļlama hamd ossuñ. yávrım rabbım yárdım ediyö. (25) şöle bir görüm seámeni ölücü gimi oluyöm. ölücü gimi oluyöm alıyóm (26) maıyóm işde. yoğ. ölüm vèrsin. hayıllı ölüm dè. ömür deme baā. aļlah (27) hayıllı ölüm vèrsiñ dè. bu ğadar gızım dünyádan ósaniyó gimi oldum. (28) dünyádan ósaniyó ósaniyó gimi oldum. dèrseñ bunnar yanımda yoğ. (29) çırırık dèrseñ dèrseñ. yávrım biri şèere geden gızım gelmediler. nápım? (30) şu ğızcázım yánda. ā sekiS ay oldu ben burıya geleli. tá yönüm de dönmedim (31) maraşá. onúyne de yatıyom. sábanan gèliyöm. sábanan gèliyó işde bazı (32) öle bir ğonşu var. bazı yanıa gèlen oluyö. öle. yávrım yèmediñ kele.
- (33) üzüm yèdik valļa.
- (34) aman ğaş dene yèdinkine. bir şeye torbıya bir şeyé üzümünen basdı diyé. hē.
- (35) sen bunnarıñ birer tabaķ fisdıñı ayrı goy. onnar da saā dúa etsiñ. onnar da bize dúa (36) eder. onnar da saā dúa eder. birer tabaķ fisdıķ goy. hē.
- (37) varım. yoğ yáñı záman ğısıtlı. dā yèr gezeceez.
- (38) goyümü ola yermisiz?
- (39) saolsuñ gülüm.
- (40) siz de saolsuñ.

-31-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Küçükimalı Mahallesi
 ANLATAN : Hürü Akkaya
 YAŞI : 70
 KONU : Geçim kaynakları, yol tarifi.

- ⁽¹⁾ hürü akgayá. hē. yètmış varım. sèksen. yètmış. gücÇükimalı. hē. va||a nè bilim yávrım. bèn bura gèldim ⁽²⁾ gèleli gücÇükimalı diyöler. başka bilmem ğurbanım bèn. ⁽³⁾ bènım gèçimim evel ğocam varıdı. èyiıdı. şimdi gèçim yök. ma| yök málel yök. tar|a ⁽⁴⁾ yök ta|ım yok. bõle a||ahā şükür-ossuñ hòkümetize bir aylık vèirse onu yiyök. ⁽⁵⁾ vèermese o da yok. çócüm başka nèemiz var?
- ⁽⁶⁾ āman insānı çõK fākir yávrım. çõK fākir. hēc bir zèngin yok. biñ de bir tene. aman še ⁽⁷⁾ çalışmıyé gèdellerse antalyíyá öte gèdiöler çocukları olanlar. olmúyénner de yok cjerim. nōta|? ⁽⁸⁾ benim kimse yok.
- ⁽⁹⁾ ben şurda bir ğonşu ē še aşşā bir şey salıcım da poşet onu şiyéödüüm. başga bilmôm ğızım. ⁽¹⁰⁾ ben gèleli yimī yim bēş sene oldu amma ben bilmem. ğocúyé. ğocúyé vèrdiler, ⁽¹¹⁾ gèldim. nedī gèldim cjerim? şimdi de kimsem yok. kimse yok.
- ⁽¹²⁾ ikinci. ikinci. ikinci.
- ⁽¹³⁾ āman ötekini vurdu|ar. buña vèrdiler.
- ⁽¹⁴⁾ el-áyā şõle titiriyödü bu ğocamıñ. ne bilém õle vurdu|ar işte. emmisi õlu vurdu ⁽¹⁵⁾ ğurbanım. yök. düşmanlık da yödu. nasılısa bir ğaza mı né oldu vurdu|ar.
- ⁽¹⁶⁾ yèdi tene çoçuım vardı. yèdisi de öldü sizden yıraK. bundan da üç tenecik. kimse yok ⁽¹⁷⁾ yanımda. ā||ahdan gèldi sa|ar cjerim.
- ⁽¹⁸⁾ yok .büyödü büyödü. iki bir işde altı aylık, işte yèdi aylık. işde bõle hastalık var-oldu|ar. işde hastalık gèldi.
- ⁽¹⁹⁾ yavâş hele.
- ⁽²⁰⁾ yohardiyemiş gèdebilirseñ. gèl sennen gèdek. ā şorda bir ev görüküyö yá. hē. o eviñ-arkasında.
- ⁽²¹⁾ dāalımış. ā bu göçen yèrdiyemiş. tā yoharda eşe ğarıgildi.
- ⁽²²⁾ ha. õle mi?
- ⁽²³⁾ ābi taksi burda dursuñ o zaman. yörüyérek varıñ.
- ⁽²⁴⁾ çıkıl|maz arabíyènen. çıkıl|maz.
- ⁽²⁵⁾ çıkıl|ır ana. çıkıl|ır.
- ⁽²⁶⁾ şora çā varıñ anca arabíyènen çık|. sáao|uñ ğızım. sa|uñ. a||ah hòkümetimize zeva| vèrmesiñ. çócüm elden ayákdíyek işde. hēle edek kine? ⁽²⁷⁾ a||ah sizlere de göstertmesiñ õle bñ bişeler. gèt güle güle. sa|l. a||ah rāzı ossuñ.

-32-

YER : Türkoğlu İlçesi / Küçükimalı Mahallesi
 ANLATAN : Emine Akıl
 YAŞ : 90
 KONU : Geçim kaynakları, al basma olayı, çocukluk anısı, evlilik, ibadetler, dua.

- (1) ā šò ā beş-ölaniñ anasiyim.
- (2) á şu māduruñ eviniñ altındıyám. aha šónu döküyüm. baķ hele hòş gèldiñ. hī? nè sorucuñ?
- (3) hoş gèldiñ nene. öpüyüm.
- (4) öp-ölüm. çoğ yáşa.
- (5) ben doksan yaşadım. ne? gızım hocá adıñ ne? esira. ğurbanım şu delikte oturuyóm.
- (6) beş-ölaniñ anasiyím. ökümet öteberi dādıyómuş oruŞda ālárek gètdim. (7) vardım. adliyéyé çıkdım. dedikine seniñ quılların baķar saña. mum yákıyóm (8) mum. orman saña da ğalmadı dünyá. aha ğarı sáa da veëiyóm dē. baā verecāāñ (9) gızım. ben doksan yaşadım. ne diyósañ onu diyém.
- (10) evde kimse yoğ dē mi?
- (11) benim şindi geçimim üç-ayda hökümet baña yáşlı aylı veriyó. üç ayda iki yüz elli.
- (12) bunda da iki yüz atmış vèrdiydi. ğeriken üç ay bitdi. bize çıkdı nóhus kádimiñ (13) şindi yómuş da onu ğazāyá saıdım. size ğösterirdim núhus kádimi. (14) ne diyém? ne diyósañ onu diyém?
- (15) ěmine aķıl. babamıñ adı veli aķık. veli ğızı ěmine aķıl. ben ğızım şu dālardan menéāş
- (16) topladıım. mazı topladıım. payám topladıım. bunnarı satdıķ. benim yèdi (17) tene çócüm öldü. başıma yúral daķdıılar doıandırıdılar. burda bir halil memmet (18) vardı. onuñ anasiyím ben. şu mādur ölüm. bu da sālīg haķııl. avradı biriniñ-ekmáne (19) gètdi. bu da bir mādur ölüm. aha emmiñ-ölu biliyó. şu çocuk. bu (20) mādur bunuñ súhasında oturuyóm. ğızım doksan yaşadım. ğızım bişé ğörmedim. (21) seFil-olduķ. õñsüzüdüm. ğocám ğırķ dört ay áşgerlik ètdi. halil aķıl. geliboıuda. (22) geliboıuda. geliboııuda suıtan selim cāmisinde namaz ğıldım dèdi. ğızım (23) çocuķlarım öldü. seFil-olduķ. perişán olduķ.şò ācālı köylerinde başşak-eyledim-ètdim (24) dutdum. beş-ölaniñ èlden ásíıldım. èverdim. ayárdım. şinde de aħarım (25) bura. aħarım bura. başģa da ne diyósāz onu diyém.
- (26) doksan yaşadım. bura imalı köü. ğüçcükimalı. ğızıléniş tá aşşá da. bura ğüçcük imalı
- (27) köü bura. orasın da bilmüyóm. biz bir mahalliyék bura. burdan aşşá şu şu (28) quıllarımıñ evi. burdan geri biz mahalliyék. bize araplı dèller. aķııııķar dèller. (29) biz memmet aķıl. ěmine aķıl. osman aķıl. aķıl alı. aķıl. işde filán biz aķıııarık. (30) şindi bırada bu biz biz bir mılletik. bir başá sarı hasannı asıanlar dèller. bir (31) başına çèlikli ğölüklü dèller. vaķdında buralara ğonmuşlar. ğèlmişler. (32) ğızım burda ğonmuş ğöçmüssük. şindi de aħarım ölüm. ğayrı iman vèrsiñ-allaħam-ımanınan (33) ğöçürsüñ ğızım. başģa da işde yoğııuķ ğarşıladıķ. aç ğalıdıķ ğızım. (34) bir mādèni liriyé evel ğırmızı mādèni lira vardı. evel lira vardı. evel-o (35) liriénen bir ğırmızı mādèni liriyé bir ğırat bıda aldıķ. ğırat bıda. aç ğalıdıķ-aŞlıķ (36) seFillik. aŞlıķ ğèldi. evel ğómüş para varıdı. bildimi diyém. aķlıma ğèleni.
- (37) yèmedi.
- (38) hē. hökümetimize zevaı vèrmesiñ.
- (39) işde hökümetimiz şindi de hökümetimiz işimız ışık. bize üç ayda bir para veriyó. (40) bu da aha ben de aha biz bunnarınan ğèçiniyók işde. ne diyósañ onu diyém daħa da.
- (41) ğene de biñ bereket vèrsiñ. ğène de allaħ zevaı vèrmesiñ hökümetimize milletimize.

- (42) gızım olmasa işde bak aha túbüm bōmboş. yemek bişiremedim. sábanan yemek yemedim. túbüm boş.
- (43) e ben sábah tüP yōdu yemek bişiremedim.
- (44) bōon dielimiş aylıg daha deri-únü dedi. sālī. ben deri düyóm yá esgi gafa tema.
- (45) şindi bōon bazarertesi diyóñuz siz sábah sālī. bir gün ney diyóñ şindi búōn ben isnihán diyóm. sábah isnihanertesi. bir gün çárşamba. bir gün (46) dēri, cūma. bēn ēsgī gafa. hē. hē. dūn bazarıdı bōōnde bazarertesi siziñ. benim de isnihanım isnihan (47) günü. ne diyóñ ne? eše hōrūç gızım bilmedimi dezzeñdi gızım.
- (48) açlīmızdan ölüyóduķ. nēemiz vardı düyō. çalıřmıyá çocuklar bir deliánniler (49) gediP de bēş ğuruş getirirse getiriyō ölu olannar. ölu olmiyáñner de acından-ölüyō (50) yēán. alllah hōkūmetimize diyóm yá zeval vērmesiñ. sábanan túbüm (51) yōdu bir çáy bişirip de edemedim. ayāmi aramıyóm. ayāmi gene ēyi kötü sürüyóm.
- (52) benim işde öle odunum yoğ. şindi şú memmetgil şórdan incir ğırmışımış şora (53) ğetirdi. elif şú ğelin de şora bir şelek bir ğucák çalı ğodu. ta şoriyá eletti. şo direáñ-ardına (54) bir ğucák çalı ğodu. zobañı yak diyén. şindi deri günü gediciim aylımı (55) alıcım. ordan ğırılıķ odun alıcım. iki üř torba. túbümü dođdurucúm. (56) pirinÇ alıcım. bulğur alıcım. yā alıcım. çáy alıcım. şeker alıcım. hē. (57) hē. he. he. he. hōkūmet o bāa orhan vērmedi. orhan vērmedi. dedim ki ğaymakama (58) çıkıyım diñcık onda utandım. utandım.
- (59) yāv ğaymakama hele çıkaK? utandımızdan varabiliyóK mu? ğaymakama varamıyóK. (60) gene işi ras ğelsiñ edē. gene işi ras ğelsiñ.
- (61) mıkdar. mıkdarına ğörüřmediñiz mi?
- (62) mıkdarıñ yánna vardım. dērimiř kine orhan sēniñ düyō ōullarıñ düyō. ōullarıñ var. olannar baķıyó mü?
- (63) baķmazsa nēdiciñ? baķmıyó. eve ğomuyó ğadını. eve ğomuyó gelinneri. gelinneri (64) eve ğomuyó. ğelinner eve ğomuyó. nē yápsıñ bu ğarı? á şurda eşşek (65) yēri vardı onuñ onuñ içine sokuyó ğarıyí eşşek ğimi.
- (66) búōn da üşüdü. namazá kaķamadım. dā bayaK ğıldım sábah namazında. zōba var.
- (67) namazı ğıldım ğeri yátdım. nē yápyım?
- (68) ne diyósañ onu diyém? ne?
- (69) şindi bēnim çocúm öldü. yēdi tene çocúm öldü sizden yıraķ. dünyadan yıraķ. ğarı (70) meselesi mi arı meselesimi niyēse beni seydāanlıyá al ğētdiler maraşá. (71) bēnim başıma yūral daķdılar, doļandırdılar. bir çocū ölmeziñ evine bāladılar. (72) soñradan da alllaham yēdi tene gene vērdi. şindik bēş ölüm var. bir de ğızım (73) var. ğızım maraşda. hōkkeř aslan dēller orda hocalık ediyō. çocuk buralı. ğız da (74) buralıyıdı. oradıyadı. hōkkeř aslanıñ da anası öldüydü. ben dutdum-öteán-ora (75) ğētdim baş sālına enişdemgile. daha bēş altı-ún oldu gelesi ğızım. hē. işde burda.
- (76) yēánim işde deliáñni olannarı varısa çalışıp bēş on ğuruş getiriyó. yáñı (77) deliáñni olmuyáñner de yósa periřannıķ, irezillik.
- (78) buradıyadı çocuklūmda. şo cámi var yá o cáminiñ ōōñde ēmiz varıdı. (79) çocuklūmda burdaydım. babam ölmüş. babamı bilmiyóm. babam öldükden (80) keri de anam bizi baķdı etdi. anam menéaşá ğētdi. ardı süre biz de ğētdik. şorda ki (81) ev. şo depiyē. şú enerjiniñ üsdünden bir depe ğörünüyō öte ora ğētdiydik. (82) anam da sú alımışımış yánna. benden ğüçcük de bir ğardaşım var. babamız (83) öldü öñsüzük. orda ğardaşım anam sú alımışımış yánna yáñnıķ da delúmiş (84) aķmış. içicik ki anam menéaş sıyırıyō. menéaşı bilmeñ belki.
- (85) biliyō. nasıl bilmez.
- (86) aha şindi başladı benden ğüccük ali irahmatlıķ. anā ben su sadım ana ben. anam (87) diyō ki ölüm şorda çúvalımızda sú var, tasda var ğon da içiñ. vardıydıķ (88) aķmış. şindi

- alamıyá başladıq. ali ağılyö ben ağılyöm. ben yálıız çoğ ağılamıyöm. ⁽⁸⁹⁾ ben çoğ ağılamıyöm amma güccük súsadı. şını yávlarıyök alłaha gızım. alłāh ⁽⁹⁰⁾ bize bir sú vër alłahım. yáz gününe tāmusda sú olur mu? alłāh bize sú vër. ⁽⁹¹⁾ alłah bize sú ver. dërkenne anamız diyöki iki Külek daha sıyırım de öyle ⁽⁹²⁾ gèdek. gèldik gelmiğ diyö. çoğ menéāşı esgi zámanıñ.
- ⁽⁹³⁾ şindi yok ğarı.
 - ⁽⁹⁴⁾ amanıñ güccük gızım. hocá gızım. bakdıydık şu daşın altında çıkıyó sú. şu ⁽⁹⁵⁾ daşın altında akıyö. öñsüz diyé diyé alłah bize sú vèrdi. öñsüzüdüm yávlarıyó ⁽⁹⁶⁾ alłaha. anāāv gel biz sú bulduk anaāv. amanıñ yávrim yálansız beni ⁽⁹⁷⁾ oynadıyónuz. anam-ırahmatlık geldiyidi sú. yávrim dèdi alłaha dèdi ⁽⁹⁸⁾ dèseniyédijiz ki alłāh bize para buldur dèseniyédijiz. dèdi ki sú dèdijiz alłah size ⁽⁹⁹⁾ sú vèrdi. alłah bize sú vèrdi. nolurdu dèdi alłahım bize para vër dèsez.
 - ⁽¹⁰¹⁾ yéānim.
 - ⁽¹⁰²⁾ biz súsadık.
 - ⁽¹⁰³⁾ hē. gızım. alłah çocuklar súsadıyó ölüp gèdiyö.
 - ⁽¹⁰⁴⁾ anamız götürdü işdik gülüşü gülüşü. anamız çuālı dolıdurduk menéāşinen ⁽¹⁰⁵⁾ gèldik. bura gèldik dèdik ki biz bir sú bulduk. buranın dèpesinde.
 - ⁽¹⁰⁶⁾ köy gètdi bulamadı. ordā suyú bulamadı.
 - ⁽¹⁰⁷⁾ alłah alłāh.
 - ⁽¹⁰⁸⁾ alłah bize bir sú vèrdi.
 - ⁽¹⁰⁹⁾ ulan-ölüm bunnarı alłaha yavlariken.
 - ⁽¹¹⁰⁾ kimlerdensin?
 - ⁽¹¹¹⁾ ben aşşá köydüyém. göllühöük köyündüyém ben.
 - ⁽¹¹²⁾ ordan gızım burda gèlin oldum. gızım baña anam-ırahmatlık bir yorganın bir ⁽¹¹³⁾ de döşşāan vèrdi baña. gelin-oluyóm ğayrı. bir öñsüze bir tásdik var. bacım tüy ⁽¹¹⁴⁾ yásdik var. bacım tüy yásdik babam-ırahmatlık basmış. edemiñ-avradı ⁽¹¹⁵⁾ cennet hatın olasıca bacım vèrmıyó. ğız gèlin oluP gèden ğız başını niyè gosun yásdik olmazsa.
 - ⁽¹¹⁶⁾ cıs cılbağ gèldik teman.
 - ⁽¹¹⁷⁾ ne diyī? dezzem-ölu köşger-ali varıdı. aydıngavaqda şu orçānda. o vallaha ⁽¹¹⁸⁾ bacımın-elinden-aldı ğardaşımıñ elinden yásdī gètirdi. ne bilim bir gölün ⁽¹¹⁹⁾ üsdüne atdı şöyle. beni bir gölūā bindirdiler. haydi gètirdiler. bu köyün ğızıyım. bu köyün de gèliniyim.
 - ⁽¹²⁰⁾ hē. böyle gèlin-öldüm gızım.
 - ⁽¹²¹⁾ ben bilmıyöm yéānim.
 - ⁽¹²²⁾ ğocá gètdi gızım. ğocá ásgere gèldi. ğırh dört-ay ásgerde durdu gızım. geri ⁽¹²³⁾ gèldiydi ben ğocúyá bilmem şuncáazcíK ğocáda. aha hürü bibiñ biliyö ⁽¹²⁴⁾ şuncáazcíK-esgi zámandan. ğızlar varır mı ? şindiki ğızlar ossa varmazdı.
 - ⁽¹²⁵⁾ bu ğızımı başga yerden gèlin gètirdik. bu da bibimin ölundayıdı. ğocası ⁽¹²⁶⁾ öldü burda şindi evi burda bu da.
 - ⁽¹²⁷⁾ işde yášım yètmişi buldu. yanı yášım yètmiş.
 - ⁽¹²⁸⁾ daha ne diyém ğurban-öldüm. yoluña ölem.
 - ⁽¹²⁹⁾ düünüm yödu. düünüm yödu.
 - ⁽¹³⁰⁾ düün nerde bire yávrim. yiyécek nerdē giyécek nerde.
 - ⁽¹³¹⁾ biricik. biricik baña fisdannık aldılar. biricik gönden yèmeni aldılar. obalar ⁽¹³²⁾ ğundura aldı. eveli ayaklı altın varıdı. şöyle ğaycí varıdı. şöyle şúra altın. ⁽¹³³⁾ ben öñsüzlüdüm. baña bize daķmadılar. baña bir fisdan-etmiş ğardaşımda.
 - ⁽¹³⁴⁾ baña ne gètirdiler? baña da bişé gètirmediler.
 - ⁽¹³⁵⁾ ğardaşım-ırahmatlık memmedidi. āa bez mi? acáz mi dèllerdi ordan pırtı ⁽¹³⁶⁾ gètirillerdi. çuālınan gètirmiş şöyle sırtıynan. gümrükden geçirmiş. diyó ki ⁽¹³⁷⁾ bacı

- şunuñ biri alır iki tene verseñ alıyá güzel. biricik veriyö. biricik ⁽¹³⁸⁾ fısdaninan gèlin~oldum. şú ayáma şıtarıdan könçek anam~ırahmatlık.
- ⁽¹³⁹⁾ alacalı.
- ⁽¹⁴⁰⁾ hē. hē. hē. işde niyése esgi zámamñ.
- ⁽¹⁴¹⁾ esgi zámamñ alacası.
- ⁽¹⁴²⁾ şindi şöyle gócam asgere gètdi. on sekiz gün şelek çekdim. dışarda ölüm. ⁽¹⁴³⁾ sen biliyón mu? hacibēbek diyé var yá.
- ⁽¹⁴⁴⁾ hē. mezarlık var orda.
- ⁽¹⁴⁵⁾ hacibēbek diyé şö ecede. şu barajıñ şu yánda. gazāda gözü açıklar teman. he. he. he. he.
- ⁽¹⁴⁶⁾ bu gözü açığıñ~emmisiydi burdan. kele bunnan çeltiñe gètdik. on sekiz gün ⁽¹⁴⁷⁾ şelek çekdim. çifti ipinen çiflidiñ. ben hemi de gözelim. hemi de yjididim. on sekiz gün şelek çekdim.
- ⁽¹⁴⁸⁾ şuncáz gözeldi amma şuncáz.
- ⁽¹⁴⁹⁾ on sekiz gün şelek çekdim.
- ⁽¹⁵⁰⁾ ordan burıyá mı getiriyóduñ nene
- ⁽¹⁵¹⁾ yog orıyá yün ediyöler yeñim atlarınan.
- ⁽¹⁵²⁾ on sekiz gün şelek çekdim. ordan gèldim. baña góca ásgerde. on sekiz ⁽¹⁵³⁾ günlüme sekiz arşın basma almış. evel arşın varıdı. şindi çıkdı metúrú. evel kiló ⁽¹⁵⁴⁾ yódu. başlan varıdı. şindikinin üç kilósunu bir basnan seyrine görüyólar. ⁽¹⁵⁵⁾ evel bir bir okğa varıdı. iki okğa varıdı. bir basnan varıdı. buçúk basnan ⁽¹⁵⁶⁾ varıdı. evel gômüş para varıdı. gômüş paramñ iki sekizlik bir dörtlá ⁽¹⁵⁷⁾ bir~urup dedik. dört sekizliá işde dört uruba bir medişjedi dedik. dört~uruba ⁽¹⁵⁸⁾ gômüş para. zenginneriñ gızları şuralarına daqallardı şöyle urubu. şindi oba altın düziyó.
- ⁽¹⁵⁹⁾ türkólunda bizim şabanıñ niyé gızı altınarı düzdü.
- ⁽¹⁶⁰⁾ gızım ön sekiz günlüme niyé gızı altınarı baá bözdaan selem. çeltik ⁽¹⁶¹⁾ günlüme gızım asdar yódu. şindi etek çıkdı. gızım şini etek. hē. şunu şunu bir ⁽¹⁶²⁾ getmemiş getirmiş. ihsan çavişú biliyón mu?
- ⁽¹⁶³⁾ ne bilsin
- ⁽¹⁶⁴⁾ ihsan çavişú biliyón mu? öldü.
- ⁽¹⁶⁵⁾ bilmez bilmez.
- ⁽¹⁶⁶⁾ bazarıñ şú yánda evleri.
- ⁽¹⁶⁷⁾ bu bilmez onu. bunnar daha nerde bunnar.
- ⁽¹⁶⁸⁾ ondan kerı gızım gèlin~oldum işde. gızım gèlin~oldum. bu yıl gèlin~oldum. ⁽¹⁶⁹⁾ dut. beni de dutlar. gel yıldan da bir çócüm~oldu. góca. góca asgere de gètdi. ⁽¹⁷⁰⁾ soñra çocuk goynum dāmiş. bir daha oldu. edemi vurdular gardaşımı. ceceli ⁽¹⁷¹⁾ köyünde arefeler. dedim ki allah edemi görüyédim iki çócüm ölüyedi ⁽¹⁷²⁾ dedim. getdim edemi gördüm geldim. vurmuşlar. şúrdan vurmuşlar. gırılmış~atdāna ⁽¹⁷³⁾ abara başında gannı derede. vardım geri geldim. çócumuñ biri ⁽¹⁷⁴⁾ öldü. velim~ırahmatlık. memmedinen yásıdidiñ. ondan kerı gızım áca ⁽¹⁷⁵⁾ ácalılara başşá gètdim gızım. başşák topladım gızım. çocukları büötdüm. soñradan~allah ⁽¹⁷⁶⁾ vèrdi. yèdi tene daha oldu çócüm. bir gelin gızım geri öldü. bir ⁽¹⁷⁷⁾ gelin gızım~öldü. gelin gızım~öldü. beliñ yèdi saklıyóm. şindi biricik de gızım ⁽¹⁷⁸⁾ daha var. beş de ölüm var. bakmasıñlar. cánnarı sáossuñ.
- ⁽¹⁷⁹⁾ olşuñ. acılarını görmüyém. acılarını görmüyém.
- ⁽¹⁸⁰⁾ ne~ediciñ yeñim işde. ne dīciñ çócüm? ne diciñ?
- ⁽¹⁸¹⁾ ben aha sen gadar bakşañ bakşañ gene bakamıyón. oluyó ne yapıcıñ.
- ⁽¹⁸²⁾ hē. gurbanım ben de ıcık~ora vardım. dün vardım. iki ken bóon vardım. ⁽¹⁸³⁾ dedim ki gayrı çıkar haım yok. güle güle gèdiñ.
- ⁽¹⁸⁴⁾ valļa ben ben vardım. dayanamadım. gayrı gèldim.

- (185) tüpüm boş. akşam daha gaymakam evine giriyöm. davık salmış. (186) vâliniñ avradı emine yörün gèdek onu bişirir ataş gayım size. çaman ediñ onu. (187) tüpüm yoğ. emine salmış. hâ gurbanım.
- (188) türküyü türkü hemi mâni hiķá gimi diyö ğarı.
- (189) billim ğızım. ne diyim ğızım? á ben maļa bilálñan evliyim. bilá (190) babamñ antepde danacıķdan ğırķ sene oldu ben el-alaļı. gelin ğızım ölüñcek. (191) el-aldımıdı ğırķ sene oldu. ğırķ sene oldu. şeye mi oldu?
- (192) ğırķ olmuş bacım şiyé faķıyá hesaPlatdım.
- (193) ábāov! ğız demek ki baña daha fazla olmuş.
- (194) ğızım bak hele şindi maraşda benim ğızım mercimek depesinde yoķarda o ücede.
- (195) orıyá çıķıyóm. şindi o birtı orda duruyóm yá ğızım. şindi aşşā beri mekineler-ıylıyö.
- (196) türküyé başıyoñ ğarı.
- (197) memmediñ hösünüñ mikáby yoļa düzüldü. görüñcü de ciyérlerim ezildi. bu ğarip
- (198) annıma yazıldı. gül oldu koķuyó köylerim gene. şú maraşā ğabırımı (199) ğatsıñlar. yánna yánna gül çalışın düzsüñler. beş-ölanıñ anası diyé de (200) baş daşıma yazsıñlar. gül-oldu koķuyó memmedim gene.
- (201) ğara düter bizim eviñ dumanı. işde geldiñ ālamaniñ zāmanı. bensiz yediñ-öluñarım bayramı.
- (202) bayramız da mübarek-ossuñ. yaz gelıñci çāar çimen suñanır. bir seneden-iki (203) bayram doñanır. bayramız da mübarek-ossuñ. memmeddim memmed.
- (204) unuttum ğetdim. daha ne diyöñ? ne diyósañ? ne bilim ğuzucúm.
- (205) öluñ-ossa ğarı alļah din-ıman vërsiñ
- (206) adiñ ğızım?
- (207) şindi ben yemek yemedim döküldü ğırķ gün bu ğızı sırtımı yúmam (208) üç-ay sırtımı yúdurmadım yemek yemedim ğelin ğızım-öldü şú üç (209) gelin ğızım bu köyde aman dişim döküldü dişim döküldü dedilerki ne (210) antepde bir bilál baba varımış dediler sen ora gedek dediler beni burda beni ırahmatlık vardı bir gün.
- (211) ğarı ben de ğetdim teman bende ora ğetdim ben de.
- (212) beni bilál babıyá ben antebe ğedıyó ne diyöñ bilmiyöm yá bu dedi ki vardım oturdum güldüm dedi ki bilál babanıñ ğaynanası varımış-ēlmas hatın dedikine
- (213) bacım maşāļlah unutmuyóm
- (214) hatın dedi benim de öldü bir ğelin ğızım dedi çocuk beri ğendi de öte düşdü (215) dedi dayanmıyá cān gerek diyö dayanacaksın diyé orduyádım biñ bir ayak (216) çadırılar ğurulmuş yemekler yeniyö ilāhiler söyleniyö mevlidler okunuyó (217) ben de yedim ordan ızıcık yedim ordan geri dedikinē okudu baña (218) saķalı burda bilál baba okudu dedi ki ğızım el-aļıcı dedi ben eli bilmüyömkine (219) ne diyön bilmüyö kine amma ğardaşımın ğarısı derdi kine bacım (220) ben evrili memmetden aldım maraşda bir evrili memmet var dedi (221) ben-eli ordan-aldım-o aķlına düşdü
- (222) benim görüm mü öle dedi?
- (223) hē edemiñ avradı dedim ki bacı dedi böyle böyle dedim bacı dedim dedim (224) ki ne biliñ-üç yalıuz bilál babayá ne bilim dedim dutamam da dedim (225) dilli olļum da dedim ne var ğızım dutamayacaK dedi gözü okudu seyyiddi (226) dedi Ki ğızım dedi namazı ğıldıkdan keri ben namazı bōon ğılıyóm (227) şindi de doķsan yaşadım düzetdim namazı doķsan yaşadım nuķsan orucúm (228) yoğ namazımı da dönderiyöm ēpiyē dōruļdum bizim ğocāda büyükmüydü bilmiyöm
- (229) ğüçüm ben ğocādan bunun ğocası öldü ordan ğızım dedi ki baña bir ken (230) namazı ğılıñcı dedi estāğfuruļlah el-azim estāğfuruļlah el-azim (231) estāğfuruļlah el-azim yüzken de dedi yüsken dedi alļahümsaļli alā seydiná (232) muhammed muhammed es

- sálevat allahümsallı alá seydiná muhammed ⁽²³³⁾ muhammed es sálevat ii yüs iki yüs ken lá iláhe illallah la iláhe illallah la ⁽²³⁴⁾ iláhe illallah dört yüz yüs ken allah allah allah beş yüz dedi sâa beş yüz ⁽²³⁵⁾ ders veriyöm gızım dedi nerde çekersen çek çek de dedi ben iki yüs de ⁽²³⁶⁾ çekiyöm beş yüs de on yüs de ben allaha şükür çekdimmi çoğ şeyim gızım ⁽²³⁷⁾ kırk sene olmuş gelin gızım öleli ondan beri ben bilâl babadan dersliyim ⁽²³⁸⁾ gızım allaha allaha şükür iman vërsiñ allah dâlar daşlar uçan guşlar ⁽²³⁹⁾ başlar yüzü suyu hõrmetine mekke de medinede yatan ⁽²⁴⁰⁾ peygamberlerimiziñ yüzü suyu hõrmetine kırklar periler yédiler yüzü suyu ⁽²⁴¹⁾ hõrmetine erenner evliyâlar yüzü suyu hõrmetine şehitlere gatsiñ bizi şehitler ⁽²⁴²⁾ yüzü suyu hõrmetine gızım allaha böyle diyöm bildiñ bu başga da bişé ⁽²⁴³⁾ biliyosañ diyém gene de daha ne sorucuñ vallaha başga da gızım.
- ⁽²⁴⁴⁾ var hara! biri
 - ⁽²⁴⁵⁾ diyö garı
 - ⁽²⁴⁶⁾ eliñ beliñ guşagiñ gözüñe görünmez oluñ uşagiñ yâkasız ⁽²⁴⁷⁾ göynêk. döşşegiñ yörü dünne yörü sonuñ vërendir akıbat da soñ nefesde imandır ⁽²⁴⁸⁾ gönül sën ölmez misiñ? gönül sen ölmez misiñ? ölenneri görmez misiñ? bir ⁽²⁴⁹⁾ yâkasız ak köynegi gönülünen geymez misiñ? bir cân alt gëtdirdiñ gönül onnara ⁽²⁵⁰⁾ binmez misiñ ister añıl ister paşâ adem giymediñ ler yaşâ bir gün ácel ⁽²⁵¹⁾ gelir başâ ölmem. aldanmayiñ ülke ma! hepsi geri de gala bir gün olurda ⁽²⁵²⁾ garannık yere varma çalan bú dünyé geldiñ neñ amel gıldiñ etdiñ ⁽²⁵³⁾ pişman mı olduñ? hâneñ huzuruna neyinen geldiñ dersen allah allah ⁽²⁵⁴⁾ cevap vërelim bi düne cëfâdır cefa heç kimsiyé yokdur mefa hani muhammed ⁽²⁵⁵⁾ musdafa ağlañ ağlañ gülme gönül bahçanıñ adı refin halı salınıyodu ⁽²⁵⁶⁾ dalı muhderem hazretiñ halı bahçanıñ adirefi çınar melekler perrâne ⁽²⁵⁷⁾ döner muhterem hazretiñ umar bizde varsağ o bahçiyé haziretiñ húmar ⁽²⁵⁸⁾ beliñ de kemeri hú dërsen dönerler allah yolunda hazireti bekir dilinde ⁽²⁵⁹⁾ zikir hú dërsen dönerler allah yolunda cennet âlâda ırmaqlar akar hüriler oturmuş ⁽²⁶⁰⁾ sëyre bakar günahı acık olanı cehânnem yâkar gel ölüm gelmeden teder gele.
 - ⁽²⁶¹⁾ dá biliyöm de söyler halım galmadı.
 - ⁽²⁶²⁾ essâlatü vessâlamıñ aleyke yâ resuralah, esselätü vessâlamıñ aleyke yâ ⁽²⁶³⁾ habib allah, esselätü vessâlamıñ aleyke yâ nurasullah, arşın kürşün sâhabi ⁽²⁶⁴⁾ sensiñ. eşhedü ellâ iláhe illallah eşhedü enne muhammeden abdühü ⁽²⁶⁵⁾ verâsülü. lá iláhe illallah muhammed er resuralah. allah hümmе sallı ala ⁽²⁶⁵⁾ muhammed essâla. ne diyosañ onu diyém?
 - ⁽²⁶⁶⁾ yanı tekkiyé çıkıp da söyledini diyö yanı garı.
 - ⁽²⁶⁷⁾ yoğ háar unuTuyóm. varıdı amma unuddum ki. ne diyém. allahım. geri mi diyém dediñ mi?
 - ⁽²⁶⁸⁾ başga birini biliyosañ diyö garı.
 - ⁽²⁶⁹⁾ ne bilim gurbanım.
 - ⁽²⁷⁰⁾ biliyodu amma.
 - ⁽²⁷¹⁾ hë. guzum ciyërim. bu seniñ şöfürüñ mü? nërde oturuyõñ? önsenliyim düyö.
 - ⁽²⁷²⁾ amâ bizim şu gurtlarıñ köyünüñ. o uñan gızım enişdeñ gurtlarda da hocalık etdi. ⁽²⁷³⁾ önsen ama ellide gëtdi. başgannar mevlid okutdu. bir dürüm daıtdılar. güzel. ⁽²⁷⁴⁾ kırıklarıñ içinden gëtdi. yoluñuz ordan gëtdi. ey gızım ey. anañ babañ var mı?
 - ⁽²⁷⁵⁾ allah ekmek gapısını vërsiñ. okuyö.
 - ⁽²⁷⁶⁾ éderim. éder. bismillâhırrahmanırrahim. lá iláhe ille entel súbhanek zâlimin. seniñ ⁽²⁷⁷⁾ bahtiñ açılıñ. bismillâhırrahmanırrahim. lá iláhe ille entel súbhanek ⁽²⁷⁸⁾ küntüm inni küntüm minelzâlimin. bismillâhırrahmanırrahim. lá iláhe ille ebtel ⁽²⁷⁹⁾ súbhanek küntüm minelzâlimin. üç gün böyle dë bahtiñ açılır. künde üçken. ⁽²⁸⁰⁾ künde üçken dë. böyle dërsen bahtiñ açılır. üç ken oku künde. unutma bunu. ⁽²⁸¹⁾ bunu dâ ne diyöm?

- (282) ne diyósañ?
- (283) heḷaḷ-ossuñ gızım.
- (284) heḷaḷ-ossuñ.
- (285) güle güle gèt.
- (286) güle güle gèt.
- (287) aḷḷah bahtıñı açsıñ. bahtıñı açsıñ aḷḷah.
- (288) güle güle gèt gızım.
- (289) şindi gızım ğaymaķam deñiřildi mi? şindi bu dilek de gètđi mi orđan?
- (290) gitđi dilek. gitđi. bir memur orđa.
- (291) duruyó mu? ney onuñ adı? orhan duruyó mu? daha orđa. heç mi onu saḷan yoğ oḷa ğurbanım?
- (292) duruyó orđa.
- (293) nedicin ki orhanı?
- (294) siziñ mıķdar ğeldimi de bir ğörüşek. mıķdara da yárdımcı ossuñ nene saña.
- (295) kim-ossuñ?
- (296) mıķdar. mıķdar yárdım-etsiñ. mıķdarla ğörüşek de. memmet-aşlan.
- (297) hē. memmed-aşlan diyó ki sözüm ğeçmiyó düyó.
- (298) ğeçer. ğeçer. ğeçmez oḷur mu?
- (299) ğeçer. ğeçer.
- (300) ğeçer işde bacı. benim nasıl ğeçmez yā
- (301) ney adıñ ğurbanım?
- (302) eshābil. eshābil.
- (303) abāōv! aḷḷahımıñ eshabili ğurban-óldüm saña. aha bir yárdım-éderseñ. aha ⁽³⁰⁴⁾ bu gızım vèrmediler baña. bunnara şükür ēyi kötü.
- (306) mıķdara denk ğelirsem mıķdara sōlerim. mıķdar yárdımcı oḷsuñ size.
- (307) ēmine aķıl.
- (308) tamam. ēmine aķıl. oķıluñ üsdünde evi dèrim.
- (309) onuñ adı ēmine aķıl. benī hürü aķıl.
- (310) işde bir delikde oturuyóm.
- (311) tamam.
- (312) aḷ bakim. yüzüm mü ğaḷdı? ğözüm mü ğaḷdı? iş bitđi.
- (313) amān ğarı ğene ēyiyik aḷḷaha şükür. aḷḷah elden ayā ğomasıñ. elden ayā.
- (314) elden ayā ğaḷannar.
- (315) hani bakıjım. bakıjım
- (316) şeyde çekildi yā.
- (317) haydıñ güle güle gızım. hayırlı yólcuḷuķ gızım. güle güle. aḷḷah ā bahḷlar vèrsiñ. ğèdiñ güle güle çócüm.
- (318) mıķdarla ğörüşürüm. ben şe yáparım yárdımcı ossuñ.
- (319) haydi aḷḷaha amanat. güle güle yēnim.

-33-

YER : Türkoğlu İlçesi / Merkez Mahalle 1
 ANLATAN : Nurten Öztaş
 YAŞ : ?
 KONU : Düğünler, yemekler, tarım ürünleri, yaylacılık, ilçenin adının nereden geldiği, aile ilişkisi, soy isim karışıklığı.

- (1) türkölunuñ içindenim. hı hı.
- (2) siz bizi nidiñ ğonuşúcúz ki? bi-yere çıkmadım için.
- (3) düünner güzel-olur yâni çoğ-güzel olur ğalabalıklar. düün bir hafta düün oluyú. bizimkiler meselâ bizim köy (4) evet cümâden perşembeden başlar bizimkilerin ki yâni pazar günü sona erer.
- (5) yoğ yapañlar bizimkiler. emmimgilî de öyle aha yâni çöu bir gün yapıyódú de annem yapmıyó.
- (6) yémek fasülyé, pılav, dolmâ. hı hı. işli köfte şeylerde özel günlerde verilir onnar yapar hep.
- (7) aynı maraşıynan öyle bizim farklı bir dedimiz yémek deyil hepsi aynı. hē. o işde (8) avşında şeylerde olur köylerde olur öyle şeyler amma.
- (9) niyē yapamadı mı? hā. şó mu? o ğonuşúr o da ğonuşúrdu.
- (10) yoğ yoğ o yoğ bizde olmaz o.
- (11) ğışá hazırlık tarhâna, bulğūr, salçā ondan sona ğurū patlıcân ğurusu, patlıcân yâni şeyi (12) musakğa. patlıcânıñ başını şe yapañ yâ ona musakğa deller. onu ğıymáynen ğavırıñ yōurtlarsıñ.
- (13) onū musakğayı yâşı da yapıılır. patlıcânıñ şöyle başları var yâ onu picâma şeklinde (14) dōranır şey pijâma deller yâ onun şeklinde küçük küçük. onuñ ğurusun da (15) yapañlar. onu ğavırullar ğıymáynen ıcık bi çımtık salça (16) veyâ biber ondan sōna samırsaklı yōurt dökeller üsdüne bulğur pılavıynan. hı hı.
- (17) bēn de sēverim.
- (18) sen nērelisiñ? hī. hı hı olşsa keşge gülüm bēnde bişey yókkine vērim saña amma yoğ olşsa yoğ.
- (19) ğına gēcesi de ğına gēcesi bir günüz ğınasına gēderik geline ğına dēdirrik avcına. (20) pariyēnen ēy pariyēnen diyōm yârim urub olur yâ onnan dēdirrik gēliniñ avcınıñ içinde ğalıır. boynunuñ kōküne dēdiriller gēliniñ. ne bilim o bēllik olşuñ (21) diyēni deller. burasına dēdirir günüz ğınasında. akşâm ğınasına gēderik, (22) dāmatnan ikisi bir oturur. başına şöyle ğına yūksū takılır. ğız avcını açmaz ğına (23) yūksū olmazsa. ğına yūksū daqılır ondan sona olānnan niyē oturuñlar, oynalla, hañay çekeller öyle olur.
- (24) günüz de ğına yáqılır bēllik yápdırmıyē gididyök deller. hı hı.
- (25) bēnde öyle bişey yoğ da var yâ hepsi silindi ğafamda yâni nēy varısa ğalb-oluncá şey oluncá. (26) ben de rāatsızım onnar hepsi silindi. yóksa annem annatırdı dedem annatırdı yoksa hepsi vardı yoğ.
- (27) öyle bi şey de duymadım. yoğ yoğ öyle.
- (28) annem kaçtı ammâ öyle şey oldu. hē. annatmazda etēmiñ-ucúnda duTup da öyle bişey oldum yâni nāmus şeyinen şey-olduymda şey-etdim (29) dēr. annem üş dört nişánnıdan şe-oluk. annem güzelmiş onuñ-için o babamda (30) suçú yoğ evlendiler onla mutluñlar şimdi.
- (31) onnar türkölunda. hī. onnar da merkezde.
- (32) türkölunda pancár-ékilir, darı ékiler, mısır yâni ondan sonā pamík ékiler. efendim? görmedim gülüm. (33) biber ékiler, acúr ékiler aklıma gēlen bunnar.

- ⁽³⁴⁾ yáylyá önce çıkıyödük. hē. çıkdık yáylyē şey ā at kiralalllar.
- ⁽³⁵⁾ burdā arabaynan gèderik. bābamgil bir haftā on beş gün goyunu götürüller yáylyé götürüller. ondan sonā ordan da yáylanıñ o şeyine ⁽³⁶⁾ vardıķ. köye vardıķ orda at kiralalllar atınan gideriz, yáylyé çıkarık güzel bişey-at.
- ⁽³⁷⁾ yáylada goyunnarımız oTladıyók, peynirimizi yápiyök.
- ⁽³⁸⁾ bahārna yáz aylarında bizim bu zāman enerler. hı hı.
- ⁽³⁹⁾ sıcak diyé goyunnarıñ orda südleri yénileniyö yāni. hı hı burdā tēz gurur. hı hı goyunnar iyé ossuñ diyé yāni goyunnar geçiler nēyise işde hayvannarımız.
- ⁽⁴⁰⁾ erik dā vār, engicek yáylası vār. ne bilim ben unuttum gitdim çocukkenne ⁽⁴¹⁾ gētdim. ā bunuñ gimikenne gitdidim.ı
- ⁽⁴²⁾ bilmem ben maraş olaylarını ki. hı hı. duymadım bilmiöm bēn. bēn geleli aha ⁽⁴³⁾ om beş seneden beri burdayım ben daha bir olay görmedim. hı hı.
- ⁽⁴⁴⁾ ben bilerek yoğ türbe yoğ.
- ⁽⁴⁵⁾ olsa yāni şeyderdim yoğ. yāni ğafamda şey-olmuyö silinmiş mi ne bilim.
- ⁽⁴⁶⁾ elöluydu önce türkölü elöluydu. elölü diyēni el yāni yābancı gelir ⁽⁴⁷⁾ yerleşmişler türkölunuñ yerleşmesi. e yābancılar yāni ordan köyden çoğ yeri ⁽⁴⁸⁾ çoğ yerlisi yoğ yāni. türkölunuñ bir ğaç ev ğalanķınıñ aliyé dışardan yerleşme. ⁽⁴⁹⁾ sonra el ölu şey oluyú diyé türkölü ğelmiş, etmişler. yāni neden edikler ⁽⁵⁰⁾ bilmiöm yāni orasını tam babamgil niyé olsa annatır amma ben tam bilmiyóm. elöluymuş önce.
- ⁽⁵¹⁾ hı hı. ē tābi şey guzu güdüyödüm. guzular çoğ seviyóm yāni. onnan sona guzular ⁽⁵²⁾ böyle oynúyö yā babam bir gün önümden aldı yāni şey satdı guzuları. ⁽⁵³⁾ eve āliyé āliyé geldim. bir hafta āladım o guzularıñ yüzüne. böyle işde aslına ⁽⁵⁴⁾ o günner daha güzeldi de yāni gēndi tarralarımız şeylerimiz vardı onnarda ⁽⁵⁵⁾ otlatıyoduķ goyunnarıñ guzularını. öyle guzu gütmüyé niyé gēderdik.
- ⁽⁵⁶⁾ hı hı o günner çoğ güzeldi. hı hı okulumuza da giderdi yāni öyle şey-etmezdi yāni. hem okula bir ikimiz ⁽⁵⁷⁾ ğādeşimnen ikimiz okumadıķ. o da yáyla döneminde öldü için amcāma ⁽⁵⁸⁾ dēdi amcāmda bizi göndermedi. o zaman da şeyēm ğeşdi yās yās ğeşdi onda ortaokulda alaķ dēdiler ben utandım ⁽⁵⁹⁾ gitmedim. ondan sona soradan aldım ortaokul diplomasını niyéde. o zāman şuda ⁽⁶⁰⁾ öbür ğardeşlerimiz üniversitiyé niyé bitirdiler hep babam okutdu. hem ⁽⁶¹⁾ babam bişeynen ūraşmazdı goyunculú var, zābita müdürüydü babam çiçcilik yāpar. oñ ⁽⁶²⁾ ğardeşik. hı hı oñ ğardeşik şeyde dielim yāni pişmanda diyelim on ğardeş öldümüza.
- ⁽⁶³⁾ yā ne ğalabaļi anneme diyöm keşke bi döt beş tane dā doursaydıñ.
- ⁽⁶⁴⁾ vaļla yoğ yā güzel oluyö bayramlarda niyé gitdimizdē şeyetdimizdē. babam arkadaş⁽⁶⁵⁾ gibi annem babam biz.
- ⁽⁶⁶⁾ hı hı orda toplanırık ğurbanımız orda annemgilde kēseriz hepimiz. hı hı bir gün ⁽⁶⁷⁾ birimizini kēserik, bir gün birimizini kēserik.
- ⁽⁶⁸⁾ hı güzel yāni öyle şeyé yoğ. babam yetmezse ğene kēser malıñ içinden. hepimiz ⁽⁶⁹⁾ herkes gēndi şeyēni götürsüñ dēr burdan herkes. bizinkini elletdirmez. ⁽⁷⁰⁾ hı hı gēndi ordan şe yāpar. hı hı. hı hı yáz tatilinde orıyā gēderik. çoğ ⁽⁷¹⁾ ğalabalık oluruķ üş döt sofrā yazılır.
- ⁽⁷²⁾ nurten nurten öztaş
- ⁽⁷³⁾ bēyim bizimki kızandı. hı hı bēyimiñ soy-ismi. o da kızannarınan ilgimiz yoğ isim çakışıyödü. ⁽⁷⁴⁾ bēyimi alıp götürüyödü. bir kızannar dāha vardı onnar olaylıymış yāni şeyleri akrabalıklarında yoğ iki yē bi bēyimi götürüyö. ⁽⁷⁵⁾ bēyim savcılıkda çalışıyó. o da dēdi ki deşdirek dēdi. ğayımbabamla deşdirdiler öle.
- ⁽⁷⁶⁾ hı hı yāni birbirlerini vurmuşlar öyle şe etmişler onuñ için deşdirdiler. hı hı ikiyé bi ⁽⁷⁷⁾ gēdiyödü. onda akşām ğedip sābāna ğene ğeri geliyödü. bēyim bundan bıkdım ⁽⁷⁸⁾ ben dērdi. sóy-ismi anne baba uyúmsuz şeylerin de meseļa tūp alıyóruz ⁽⁷⁹⁾ orda da var

aynı bizim adımıza bizim adımıza orıyá gèliyó buriyá gèdiyó dèşiyodu bu ordiyéken dèşdirdiler.

- ⁽⁸⁰⁾ hı hı işde dèşdirdi. yoğ gayımbabam dèşdirek dèdi yáni öle şeyli bişéysi yoğ.
- ⁽⁸¹⁾ hı öyle dèller var var. bazen var. hı hı mesélâ sabahlıjn it uludumuú ben gorkarım.
- ⁽⁸²⁾ meséla köpek uluyó yá o uludumuú bir cenāze çıkıyó ben inanırım öyle şeyé. ⁽⁸³⁾ ben şeyé dākıbıderim çıkar. ondan sona at kişnerse dèller ben şey olmadım da ⁽⁸⁴⁾ ona kişnedimī azrāil görürmüş yáni cenaze çıkacak diyé söyleller köyde diyé. ⁽⁸⁵⁾ meséla öyle şeyler var. hı hı.
- ⁽⁸⁶⁾ yoğ bəyimiñ köyünde var dā.
- ⁽⁸⁷⁾ bəyim aslı uzunsöütde şindi banı diyöler. yoğ şindi uzunsöüt diyöler önce banıydı heral.
- ⁽⁸⁸⁾ hı hı yoğ oturmadık.
- ⁽⁸⁹⁾ oldu saql. size yárdımcı daha çoğıossuñ. okuyéni çoğ seviyóm. fen lisesinde okuyó.
- ⁽⁹⁰⁾ iyé hayırlı ossuñ.
- ⁽⁹¹⁾ nerde okuyó? burda mı?
- ⁽⁹²⁾ hı hı benimki de soñ sınıf.
- ⁽⁹³⁾ hı hı hı hı āmin sizinkinide işállaah gönnüñe göre.

-34-

YER : Türkoğlu İlçesi / Önsenhopuru Mahallesi
 ANLATAN : Fatma Saçak
 YAŞ : 85
 KONU : Çocukluk, Fındıcak Harbi.

- (1) èyiyém yavşım. āmin esgilerden mī? hī? oldu. başım. bënım mı? sóy-adım fatma saçák. saçák. (2) bilmiyöm gızım ben. biz öñsüzlūnen bñdüm yaşımızı da bilmiyök ki.
- (3) seksen-altı.
- (4) kimlī nérde
- (5) řúrdiyédi heralde.
- (6) tahmīnen yani.
- (7) sèksen bès var mı goca anam?
- (8) var heralde. öyle biliyök var heralde.
- (9) var yá.
- (10) hē öñsen hopuru. anamdan doñdum dōalı burduyám. varlıklıy dā varlıklıydık da diyélidik. babam (11) zènginimiş gızım size ömür. babam da ölmüş anam da ölmüş. biz de aralıķda (12) ğalmıssık. üç-adam iki ğardaş bir de benim ğaradaşlarım size ömür. o (13) ğetdi biz ğaldık. aħa nar. narlarımızı oba yèdi. emmin. emmileri. hī? emmilerimiz de, (14) dayılarımız yemiş maşımızı. yoñsam tükenecā yōdu mařımızıñ. añ (15) zèngini bënım babamımış. bilmem ki babamı da. hıh. uFaķ uFādık biz öldü. (16) babamıñ öldüünde bënım bñögüm varıdı osman-ırahmatlıķ. o bile bilmezimiş. anaşım (17) ölmüş anamı almış sōradan. hī?
- (18) yōğ. savaş muvaş duymadık gızım biz. řú finducāñ savaşı olmuş bıs hēc yōumussuk o (19) zaman. fındıcāñ savaşında bënım-anam dē solaklıda ğıřıdiyédi. hē. bir-iki-ay (20) sürdü. şey marařdā řiyē sēertdiler onu gördük anca. onu gördük. görmedik-o (21) savaşı. hēc görmedik.
- (22) hī? anam işde işdē öñsüz-olursañ. bağ zèngin gızı maşı var diyi onda (23) işde alłah da bura yazdı. emzini emmiyö ki ğalan beşikden ğakdı şindi.
- (24) zāten doķdura götürmek yeşilğartda olmasa yanı çocukları o yüzden.
- (25) yōğ bilmem ben. hıh. hıh. hēc bilmem hēc.
- (26) çāırırđı evel èsgiden. şindi unutulıyöler .
- (27) bilmiyöm ki.
- (28) bizden iyé çāırırđı vałłā. düünlerde çāırırđı yāni düünlerde öle.
- (29) āman düünnerde dēllerdi ki ğelin-ō dēllerdi. ğelini övārdik. hī?
- (30) ğeline ğerek bir anā
- (31) havyarın yāna yāna
- (32) ğediyórum ğurbet-ēle
- (33) dön haķķını hełal-ēt dōne dōne
- (34) işde bú. onnarıdı hē. ğeline ğerek bir babā havyarım ğaba ğaba aha ğediyórum baba haķķını (35) hałal-ēt. hī? hē. işde hep bacı var ana alıyá varıdır. ğeline ğerek bir bacı alıyáram-acı (36) acı bizim bacım hatın bacım aħa ğoyúp ğediyorum. işde oyúdu (37) türküm. hī? bunu mu? unuduyóm. unuduyóm. èsgi aķlıma bişē ğelmiyö ki. ğeline (38) ğerek bir bibi alıyáram hep bibi iki gözüm hanım bibi işde ğoyúp ğediyórum. öyliyédi (39) işde o řiyémis. hē. yazıp da işde ānatdım.
- (40) yōğ-anam. abāv bizim ğünümüzde hocāda yōdū bi řēde yōdu. mułla alı mı dēllerdi? dēli (41) mułla mı dēllerdi? rahmatlıķ o ğelirdi. tora bir oruç çıkānacānı mübārek çıkānaçā oħudurdu. (42) kimisi bilirdi kimisi bilmezdi. řey varıdı zała varıdı bizim táydařımız. (43) ğaleniñ gızı dērdik. çoğ gülerdik. sen ğüliyiñ diyē maraşlanırdı hoca.

- atardı ⁽⁴⁴⁾ dèynā. ben amma hēc bilmem. ben hēc hēc bilmem. herā heçe sona buna ⁽⁴⁵⁾ hēc gülmem ben. gülesim gelmez. gülmem hēc.
- ⁽⁴⁶⁾ emmiñ-oduna gèder odundan gèlirdi. hēc nè yápıcıydı ki. işde oduna yörürdü. oduna ⁽⁴⁷⁾ gèderdi burdan. yörü bālīm sènde örmİYé alda yörü gèdek dèrdi. barabar ⁽⁴⁸⁾ gèder yüklenir gèlirdik. şuriyā çıkđı dāñ başına. ğar yāğiyō. öteden bir ğara ⁽⁴⁹⁾ olāk çıkđı. bāırıp gèliyō. aħa gèliyō ha gèziyō ha dèrkene odunu etti gètürdük. ⁽⁵⁰⁾ gèldik. alłah bizim günümüzü kimsiyé vèrmesin .
- ⁽⁵¹⁾ geçmedi şükür. ğazā belā geçmedi alłaha şükür. yoğ görmedik şükür hēc.
- ⁽⁵²⁾ hī? yáyla nèrde gördük ki? yáyliyā nère gèdiyōk. hē. kim gètürücü bizi yáyliyā.
- ⁽⁵³⁾ yoğ. oku! yōdu. bizim şu aşşā alımancı varıdı. onnarın gücūdū. onnarın birinde hopurruda ⁽⁵⁴⁾ mekteP açılmış oriYā saıardık çocukları. hopurruyā gèdellerdi. buralarda ⁽⁵⁵⁾ nè mekteP varıdı nè hocā varıdı hēc bişé yōdu.
- ⁽⁵⁶⁾ ney? hē. hē. işde bu günner böyle çocukları öyle. hī? hasdıyā mı? hasdıyā nè yápıcı? ⁽⁵⁷⁾ burdan işde sözüm oña araba bile yōdu. è hayvannan gèderdik maraşā ⁽⁵⁸⁾ gederdik. göl şu aşşā çavişuñ gözü ārıdı gece sū yólundan gètdik. bir merkebinen gètdik. çōça çōça ⁽⁵⁹⁾ eşşānen gètdik.
- ⁽⁶⁰⁾ zór ki hāsı zór.
- ⁽⁶¹⁾ èbelik yápardı. boyúna èbe.
- ⁽⁶²⁾ köyüñ-ebesiydim ben. gèlirdi sebiha varıdı. sebiha gèldi onu çırılłarımış gece. o ⁽⁶³⁾ dèrimiş ki bènım kefilim fadıma dezze. ben onu gètürüñ benim bèn o daha benden ⁽⁶⁴⁾ bilgili dèrmiş. öyle.
- ⁽⁶⁵⁾ hā. hā. şu aha şō mālİK dèller yā aha onuñ ebesiyim ben. şiyé ğalmadı ki köyde. ⁽⁶⁶⁾ hē. ora hēc benden yanı gèdiyōñ da gèliyōñ da dēyi hēc Kısğanmadı. yol ⁽⁶⁷⁾ vèrdi. dedi kī benden daha bilgili fadıma dezziyē çırılłı beni çırılłı dedi o.
- ⁽⁶⁸⁾ hayır. hēc ölen olmadı şükür. çocuk dırtıdım. çocuklardan şu farık hocā varıdı. ⁽⁶⁹⁾ üç mü dört mü ğızı varıdır. avrat ğıza hamiliyēdi. alłah dedim. sana şu şey ebe de ⁽⁷⁰⁾ varıdı. başğa bir ebe. amān sebep olunmuyā dèrimiş. ğız gèldi beni ⁽⁷¹⁾ çırıldı. anam sēni çırıyō diye. o da olān çocunuñ ebesi benim arif hocānıñ.
- ⁽⁷²⁾ hī? yoğ èylence müylence olmadı. anam bizim şiyē köke gederlerdi. böyle iş nèrdiyēdi. ⁽⁷³⁾ erkeklerimis kök sökmüyē gèdellerdi. hele kök söküyōsa ğalan avratlar avara ⁽⁷⁴⁾ avratlarda birikirdi. şırda otururdu. işde buyúk. hē.
- ⁽⁷⁵⁾ altı. hē. üç ğız üç-olān. buralardalar. bu biri maraşdā. biri de şırda dādālı dèrik orda. ⁽⁷⁶⁾ bir hocā varıdı kürt hocası dèllerdi. hocā gèldi. hocıyā bakımı bakıtmişlar benim. ⁽⁷⁷⁾ şiyē şiyēme de bakıtmişlar. abōv dēmiş buna hēc bişé dēmeñ o ğıza dēmiş. ⁽⁷⁸⁾ tekrár ben vardım. geri şöyle maşallāh dedi. maşallāh dedī. üç ğızın üç-olūñ ⁽⁷⁹⁾ meydanda altı çocuñ olacāk dedi. olacāk bunuñ dedi.
- ⁽⁸⁰⁾ hııı. hoca. hoca. hoca öle dedi. kürt hocası dèllerdi. eşgi ihdiyár bir hocıyadı. öldü.
- ⁽⁸¹⁾ bu zāmāna mı ğaldı.
- ⁽⁸²⁾ evel bu köye bozlu dèllerdi bozlu. şindī öñsen hopurlı olduılar. hē. işde bozlu dèllerdi. sāār.
- ⁽⁸³⁾ abaov ğız ana bilmek. bu bu bu farsak ğocā dèllerdi. o bilirimis dèllerdi yanı bizden ⁽⁸⁴⁾ bükler o bilirimis altaylı öldünü. bu köyde bu köyüñ o sáripā var yā onuñ ⁽⁸⁵⁾ maħmatına davarıñ-uçú malıñ-uçú burıyā yèrreşmiş. hē. burda yetişmişler.
- ⁽⁸⁶⁾ olay muıay olmadı. hēc görmedik olay. öle dōş çekiş yoğ. olay olmadı. hıh. hıh. ⁽⁸⁷⁾ töbe hēc harP marP görmedik. bizden bükler bu finducākda gávır varımış işde ⁽⁸⁸⁾ sözüm oña adı batası yáyarmış. şu bizim bālārıñ arasında adam ğuvalamışlar. ordan dā ⁽⁸⁹⁾ bizim buranıñ çobannarı ańcā bizden bük ihdiyár varıdı. adam ihdiyáridi. ⁽⁹⁰⁾ bir urumunuñ başından dört tene türKü öldürmüş bir gávır dèrdi. ⁽⁹¹⁾ diē onnar laf-ederdi. yanı ordān a şiyē gètmışler. ğacıP gèderkene mamaniñ elinde ⁽⁹²⁾ ğucāanda bohça

varımış. bõle bohçıyá vurmuş düşürmüş göde muslu. ⁽⁹³⁾ o bohçanıñ yüzüne dèdiler zèngin oldu göde muslu dediler. hĩ? burda nèrdiyédĩ.

- ⁽⁹⁴⁾ hĩ? ē hē. mama mama gávırıñ gávırıñ. hē gávırıñ-ēbesi. hııı.

- ⁽⁹⁵⁾ yōğ. çáy muy yōdu. sábanan қаһardıқ bir şōra bişirillerdi. mercimáñ şovrasını bişirillerdi. ⁽⁹⁶⁾ şovğıyá içerdik. işde buyúdu.

- ⁽⁹⁷⁾ ölen de yáziya gèdenner ayran-alırdı ıslardı. sú sú ayranı orağarda ayranınan pılavınan ⁽⁹⁸⁾ gatar yerlerdi. yázıda gün boyú çalışıllardı.

- ⁽⁹⁹⁾ yōğ. bildiım de yōğ. hĩ? yōğ.

- ⁽¹⁰⁰⁾ sizde saqluñ. saql. saql. notucúz? gèdiñ güle güle gèdiñ. aıllah razı ossuñ.



-35-

YER : Türkoğlu İlçesi / Şekeroba Mahallesi 1
 ANLATAN : Fatma Süt, Yeter Süt
 YAŞ : 46, 60
 KONU : Kışlık hazırlıklar, yemekler, tarım ürünleri, düğünler, çeyiz, tatlı tarifi.

- (1) ekmēmizden başlıyák biz.
- (2) haydi baḥam. évet. hıı. benī fatma süt. bu da yèter süt. fatma süt çok.
- (3) fatma süd çok.
- (4) her évde var hemen hemen. oldu.
- (5) musdafā, fatmā, memmet bizim aylede çok. bènıatmış bir dōumıuyúm.
- (6) ben ğırık sèkiz dōumıuyúm.
- (7) ekmek. biz hamırı yúurruk bır torba. üş dört taḫdıyānan ekmā yáparık. böyle iki (8) üçay onu yèrik. yèmeklerden de işli köfde yáparık. sarma yáparık. mantı yáparık. (9) bulğur pılavı bışırık. sułu bışırık yānı sürē turşu yáparık.
- (10) yèmek çeşitlerimiz çok.
- (11) çóg yèmek çeşitlerimiz. börek yáparık. hē.
- (12) biy yāz boyú tārana yáparık. saıçā çıkardıık. dolmalık oyárık. ne bulursak (13) günnerimizıondan ğelir ğeçer.
- (14) her şey yáparık.
- (15) onnar da yáparık. evet. evet. bulğurā èt ğatıyók. meselā yúuruyók. yānında makinede
- (16) çekiyók. èti ğavırıyók. sōvanı ğavırıyók. mādēniz baharat atıyók. oyuyók.
- (17) cevizde ğatarık. cevizde ğatarık. baharat alıyā hep ğoruk. ondan sona yā ğızardırık
- (18) yā da yāda haşlarık suda. ikisinde yáparık biz. öle köftemiz.
- (19) sułu yālı köfteyi.
- (20) ay köfteniñ içli köfteniñ dışından böyle yapıyók. yā sú sułu yapıyók. nohut da ğatıyók içine.
- (21) meselā şey eşgili köfte dèrik.
- (22) eşgili de dèrik sułu yālı da dèrik.
- (23) böyle ediyók. şöle yúvaııak yúvaııak yapıyók. onu suda haşlıyók. (24) sōmağıeşgiyi ısılyók. yānan suvanı ğavırıyók. o biraz kıaynadımıdı nane (25) sarımsak onu yāllyók. köftemizde içine ğoyók. o eşgili köfte oluyó.
- (26) nohut da ğatıyók içine.
- (27) nohut da atıyók. yóurtlusunu yapıyók sarımsānan. işde aynı gene haşlıyók bozulmasıñ (28) diyē. onu ğatıyók. o yóurtlu köfte olur. o eşgili köftesi.
- (29) yóurdunan gene yáyıa çorbası yáparık. tóga dèrik onu dōmıyēnen ğarışdırık. onda yáparık.
- (30) ayrınan dōmelimi ānaTıyım. dōmıyé yıkarık ayrınañ içine ğoruk.
- (31) başga yèrde yārma diyólar biz dōme dèrik. başga yèrde yārma dèller.
- (32) hē. dōme dèrik. onda ğarışdırık ğaynıyāna ğadar. öle yáparık onda.
- (33) yáyıa çorbasın dā ètinen nohudunan yapıılır.
- (34) çórba dèrik. hē.
- (35) hıh. çórba dèrik.
- (36) ètinen nohudu ğaynadırık. arpa şehriyé de ğoruk. biraz bışincik de yóurdu yúmutıyé
- (37) içine ğırar doḫuruk.
- (38) bu da ğetdi. bu almanyıyā ğadar bèn de edirne ísdanbıl anķara urfa èpiyim (39) dolandıkıişde. bizim bu maraş antep bu çevreler yèmek çeşitlerimiz çóg olur.
- (40) onda öle bışırık. üsdüne.de nāne dōker yèrik.

- ⁽⁴¹⁾ hepsi bilir bizim mahallede.
- ⁽⁴²⁾ bilmiyolar. el bilmezler meselâ. dolma etseler salça goymuyolar.
- ⁽⁴³⁾ biz çoğ güzel salça gullannık.
- ⁽⁴⁴⁾ biz eñ aşá otuzar kilo evimizde salça var. hele antepde adam diyómuş kine yüs ⁽⁴⁵⁾ kilo salça aldım acába yeter mi diyómuş. orda gullanmıyolar bunu. ⁽⁴⁶⁾ gullanmıyolar. hıı. siz nerelisiniz? hâ. işde maraşdakiler bilir bunnarı.
- ⁽⁴⁷⁾ o zâman bilir bu maraşlı.
- ⁽⁴⁸⁾ evet. evet. işâllah.
- ⁽⁴⁹⁾ herşey yêtişir herşey. bak ceviz mi dēñ zeytin mi dēñ armut mu dēñ hurma mı ⁽⁵⁰⁾ dēñ hayvalar daha başlarında hayva mı dēñ hayvamızıñ.
- ⁽⁵¹⁾ herşey var zebzelerimizin her türüsü var.
- ⁽⁵²⁾ zebze her türü daha bahçelerde var. şindi marıl, ispanak, pancár aha bahçelerde ⁽⁵³⁾ var. tere, yeşil sóvan aha yeşil sóvan şüle.
- ⁽⁵⁴⁾ tere, yeşil sóvan herşey var.
- ⁽⁵⁵⁾ herşey yêtişir burda.
- ⁽⁵⁶⁾ var şükür.
- ⁽⁵⁷⁾ yoğ almağ ejce.
- ⁽⁵⁸⁾ herşey var. aha bahçalarımıza gir herşey herşey. kömeci yêrseñ kömeç deller orıya da ⁽⁵⁹⁾ çıkarsıñ bahçada.
- ⁽⁶⁰⁾ hē. var bahçalarımızda.
- ⁽⁶¹⁾ vār. bir sürü. kömeci dōrarık. sóvanı gavırık. onda iyéce yıkarık içine atarık gavırık. ⁽⁶²⁾ suyu goruk su lu yapıcıysak. piriç de atarık. biberine onu yèrik.
- ⁽⁶³⁾ kömeç suşusu dèrik.
- ⁽⁶⁴⁾ yāhut da piriçini yapmıyacıysak òle gavırık yèrik. sóvannan, nēnan, bibernen ⁽⁶⁵⁾ gavırır òle yèrik. iki türü yèrik onu.
- ⁽⁶⁶⁾ zebze. işde sarma var. eşgili çorba yaparık. maraş da bilir bunu.
- ⁽⁶⁷⁾ baldırcanıñ kökünden şey ⁽⁶⁸⁾ baldırcandan veya pancarıñ kökünden pancarıñ kökünden eşgili çorba eşgili çorba.
- ⁽⁶⁹⁾ tırşı biliyü?
- ⁽⁷⁰⁾ ama urfiyá gètdim. bir gün akşama gadar pazarında tırşiklik pancár aradık. ⁽⁷¹⁾ bulamadık orda yoğ.
- ⁽⁷²⁾ pancarı ince ince dōrarık. üfelerik. yıkarık. gaynak suyuñ içine goruk. içine ayran gatarık.
- ⁽⁷³⁾ tārana gatarık.
- ⁽⁷⁴⁾ nohud atarık. tahrana atarık. üsdüne un goruk. basdırık. sābanan da Pişirrik.
- ⁽⁷⁵⁾ eyle bī eşgi insanıñ ismin de vurruk. ⁽⁷⁶⁾ tırşıñ adını vurruk eşgisiñ diyé. hē.
- ⁽⁷⁷⁾ gızlar dışarda yá hep gèdiyók görüyók işde. dışarda olduqlarını eş nēdeniyle iş nēdeniynen.
- ⁽⁷⁸⁾ hē. herkeşin bir düün deşiklî olur tabijim. biz üç gün.
- ⁽⁷⁹⁾ üç gün üç gece düünneri. düün köyleri alıyanı üç gün üç gece yemeklerik üç öğün.
- ⁽⁸⁰⁾ müsâjt ossañ aha bilgisayarda düünümüz var. meselâ ben geçen sene òlan everdim
- ⁽⁸¹⁾ görmeliñ aha buralar almıyodu insannarı.
- ⁽⁸²⁾ maļ baazlarık. heyé.
- ⁽⁸³⁾ dört tene maļ kèsdim.
- ⁽⁸⁴⁾ bide maļ keserik. dediim toğadan yaparık. sarma dolma yaparık. su lu bişirrik. guru
- ⁽⁸⁵⁾ fasilyé bişirrik düünde. dōrama yaparık.
- ⁽⁸⁶⁾ üç gün yemek vèrrik. üç gün işkence yanı biziki.
- ⁽⁸⁷⁾ baldırcannan pılav yaparık. çoğ yaparık. yemekler dōmeliyi çoğ bük gazannan ⁽⁸⁸⁾ yaparık. düünde dolmıyēnen de sarma yaparık. bir ön onu çıkardırık.

- ⁽⁸⁹⁾ hī? tarhana ġazannarıynan.
- ⁽⁹⁰⁾ eşgili köfte yáparık bēyákı dedijñden. hē.
- ⁽⁹¹⁾ òlene onu vèrrik yá paçá yáparık. mallarıñ işde kellesinden paçá yapañlar. hı hı. ⁽⁹²⁾ genelde sòmak eşgi. limon duzuynan bembeyáz oluyó. sòmak eşgi goyúyók.
- ⁽⁹³⁾ evet. sòmak eşgi.
- ⁽⁹⁴⁾ kellesini ateş yákarık ordā soyduñmúdü temizlerik. ġıl-olan yérlerini evracinen ⁽⁹⁵⁾ dālarık. tertemiz olur. ġarın da temizlerik. bir ateş yákarık⁽⁹⁶⁾ temizlerik. bembeyáz temizlerik tertemis. onda haşlarık. eti kemijnden ayrılır. onda ⁽⁹⁷⁾ dōrarık eşginiñ içine ġatarık işde.
- ⁽⁹⁸⁾ yourdunan niēnen işde.
- ⁽⁹⁹⁾ onda samırsānan bibernen niyēnen ayárrar avcárlarık. òle yáparık.
- ⁽¹⁰⁰⁾ sòmak eşgiynen yáparık.
- ⁽¹⁰¹⁾ dōme pılavı, bulğur pılavı, piriç pılavı bişirrik düünde. üç gün üç gece yáparık. hı hı. çoğ ⁽¹⁰²⁾ güzel-olur. şindi dōmeniñ pılavı düünlerde.
- ⁽¹⁰³⁾ arpa şehriyēnen bişirrik.
- ⁽¹⁰⁴⁾ suyú ġoruk ġaynar. dōmüyé de yıkarık içine atarık. ġarışdırı ġarışdırı dibine ⁽¹⁰⁵⁾ yákmadān bişirrik. bōle tane tane olur. şehriyeyi de ġavırık suyú çekilinci ⁽¹⁰⁶⁾ ġatarık. arpa şehriye çókça. āzını örterik.
- ⁽¹⁰⁷⁾ altını ġarışlarık yanmasıñ diye. hı-ı yáparık. hē.
- ⁽¹⁰⁸⁾ yáñni yáparık ġuru fasılyēynen yüzlük ġazanıñ dolusu. onda şöle maraşıñ yüzlük ⁽¹⁰⁹⁾ ġazanında. düünümüz de çoğ şēn olur. bōle bōle binbir ayák olūr. hemi davıl ⁽¹¹⁰⁾ çálgı çáldırık üç gün üç gece. bizim yáñni işde eti ġuşbaşı gimi dōranır. ⁽¹¹¹⁾ ġavırık. iyēce suyú şorda ġaynar. yáñi çoğ ġaynar.
- ⁽¹¹²⁾ ayrı ġaynar suyú.
- ⁽¹¹³⁾ ayrı ġaynar. o et ġavırıldumıdı biráz ġızardımıdı sōvanı da atarık. sōvanı da ⁽¹¹⁴⁾ iyēce ġavırık. çoğ ġavırık. yáñi òle ġırç ġırç ētmesiñ diyēni salçasını ⁽¹¹⁵⁾ ġatarık. biberin ġatarık. birázda onúynēn kıpkırmızı ēpiyē ġaynadırık. ondan sōna ⁽¹¹⁶⁾ suyúñ içine ġoruk. ġuru o biráz ġaynıyāncık da fasılyesini atarık. ġuru fasılyesini.
- ⁽¹¹⁷⁾ çeyiz de çoğ olur.
- ⁽¹¹⁸⁾ mutfaK eşyasın alıyēni veriyók. yátaK TaKımların veriyók. iki ġat yátaK ⁽¹¹⁹⁾ veriyók. hañıların veriyók. işde herşey veriyók ġızlarımıza.
- ⁽¹²⁰⁾ mutfa òlan-evi hēç bişey almaz.
- ⁽¹²¹⁾ yoğ-almaz. almaz.
- ⁽¹²²⁾ ā dan zēsine ġadar. iki ġat da yátaK iki mi yápañ üç mü yápañ.
- ⁽¹²³⁾ hısım akrabalarına dürü vèrrik. ġat ġat da bohça bohça da dürü yáparık.
- ⁽¹²⁴⁾ dürü yáparık. meselā şöyle dērik sáa bēn diyōm ki sen bēnim ġızıma dikiş ⁽¹²⁵⁾ makinesi alıcıñ. şuna diyōm ki sen bēnim ġızıma bir yólluk alıcıñ.
- ⁽¹²⁶⁾ hısım akrabamıza yáñın akrabāmıza alırık.
- ⁽¹²⁷⁾ soña diyōm ki sen benim ġızıma oda daKımı alıcıñ. hēç kimsiyē gücenmez.
- ⁽¹²⁸⁾ inne oyası bir yázmaları işledirik. ondan gömlek ġoruk erkāse. ġadınısa ēlbiselik ⁽¹²⁹⁾ ġoruk. işde bōle onnarı dürü yáparık bohça bohça. şu ġörümünüñ. ġēlin ⁽¹³⁰⁾ ġēderkenne şu ġaynananıñ. ayrı ayrı bohçaları yázar ġoruk.
- ⁽¹³¹⁾ işdē iki senē oldu bir ġız ġēlin-etdim. diyó ki ġızım anaña ġareziñ vardı ⁽¹³²⁾ bōle ġalabalık aylıyē vardıñ diyó. yēdi òlan bir de ġayımbabası sēkiz. iki üç de ⁽¹³³⁾ dāmat dokuz. on om bēş tene gömlek. her birini en aşşā otuzdan hesaP-ēyle. o da diyó ki.
- ⁽¹³⁴⁾ on tēneyse on-állık bir teniyēse bir állık ġoruk. da diyó ki. aynen daha fazla dēdimizden.
- ⁽¹³⁵⁾ goymak zorundasıñ. havlısın namazlāsın çorabın mendilin herşeyini.
- ⁽¹³⁶⁾ zarar ēdiyók de.

- (137) ğızımıza vèriyók ne yáparsak. yoğ para mara alma yoğ.
- (138) ğıza da nişanda gèderik bir daķım bileñzik allıķ. meseļā set alır. zèncir alır nişanda.
- (139) yáķın. düñin ğadar altın-ataļlar daķaļlar. daķar. daha da hısım aķrabā yüze (140) varıyó. fazla bile daķarıķ. para atarıķ. öle ederik.
- (141) bènım çeħizimde ben evleneli ğırķ sèniyé vardı. ğırķ sène oldu. bir ğat yátaķ (142) babam-evinden gelen. sandalıyá, dikiş makinesi. işde ne bilim ondan bundan (143) bulundu ğadar. o zámamın ğününde āar eşşá yódu. onnar varıdı. (144) baķır ğaplar varıdı. bükök ayna olurdu. kimi banyóda.
- (145) yoğ ğèlin aynası dèller.
- (146) ğèlin-aynısı dèllerdi. aynıyá şindi ğèlinner atınan ğèlirdi. ata binerdī .bükök (147) yáķın ğüzel avığatları da ata bindirillerdi. ğèlinci gederdi. çoğ ğüzel olurdu o zaman.
- (148) baķaļlardı. ğèlin rahatsız olmasın diyé aynıyé önden birisi ğètirirdi. damat (149) nerdiyésē o aynıyé eletecek. bahşış alırdı. damat paķlanır da ğèliniñ yánna. (150) niyé ğètmeden önce öliyédi. damat damat da bir bahşış verecādi. aynıyé öyle (151) tèslim-edellerdi. hııı öliyédi. bacı şindiki de.
- (152) olān-evine üç ğün yèmek bişirrik. ğızımıza da aynısın yáparıķ.
- (153) hē. abōv oyún çoğ-olur. ğasetler bir sidilerimiz orkestrada düñnerimiziñ (154) ğoyúp dīniyók. bāzı davılda çalıyók orkestrada. ğamerāde.
- (155) biz zate ğèndi ğameremiz varıdı. ğayimbabıyānan baña yètmedi düñnüm.
- (156) ben oynamadım amma hēç.
- (157) baā bi elbise ğètirik ğörmelisiñ.
- (158) bu oynadı. ben oynamam. hı hı. hē.
- (159) benimki de şú.
- (160) yábancı diyelik. şú amcam. şú dayım. şú emmimiziñ-ölü.
- (161) hēç yábancı yoğ hē. yábancı yoğ heral süT
- (162) yōğ bu mahallede cámi niyém. şú dereniñ āzını. bizi küçük süT ayləsi.
- (163) pek yábancıyá da ğız vèrmek. ğız-alırıķ yábancıdan. hepsi aķrabāmız.
- (164) ğüneş ayləsi. şu yoķarı ileri ayləsi. ğabīne ğabine dē biz yábancı yoğ (165) içimizde. yāni ālıyémiz aķrabā evlili. aķrabā. yábancı yoğ içimizde.
- (166) bizlerde yoğ şükür.
- (167) öle bişé bilmıyók biz.
- (168) ğaynanaļarımız ayna vuruyó. diyók da baş ucına cin şeytan yaklaşmasıñ dèrdi. bize aynınıñ ğırını (169) yastımıñ-altına ğoļlardı. hē. başğa bişé bilmıyók.
- (170) biz hepimiz aķrabā evlili amma ğèl ğörelim ki ne kör var şükür ne topaļ (171) var çocuklarımızda ğızlarımızda.
- (172) çocuklarımızda saķatlıķ yoğ şükür.
- (173) ayléce bizlerde hēç öyle bişéy yoğ. hepsi maşáļlah ğayananañ emmisiniñ ölü. on üş (174) tene dourdu. ben emmimiñ-ölündiyām beş tene dourdum. te hēç yábancı yoğ. ā bunnar hep aķrabā evlili. yoğ. böyle (175) şükür saķatlıķ olmadı da yoğ da.
- (176) datlı ğıvrım yaparım. ekmá yúka açarım. hatdā ıcık arasına şèkernen cevizi (177) ezerim ğorum. toparlarım ğıvrım datlılar var yá onuñ gimi tepsilere (178) doļdurrum. fırına sürerim. şeker de aķıt kèstirrim üsdüne ğorum. datlı olur.
- (178) hē. biz çoğ ğüzel ğatmer yáparıķ. meseļā èmekleriñ arķası süre öle özene. (179) meseļa èmek yapıyoz yá (180) yufKayı onu yāğ dokerik şeker atarıķ.
- (181) sacá atarıķ.
- (182) sacá atarıķ. kıpkırmızı ğızarır.
- (183) burcú burcú koķar saçda. ğatmer dèller. kimi yālı baļlı dēr. kimi ğatmer dēr. (184) öle yerler. hııı. oda ğüzel.
- (185) börek de yáparıķ.

- (186) çökelik börē ispanak börē yáparık.
— (187) hele isderseñ yánmaz tavaşlar var.
— (188) yánmaz tavaşlarda ğızardırık. yahut da hêç ğızartmağ.
— (189) yã yaş mayíyēnen yá pağ mayíyēnen hele hořuňa ğēdiyósa. hele istiyósañ isdāná göre.
— (190) ateş de yáğarığ sacíñ üsdünde bişirrik. içine ispanā.
— (191) yávrım şeyi buna mı aldıñ yósa? abaōv!
— (192) hē. ona aldı sen bilmiyoñ muydu aldıñı?
— (193) bēn diyöm biřiyē yázmıyó bu diyöm. yázıp çizmiyó diyöm ben.
— (194) řindī ēkmek ēderken bāzen varıyoşlar yá bizim köyé de ğēlse diyóřlar. aħa (195) ğēldi işde ğörüyóřlar ēkmek yáparken işde.
— (196) télévizona ğormuşuuz yã?
— (197) evet. evet. evet. işşállah. işşállah.
— (198) ğēliñ buyúruñ.
— (199) siz de sávořuñ .işñiz ırast ğēlsiñ. hařa!~ossuñ.
— (200) haydi ğızım ğüle ğüle. ğüle ğüle ğēdiñ ğızım. işñiz ırast ğēlsiñ. böyle işde köyüñ durumşarı.
— (201) çok savol.
— (202) sávořuñ sēnde ğüle ğüle ğēt.

-36-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Şekeroba Mahallesi 2

ANLATAN : Zekiye Alaş, Sultan Yılmaz

YAŞI : 66, 67

KONU : Çorba tarifi, çocukluk, düğün, yapılan işler, sağlık sorunları, tatlı tarifi.

- (1) yáylá şorbası bişirdim. yoğ yoğ sen otu sen otur otur otur otur.
- (2) ayağda durarım bèn oturuñ, yoğ yoğ oturmıécēm bèn.
- (3) yoharı çıhññ. bağmē şorba soğdum içā? zēkiyye alaş. alaş.
- (4) yālaş.
- (5) burıyá banı dēller, amān çamırırı geçiT dēr şekerobası şekerobası burá da şekerobası.
- (6) hē.
- (7) çamurlú açıt dēller işde.
- (8) buyúr amanññ.
- (9) ābāv.
- (10) ömrümüz burda gēşdi işdē. bēnim adım sułtan yılmaz. amān anamdan dōdum doğalı
- (11) yaşüyōm.
- (12) nē bilek biz, hazır ğarí.
- (13) ben bilmıyōm. yōğ ēpí varım bacı atmış beş varım.
- (14) atmış dōrd aylını alıyōñ.
- (15) atmış beş aylını alıyōm iki sene öldü.
- (16) bèn de bilmūm bèn de alıyōm. yaşıť dāl o bir.
- (17) yaşıť dāl, o bi benden bööK.
- (18) bu şorbanıñ ğızım sēleF ayranıñğ oldu. ıcığ yqōrd özedim. dōmesinī de ğoydum
- (19) dōrT tēne maharna atdım içine, kēsilmesiñ dēj. ocā ğoydum ğarışdırdım, ğaynaTdim. (20) bir ğoca var, ğocam var benim.
- (21) yoharı çıK.
- (22) yá alłah yā mismilláh.
- (23) ō ğablarımızı alüyöler zebzeñ seni vērdim mi sen de çıhicí.
- (24) nē bilim.
- (25) çıhiyosañ sen de çığ yörü.
- (26) sen nāpıcin? ha şurá otur sufrıyeñ. ōlesi hē. şurá otur ğızım şura há. hatırıśá (27) hasın isdeddiñ bağ ğaryoła bołuğ. ineg ineg atı bol. ordan inā bahūm. köylüüğ işde
- (28) ğızım biz de burda köylüüğ işde. hē. buralı. çocuğluum köyde gēşdi, şekerobada.
- (29) merkezde. bacı bizim babamıS yēdi köyüñ demirçisiği. biz bi yēre gētmedik. bizi
- (30) çaldı çalışdı bēsledi. bişe görme iş görmediğ güç görmediğ çalışmıye gētmediğ o
- (31) bānı çeltā gētmediğ pambāa gētmediğ, çapıyá gētmediğ. alıene burda gētdig,
- (32) çocuğlarımızın (32) bēnim ğörüşüm böle. dúñnnen nēnen evlendim.
- (32) hē isdediler. isdediler. nişan dağdıłār. nişarda dúúr vardılar nişan dağdıłār, ğelin (33) ğēldig öle.
- (34) ğelin getirdiler.
- (35) işde adamınan varır ben sizden bir yáhinlığ umúyōm dēr, isder.
- (36) alłahıñ emrinen.
- (37) önnar dā alłahıñ emrini añar, önnar zaar müsdehağ ise vēriyōğ dēr. müsdehağ (38) dāl isā olmas var şō ğapıyá çalıñ dēr. ōle olur geder. isderseñ bir sēne sür isderseñ altı
- (39) ay sür isderseñ bir ay sür. onun şeji yoğ.
- (40) üç gün sürüyō. cumā günü ğalıdırıler.
- (41) cuma günü başlar bazar günü gelir.
- (42) bazar günü soña érér.

- ⁽⁴³⁾şindi dúúnner—öle. èvelden bèri öle dúúnner.
- ⁽⁴⁴⁾bazar günü fałan ğurúlüyö.
- ⁽⁴⁵⁾nışan da bir davar èletir, baazlar, yemeg—eder, toplanılłar yeller. atğısını atari altının
- ⁽⁴⁶⁾daħar dālılłar. atğı da işde pāra vèren para verir.
- ⁽⁴⁷⁾altın—altın.
- ⁽⁴⁸⁾altın—atan—altın—atar. bilánzığ—atan bilánzığ—atar. o zamanıñ şej de ölēdi. aynán
- ⁽⁴⁹⁾şimdi de ölē işde. şimdi ğene öle. ğelinnig şe yoğ, évde évde dikilme olurdu èvel.⁽⁵⁰⁾ makináda dikellerdi. ğeydirillerdi. ğarnı yarığlı bi èlbise dikellerdi. vèdikleri şindi alyán⁽⁵¹⁾ çeşid—öte bèri yapıyólar. işde he deášdı. hē bindim. atı da dutúyóñ bindiriyö. biniyóñ.⁽⁵²⁾ çekil—al ğediyólar. atdan—endirmeden—üzengilig—isdeller. nē mał mı var malál mı⁽⁵³⁾ var nēsi varsa onu verir, endiriller. baña da bir dana mīdi nēydi vèdiKleri neydi.⁽⁵⁴⁾ ağılmda yoğ. bèni de aynanna bir ğayámbabamıdı, bir de ğaynanam bir de ölu varıdı,⁽⁵⁵⁾ başğa kimsesi yödu. bunuñ da kimsesi yoğ, bizim gimı. bizim mar şükür, biz himsemis⁽⁵⁶⁾ çoğ da herkiş dālđı ğetdi. kimse ğalmadı. yoğsa adamım çoğ şúhúr, ğelinim mülünüm⁽⁵⁷⁾ çoğ şúhúr. boñon mu? burda mı hindı? sabānan ben—ezen oñunmadan ğızım қаһарım⁽⁵⁸⁾ aşşá ènerim małlarımı yemlerim.
- ⁽⁵⁹⁾bura mı?
- ⁽⁶⁰⁾altılarını süpürürüm. ğeri yóħarı çıħarım, namazımı ğılarım. yemek bişácāsa yemēk
- ⁽⁶¹⁾bişirrim iş tutulacāsa iş dutarım. ğün dāşı ğeri қаһарım, małları dışarı çekerim, bir⁽⁶²⁾ yem daħa vèrrim.
- ⁽⁶³⁾bāzı bazlamamı èderim.
- ⁽⁶⁴⁾bènim işim böle.
- ⁽⁶⁵⁾bāzłama èder—ı.
- ⁽⁶⁶⁾he bazłama da èderim hā.
- ⁽⁶⁷⁾bazłama da yápar.
- ⁽⁶⁸⁾mayalarım bazlamáj. hē ğelecāñı habar vèrsēydiñ èderdim—aħa şurda olurdu.⁽⁶⁹⁾ sacım niēm küllü dayaalı bēklū. hēr şīm hazır. her şeyim hazır allā şúkúr. her şeyimis⁽⁷⁰⁾ var. sālīg—ocā da var köyüñ oħulu da var köyüñ. lisesi de var köyüñ. her şeyi var⁽⁷¹⁾ allā şúKúr orda. böög yerde, merkezde şurda. bènim čócüm var şükür. altı tene⁽⁷²⁾ ölüm var. bir tene de ğızım var. on tene ölan—anasıñm. dördünü kömdüm. altısı⁽⁷³⁾ ğaldı. nīt. biri tıraFıg ğazāsından—öldü ötekiler de ufāħan—öldü. hasda oldu işde⁽⁷⁴⁾ ufāħānnan öldü. üç yaşında dörT yaşında. vałłaha bilmüyóg hasda oluyó, biriniñ⁽⁷⁵⁾ şurasında bir şe oldu. üç yaşında öldü. dörT yaşında şurasında küpāmı şöle bi—şe⁽⁷⁶⁾ oldu. қаһар yatar yatar, қаһар buriyé ğıdığlar ğıdığlar ğıdığlar ğıdığlar gözükmıyé,⁽⁷⁷⁾ öle öldü. doğdur muğdur—yödu èvel. doğdur da bi—şe annamadı da. ā toğdur sáhat⁽⁷⁸⁾ varıdı al ğetdig de bi—şe annamadı. toğdur sahatidi maraşda toğdur onun ünnü⁽⁷⁹⁾ şanna bir toğdur varıdı o dam toğdur sahat dèllerdi.
- ⁽⁸⁰⁾bir toğdur sahat varıdı bir de ğarpızólu varıdı.
- ⁽⁸¹⁾hīm.
- ⁽⁸²⁾bir nuriTdín varıdı èsgiden bunnar varıdı.
- ⁽⁸³⁾bunnar bēāniliyólar mı onnarı báāniyólar mı şindig. toğdurłarı mı?
- ⁽⁸⁵⁾toğdurłarı o zāman toğdur yódu bacı ameliyát yódu bacı. herkeş işde daan dörüyódu⁽⁸⁶⁾ zorunada ossuñ ğene de herkeş on om bēş dene çocuk dörüyódu.⁽⁸⁷⁾ ne ğözel şindi iki tene öldümü yéter yéter āñ soñ o doordūñuz—ossuñ yéterse⁽⁸⁸⁾ yeter. ğavırłarı töredıyi türkler töresiñ kırtler töremesiñ. hē.
- ⁽⁸⁹⁾öle diyólar şindide hı—ı.
- ⁽⁹⁰⁾burda var. yátar şúnnar yátar. ördek. bunnarıñ yeri ora. małlarıñ yeri şo yüzde. içeri samanımız małıñ yerisi de içerde orda.

- ⁽⁹¹⁾ yög tüpüm var da gızım bunnar gazan gara diyé ataş yákdım. burdā ondan bişirdim.
- ⁽⁹²⁾ her yēmā bişirrim amma yiyén olmaz o başga. ikicik—adam yemek yēr mi?
- ⁽⁹³⁾ aynı eşgi şorba bişirrim. ben gēne bōn sābanan gōcā dēdim şorba bişirüm yēe dedim, ne ⁽⁹⁴⁾ bilim bişirirseñ bişir dēdi bişirdīdim. iki tāba yēmiş. ikisin de yēmiş. birin gēndi birin bēn.
- ⁽⁹⁵⁾ eşgi zāman işi—ettik bōn diyóm. nērdē. zēyinnēn, pendirinēn, havlıyānan, sūdūnen, yōurdunan sūd ⁽⁹⁶⁾ yōurt bol burda. yāı olūr. leçeri olūr. incir—üzüm olur herşey çoğ allaha şükür bol.
- ⁽⁹⁷⁾ var allaha şükür.
- ⁽⁹⁸⁾ ben hēc gētmedim. bizim bir gōcā bahçamız var aha şú biliyō gēlinner gēldi dēşirdi dēşirdi ⁽⁹⁹⁾ gētdi. basdık çaldılar içine üzüümü gātđılar gātđılar bu yānnan bīr—uçdan bīr—ucā tele üzüüm—asdim. ⁽¹⁰⁰⁾ tükenecā yōğ basdık çaldılar. bize de çalallār gēndiler de çalar—al gēdeller yēller. iki dāfe ⁽¹⁰¹⁾ mūnever çaldı—al gētdi maraşā. ikisi maraşda olumuñ.
- ⁽¹⁰²⁾ beze beze. işde maraşdālar çāPıtıları mı beze mi gōyúrılar? işde basdık çalıyolar nişinen niyēnen, ⁽¹⁰³⁾ şeker de gōyúyolar, sūt gōyúyolar bīr güzel—oluyō.
- ⁽¹⁰⁴⁾ bōle bōle çalallār işde. onu ezeller makinede çekiverir hemen basdī yā torbiyā gōllar. çizmiēnen ⁽¹⁰⁵⁾ depele vēriller—altında şiyēni alıllā ocā gōrılar. gētirir içine bēş kilō da şeker gōllar ⁽¹⁰⁶⁾ o şērbetin—içine. gāynadırlar ilacın çalallār. gāyır nişesin niyēn çalallār. beze. iki—ún sōra sōkülür.
- ⁽¹⁰⁷⁾ gız herşeyi yāparık herşeyi biz.
- ⁽¹⁰⁸⁾ yāpıcin işde yāp.
- ⁽¹⁰⁹⁾ tēpsiyē şekernen nişen şiyēni doķuñ doķuñ doķuñ doķuñ dōşşēñ. dilim dilim dileñ. üsdüne de ⁽¹¹⁰⁾ şērbetini aħıdın. şērbet ēdeñ içik şōle gōyāñ.
- ⁽¹¹¹⁾ azīcāk tūıl dāni nişem—olur. onu çalañ çalañ çalañ çalañ kirecnen onu da tēpsiyē dizeñ. onda dilim dilim ⁽¹¹²⁾ dileñ. üsdüne dē aħıdın dōkeñ. fırına sūreñ. çāhardıncā datlı olur gōzel—olur.
- ⁽¹¹³⁾ işde şey datlısı dēller ōle bir datlı dēller.
- ⁽¹¹⁴⁾ datlı yāpdık dēller, yērler.
- ⁽¹¹⁵⁾ ē burda gālın yoharı çıkıñ çáy—için
- ⁽¹¹⁶⁾ gūlāle gēdiñ. şeyden danedim ki yāzıyā bīr avraT bir gızınan bīr—adam gēdiyō. şōle arazij ⁽¹¹⁷⁾ gēzdi yōla gēldi. yōldan da bizim çocuk avradınan gēlinnen yāzıyā gētmiş mīnübüsnen ⁽¹¹⁸⁾ gēlikkenne onnarı da aldī, dōru bura gētirdi. evel iki tene gēldi. geldi kine orda fazla ⁽¹¹⁹⁾ cücük çıhartmış. cücūnen şórdan gēldi hemen onnarī foturafını çekdi o gāzlarıñ da ⁽¹²⁰⁾ asmanıñ altına o yāndan asmıyānan barabar bir daha çekdi. mūsaitmijik. yoharı çılıñ gēlin ⁽¹²¹⁾ gızım dēdim. yoharı çıkıñ dēdim. yēmañizi yeñ, çáyıñızı için dedim. dezze biz daha dēdi ⁽¹²²⁾ yōncā arıyōk dedi. biz daha dāa çıkıcık. biz dāa yōncası arıyōk dēdi. nēreñ dāına çıkıcin ⁽¹²³⁾ dēdim. yōncā yerini biliyō dēdim. biliyóm dēdi. nereniñ baına çıhicin dēdim. şō dālara ⁽¹²⁴⁾ çıhicik dēdi. gızım dēdim ben sen o dālara gūvenicī dēdim. o dālara hele çıhicin sen ⁽¹²⁵⁾ dēdim. yanda da bīr kötū zayif bişe var adam. gāyır gārdaşı dēsem gārdaşı dēal gēndimi ⁽¹²⁶⁾ dēal amma gēndi aķ pak yüzlü. yōğ gızım dedim orıyā çıhañ hēc bişe gāzanmasañ ⁽¹²⁷⁾ ben saña yērin dēmēm dedim. salmam da o dālara dēdim. bizim bālarımızıñ ⁽¹²⁸⁾ bālarımızıñ yānda olur yōncā. him yērde olur da. dēdim dēdim salmam dēdim. ⁽¹²⁹⁾ dezze gurbanım sāa dedi. dezze işim düşerse ben burıyā gēlecām dedi. gēlmedi gōydu gētdi. işāllah.
- ⁽¹³⁰⁾ gūle gūle gēdiñ gızım. yōluñuz—açık—ossuñ .bir çáy içmediz, yemek yēmediz.
- ⁽¹³¹⁾ biz gāryık gāryık işdē nedek.
- ⁽¹³²⁾ öpijm. gūle gūle gēdiñ.

–⁽¹³³⁾ ne haqKım var ğızım.⁽¹³⁴⁾ güle güle ğediñ ğızım. aļļah yol açıqlı vèrsin. aļļahım ğaza beļā vèrmesin.



-37-

YER : Türkoğlu İlçesi / Tahtalıdedeler Mahallesi
 ANLATAN : Şerife Tanrıkulu
 YAŞ : 65
 KONU : Kız isteme, düğünler, yemekler, ibadetler, al basma olayı.

- (1) çalınırdı. yemekler bişerdī.
- (2) atlar goşulurdū. hē. ne dūyō?
- (3) sóy-adıñnañ yáşını dē diyō.
- (4) sóy-adım tanrıguļu. yáš.
- (5) adıñı dē.
- (6) adım şerife. hē. yášımı bilmiyöm yázdıran yázdırmış nasıl yázdırısa ğarmağarışık. (7) kimimiz-ékiz. kimiñ nē olđunu dōduķ.
- (8) tamam. tá māmıt dēdi. hē nēyse dōduķ. iyé amma dēdim atmış bēş.
- (9) bēnim sóy-adım adım şāziyé sóy-adım da ğaynaķ.
- (10) taħdalıdedeler dēller.
- (11) taħdalıdedeler.
- (12) hī?
- (13) nē ānadıcım? nēy-annat dūyō ğız?
- (14) ğız isTemesinden duT dūyō dūñnecā annaT dūyō.
- (15) hī? annaT.
- (16) e ğızı ğederdik mesel evel şındık ōle olđu. ğaynanıyānan ğayımbaba ğederdi. dūñrcū ğederdik. (17) baħardıķ. hoşumuza ğederse birken ğederdik. ikiken ğederdik. vērillerse (18) alļāñ emrini añardıķ. gelirdik. ondan kerī nişán-ēderdik. nişán ēdellerdi evel. (19) vay davılla vay davılsız. nişán-ēderdik birğaķ ğün nişanlı bīr ay iki (20) ay. ondan kerī ğelini ğetirrik. e burda üç ğün davıl çalınırdı. evel dōrt ğün. yemekler (21) dūzülür. bişerdī. şimdik ğoyúyóK saļona.
- (22) ğalmadı yā. saļon.
- (23) seniñ dūññüñ nasıl oldu? ne nēyine ğelin ğetdiñ?
- (24) ē benim dūññüm atına at.
- (25) ē ben burıyá ğeldiler Kına yákdılar. ben başğa köyé ğelin ğetdim. e dūññ ordıyēdi. (26) ne bilim nasıl ettiklerini. dūññüñ burıyá aķşamda ğınacı ğeldi. ğına yákdılar. (27) sábaña hat ğeldi alđı ğetdi beni. bura sonuna ğöşdük ğeri ğeldik burıyá.
- (28) sōna. hē babasınıñ köñne ğeldi.
- (29) ğeçimler işdē çitçilik. aylı olan aylığ. hē. hē. aynı ōle buraļar. bu yázi köleri hep aynı.
- (30) bēyáz ğelinnik yodu o zaman. pempe pempe. bir şú dırnaķ boyası rengiñ şifon ğadifesīdi.
- (31) hē burda dikildīdi. ne bilim. tā şō ğelen iyē biliyō. ğeliyō yavaş. gel gel kürT gel. (32) burda dikdilerdi. ğız burda şú emmimiñ-avraTı dikdi.
- (33) ē benijn de burda dikdiler.
- (34) şindi ōren bacım dikdīdi.
- (35) Kaç dene davarļar kēsilirdī dana kēsilirdī.
- (36) dana.
- (37) ondan sōna üş ğün dōt ğün yemek vērirdik.
- (38) şindi yoğ.
- (39) şindi hēç yoğ. bīr.
- (40) pıñ pılavı, bulğur pılavı, fasılyé suļusū. işde genellikle ğünüñ hōkmüne baħar yáz olursa (41) ğabāmiş fasılyéyimiş. nasıl ğelin ğeldiñ?

- (42) aha şöada sor. buda bilir.
- (43) ben otuz bir sene oldu. nê bilim nasıl geldim.
- (44) e bène gırhüş sene oldu. otur.
- (45) hē. yog. o yog. hēç bişé yog. o yog. hēç oħuma bişéy yog. abdaz namaz şey namaz aPdazımızı⁽⁴⁶⁾ alıyok. oħumamız mı var kine namaz gılağ. namaz gılmıyók. yalan mı gonusák namaz gılmıyók diyé nedī yalan gonusák.
- (47) çomuz namaz gılmıyó. ⁽⁴⁸⁾ bizim köümüz gılmıyó.
- (49) yóg yalan nedi gonusák.
- (50) alevi bizim köümüz hē namaz yóg
- (51) herkeşin ki var.
- (52) herkeşin ki var ibādeti. tábi tábī. ğurban kèsilmez mi?
- (53) ğurban herkēş keser.
- (54) sen-aksú tivi izlerseñ ğurbanı kèsdīmizi nasıl ibābet ettimizi izleñ. alevilerinki ordadır.
- (55) ğurbansız günümüz şey bayram olmaz.
- (56) inekleri yemliyék mi?
- (57) yóg tā yem kıatıcı. māmīt geldi yem kıatıyoduğ da.
- (58) döne bilir hepsini.
- (59) döne gél. döne gél. dönıyé çaar dönıyé. ğız gél gél. biz bilmüyók gél. o gelen iyé bilir. o ğuzgun aklıllı.
- (79) iki. yog. birini şêarde yápdım. birini kōde. maraşda bir mi? yög hēç. zor.
- (80) nêy şerife? beklediyók seni. bilmıyók ki.
- (81) şu diyé ānadıyó bilemıyók.
- (82) sen ānatsana.
- (83) aklıma geleni dedim. bilmüöm.
- (84) daha nê var ola?
- (85) gel sen dē. dē. sorar. erkā sorma yóg. sāde ğadın. gel.
- (86) nıjedici ğız ğadınnar? ne bilici ğadınnar?
- (87) ğızım eşgi günü soruyó. ne bilim.
- (88) eşgiden nē-edek eşgide oturuğ. ihdiyāre şey eder laf edeller. şey hele otur sen. bēnim-işim var-oturuñ.
- (89) ğız iki dağKa. ğedici ğedici.
- (90) esgidāler otururdu. melis olurdu. güzel güzel oturuğlardı. yēllerdi. şindi televzāna ⁽⁹¹⁾ baħıyók. eşgide şēler ğelirdi işde dedelerimiz ğelirdi. oturuğlardı. biz de hízmat ⁽⁹²⁾ hōrmet ederdik. zava olur ğelirdi. işde elde çıkan gelirdi. şey etmeniñ ⁽⁹³⁾ sözü olmaz. bunnarıdı esgide başga bişé yqudu.
- (60) yášımı ben bilmem. adım döne yıldıırım. hē.
- (61) anam bēnim işim var benim. mağları yemliyécim bēn. hā inekler var. hē. hā sor bālım.
- (62) ben bu köyüñ yērrisiyim. hemi ğızı hemi gelini. hem ğızı. bū argımız vardır tağdağıda. ⁽⁶³⁾ şurda argımız gider. argımız vardır. adı da tağdağ argımızıñ. onuñ ismīne bizim ismimiz ⁽⁶⁴⁾ sōlenir. dēre suyú aħıyó yá tarrağlar suğanıyó. ⁽⁶⁵⁾ o tarra işde tağdağ bizim-adımız.
- (65) onnan sōlenir tağdağ dedeler.
- (67) ney? ē.
- (68) sōluyén sōler. nê varımış?
- (69) sōliēn sōler. kim sōliēci şindi?
- (70) biz nê bilek dēzzem.
- (71) nê düyö ğız.

- (72) ben iyi duymam ğızım. (73) Kına türküsünü bilir o.
- (74) yoğ anam. yoğ. bú ā bilüyö. ben bilmem. ğelin ossa bilir ne yağan. dīner.
- (75) ğelini nère saıdıñ? anam benim işim var.
- (76) bunnar işde başğa ne olucú. ğına türküsünü kōde nè~ediciñ? ğına türküsünü nè~ediciler yazdırıp.
- (95) yoğ şükür. yoğ. yoğ şükür. yoğ şükür.
- (96) burda yábancı yoğ. oláy olacak yóğ şükür. herkéş birbiri.
- (97) qahım~anam ben inekleri yemliyém de. inekleri çámırda. hēle yemliyém de. daha burda zāhar?
- (98) bir yère mi gétđiñ ğeldiñ?
- (99) çamrā gétđik ğeldik. hē.
- (100) avradı da burda mı?
- (101) è cenazē nedī vèrmiyek anam?
- (102) avraT vèrmemek ètmiyék. vāli emir~edik vāli.
- (103) vāli mi orıyá kömdürük?
- (104) avraT dā bir çocuk.
- (105) öbürü
- (106) ğızı.
- (107) döne dün şeyde aḥşám hēc ālamıyódu. televızāna burda bilmióm şindi.
- (108) nasıl ālamıyó? alḫah yárdım~éylesiñ. ālamaz olur mu?
- (109) ben televzānda gördümü diyóm.
- (110) hele varım ğedim hocÇağalıñ.
- (111) ğız nēy? māmır.
- (112) düngü cenāze şeydē iskendurunda çatışmada púlísümüş ölmüş. yání burda mezárḫaa
- (113) ğoydurmamış avradı. maraşá götürmüşler. maraşá (114) ğomuşlar. onu düyóm.
- (115) hē. ulu cāmide ölen namazını ğılımış mezarrā kömmüşler.
- (116) düşēñ. hatice düşēñ.
- (117) beni evel al çoğ basardı. şindi şükür basmaz. nasıl ğeldini görürmüdümkü? şöle ğorḫarídım. (118) vay ki bōle yátıyádım. abōv sanki üsdüme dā devrilirdi. ne ğadar çabalarsam (119) çabalarsam çabalasam çabalasam çabalasam gözümü açardım kī. hē şindi yoğ şükür.
- (120) işde neler çekdim ondan ğurtulanaça bēn. şindi yoğ.
- (121) ēy. ev kōñ işi biter mi? maḫ var. sabahda kaqdı. süt varsa südü çekerim. yánnık yáyarık. (122) maḫıñ altını atarık. sabah yēmāni hazırlarık. yēmā yèrik. aha ölen oldu. (123) geri maḫıñ altını atarık. geri maḫıñ ölen yēmmini vèrrik. biz ğendi yēmamizi hazırlarık. hā. (124) oldu. ondan keri āşám gelir. āşámı hazırlarık. ğene aynı (125) hayvanıñ yerini Pekle. yēmmini vèriñ.
- (126) sen sáoḫ. om bēş sēniyé ğēşdi. herifiñ ğünün mü görücük ?
- (127) ō çocuklara düyóm. çocuñ biri yanımda. biri de yoğ aḡgarada. e herifiñ ğünnü mü vèrici çocuklar baña.
- (128) hē. yoğ bēn herifim alḫah~ırazı ossuñ hēc toprak incitmesin. saçımiñ sáyısınca bēnde ēyilī var. (129) çifçiydi.
- (130) yoğ. yoğ. ben sāa adamıñ ēyilini ānatsam bitmes.
- (131) insānnarā biri ötede ğelsē hēc varına yoğ dēmezdi. o adamıñ ğeleniñ işini bitirirdi. bir (132) topluma varsā ğonuşmasını bilirdi. iki adam ḫafını dīnerdi.
- (133) nè yáziyósuñuz?
- (134) hele nasıl baña ēyiydi. baña ğarşı çoğ ēyiydi haddinden fazla. başım ārıyó dēdim mi (135) yā aḡarıyá götürürdü yā isdanbıḫa. biraḫara da götürmezdi. hē.
- (136) alḫah toprak incitmesiñ.

- (137) ğapıları kitliyék de gelek.
- (138) sandaliyéyi gétirele.
- (139) halel↪ossuñ. güle güle yávrım. yóluñ↪açık↪ossuñ. onuñ éyilini sorma yávrım. dèrdim açma.⁽¹⁴⁰⁾ gèñç gètdi. atmış yaşındıyédi. hasdıyadı. şu kötü hasdalıg.
- (141) aňgaradan beri gèlmedi. gèlmedik amma çãre bulamadık.
- (142) oynamã
- (143) oynuyöler
- (144) halel↪ossuñ yávrım. nè↪etdiñ yávrım. bîr bardak súyumuzu içmediñ. haydi güle güle.

-38-

YER : Türkoğlu İlçesi / Merkez Mahalle 2
 ANLATAN : Hacı Anne
 YAŞ : ?
 KONU : Yapılan işler, bayramlar, tatlılar, evlilik, aile, töre adetleri, kıyafetler, eğitim.

- (1) şindi daha çoğ of pof diyólar. vay şúram gèldi. vay buram. o zámán herşéyi yápardık.
 (2) aha ğalabalık çoğ. hasdaıarnan gètirirdi gèlinner. gèlen gítmezdi. araba yōdu. aşiret işde. (3) böyle bir gècede bēş dāfe yátaqlı sermiyé kahañ. gèce gèliller. édemezler çámaşırı.
 (4) (...)
 (5) şindi bizim eve gèlenner haftaıardan gelir. yá araba yoğ gedemezler. doğdura (6) hastanē gèliller. gèceden kaçardık. üş dāfe yēr silerdim. adam orda evinde oturrannar. yáñı (7) hep görümcem. göyümceniñ ğızları. yábancı yoğ. şindi birincī bēn alırdım. ikincī birine vèirdik. üçüncū birine (8) vèirdik. çámaşır biterdi. çámaşır biterdi. üş sefer. üş teş gederdik. birbirmize atardık. hā birbirimize atardık.
 (9) beyázlar yíkanırdı ilkin. suya atılırdı.
 (10) bēyázları hemen alır almaz ğaynatmıya atardık ayrı bir ğazan. bēyázlar ğaynıyána (11) ğadar biz reklileri bitirirdik.
 (12) hava aPlā kömeç şıysi de yápdıñız mı?
 (13) küllü. külden.
 (14) küldē yápdık. tábiki bizim zámánımızda yōdu da annemgiliñ zámánında varıdı. (15) şey atallardı içine şú şey ğıra çiçā. külüñ içine atallardı ğıra çiçā. ğıra çiçā. kömeç (16) diyél. ğıra çiçā dèller. onu işde bēyáz bēyáz. dāıarda açáyé yá. bēyáz bēyáz (17) çámaşırı ğırdır. çocuklūmuzda biz ètmedik de bizim çocuklūmuzda.
 (18) çáyını içsiñ de.
 (19) çáy içiyóıarmış.
 (20) çáyını içsiñ de.
 (21) bizim emiz çoğ ğalabalıdı. diyim işde ğızım. çoğ şenliklıdı. bayramımız olırdı.
 (22) aşiret gèliniñ diyí. duymıyım mı?
 (23) çoğ şenlikli bir bayram olurdu. yáñi gèlin-onnara ğatıldı büyük gèlin yá onnarı (24) gördük. çoğ ğalabalıklı bi şen evimiz olurdu. ğızım neşeli.
 (25) anne sende. veriyi mı?
 (26) yoğ ben almācām ğızım.
 (27) çocuklūğda dáha farklı olurdu. sorumlulūğ yoğ bişé yoğ. ancá yiyécāñ yiyécāñ yiyécāñ.
 (28) bizim üş tāne māzamız vardı ğızım. biri ayákkabı. ikisi giyecek. o zámán böyle (29) rekli bir māzeme yōdu. herkeş elinde dıkerdi. hā. gèderdik istedimizi māzadan alırdık. efendi (30) evde olmazdı. iki māzamız var işde alıñ gèdiñ. gèlini gètirdimiz sene de (31) tēkiniñ māzasına gètdik. sāa ómür o. bu sene haçda (32) ğayıboıdu adam hasda olıdu. evet.
 (33) ğapatdııar-onu.
 (34) hmm ğapatdııar. o māzadan çoğ alışveriş ètdim bēn. ğızlarıñ çehizlerini hep ordan aldım bēn.
 (35) işde öyle dıkerdik. bizim emiz tērzi èviydi. bēnim ğız ğardeşlerim terziydi. bēn diyél. (36) yáñi bēn hēç ne dikişinen ne naıışınan ūraşmamışımıdır yáñi hēç.

- ⁽³⁷⁾ gızlar bënım bacılarım vardı terzi. om bês yirmi tene talebeleri varıdı. aynı tēksdil
⁽³⁸⁾ gimiydi bizim ēmiz. babamıñ evi yāni.
 —⁽³⁹⁾ evet. makinelerimiz vardı. nahış dikiş. onnar sıрма ĩneleri gergef böylelerdi yanı.
 —⁽⁴⁰⁾ atatürk meydanında bizim māza varıdı. adam hasda öldü. sāa vefāt-ētdi adam. ⁽⁴¹⁾
 yāni hasdañanmış. maraşā gêtirmişler. maraşda vefāt-ētmış.
 —⁽⁴²⁾ rahmetlik ğaynanam da orda. hiç yāni o zāman ki bi yēre gêtmezdi.
 —⁽⁴³⁾ onnarı da bën gôtürmüştüm. alışdırmışdım oriýá. evel bën alışdırmışdım onnarı. ⁽⁴⁴⁾
 herkeşi oriýé gôtürürdüm bën. dadına bahıñ. dadına bahıñ. bi fatiha okuñ. almañ zararı
 yoğ. ěl yapımı. ěl yapımı. ēvet. ēvet. alma zārarı yoğ. ⁽⁴⁵⁾ dadına bahıñ. dadına bağ gızım.
 —⁽⁴⁶⁾ çörek bayramı bën baqlava bayramı derdim. baqlava yapıyóoar bōle.
 —⁽⁴⁷⁾ başğı yērler datlı yapıllar yā gızım. biz heç öyle mutlu şēetmedik yanı. şey o bizim
 —⁽⁴⁸⁾ çarşıdan ısmarladıkdı bizim ki.
 —⁽⁴⁹⁾ ilk vardımız zāman adam dışarıyā gēlirdi.
 —⁽⁵⁰⁾ ēvel sipāriş vērirdi ēfendi. alłah rahmet ēylesiñ. sādece ğadayıfı ēvde bişitdirirdi.
 bënım ğadayıfı mı çoğ beyénirdi rahmetli. ğadayıfı sen yap ⁽⁵¹⁾ dērdi. hatın ğişi dērdi. ev
 ğalabalık olurdu. bir ikisinen de olmazdı gızım.
 —⁽⁵²⁾ hayla güleriz biz. çörek isdambılđa çörek aramışlar.
 —⁽⁵³⁾ o zāman bi de fırınara gönderillerdi.
 —⁽⁵⁴⁾ evet. bi de fırın fırınnarda yapılırdı çörekler. fırınnarda yapılırdı.
 —⁽⁵⁵⁾ köyle aynı devam ediyó hacı aPlā.
 —⁽⁵⁶⁾ şindi biz ēvde ğadayıfı bişirirdik. ē ateşde bişirīdik biz ateşde. ēvet. ateşde bişirirdik.
 —⁽⁵⁷⁾ tēpsī üsdüne ğapadırdık. gene geri onu şöyle bir beziñ içine ğoyardım ⁽⁵⁸⁾ bën.
 çevirirdim şöyle. düşmezdi. yāni ğıvırırdım tēpsiyi ğoyardım. dēvirirdim şöyle. hı?
 —⁽⁵⁹⁾ ğadayıfı. bir tarafına mangalđa bişirirdim. kömür. kömürde ⁽⁶⁰⁾ çoğ da lezzetli olurdu.
 —⁽⁶¹⁾ ondan yapıyólar. annem de yapardı şeyde yā. vēriverrim çocuñ eline.
 —⁽⁶²⁾ hı? hemen gönderirdik.
 —⁽⁶³⁾ sú yāz gēliyó hep köye yānımızdan gēçiyódu.
 —⁽⁶⁴⁾ biri bu tarafda. yēngem ortada. gönül bu tarafda. kör bu tarafda. aynı hizādałar.
 —⁽⁶⁵⁾ maşállah.
 —⁽⁶⁶⁾ bāzen balķona çıkıyólar görüyóz. ışıkları yānıyó ama.
 —⁽⁶⁷⁾ gızım.
 —⁽⁶⁸⁾ bizde dáha güzel görünür.
 —⁽⁶⁹⁾ çáy-ıçerken yoharı fałan görünüyó.
 —⁽⁷⁰⁾ hı hı.
 —⁽⁷¹⁾ ayrı hepsi ayrı. omarıñ ayrı evi var. bizim gimi bunuñ gimi ğendiniñ aylıda var.
 kimsiyé ⁽⁷²⁾ ihdiyáčlı yoğ. çocuklarda ō yoğ. yāmanıñ güccük ōlu inşāat mihendizi.
 tarłalar var onnarıñ. ⁽⁷³⁾ fabrikalarıñ önünde tarłalar varmış. ameliyéler için yapılmış.
 yāni ⁽⁷⁴⁾ zerkavatıñ hepisini ondan getiriyódu ōlan. ğayseri yólunda çalışıyólar. onuñ
 —⁽⁷⁵⁾ patronu adını bizde billik.
 —⁽⁷⁶⁾ fabrikē yapıler. yol yapıler işde. yol yapıler işde. bilmijm nere olduñ gızım da. ⁽⁷⁷⁾
 onnar işde onnan fabrikaları veriyó de bōle talıa yapıyólar. çocuk zerkavat ⁽⁷⁸⁾ gêtirir.
 gēlirdi bizim ora. ğeçe. ēvet. gēlinneri var gēlinneri. bayā bir-ēvde ⁽⁷⁹⁾ durduk. heç bi
 yēriyé gêtmedik.
 —⁽⁸⁰⁾ yāşlanıncā en güzeli. eñ güzeli. eñ güzeli. alłah ğabuı-ēylesiñ. tekrarını
 nasip-ēylesiñ tekrarını.
 —⁽⁸¹⁾ bişey olmaz.
 —⁽⁸²⁾ hē. biz gümbür gümbür yıkıyóz. balķonlarımız da ğeniş. ēvet.

- ⁽⁸³⁾ benim balkon burdan geniş. altı metre kare halıyı ser böyle kenarları da açık galıyó. yoğ. öyle ⁽⁸⁴⁾ rahat yıkıyóruz. yáni şu tarafda yerler feñan balkon daha ⁽⁸⁵⁾ geniş bizim annemizinkinden. bundan da geniş. altı fayans. gócaman.
- ⁽⁸⁶⁾ arabanın gápısına şöle beş parmāmi bi yákañadı. ay parmaklarımıñ beşindende.
- ⁽⁸⁷⁾ yenge ayák yáñın bassana toprā.
- ⁽⁸⁸⁾ toprakda gezeceksin. ılıcıyá niyé gótürdüünde dayiñ amcāñ ayáklarımızı çihaddirırdı. ⁽⁸⁹⁾ toprakda gèzdirirdi. ılıcıyá içmiyé getdümizde. topraknan gumda gèzdirirdi. bizi görenner de ⁽⁹⁰⁾ dèrdikine yólda gèlip gèçiyi herkeş. neden yáñın-ayák gezisiz dèllerdi. cèylan ⁽⁹¹⁾ çarpıp yútmasıñ diyé dèrdik. onnarda çihaddirı ayákkañları.
- ⁽⁹²⁾ başga şeyler de olabilir.
- ⁽⁹³⁾ inşállah hadi bakalım.
- ⁽⁹⁴⁾ èsgiden çıkmazlarmıydı?
- ⁽⁹⁵⁾ çañallardı işde.
- ⁽⁹⁶⁾ köyde mi galdız hacı aPła siz? heral maraşdıyadıñ gèlin olduñda.
- ⁽⁹⁷⁾ biz mi? ben beş-ay köyde galdım. asgere gètdi efendi. asgere gètdi geldi. babamıñ-evinde ⁽⁹⁸⁾ otururduk biz beş sene. iki çócum babamıñ-evinde oldu. onnan ⁽⁹⁹⁾ sóra da kiralık ev aldık. hacı ā otoPos aldı. anğara isdambul böyle hayát dèvam-ètdi ⁽¹⁰⁰⁾ gètdi. onnan sóra aldı. onnar sora arapdan-aldı. işde ⁽¹⁰¹⁾ ne bilim hayát böyle gèldi gèşdi.
- ⁽¹⁰²⁾ ne gadar da konuşañ bi gaç sene gèçmiş gibi. hayát geldi gèşdi. dèdiñ ne kadar oldu? ⁽¹⁰³⁾ bir-èlli yáñm asır bir ömür yáñm asır.
- ⁽¹⁰⁴⁾ evet böyle diyéceksiñ işde. başga bu gèldi gèşdi işde bitdi.
- ⁽¹⁰⁵⁾ amān gèldi gèşdi sanki dün olmuş. yoğ işde ne gèldi ne gètdi yáni
- ⁽¹⁰⁶⁾ bitti. yoğ.
- ⁽¹⁰⁷⁾ heç çócuk meydana gelmedi.
- ⁽¹⁰⁷⁾ yoğ.
- ⁽¹⁰⁸⁾ evlenmiş. ev barç olamamış.
- ⁽¹⁰⁹⁾ yirmi iki sene kirāda gèzdim. yirmi iki sene hayát böyle gèşdi. babañ anğara ⁽¹¹⁰⁾ isdambul bende yirmi iki sene kirāda gèzdim. ev yápdırmadan iki dāne arsa ⁽¹¹¹⁾ var. bu haydarlı var şu aşşā bahçeli evlerde bir arsamız var. şindi ora tiren ⁽¹¹²⁾ şeyi oldu. petirol oldu. hā. onna adamıñ şeyi de gèldi. é hani ne bilim işde fiñannarı ⁽¹¹³⁾ gèldi. şöyle şo yapılacak diyni şuriyá geyduk. saklıyók. adam köyé gederim. ⁽¹¹⁴⁾ köyé gederim. köyde babamıñ yerine gèçerim. ⁽¹¹⁵⁾ ā olurum.
- ⁽¹¹⁶⁾ çañallı köyü mü? oruyá gèdiciz.
- ⁽¹¹⁷⁾ ā çañallıyá gèdip ā olucú babasıñ yerine gèçici adam. o aradā murat okulu bitirdi.
- ⁽¹¹⁸⁾ elif okulu bitirdi. şahin de gèlinnik oldu. dilber gèlinnik oldu. yirmi iki sene de ⁽¹¹⁹⁾ orda. dāha adam köyé gèdici.
- ⁽¹²⁰⁾ eliñe sālık.
- ⁽¹²¹⁾ ne gadar sabır varımış bizde de. düşünsene gızım bir günde hayatımızda dōüşümüz-olmadı ⁽¹²²⁾ hayátta bir gün.
- ⁽¹²³⁾ allaha şükür.
- ⁽¹²⁴⁾ heç. heç. elhamdülillāh iki sene iki buçuk sene gèlinnen oturduk biz. murat asger-oldu. ⁽¹²⁵⁾ heç öyle bir hayatımız gèşdi ki heç bənim gızlarımnan bunuñ farğı yoğ. ⁽¹²⁶⁾ bu evel ki gelinim. yā iki buçuk sene de öyle oturduk. gayımbabası da ⁽¹²⁷⁾ yere bakma gözümə bak dèrdi. aha yüzüne gonusuyóm. heç. heç yanı. ⁽¹²⁸⁾ aPduñla aPduñla oldu. muratda tek şey çekdik. muradı gètitdirdik-aPduñla ⁽¹²⁹⁾ olunca. izin aldı babası yüzbaşısından. gètirdik muradı bir gece gèliniñ ⁽¹³⁰⁾ yānda yátırdık hasdānada. dokdur gördü.

- (131) asgerden gétitdiridi.
- (132) bir gèce de yánna gétim gonusdum. peki bací aPła dèdi. amma dèdi hemşireler (136) görmesini dedi. hemşireler görmesini dedi. sábah namazında çıkşını dedi. (137) benim de bir antepli gónşum vardı. orda bèn anteplilerin yánna gèşdim. (138) bunnarın ikisini bir oriyé goyduk. öyle bir günnerimiz gèşdi. bizim çoğ (139) güzel bir hayatımız gèşdi. çoğ neşeli. hêç bir gün bir şey görmedik (140) yókluk. allahın emriyene yókluk hêç görmedik. hêç allah nur içinde yátırsın.
- (141) gaynanañ gayimbabañ çoğ galdı mı hací aPła?
- (142) gaynanam gayimbabam sênê haydarlıya geldiğimizde babam vefât etdi. sen o (143) zaman yóduñ. dâ evel gayimbabam seksen seksen bês yaşında mı ne vefât etdi. bizim (144) yanımızdalar. yaşlandıları benim yanımızdalar. babamdan bir sene evel gayimpederim (145) vefât etdi. babam gayimpederimden bir sene sora da haydarlıya göşdüümüzde (146) babam vefât etdi.
- (147) hací anne. gèlinken gelin ā.
- (148) gèlin ā benim ismim gèlin āydı.
- (149) gayinvâlidem essâhdan hanımâydı yanı. evet. eñ büyük. bir birinci gèlindim. (150) gayinvâlidem osmanlıydı osmanlı. hêç kimsenin bir kötülünü isdemezdi. (151) bu aşiretlerde bir töre de şey olur ya vurucu gırıcı. onnarın şurda örü ya (152) onnara ayrı ayrı çarırdı. yakmañ dèrdi. yávrum yakmañ dèrdi.
- (153) ariyé görürdü.
- (154) hah ariyé görürdü. şindi iki taraflı olur ya bunnar birini. bunnar (155) hep birbirine düşman. onnara ayrı ayrı tek görürdü. gadın adam gönderirdi. (156) aman yapmañ ölüm aman etmeñ ölüm dedinde şey gönderirdi. hâ. arabulucuydu. (157) hâ. çoğ güzel bi hanım efendi. essahden hanımâydı yanı.
- (158) kaç evlemiş biliñ hací aPła?
- (159) biz mi?
- (160) iki.
- (161) iki.
- (162) iki tene onuñ. üç tene evlenmiş gayimbabam. üç tene çócū vardı. üç evlenmiş. üç tene çócū vardı.
- (163) üç evli. üç çócū var.
- (164) evet.
- (165) her birinden bi tane mi?
- (166) hâ her birinden bi tene.
- (167) üçüde galdı mı hací aPła? üçü de duruyómuydu varduñda?
- (168) yög yine benim gayinvâlide benim esâs gayinvâlide çocuk ikinci dōumunda ölmüş saña ömür.
- (169) hací anne bana müsâde.
- (170) güle güle gızım. allaha emānet ol. güle güle ayaklarıña sālık. bēyé selamlarımı (171) söyle. gözlerinden operim yávrım.
- (172) söylerim. selam söylemişdi zaten elleriñizden öpüyö.
- (173) orda ya.
- (174) kızda küçük.
- (175) hadiñ güle güle. allaha emānet oluñ.
- (176) gayimpederim de yanı vâlidem öldükden sonra da bú kaynımın anasını almış. (177) bèn iki gardaş. bunnar anaları ayrı babaları. bir gaynımın anasındanımış onda (178) iki çócū olmuş. biri gaynım bir de gız gayimbabam onu sevmemiş. almış amma (179) sevmemiş. gadın dâ artı rahatsız olmuş. hâ sevmemiş. sevmiyence (180) gardaşına haber salmış. bēni gèl götür gardaşım dēmiş. o çóban (190) depeliydi. gızı da gucāanda almış

- gétmiş. gız orda vefât-etmiş ⁽¹⁹¹⁾ saña ömür olan gaynım burda galmış salman isminde bir gaynımda işde. bir iki gardaş ⁽¹⁹²⁾ bunnar. biri ayrı. biri ayrı. ayrı ayrı anaları. onnan sorā bu osmanlı ⁽¹⁹³⁾ hanım-āyı almış. eskiden buna āşık-olmuş gayımbabam. hā. bu hanım-āyā. hā ⁽¹⁹⁴⁾ bu da işde iki taraflar düşman yā birin furdu biri asıldı. bunnar birbirlerine gız vermezlermiş.
- ⁽¹⁹⁵⁾ hacı annē ütü nêrdeydi?
- ⁽¹⁹⁶⁾ şırıyā aç şú tarafı. içinde içinde. bak olacák orda. hā. ikincide.
- ⁽¹⁹⁷⁾ sū konuyó mu buna?
- ⁽¹⁹⁸⁾ sū sū var bak şú gonsoļuñ arasında. sū olu sū gonsoļuñ arasında. sóhuļu arhada.
- ⁽¹⁹⁹⁾ siyāhlı bişé.
- ⁽²⁰⁰⁾ hē. siyāhlı şiyiñ-içinde.
- ⁽²⁰¹⁾ yengecim alłaha emanet-olun.
- ⁽²⁰²⁾ sende mi gēdiyóñ?
- ⁽²⁰³⁾ yog anneanne bankayā ūramam lazım benim.
- ⁽²⁰⁴⁾ hā tamam gızım. güle güle yavrum. alłaha emanet-olun yavrum.
- ⁽²⁰⁵⁾ işde sorada bu bēnim eşe gayınvālidemiñ gocāsı ölmüş. āşık-öldü. onnan sora bunu
- ⁽²⁰⁶⁾ gaçırmış gēne gēri. gayımpederim gaçırmış. işde onuñ yüzünden öyle üş ⁽²⁰⁷⁾ dene çócū olmuş. bir görümcem var şindi. ondan şú deminki gēleniñ dē ⁽²⁰⁸⁾ gayınvālidesi. büyük görümcem. iki bir gardaş bir bacı galmışlar onnar da efendiynen. oda ⁽²⁰⁹⁾ sona vefāt-étđi. bunuñ gaynanasıydı. o da üş dene almış. herifiñ-üş ⁽²¹⁰⁾ dene de çócū varmış. fazla bişéyi yók.
- ⁽²¹¹⁾ en çok dā hanım-āynan mı galmış?
- ⁽²¹²⁾ evet hanım-āynan galmış çoğ. benim vardımda gayımvālidem atmış bēş kētmış
- ⁽²¹³⁾ yaşlarında vardı. hanım-ā dedim dört çócuk dört çócuk eşgi gocasından ⁽²¹⁴⁾ varımış. dört çócuk bunu gaçırdımda.
- ⁽²¹⁵⁾ bū gayımbabamdan önce evlenmiş başğalarıyla.
- ⁽²¹⁶⁾ evlenmiş. gocāsı ölmüş. dört tene çócū olmuş. üş gız bir olu olmuş. evlendirmiş.
- ⁽²¹⁷⁾ gēlin étmiş. ondan sora gayımpederim gaçırmış gēne gēri. é bēnim ⁽²¹⁸⁾ vardımdā da yētmış bēş yāşında vardı yāni hanım-āası.
- ⁽²¹⁹⁾ bayā da varımış.
- ⁽²²⁰⁾ bılal gördü onu. gayımbabayı bılal gördü. yāni onnar mı öle? aşiretler mi öle?
- ⁽²²¹⁾ valıa bilmijm işde aşiretler çoğ ince fikirli olur. çoğ ince fikirli olur. sayğılı hōrmetli
- ⁽²²²⁾ oluullar ammā töreleri Takip-édeller.
- ⁽²²³⁾ gēne de ediler dā mi?
- ⁽²²⁴⁾ hē töreleri Takip-édeller. vuracā vuralllar. gıracā gıralılar.
- ⁽²²⁵⁾ gayımbabamıñ babası gayımpederim ⁽²²⁶⁾ gayımbabamıñ babası gayımpederim de molıa molıo hōkkeş dēllerdi gayımpederime. ⁽²²⁷⁾ onuñ babası muılayımış. dindar. arapçası farsçası herşéyi varımış. onda ⁽²²⁸⁾ o da ona gelmiş. onda muıla hōkkeş dēller. muıla hōkkeşin-olu ⁽²²⁹⁾ dēllerdi gayımbabama. çoğ farsçā bilirdi. arapçā bilirdi. işde öyle ⁽²³⁰⁾ günneyim gēldi gēşdi gızım. heç bir günden bir güne bizim hayátda evimizde bir ⁽²³¹⁾ döüş bir nizāh olmadı gızım. hayátda yāni ne ezdi ne ezdirdi.
- ⁽²³²⁾ hacı aPlā bilmijm sende sabırlyımışıñ.
- ⁽²³³⁾ ben işde on yēdi yāşımda o aşiretlere gēlin gētdim kızım. on yēdi yāşımda. üç sene
- ⁽²³⁴⁾ dōt sene de çócūm olmadı benim. asgere gētdi gēldi onna sōra.
- ⁽²³⁵⁾ gaç ne gadar gētdi hacı aPlā?
- ⁽²³⁶⁾ iki buçuk sene cādamaydı. o zaman cādayma iki buçuk seneydi. öteki asgerlik-iki ⁽²³⁷⁾ seneydi. evver cādarmaıar iki buçuk seneydi.
- ⁽²³⁸⁾ şimdi hepsi aynı oldu.
- ⁽²³⁹⁾ hē. şindi hepsi aynı oldu.

- (240) ha ha ben babamgilde ğaldım. rahmetli ğendi ğetdi babamgilde.
- (241) benim babamgilde ğaldım. ŗindi rahmetli ğayımpederim dēdi ki o zāman bunnar┘engizā (242) ğöçellerdi benim vardımda.
- (243) yáyla.
- (244) yáylıyá ğöçellerdi.
- (245) su diyé bahsetdiyın ŗey bu mu?
- (246) hah o işde.
- (247) bu ney súyu?
- (248) işde ŗiyiñ súyu ütünün suyú o.
- (249) ütünün súyu ayrı mı oluyó?
- (250) ayrı tabiki o sú.
- (251) nerden alıyósun bundan?
- (252) çársıdan ālim.
- (253) yāni özel bir sú alıyósun ütüne. vay.
- (254) hā evet evet.
- (255) arabalara ğoyállar onu. akü suyü. işde dün āŗám gelin öteki gelin sōledidi. ona (256) vērdim. ben heç bir ğün ğızım yóķluk ğörmedim. heç bir ğün heç bir ğün bizim┘ēmize (257) kiľöyünan maľ gelmezdi. ğızım ğamyónnarnan ğarpuzlar ğavunnar bizim (258) bi ambarımız vardı. dökülürdü.
- (259) hacı aPla tarramı varıdı?
- (260) taľlamız vardı.
- (261) tarlaľardan geliyó diyé mi?
- (262) evet evet tarlaľara ekilirdi.
- (263) ekilir. biçilir.
- (264) ekilmese bile ğalmazsa bile geliken dōldurullar ğetirillerdi eve geliken. eve çoğ (265) gelmezlerdi. çoğ zaman ŗiketlere gedellerdi. daha önce anğara isdambılđa.
- (266) ğayımbabam sever. yāŗlıydı benim evlendiimde. yoğ çalıŗmazdı. biz satı maraŗá (267) ğeldik. işde onnarda durmadıķ biz om beŗ┘ay durdum. asgere ğetdi. asgere (268) ğetdiinde onnar eñgizāğöçellerdi. efendiyé didiki olum hanımıñı babiyiñ┘evine (269) teslim┘et ğet dēdi. baķ adamıñ düşüncesine baķ. sen benim efendi bunu (270) yānnıŗ ğarŗıladı. nasıl┘olur da bir āñıñ gelini dēdi babası evine geder dēdi. (271) aŗıret de böyle yā işde töre. sen benim dēđimi dut┘olum dēdi. adam buna (272) kinnendi. içine üç ğün beŗ ğün āladı. āladı üç ğün beŗ ğün. nasıl┘olurda (273) ben hanımı mı teslim┘ederim diyé.
- (274) hacıbaba āladı.
- (275) āladı üç ğün.
- (276) beŗ ğün āladı adam. sōra gene bir ğün ğeldi baña dēdi ki ğızım dēdi öteberleriñi (277) hazırıla dēdi ğayımpederim.
- (278) bu arada sen üzölüyóñ mu?
- (279) yōğ üzölmiyim ben.
- (280) ğeliyiñ diyé.
- (281) hayır ben bilmijim ki usúľlarını. beŗ aylıķ evliyim. ŗiyi çāırdı işçilerini çağırđılar.
- (282) bizim eŗyálarımızı yüklediler. iki üŗ dene hayvan ğetirdiler. sözüm┘oña (283) oranıñ bekçisiniñ önüne ğatdılar. bunu oriýé teslim┘et dēdiler. bunnar bir┘evelden (284) ğetdi babamgile teslim┘oldu. sōra benim efendi bāa ne dēdi (285) rahmetlik. sen dēdi çeŗmiyé gedey gimi dēdi eliñe bir satır sú al satır┘al (286) dēdi. perdósañı da içine ğoy dēdi giyecāñı dēdi. çeŗmiyé geder gibi ğor. piñardan (287) su gibi ister getme ordan dēdi. ğeyerik gederik dēdi .utanyó adam yanı. hah.
- (288) hacıbaba ğaŗ yāŗında? senden büyükmüydü hacı aPla?

- (289) hací baba büyükdü. hací baba tam bi erkekdi gızım. tam bir erkekdi hacíbaba. (290) omuzú mávzárlı. ayã körüklü çizme belinde dabancá omuzunda çifte. bıyıkları (291) gıvrılmış. tábi bazı şeyde çihar yá televizónda. böyle bir efeler-efeler-ayáğda (292) görüklü şey görüklü çizmenin içinde bire şöle şuraları şişikli pantol (293) geyellerdi. şurdan aşşası dümeli pantol dellerdi. pantol esgiden efeler giyerdi.
- (294) pantol dellerdi adına ğahverengi ve yáhut açık bir rek düz. ayáğda böyle efendi at-üstünde (295) gezerdi yani. işde ã çócü yã benden hemen hemen yáni yedi sekiz yás (296) varıdı aramızda. fark vardı yáni da asgere getmeden evlenmiş.
- (297) o işde aklı daha oturaklı. herşeyi zoruna gëtdi için pıara çeşmiyé gët dedi.
- (298) öyle dedi. ordan gëtdik gızılarnan barabar ben de súyá ğatıldım. sú getirmesin (299) bilmem de yáni öyle dërdi. buña ğatıldık gëtdik. sen dedi tarlanın başına (300) ãn dedi baña. orda gızılal diyé bi tarlamız var. şimdi o gene bizim elimizde. (301) şimdi oriyá var dedi. ben gëlirim dedi. ben alır giderim dedi. orda gëtdik geydik. (302) bir ğamyón gëldi. durdurdu. gece babamgile akşam namazı ãndik. o ğelişimiz bu ğedişimiz.
- (303) demedi mi anneñ babañ işde ney-için ğeldiñ diyé?
- (304) yoğ onnarıñ haberi şey yükleri yükleri gönderdik yá eşyaları gönderdik yá onnar da (305) seviniler sâten. eñgizek işde. ğayımbabam rahmetli sōra şindi rahmetli ğendi (306) dërdi ki ne ğadar cāhilimissim de dedi babamıñ sözüne gücenmissim (307) dedi. o adamcāz düşünmüş ki bu ğarip şehir çócü sen asgere ğederseñ biri (308) alıp götürür ğaçırır bunu düşünmüş adam bilmez. ben dedi ne ğadar cāhilimissim (309) hatın ğişi dërdi.
- (310) soradan annardı.
- (311) hã evet evet öyle dërdi. sōradan annardı. yánnış bilmissim dedi. yánnış bilmişsim dedi.
- (312) nur içinde yátırsıñ rabbim. ārıyıp incitmesiñ seni. ārıdıp incitmemiş.
- (313) hayır. hēc ne ezdi ne ezdirdi beni gızım. hēc hēc bir zāman yáni hēc bir zaman.
- (314) allah razı ossuñ.
- (315) allah razı ossuñ. beni de hem sevdiler hem sevildim aşiretlere gızım. şimdi gene (316) hāla öle yani. yenge dëller bir daha dëmezler yani.
- (317) ğörümceñ feñan var.
- (318) var.
- (319) hayátda.
- (320) bir tene var imdi ğörümcem işde bunu ğayimvālidem.
- (321) yedi sekiz yás varıdı. o tām erkādi.
- (322) ben on yášındıım. sene ellide evlendik hesap-et.
- (323) hah evet bu da benden yedi sekiz yás büyüğü de. o ohuła getdiinde. sōradan sekiz (324) sene sōra oquła yazdırmışlar adamı. köyde oqułu o köünde bitirmiş o ilk oquł.
- (325) esgiden orta oquł mu vardı? lise feñan yokmuydu yenge?
- (326) varıdı. bizim zamanımızda vardı.
- (327) imam hatip bitiren imam oluyódu işde.
- (328) zāman imam hatip bitiren imam olurdu
- (329) lise bitiren öğretmen liseleri vardı. öğretmen lisesini bitirirseñ öğretmen olurdu.
- (330) beni mi? hã. okutma diyél. şindi biz hocādan gelirdik. bize ğörev verillerdi. o aPlam sáz (331) ğörevi söz ğörevi oyún ğörevi kitap ğörevi ilmihał ğörevi cek ğörevi (332) bize böyle okudułlardı bizi. evimizde terziydi her şeyini o aPlam öğretmişdi bize yani.
- (333) evet muhammed hanifiniñ cekleri, hazreti aliniñ cekleri, mālīk ejderiñ cekleri, onnarıñ (334) hayátlarını okudurdu bize sehabeleriñ.

- ⁽³³⁵⁾ yoğ gızım. yoğ onnarı darma dān etdiler. heç görmedik gayıP_ı etdiler. onnar hep
⁽³³⁶⁾ büyük aplanılgilde galdıydı. o da vefāt_ı edünce neriyé atdıklarınıñ heç haberimiz
yoğ.
–⁽³³⁷⁾ hā. çoğ gıymat. onnar da esgi yızıynen yazılmış da osmanlıcā yazılı ilmihal gimi
⁽³³⁸⁾ yazık. mevlid gimi yazıydı. öyle esgi ecer yazı diyeldi yāni
–⁽³³⁹⁾ çoğ önemlidi. işde yoğ. o gün sordum sāniyé gelüncek o kitapları netdijz gızım ⁽³⁴⁰⁾
dēdim. vaļlaha bilmijm dezze dēdi netdilerse dedi. hayāt böyle geldi geşdi gızım_ı işde.
⁽³⁴¹⁾ aļlah rahmet eylesin. gedeni rahmat gāana sālķ. söz olđular. heyket olđular gızım.
–⁽³⁴²⁾ tema suļtan süleyman mı yāsāmiş da bir.
–⁽³⁴³⁾ evet suļtan süleymana galımayān dünyā şū dālar yerinden ayrılır bir gün. niçe ⁽³⁴⁴⁾ iş
dutmayān o nāzik tenner hakķıñ emriyle bir gün demiş bir hayāl şiyiñ ⁽³⁴⁵⁾ kökünden
geçmiş gimi demiş geldi geşdi demiş. bi āçın kölgesine ⁽³⁴⁶⁾ oturmuş gadar demiş işde
böyle.
–⁽³⁴⁷⁾ mihribanna dā dün aradıydı işde. bayram günü ordaydı selāmı var sorannara. İyim
diyi.

-39-

YER : Türkoğlu İlçesi / Uzunsöğüt Mahallesi 1
 ANLATAN : ?
 YAŞ : ?
 KONU : Dua.

- (1) hayıllı şey ne olursa isteme gızım. para da ossuñ pulda ossuñ. isdeme hayırsızı. allah hāyrin vërsiñ. (2) temiz-ıman-ımanın vërsiñ. temiz aylë versin. hayırrısın versin. allah baş hayıllı vere. zengin olmuş (3) ne gerağ gëndi iyë olmadıkdan keri. dinni imannı olmadıkdan keri ne. zënginnik (4) gëndininiñ-ossuñ. bir ölüm borcımız var rabbıma. gëş dëmez goca dëmez (5) gëldi mi geri gëtmez. işde onu düşün. onu düşün gızım. āman yāvrim satı ediyök (6) gızım. herkeşë ediyök. yüzüz diye demiyöm allah biliyö yā bildiğinden (7) hacet dëğalde sorakır biliyö. yā evel satı onnarı edemedikden keri din ğardaşı (8) muhammed ümmedi dëmedik keri bizim biz gëndime isdemek ğabuñ-olmaz (9) kine. hepimizini de allah din ğardaşımız muhammed ümmedi dëdikden (10) keri bize bişe ğalmaz gızım. yā cümamız oluyó işde hafdadan hafdıyā.
- (11) bunuñ ğardeşi. maaş veriyö devlet buna azdan çokdan.
- (12) o soruyú sormadıñ. sorañ dëdim amma sormadıñ.
- (13) evet vëriyö yanı. evet vëriyö saolsuñ.
- (14) iki iki yüz ükü yüz on iki yüz yimi. demedim. böyle arada veriyö yanı. onúyna da geçiniyöm. (15) bunnara móhtaç olmuyóm. şükür allahıñ keremine vëriyö.
- (16) yāv ne zamandan barı ğabar sała sała bir öldüm buna gel ölüm şu sobıyā niyë ğurağ.
- (17) içeriğ düzliyëk.
- (18) om beş gün oldu. ne zamandır om beş gün oldu.
- (19) gëlmüyöler ötekinde. bir böcek olanda horantası hasdıyëmiş. o da öle gelmedi.
- (20) yanı gëtmezse zor durumda ğalıyoK.
- (21) elimnen bir şey gëtirsñ bçon evel aman evelde. ölüm havlı vardı içellerde. (22) havlı havlı.
- (23) tamam.
- (24) yanı anniyón yardımına dolanıñ. allāma hamd-ossuñ yavrum. rabbım yardım-ediyo. (25) şöyle bir görüüm sēāmeni ölücü gimi oluyöm. ölücüm gimi oluyöm-ālıyóm (26) maıyóm işde. yoğ ölüm vërsiñ. hayırrı ölüm dë ömür dëme bağ. allah (27) hayırrı ölüm vërsiñ dë. bu ğadar gızım. dünyádan ösanıyó gimi öldüm. (28) dünyádan ösanıyó ösanıyó gimi öldüm. dünyádan bunnar yanımda yoğ yā. āyıcık (29) çırnık dërsen dërsen. yāvrim biri şeere gedigen gızım gelmediler nāpim. (30) şú ğızcazım yanımda. ā sekiS ay oldu ben burıyā geleli. tá yönüm de dönmedim (31) maraşā. onuñ yānda yatıyom. sábānan gëliyöm. sábānan gëliyó işde. bāzi (32) öle bir ğonşú var bazi yāña gelen oluyö. öle yāvrim yëmediñ kele.
- (33) üzüm yëdik valļā.
- (34) aman ğaŞ dene yedinkine. bir şeyë torbıyā bir şeyë üzümünen basdı diye. hē.
- (35) sen bunnarı birer tabağ fisdıñı ayrı ğoy. onnarda sağ dúğ etsin. onnar da bize dúğ (36) eder. onnar da sağ dúğ eder. birer tabağ fisdık ğoy. hē.
- (37) vaıñ bir poşet gëtiriñ o zāman. yëmiyëciz mi? (38) ğoyum-ola yermisijiz?
- (39) saoluñ gülüm.
- (40) siz de saoluñ.

-40-

YER : Türkoğlu İlçesi / Uzunsöğüt Mahallesi 2
 ANLATAN : ?
 YAŞ : ?
 KONU : Kaynak kişi söyleme, yol tarifi.

- (1) uzunsöğüt.
- (2) vaılla gızım biz hep sōradan gēlmiyēk. ede gelele. şú taraıdan gelele.
- (3) bilmem ben bilmem bilmem ben bu köy nē zāman ğurulmuş düyö ğaymaıamlııdan
- (4) gēldim düyö. sene ğaşıda ğurulmuş?
- (5) ğaymaıamlııdan geliyōsa bu köyüñ hūdúdu ğaymaıamlııda var zaten. (6)niyé gēliyōñ ki?
- (7) nērde ne zāman ğurulmuş düyö.
- (8) ne zāman ğurulđunu .
- (9) tamam da ğaymaıamlııda ğaymaıamlııda var bu köyüñ Kuruluş tāri. bilmezler. (10) bu köyüñ ğuruluşu çoğ esgi burdan esgi şey var ğırmaıayá var
- (11) bu da bilmiyö.
- (12) var. o da bilmez. iki yüz. bilmez. bilmez. bilmez.
- (13) var. var. bilir. var ğarı. var dā bilir bilir.
- (14) bilir. bilmez mi?
- (15) bilmijök kine.
- (16) yávrım vaıllaha bilmiyök kine.
- (17) cāmız ğarı niyé ossa aklı yeter. aha şurda var bir ğarı. ā şú evde.
- (18) ā. he tá şú evde var. bir ğarı şó yörebde.
- (19) nērde ğarı?
- (20) evde.
- (21) hı? he evdiyēmiş.
- (22) ğonuşıan. sene de ğaç nē olduıu ordan o ğarıdan sōr. onuñ ötiyānda da var bir ğarı.
- (23) ğaynanañ evde mi?
- (24) evdiyēdi evdiyēdi.
- (25) evdiyēmiş baı ğarı.
- (26) haydiñ güle güle hayıııı işler.
- (27) daha o bilir onuñ yānna gēt.
- (28) bunuñ ğaynanası satan aha.
- (29) şú yólda merdıven var yóluñ içinde. merdıven var. orda o ğarı tá şó eviñ öönde.
- (30) yóluñ içinde a şú merdıven var. şurda yerde.

-41-

YER : Türkoğlu İlçesi / Uzunsöğüt Mahallesi 3
 ANLATAN : Hüsne Paksoy
 YAŞ : 90
 KONU : Sağlık sorunları, kıtlık zamanı, Fındıcak Harbi.

- ⁽¹⁾ ğurban-olam çoğ sáołasıñ ğızım. ben de seni öpim. çoğ sáołasıñ ğızım. otur.
 – ⁽²⁾ yávrım sende otur. siz oturun. sen ora otur.
 – ⁽³⁾ minder gétir. minder gétir.
 – ⁽⁴⁾ ámō.
 – ⁽⁵⁾ nérden geliýsuz? tã maraşda. evet. evet. bi araba.
 – ⁽⁶⁾ iyé oldu. iyé oldu. yoğ ğurbanım. ben satı üçüye oturmam. hē. yoğ ğurbanım ałlahıñı
 – ⁽⁷⁾ severseñ. yá aha ğonuşım. nedī? duyáñ ğızım duyáñ. hī?
 – ⁽⁸⁾ adım ğızım şey hüsne peksóy. hüsne peksóy. paksóy. hē. paksóy dilim evvelkini
 ğoláy. ⁽⁹⁾ diş ğalmadı tam ğonuşamım. ondan yáñı nē bilim yášımda işde seksen üçe
 ğeşdi ⁽¹⁰⁾ nuhúz kádımde doksan etmişler yášımı. normalim. amma benim ğardeşim ⁽¹¹⁾
 vardı. ğardeşimiñ arhasına oldum. olmusum ben-anamdan. ğardeşim ⁽¹²⁾ benim
 büögüdü. babam-ırahmatlar bir tek-olan oldu diyen benı ğardeşimiñ ⁽¹³⁾ yérine
 yazdırmış. yani asgere çábik getmesiñ olan diyen. o zámannar ⁽¹⁴⁾ da biricik olan diyen
 ğıymamış. beni büög yazdırmış. güccuk ğardeşim olan çócū. ğardeşimi güccuk
 yazdırmış. ben ondan ireli geldim. ondan benim yášım doksandamış. ⁽¹⁵⁾ şindi öteñ sen
 bi ilaç yázdırmıyá vardım kine dokdura tansiyón ⁽¹⁶⁾ var. romatizma var. işde mide ārsı
 var. ğızım sorma işde ałlah gücenme ⁽¹⁷⁾ ałlahıma hamd-ossuñ. varım da o şey kádım
 var yá nuhúz kádım ⁽¹⁸⁾ onnarıñ-eline verdimidi. dezze dēdiler sen doksan
 yaşındıyamışsıñ dediler. basdı ⁽²⁰⁾ o şey kádime ilaç yázdıkları káde. saar ne zámán
 yazıklar yázmış ona. onu yazmışlar. nē bilim ⁽²¹⁾ yávrım ben doksan da dēalim heralde.
 olsuñ doksan dedim ben de. ne zaman-ossa ⁽²²⁾ ölmüyeci?
 – ölüm yáşdan öncü mü geliyö dedim. keşke hayırır ⁽²³⁾ ölüm vērseñ de ahrete gēdiyēdik
 dedim. yávrım ałlah imán vērseñ dedim. cümle ğul din ğardaşı muhammed-ümmeti
 olannara. ⁽²⁴⁾ namazimizi ğılıyók. ałlaha çok şükür Allah’ım ğazādan beladan afandan
⁽²⁵⁾ tufandan cin şerne şeytan şerne hökümet şernen nefsimiz cehennem ⁽²⁶⁾ diyök.
 getmeniñ haddi hesabı bełalardan ğazadan Ałlah’ım kötü ğuvetlerden ⁽²⁷⁾ din ğardaşıñı
 muhammed ümmetini esirge. ğoru. ondan sora bizleri de ⁽²⁸⁾ esirge. Ałlaham diyöm
 başga ne diyim ğızım? rabbıma yavlarıyók gece gündüz. ölümümüz yáqlaştı. ⁽²⁹⁾ işde
 ben de burda çadır ğurdum. maraşdan bura gele bunun yandiyēdim. ondan ⁽³⁰⁾ beri daha
 gētmedim maraşa. sekiz aydan beri bunnarda gedeken. ⁽³¹⁾ ğurban yáqlaştı. ölüm onda
 yapak da öle gēdek adi belli diyöm. bir salķım ⁽³²⁾ sevabı diyöm. işde sabah biz muñ
 oluyók. dokdur geliyó ⁽³³⁾ yá onnar ilaç fełan yazıyó. yá Türkóluna gēdip ordan alıp
 geliyöm ğızım.
 – ⁽³⁴⁾ hasdalık sayrılığ sáa diyöm aha şindi ārı kesici háp yútdum duramadım. yēmā ⁽³⁵⁾
 yedim. midem ārıma başlamış. ama hepsi romatizmenin ğuvveti. şoriyá ⁽³⁶⁾ bıçanan
 sokuyó gimi ārıdıyó ğızım. orałar hemen ārır. ałlahım şikát-etmiyöm ⁽³⁷⁾ gücenmesiñ
 diyi. ğorkuyóm-ı rabbıma şikát-etmiyé ğorkuyóm.
 – ⁽³⁸⁾ ēdiyöm. dúá aķlımızıñ yētdi ğadar. yazdıķ ğızım. ğēndi bilir ğayrı ğurban-öldüm
 Ałlah ⁽³⁹⁾ bilir. bizi yaradan ğēndi damımızı verende Ałlah veren de ğēndi ⁽⁴⁰⁾ ałanda
 ğēndi ğızım. kimsiyē bişey dēmiyé haķķımız yok yá.
 – ⁽⁴¹⁾ ben bil iş yapmıyöm ğızım. bir iş görmüyöm burda. şorda bir ğızım var işdē. orda
 enişdem ⁽⁴²⁾ onnara āşam varıp yatıyöm. sabanan geri-aķıyöm eve bura. āşam orda ⁽⁴³⁾
 duruyöm. bi çinke boğamızın yemani. namazımı ğılıyöm ałlāma şükür-ēdiyöm-işde.

- (44) bu sefer de şöle bir barnağ var. süpürge süpürüyóm. şöle (45) çay dökülüýó. şöyle böyle oluyó nēolçak ğarı ğısmısı ğızım. nēapabilir (46) yaşlı adamlar. bir ger bir ter bir ter hemen sırtımı deaşıyóm doñuyóm. (47) bunda terliyēsin doñuyóm. aha bir çeket. daha şunuñ altında ğaş dene (48) atlet var. ğakan evi çiharrım. aha terlerim. içeri sobıyá ğurduk. yá orałara (49) bunun ğardaşıımın yanna. ne ben ben otus yaşımdan sōra ben bu. (50) ben o gündür tokdur ilacınan geçiniyóm ałlahıma hamd_ossuñ. hamd_ossuñ_allā. (51) hamd_ossuñ rabbim derdim. bir tansiyón var. tansiyón bir ti yükseldimidi (52) gözümün óne bişeler geliyó. şöle gözün óne güçcük sinekler geliyó. (53) başın noıduyn bilmeñ o zaman künde bi tene yuduóm tansiyón ilacı. künde (54) bi tene romatizması ilacı yutmasam o satı. evlatımsın böle ğur ğur ediyó. (55) evlatımsıñ yel giriye sáar. yel giriye başğa hasdalıkdan midem de iksele (56) varıdı evel de. yá dutuldu midem de ğap de varımış. biraz tokdur filim çekdi. (57) o sene. bu dedim arasında bir sekis on sene geşdi filim çekdi adam. her (58) tarafımdan ğap dedi siz de varımıydı. ğardeşimde vardı dedim ğap şey olşun (59) ta yabancı devletden pil buldukda yaşıadıydı. biri de ğardeşimde varıdı.
- (60) olum ya ğendi gediye maraşa. evi Maraş da bunun. çocuklar maraşda. o dedim ki (61) zobıyá gelde zobıyá ğurağ olum dedim. öle geldi. baña da diyó ki sennen boon (62) diyó. ben de boon ğedemem dedim. aha sabah tokdura ilacı yazdiracām (63) dedim. geri türkoğlundan ilacımı alıp geleceğim olum dedim. napim (64) ki? allah allah. yoldaşıñ diyép oturuyor. allah yoldaşıñ diyép de oturuyom_ışde bu gadar.
- (65) hatın ğızım aha görüyóñ ğaynanałarı. filimlerde ğonuşur ya şeylerde nasıl olum işde (66) aklımdan çıkartma onu. aklımdan çıkartma. işde herkesde öyle var.
- (67) yá bir şeye vardık da Maraşda evelki ğün aplanlar oriyā vardık da ğocałar yaşlı (68) şöyle birikmişler erkekler ğadınlar. şorda bir sürü adam bi ihdiyár ğocanıñ (69) ne ğocıyénlerin birisi. gelmeden dedi adam gelinner şindik dedi ğarı oldu (70) ğarı da gelin oldu dedi. ğarı dedi avradları mı ğarı oldu geline dedi şey oldu (71) dedi padişah oldu dedi. onun gimi ğızım. allahdan ğorğan yoğ. bin de (72) bir tene. hı? Allahıñızdan ğorğdüz yávrum. biz ğünamizden ğorğuyók yávrum. (73) söledimiz de ğünah oluyó ne etdimiz de ğünah oluyó allaha ğarşı işde. (74) ben böyle ğayrı ne bilim kimse bişe diyémıyó.
- (75) evet annem ğāzi eşi. köyde tek. hē.
- (76) he he he aman ğızım içimi ğurdałatan işi çıkar bunun. iki tene almış. benim (77) benim yim beş yaşımda ğelin gelmişsim
- (78) işde ben böyle ğayrı ne bilim kimse bişe demıyó.
- (79) evet annem ğāzi eşi. köyde tek. hē.
- (80) hē. hē. hē. amān ğızım içimi çoğ ğurdaładan ii çıkar. bunuñ iki tene. almış. (81) benim yim beş yaşımda ğelin gelmişsim. iki çocuk ğaldıydı horantamdan ğayrı. (82) óndan babam_öldü. ğardeşim meFāt_etdi. horantam öldü. sen saol. yokluk. (83) ałlah ałlah ałlah ne bilim ğızım. duyuyóñ sanıyóm bende. yanı yokluk (84) ğördük diyóm işde ğızım. faKırlık vardı diyóm. evel diyóm perşannık vardı (85) ğızım. kimse kimsiyé bir pança bişe veren yōudu. herkesde yōudu. ben (86) başşakłara ğetdik yá toplamıyé ğetdik. köylere vardık tā. o zāman o yōudu. (87) tā ozāman çocuklarımmnan duruyóđum ben. şu tarafa ğetdik. sanki dört (88) safıñ dördüne yōudu. bir cānımız varıdı ancā bir cānımız varıdı. bişe yōudu. (89) ałlahdan başğa bişemiz yōudu. bulğurun çekersek bir sāhan verirdi. (90) onu yerdik. bir sāhan bişe verdimi yerdik. yokluk çoğ ğördük ğızım. ałlah_o (91) ğünneri bizler ğördük şindikim_ınsanlar ğörmesin. ałlah tā çoğ versin. (92) melmeketimize aşiretimize hōkūmetimiz, hepsimize allah bol versin. ğurban_olđum_ıallāh (93) perişannı dertler zór ğızım zór.

- ⁽⁹⁴⁾ ben sáti uzunkök. uzun söğüttüyém ben bunda. hē. anam babam burda. tá şo yóharda
⁽⁹⁵⁾ evimiz vardı. oran dayım oldu dayım işde gociyá dayımın̄-öluna verdiler ⁽⁹⁶⁾ beni
işde. hē. yog. yog. ondan önce daha ondan öncel diyóm. taman o benden-ezele ⁽⁹⁷⁾ ben
gelmeden bunnarın̄ babası ikişen avraT-almış. ikisi de ölmüş arka ⁽⁹⁸⁾ arkıyá. soñu da
benimissim işde. sōrada aldı. bal-alıllah yázmışsa yávrım. ötekinden ⁽⁹⁹⁾ dolu gaŞ dene
çoı çocuk var. gızlar var. olan var. öteki avarTlardan. ⁽¹⁰⁰⁾ şükür bize de vèrde alıllah. bir
gızım var işde. şúrda gaynımın̄-ölunda ⁽¹⁰¹⁾ gèlin. üş de olan var. ikisi de ahrete gètdi
çocuklarımin̄. ğurban öldüm alıllah işde ⁽¹⁰²⁾ gızım başga ne olucú ki dünyada. aha gèldik
aha gèşdik. ⁽¹⁰³⁾ bōon sábah oldu şükür. āşám oldu şükür diyóm rabbıma. yeter ⁽¹⁰⁴⁾ ki
imanın vèrsiñ. son nefesde düyná malında gözüm yog gızım. alıllah-ımanımı ⁽¹⁰⁵⁾ vèrsiñ.
soñ nefesde alıllā bir cán borcımız var. gèndi bilir vāti. ⁽¹⁰⁶⁾ ölüm düşündük te dünyem
aman-alıllah seniñ yüzüne nasıl varrıķ-ola. ⁽¹⁰⁷⁾ ğabātli mi varrıķ. ğabaatsiz mi varrıķ?
alıllah ğul beşer ğul şaşar diēn ⁽¹⁰⁸⁾ şaşırımıyém düşmüyém rabbim. bizim günámiz
tükenmez yávrım. hatāmız ⁽¹⁰⁹⁾ tükenmez gızım. ne bilim orıyá gèldi. āfedici geldi.
afederse eder etmesse ⁽¹¹⁰⁾ etmez. ne diye ırabbıma yávrım eder işşşalıllah. afetdi
ğulların̄-içinde ⁽¹¹¹⁾ bizi de eder işalıllah yávrım. işde böyle ne ğonuşum? ğonuşdum
çócum.
- ⁽¹¹²⁾ amān ben ne diyém ben saā. benimissim dijm. şámda dedī evelki avraDların̄⁽¹¹³⁾
gününde yápmış áşgerlī. orda onnarın̄ gününde şámda dèdi vuruldum ⁽¹¹⁴⁾ dedi.
ğolundan vurulmuş. tēbe şúrdan vurulmuş. ğurşún şúrdan gètmış. ordan⁽¹¹⁵⁾ belinden
omuzdan gèşmiş. aşşā enmiş ğurşún diyö. orda onu yápdıķdan ⁽¹¹⁶⁾ keri tokdur çıkartdı
burdan dedi. bayılarak gètdi ırahmatlıķ. iki ay mıydı ⁽¹¹⁷⁾ işde şámda yátdı hasdana.
şámiñ hasdanasındıyadı bēş sene. şöle etdik. ⁽¹¹⁸⁾ böyle etdik. hē birde şeyde mi etmiş?
babam ırahmatlıķan eylemiş. harbi ⁽¹¹⁹⁾ onnarda onnar şimdiyē ğalmadı. çokdan gètdi
babam. alıllah-ırahmat-eylesiñ. ahrete ⁽¹²⁰⁾ gètdiler. hemē anam gètdi abam kimse
ğalmadı. ğardeşim gètdi. kimse ⁽¹²¹⁾ ğalmadı. nē-edek alıllah çoğ şükür-ossuñ. verdiñler
de ⁽¹²²⁾ hamd-ossuñ. vermedide hamd-ossuñ rabbim. işde gızım.
- ⁽¹²³⁾ amān ne bilim bāam-ırahmatlıķ. güderdi. fahırlıķ gızım evel böyle çoğ yōudu ⁽¹²⁴⁾ ki
.televzān çoğ yōudukine. āşám oldu mu yēmamizi yerdik. bir tī oturur ⁽¹²⁵⁾ düşer
yátardıķ. biz ufaK çócüduķ daha babamızıñ-öldüünde. hē ufaK ⁽¹²⁶⁾ çócüduķ. yanı
bāamdan çok yaşamadı gètdi arhasından. ğader
- ⁽¹²⁷⁾ şindi günner ēyi gızım. şindik böyle ossa biráz ömrümüz cán-olısıyemiş yanı ⁽¹²⁸⁾
ömrün geçmesiyēdi belki yáşardıķ. amma evel çok-ireziller gördük. çok ⁽¹²⁹⁾
perişánnıķlar gördük. esgi günnerde yoklúķ var. aşılıķ var. sulúķ var dedim.
- ⁽¹³⁰⁾ ben üş gün evelī günner tükenemen. yani amma o gün getsiñ bir daha geri ⁽¹³¹⁾
gelmesin. alıllah cümle āleme yoklúķ vermesiñ bize. yoklúķuñ dèrdi zór gızım. ⁽¹³²⁾
çılbaķlıuñ dèrdi zór gızım. açıldı. var. amanıñ aç da var. amanın dellerkine ⁽¹³³⁾
hasdanada nerde sāa var. ben aç-ossam sen doķ-ossañ beni bilī aç-öldümü. ⁽¹³⁴⁾
bilmen. onnan āna işde gızım.
- ⁽¹³⁵⁾ hē fındıcák harbini onu şöle şöle şindi herkesiñ alıyē gètdi. burıyá fındıcā harbe ⁽¹³⁶⁾
gètmışler. anam onnada işde ğadın olan çocuk olannar da burda ziyāretimiz ⁽¹³⁷⁾ var. bu
şu yüzde sen bilmeñ ora çámlıķ var. orda bir tāne o çámlā ⁽¹³⁸⁾ içine demiş. erkekler siz
geliñ orıyá çóluk çocuk alıyē biriksiñ ora demiş. ⁽¹³⁹⁾ dedemgiliñ evini biliyōñ.
şöliyēdim içerde. ne varsa evlen qōnde bir ğocá ⁽¹⁴⁰⁾ dut varıdı. onuñ öne gèldiler hepsi.
dahra muhra bişē yog. dam yáķar ğavır ⁽¹⁴¹⁾ gelir de diyén girdiler orıyá. yánmasıñ diyi
o yıdıķları. bizim. ğavır gelirde ⁽¹⁴²⁾ yáķar diyēñ alıyēmiz gètdik. yanı demişler dīne
kilise demişler çálar ⁽¹⁴³⁾ çám çálar demişler onu ānatdılar bize. yanı çáanın sesi kesilirse
bilki biz-aldıķ. ⁽¹⁴⁴⁾ kesilmezse onnar bizi alır demişler. yoharı yokardan aşşā şiyēñ
zetini ⁽¹⁴⁵⁾ ğavırlar zètin ğavırları gelmiş bürümüş. burdan aşşáyá .bunuñ. yá biz. ⁽¹⁴⁶⁾

- zètin gavırları onnara onnarda nêise demişler burda onnar yālībaļl gètiriyölermiş. ⁽¹⁴⁷⁾ bunnariñ zahrasını çekiyöler. bize bunnariñ hep arķasında ⁽¹⁴⁸⁾ dāñ dāñ dāñ çan çalınıyó. tükél çalınıyó. çalākan çalākan çalākan çāññ sesi hırpada ⁽¹⁴⁹⁾ kesildi. oh alļah şükür dediler. işşalļah aldık. biziler aldı. çalmıyá başladı. ⁽¹⁵⁰⁾ biziler almış yani. yāndan seslenmişler işde şonu şorda bunu burda dərkenne. ⁽¹⁵¹⁾ góca küküt küküt dèllerdi. küküt. o burda ğalmış. bizdende orda ⁽¹⁵²⁾ mahrum niyé dutmuş. onnar hepsine bizim de köyden orda ğalmış bir ⁽¹⁵³⁾ tanesi. ona bi tanesi āşámdan demişkine dostum bize harP_edecek kişinen ⁽¹⁵⁴⁾ harP_etmiyəcəkler. Kaçırıyóm şúrdan seni şorda gölā biner şindik bunnar ⁽¹⁵⁵⁾ demişler. adam ordan onu ğarannıķdan şey yátdıķdan kerı millet ordan ⁽¹⁵⁶⁾ dışarı çıkarmış ğaçırmış onu. amma burda kaļanı biziler öldürdü. bir_olan ⁽¹⁵⁷⁾ varımış saklamışlar burıyá onnardan. harp bitdikden kerı ğelmişler. ⁽¹⁵⁸⁾ şo öte de eletmişler. orda kafasına sıkmışlar. çocu öldürmüşler. babam bizi ⁽¹⁵⁹⁾ yólıuyöler demiş çócuk.
- ⁽¹⁶⁰⁾ anam da orda. onnarı öldürmüşler. şindi ordan orda öldürmüşler diyén ğonşúllar. ⁽¹⁶¹⁾ başğa öle ğızım işde ne gördük ne? hepsi ğeldi ğeşdi. hē. onnarı görmüş_olduk ⁽¹⁶²⁾ yávrım babacım da ırahmatlıķ çanakkále darbāandaydı. harP_etmiş ⁽¹⁶³⁾ ğelmiş dedi. ırahmatlıķ babacāzım bir ğün babam ğaşmış. dāññ_içine ⁽¹⁶⁴⁾ saklandı babam. babamı şöle dürtüler. çık bahim dediler. ben ⁽¹⁶⁵⁾ şöle çócüm. babamı ordan çıkartdılar aldılar ğètdiler. gene geri tekrerden ⁽¹⁶⁶⁾ harbe. hē çanakkále darbāan depesinde. demiş ölüm ğeldim de burda ⁽¹⁶⁷⁾ harP_etdim demiş ırahmatlıķ babacāzımda. işde o da neçesini aldılar ğètdiler.
- ⁽¹⁶⁸⁾ ne bilim ğaş yıl yápdı. yápmışlar tábiim. esgi ğedenner yávrım üş sene durullardı ⁽¹⁶⁹⁾ asgerde. üş sene.
- ⁽¹⁷⁰⁾ ğardeşim dörT sene yapmış.
- ⁽¹⁷¹⁾ ğardeşim dörT sene asgerlik yápdıdı. ırahmat_ossun. ğètdi ğardeşim. dörT sene ⁽¹⁷²⁾ yápdılar. üş dene adam ğètdiler ğızım. köyden dörT sene asgerlik yápdılar. ⁽¹⁷³⁾ yāni üş sene derkene asgerlik yáparlardı diyóm geder. şindikiler bir_ay_iki ⁽¹⁷⁴⁾ ay duruyó. geri_ālıyó asgerden. bir sene olaımadan ğeri_ālıyó. maşalļah ⁽¹⁷⁵⁾ şeyden asgerlikden o zāman harPe getdimı birdemlik ğèdiyó gimi ğèdiyödü.
- ⁽¹⁷⁶⁾ hē dayıllarım vardı ondan sora ırahmatlıķ. şo ğördüñ dālar var yá onuñ ötü yāni ⁽¹⁷⁷⁾ topuk dèrik. yáyļa. öralarda ğaşmış yāni dayım asgere getmiyém diyé ğaçak ⁽¹⁷⁸⁾ ğöçek ğaşmış. şorda şorda şorda şurda derkene dutmuşlar dayımı. bir ğün ⁽¹⁷⁹⁾ ğetirmişler. bir sāte. gene ğardeş üş ğardeşleridi. öteki dayımda evdiyemiş_onda ⁽¹⁸⁰⁾ yākaļamışlar. ikisinde bir ğötürmüşler. dörT tene. evli. gelin ⁽¹⁸¹⁾ var evde dörT tene. öteki dayımda onnardan ezel_al ğetmişler. sāti varışın ⁽¹⁸²⁾ demiş ki dayımın birisi dayımı. ğardeşim dört sene evde ğaldı kimse ⁽¹⁸³⁾ yoğ. ne sen ğaç ne de ben ğaçım öllük demiş. o demiş ki ğardeşim beni demiş ⁽¹⁸⁴⁾ dālarıñ_ardıollarınıñ hepsi gözüme bir asger oldu demiş. ben ğaçmam demiş. ⁽¹⁸⁵⁾ ğayri ğardeşim demiş. sen ğaçıyósañ ğaç demiş. ben burdan geri getmem. ordan ⁽¹⁸⁶⁾ da öteki dayım bir tapa ğetirmiş ğaçmış. işde o ğaldı asgerden ⁽¹⁸⁷⁾ gelmedi öteki. üşdene. dayıllarım gelmedi asgerden harPden. yāni harPden ⁽¹⁸⁸⁾ ğelmediler. öldüler hep.
- ⁽¹⁸⁹⁾ ālıyénin çolū çócū öñsüz ğaldı. avradıñ çócū perişan oldu. herkeşin ğeride ğaļannar ⁽¹⁹⁰⁾ yāni. nolucú evel de böle varlıķ mı varıdı hatın ğızım. bişē yōudu yā.
- ⁽¹⁹¹⁾ yā bildi ğadar var tábi.
- ⁽¹⁹²⁾ saļasıñ ğızım saļasıñ.
- ⁽¹⁹³⁾ hı? ğızım ben oķula hēç getmedim ki. beni öretmen oķuluna salmadılar. anam_iki ⁽¹⁹⁴⁾ tene iki çócūken soramasına iki bacım vardı. ben ezel onnar ⁽¹⁹⁵⁾ ğètdiler. anamın_ellerinde şöle bir yāra çıkıdı. o iki çócuk benim üsdüme ğaldı. ⁽¹⁹⁶⁾ ğızım iki çocu ben büötdüm. onnarın bezlerini yurdum. yōudu. bez yōudu ⁽¹⁹⁷⁾ o zāmannar. soķķ

sularınan şey çaķardık oriýa sererdik onúynen. beni de ⁽¹⁹⁸⁾ hocıya sağdılar. óretmen-oķuľuna sağdılar. babacım namazlık oķuľlansın namazlıķdan ⁽¹⁹⁰⁾ beni gendi dilinen belletdi. yanı gendi gétmiş evel geşliinde oķunuyó ⁽¹⁹¹⁾ ğızım. şölesil ğızım dérđi baā. işde süphāneke ettāhiyātünden işde ⁽¹⁹²⁾ aľlahümme salliden bārikden elāmdan bunnardan birtī namaz ğılacák belletdi. ⁽¹⁹³⁾ ne ğalan sōliē oľđunu ğızım? eder ya ancá ōle ğabil-et diyóm aľlām ⁽¹⁹⁴⁾ beni de bildīm ğadar ğabul-et-ırbabım ne yapım bilmijóm diyóm noħsanım. ⁽¹⁹⁵⁾

– ⁽¹⁹⁶⁾ var noħsanım var. yónsa yok diēl noħsanım. bilmedijn de var. var arasında. ⁽¹⁹⁷⁾ yine de dişiminen tām ğonuşamıyóm. dişsizlikden de yárim aľlaha ⁽¹⁹⁷⁾ súnıyóm ne bilim gendi bilir ğızım. hē.

– ⁽¹⁹⁸⁾ iķram etmiyēcī misafirlere?

– ⁽¹⁹⁹⁾ gétiricim. gétiricim.

– ⁽²⁰⁰⁾ otur. otur sen.

– ⁽²⁰¹⁾ ōle. ğedin.

– ⁽²⁰²⁾ hē sáa ğismet-ossuñ. duz-ekmek ossuñ ğızım. hē duz-ekmek-ossuñ ⁽²⁰³⁾ getirek ğızım. oturuyök diye baķmadım ben. yoĝ. yoĝ. ben giderim ō bilmez ⁽²⁰⁴⁾ yerini. dā bōon garip gimi ğeldi burıya.

-42-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Üçevler Doğanlar Mahallesi
 ANLATAN : ?
 YAŞI : ?
 KONU : Geçim kaynakları, kıslık hazırlıklar.

- (1) hoş geldin.
- (2) geliñ içeri geçek. bi çáy içek. yemek yiyek. buyúruñ oturaķ. allah razı olan ğullarından etsin ğurban-öldüm-allah.
- (3) hoş geldin.
- (4) benim gimi o da bir laf āñatmasın da bilmes vermesinde.
- (5) hoş geldiñ sefā geldin.
- (6) ben ne bilim. ben bir kötü bi şey olur da belli olmas. ne bilim bazi bāle bēle bēle geliöler burıyá. satıcılar geliö imzā alıyö senet yápdırıyó.
- (7) imza atdırmıcız.
- (8) ğuruşlu bişeler olmasñ. ne bilim. ben bilmöm. öle vaļlaha ben çekiniyöm ğorhuyóm kötü bi şey olur. büyúr.
- (9) ğaymaķamlıķtan geliyök. devletine āşık personelik. devletden ğorhulur mu?
- (10) ğorhulmaz da öle diē. bāle bāzi öle diyöler tongıyē düşürüyöler.
- (11) yok öyle bi şey yok öyle.
- (12) malıyēyē ben adamı çevirmişler kárt imzaļa demişler. neñ var? yemi nerden alıyóñ
- (13) demişler. bis şurdan geliyók demişler. yemi bizden al ucúz verrik işde arpa verák (14) nedñn hele şú senedi imzalá demişler. sorādan ayıkdımkiñe diyö gene ki dēdim (16) malıña el sürmemişler. öle çoē şeylennen ğarşılaşdıımız-úçun ğorhuyok nēye yalan söylem.
- (17) ğadıōlu çiftli dōanlar-obası.
- (18) üçevler dōanlar obası. hē. hī? o köye bālī işde. obası o köyüñ obası. ne bilim var haraļda atmış. ben (19) bilmim. oñur yazarñim yoē. ufañan çocukñumuzda bizim köyümüzde yavrım oñul yōdu. yōdu.
- (20) yōdu bilmesseñ ahā şimdi burda da yoē çocuklarımızı şindi türkōlunda yátılıē (21) gēdiyö. hı-ı. yátılı oñulda oñuyöler.
- (22) yoē. yoē. burda bi şey yoē. hı-ı. işde malcılñan uraşıyók. başēa da él-işçilī var. él-işçilī. (23) çocuklar su suļamıyē gēdiyöler. aylık duruyöler. darı suļuyöler. sıvalıē yapıyöler. başēa bişey yapıdıkları yoē. hı-ı.
- (24) biz-on dönüm tarlamıs var. hā niē inkār edim-on dönüm tarlamıs var. başēa da bi
- (25) şeyemiz yoē işde. āmin. allāhım onuñ bereketini vėrsin. (26) ğurban-öldüm allah.
- (27) benim adım zekiyē yıldız.
- (28) ğamereē baķ.
- (29) bāa aşdılar yā. ben biliöm mü?
- (30) diē bişeyler de onu da yáz.
- (31) yáz. ben bilmöm. ben ğorhuyóm niē yalan söylem. şō dāñan başına her türlü adam geliö. (32) her şeynen ğarşılaşıyóñ. hā. hı-ı size ömür bunlarıñ babası bilđir işde bi sene olmadı (33) meFāt-etdi. bu çocuklarıñ babası āniden āniden öldü şurda. ğalp ğırızı demiş tokdurlar. (34) türkōluna gavişdıramadılar. bēş daķķa sürmedi arası aşam.
- (35) ana seniñ olayı ānadırsañ kitab-olur satan seninkini ānadırsañ.
- (36) o seninkini ānadırsan. ben bilmim.
- (37) nérde oñuduyón? maraşda çocukları.
- (38) hā sen türkōlunda öretmenseñ çocukları çocukları tanıyóñ diēcim yanı. hī?
- (39) ne bilim ben nasıl gēlin gētdi mi.

- (40) añaaların hatırām unuTdum getdim yavrım. sıhıntı hepsini unuTdurdu. ben bilmiyóm.
- (41) buyúruñ oturağ diye çāırdım sizi.
- (42) ne bilim biz de unuTduğ gètdik gomadık.
- (43) allahıñ vèrdini bişiriök işde neyi bişiricik.
- (44) yáza mı? gışá mı?
- (45) tarana ediyök. bulgur ediyök. dómie dödürrük. ğazanı çatarık. bişirrik. ayrannan yourdunan (46) yúrur dama çıharık. sabanan da çīye sererik. işde nasıl yaparlar. hııı.
- (47) annamıñ her kelimesini bir sáate yáparsañ anca kitabıolur belki.
- (48) ben çoğ ğonuşmie sevmem.
- (49) vaılla bu köyde deıl anca yoħarı köyde bulırsañ buıuñ belki.
- (50) hêç de göñúl ğoyma.
- (51) baħele benim evlendimi nè yápıcın nasıl evlendimi?
- (52) ben evleneli az olmamış ki tarihe geçmiş. ben nè bilim beñ bilmöm.
- (53) onu ancá düün yápınca gelirsen başından sonuna ğadar izlerseñ anca bilin.
- (54) ğahve bişiriler. yoğ yoğ hazır.
- (55) bunu televzâna vèrme götürüP de.

-43-

YER : Türkoğlu İlçesi / Üçevler Mahallesi
 ANLATAN : Sabit Yıldız
 YAŞ : 65
 KONU : Asgerlik, geçim kaynakları, köyün kuruluşu, köyün ihtiyaçları.

- (1) fâtiniñ mi ğardaşı?
- (2) hē . fâtiniñ abisi.
- (3) hē fâtiniñ abisiyim.
- (4) bizim.
- (5) aliniñ ğardaşı da õretmen iki tenesi.
- (6) arħadaşı. oħu! arħadaşı.
- (7) hē.
- (8) hūsiyen yıldıırım. o şimdi maraşda. çócū götürdü. bóon direkson ğursuna ğetdi ēliyeti alımıyá.
- (9) biz yábancı diyelik. biz buralıyık yá çekinmeñize gerek yok yanı.
- (10) vaļļā aha čika ādem geliyó.
- (11) ādem ānatsiñ de.
- (12) ādem ānatsiñ. ōlum ānatsiñ.
- (13) e gözünü sevdiim.
- (14) işi ras ğelesice nè ānaTīm ben nè bilim ben.
- (15) hē. hē.
- (16) sálāmaleykūm.
- (17) sábiT yıldız.
- (18) atmış beş.
- (19) şimdi esgisi esgi usúllerde asgeriyé şey yápaļlardı.
- (20) şöle oturma.
- (21) böle bir dúa ederler toplanıllar. ğederken hallelleşir dúa ederler yolļallardı. şindi⁽²²⁾ burda arabalar var hemen bindirip yolļuyóler. aha köyde gedip ğeliyó heç⁽²³⁾ haberimiz olmuyó. asgere ğetmiş diyóler bir duyuyok ki bir de duyuyok ki ğelmiş⁽²⁴⁾ diyóler. gene dēşdi işler şindikīnen o zāmanın şeyleri. esgi zāmanınan⁽²⁵⁾ bizim zāmanımızınan şindikiler dēşdi.
- (26) íspartada yápdım ben.
- (27) yóg biz de öle bişey yóudu. benim ki acemi birlik süresi bitdikden sōna orda cephaneli⁽²⁸⁾ vardı dāñ dibinde bir yimi beş kişi arħadaşlarınan ordā teskeriyé ordan aldım. ⁽²⁹⁾geldim ğetdim. yáni ben köy hesabı şeye getmedim ki öle çóg bi şeynen ğarşılaşmadım yanı.
- (30) iki yıl.
- (31) ne? ne olucú ki asgeriyeniñ muhabbeti sohbeti.
- (32) yóg öle bişey de ğalmadı. zāmanında yáni şindi unutulıP gediliyó. biráz⁽³³⁾ yaşlanışın insan banT siliyor. esgiden alıyodu şindi de siliyó onun-ucún.
- (34) aPļa sen ne yazıyón? ben bişey ānamadım ki.
- (35) unuTuyóñ. bir süre bizde saTan ğafa basmıyó. atmış buldumuı bir adam ondan⁽³⁶⁾ sona banT gene geri siliyó. esgiyi alıyo yáni ğeşlikde alıyo mesela ufaķlığda⁽³⁷⁾ cahillikde ne ğadar şey yápsañ. şindiden yáni şöyle oldu herkesi de bilmem⁽³⁸⁾ bir ğarşıdaki ğördüm. bir adamı ğeşlikde yirmi sene sōna ğetse gene biliyödüm ama⁽³⁹⁾ şimdi şırda siznen burda mesela bir sohbet ētdik bir şey yápdık abimnen⁽⁴⁰⁾ şóriyá varışın bu sefer ğarşılaşdık mī ben aceP bununen. ben nerde ğörüşdüm?⁽⁴¹⁾ yáni banT siliyor. yáni şey yapamıyór çiharamıyór. onuñ-ucún bişey diyemem.

- (42) çocuklar burda yanımda. bir yeri yög.
- (43) afiyet~ossuñ.
- (44) yög avcılınan işim yög.
- (45) esgi avcılardan.
- (46) yâ esgiden biz çóbacılınan. dāda çóban geldik çóban gedyok. işde evde ki (47) maılınan ūraşıyok. kimsiyenen yáni bîr sohbet ediP de öle bir gezi de şeyim yög. (48) dışarda işde maılınan ūraşırık. maıcılık benimki.
- (49) yög öle.
- (50) abiminde o yög.
- (51) öle bişey de yög.
- (52) aklımda ğalmadı da asgerlikden ānatırlardı erkekler. iki üç kişi öldumuydu amma ne bilim.
- (53) birbirlerine ānatıyó yáni bize.
- (54) fāti akrabam geliyó da orda memur.
- (55) bizde bişey olımyó. asgerlik yápmadıñız için yáni bizde yápsak.
- (56) fāti akrabam da haıamıñ~öluda. ğomşunuñ
- (57) ancá birbirleri annar.
- (58) şeref. yíıannar soımadı şerefi.
- (59) ne içi?
- (60) yim beş yíllık maıcılım var. yim beş yimi beş biz biz.
- (61) hē ilk temeli biz atdıķ burıyá.
- (62) biri bu ev biri şó biri de ğarşıdaki ev.
- (63) yimi yíllık.
- (64) üç evidi bura. üç ev.
- (65) aspirinni üçevler olarak geçer. sebebi işde üç dene ev o yüzden.
- (66) seksende. biz seksende biz burıyá aldıķ. tarıaları aldıķ. yáni ğazı aldıķ burdan burıyá
- (67) seksen üç de. seksen birde de burıyá ğöşdüķ. yáni bîr sene sōra üç evinen (68) geldik burıyá. çóg gelicilerdi. ortaklar çóudu onnarda gelemediler. gelmediler.
- (69) biz de burda dāın başında ğaldıķ. işde şindi de duruyók bakim.
- (70) iyé. işde normalde şindi dağ ğalabalık olsa köy toplum daha çoğ ossa daha iyé olur.
- (71) cāmij yög. oıul yög.
- (72) vaııla ben arabıenen gedip geliyöm. dağ yeni geldim. burda cāmij yög. yoıarı ğederik.
- (73) biz bizi bize bize bir cāmij vėrsiñ devlet. cāmimiz yög.
- (74) araba saımak~içi.
- (75) suyú yög. su yög. içme suyú yög.
- (76) başda suyúnan su yög. içme suyú yög bunnarıñ.
- (77) yög. şimdi yáni gelen su şúrda bir ğuyú ğuyú vurduķ. ceyıannan şey yápiyók. (78) burdan evlerden sú geliyó da sálığlı bir su yög.
- (79) şoriyá kenarına bir ğuyú vurdurduķ.
- (80) maııarımıziñ ora. sálığlı sú yög yanı. sú yög.
- (81) elektiri var.
- (82) álektirik var.
- (83) álektirikde düşük maızemeler yanı.
- (84) köyden geldijinden biráz uzak geldijinden düşüyó álektirikler.
- (85) burdan uzak geliyó.
- (86) elektiriñ her şeyi yapıldı da şey olacaķ.
- (87) trafo verecek burıyá.
- (88) amma vėrmediler. bu yíı vėriciler dėdilerdi bura.

- (89) hē ihdiyácımız çoğ yání.
- (90) çoğ-olur köyün. ne olacak?
- (91) gurbanıñ-ollum hêç bişe yóg.
- (92) bir dere suyú vardı bı yıl o yóldan ğaynağ suyúna vuruldu. ağçlarıñ çoğ şú yánnı. (93)
asmağar ğuruldu. zebze dikemedik. hē onnar da yóudu.
- (94) maraşdan.
- (95) eşyásın yání maraşdan geliyó.
- (96) kálkalım.
- (97) sağıluñ. sağıluñ. siziñ de geçmişizē rahmet.
- (98) áfiyeT-ossuñ.
- (99) afiyeT-ossuñ. sağılun.
- (100) soruyóda.
- (101) yóg ğaçmadım. ğaçmadım.
- (102) görücü usúlūnen-evlenikler.
- (103) görücü usúlūnen-evlendik.
- (104) e aynı şey diyö.
- (105) gördük amma êle gonusma yóudu. esgiden êliyédi. hē.
- (106) yáv aynı köy-oluşún köyde meseļa bunuñ-evi orda bizim-ev şöle biráz ötede. (107)
yání orada bir elli yüz metre yóg yani. köyde olşuñ öle şey yáPdık.
- (108) sen biráz da esgiñ ānatdır.
- (109) acele ediyóñ biraz anam.
- (110) aslında yávaş yávaş dīnerse.
- (111) siziñ de. güle güle.
- (112) haydi al!ajsmarladık. güle güle.
- (113) dört tene şúrda şeyde.
- (114) senden de.
- (115) ha!aj-ossuñ. güle gülē gêt.

-44-

YER : Türkoğlu İlçesi / Yavuzlar Mahallesi
 ANLATAN : Fatma Türkmen
 YAŞ : 80
 KONU : Köy işleri, eski günler, harp.

- (1) gızım.
- (2) allaha şükür işde ben beni şurda şurda aniyóm. şora basıyóm. orada ölümüñ~evi. (3) hı? yaşlılıkdan âmelıyát~oldım.
- (4) fadıma. fadıma türkmen. gızım bak sekSen yasında varım. anamdan doğdım. öle. doksan (5) deâlim. doksan bir ğaradaşım var daha duruyó o benden büök. o da malmalise (6) gétđi. çocuk ora götürdü onu ölüm ğalım.
- (7) amân bacım. hē bişemiz varıdı bāmız bācāmız herşeyimiz varıdı. evlerini bir ben (8) dönderirdim çocuklūmda. babamıñ~evındiyén ğarşı. ondan burıyá gelin geldik. ondan (9) sora eyiydik yavrum. ne bilim kóde şükür öle bir muhdaçlīmız. bāmızda (10) bāçamızda tarrada da çalışırdık. bā dıkdık. bāçá etdik. ğurban~oldım tarra (11) ēledik. işde orda köyüñ~orda geçinen ğaldık.
- (12) ben isdediler. isdediler. ğaynanam~ırahmatlık babamıñ bacısıymış. hē. babamıñ (13) bacısıymış. varır gēldi. varır gēldi. varır gēldi. öle ğocá da ásgere getđi. (14) ásgere gētdi benim babam verecek oldu sáhar bacısınıñ~ölü yá. ondan sorá (15) bú ásgerden gene geri işde geldi. yá evlenicik böyle böyle benim. ğal. gedek (16) dediler. babam gētmış birtı yūñ~almış. ondan sora o zámının mehrinde (17) gızım bir ğat örtü edellerdi. he bir ğat örtü ēlediler. ondan sora on tene (18) on tene. annımızıñ çatında burda başımız varıdı. yēdi ğat yēdi tevır şey (19) bir ğırmızı biri yeşil biri sarı böyle çápaz bāladılar. altınarı da iki çit altın (20) iki çit altın dağdılar. böyle beni gelin gētirdiler. ata bindirdiler. atınan gelirdi (21) gızım ata bindirdiler beni. gelin gētirdiler. hı? üsdümde ğurplu zıbın (22) varıdı. dā dezzeñ ğurplu gētirilerdi. deller ordan gederler ğurtlu gētirir. (23) topunan ğurtluyú diledirdi ğaynanam ırahmatlık. için asdarlı böyle ğasır ğasır (24) deynek gimi şındıkı mi de deâlıdi foçú kefler. başımızda foçú peşkilli kefler (25) baş bāladılar. ğasnaç~olurdu böyle. sora dediler kine bir gün başlı (26) yásak~ediyólarımış dediler. bir zámının yásak ediyólermiş başı dediler. (27) ğasnaçlarız çıkardıñ dediler. başı çıkartdı. ğasnaçları çıkartdı. ğümüş (28) böyle başımızıñ buralarında. hē. onnarı da atdıķ aha gün bōoķu sáatlı sáatlı.
- (29) hē. hē. burdan bālardık. ğız açık durmazdı. kefte poçú kefleki kaçmazdı. böyle (30) kefirin getirirlerdi ğaçakçılar gedellerdi súyırıyēde. hē maşşda da varıdı. (31) o üsdü ğurułu māzalar var yá. ğociyénen gētdik. orda bāa bir kefe aldı başıma (32) bālam deyim. üsdü ğocá ırahmatlık o üsdü ğurułu māzalarda hazırılıyó.
- (33) hı? savaşı görmedim gızım ben. benden evelı ğocá ğırklıyımış harP~olmuş. fındıcāñ (34) harPi aha şu yánda harp. fındıcāñ harPi olmuş. ğayimbabañ ırahmatlık (35) ğaynanam bōle gētdik düyó. gētdik burdan ulucá dānep davılları çálınırdı (36) düdükler çálımıyó. yeşil bayrak asılıyó düyó. fındıcā alamıyó hōkúmet (37) düyó. derken ğayimbabam~ırahmatlık da gēlmiş ğırıñ başı dērik şó yüze. (38) bir dāñ başına hıllaç etmişler. ğocá ırahmatlık ā orda gēlmiş cōcú sēmiş (39) hape getmiş gene geri. orda böyle böyle dērdi tēslim aldıķ dērdi. babam (40) da gederimiş. babam da dēliānnimiş o zaman. baban emmim babam dēliānnimiş o zámının behrinde.
- (41) hē savaşı dīnerdik düyó. orıyá dīnemiye gētdik düyó. sora dēdi ğaÇdıķ şó ğarşı (42) dā. o dā ğaÇdıķ düyó. orıyá ğaÇmışlar. oralara saklanırdık düyó ğaynanam~ırahmatlık. (43) gēderdik düyó ğaynanamıñ bacısı da. o da babamıñ bacısıydı bu köyde burda.

- (44) hī? baraş olayı da biribirine girdiklerini biliyöm. biliyöm. burdan gëtdik göcá irahmatlınan. ondan⁽⁴⁵⁾ maraşda bir-ölüm var. daha yeñi maraşá yolladık. favlıkasında⁽⁴⁶⁾ çalışıyó. ölümü orıyá girdirdik. işde şimdi kâbede o çocuğ. gelmedi⁽⁴⁷⁾ daha avradıynan. ondan sorā ordan çıkdık. vardık bir de ineá var. inéade⁽⁴⁸⁾ bir yük saman yüklendik burdan. mamıt-ëništenin arabası vardı yanı oña⁽⁴⁹⁾ te siz bilmezsiñ. oñ vardık çarşıyá vardık kine şimdi bir yük şey öldükine herkeş⁽⁵⁰⁾ gaçsın. şey var oláy var. şaşırđık ğaldık göciyenen. tamam. orda göcá vërdi mi? ⁽⁵¹⁾ vermedi mi? neñse orda bir takırdı bir peydah öldükine. çocuğ da orda ⁽⁵²⁾ icárda bir evde oturuyódu. fatmalılar dërik. o evlerde oturuyódu. ondan sora şimdi ⁽⁵³⁾ bir siláhler sıkılmıyá başladı bir havacı oldu. alłah bir verdikkine şöyle ⁽⁵⁴⁾ ğarşı dā evlerde öteberi topluyóler. halıları, kilimleri yákiyóler bizden ⁽⁵⁵⁾ táraf olannardānı. ondan sóna bunnar beri geldiler amma ğorkuyók. ⁽⁵⁶⁾ bir dedilerkine aleviler suyú zehirlemiş dediler. tāk tāk tāk şu köylerde ⁽⁵⁷⁾ bir uçlu ta sesler geldi dëdiler. orda neñse gene geri gëldim. biz-ölümüz ⁽⁵⁸⁾ o hacı etdik. dëdikine ğaçák dëdiler. nere gedek? bertiz tarafına gelmiş ⁽⁵⁹⁾ dëdiler suyú zehirlemiş dëdi. pıarın gözüne zehir atmış aleviler dëdiler. ⁽⁶⁰⁾ üç gün ğaldık. maraşdan çıkamadık ğızım. hē. yálan söylemiyóm dabancá sıkıyó. ⁽⁶¹⁾ dabancá ne niñse. hasda dıalim. hē. ben ne ānadiyóm? ne varkıne? ⁽⁶²⁾ ordan niñse şimdi takırtı tuğurdu üç gün ğaldık olanın-evinde. ölümüñ-evinde ⁽⁶³⁾ çıkamadık orda. niñse dëdilerkine aleviler birisi dëdiler olanı ⁽⁶⁴⁾ dëdiler müdürü getirmişimiş şeye dëdiler. orıyá müdürü getirmiş. öldürdü ⁽⁶⁵⁾ döyólar dediler. öldürdüler çarşının içinde günde aşmıyá. dedim kine ⁽⁶⁶⁾ bizim favziletde yanımda dedim ki yörü ğızım. ğızım baħak hele dëdim. ⁽⁶⁷⁾ bizim orılardan olur da dedim. ora dëdiler yazıcılar dëdiler. alevi alevi ölunun. ⁽⁶⁸⁾ bir gün ordan vardıkkine bir tene ğarı gelmiş. nerenin nerenin evini ⁽⁶⁹⁾ basKın verik? ölü adam yatıyó. öte nüFus kádinı goymuşlar. o zāmanaçān ⁽⁷⁰⁾ çocuğum dëdikine ebe dedi nene ğaçák dëdi favzilet. ordan niñse biz ğaşdık. ⁽⁷¹⁾ ordan gene geri geldik. sabanan oluncú geç oluyuncú gelmişler. o o olanın ⁽⁷²⁾ cenezesini aşsá buçúrmuşlar. baldırcānnık. şimdi ev mi varıdı orılarda? ⁽⁷³⁾ ev nerdiyédi? ora götürmüşler. dëdiler o üç gün ğaldık orda. bir dëdiler kine aha ⁽⁷⁴⁾ şoriyá basdı. burıyá basdı. kimi et keserin çekdi kimi şeyi çekdi. ⁽⁷⁵⁾ gëtdiler. oraları dolandıılar. orda halıları, kilimleri ğomadılar yákdılar. yāv neler oldu.
- (76) orda a saar köye devlükü nü o günmüydü? üç gün sora eve geldik. ğorkduğ. amma ⁽⁷⁷⁾ ğorkuyók. böyle bir harP-oldu. harP-oldu. onun içindiyedik biz orda maraşda.
- (78) başkalarını duymadım ğızım. ne duyú m işde.
- (79) bu köyde mi? onu ğıt biliyöm. öldürmüşler öyle. baħ bunnar bī avrad varımış. ⁽⁸⁰⁾ bacısı ben şöyle etdim. ben böyle etdim dërimiş. adam o gün de onun da bacısı.
- (81) ğırk gözdiyemiş. ğırkğöz dërik şorda.
- (82) aha şurda ğırk göz pıarda. orda dëmiş ne etdiler? böyle etdik. bacısı da dëmişkine deyús ⁽⁸³⁾ dëmiş nerde benim bacımı dëmiş. daşı çekmiş. daşı çekmişler. ⁽⁸⁴⁾ aymadałımış onun ğafasın yarmışlar. o eve geliyó diyökine babasına ⁽⁸⁵⁾ baba diyó baā diyó Furanlar fıłannar. araplarının yanına çeltik-ekellerdi ⁽⁸⁶⁾ ğızım. Kadıölü varıdı. Kadıölü ahmed-efendi dellerdi atı varıdı. ⁽⁸⁷⁾ bir ğır atı varıdı. benim babam da tãcılın yapardı. o ahmed-efendiyé yemekler içmekler üzümmler. ⁽⁸⁸⁾ hatta da birkenne guzu kësilirdi. bu burdan. işde onda neñse bunu böyle⁽⁸⁹⁾ etdiler. sábah oluşunda şimdi olan bu yóldan bu yöl ⁽⁹⁰⁾ bir yanı yönü ornam gediymüş. bir eşşek azzık-almış. o arapda. araplınıñ ⁽⁹¹⁾ yāndā adamlar. orda bekliyó yá. çelti azzık-almış gediymüş. gëtmış. ⁽⁹²⁾ gelikenne babası bunu çeviriyó. şurda orda şu yóluñ-ucunda. aha eviñ ⁽⁹³⁾ yanında diyökine sen diyó benim diyó ölümüñ ğafasın yárdıñ diyó. en bakim eşşekden⁽⁹⁴⁾ diyó. eşşekden endiriyó. onun da babası bir tüfek vermiş. bir çifte. onu ⁽⁹⁵⁾ oña çıkallarsa sık dëmiş. oña çıkallarsa dëmiş. ordan gelikene neñse daşı ⁽⁹⁶⁾ çekmiş. adamı adam memmet-emmi dëmiş. gelme üsdüme dëmiş. nedī gelmiyém? ⁽⁹⁷⁾ gelme. yoğ. daşı

- filđırmış. daşı filđırır filđırtmaz tufák taķılımış. çiftenin~iki ⁽⁹⁸⁾ gözü birden alışmış. şindi gendi orıyá düşdü düyö. ğaynanam~ırahmatlıķ da ⁽⁹⁹⁾ diyö ki aha şurđıyadı düyö. řo şeyin öönde başğa bir~adam ⁽¹⁰⁰⁾ varımış demişkine ğaç demiş ğaç demiş. sıharda öldürürler ğaç demiş. dāneme ⁽¹⁰¹⁾ demiş. dānemişkine o gedemiyö. eşek orda ğalmış. üsdünde hābe atılı. ⁽¹⁰²⁾ azzı yedirmiş ğediyö. ğaç demiş o zāmandan diyö yola düşdü adam diyö ⁽¹⁰³⁾ ğediyödü diyö. gederkene demişki ğaç. ğaç seni öldürüller. ⁽¹⁰⁴⁾ seni şindi demiş onuñ ōulları neē var demiş. ğaçmış. o yolacā gedemezimişde. ⁽¹⁰⁵⁾ adam burda diyö āzı üsdü düşdü düyö. biz yaklaşamıyok düyö. neēse ⁽¹⁰⁶⁾ emmisi mi dayısı mı biri de hısıminıñ biri de kāyedi. demişkine bir bacısı ⁽¹⁰⁷⁾ vardı. dellerdi ğocāeli ğocāeli vurdu. gessene demiş. ⁽¹⁰⁸⁾ yandırdı. şorda burda ğocā bir diş budak vardı çekiyölerdi. gessene ⁽¹⁰⁹⁾ demiş. vurdu. tamam demiş. burda āzı üsdü düşdü. o zāmancā onnar ⁽¹¹⁰⁾ geliyöler, ğötütüyöler. haymanıñ dulđasına eletiyöler. yā işde hökümete ⁽¹¹¹⁾ habar vēriñ. keşif geliyö. keşif mūayn ediyö. adam şişdi. tomusuñ ⁽¹¹²⁾ günümü pāt ēyledi dērdi ğaynanam ırahmatlıķ olıyadı senden ırak ⁽¹¹³⁾ yavrum. niēse diyö ğaldırdılar diyö böyle adam da böyle furmuş işde. ⁽¹¹⁴⁾ ondan sora da ādam ğetdi. gene o ādamı yapıs yátdı. gene geri ⁽¹¹⁵⁾ çıkdı, ğeldi. o gene geri de gelikene Kadıolunuñ ğölüklerine arpa getirmiyé ⁽¹¹⁶⁾ ğediyömuş dērik. orıyá sen furduķ şordan bizim daşlar~ordan ⁽¹¹⁷⁾ gelikene öne çıkmış. hē. ırahmatlıķ adamıñ ancā maļı da ⁽¹¹⁸⁾ maļı da tá şó orıyá yıķılmış. sindiki ğabiş haliller var yá orda maraşda ⁽¹¹⁹⁾ onnarıñ şeyi işde. orıyá yıķılmışlar. aha vurdum demiş. gendi āyá ⁽¹²⁰⁾ yálm i ğaçmış. ğaçıncı şindi köye haber oluyó kine köydē adamlara diyölerkine ⁽¹²¹⁾ böyle böyle paşía vurdu. ulaşıñ. çavişölu dēller. çavişölu varıyó ⁽¹²²⁾ şindik. Kaķışdılar ğetdiler şú depeniñ öte yüzünde. şöyle çocuk ⁽¹²³⁾ gimiydim ben onda. sorā orıyá aķışdılar ğetdiler. ğendi kim vurdu ⁽¹²⁴⁾ seni ulan demiş çavişölu ırahmatlıķ. söyle bākim demiş. emmi demiş kim ⁽¹²⁵⁾ vurdu seni? oldu işde demiş. o Furdu bilmiyóm mu? hē. hē. emmi demiş~onnar ⁽¹²⁶⁾ Furdu. onnar Furdu demiş. cendermeler geldi. babamgiliñ haymasıda ⁽¹²⁷⁾ ğıpğısa. bizim tarra var bir tene. ordiyédi bunnar da. ordiyédi. babam ⁽¹²⁸⁾ tarrassı cenderme ğeldi. şeyi mábizeñ şorda mágara var yā. orda orıyá saklamış. amma ⁽¹²⁹⁾ ayákkabınıñ alıyē orda ğalmış. ayákkabısını niye de toplamışlar. ⁽¹³⁰⁾ ğetirmişler ğulakibişler. babamın da bacısınıñ ğızı ğulakibişdiyemiş. ondan ⁽¹³¹⁾ keri bunu demiş babam da yāzzık demişler. emmim, babam o ⁽¹³²⁾ zaman belli adamlarımış. belli adamlarımış. neēdek ⁽¹³³⁾ demişler. dövürmüyék hēç olısuñ demişler. cendermeler bunun elin ⁽¹³⁴⁾ ğolun bālamışlar. ırmasan dērik yokarda. şindi orıyá eletmişler. ğaç? on ⁽¹³⁵⁾ sene mi ne de napısdá yátdı. oñ sene sora geri çıkdı. hē yávrım bizim günümüzde işde bñ.
- ⁽¹³⁶⁾ hı? ney? ānadırım yá. böle benim ğocām çağırıldı. hasan dā dērdi çağırıldı. ⁽¹³⁷⁾ ğendiniñ adı da hasanıdı ğocanıñ.
 - ⁽¹³⁸⁾ hasān dāniñ yılanı
 - ⁽¹³⁹⁾ ğelir dolanı dolanı
 - ⁽¹⁴⁰⁾ ğara yılanı sokısuñ
 - ⁽¹⁴¹⁾ ğelir dillerimizi
 - ⁽¹⁴²⁾ hasan dā çatal
 - ⁽¹⁴²⁾ çatalında güller biter
 - ⁽¹⁴³⁾ biriyi buriyé yeter iki sefer
 - ⁽¹⁴⁴⁾ hasan dāniñ yokuşū
 - ⁽¹⁴⁵⁾ çıkdım yáPişi yáPişi
 - ⁽¹⁴⁶⁾ emmim ğızı gurbetleri yákdı beni. güler böyle haļay oynallar. çırılıldı. tá o zāmandan yávrım.
 - ⁽¹⁴⁷⁾ bir daş attım ğarı dāñ ardına
 - ⁽¹⁴⁸⁾ vardı düşdü ğar ğeliniñ yüzüne

- (149) alırım ahdımı göymam ā gelin. diyé çürrişlardı ğızım. hē. işde çájırırılar haşay oynallardı (150) davıl çálařlardı. haşay oynallardı düünnerde çájırılardı.
- (151) ōy oy ōy ğızı geder geder
- (152) nazlı da ossa selāmēder
- (153) nazlı da uykuna uykusunu haramēder
- (154) ácdım başdım odasına
- (155) yataşları sërmiř ğocasına
- (156) bekle dedim hocasına doyamadım
- (157) aşşadan gelen hocalı gelin
- (158) topla hocaları toz olur gelin
- (159) ğonşular duyarsa söz olur gelin
- (160) hī? saóluñ. saóluñ. aşlahıraqzı ossuñ.
- (161) garşı dālarda ossañ çevre
- (162) yánım dāa ossañ
- (163) paşam ossan dā ossam
- (164) yakasız gömlege sararlar ğocá
- (165) ne güzel yazısı cennet yazısı
- (166) çoğ aradım bulamadım kapısın
- (167) benim ğorşduum da sırat köprüsü
- (168) cēhennem üsdüne ğuruşur. gelin ğızım onu dērdim aha buraşarım atıyó söyliyēni. gene söylerimde işde. hī? hē ötean (169) gelin gētirdi. ōlum almış ōlum. onnar da ğına yemişler. ben dedim elimiñıçı (170) yányó ataş gimi benim elime de Furuñ dedim. benim elime de saşdılar (171) gelin ğinası saóluñ halelōssuñ. halelōssuñ. halel ossuñ. sen de (172) güle güle gēt. güle güle gēt. çantañı da al al.

-45-

YER : Türkoğlu İlçesi / Yeniköy Mahallesi
 ANLATAN : Zeynep YILMAZ
 YAŞ : 85
 KONU : Yapılan işler, ölüm, bayramlar, yemekler, tatlılar, geçim kaynakları, nasrettin hoca hikâyesi, deprem.

- (1) hâ tamam gızım tamam. bişi olmaz zâar baña bişi dëmezler hapısa.ē ne var ne diyim saā. (2) zēnep yılmaz. sēksen bēş varım heraĭ. gızım ēsgide çoĭ ğindi hēç onnar yoĭ ki. gızım (3) bize kaĥardık ezen oĭunmada kaĥardık. inēç saĭardık. ō sıçdı boĭu da tabbip yāpardık. (4) boĭu şöyle tabbiP düzlerdik. şu ĭadar şu ĭadar yāpardık. onu da sererdik. yapıdKmı (5) oröyâ akŝmüsdü çeker başĭa yere götürürdük. ō ĭurumassa biz ēkmek yapamazdıĭ (6) yani yemek yapamazdıĭ hēç tip mip ō zaman bişi yōdu. onĭa yāpiyōdüK . zobúyēde (7) çoĭ zaman onna yaĖıyōdük. odun alúyōdük satın alúyōdük odun olan yerde zoba (8) yaĖıyōdük. ē ondan keri baĭ gızım işde kaĥardık onna süd biŝiridiĭ, onna yemek (9) yāpardıĭ onna ēkmek yāpardıK açardıĭ. birimiz açar birimiz saçda biŝiridiĭ. yúKa (10) ēkmek yāpardıĭ. tandır ekme ĭöçmenner yāpiyō şöle ĭöçmen somunu yāpıler. hē. (11) gızım ēsgide yāne işli kōfte yāpardıĭ. dolma sarma yāpardıĭ gene aynısını. işde bulĭur (12) pılavı piriş pılavı patata sulusu, çekirdek fasulyē işde. ĭuru fāsúlyē bunu yāpardıĭ (13) gızım ne bilim. tatlı matlı künefe alırdıĭ yāpardıĭ yani biS satın-alır ŝiresini (14) biz dökerdik yāpardıĭ.
- (15) var yā maŝŝallah. gızım ne bilim işde birez var. vaĭĭā alĭā yardım ēderse alıñ. ĭız ē vaĭĭa (16) nē bilim isdiyēn istedi isdemiyēn satan isdemede biz yāpiyōk hep ādetimizi biliyōdük. (17) gızımın ōĭunun çēyizine ne ĭodu? hēŝ de ŝuna bir buĭaŝıK makinesi götürdüm (18) çēyizine ĭodum. bir tene yurT dıŝına bir haĭı götürdüm. işde para vērdik çēzaĭdılar. (19) yūñünüaĭdıĭ. yātaĭları yüzünüaĭıyōdük. bunnar da yāpiyōlerdi. başĭa nē bilim (20) gızım işde ĭınıyē ĭınacı bazarĭā ĭēdiyōdük.asbabınaĭıyōdük. ĭēlinini alıyōdük. (21) niŝanna. birken niŝan daĭıyōdük ondan sora da ĭēri ĭēlin ēdiyōdük. hepsini (22) ĭētiriyōler. alĭā alĭah yardımēderse oĭur. benim ĭocam ōldü yēdi tene bekārim varıdı. hē.
- (23) vaĭĭā maşşallah everdim. alĭā şükür birāzini oĭutdum bir ōĭum isdambıĭda ĭümrük mēmırı, (24) bir ōĭum daaviĭattır. orda isdambulda ē bir gızım lise ōretmeni, bir gızım da hemşire (25) işde. birisi bir gızımalmanyāda dōrT dene gızım var. yoĭ gızım bu ĭēlin ĭēlin. (26) yurT dışına yurt dışında bir gızım var. üç gızımantepde dōrt gızım vardı biri antepde. (27) āmin. vaĭĭāalĭāhıñ yārdımını ētdik ne bilim işde. ikisini babası vardı satı ĭēlinētdik. (28) ikisin de babası ōldükden sōna.
- (29) biliyōm yā. yoĭ vaĭĭa bilmiyōm. ben ĭızıka onnar ĭēldiamma ĥamıĭĭıda oturúyōlerdi ĥamıĭĭıyā (30) o ēv yāpdılar. ŝu bir köy var orda. hē o tarafda yāĭın yanı. ordaĭardı. orda daaĭsu ĭēldi daŝdı. (31) onnar bir sefer burıyē ĭōŝdüler burıyē. benim davıĭım çalıyōdu onnar burıyā ĭōŝdüydü ŝurıyē. benim dūnümde.
- (32) vaĭĭā onnar hēç ezel bişi bilmiyōdü gızım. bizim ğindi burıyē ĭēldiler hep bizim ādetleri yāpiyōler. (33) temsül bir ōlülerı ōldü hēç bilmezdiñ yanı ōlülerı ōlük mü ōlmüyik mi toplu bir yemek (34) yāpaĭ bir hıyr ēdek hēç biŝē bilmiyōlerdi.ama ğindiyānı bizim kimi yāpiyōler. üç. hē üç (35) ĭünlünü yāpiyōler, ĭırĭını yāpiyōlēramma o zaman hēç yapmazĭardı. bilmezlerdi. cenāzeler (36) taziyē ēvimiz var orda. orda ĭāĭdınyoĭ. üç ĭünlünde yemek vēriyōler. o ōldü ĭündē (37) zata bōĭum muĭdar yā ōldü ĭünün yēmēni o vēriyō muĭdar vēriyō. üç ĭünlüde işde ĭēnniler (38) yāpiyō. onda sōra taziye ēvinde dāĭıyōler ēvlerine ĭēdiyōler işde ĭelen baş sālma orıyā (39) kō evine ĭēliyō. ondan sora işde ĭırK sora da ĭırKını çıĭarı ĭene taziye ēvinde çıĭarıyōler. (40) ezel ĭöçmenner onu bilmiyōdü amma ğindi onnar da yāpiyō.

- ⁽⁴¹⁾ gızım bayramdaallā şükür yapıyök nêdek allā şükür ediyök başga ne yapıcığ. tâbi. tabi yapıyök ⁽⁴²⁾ yapmıyök mü? biz şü ezel biz evde yapıyödük yağını tahanni alıyödük evde yapıyödük. ⁽⁴³⁾ şinni gelinner etmiyöler hazıralıyöler. maraşda hazıralıyöler.
- ⁽⁴⁴⁾ gurban bayrâmında da işde bir tosun kesiyoK. dana kesiyoK. bire olmüyennere veriyök etmiyennere ⁽⁴⁵⁾ ola etmiyên-evlere yapıP salıyög yanı ötekin de evimize göyüyoğ.
- ⁽⁴⁶⁾ vallā düünümde gëlin etdiler. ben nê bilim? ben onaltı yaşında gëlin oldum hêç bişeyde anamıyödüm. ⁽⁴⁷⁾ sevgi nê? göca nê?hêç bişeaqlıma gëlmıyödü. amma benim babam bërdi hêç de gönüm ⁽⁴⁸⁾ yödu. burda iki teneadam beni vura vura êzelata bindirillerdi. tâbiatına gëldim heleki ⁽⁴⁹⁾ düşmedim. beni vura vura zornaata bindirdiler. zatı babamgılıñ eviaha şurdaydı arhada beni ⁽⁵⁰⁾ de işde burıyé gëlin gëtirdiler. hê yâkına gëldim. başga noľdu bir hafda davıľ çaldırdı ğayınbabam. ⁽⁵¹⁾ tâbi. bir hafda davıľ çaldırdı. düün oldu yâzzıK. acıyödüm onnara şu ğarşıda görüyödümde ⁽⁵²⁾ bāzi benim benialacağadam baKıyidim sırtına ğazanaľmış götürıyi ileanaľmış ⁽⁵³⁾ götürıyi. gëtiriyaacıyödüm.
- ⁽⁵⁴⁾ tâbi herkiş oynıyö. gızım işde çiftetelli oynallardı.üçayák dërdik, soľak oyunu dëllerdi işde oynallardı ⁽⁵⁵⁾ nebilim. valľa bën bilmiyim o oyunu oyunnarı bilirim-ammaadını sinsin olduyn nê ⁽⁵⁶⁾ o hası olduynu bımem.
- ⁽⁵⁷⁾ gızım herkiş nêy-êlinde gelirse onu yapıyöler işde. temsil piriş pılavı yapıyö. davar kesiyo, eti ⁽⁵⁸⁾ ğaynadiyö onu süüne pirişası bişiriyök şārêli neli. şiş börek yapıyök yörtüľü. işdeallah nê ⁽⁵⁹⁾ verikse onu yapıyöm.
- ⁽⁶⁰⁾ şiş börek dedüimin tarifi ğıymayı gëtiriyöñ içine suvan şey suvan döramiyök. samsırağ. duzatyöp ⁽⁶¹⁾ onu öfeliyök hamırı daacıyökaçıyökarasına göyüyök sıKıyökarasına göyüyök sıKıyök. ⁽⁶²⁾ onda sōra da nohuduna eti ğaynadiyök yörtüľüyök. çıharıyök.
- ⁽⁶³⁾ ê gızım işde tārif nê yáPıyÖK dolma yapıyök sarma şindikiler satı ben yapmıyöm şondan ⁽⁶⁴⁾ sor gëlinner yapıyö.
- ⁽⁶⁵⁾ bën gëderdim bëni gëtürüllerdi. işde yanı parıne değl gonşu yá gonşúlara beni zorra gëtürüllerdi ⁽⁶⁶⁾ gönümde olmazdıamma gëderdim yanı gözel yapardım. işde sağ diyöm yá eti ⁽⁶⁷⁾ ğaynaTırdı pirişasıyla şiş börek yapardığ. yapmıyên fasulyéyle patatesle sulı yapardı. ⁽⁶⁸⁾ paldırcanna eşgılı yapallardı. hê işdenê varsaallah nê verirse onu yapıyölerdi.
- ⁽⁶⁹⁾ başga bişé yōsa yokarda benim işim var. paspas yapıcım. hê. silerdim de şunu yapıdım sabah beri. ⁽⁷⁰⁾ gızım işdeasıcıK diyé yāmir var diye gëlin gëtürmedi burda durıyö. dedi ölerden sōna yāmir ⁽⁷¹⁾ yācıymış yoksa damaasıyök. hê dolma.ā bunu yapıyök balcan dolması yapıyök, ğuruľuk ⁽⁷²⁾ ğurudıyök. biber dolması yapıyök salça yapıyök. biber salçası yapıyök.ācık vardı şundan yapıdım ⁽⁷³⁾ bekmezi. getirsek yeñ mi bekmez
- ⁽⁷⁴⁾ öle dëllerdi dişde yanı diş görüyö dëllerdi seni al basık dëllerdi. öle yanı beni çoğ basardı. ⁽⁷⁵⁾ ben şöle gözümü yūmum gëldini bilirdim. ğür ğür ğür üsdüme bişey gëlirdi ⁽⁷⁶⁾ al basardı yanı. ğıyık mıyık ğordum şēenaľtına yāsdımıñ ğıyık olursa gëlmez o şā.
- ⁽⁷⁷⁾ bāle evde de yapıdım. bir gızım kıantepde doğm oldu. bir ölüm vardı hasdaydı o öldü sağ ⁽⁷⁸⁾ ömür dē. bir ğızı ğaldı o ğızda öldüünde iki buçuk yāşındıyédi.anası bırağdı gëtdi ⁽⁷⁹⁾ ğızı. bën onu da büötdüm ğızımallahıñ yārdımıyna şindi isdambılđa o da biraz okudu ⁽⁸⁰⁾ yarım yūalağ paraľı salım paraľı hemşirelik bir okulaçıldıydı. oruyā salđım gëndini ⁽⁸¹⁾ paraľı okutdım dört sene. şindi işde hemşireamma devlete geçmiyöaylıdaaz. nōrucú?
- ⁽⁸²⁾ tâbi. gızım dārı ekiyö, darı ekiyöler. pammık ekiyöler. bak salatalık ekiyöler sağ dejm ⁽⁸³⁾ būda ekiyölerarpa ekiyöler. nohud ekiyöler işde.allah ne verikse onu ekiyöler.
- ⁽⁸⁴⁾ vallā herkiş ğalanıñkı var. bizi ki zata yüz dönüm mü ne babasında ğaldı. babasının yanı ⁽⁸⁵⁾ ğarası onda mıalıyöñ sesi mi? işde babası ğumarcıydı benim ğocam çoğ ğumar oynardı. ⁽⁸⁶⁾ ğayımbabam ölmeden biñ beş yüz dönüm tarlası var.amma iki öľü vard başını ⁽⁸⁷⁾ yiyésice. onnar da batırdılar gızım ğumardā payvondā. yüz dönüm biziki ğaldı ⁽⁸⁸⁾ elli dönümde ğaynımgilinki ğaldı. hepsi ğumara gëtdi.nêy? yoğ çoğallā şükür yoğ ⁽⁸⁹⁾ oynıyên yoğ satı gendi de öldü de ğurtuľduğ. yög hêç üzölmedim. yāammā biz çablaardık ⁽⁹⁰⁾ çalışırdık gızım. gece eviñ işini yapardım ğünüz dağda çápıyé gëderdim.

- çoruğ⁽⁹¹⁾ çocuğ düccüğ bir çocuğlarımıla gederdim.amma onda humara verirdi. pammū günüz⁽⁹²⁾ toplar_eve gétiriğ gēce kaħar sabana kaħardıķ ki yoğ. sen olısañ ona üzülün mü?⁽⁹³⁾ üzülün diğ mi? vaļļa beēn hēç üzülmedim. ğocañ ölüncü üzöldüñ mü dñler yoğ dñim⁽⁹⁴⁾ hēç üzülmedim. televzonda da mı var? hē. ben üzülmedim nē yālan söyliyim.
- ğızım⁽⁹⁵⁾ vaļļa bi ezel hēç bişe hikā sōlellerdi. hikā ānatıļlardı. şindik hep şuna baķıyoļar⁽⁹⁶⁾ kimse kimsiyēne ğonuşmıyō.
- ⁽⁹⁷⁾ abō ben çoğ da şindi ānadamam benim işim var. gēt bizim içeriğ paspas ét.ğızım nē ānadım⁽⁹⁸⁾ benkine? zelde çoğ ānatırdım bilirdim yanı babam çoğ sōlerdi ānardım. bilirdim⁽⁹⁹⁾ çócūķan hepsini belliyōdım.ama şindi unuTmuşım.
- ⁽¹⁰⁰⁾ türkū de mi sōliğim? yoğ ğızım sōlemem. ğızım yeter bu ğadar bēn bıraķıñ ğedim. tābil⁽¹⁰¹⁾ işim var. sabānan dutardım işde bunu oturdım. bırağdım bura ğeldim. dedim bunu⁽¹⁰²⁾ bir demlik ortada ğaļdıığ.
- ⁽¹⁰³⁾ nasrattın hocalarıñķıļarı bāzi biliyōm birazını. nē ānaTım? bir ğün ğedik biravradda ğazanalık⁽¹⁰⁴⁾ doñ ğazanı yanı bulur ğaynatmıyā verekende içine bir ğüccüğ ğazan ğomuş.⁽¹⁰⁵⁾ ğötürmüş vermiş.demişKi bu ne ēdemiş? ğazanıız ğuzladı demiş.bir daħa ğetmişalmış.⁽¹⁰⁶⁾ bi seer ğazanı ğötürmemiş. e ğoca ğazanı getirsene ğetir demiş ğazanıız⁽¹⁰⁷⁾ öldü demiş. ğazan ölür mü?nniyē ğuzlıyāke inandıızda öldüne inanmıyōsüüz mü demiş. duymıyōm.
- ⁽¹⁰⁸⁾ tuz ğetiryōmuş yā. tuz. tuz.
- ⁽¹⁰⁹⁾ duz mu? hē. duz ğetiriyō de. biradam da duza ğedermişamma duzda yōķuşmuş çıķamazmış.⁽¹¹⁰⁾ zoruna getirmiş bu ğetirimişamma kö gelir dēr birpançā duz vēr o dērmiş⁽¹¹¹⁾ bir pançā duz vēr.iki ğün sonra duz tükenirmiş. buadam getirmedi ğeç şū belleri⁽¹¹²⁾ yara oļuķadamcāz duz ğetiri ğetiri. bir ğünavrad ğel bende sende benne ğet diyē⁽¹¹³⁾ kavradıda ğötürük duzā. duza ğetirikavradļaramma birazarvada çoğ yüklenmiş.⁽¹¹⁴⁾ dağıdıyō yā duzu.çoğ yüklenmiş gelmiş. geneavradļar ğelik ğız ēci duz vēr kele⁽¹¹⁵⁾ biratım duz vēr. demiş ki vaļļa benimkini veremem hrifinkin ğıyāmam. duzcānı⁽¹¹⁶⁾ yōķuşū demiş. ğaļçıya çöküşü demiş ğediñ ğetiriñ demiş. bitdi yeter mi? sēn⁽¹¹⁷⁾ de savōļ. ğız bir çāy vēr ğayfe vēr ğız bunnara. ğız için bir ğayfe içinaļļaıñızı sēverseez.⁽¹¹⁸⁾ bir ğayfe için türK ğáyfesi içen mi?aha şindiye bişerdi içerdi.
- ⁽¹¹⁹⁾ çabuK oļur içerseniz.
- ⁽¹²⁰⁾ çāy için. tamam cānıñ saossūñ. başğa nē_yāpım ğızım? bir de birinde ğoca nasıraT birine⁽¹²¹⁾ bir borcu varmış.adam ğelik ğedik isdiyōmüş.ğeliP ğedik isdiyōmüş.demiş biraz⁽¹²²⁾ gene ğızını tembih etmiş gelirse dē ki demiş babam şēetmiyē ğaraçalı dikmiyē⁽¹²³⁾ ğetti ğoyunnarıñ yūñu yapışsıñ onnarı babam toplıyıcı demiş ēercik demiş şiye⁽¹²⁴⁾ de satıcıK sēniñ borcūñu vēricik demiş. bazarda satıcıK. ğızda borçluda gelince⁽¹²⁵⁾ demiş ki babam bōle bōle dēdiışde babam ğara çalı dikmiyē ğetdi dağa demiş.⁽¹²⁶⁾ ğoyunnarıñ şiē tıyļarı yapışsıñ diğ yūñları. nēeciız demiş ğaraçalıyı demiş. yūñları⁽¹²⁷⁾ yapışicıda toPlıyıcıK demiş.ēercik ip yapıcıK bazarda sēniñ borcūñu vēricik⁽¹²⁸⁾ ē ğızım nē dedi demiş ğüldü demiş.ē dñrdü demiş pēşinaļacānı bildi de ğüldü⁽¹²⁹⁾ demiş. dā ğaraçalıda yūn toplıyıcı pēşin sanıyō onu.
- ⁽¹³⁰⁾ ē teşirne ēerdik biz ğoyunuñ yūñları var yā biz ēerdik çuļ yāpardıķ çuval yāpaļlardı ondan.⁽¹³¹⁾ ezel pambıķ yokdu ki bizim bura sonradan pambıķ çıkdı.tābi ğoyunuñ yūñıyle⁽¹³²⁾ yapıyōdük işde ōle. bir ğünde gene bir borşlusı varmış bu da oduna ğediyōmüş⁽¹³³⁾ oduna ğederke baķmış ki borşlusı ğarşısında ğeliyō. bu hemi eşşēñ yūraļını⁽¹³⁴⁾ boynuna dolıyō arķası da şöyle imekliyō böyle ğediyō. uļa ğoca diyō niye imekliyōñ⁽¹³⁵⁾ diyō. ben ğoca diyelim diyō ben eşşēñ sıpasıyım diyō.amma diyō eşşēk diyō erkek⁽¹³⁶⁾ diyō anam öldü de diyō babamın yanda ōnsüz ğaļdım diyō babamın yāndiyēm diyō. başğa da bişe nē bilim ben.

- (137) gızım êzel burdâ üç ev varmış üç ev. gayımbabamta şō şindik şey var gadıōlu kōō var tut dāundan (138) oriya biliyiñ mi? hē. şu tarafa dağa dōru burda kō yoğmuş. gayımbabam işde burda (139) tarla alıg biñ bēş yüz dönüm tarlalıncı tek yalaz gēliP burıya ev yapmış. gayımbabam (140) burıya ev yapmış.sōna bir ev daha gēlik biradlandı bir üç ev oluklar burda üç ev oturuğ. (141) bir çerçi gēlik çerçi gēlik işde üzüm mü nē satıyōmuşbir sū isdiyō ē guyū yoğ sū yoğ bişi (142) yoğ üşdene ev burda êzel nē vardiki gızım bişi yōdu. demişler o demiş sū yoğ o demiş (143) sū yoğ. ha bu köyde nēbir kötū küömüş demiş.adam kötū dēllerdi şindiaār kötū kō iki üş (144) sene oldu yēnikō goyduklaradını. êzel kötū kō diyōlardı. gızlar meydanı dēllerdi. bura dümdüz (145) tā şo garıhūük dērik.or uyā gadar düzūdū hēç bişi yōdu gızlar meydanı dēllerdi. tabi gorkmaz (146) olurmuyūm kiğızım.ā gaynımgiliñ üç gişi hemi gelin öldü hemi olu hemi gızı öldü. (147) babayid gızı on sēkiz yāşındiyēdi bil yıl sınava giriciydi hazırlık yapıyōdu daha geş gıymazdın (148) ki baķasıñ gızada olana da. gız da öldü olan da anasida öldü. üçünü yanı yānna ortasına (149) anasına godulār. bir tarafa gızını godular bir tarafa olu. hergün mezerda olu gocası. tek o (150) da galdı daalında da işde bēnimo mukdar çabalıyē çabalıyēüç gün sona çıkartdı onu. olanı (151) çıkartdılar.şindi künde mezerde mezere gamara yāpdırdı burda orıyē gētmesede bura bakıyō (152) mezerlere. ta almanyıya gētdi ordā oriya bakıyō izliyō. hē mezeri künde kündeallañ künde iki (153) sefer üş sefer gēdiyō.her tarafı çiçek nerde gül varisaantebe gētmış gēldik.iki milyarlık (154) gül gētiriyō. gasile mumalıyō orıyē goyūyō. her gecealıP ediP yākıyō. siz nērdijiz (155) depremde? ē bēyōlunda da oldu.yā kötū oluişde orada çoğ. yoğ gülüm ben burda dēğeldimki. (156) ben biz maraşıydik biz hē ben bunnardaydım. biz yazın burıya gēliōK gışın maraşda evleri (157) var evlerine gēdiyōler.gēdip gelen de çoğ.yāni çoğ galımıyō burda üş dōrd ev bişi (158) galıyō hepsi gış gēldimi gēdiyōler. dōalğaz yoğ. zoba yākıyōk.hadisāda çoğ sāol hadi gızım. (159) sen nerde şindi nerde oturuyōsüz? gene orda mı oturuyōñ? orda evler yikıldıamma.
- (160) çoğ şükür.
- (161) orda da çoğ öldüler.
- (162) benim gızın kivreleri vardı orda. geden dönem belediye başkanıydı. bacısı öldüanası öldü. tabi (163) vardı cōdu gaş tene bir tenedayımıñ torunu var üç kişi onnar öldü o kōmürlerde oturuyōdu (164) orda oturuyōdu bēyōlunda oturuyōlerdi orda da çoğ olen. yoğ gızım yanı oluyōdū (165) amma bōle depremi kimse görmediallah başa vērmesin. görmeñlereaallah görsedmesin (166) gızım bōle bir deprem deēdi ki nasıl bir depremdi.vaļlā ben bilmiōm ben seferbürlük oluk (167) amma ben yōmuşum dā benim babamaltı yāşidyēmiş seferbürlükde babam vannı. (168) vanda gaçıklar gāvurları qōnde buralaraltı yāşında. babasını dōnderikler haribe salığlar (169) anasile iki çocuk galık burıyē gadār gēlikler işde dūyō babam dūyōaltı yāşındiyēdim (170) amma aklıma gēliyō dūyō. birinde sırtınaalıg dāa ondan güccūanası var.anamında (171) eteēnden dutuyōdüm dūyō. ole yayan yōllarda gar varımış silālar gēliyōarkamızdan (172) dūyō gāvurlar sıkıyōdūyō biri pat burda dūşüyō dūyō bir pat şorda dūşüyō dūyō (173) ole ole bir garidā geldi biz onuaşdıķda gurtulduk dūyō. işde buralara gadar gēlikler. van (174) gara kōsedelermiş babamgil dedemiz yanı oralıñmış.annem buralı osüz galık orda burda (175) bōyūük.anası olük öteki gardaşıda olük gendi tek galık orda burda bōyūyük işde sōna anamı alık (176) dōrt sene ben dōmuşum iki mi üş mü yāşındiyādı babamasgere gedik dōrt sene (177) gēlmıyēk babam geldi benaltı yāşidyām babamı bilmiōdüm. baba demezdim diğ sen baā (178) niyē babam demin ula ben seni gördüm mü baba diğem baba demezdim.amā nēbilim (179) işde ole ole gētdi omürrümüz bitdi galandaallah bōleayāķdaalşıñelayā dūşürmesin gızım (180) nōrul dūva ēdiñ de başga da bişe yoğ .

neyse bir çáy içmedizōle olur mı ğızım bu ğadar ⁽¹⁸¹⁾ otumíyé. ā şórda dōru gèt baķ yol ğèdiyō.

- ⁽¹⁸²⁾ burda dōn şúrdā ğèldijñ setin üsdünden gitmede aşşāsına dōru gèt.yóķuş aşşā
- ⁽¹⁸³⁾ sata ğèderseñ ğörün ğarşıña çıkar. parķ ğörüküyō parķa dōru èn
- ⁽¹⁸⁴⁾ parķā doru in sōra şeye dōru git sā tarafa dōn. orda birara soķaķ var bakarsñ orayá dèjlde diĝer ⁽¹⁸⁵⁾ ara soķaa ğideceksin sata cami şiyin yanna orda parkınarka tarafında.

-47-

YER : Türkoğlu İlçesi / Yenipınar Mahallesi
 ANLATAN : Elmas Davarcı
 YAŞ : 49
 KONU : Evlilik, kıyafetler, düğünler, kışlık hazırlıklar.

- (1) otus dört.
- (2) saña dëdim ğonuşmaz diyé.
- (3) allā şükür çoğ da yókluk da yóudu. işde orta halıyıdık. babam mı? babam alışveriş (4) yapardı. maļ-aļır maļ satar. işde alışveriş yapar. éyiýdi allā şükür. buña şükür. (5) şükür buña da şükür.
- (6) üsdüne evlenmiş. babasını alışveriş yáparķan şu durdunuñ deresinden geliken (7) bir tenesi öldürmüş. heç bilmiyöler kimiñ öldürdünü. öle gëtdi kim vurduyá. (8) o záman atınan gëlirlermiş. atınan gëderlermiş.
- (9) bindim yã. allah yázmış sahar. ne bilim yánda bir daha var. onu da bilmiyim. öle isdediler. (10) ğaynanam ırahmatlık gëlirdi. yoğ.
- (11) öyliým öyliým anam. öz ānamız oluyóm. duymaz oldum. aha buna şükür. gene (12) buna da şükür. hē.
- (13) gelinnik dëyiler işde elbise ğeydiriyöler. burıyá da bir şey çatıyöler. elbise işde fıstTan (14) dërdik eveli. fıstTan dıkerlerdi. dipden aşşá ğeydirdiler. irengi o záman öle (15) güzel bir iyé bir-ırenk yóudu. şindi tevir tükür irek oldu. bële basma musma (16) öle işde esgi bişeleridi. ipekli bişé olurdu. hē.
- (17) iki ğız var dört-ólan var. saolsuñlar allā şükür burda biri de şükür. ğılılıda. hē. (18) aha biriniñ evi. biriniñ evi. biriniñ-ıevi. saolsuñlar. işde yapmazdı. ğardaşları (19) varıdı babası ırahmatlık varıdı. gëndi gëndi öle bir allek dallek bişiye mi. (20) ne bilim ben oturaķlı bişe dëalidi. şorda gezerdi. şorda gezerdi. arada (21) bāzi işde arada bāzi çalışırdı.
- (22) ondan sōna gëndini çocuklarıynan burda bıraķmış ğılılıyá göçmüş gëtmiş. öteki (23) öbür avradı ğaçırıyíncık.
- (24) evlendi. üsdüme evlendi. ğılılıda şurda bir tenesi. sen saol o da öldü. allah (25) rahmat-ëylesiñ gene éyilı de varıdı. kötülü de varıdı. oturdu birázda sōradan o avradıñ (26) melmeketine ğılılıyá göşdüler gitdiler. çocuklarımnan ben burda ğaldım. (27) ğayımbabamıñ evinde ğaldım.
- (28) notucuñ? başá gelen çekilir. hē. nëydiciñ?
- (29) ben bilmem ben.
- (30) şurda bir-ëzán-oķunursa zor āniyóm. ānamam. dëller iki üş sefer söylediyóm. onu (31) ānamıyóm ben diyóm.
- (32) bilmem yanı heç bilmem.
- (33) elif davar.
- (34) elif davar. ben bilmiyóm çocuklar diyö ki seksene vardıñ diyöler ana. yášım bilmiyóm ki.
- (35) yënipınar.
- (36) yënipınar.
- (37) evet.
- (38) bilmiyim. işde hatırlıyóm. işde unutmussum. unut. neler gëlmiş neler gëçmiş.
- (39) bir türlü bizi bir türlü istetdi. önceden şindiki gimi mesëla olan evine eşyáyı aldırmıyölerdi. (40) beş millon altı millon ğalın kësdi. ğalın dellerdi. o záman işde başlık parası (41) yanı. onu vërillerdi. sende ne alırsān al. anamız babamız.

- (42) ğonuşúyi.
- (43) benim ismim élmas davarci. ben atmış dōumluyúm. eveT bu köydenim. şimdiki (44) mī? öncesi mi?
- (45) şimdi ki ne bilir. a öle oluyó işde. isdiyöler. hē. evet. yoğ. evet. görücü usulu tabi. (46) benim bi ğızı isdemiyé gēldiler dēdiler. önce bakmıyá gelirler. gederler ōullarını (47) getiriller. ōlan gelir. ğız ōlan birbirini tanırta tábi tanışılilar ğonuşúllar. annaşıllarsa (48) o zámán anası babası da vèrebilir yání.
- (49) yoğ. hayır vèrilmez. ilk isdemiyé. tábiñ. ğızdan. önceden ğızı dinlemezlerdi. amma (50) ğızdan şimdi izinsiz veremiyóñ. tábi ğız isderse ğız ōlanı isderse o zaman olur. önceden (51) amma önceden öyle diyélmiş. görücü usulu mesełā ōlan ğızı (52) görmedi zámında olurmuş önceki günlerde. amma şimdi öyle diyél ōlan (53) ğız ğonşacaK annaşıcaK birbiriynen. dē ondan sona da olacaK.
- (54) evet. onnar bizi soruşdurur, biz onnarı soruşdurruk. tábi yabancıysa akrabaysa. (55) tábi biz onları biliyók. onnar bizi. ōlannan ğız annaşırsa olur. amma (56) yábancıysa geder soruşdurruk. tábi èyi bir insánnarisa.
- (57) ğıznan ōlan da annaşıabilirse tabi. hayır.
- (58) bú köyde nişán benim bük ğıza yápdılar. tábi orkestra çalgısını dutuyöler. daKıntısı olur.
- (59) evet. bir gün yání bir gün olur. yoğ. gündüz sábahdan aKşáma ğadar. evet. nişán öle (60) olur. yání nişán öle olur. ondan sonra da düñ gelir. düñde herkes ōlan-evi (61) orda yapar, ğız evi burda yapar. gelir götürüler.
- (62) cúma günü başlar. Pazar günü biter.
- (63) hałay çekiliyó.
- (64) şimdi şimdi yapılmıyó. önce yapıyólardı yá onnarı.
- (65) onnarı bunnar bilmes. ben bile bilmem yanı. bizim günümüzde bile yoktu. önceleri (66) var. atáš yákarlardı. tábi sinsin oynallarmış erkekler.
- (61) sinsin çekellermiş.
- (62) evet. şimdi amma yoğ o.
- (63) hē. hē. var.
- (64) gene var şimdi gene var o ādet.
- (65) şimdi yápmıyóler de bi ğaç sene öncesine ğadar vardı yanı.
- (66) gene yápan oluyó. yanı düñlerde yápan gene yapıyó.
- (67) ben bilmem. bunnar bilir.
- (68) ānaTdım size. erkekler üç dörT tanesi Kız Kılına. taam mı? ondan sona şimdi (69) hałay małay hałay çekerken köyde düñ olmuş gimi yání hałay çekiliyor. (70) dışárdan bir erkek gēliyó. Kızın birini alıp Kaçıryó. eveT ondan sona (71) peşinde Koşuyó. getiriyöler. yákaıyólar. ceza falan veriyóler işde. (72) falan yání Kızla ōlanı evlendiriyólar.
- (73) biz düñler de biz ğız evi olaraKdan mesełā ben ğız eviyim. ilk günü. cümörtesi (74) başlar. aslında biz bugün öylenecā köfte yáparık. aKşáma da nohutlu (75) sułu etli. yárin öylene de bir tava mı yáparık. dolma mı yáparık bişéyler yáparık.
- (76) ğız yárin öylene gēdiyó. öylen yemağanden sonra ōlan evi de öylen yēmāni yèr gēlir.
- (77) yoğ bizim burda öyle diyél. hī? yoğ aKşam diyél.
- (78) sáat bir gibi.
- (79) öylen yēmāni yèrler ōlan evi gēlir. hē biz de burda yèrik. ōlan evi gēlir götürür. evet. (80) vaıllā bizim burda öle heç duymadım daha bir hafta ōlanı. tábi herkeş (81) şimdi gene biz dayanıyók. aha şeherdākiler türkölü olsun ğılılı olsun herkes (82) gēdiyó. salonda bir gece yapıyó şoriyá çıkıyó. másarıfdan ğacıyöler. herkeş (83) tábi eziyete mi havas? sıkıntısına ?

- (84) evet. var. biz bulğur ğaynatırık. tahrana yáparık. tahraniyá biliñ mi? her yerin (85) bir- edet ādeti olur. tábi bázi yerlerin tahranası ayrı oluyö. (86) bizimki buydıyá gönderrik. orda dóulür buyda. dōme olur.
- (87) dāğermende.
- (88) dāğermende. hē. ondan sona gelir akşamdan. yüzlük ğazannarımız olur ğazannara (89) bırakırık. içine dōmıyé yıkarık atarık. ğarışdırırık. onu bir yqurda vururuk. (90) tēşlerde yúurruk. yarı ondan sona dama ğoruk. yani çiyler olur şöyle (91) çiy dērik. aha sona annatacak bir tāne daha. ğelir çilere sērrik małalarınan. (92) bir iki avraT ğadın olur. yāni erkeklerde serer serrik. ondan sonra akşamdan (93) birtī firik olur. firik de yērler. yarı nemlenince de sökerik tahrana olur. (94) getirsek ğörüñ mü? tahrana tam ğurumadan. evet. ona dērik. evet. şöyle yarı (95) ğurumuş yarı ğurumamış firik diyök. evet.
- (96) ğışá hazırlık. zahra bunnar. var cānım. dolma ğuruduruk
- (97) biber patlicān.
- (98) patlicān dolma. turşumuzı vururuk. salçası biber salçası dometes salçası hepsini (99) yáparık. evet. biz yáparık.
- (100) siz de saqluñ.
- (101) basdıķ besdil var biliyoñ mu?
- (102) hē. basdıķ yaparlar. pesdil yáparık. ē incirden mesełā leçer ayvadan leçer herşeyi (103) biz yáparık. ğendimiz yáparık. var. eveT ğışa ğoyúyoK.
- (104) ğışın yeniyó.
- (105) evet. çerez gimi fisTık olur yanda. ceviz işde bādem, tahrana. evet. ğüle ğüle.

-48-

YER : Türkoğlu İlçesi / Yeşilyöre Mahallesi 1
 ANLATAN : Gülşen Yılmaz, Hacer Çomruk
 YAŞ : 46, 50
 KONU : Evlilik, kıslık hazırlıklar, bayramlar, köyün ihtiyaçları, yemekler, tatlılar.

- (1) val̄lā sabālīn oturdīdig-ışde.
- (2) şimdik ġalmadı ki şimdi yapan.
- (3) sabahlīn-oturdīdig-ışde birāz da tahda yōdu. ōndan bu zamana ġaldı.
- (4) ēkmā şindig buydīġ dēārmene salıyōm. dēārmende ūdürüyōġ un-oluyō. ēve ġeliyō.
- (5) ēv ēvde dē ilāhānne ġoyuyōġ-onū. bi da ġatıyōġ-içine duz-atıyūġ. yuuriyūġ, (6) hamīr-ēdiyūġ. hamırı da bō da işde ēkmeġ-atıyōġ ġüÇcük ġüÇcük yumaġ-alıyōġ. (7) alıyōller, sacın ēkme de bişirū. yi-yōġ ġışā yēmiyē yapıdīġ mīdi ikī-ay yi yētüyō bize. (8) burda ġadar yōonmuyō. hē, sōġōġ-olmassa yapıyōġ.
- (9) aħa abla bişir hadi.
- (10) ha ēKmeġ-açūK.
- (11) adım ġüşşen yılmaz. yılmaz. ġırh-altı. ġışā tarhanamız-olūr yapārīġ tarhınidyen (12) soñra. bulġur ġaynadırīġ bulġurumuz yazın ġışa hazıllıġ yapārīġ. ōle al. batlıcan-olur, (13) ġuruduruġ. oyārīK. baTlıcan dolması niye. bi yazın da bōle hazırlıġ yapıyōġ.
- (14) dē yēter Tembeller nēdiyōñ daġ şunu?
- (15) ġız-aPlā.
- (16) türhū diyō size sen-annat.
- (17) hēr ġün misāfir ġeldīni biliyōñ yā onū annat.
- (18) annatırsñ.
- (19) ōf hēmi ġonuşuñ.
- (20) yōġ.
- (21) temā canıñı.
- (22) nēysīz ne yaparsīz?
- (23) adım hacar çomruġ, yaşım bin doħuz yüz ġırġ, doġsan, atmış doġmlūm. biñ (24) doħūz-üz atmış doġmlūm. ēvet. kışa hazıllıġ nēyim mi yapārīġ? tarhana yapārīġ.
- (25) ġeliñ de yapīm yē ġeliñ de yapīm yē.
- (26) ondan sōna tarhanayī yapārīġ, basdīġ çalarīġ, ġuru üzüm yapārīġ, ondan sōna (27) bēġmez yapārīġ-üzümdēn. ondan sona.
- (28) yā bir salça şe yapārīġ.
- (29) domates salçası, biber salçası hep-onnarī yapārīK. ēv salçası mı? biberi (30) temizlerīġ-ōnce. çēgirdēni alıırīġ. ġulpunu çeKirdēni ondan sōna bir yīkārīK. (31) yīkadıġdan sōna makinede çēkerīġ. makinede de çēkdikden sōna yazın ġüne ġüzel (32) ġüneşlere olđıyū zaman ġüneşe ġoyārīġ ġüneş çoġ ġüzel dīāl hava biraz bulanıKsa aS (33) bişe ġaynatırīK ġarıştıra ġarıştıra dibine yaKmadan ondan sōna az da bir ġüneşe (34) ġoyārīġ. ġivāmına ġeldij zaman dusunu atarīK, basarīK. yā ġoymak, yōġ. ōnceden (35) hayır bozulmaz. ōnceden yā ġoyüyōdūġ yā ġaraldüyō. şimdi yāsız daġa ġüzel-oluyōr. (36) bōyle basarīġ. ġivāmını alđıġ sona, bēş sene ġassa aynı ġivamda durur. hiç ġaralmaz. (37) ēvet.
- (38) yeşilyöre.
- (39) hē ādetlerimiz, ijli kōmbe yapārīġ bayramlarda. çöreK bayramında çörek yapārīġ. ijli (40) kōmbe yapārīġ. bōle ēKmeġ-açarīK. ēkmēni yālarīġ. onuñ yüzüne yāñıñ-içine tayin

- (41) ğatarıĝ. yüzünü yālarkenne ondan sōna yüzüne de yoĝort küncü, ne dēller susam mı
(42) dēller küncē. hē. susam a dē.
- (43) küncā.
- (44) atarıĝ yoĝorduñ-içine şeker bol mikdarda şekeri de atarıĝ. ondan sōna onu yüzüne (45) ğatarıĝ, fırınnarda bişirriK. çoĝ ğüzel-olur. öle bi-şeyler yaparıĝ-işde. bayram çörē
(46) ēvet. o da. onu dā bi çoĝları ēvde yapar. hazırı yiyēmeg çünkü, hazır ğüzel-olmıyó.
(47) ğēndi yapıdımız daha ğüzel canımıza siñer. çürēē mi? çürēē de aynı bildiñ gimī yāñı
(48) katarıĝ, öncē ununu ğoyarıĝ-ilāhane. şekerini ununu içine atarıĝ. ğarel-ēdērik,
ğēndi (49) şeyinde un nē ğadarsa şekerini ona göre. ondan sōnā yā şekeri bir üfeleriK şöle
bir. (50) ondan sōna da süT, yoĝort bırakırıĝ. bi tabaĝ yoĝort ğoyarıĝ. ğalanını da aldı
ğadar (51) isdedij ğadar südnen yúurrúĝ öle yaparıĝ isdiyén her zaman yapar. her-an
yapar. (52) şo-a oralarda da yapar.
- (53) çoĝuna biz bayramlarda yapıyóĝ-onu.
- (54) há, bayram ğelenāımız-o hēr-ēvde yapılır. ēF fırınnarı var.
- (55) ef fırınında.
- (56) cēylānnı fırınnar var yā, onnarınan ha.
- (57) isdiyén hamırını yúurúr, öbür ēkmeK fırınına gönderir orda pişitdirir. öyle. ēvet ēvet.
(58) ğēndiñ yapıyóñ yā o zaman hazır-olmū. bi çoĝları hazırı yemezler. bu köyüñ ğēçimi
(59) dē ğırsal kēsım çoĝ fazla diyēmeme zengini çoĝ yok. pēk-az ēkmānı dōru dūrüs (60)
yiyén çoĝ az. ğalannarı herkes çalışır yörü. inşāat bilir, inşāata ğeder ğelir bir çoĝları.
(61) ondan sōra bibere giderler biber fasúl çekmiē maraşa. onu yapallar. başĝa da işde nē
(62) bilim nē iş yapallar ğoñşu. başĝa bizim köyde başĝa iş de yoĝ. ēvet. var ihdiyášları.
(63) köyümüzüñ ihdiyášları bit de var randımanını diāl. tārıhcesi yoĝ bi yerde (64)
çocuĝlarımız-işde rēzil-olúó. bu köyleriñ meselā şurdākı çocuĝ tā gidecek. ondan (65)
sōna uzaĝ. şey mi mustaFa olur ki bacceli-ēvler mi ora?
- (66) hē bahceli ēvler.
- (67) bahceli ēvler.
- (68) bahceli ēvleriñ ortokułuna ğēdiyó. orda çocuĝlarımızıñ dērsi yoĝ. meselā ki bēn (69)
ğēndi çocūmuñ adını vēriyōm. bēnim çocūm ğüzden bēri ğēdüyō hasdadır. yürüyerek
(70) ğēdiyō māsım ērken ğēdiyō ona da. o yüzden. yarım saat sürüyō. yarım saat sabahıñ
(71) sōĝunu yüyo uranıñ sōĝu da çoĝ fēnā. sēvris ihdiyācımız var.
- (72) ğıs sēvris var.
- (73) hepsini alımıyó.
- (74) hepsini alımıyó ğucürüye alıyō. sēvrislerde yoĝ ordan ğelū alıyō. bū araplarıñını (75)
alıyó.
- (76) oқułuna ğēdenleri alımıyōler sēvrisler alımıyōler. bizim her ğün çocuklar yörüyērek
ğēdiyō.
- (77) şindikimi.
- (78) ğēdiyi yāvrucazım. çoĝ da hevesli oқuла ğētmiyē. hevesli amma soĝoĝlar. işde birāz
(79) rezil çocuklarımız. bir sēvris atıyó. sēvris temsil şó mahallenī alacáksıñ (80) diyi
devlet. orıyā sēvris bırakmış. o sēvris de burdan ğēçiyi. aynı bizim çocukları (81) alımıyó.
ōretmenlerimiz tamam herālde. var mı çocúum? ōretmenlerimiz tamam.
- (82) yēni oқuł yapılıyó ōrda tēz yapılıyó.
- (83) baĝ ne diyó ōrenciñ yēni oқułuñ çábıĝ yapıłmasını isdiyōk düyō. yēni oқuł yapılıyó
inşallah.
- (84) hı? ramazan bayramında ıramazan bayramında nē yapıcık. o hāli vaĝtı iyē olannar
(85) ğün eveli etini alır. ğışın kiló etinen ğoyār dolaba. işde ona uygun işli köfte (86)
yaparık. sarımsaĝ yoqurtlu köftesini yaparık. dolma sarma yaparık. misafirlere (87) özel
böle yēmekler yaparık.

- ⁽⁸⁸⁾ yurtlu kfteyi de aynı etinen yurruk bulğuru, şey içini avcrlarık. Pişirrik suda. ⁽⁸⁹⁾ bulğur pilavı bişiriy gibi duz da atarık. duzunan bişirrik. szerik şeyini. sarımsaklı ⁽⁹⁰⁾ yurda vurruk. yzne nneyle biberle y yarık. hı hı.
- ⁽⁹¹⁾ hayır her çeşit yemek aşş yukrı herkeş de aynı şe biliy. herkeş bilir yni ⁽⁹²⁾ birbirinden nlem alıylar.
- ⁽⁹³⁾ ypan yapar. tatlı yparık. baklava yaparlar. ben bilmem. ben ypmadım niy ylan ⁽⁹⁴⁾ sliym. ben bilmem ylan syliym. ben bilmem yapmadım.  şey yparık ⁽⁹⁵⁾ ğadayıfı bilirim. ğadayıfını hazır alıyk, şerbetin de altı bardak beş bardak ⁽⁹⁶⁾ şeker ğoyrık. içine iki ç yemek Kaşu tere y atarık. ondan sona ğadayıfını ⁽⁹⁷⁾ ceviz ezerik. cevizi isdne gre şle alt yanın drm drmederik, ⁽⁹⁸⁾ ğoyrık. tepsilere dzerik ve yhuT yzne atan yzne atar.
- ⁽⁹⁹⁾ le işde şekil vrrik.
- ⁽¹⁰⁰⁾ atarık. evet. hı hı. ondan sona da şerbetini sıcak sıcak olan şerbetini dkerik. isdiyn ⁽¹⁰¹⁾ yapar. isdiyn yapar. le işde .
- ⁽¹⁰²⁾ otursana.
- ⁽¹⁰³⁾ ediñ birer tene ediñ hele.
- ⁽¹⁰⁴⁾ slığoc sıkıntısı var glm. dmu hç ypdırmaz bir slığocmız var. ⁽¹⁰⁵⁾ sde birinne ypıy. ondan sonası byim gld zman maraş gt y ⁽¹⁰⁶⁾ Trkluna gt. başdan savıy. gdiy ğaç dane dmunu burd maraş ⁽¹⁰⁷⁾ ytişmeden byle ğan ğaybından yetişmeden. ondan sona slığocanda dom ⁽¹⁰⁸⁾ gndileri gene iy kt oluydu da şimdi hç ypdırmazlar.
- ⁽¹⁰⁹⁾ druc maraş. slığocmız çoğ ble vurdum duymaz. nemsemyler. yni ⁽¹¹⁰⁾ insanları hizmet yoğ. gndi ğafasına arıyan yğ sran yoğ. vurursa bir inneñi ⁽¹¹¹⁾ vuruy vurmassa o da yoğ. slığocmız maalesef. saol.
- ⁽¹¹²⁾ adam portakl diy briy da.
- ⁽¹¹³⁾ hurma ytişir bol mıkarda. herşy ytişir. herşy var.
- ⁽¹¹⁴⁾ şfdali yetişir. armu, elma herşyi.
- ⁽¹¹⁵⁾ zm topraklıykonuñ gndine zel toprağa var. topraklıyok. depeliyk. ⁽¹¹⁶⁾ kefleme dller. thminen geri toprağanı geri çhardıyk. duruduyk oc geri ⁽¹¹⁷⁾ veriyk nişyle. basd annatıym nişynen haps ypıyk. damda bezleriñzerine ⁽¹¹⁸⁾ seriyk. ğurutup skyk. geri nişliyk. ondan sonra ufağ ufağ ⁽¹¹⁹⁾ keser ufaarık. ğoyrık yerine. basdık le. bekmezi de aynı şekilde kefldikden ⁽¹²⁰⁾ sona duruturuk. az biş gneşe ğoyr gnnetirik. gçmeyiciyse ıcıkda ⁽¹²¹⁾ ğaynatırık. zme toprakatıyk y o toprak buanıoluy ⁽¹²²⁾ onu birz ğaynatdmız zman duruuy. birzcık ğaynatdmız ⁽¹²³⁾ zman duruuy. geri yre alıyk durutuyk. szPocda yniden ⁽¹²⁴⁾ ğaynatıyk. o kefleme. o toprañı geri szyk. ona lezzeti de o toprak vriy. onuñayrı ⁽¹²⁵⁾ topra var. burda kyde bir yrde var ocK Kimi herkes gder ordanalır.
- ⁽¹²⁶⁾ trbe yoğ. burda trbe yoğ. piknik ypalar.  ş ırmasan suynda piknik yaparlar ırmasan pıñarı.
- ⁽¹²⁷⁾ var az irelide. rda piknik ypalar. yharı gderler ğırma pıñarı var orda ⁽¹²⁸⁾ yaparlar. daha yokarda çataluğ drler yle bir squk suymuz var orıya gderler.
- ⁽¹²⁹⁾ şeker de atsnlar mı bazlamıya?
- ⁽¹³⁰⁾ bim yalı mı?
- ⁽¹³¹⁾ şekerli mi alıcıñ?
- ⁽¹³²⁾ yalı mı?
- ⁽¹³³⁾ şekerli olsuñ benim.
- ⁽¹³⁴⁾ tereyalı ossuñ. hı tamam.
- ⁽¹³⁵⁾ h bizde hazırlarık.
- ⁽¹³⁶⁾ oña ğırma kyler ypıy.

- (137) dōduķ doğalı.
- (138) sene oldu. köyümüzde orda görev yapıyóduķ.
- (139) cámi hocasıydı. imam. imam mı emirólu mu ibrahim adı.
- (140) ekmā atacámissıñ. õle mi oluyó? olabilir de. hī?
- (141) şekerlimīdi?
- (142) yapışık mı ekmā?
- (143) emekli oldu.
- (144) bacı toplanırık . sōlerik. iláhi mıláhi sölüyóler. maraşácā yolıuyólar.
- (145) herkes isdedimi yóllar.
- (146) benimki yapışıyó haralde sāriye?
- (147) tēz vēr.
- (148) atdıñ mı yapışır o ucunu ser.
- (149) cıvık olmuş dērler.
- (150) baKğala mı gēdik?
- (151) yoğ var da şeker galmamış.
- (152) siz böyle hani ne yüzden bōle köylere? kitaP mı? hī.
- (153) èyi gözēl aıllahım goıaylıg vērıñ. aıllah rāzı ossuñ. ayáklarıza sālīg. dērdimizi (154) dinnediñiz. size o dēdüm ğarı olşáyıdı şıjrler sōlerdi, türkü sōlerdi. (155) çoğ şeyler yapardı. hē. bizim ğarı da atda oturuyó. üçüncü ğatda. demirözlerden.
- (156) senden de ırızı ossuñ. saoluñ heıaııossuñ.

-49-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Yeşilyöre Mahallesi 2
 ANLATAN : Mehmet Yoğun
 YAŞI : 73
 KONU : Asgerlik, yol tarifi.

- (1) ben elli altıda getdim asgere. yeşilyöre. işde belediyelig bura. hē çiçekli bura. bura yānī çiçekli bura. köy maalle. (2) ben yetmiş üŞde. hē yetmiş üŞ, otuz beşliyim. biñ dohuz yüz otuz beş. (4) memmet yqun. hē. ben dörd ay şey de durdum. ben denizlide durdum dörday ēyitim yeri. hē denizli geliboğuda durdum (5) dörday. on üç ayidā keşanda. geliboğ keşan şey yápdım bitirdim yānı iki yıl. hē iki yıl.
- (6) elli altıda getdime göre hesaPēt. evet. elli sekiz yılında geri döndük elli yēdi de.
- (7) o zāman asgerlik irezillidi yā.
- (8) olum oynamañ.
- (9) yāv ēyitim olur asgerde işde löbeTolūr. nē olucu asgerlig? nē yāpıcıK? zōr. (10) varıdı varıdı. yāv burda aha çıka şindi asger elbisesinen gēldik biz. o zāman şimdi sifil elbisesini (11) adam orda gēyiP gēliyō. o zaman nerdiyēdi yōdu yā. herşey yēr. yāv ne yējici? hē (12) sulu da olūr işde pilāv da olūr. patetisi de olūr, eti de olūr, ısbanaçā olūr herşey olur.
- (13) yoğ yoğ olmadı. heral uzun köprüde işde iki tene mi üş tene mi löbetÇi vuruldu diyen. elli sekiz (14) geli geliboğudan uzun köprüye kağdıydı orda öle bişeyler olmadı. orda heral iki tene löbetÇi (15) Furmuşlar devriyé gezen. āşam onuñ içi alarım çaldı. alayı kağdı getdiydi. o gün uzun (16) köprüde üŞ gün ğaldık. gene geri dātım oldu her biri bir yēre gētdi. (17) o da esgi keşan her tārafa dāıldı alay yānı parçalandı.
- (18) menderes dönemiydi. yoğ bilmem. bu çanağkaled niye hārbolmuş amma tē belki yūs sene öncesı. (19) ismāl-emmi ānadırdı onu. şō yoğarda yāşiyō amma kağamaz. o hāşı? o şō ismāl yok mu şeyin savaşıq mı nēedik. oraları ānadırdı.
- (20) şē gēlmişmiş işde türkiyeyē nē yā ingiliz ingiliz çihartma yāpıyōmuş. üş dene top ğalmış. (21) dērler kine bir çaviş teymen mi varımış ateş yāhan şē haralde çavişmuş. büyük bir şeyi atmış top-atmış.
- (22) moturu salı mi?
- (23) ondā boşā boşā düşmüş.
- (24) düzgün ayarlamış batırmış. yoğ bir selemölú var. yoğ yānı asgerde öle çatışma yāpmadı da (25) o doksan yāşında belki doksandān da fazla.
- (26) ğonuşı.
- (27) ta şō belin başında ta orda yoğarda eviñ öte yanda.
- (28) ğonuşur o yāşlı.
- (29) ğonuşur o yāşlı ondān başga da işde ismāl-emmi var. ismāl-emmi o ğonuşur. belki de ğonuşur amma nēde (30) bulucuñ ki onu. şē sālīg-oçañ da biráz yoğarlağ da şōle. yoğ bu burda da o ötekini diyōm.
- (31) cevaPlar cevaPlar.
- (32) cevaPlar.
- (33) öle ğonuşur.
- (34) sen onu tā esgi mi yānı ğonuşdurucuñ?
- (35) var dohsan dohsan beş haralde var. yānı o arada var. yok mu? var. şavaşı gördü yā şavaşı gördü. saol.
- (36) oriyē mi varıyoñ? avradı da ānadırdı amma o bayānlar. ānadır amma öle ēyi ānadır amma.

–⁽³⁷⁾ ne bilim hāriḡese. hē ilerliyerek dōru.⁽³⁸⁾ şēdiñ oñun yānna yálıız. onuñ evi ġarşıda şöle ġedince ileride şó yāmaçda. tek bir ev. kāye hemi kāyeniñ evine varıcısaz dēdim.



-50-

YER : Türkoğlu İlçesi / Yeşilyurt Mahallesi
 ANLATAN : Bekir Bayazıt
 YAŞ : 79
 KONU : Köyün kuruluşu, seçim, geçim kaynakları, avcılık.

- (1) hē. êle mî?
- (2) ô bënım ğadın bilmez onu. baña bën sēnden sōlemde. bēni onu bunu nēnden ānnadıñ ğēldiñ? (3) bu köy bu köyüñ kökü biy yānı maraşdan ğelme. bîra şindi yeşilyúrT.
- (4) yeşilyúrT.
- (5) bundan ev. bekir bayázıt. bîndan öncē bura bîr ôbadı. bādemliĝe bālídı. ełlı atmış yēdiden sōra mîkdarlık oldu (6) adı yeşil oldu. yeşilyurT oldu. hā. bu köy dāılmışımıñ zāmanında birāzi dēdelerden ğelme birāzi bu yānnan ğelme bura ğeri (7) toplanıP toplu olmuşlar. ondan sora işde şēlē işdē bin iki yūs yānı bin iki yūs (8) doĝuzān tarihlerinden sōra toplanmışlar ğelmişler bîra. davarnan dēvriş (9) varımıñ. sō dēvriş bu kürTler yōrüyüp isyān-ētmiş.
- (10) ben nēnden biljim iki bin bin iki yūs doĝuzanda olmuş. ben otuz dörT (11) dōmluyúm. bin doĝuz yüz otuz dörT dōumluyúm. nēnde bilicim.
- (12) bayázıt. dōu bayázıtdan. dōuda maraşda maraşá ğeliyō. maraşdan da dālıyolar. (13) işde bu da var andırın da var göksún da var elbistan var. işdē bu köy (14) köylerindede var dāılmış. malcılık yapmışlar. ğelmişler. tarra almışlar işde bū işdē. hē. ôle.
- (15) nēñi? hañgısını? o olıdu olıduydu ben görmedim de buralık olıduydu. o oldu dā ĝaç
- (16) ĝün oldu ki onda ğördük elbistan varıdı onnar da oldu. biz o zāman (17) ēyliyēdik yā orada nē bilim işde bir olay olmuş. ğördüm görmedik duyduĝ. alevî (18) sūnnū dēdiler fēlan dēdiler işde çarpışmış dēdiler. ondan sora dā elbistan da (19) oldu bu alevî sūnnū çatışması. atmış atmış yēdilerde atmış yēdide fēlan (20) oldu. bî elbistanda kı ondan sora da işde pazarcıkda da oldu. o dā çoĝ o (21) ĝadar olmadı onu tēz sōndürdüler. bōle olup yienim seniñ adıñ nēy? ēsra. bū arĝadaşñ? başĝa yerli mi?
- (22) göllühöük köyündiyém. göllühöük köyündiyém. Türĝólu lu sayılıırım.
- (23) aşışādan ô on pōlisler orāĝ öldü ordan mı? esĝisî çóbandepemiydi onuñ?
- (24) yoĝ göllühöük çámrak obası var. körgocālar var.
- (25) köprü āzı var yarı aşışāda. hē
- (26) hē ilerde. o tā ilerde.
- (27) ēvet. ēvet.
- (27) yokarı köyü de sōlesene. topu sōlesene.
- (28) bizim Şindi dēdelerden dēdeler köü var şúrda ordan burdan tarra alıncı bura (29) ğelmiş buriyā. o zāman halebe bālımıñ maraş. araplār ğelinci o zāman işde şindi (30) şey dēvrinde paTişāh dēvrinde bu ĝadar işde ordan kürT dā dēllermiş kilisiñ orada. (31) bîralarda ğelirimiş sōra ğeri ğedermiş zēnginner. kim zēngin? bu arĝadaş (32) bunu bunu soyúyō ğedermiş. alır ırpada ĝeder. bū dúydūma ĝöre benim (33) üş yüz atmış üş yüz yānı biñ üç yüz dōma ēbem varıdı ēşe ēbem o ô anatırdı. (34) anam diyō buz oturmuş diyō. duluk altınnarı varıdı şōle şōle eveli ona (35) ĝeldik ulaşdıĝ. onu diyō alıķan diyō emmim diyō sıkmış diyō şúrdan diyō bunu (36) ora öldürmüş dúyō onu görmedim. bu kürtleriñ adamı gelir. satan yēdi ēvimiş. (37) yēdi ev ĝabīne olarak yēdi tēnēmiş. biri bayázıtı biri araplār bir de aķdaşlar yānı üş ēvi bîrdan o ğeri o (38) şú dēpeniñ ötü yüzüne ormanın içine ĝetmişler. ormanı kēsmişler bir pinnik (40) yapmışlar. hū mū yoĝ o zāman orda ĝalmışlar. ĝün ğeliyō ĝeçijinci biñ doĝuz (41) yüz ĝırķ beş dē bir ā emicem varıdı kenan ahmed dēllerdi iki ēvlendiydi. (42) burda yerimiz darıdı. babamda var bir sóķa o çekdi ben bîra ĝeldi. şú cāmınıñ (43) yānna ēv yapıdı. ondan sora biñ dokuz ēlli dēninci

ora iki üç dāa ev ⁽⁴⁴⁾ gēldi şöle işde elli beş dērkene atmışlar bu köy oldu gimi. ordan buriyā ⁽⁴⁵⁾ gēldiler gēri. dāa öncede varımış. işde bū edem dē edem rahmatlık dē o biñ iki ⁽⁴⁶⁾ yüz dokuzan dōmuş. burda dōmuş. o biñ iki yüz yoğarı orda dōmuş. bu ⁽⁴⁷⁾ arada soradan işde atmışdā ben bir işde ondan sōra da işde evler müvler yerleşti. köyde kimse ⁽⁴⁸⁾ hey böyle oluyó.

– ⁽⁴⁹⁾ yoğ bēnle onla ilgisi yoğ. hē. hātır gāşdādıK? atmışda oldu. ben o zāman ben o zāman ⁽⁵⁰⁾ on sēnelik evliydim. ben elliide evlendim. o atmışda oldu. hē. ē nē bilek biz. ben ⁽⁵¹⁾ bil iki iki parti oldu. bir parti çıkdı. biz çócūduk. bēlli başlıda televizion radyo da ⁽⁵²⁾ yoğ şūda yōudu bōle. ē efendime sen sen gāSata musata geliō okurduk. sen parti dēdiler. biri aq partili var ⁽⁵³⁾ dēdiler. ē kırk bēşdē oy çekdiler. halk partili gēri gāzandı. elli de bir dā çekdi ⁽⁵⁴⁾ bīnada aq parti gāzandı. gārısmış derken ēy elli dōrtde bir dā seçim oldu. elli ⁽⁵⁵⁾ sēkizde bir seçim dā oluncū inkiłap oldu. ondan sōra köylerde neadar ⁽⁵⁶⁾ köylerde varisa halk partililer mīkdar oldu. mīkdar ētdi. mīkdar halk partilileri ⁽⁵⁷⁾ vērtiler. hē. ondan sorā atmış üşdē okur yāzarlık olacáK mīkdarlar. olmıyēn ⁽⁵⁸⁾ olamaz dēdiler. o dēvirler işde ēle gēldi gētdi. ondan sora sēkizende oldu bir ⁽⁵⁹⁾ inkiłap. kenan başá çıkdı. ozañnan onuñ o özál siyaseti gēlinci orda işde bir ⁽⁶⁰⁾ tabi devlet gēndi aralarında teşkilatı annıyān bir adamlar oluncū gētdirdi ⁽⁶¹⁾ başkan yārdımcısı ētdi. o dā bēnde o ān ana vatani gūrdı. şeyē asgerlik şeyi zorunnu ⁽⁶²⁾ gēlinci şindiki aynı ama gālķınma partisimi gāzandı yānı oy çōunnūnan. ana vatan partisi oldu. ⁽⁶³⁾ gün gēldi gētdi dērkene ā o öldü siyásēTe mesut gēldi. öteki gētdi dērken bu ⁽⁶⁴⁾ yāşla aq parti çıkdı ō ihdidarı aldı. bilmiōm işde.

– ⁽⁶⁵⁾ biz ēnce şeyciydik faziletcidik yānı erbaķandanıdık gün gēldi gēşdi bakdık ⁽⁶⁶⁾ hıh dadımız yok. bi dēvirde bizim gābīneden millet vekili vardı ērdem bēy ⁽⁶⁷⁾ maraşda. onnarıñ kökü de aq partiliymiş o zāman bizde aq partiyē ⁽⁶⁸⁾ gēşdik. hē. o işde gābīnemiz ordan gēlme. yā bizde bōle bi şey var bōle ⁽⁶⁹⁾ yāpdırmış bayázıtlar sóyisimi nērden gēlmiş nērden gētmış şeyleri defteri ⁽⁷⁰⁾ var. birda yāzı sāmı akgül sāmı akgül bayázıt bir tenē ō ōretmeni yāpdırmış. bende dē ⁽⁷¹⁾ bizim yiēn hep biz köyler nē hep yāp aldídık. şeydē bizim bi yiēn var mālīyēde. ⁽⁷²⁾ çalışān adam osmanēde dayı onu bāa vērde bir inceliēm dēdi. bende aldım ⁽⁷³⁾ inceledik. çocuklarda var. onnanuğun işde baña dēdelerimiz babamınan ⁽⁷⁴⁾ devamlı gēlir gēder şeylerdi alışırdı. bizim gēndi varisaķ şükür bayázıt dēdiler. bir ⁽⁷⁵⁾ dēvri millet vėkiliymiş ondan sōra kemaļ bayázıt dēmişler sālķ bakanıdı. ⁽⁷⁶⁾ gēndi gēlillerdi ondan sora işdē rıfat bayázıt gēldi şeydi hākimidi. hē o dā ⁽⁷⁷⁾ şeyde yāndı bāda ahır dāında. ondan sōra ērdem çıkdı. işde ondan sora ⁽⁷⁸⁾ duran bayázıt varıdı o da millet vėkili oldu. iki dēvir birin maraşda birinde nē ⁽⁷⁹⁾ izmirde gōyūkdı. o atna duran gēder gēlirdi. gēlirdi bizim o babalarımız ⁽⁸⁰⁾ dēdelerimiz ona ora gēder gēlirdi. tanışır ēmm ūşak gimi. tabi ūş dōrt sene dā irannan irana ⁽⁸¹⁾ gētdiñde şey pāTişāh irani alımıyā gētdiñde nēy onu tēz diēm dēdim unuttum. orda ⁽⁸²⁾ ōñde iskender bēy varımış dōu bayázıtta. onu öncū olmuş gōtürmüş. oda da İraniñ ⁽⁸³⁾ şāh ismanı dēnilen bir giralı varımış. onuñ tahtası mısını alıncı dōu bayázıda ⁽⁸⁴⁾ gēlince diyō ki sen ānadoļuyā gēt birda nē var dēdim gēt ānadoļuyā burdan maraşā gēliyi. ē biñ ⁽⁸⁵⁾ biñ yēdi yüze mi biñ altı yüzde mi gēliyōler. ora bura gēldik işde ordan işde tarla ⁽⁸⁶⁾ vėriyō şū vėriyō mülk vėriyō işde dālari mūları.

– ⁽⁸⁷⁾ şū şeyde ānatdım işde şū mısira gētdi. orda çōbanıķan öldü gēldi yā. nēydi ⁽⁸⁸⁾ onuñ şey İraniñ bu İraniñ yā ōle işde öte beri dilden dile ēlden ēlē dolaşıP ⁽⁸⁹⁾ gēdey yiēnim.

– ⁽⁹⁰⁾ yoğ yoğ ben hatırrarım. gāpanmış nefes darlısın içindiyēm. sēn türkū mü diyōñ. yā şiir olurdu bu ⁽⁹¹⁾ bizde bu ēveli gēlillerdi gārip var diyēn şo ismāl dēller dēller okullardı. ⁽⁹²⁾ fēlān ēdellerdi. dil dēllerdi ōlesilse gāracāōlan dēller. şindi hepi nē hepisi ⁽⁹³⁾ bitdi şindi gāracāōlan dēmiş ki: benim sōlemediēm gālmadı dēmiş. bennen ⁽⁹⁴⁾ anasının uçķuruna sōlesiñ dēmiş. sora ōle oldu işde telivizonda çıķıyō ēsgiden bōle ⁽⁹⁵⁾

türkü mürkü yōudu. şindi var. hēc ā alıyómu bīrda şindi bizim çócūñ birisi ⁽⁹⁶⁾ assúbay biliyō. bir şūrda dayım varıdı nasıl-ēvlendim nasıl-ētdiñ nasıl-ētdiñ ⁽⁹⁷⁾ nasıl-ētdiñ onna ğameresi varımış bōle ğormuş alımış alımış ğonuşmuşlar ⁽⁹⁸⁾ sorararak. bir bitdidī televizōnū açıyōk açdıķ. hē ğülüşdüler ēsgiden bir iki üş dene bizim ⁽⁹⁹⁾ ěmmisi quılları varıdı. ona ğonuşdururdu bizim ōlan türküsün mürküsün sōler.

– ⁽¹⁰⁰⁾ yoğ yiēñ. babamıñ yiēniydi. haıamıñ ğızı. haıamıñ ğızıdı. ben iki bir dōl ⁽¹⁰¹⁾ bir iki tēniyēdik. bir ğız bir ōlanıñ. ē bōle babam-ırahmatlıķ ēvlenmek ⁽¹⁰²⁾ feıan istedi anamda çócū olmadıydı. sora o bu biz şōle on on bēş yášına ğēldik. o bu dēdi ki yá sen ⁽¹⁰³⁾ bir áncá ōlan-ēver şunu búnu dērkene işdē ğētdi bacısıñ ğızını aldı ğēldi. hē. davıl ⁽¹⁰⁴⁾ düñ ğurduķ. çocuk oldu ondan sōrada. hē. ōledi işde bir ğaçırma muçırma yok.

– ⁽¹⁰⁵⁾ sēkiz çócūm var. bēş ğız üçü de ōlan. bu da ğızımız. hē. birī adanadadı ō ⁽¹⁰⁶⁾ hacá ğētdi biridē osmanıyáda o da hacá ğētdi ğēldi. biri de maı maraşda ⁽¹⁰⁷⁾ biride şēkerobada işde ōlan birik birisi iskenderunda assúbay asĝer. biri dē ⁽¹⁰⁸⁾ ğayseride o da asĝer. biri de antepde fabrıķada.

– ⁽¹⁰⁹⁾ ğıtlıķ her záman ğıtlıķ ōssuñ. biñ doķuz-ēlli ğırk ğırķlarıñ dēvriniñ hePisi ğıt o ⁽¹¹⁰⁾ ğünneri ĝeri ğētsiñ de ğēlmesiñ bir bācıyá ğēdellerdi ā elbistana ĝeçek. ⁽¹¹¹⁾ bu ĝeçe ğaçák olarak būda ğētirillerdi. ğaynım ğaçák ĝelirdi. yáķalandı. ⁽¹¹²⁾ cándarma olurdu bōliyédi bōledi birbiriniñ ōtunan mutunan ğün ĝēldi. ğırķlarda ⁽¹¹³⁾ ōlēdi. ben sōna şōle bōle evel otuz benim otuz dōumlı amma benī dōrt ⁽¹¹⁴⁾ yáš bñök yazdırmışlar. ğüççük yazdırmışlar bacı.

– ⁽¹¹⁵⁾ hē o yētmış sēkizde. nērde?

– ⁽¹¹⁶⁾ ōttuz otuz cándarmādım. bēñ ēlli üş de ğētdim asĝere.

– ⁽¹¹⁷⁾ yoğ cánım asĝerde ğıtlıķ. bīra bunuñ ĝimi diēldi. işde bir ĝā ĝaravana dēllerdi on birşeyimiz ⁽¹¹⁸⁾ olurdu şōle çoıalrıdıķ. onu ōle yērdik. şindiki mi tā ğaçık muçuk yoğ. çirēk ⁽¹¹⁹⁾ ekmek vardı. şōle ekmeāñ dōtte biri vērillerdi. ĝarnımız doymazdı. ⁽¹²⁰⁾ ğözümüz açıldı üş ay dōrD ay didudıķ onda yēmez olduķ kiıó aldıķ iyē oldu

– ⁽¹²¹⁾ ucúz bir köyük. biz ĝarnenen bir de māsā ēyde ekmek yápaıladı ⁽¹²²⁾ ocáklar-alıtlarda ataşınan. un deārmen dōdüler. o şēherlerimiş o ĝarnenen murnenen ⁽¹²³⁾ ĝörmedik o záman. ğētmedim. tā bēñ ēlliden ōnce maraşı ĝörmedim. ēlliden sōra ĝördüm. hē.

– ⁽¹²⁴⁾ yoğ pek de maıcılıķda yápmadım. çifçilik yápdıķ. çifçilik yápdıķ. çifçilik yápdıķ. ōle maıımızda ⁽¹²⁵⁾ varıdı. löbet olurdu işde ay da on ğünde bir ĝēderdik ĝonşúıaran löbeT ⁽¹²⁶⁾ ēderdik. çifçilik yápdıķ. tarıa aldıķ. tarramız varıdı. ēkin-ēkerdik işde pambık ⁽¹²⁷⁾ ēkerdik. nohud ēkerdik. dērken dērken işde ben asĝere ğētdim. kilisde ⁽¹²⁸⁾ yápdım asĝerli. asıl māzemli de urfadadım cándarmādıķ orada ĝēldik. orda zēytini ĝördüm. ⁽¹²⁹⁾ bāyı ĝördüm. bāda varıdı amma zēytini ĝörmedim. bīra ĝēldik işde atmış ⁽¹³⁰⁾ üşdē zēytin dikdim sōruyá. atmış bēşde dikdim dērkene ōle önceliT bu köy. ⁽¹³¹⁾ bu muhútü ōncülük aldım yáñı vērdik zēytincili. bērkisi batdı. o atdı dērkene ⁽¹³²⁾ maraş da vardı. amma bizim bu kölerde aha şú dāıarınķı baķ sōnuñ o dāıñ her yēri ⁽¹³³⁾ zēytin ama buraları maraşdan bī zirátçi ĝēldi. hōkkeş ēfendi dēllerdi. o ⁽¹³⁴⁾ záman bizim ğayın mıķdarıdı. yimi bēş ĝuruşá şōle kesellerdi ĝēderdi devlet ⁽¹³⁵⁾ ona buna bedáva dādırdı. bīrda yim bēş köş vērdi bize şōle zoba odunu mu ⁽¹³⁶⁾ yáPardıķ çoıaldı dērken işde biz de oraları dikdik. ĝonser dēdi ĝonşúıar munşúıar işde ⁽¹³⁷⁾ ĝördüñ. buraların te Türkōlıundan dut buradan ĝırıkanaçā aynāmi ⁽¹³⁸⁾ ormanıyēmi her yēr zētin oldu. bir iki sene de devlet yárdım ētdi. ek yáñı şeyi onda işdē oldu. hē.

– ⁽¹³⁹⁾ avcılıķ yoğ. ne avcılıT? av mav yoğ. avcı av av şú yazılarıñ her yēri bu ⁽¹⁴⁰⁾ záman oldu mu su olurdu. ĝávır ĝölü ĝuru ĝurumazdı. iēerisú dēller. şó ⁽¹⁴¹⁾ şú kēferdiz tarafından ĝēlirdi. şúıaların hey yēri sú olurdu. isdediñ ĝimi ördek ⁽¹⁴²⁾ çoğ olurdu. bir

- far far dèllerdi. gèce gèderdik bir siñsiñi gimi var çámırın⁽¹⁴³⁾ içine gordu. sábanan sábağ namazı dèdimi gūrr gèirdi sıkardı. nè⁽¹⁴⁴⁾ gaderimize nè vurursağ alırdık. çizme yoğ. ayák yálin ayáklar yarılırdı sōuğdan. ⁽¹⁴⁵⁾ efendim köyde bès altı tene olursak top dèllerdi hū mū dèllerdi. ⁽¹⁴⁶⁾ işdeçákağmış, dilkiymiş, davşanıymış ne varısa bazi vururdık bazi vuramazdık. ⁽¹⁴⁷⁾ dālarda olurdu bu zámannar. bız bōle avcılī bōle yápdık.
- ⁽¹⁴⁸⁾ hī? yā şindi yoğ. yoğ. topluluk yāni. çóluk çocuk toplanıyó yā şindi şī dāyın şī ⁽¹⁴⁹⁾ dāñ gèdicik dēelmi şu dādan şōle yo! yoğ. çóluk çocuk öldüler. silahıda bu ⁽¹⁵⁰⁾ bu nérde şu ileride biri bağıyó. yāni buna hū hū dèdikmi o gāçacak. yā ⁽¹⁵¹⁾ nişese ondan sırtlan, canavār nişese tábi ora gèdiğök orda sıkağardı. onu ⁽¹⁵²⁾ sıkağardı öle vurıllardı işdē. çağalıñ dēisin alıllardı. canavarıñ dēisin ⁽¹⁵³⁾ alıllardı. gün gèldi gēşdi bī gün bōle yokardan gèldik. ben elli altıdā burayā evi temel ètdim. ⁽¹⁵⁴⁾ aşşā atmışda gèldim. bu köyde yokardan bir adam gèldi. şōle şu şúrda ⁽¹⁵⁵⁾ şuralara bağıdı bağıdı şōle bağıdı dīnendi. burda dēdī ben on om bès ⁽¹⁵⁶⁾ yāşındādım dēdi. antepden gēlmiş. burda evel gōcası bekarıdı anası avradı çoğdan ⁽¹⁵⁷⁾ dēdi. otuz iki Tene üveç aldık. büök yāni üveç dēllerimiş érkek aldık dēdi. biri şere māzenen dēdi altın vèrdik dēdi. gün ⁽¹⁵⁸⁾ gèldi gēşdi aha gēne gèldim gēri bīra dēdi. nēyé? şindi onuñ dā nēmiş bi ⁽¹⁵⁹⁾ çócū sara hasdalī varıymış. sara hasdalī oluncū dēmişler kim buna gūrğ cieri ⁽¹⁶⁰⁾ yèdiriseñ iyé olur dēmişler. antepden çıkmış adam. sorā sora sora sora ⁽¹⁶¹⁾ dēmişlerkī topukda gadi hōkkeş var dēmiş. babamıñ adına gadi hōkkeş ⁽¹⁶²⁾ dèllerdi. onda var dēmişler. o da gèldi işde. bizde de varıdı. onū davāra duz ⁽¹⁶³⁾ yapağardı. evel davarlar gıran olur gıran olurdu. bi gıran gèldimi sür süpür ⁽¹⁶⁴⁾ gèderdi. ılıç mılıç yōğ o zāman. işde onuñ içine gordu davāra duz vèirdik. şōle ⁽¹⁶⁵⁾ èkeledik mi tokdur o oluyo. işde adam gèldi. işde bizde de varıdı bōle vèrdik, gètdi. ⁽¹⁶⁶⁾ dā adam dēdi gēlmedini. o zaman işde toprādı atmış yēdī atmış sēkizde. o köy şey ⁽¹⁶⁷⁾ vèrdi tirennik tūla. üş sene bès senede ödiyēceksiñ dēdi. o toprakları sökdük ⁽¹⁶⁸⁾ tūla yápdık. yápdıkıdı işde. hē. gèldi gètdi.
- ⁽¹⁶⁹⁾ sağlasıñ.
- ⁽¹⁷⁰⁾ āfiyét ossuñ.
- ⁽¹⁷¹⁾ sende sáol.
- ⁽¹⁷²⁾ güle güle.
- ⁽¹⁷³⁾ saol gızım öpme.
- ⁽¹⁷⁴⁾ kim var burda adnan var mı adnan?
- ⁽¹⁷⁵⁾ adnan mı? şúrda evler varda adnan.
- ⁽¹⁷⁶⁾ babasıgil burda mı oturuyó?
- ⁽¹⁷⁷⁾ yoğ yoğ babasıgil gètdi.
- ⁽¹⁷⁸⁾ dāıldı dāıldı onnar bitdi. evi de satdılar.
- ⁽¹⁷⁹⁾ burdā.
- ⁽¹⁸⁰⁾ ō biráz işde birāzi antepde birāzi osmanıyāda gēnnide şeyde.
- ⁽¹⁸¹⁾ şurdā kiremitli ev mi şó gārşidā ki?
- ⁽¹⁸²⁾ hē hē kiremitli ev.
- ⁽¹⁸³⁾ hē hē adnanıñ evi orda şindi adnan gālmış. satan o da şeyde şeyde çalışıyó yā hē tedaşda.
- ⁽¹⁸⁴⁾ tedaş da.
- ⁽¹⁸⁵⁾ oldu hadi alıñısmarladık.
- ⁽¹⁸⁶⁾ güle güle gēdiñ.
- ⁽¹⁸⁶⁾ güle güle gāl.

-51-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Yolderesi Mahallesi
 ANLATAN : Hüsne Karı
 YAŞI : 80
 KONU : Geçim sıkıntısı, şiir, eşinin ölümü.

- (1) nère gèdiyõñ bõle. sen nèrelisiñ? kimiñ yanına gèlüyödün? bènım mi? benım? malı da
 (2) bölüşdü zâba. şindig da aralâa düşdüg işde gèziyõK gadaalarını aldım. bèn mi? bèn
 de (3) Şurda çoban durdunuñ yanında oturüyödüm, yatüyödüm. gızdan da günüm bitdi.
 fadıma (4) dèdi ki biyèkden de âladı. yatañı bèn gètirim ana dedi. hē ordan gèliyõm
 gadaalarını aldım. (5) kim bũ? nère gõtürücũn beni? gurban olum ā yâkın yâkın. yâkın
 galdı gurban olım (6) yoluña gurban olım verene. alłah eşirgiyé. uzun uzun ömür vere.
 çocuñuzu çoluñuzu (7) eliñ ellerine gömiyé. çocuñu şoluñu eliñ ellerine gömiyé.
 uzun uzun emiller vere. bènım (8) de dilâklerim gabil olur işallah. gurban olam adlarıña.
 güle güle gediñ gurban olam güle (9) güle. bènım mi? bènım de evim barķım yok ķıne
 seni hep burdan eve âl gèderim gadarını (10) aldım. canıñ savolsuñ. canıñ savossuñ.
 kimse yoğ evde şindiK. üçü çama gètdi, avraT da (11) çocuğlu anasıla gelmiş. şindi
 kimse yoğ. bèn de çekiliP gèdiyüm. evim ossa senī evimde de (12) yatırım barķımda da
 yatırım. teKlif de ederim gurban olam. neriye? benne nè (13) gonusucuñ? aman gurban
 olam adlarıña. savul. ömrüne bereket. alłah uzun ömür vere. (14) horantañ var mı? yoğ
 mu? çocuğlarıñ? hēc kimse yoğ. õretmeniñ mi? alłah uzun uzun ömür (15) vère
 õretmenim omüller veren. haallı gazaşlar vere. aķıllar vere. orda oturüyödüm. (16)
 biyèkden biri iki, iki lilá para verdi. somun al da yè diēni. hāri gabil ossuñ. alłah gaza
 belā (17) vèrmesiñ başlariza gurban olduım alłah gızım. biy yère otur işdē. seni evim
 ossa teklif (18) etme mijm ben seni? niye? kimse yoğ evde kimse. gapij kitledi üçü çama
 gètdi. biri de aşşā (19) endi. aman gurbanım güle güle gal gurban olam güle güle gal sevil
 olma. seFil olma. (20) seFil olma gurban olam adlarıña. uzun omüller vere. muradıña
 eresin.
- (21) sen yol darafında mı oturuyõñ dèzze?
- (22) bèn mi, şurdazı çoban gızımıñ evi var gadasını aldım. günüm de bitdi bir günüm
 galdı. (23) ana yatañı sabah gètirim dèdi bi fadıma gızım var burdān. âladı galdı ordadan.
 bèn de (24) gèdiyõm boğon yatım de gızım dèdim sabānan gèderim dedim. yolılarız uyr
 getire. işlerizi (25) ırağ getire. haarlı gazaşlar vere. uzun uzun omüller vere. sèn sèn seFil
 olma. sèn sefil (26) olma gurban olam adlarıña. sèn seFil olma. sefil olma. alłah ırāzı
 ossuñ. alłah uzun (27) emiller vèrsin. alłah ārīg incimiyésin. gızım anañ babañ var.
 anaña babaña da omüller (28) vèrsin. anaña babaña da omüller vèrsin. saña da omüller
 vèrsin. alłah haarlı gazaşlar vèrsin (29) gızım. haarlı yolculuğlar vèrsin. işde gadañ alam
 orda burda gèziP dolaşım. evimde var (30) zoba damı da satdım. neler de satdım. işde
 birer aş üçer ev yānnarında yatıp bõøk gèdiyüm. (31) hindi varım dèdim kimse yoğ
 horda. gülnaz apla õme yemek saldı. hāri gabil ossuñ. (32) yarım ekmānen eşgili salmış,
 oncāz da yèdim oncāzınān gèdiyõm işde, gadaalarını aldım. (33) kimsiyé de eliñ eline
 gömasıñ. çocuñuzu çoluñuzuhorantañızı eliñ ellerine gömasıñ. eller (34) dağnetli el de
 āniyõr işde gadasını aldım. nēdicim adım hüsne gari. hē. hüsne ga elde (35) adım hüsne
 işde. gurbanam. hā gidi güller.
- (36) aa gèdiyõm eliñizden
- (37) gultulayım diliñizden
- (38) yaşıl başlı ördeg ossam
- (39) suişmem eliñizden

- ⁽⁴⁰⁾ hay gidi gün göcam. beni de kime amanat attıñ. ora oturdum dün. āladım gēldim gētdim. ⁽⁴¹⁾ ğurban oġam adġarā.
- ⁽⁴²⁾ ğōmma bīlbīl ġız āacıñ başınā
- ⁽⁴³⁾ hōrmet ēyleñ ū gözümñ yaşına
- ⁽⁴⁴⁾ añār be sen de īmaña ōlūncē
- ⁽⁴⁵⁾ uruhud yāzıñ mezarımıñ başına
- ⁽⁴⁶⁾ dīp orda āladım gēldim gēttim. o otuz sēñē—oġdu size de ōmerī ōle vēr. gözū ōlmesiñ
- ⁽⁴⁷⁾ gözū de ayrı. o ba ēv saġbıbarġ sāabı oldu. alġah haġrlisinī vērsiñ. haġrsiziñ de yönünü ⁽⁴⁸⁾ ōte ēlesiñ ġadasını alġdım. siz nerden ġēlīēsü bōle. maraşdan mı gēldiz ğurbanım. uzaġ. ⁽⁴⁹⁾ ğurban oġam hocum işde bilmīm. ġaç yaşında oġduumu bilimmīm ġadaġarını alġdım. ⁽⁵⁰⁾ baġdım sabānan kimse ġalmadı. ēliñ ēline ġalġdım. üçü çāma gētdi, alġbıġ da bura gelmiş. ⁽⁵¹⁾ ben de varīm dēdim otur otur dēdi gēdīm dedim. ġēlīseleġ geldiler. ġēlmeser ora bir ēve ⁽⁵²⁾ varīm dēdim ġadaġarını alġdım. ēvim yoġ barġım yoġ pinnām yoġ. alġah dīniyū. ⁽⁵³⁾ ni—ēdīm biyēKden bir avrat gētirdi. bū ūeyiñ avradı irbaġamıñ avradı. su ġazāġları ⁽⁵⁴⁾ sırtıma ġēydiġdi. hēye alġah hāyri ġabil ossuñ. ġazā belā vērmesiñ başġarīza. haġalı ⁽⁵⁵⁾ ġazaşlar vērsiñ ōretmenim. uzun uzun ōmüller vērsiñ. niēdek ġadasını alġdım. ⁽⁵⁶⁾ sūrünüyōġ—işde, alġah sūründürmesiñ ēlden ayakġlara ġōmasıñ niēdiciñ ġadasını alġdım. ⁽⁵⁷⁾ ēliñ ġızı baġar mı saña baġmaz. baġmū horantamıñ yērin mi dutdu, horanatamıñ yēriñ ⁽⁵⁸⁾ dutmadı. hē ġadasını alġdım. çocūm dōrd—ōġum vardı iki ġızım varīm. ġız da biyēKden ⁽⁵⁹⁾ āladı, ana yatāñı gētirīm dedi, birēz de burda yat dedi. ben de sabānan ġel al ġet ġızım ⁽⁶⁰⁾ dedim. hē boġon da yātīm de dedim. varım ana dedi. o dan āladı ġalġdım. alġah başīza ⁽⁶¹⁾ vērmesiñ. alġah başīza vērmesiñ, kötū dērtler vērmesiñ. ġalġdıġ—işde ġadasını alġdım. ⁽⁶²⁾ ġēliyōm kine yoġarda ēvimdiyēm. cumaġali ēvde. ulan ġēne alġah hēr ūeylerde ġuyumunan ⁽⁶³⁾ vērsiñ size de ōnnara da. otuS sene çıkılmaġ çardāñ başında ġarı dūv—ēdiyō ōkūz ēdiyū ⁽⁶⁴⁾ dī vērillerdi baġalġları ġadasını alġdım. e sindik daralāa dūşdük. hēyle ēdiciñ. ğurban oġam ⁽⁶⁵⁾ adġarıña. hā? hasda mısıñ yā. ġurban oġam gētdim toġdura. ġap ġāp vardı. ġap dāasuyū ⁽⁶⁶⁾ var dedi. siñir dedi.
- ⁽⁶⁷⁾ mide dēdi haġ—ūs dūmūzden yīrak. biri ġulaġamda biri gözümde biri başımda.
- ⁽⁶⁸⁾ āladım—orda seFīl ġalġdım da avraT da ālama dedi. ālama dedi. yīhıġıñ bir yēre dedi.
- ⁽⁶⁹⁾ deynānen gedōm oturu oturu gedōm ġadasını alġdım. ōle gedemōm ben. orda biri ⁽⁷⁰⁾ gel dezze dēdi arabīe biñ dēdi beni orda ēndirdi. hē ğurban—oġam adġarıña. seniñ ⁽⁷¹⁾ şindi eviñ barkıñ nerde? maraşta. alġah esirġe alġah esirġesin. ġız alġah esirġesin. ⁽⁷²⁾ horantañ yoġ mu ? hā alġah ahrette dūnyāda seFīllik ġōrmesin ġızım haġlīsine ⁽⁷³⁾ naşiP—etsin. haġrsiziñ de yönünü ōte ēylesin. ne ġerā var. hī? hā esġide bōlemidik kine.
- ⁽⁷⁴⁾ hastanıñ mermer daşı aġtı gözlerimiñ yāşı
- ⁽⁷⁵⁾ ġaldı çit guzular ġaldı yāndı cieriñ başı
- ⁽⁷⁶⁾ ġoca alġah başlara kimseniñ başına alġdım hēç horantam ōlmiēdi. çocūsoyKa çıksın. ġızıma⁽⁷⁷⁾ bak. vēren ġalmasıñ çocū çocuñ ne ġerā var. haġrsiziñ hā hāy didi bire hāy ġidi bire dūñe.
- ⁽⁷⁸⁾ yüce dābaşında alıÇ—armıdı
- ⁽⁷⁹⁾ ġorġarım ki bu derd bizi alıcı
- ⁽⁸⁰⁾ yārınan toġdurum olucu
- ⁽⁸¹⁾ miskibinen bayram ēderim onda āladım.
- ⁽⁸²⁾ hastananiñ dōrd ġapısı ardında mūnzīr atı ğurban—oġam toġdur beyīm çabıcak açıñ ġapıyī ġocam ⁽⁸³⁾ da iġin de mi diē. onda āladım ġadan—ālam. işde harcadır hē ğurban—oġam adġarıña. ⁽⁸⁴⁾ alġah ēyi ġulunan ġarşılatsıñ. kötū ġullarınan ġarşılattmasıñ. dün çōmeziñ ġızı varımış ⁽⁸⁵⁾ yoġarda. añşanın ġızı varımış añşa o da ōlmüş size ōmūr. ū iki miġlon dēdi somun alıñ ⁽⁸⁶⁾ yēceksiñ dēdi. anama dēdi babama dēdeme ēdecekin fetasıñ oġuyeceksin dēdi. oġurum ġızım ⁽⁸⁷⁾ dedim. āçın depesinde tesPa var dēdim

oḥumam mı dedim. evelden dēdim bize ēyiljñ ⁽⁸⁸⁾ var ēnseniyetliñ var yoh diyemeK dēdi. sende ḥakkı baña ḥaḷaḷ-eyle dēdi. ḥaḷaḷ-ossuñ ⁽⁸⁹⁾ ğızım dēdim ḥaḷaḷ. bōlemidi ğadasını-aldım. bōlemidik işde düşdüñ ğaldıñ ğurban-olam ⁽⁹⁰⁾ adlarıña. horantam mı? horantam da ğapten ğetdi. ğalbındiyēdi sizlerden yıraḡ ⁽⁹¹⁾ ğızım ğalbındiyēdi. ḥasdānada da yatdı.

— ⁽⁹²⁾ hē ğurban-olam adlarıña. şeyde de yatTı çekTi ğoydu ğetTi. çoğ sevdim ğızım. vara ⁽⁹³⁾ nēdim çocūm-olmadıdı horantam olmadı faydasız. nēdek alḷah alḷah alḷah horantam ēyiydi ⁽⁹⁴⁾ uzun uzun-ömüller vere. yalı munzir uyr ğetire. işleriz-ırast ğetire. alḷah ğaza beḷa ⁽⁹⁵⁾ vermiē. alḷah ğaza beḷa vermiē çocūm. çocūm nēdicin alnıña geleni yā çeḥecekseñ ğadasını aldım.

— ⁽⁹⁶⁾ gelmezler. öteki bu ḥáfda çouḡları almiş anasıla ğetmişler. alḷah alḷah eliñ elin dānetmesiñ saña ancá ⁽⁹⁷⁾ öle derim. öle edeñ ğardaşın var? hay gidi gidi ğurban-olam seni ⁽⁹⁸⁾ vëren alḷaha. hay gidi gidi dünyá ḥasdanada da çoğ yátdı horantam. çoğ yátdı ⁽⁹⁹⁾ ğurban-olam.

— ⁽¹⁰⁰⁾ ḥasdananıñ mermer daşı

— ⁽¹⁰¹⁾ aḥdı gözlerimiñ yası

— ⁽¹⁰²⁾ ğaldı çit guzuḷarıñ ğaldı

— ⁽¹⁰³⁾ yandı ciġrimiñ başı ğoca. çoğ çoğ unuttum ğetdim ğurban-olam adlarıña.

— ⁽¹⁰⁴⁾ unuttum ğetdim. ben dizdim yā. ben yaḥdım yā. hay gidi gidi.

— ⁽¹⁰⁵⁾ evlerinin uru baḥça

— ⁽¹⁰⁶⁾ asbaPı nē etdi boḥça

— ⁽¹⁰⁷⁾ hay gidi gidi

— ⁽¹⁰⁸⁾ ğurban-olam ğara bekir

— ⁽¹⁰⁹⁾ babañ satı ḥasdananda ḥasda dēyeb de olunuñ biri de bekiridi. işde geldik doḷaşıdık

⁽¹¹⁰⁾ bu niyeñ? çaluşüyö mü? ē ḥaḷli ğazaşlar vērseñ ḥaḷli ğazaşlar vērseñ ğuzum. ⁽¹¹¹⁾ uzun uzun ömüller vēr sin. ḥaḷli ğazaş vērseñ çocūm alḷah alḷah kötü dertler ⁽¹¹²⁾ vērmeñ. künde bü gün de bu kötü dert vērmeñ.

— ⁽¹¹³⁾ çekiyöm işde. çekiyöm ğadañ-alḷım. deynānen ğediyöm. uyḥu da yoğ siñirden ⁽¹¹⁴⁾ uyútmuyö siñir siñir de var. dezzeciñ de işde bōlemidi.

— ⁽¹¹⁵⁾ ne yēeciñ eliñ evinde. evi eviñ yerini mi bulucuñ. bulamañ eviñ yerini ğadasını-aldım. ⁽¹¹⁶⁾ eviñ keyfini bulamañ bulaman. yā horentiēñ keyfini bulamañ. hēç horantam ⁽¹¹⁷⁾ ölmüyēdi çocū soyḡa çıksıñ hēç olmiyēdi.

— ⁽¹¹⁸⁾ eyiydi yā abāv eyiydi yā ğadasın-aldım eyiydi. işde ğēndi ḥaḷında ğücünde işini yápardı ⁽¹¹⁹⁾ ğurban-olam. ğatırımız varıdı. üçe dāñ arḥasına oduna geder gelirdi. işde ⁽¹²⁰⁾ hepinen hepinen gederdi ğurban-olam adlarına. ğüle ğüle ğediñ yollarıña ūur ğetire. ⁽¹²¹⁾ hī? hē vaḷḷaha bilmüyöm bilmüyöm ğadasın-aldım bilmüyöm.

— ⁽¹²²⁾ ásgere ğetdi olum yā hay gidi ğünler ásgere de ğetdi. dördü de ásgerlīn de etdi ğēldi de ⁽¹²³⁾ cânları saḷsuñ. hēç horantamıñ yerin mi dutdu. hēç de dutmadı alḷah-işī. ⁽¹²⁴⁾

dōru ğızım alḷahıñ-işī temis. şükür alḷah alḷah elden-ayā ğomasıñ nēdim ⁽¹²⁵⁾ ğadaḷarın-aldım. hī? oluma olumuñ tüzlerine diyöm ben yüzlerine horatamın ⁽¹²⁶⁾ yerin dutmadiz diyöm. āliē eliñ ğızınıñ evinde çocūm. el ğızı dıḡıldım mı evlaTdım ⁽¹²⁷⁾ var

dēme āliē eliñ ğızından geliyö ğadasını aldım. alḷaha sābanan ḡaḥyöm ⁽¹²⁸⁾

ibáT-ediyöm. alḷaha yávlarıyöm. eşvedü çeḥiyöm nēdim ğurban-olam adlarına. ⁽¹²⁹⁾

noḷucu şindī? sen dosdōru maraşa ğediyōñ. hō hay gidi gidi. abāv türkū varıdır. ⁽¹³⁰⁾

ḥúdūdü yoğ ḥúdūdü unútdum ğetdim ğaç sene oldu horantam öleli ğaç sene ⁽¹³¹⁾ oldu

ğadasını aldım ğodu ğetdi. hē çōdu çoh da unútdum-işde ğadasını aldım. ⁽¹³²⁾ yōsa

çōdu vērmemiydim ben işde şōle ğemik ğaldım dōküldüm ğurban-olam ⁽¹³³⁾ adlarına

hocam. hocám ḥaḷli ğazaşlar vēr sin. bu hısıımıñ mı senin? hē alḷah-esirgesin. ⁽¹³⁴⁾ alḷah

başḷasıñ. alḷah ḥaḷli ğazaşlar vēr sin. alḷah ḥaḷli ğazaşlar vērseñ ⁽¹³⁵⁾ hocám

ğurban-öldüm-Allah gètdiñiz yóllar nūrunan dossun. hē orá varıcım. ⁽¹³⁶⁾ yoğ savuļ şurda diPde olşıyedi binerdim. ora çōudu amma burası ev yahın ⁽¹³⁷⁾ ğaldı. hē ğurbanım. hē hī yolderesi tā yoħarda hē hē şorda biSim evimiz. hā ⁽¹³⁸⁾ burda tā tā görünüyó ev ğurban-olam çama getdiler. bóon dā saçlarımıñ aliñ ⁽¹³⁹⁾ kırkırdım aliñ kırkırdım başım āriyó diyen. başım āriyó sizden yırağ hay gidi gidi.

⁽¹⁴⁰⁾ ēvleriniñ ūru ğavağ dalın ğırdım uFak deFek ğalanı da şorda dursuñ. menderesiñ ⁽¹⁴¹⁾ memāmde ğaldı biri hay gidi gidi. ĩsdambıla sende vardıñ dèrince fikire daldıñ ğurban-olam ⁽¹⁴²⁾ yavım saña avradıñdan saña habar vardı. geri dönüş-etmediñ diyen ⁽¹⁴³⁾ onda āladım ğadağların-aldım. işde āliyók. hē. dā otus sene oldu horantama göz ⁽¹⁴⁴⁾ yası dōküyóm ğurban-olam. veren ömüller vèrsiñ ğızım alġah ömüller vèrsiñ. hī? ⁽¹⁴⁵⁾ ğurban-olam ne hağğım var sende aman ğurban-olam vèrene ğurban-olam verene. ⁽¹⁴⁶⁾ haġaġ ossuñ ğızım güle güle gèt. yóllarıña ūur gètirsñ alġah ğurban-öldüm ⁽¹⁴⁷⁾ ğaza belá vèrmesiñ. ğurban-olam ğuzum ğaza belá vèrmesiñ. şeyleriñi ⁽¹⁴⁸⁾ içine ğoy düşmesiñ. ha şeyleri içine ğoy düşmesin. hā. hī? yósa dursuñ ğadasını aldım. ⁽¹⁴⁹⁾ vèr. savuļ savuļ bu da seniñ hağkıñ haġaġ-ēyle ğızım. haġaġ eyle baña ⁽¹⁵⁰⁾ ğurban-olam verene. alġah esirgesin. alġah esirgesiñ. güle güle gèt uzun ömüller ⁽¹⁵¹⁾ vere. güle güle get. ğazā belā vèrmesiñ alġah. hārizi ğabil-ēylesiñ. ⁽¹⁵²⁾ yollarıza ūur gètirsñ. alġah ğazā belā vèrmesiñ.

-52-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Kuyumcular Mahallesi
 ANLATAN : Ahmet Horum
 YAŞI : 57
 KONU : Geçim kaynakları, düğün, yemekler.

- (1) en genci benim yaşlı yoğ. ahmed horum. horum. elli yedi, aşşā guyúmcuılar
- (2) başğa bu köyün geçim ğaynā yóğ hayvancılık yoğ bişiy yoğ. yoğ en genci benim. göç. (3) maraşda oturúyöler. hep maraşda oturúyöler. bu köy bu arāzi çifçilikle uraşıyó yāni. (4) hē başğa da bişe yoğ. emekli çifçi. yazın gēdiyi ğışın gēdiyi. yazın hep bu evler dolu. (5) ğışın kimse ğalmıyó en genci benim.
- (6) ben sata paplıkda çalışıyóm. başğa da kimse yoğ.
- (7) şırnakta yápdım. asgerlik ne terörne savaşıdık işde başğa nēdicik.
- (8) iki tene ğızım var.
- (9) yoğ biri lise soñ biri ünüversdiyé gēdici yá polislik yá assubay gēdici.
- (10) o yoğ. iki ğızım var. hē. valłā yášım asgerden döt bēş sene sōna evlendik işde hē. (11) doksan üş, doksan sekizde gēldik. iki bin on üşde mi evelendik nētdik.
- (12) yōğ. düün olur davıl çalar. kebablā etle ekmele. üç gün çalalllar tamam cūmā günü başlar (13) cūmörtesi gēlir. bazar günü biter düün. evet. yá ğınıyá gēdeller. ğınacısı gēder. (14) ğına davarı götürür. ondan sona bazar günü gēlin alınır gēlinir. ondan sōna tamam (15) iş biter. yemekler yapılır. içkiler verilir.
- (16) evet. içiliyödü amma bırağdılar. para çoğ oluncu onu bırağdılar.
- (17) yemekde tavuğ kebaP bu işde sulú yemekler. çerezimiş ğolasımiş meyvasiymiş hē.
- (18) gēlin aynı öle cūmörtesi ğınıyá gēdeller bazar günü de alınır gēlir gēlin. ğöföre gēder. (19) ğöförden gēlir.
- (20) yoğ o kaçdı. vardı da esgiden kaçdı.
- (21) valłā benim düünde yidiler işdiler. düün gēlin aldıđ gēldik. niēdicik ki?
- (22) hē niēdicik. yemekler ne olucú kō yémā haşlama pılav salata tavuğ ondan sōna mesełā (23) baluğ dutuyök. baluğ yüik. baluğ yerim. hē. başğa da yoğ.
- (24) arħadaşlāımız gēlir. oturruğ sohbet ēderik. yērik içerik dolaşıırığ ğezerik ēderik.
- (25) yoğ avculuğ yoğ. baluğ dutalıım ben avculuğ yoğ bende. hē avculuğ yoğ.
- (26) valłā ne ānadimkine gētdik gēldik. yoğ. ğörev vādı. bir ay dālarda durduđ. bir (27) bucuđ ay hē. üs bölgesine gēderdik. üs bölgesinden gēri gēlirdik.
- (28) yoğ o olmaz yoğ. benim bir otoğarda aPlam babam fılan bindirdi başğa da yoğ.
- (29) yoğ bizüm burda yapmazlar. yoğ. hē şú yapar. hopur tarafında fılan yápałlar. hē (30) başğa da yoğ işde. hē yazın talłam olur talłamıza ğellik. böyle ğonu ğoñşú sóhbeT ēderik (31) arħadaşlarımız gēlir başğa da bişe yoğ.
- (32) o biz bilmek. çoğ ēsgi insannar bilir yaşlılar. ēsgide varmış. ğelmişler ēsgi insānnar. büyüklerimiz (33) annatırdı daħa büyüklerimiz yētmış seksen atmış yášında mesełā ğarınıñ ğışı (34) var öbür ğış var onu yaşlılar iyi bilir. hē. yaşlılar bilir.
- (35) hē o devir. tābi onu yaşlılar bilir biz bilmek. yazı yoğ bişe dēmezler. hē. şú ay da (36) yaz gēlir şú ay da ğış gēlir. yaşlı insannar bilir yāni onu biz bilmek. ērmeni şeylerini (37) fıransız şeylerini. yōğ. onu ben bilmem ta benim yášım ğenç. yētmış altılıyıım. (38) yoğ annem babam fılan bilirdi. ēsgiler daħa ēsgiler mesełā büyükler. o daħa iyé (39) bilirdi yanı. yōğ unuTdum. daħa iyé bilir ēsgiler. şurda ērmenilerin öldü şú (40) yazılarıñ nasıl öldü hep büyük yaşlı insannar daħa iyé bilir. bilmüyüm onu. evet. yoğ onnrı bilmüyüm.
- (41) onnarı büyük adamlar bilir. tā düngü çocúđ yōğ.
- (42) yoğ ki ne hikā olucu ki. hıh. hikāyé işi bilmem ben. hıh. oldu bişi dił.

-53-

YERİ : Türkoğlu İlçesi / Özbek Mahallesi
 ANLATAN : Ali Minkan
 YAŞI : 87
 KONU : Asgerlik, kız isteme.

- (1) çoğ şükür. alı. minkan seksen yedi.
- (2) buralı sayılırım. önce ğarahöğüdü özbek oldu. yoğ.
- (3) asgerli Karsda yapıTim. sarğamışda. hē. er-olaraq hē.
- (4) yāv o zaman bire ğızım ğarnımız ekmā doymúyödü. o zaman ekmā doymúyödü ekmā. (5) hō hō. nē ānadıcım? sōuqda ğarda. yōğ bişi duymadım ben ne bilim. ancak ğuşan eyitime gēt. ğuşan eyitime çık
- (6) nē gördük bire ğızım. ğarnımız ekmā doymúyödü Şorbıyá doymúyödü. nē ānadım adetleri nē olacaq ğızım.
- (7) yāv seniñ ğızın var mı? yāv dur dedim vardır dē. hā benim de olım yā da bunun olı var (8) allahın emrine senin ğızın biribirini diliyöse isdiyöñ allahın emriye ā bu. soñra paran (9) varısa kıznıa bişiyler yapañ. onuñ parası varısa bişiyler yapar. ikiyatağ işde çul muñ alır. (10) bir-iki sahan alır. ğaşık alır. bi Şaydanlık alır örneyin yanı yörü. allah sizi mutlu etsiñ. (11) çalışın aklıllı oluñ ekmā yün. e ney-olacaq ğızım. alıyó cánım. oda çul (12) alıyó pałaz alıyó meselā o günüñ behrinde. iki ğat yatağ dutuyó. ā işde bu. vēriliyö (13) cánım yemek. var. var var. başga ne ādetimiz var ğınıyé gēderik. hē ğınıyá gēderik. (14) ğınada işde ğapı ğoñşu birikir. seniñ ki varısa akrāba benim varısa onun varısa. (15) ğomşular gelir. yēller içeller az çoğ ne varısa. yerler. allah hāyırılı etsiñ dēller. (16) herkes dañır gēder. hē hē. ben sen sāvöl gēçindi ō. yāv ğaçırdım götürdüm. sırtıma aldım götürdüm ğızım sırtıma aldım.
- (17) esgide fuķara mısıñ şindik gene devir öle. hah. sen aklıllısıñ gēşsiñ parası olmúyén fuķara. (18) kimse ğızını da vermiyödü oluna da a hō almıyödü. parañ olursa diliñ uzun oluyö. (19) ā şindi sēne biS türköluna gēdek. örneyin türköluna ğazāyá. gözel orda loķatıyá (20) gētdik Şorbamızı işdik. yahut da bir etimizi yēdik neyise çayımızı işdik parıyé (21) vērdikmi allah razı ossuñ ğızım ğarnımı doyúrdu yáhuT da dede ğarnımı doyúrdu. (22) iş para para para. ben hepsini gördüm ğıtlıqları felan ben çoğ gördüm. ey ne vardı (23) kimde ne vardıkine seniñ anıyañ bir tene açık ekmā varısa köy ekmā dērik taman (24) oklāyla yapıyolar. onu saklallardı yorganıñ arasında. yáhuT da bir yere saklallardı. (25) döt beş tenesi pölüşürdü. ne varıdı yoğ. ā şindi dükkene geldim tüpümüz tükendi (26) bir tüp üç yüz lira. baķ üç yüz káhat düyö mesél bir çay işdiñ çay olmuş bir kilosı (27) ğırk ğırk beş káhat. e nölur bu? paran yōsa Şay da içemeñ. parañ yōsa tüpü de yáķamañ. (28) yáķamañ. odunuñ varısa kömürüñ varsa ucuz bālı idāre ediciñ. idāre ediciñ. (29) az vurucuñ. tertipli harcıyacıñ. tertipli yáķıcıñ çalışanın olmassa sen çalışamassañ (30) nölur? ā şırda āyşama ğadar oturrum. çaycı bana bir çay vērmez. iş parada (31) bitiyö ğızım. ahlıllı ol gēşsiñ. parañ birikdir cebiñe ğo. arħaña at. saKla. saKla (32) saKla. bir ğoñşuyá gēdip iki ekmek alaamañ öncüd. vērmez öncüd. yoğ ğoñşu (33) beninki de yoğdur dē. bir atım Çay isdiyemeñ. bulamañ açık ekmek öncüd. (34) yoğ ğoñşu beninki de yoğdur dē. bir atım duz isdiyemeñ şú devir hēç ğusur yoğ parañ (35) varısa hepsi var. amma iş onda haber vēr. çoğ sāvöl. ayāña sālık. baķ baķ baķ bu nasıl laf kızmı yāv sen de benim bir torunumsun yāv. sen de benim bir torunumsun (36) torunumsun. sen de sāvöl. (37)

5.SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkoğlu ilçesine bağlı mahallelerden dar saha yöntemiyle 2008 yılında Dr. Öğr. Üyesi Esra KİRİK tarafından derleme yapılmıştır. Ağız özelliklerini en iyi yansıtan yerleşim yerleri belirlenmiş ve ağız unsurları incelenmiştir. Araştırma kapsamında 36 mahalleden 53 ses kaydı alınmıştır. Bu kayıtlar ses ve şekil bilgisi açısından incelenmiştir. Kaynak kişi olarak bulunduğu yerden ayrılmamış yaşlı kadın ve erkek konuşurlar tercih edilmiştir.

Çalışmanın giriş bölümünde Türkoğlu ilçesinin iklimi, coğrafyası, eğitim ve sağlık durumu, nüfusu, tarihi, sosyo-kültürel yapısı, gelenek göreneklere ve etnik yapısı hakkında bilgi verilmiştir. İnceleme bölümünde ise bölge ağzının ses ve şekil bilgisi özellikleri ortaya konulmuştur. Yöreye ait ses ve şekil bilgisi özellikleri tespit edilmiştir. Çalışmanın geneline bakılarak aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkarılmıştır:

1. Eski adı Eloğlu olan Türkoğlu 1944 yılına kadar köy statüsünde kalmış; 1944'ten sonra nahiye olmuştur. 1960 yılında Adnan Menderes'in ziyaretiyle ilçe statüsü kazanmıştır.
2. Tarihî kaynaklarda Kahramanmaraş civarında hüküm süren Dulkadiroğlu beyliği, Oğuzların Bozok koluna mensup Bayat, Beğdilli, Avşar boylarından oluşmaktaydı. İlçeye bağlı olan Şekeroba (Akçakoyunlu), Özbek, Tahtalidedeler, Yeşilyöre (Orçan Araplı), Avşarlı, Çakallıçullu, Çakallıhasanağa, Hopurlu, Kuyumcular ve Uzunsöğüt (Orçanbanı) köylerinin isimleri 16. yüzyılda bölgede konargöçer hayatı yaşayan daha sonra yerleşik hayata geçen Dulkadiroğlu ulusuna bağlı Türkmen-Yörük cemaatlerinin adlarından gelmektedir. Bunun yanında Tacirli aşiretiyle birlikte bölgede çok çeşitli boy, aşiret ve cemaatlerin yaşaması yöre ağzının oluşumuna büyük oranda etki etmiştir.
3. Karahan'ın "Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması" adlı çalışmasına bakıldığında Kahramanmaraş'ın Batı Grubu Ağızları içinde 7. Alt Grup'ta yer aldığı görülmektedir (Karahan, 2017, 2).
4. Türkoğlu ağzında Türkiye Türkçesinde kullanılan 8 ünlünün yanında 13 ünlü; 21 ünsüzün yanında 14 ünsüz tespit edilmiştir.
5. Türkoğlu ağzında arka ve orta damak ünsüzü [ɲ] sıkça kullanılmaktadır. Kelime ortasında ve sonunda kullanılan [ɲ] ünsüzü Batı Grubu ağızlarının karakteristik bir özelliğidir.
6. Kelime başı, ortası ve sonundaki k>g, [k̟]>[g̟], t>d ve p>b değişimleri Kahramanmaraş ağzında olduğu gibi Türkoğlu ağzında da karakteristik olan değişimlerdendir.
7. Türkoğlu ağzında kapalı [ɛ] ünlüsü ilk hecede sistemli bir şekilde kullanılmaktadır.
8. /g/ ve [g̟] ünsüzleri iki ünlü arasında eriyerek uzun ünlüler meydana getirmektedir.
9. "r" ünsüzünün önünde /ɹ/ ve /ü/ ünlüsün türediği örnekler tespit edilmiştir.
10. [g̟], [k̟] ve ɲ ünsüzleri yanlarındaki ünlülerin boğumlanma noktalarını geriye çekerek yarı art ve art damak ünlülerini oluşturduğu anlaşılmaktadır.
11. İki ünlü arasında ve hece sonundaki art damak ünsüzü [k̟], [h̟] veya [g̟] ünsüzüne dönüşmektedir.
12. Türkiye Türkçesinde tek şekilli olan -ki, -ken ve -daş ekleri ünlü uyumlarına genellikle sistemli bir şekilde dahil olmuştur.
13. /h̟/ ünsüzü yöre ağzında şahsî kullanımlarda görülmektedir; yaygın değildir.
14. Batı Grubu ağızlarında görülen son seste /r/ ünsüzünün düştüğü örnekler tespit edilmiştir.
15. Türkoğlu ağzında ilk hece dışındaki dudak ünsüzlerinin yanındaki yuvarlak ünlüler düzleşerek ünlü uyumunu bozmaktadır.

16. Yöre ağzında /c/, /ç/, /ş/, /y/ ünsüzleri yanındaki ünlüler çoğunlukla önlüleir.
17. Yöre ağzında önlük-artlık uyumu tamdır. Düzlük-yuvarlaklık uyumu halen gelişimini sürdürmektedir.
18. Arka damak ünsüzü [k] iki ünlü arasında ve hece sonunda sızıcılaşarak [h] ünsüzüne dönüşmektedir.
19. Türkoğlu ağzında /y/ ünsüzünün düştüğü örnekler sıkça rastlanmaktadır.
20. “öyle, böyle” kelimelerinin Türkoğlu ağzında “ële, öle, öle, böle, böle” şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir.
21. Yöre ağzında zamir kökenli çokluk 1. şahıs Türkiye Türkçesinden farklı olarak *-ık/-ik* şeklindedir.
22. Batı Grubu ağızlarının bir özelliği olan emir birinci teklik şahıs ekinin korunması hadisesine Türkoğlu ağzında rastlanmıştır.
23. Gelecek zaman eki *-ıcı/-ici* yöre ağzında *-ık/-ik* şeklinde karşımıza çıkmaktadır.
24. *-ınca/-ince* eki yöre ağzında daralarak *-ıncı/-inci* şeklinde kullanılmaktadır.
25. *ş>s* değişimi yöre ağzının karakteristik bir özelliğidir.
26. Şimdiki zaman eki genellikle *-yó, -yõ* şeklinde kullanılmakla birlikte /ö/ ünlüsünün daralması sonucu Kahramanmaraş ağzında farklı olarak *-yõ, -yü* şekli de karşımıza çıkmaktadır.
27. Yöre ağzında teklik 2. şahıs iyelik ekinde ilgi hâinden önce *n>y* değişimi görülmektedir.
28. Teklik birinci şahıs istek eki yöre ağzında hece kaynaşması sebebiyle *-am/-em* şeklinde tespit edilmiştir.
29. Yöre ağzında soru eki *-mı/-mi, -mu/-mü* dışında vurgu yoluyla da yapılmaktadır.
30. Eski Oğuz Türkçesinde varlığını sürdüren “i-” cevher fiili bölge ağzında bazı örneklerde görülmektedir.
31. Türkoğlu ağzında görülen bu hususiyetler Karahan’ın yapmış olduğu sınıflandırma ile karşılaştırıldığı zaman yöreye ait farklı bulgular ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra mevcut sınıflandırmayla benzer yanları oldukça fazladır.
32. Türkoğlu ağızı şimdiki zaman ekinin kullanım şekline göre iki ağız bölgesinden oluşmaktadır. Bu ağız bölgeleri oluşturulurken şimdiki zaman ekinin baskın şekilleri ölçü olarak kabul edilmiştir.

6.SÖZLÜK

Sözlükle İlgili Bazı Açıklamalar

- Türkoğlu ağzı ile ilgili hazırlanmış olan bu sözlük 803 kelimeden oluşmaktadır.
- Metinlerden ve kaynak kişilerden derlenmiş kelimeler alfabetik sıraya konulmuştur.
- Kaynak kişilerden derlenen kelimelerin sonunda isim, soy isim ve yaşları ayrıç içerisinde belirtilmiştir.
- Metinlerde geçen kelimeler ise birçok yerde geçtiği için bir yer belirtilerek metin ve satır numarası ile gösterilmiştir.
- Yörede yaşadığım ve yöre ağzına hakim olduğum için kendi bildiğim kelimelerin sonuna herhangi bir belirtme yapılmamış ve boş bırakılmıştır.
- Alfabetik sıraya göre dizilen kelimelerin kökenleri köşeli parantez içerisinde belirtilmiş; kökenini tespit edemediğimiz kelimelere ise soru işareti konulmuştur.
- Her kelimenin kökenine dair köşeli parantez açılarak içine kök dilin kısaltması verilmiştir.
- Bazı kelimeler iki dilden oluştuğu için her kök dil arasına + işareti konularak dil verilmiştir.
- Bazı kelimelerin birden fazla anlamı olduğunda, her bir anlam numaralandırılarak verilmiştir.
- Sözlükten sonra ise kalıplaşmış ifade kalıplarına yer verilmiştir.

Aa

aḥadmaḥ: Dökmek. (7/107)

aḥāli [Ar.]: Hepsi, tamamı. (2/281)

aḥd [Ar.]: Yemin.(44/149)

aḥraz: [Ar.]: Sağır, dilsiz. (3/1)

aarzalı [Ar.]: Bozuk. (1/149)

āyz Yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü. (12/145)

aḳıt/ aḥıt: Sumak ekşisi, ekşi akıdı. (35/178, 2/175)

abbagov: Hayret ünlemi. (46/44)

abbağa: Beyaz renkli. (Osman Orçan, 65)

abdaz/abdes/aPdaz [Far.]: Abdest. (37/45, 20/114, 20/115)

abıCambak: Karışık, anlaşılmaz, iç içe geçmiş.

abıla: Büyük genç kız.

acek: Azıcık. (2/175)

- aceP [Ar.]:** Acaba. (43/40)
- acer [Ar.] :** Yeni. (1/236)
- acerlemek [Ar.+T.] :** Yenilemek. (11/14)
- acıcek:** Biraz. (16/165)
- acur [Ar.]:** Bir çeşit salatalık. (14/102)
- açışmak:** Aşırı şekilde üzölmek.
- açık ekmek:** Yufka ekmek. (22/8)
- adıbatasıca:** Domuz.
- adı belli:** Oldu olacak, bari. (6/127)
- afan:** Sel.
- afara:** Harmanın savrulmasından sonra geriye kalan çöplü, çakıllı buğday yığını.
- aha:** İşte.(28/54)
- alabele:** Akı karalı, az bulutlu, alaca.
- alaca:** El tezgahında dokunan bir çeşit pamuklu bez.
- alama:** Kişinin kaldırıp fırlatabileceğı büyüklükte taş parçası.
- alaz:** Patavatsız. (Fatma Orçan, 85)
- aldırmadıydı:** Umursamamak. (8/121)
- alekir~alanı:** Toplanma alanı. (10/197)
- alengirli:** Ayrıntılı.
- ālenmek:** Oylanmak. (6/157)
- alınma:** Memeli hayvanların sütünün kesilmesi. (21/91)
- alkış:** Dua.
- alma:** Elma. (23/64)
- amanat [Ar.]:** Emanet. (13/77)
- ana:** Anne. (5/2)
- analık:** Üvey anne. (13/74)
- āñare:** Eđer. (1/84)
- angut:** Ördę benzeyen kahverengi sazlık kuşu.
- antirikli:** İlginç davranışlarda bulunan, aşırı duygusal davranan.

aPdaı [Ar.]: Düğünlerde davul çalan kişi. (3/15)

arķalı: Kardeşi olan kişi. (26/14)

ard: Arka, geri. (2/230)

arğ: Bağ, bahçe sulamak için yapılmış su yolu.

arıdmaķ: Temizlemek. (2/108)

ari sili/ari siri: Tertemiz.

arıyé getmek: Bozulmak (yemek için). (8/25)

artık: Bitirilememiş yemek.

asbaP [Ar.]: Giysi. (3/53)

asdalā dutulmak [Far.+T.]: Hasta olmak.

aş: Bulgur pilavı.

aşılak: Aşı yapılmış aēaē, mor renkli bir tut ēeřidi.

ataş ğaymak : Ateş yakmak. (1/161)

avara [Far.]: Herhangi bir işle uērařmayan. (28/51)

avarlık: Bostan, sebze dikilen yer.

avcar : Av malzemesi (barut, saēma, kurşun vb.)

ayāk yáın : Yalın ayak. (38/87)

ayaı [Ar.]: Evli hanım. (Ümmü Nergiz, 66)

ayaz : Teras.

ayle [Ar.]: Aile. (2/77)

azezi: Geē yeten bir üzüm türü. (Veysel Nergiz, 80)

azzık : Yolculuk için hazırlanmış yiyecek. (44/91)

Bb

bēle : Böyle. (42/6)

bōoķ: Büyük.

bōon: Bugün. (2/261)

bōr: Göğüs kafesinin her iki yanı.

baıı yápmak: Fal bakmak. (20/95)

bağzlamak: Kesmek. (10/143)

bāñiz: Ten. (10/6)

bákat [Ar.]: Fakat.

babañ [Ar.]: Günah, suç, vebal.

bācī: Kız kardeş.

bahşetmek [Far.]: Bağışlamak.

bañdırcan [Ar.]: Patlıcan. (4/203)

banı: Kış konağı.(1/28)

baran [Far.]: Üzüm bağında tiyek sırası. (Veysel Nergiz, 80)

bari [Far.]: Hiç değilse.

basdıķ: Beze serilen bir şire türü. (5/95)

basma: Kadınlar için bir çeşit renkli kumaş. (28/38)

baş bālama: Evlendirme. (20/34)

baş sālın: Taziye. (32/75)

başşakıcı: Bağ, bostan ve tarla bozumundan sonra geride kalan meyve ve tohumları toplayan kişi.

bahcıl: Ameliye çavuşu.

bayaK: Demin, az önce.(32/66) **krş. bēyák/ biyék**

bayır [Ar.]: Yokuş.

behr [Ar.]: Zaman. (44/40)

belemek: Sarmak. (20/121)

beleş [Ar.]: Bedava. (2/263)

bellemek: Öğrenmek. (6/ 97)

belletmek: Öğretmek. (4/211)

bellik: Ayırt edilen.(3/84)

berillek: Biraz beride.

berk: Katı, pek sağlam, sıkı. (16/125)

beşir etmek: Başarmak, becermek.

bēyák/ biyék: Az önce. (35/90, 20/55)

beygir [Far.]: At. (19/226)

bıçkı: Testere.

bıldır: Önceki yıl. (6/126)

bibi: Hala. (9/36)

bider: Tohum. (24/187)

bidon [Fr.]: İçine çeşitli maddeler konulan, sac, plastik veya çinkodan yapılmış kap. (8/28)

bir: Beraber. (8/3)

birikmek: Toplanmak. (34/74)

birtî/ biti/ bitî: Azıcık, biraz. (2/69, 1/231, 1/284)

bit: Asalak bir böcek.

bitişik: Yanında (16/254)

biyaz [Ar.]: Beyaz. (19/21)

biz: Çuvaldız, tığ.

bosdan/ bosTan [Far.]: Salatalık. (20/154, 7/72)

boyûna: Devamlı. (11/113)

boyündurûn: Himaye etmek. (10/86)

böükleşmek: Böbürlenmek. (13/115)

böğür ağrısı: Zatürre.

bön: Ahmak, saf.

börkenek: Başa takılan bir çeşit yağmurluk.

börtlemek: Haşlamak. (17/47)

buļamac: Nişasta, şeker ve su ile yapılan bir tatlı. (18/169)

buļamak: Karıştırmak. (13/55)

bumbuz: Çok soğuk.

buyda: Buğday. (2/16)

buyma: Çok üşüme, donma.

buynuz: Boynuz. (6/148)

büö: Büyü. (11/41)

bücür [Erm.]: Ufak tefek insan.

bük: Böğürtlen.

Cc

cağ: Eski evlerde banyo yapılan yer.

cáhal [Ar.]: Cahil, gen, tecrübesiz. (1/186)

cağkavu: Hafif insan, geveze.

calak: Ham karpuz.

canavar [Far.]: Domuz. (50/152)

cándayma [Fr.]: Jandarma. (38/206)

canğama: Sözle konuşarak kavga, ağız dalaşı, kuru gürültü, gevezelik.

cáyılmağ: Vazgeçmek. (2/157)

ceflin: Genç tavuk.

cek [Far.]: Savaş. (38/331)

cenderme [Fr.]: Jandarma. (44/128)

cenup [Ar.]: Güney.

cere: Sırlanmış toprak küp. (18/36)

cereme [Ar.]: Zarar, ziyan.

ceryan [Ar.]: Elektrik.

ceş: Harman savurmada oluşan uzunca tahıl yığını.

cêylan [Ar.]: Elektrik. (38/90) **krş. ceryan [Ar.]**

cêylanı süpürge: Elektrikli süpürge. (8/106)

cılğ: Bozulmuş yumurta.

cıngıllı: Süsü olan, süslenmiş kişi. (13/115)

cırcır: Fermuar.

cibiliyetsiz [Ar.+T.]: Soysuz.

cımağlamak: Tırmalamak.

cıncık: Cam. (3/59)

curt: İşe yaramayan önemsiz.

cücük [Far.]: Kümes hayvanlarının yumurtadan yeni çıkmış yavrusu. (36/119)

cümlü [Ar.]: İnanları bütünü, cümle âlem.(9/54)

Çç

çâbî: Bez parçası. (7/85)

çala: Kullanılmış eski.

çalgın: Deli.

çalkama: Sulandırılmış yoğurt, ayran.

çalkap: Bir şeyi algılayamayacak kadar kısa bir zamanda, bir anda, ansızın görme durumu.

çambış: Bedenin iri, çok hareketli ve dik kafalı (dildiğini okuyan) genç kızlara verilen ad.

çarhıt: Arızalı, eski.

çaşmak: Herhangi bir sıvının, ısı etkisiyle kabın dışına akması, taşması.

çaylamak [Fr.]: Çay ikram etmek.(2/301)

çekiye çekmek: Haddinden fazla soru sormak.

çelet: Çok geveze ve hareketli çocuk.

çeltik [Far.]: Pirinç. (20/89)

çemkirmek: Sözle karşılık verme, saygısızlık.

çemreme: Kol ya da ayak giysilerini yukarı toplama.

çente [Far.]: Çanta. (21/9)

çepel: Bulaşık.

çetil: Dikime hazır meyve, sebze fidanı.

çezmek: Düğümlenmiş, bağlanmış bir şeyi açmak. (12/204)

çıkın: Ekmek sarılan bez.

çıkla: Aynen, benzeri.

çıkırık: Hayvan kılından veya pamuktan eğirerek iplik yapan alet.

çürmek: Çağırnak, seslenmek. (34/64)

çifte [Far.]: Silah. (9/112)

çiğleme: Çiğ köfte.

çılák: Çilek. (1/217)

çılbağ: Çıplak. (24/158)

çiltim: Çok küçük (dört beş taneden oluşmuş) üzüm salkımı.

çimme: Banyo yapmak. (27/44)

çinke: Az bir miktar. (41/43)

çit motor [T.+Fr.]: Traktör. (18/159)

çitil: Demir kova. (6/67)

çitliyé: Ağzı açık. (1/313)

çolak: Kolu felçli ya da olmayan.

çomça: Kepçe.

çor: Aşırı öksürük.

çöğdürmek: İşemek.

çökellik: Ayran kesilerek yapılan yağsız yiyecek, çökelek. (35/186)

çörek bayramı: Ramazan Bayramı. (38/46)

çörpeşik: Beceriksiz.

çúalmak: Çoğalmak. (9/126)

çuł [Ar.]: Keçi kılından yapılmış yere serilen ya da çadır olarak kullanılan dokumadır. (19/195)

çułlama: Bastıktan yapılan bir çeşit tatlı.

çułluk: Hindi.

Dd

dǒme: Döğme. (5/29)

dǎ/ dā [Far.]: Dağ. (12/176, 16/181)

dānemek: Bakmak. (1/244)

dabancá: Silah. (26/51)

dabaz: 1. Bazı yiyeceklerden rahatsız olan. 2. Bir deri hastalığı.

dadanmak: Bir şeye alışmak, onu her zaman istemek.

dahra [Far.]: Et kesmeye yarayan bıçak, satır. (41/140)

dalamak: Çatmak için bahane aramak, çatmak, dövüşmek.

dālamak: Hayvan derisinin kollarını ütölemek. (35/95)

dam: Ev. (46/67)

damdıra: Bir türlü basit telli saz.

darbız: Toprağın sürmeye elverişli hali.

darı [Far.]: Mısır. (1/218)

darlık: Yoksulluk. (21/46)

daşgın: Hızlı. (16/52)

davar: Keçi. (19/25)

davlaşma: Dalaşma, ağız kavgası.

dayra [Ar.]: Daire. (12/66)

dazlak: Kel.

değirmen: Değirmen. (49/122)

dembildek: Darbuka.

demin: Az önce. (11/101)

depelemek: Çiğnemek, üzerine basarak ezmek. (20/120)

depik: Tekme atma.

deri: Perşembe. (32/54)

deriñ dondurucu: Buzdolabı. (8/83)

deşirmek: Toplamak, devşirmek. (36/98)

deşmek: Kazmak. (19/63)

devlikisüün/ devlūsūn [Ar.+T.]: Bir gün sonra, devrik gün, ertesi gün. (7/91, 23/130)

devlip: Döğme yapan değirmen bölümü.

dévrisi: Zaman olarak sonrası. (1/41)

dıhlılamak: Dışardan içeriye geçmek. (13/73)

dıkız: Aşırı doluluk.

dışlı gelmemek: Vakit geçirememek. (14/1)

dışlık edememek: Geçinememek, kavga etmek. (24/54)

diñelmek: Ayakta durmak. (13/18)

dīnemek: Bakmak. (44/41)

dibek: Havan.

didiní: Diğer. (6/60)

didinmek: Uğraşmak, çabalamak.

dil [Far.]: Anahtar.

dīranmak: Tırmanmak. (29/1)

diyél: Değil. (15/24)

doğuz daş: Dokuz taşla oynanan bir oyun. (19/138)

doğmalığ: Kurutulmuş patlıcan ve biber. (14/45)

doğu: Çok. (1/142)

dombağak: Takla. (12/197)

don: İç giysi ya da yıkanmaya hazır çamaşır. (1/21)

doñ ğazanı: Çamaşırları yıkamak için su kaynatılan kazan. (2/21)

donatmak: Süslemek. (12/76)

donluğ: Don yıkama yeri.

döl: Erkek kişi. (13/87)

dölek: Düz alan.

dös: Göğüs. (4/83)

dösşek: Yatak. (4/109)

döven: Sap yumuşatıcısı, gem.

dubağ: Ukala, kendini beğenmiş.

duğda [Moğ.]: Gölge. (44/110)

duğdalık [Moğ.]: Gölgecik.

duğluğ [Moğ.]: Şakakla çene arası. (50/34)

duğgun: Bağlı. (8/63).

dürmek: Kıvrıp, bükme, katlamak. (25/69)

dürtmek: Sürmek, sürtmek. (41/164)

dürü: Düğünde akrabalara armağan olarak gönderilen giysi. (35/123)

dürüm: İçine katık konularak rulo haline getirilmiş lavaş ekmek. (48/97)

düş: Rüya. (9/88)

düşek: Çiftlik.

düşgün Kendini bir şeye aşırı ölçüde vermiş olan, bir şeye tutkuyla bağlanmış olan. (19/92)

dükkan [Ar.]: Bakkal.

düzlek: Düz alan. (20/169)

düzülmek: Dizilmek, sıralanmak. (32/197)

Ee

ebcik: Çocukların oynadığı bir tür oyun, evcilik oyunu.

ebe: Nine, babaanne, anneanne. (44/70)

ecer [Ar.]: Yeni, eski olmayan. (38/338) **krş. acar**

ede: Ağabey, kardeş. (23/55)

efen-afen: Kötü.

efhem: Uzun süre dayanıklı olmayan, dayanıksız. (2/89)

eğrek: Yaylalarda büyük ya da küçükbaş hayvanların gölgelik ve dinlenme yeri.

eke: Çok bilmişlik tasarlama, ukalalık.

ekelenmek: Böbürlenmek.

él [Ar.]: Yabancı. (15/13)

élbiselik [Ar.]: Elbise dikilen kumaş. (35/128)

êle: Öyle. (43/105)

elefetsiz: Boşboğaz sözünü bilmeyen.

elepenek: Kelebek.

eletmek: Götürmek. (44/110)

ellām: Herhalde, sanırım. (9/40)

elleham: Herhalde, sanırım. **krş. ellām**

elleme: Dokunma. (18/186)

em: İlaç.

emlik: 1. Emme yaşındaki çocuk. 2. Geç doğmuş kuzu ya da oğlak.

emmi [Ar.]: Amca. (20/87)

encam [Far.]: Sonuç.

enek: Kısırlaştırılmış erkek hayvan, iğdiş.

engin: Yüksek olmayan, alçak. (1/34)

enik: Kedi, köpek yavrusu.

eñ-ável [T./Ar.]: İlk, önce. (10/91)

èpiyé: Biraz. (2/15)

èr: Erken. (18/168)

ergeç: 1. Dört yaşında keçi.

esik: Çukur. (2/108)

essah [Ar.]: Gerçek, hakikat. (38/157)

eşiklik: Ev girişi.

èvel [Ar.]: Önce. (28/21)

evermek: Evlendirmek. (10/36)

evme: Acele etme.

ev yâ: Tereyağ. (7/111)

èyâ: Kaburga kemiği. (16/179)

ezel [Ar.]: Önce. (20/29)

Ff

fadıma [Ar.]: Fadime. (44/4)

farç: Üzüm tepeleme aracı.

farfar: Gece göl avcılığı.

ferik [Ar.]: Keklik yavrusu.

fiıldırmaç: Fırlatmak.(44/97)

fişlak: Çilli söbe yüz.

firez: Ekin biçildikten sonra toprakta kalan köklü sap. (7/26)

firik [Ar.]: Yarı kurumuş tarhana. (47/93)

fisdan, fisTan [Ar.]: Bayanlar için uzunca giysi, entari elbise. (12/133), (47/13).

fısdannık [Ar.+T.]: Elbise dikmek için kullanılan kumaş. (12/131)

foturaf [Fr.]: Fotoğraf. (36/119)

Gg

göğöndürme: Bir tür cilt hastalığı. (8/112)

göğöndürme otu: Cilt hastalığında kullanılan bir ot. (8/112)

ğabır/ğabır [Ar.]: Kabir, mezar. (46/75, 4/132)

ğalıç: Küçük orak.

ğalın: Kızı çeyiz almak ya da kız evinin harcaması için oğlan evi tarafından kız evine verilen para. (12/65)

ğallep: Güvercin.

ğalli: Sincap.

galtak: Zayıf, kötü kadın.

gamğa: Odun kırıntısı.

gap: Tencere, tabak gibi mutfak eşyalarının adı. (7/64)

garbi [Ar.]: Deniz meltemi.

garel: Gereği kadar. (48/48)

garez [Ar.]: Düşmanlık beslemek. (35/131)

garışğannık: Karışıklık. (10/157)

garışlamak: Karıştırmak. (35/107)

ğarmağarış: Karma karışık. (2/25)

ğart: Taze olmayan, gereğinden fazla olgunlaşmış (sebzeler için).

ğaryola: Baza, yatak. (36/27)

ğaSata: Gazete. (50/52)

ğatıklı şorba: Yoğurtlu çorba. (13/74)

ğatır: At. (24/141)

ğatmak: Koymak. (35/15)

ğavişdirmek: Zamanında hazır olmaması, bitirememek. (13/52)

ğavladmak: Soymak. (8/132)

ğaynana [Ar.]: Kayınvalide. (16/79)

ğayvaltı: Kahvaltı. (7/19)

ğazan: Kazan. (4/116)

gazel [Ar.]: Sonbaharda dökülüp kuruyan ağaç yaprağı.

ğazyá: Bitki adı. (18/163)

ğeden senē: Geçen yıl. (8/49)

gel sene [T.+Ar.]: Gelecek yıl. (13/112)

ğene gēri: Tekrar. (17/74)

gers: Uyumsuz, uygun düşmeyen elverişsiz. (Veysel Nergiz, 80)

gever: Sulamada suyun yönlendirildiği düzenek. (Veysel Nergiz, 80)

ğırh barnaK: Bitki adı. (6/122)

ğıraa: Kenar. (29/2)

ğirat: Bir tür ölçü birimi. (32/35)

ğırç: Pişmemiş. (35/14)

ğıt [Ar.]: Az. (44/79)

ğıtlık [Ar.+T.]: Savaş, kuraklık gibi nedenlerle ürün yetişmemesi dolayısıyla doğan açlık. (1/292)

ğylī: Kenar. (8/53)

ğızınmak: Isınmak.

gidişmek: Kaşınmak

gimi: Gibi. (1/253)

girgeç: Herkesle sıcak bağ kurabilen, sıcakkanlı.

gişi: Koca, eş. (2/181)

ğocámak [Ar.]: Yaşlanmak. (8104)

ğocuk [Bulg.]: Kışlık parke.

ğolcú: Bekçi. (25/26)

ğolçaK: Gömlek. (6/19)

ğolsuz: Yelek. (2/258)

ğomak: Bırakmak. (32/313)

gomşú, goñşú: Komşu. (43/56), (4/96)

gonmak: Yerleşmek. (2/10)

göbelek: Mantar.

göcek: Ekinlerin ilk yeşil görüntüsü. (Osman Orçan, 65).

göçmen: Kadınların giydiği şalvar.

gölük: Semerli yük atı.(8/21)

görs etmek: Göstermek. (11/68)

görüm: Görümce. (32/222)

göv: Yeşil, ham.

gövlet: Doğum hediyesi yiyecek.

gundura [İt.]: Ayakkabı. (32/132)

ğurdaıamak: Karıştırmak.(41/76)

ğurmak: Kurmak. (11/3)

ğuşák: Bel. (10/154)

ğuzılamak: Doğum yapmak. (24/209)

gücenme: Alınganlık. (35/127)

güdük [Far.]: Kısa.

güğüüm [Yun.]: İbrik.

güleş: Güreş. (19/90)

gülle [Far.]: Bilye. (11/69)

günüüz: Gündüz. (2/200)

güva: Damat.

güz: Sonbahar.

güzledijn: Sonbahar. (1/316)

Hh

hamır [Ar.]: Hamur. (5/14)

hamıt: Bir ata takılan ağaçtan ve keçeden yapılmış alet.

hanek [Ar.]: Laf, sohbet.

hapsá: Muhallebi.(48/117)

harası: Neresi.

hāsı: Hangisi. (49/19)

hasefe: [Ar.] Üzüm tanelerinin ezik ve çürük olanı.

hatcā [Ar.]: Hatice. (2/301)

hatırıp: Boyunduruğu ağaç kovuğuna tutturun ağaç kama. (Ümmü Nergiz, 66)

havas [Ar.]: Heves. (47/83)

havla [Ar.]: Helva. (10/79)

havlı: Evin bahçesi. (6/97)

hayıllı [Ar.+T.]: Hayırlı. (24/291)

hayla: Hala. (38/52)

haylan gabağ: Bir çeşit kabak. (3/33)

hayma: Yazın genellikle tarlada ağaç dallarıyla yapılan gölgelik. (44/110)

hayva: Ayva. (35/50)

hazlanmak [Ar.]: Hoşlanmamak, sevmemek. (3/89)

hē: Evet. (1/166)

heç [Far.]: Hiç. (38/47)

hedik [Erm.]: Kaynatılmış buğdayın kurumadan önceki hali. (20/116)

hēlesin: Nasılsın. (14/49)

hepicā: Hepsi.(23/62)

herif [Ar.]: Eş, koca. (27/41)

heril Ham ipek.

heykât: Hikâye. (12/108)

heyle: Nasıl, niçin. (20/76)

hezen: Toprak evlerde kısa duvarlar arası konulan alttan direklerle desteklenen uzunca tomruk.

hıllaç: Salıncak. (44/38)

hırpada: Aniden. (41/148)

hısım [Far.]: Akraba.(3/39)

hışlı: Kirli. (10/99)

hıta [Ar.]: İnce salatalık.

hızar [Erm.]: Marangozun kullandığı kesici alet.

him: Bağ siyeci, çit.

hopur: Orman içinde açılan tarla. (1/280)

horanta [Far.]: Aile topluluğu. (8/103)

hot hotcu: Yalaka, dalkavuk. (Veysel Nergiz, 80)

hödük: Korkak, ürkek.

hōkelenmek: Kızmak.

hökkeş [Ar.]: Ökkeş. (12/170)

höllük: Çocuk kundağında kullanılan beyaz toprak.

hör: Pamuk ipliği. (Ümmü Nergiz, 66)

höşün [Ar.]: Hüseyin. (10/166)

hötcet: Kalabalık. (Ümmü Nergiz, 66)

Iı

ııcık: Birazcık, bir parça. **krş. ıcık/ ıcık**

ıcık/ ıcık: Biraz. **krş. ııcık**

ırahat [Ar.]: Rahat. (8/16)

ıraç: Uzak. (44/112)

ıramazan [Ar.]: Ramazan. (9/44)

ırast gelmek [Far.]: Rast gelmek, karşılaşmak.

ırğat [Yun.]: Tarlada kullanılan işçi, amale.

ırzıgırık: 1. Çapkın. 2. Yaramaz, geveze.

ıspatan: Ot. (18/164)

İi

ibiğ: Köşe.

içme Kaplıca.

iğdiş: Kısırlaştırılmış hayvan.

ikiken: İki defa. (10/82)

ikilik: Taraf tutma. (6/22)

ilâhan [Far.]: Leğen. (11/120)

ilişmek: Karışmak. (23/142)

imdi: Şimdi. (38/320)

ince ağrı: Verem hastalığı.

intil: Sıkıntı, bezginlik. (Fatma Orçan, 85)

irbâam [İbr.]: İbrahim. (1/24)

ireli: İleri. (12/15)

iskembe [Yun.]: Tabure. (7/11)

isnihân: Pazar. (32/45)

isnihanertesi: Pazartesi. (32/45)

ışkıyé [Ar.]: Eşkîya. (1/8)

it: Köpek. (2/30)

izar: Çarşaf.

izinneme [Ar.]: Evlilik cüzdanı. (24/66)

Kk

kõ: Köy. (5/90)

kāye: Muhtar. (8/3)

káhat [Far.]: Kağıt. (2/240)

qabała [Ar.]: Göz kararı.

qabała almak [Ar.+T.]: Parçaları veya küçük bölümleri hesaba katılmadan toptan pazarlık yapıp, toptan almak.

qabir [Ar.]: Mezar.

kabiş: Saçı olmayan, kel.

kademsiz [Ar.]: Uğursuz, şanssız.

kamałak: Sedir ağacı.

karsamba [Ar.]: Neyin nerde olduğunu bilmeyen düzensiz eşya ortamı.

karsambaç [Ar.]: Pekmezle tatlandırılan kar

kavil [Ar.]: Sözleşme.

kefkir [Far.]: Su kabağından yapılan kepçe.

kele: Hele. (2/77)

keli: Tepe.

kelle [Far.]: Kafa, baş. (28/42)

kemlik: Kötülük.

kendir: İp. (1/195)

kePmek: Çökmek, yıkılmak. (13/62)

kesişme: Sözleşme.

keşik: Karşılıklı ödünç çalışma.

kırık: Oynaş.

kırkırmak: Saç kestirmek. (51/139)

kırmıt: Tuğla, kiremit.

kırtmaç: Kökü yenen bir bitki.

kıyık: Çuvaldız.

kiribi: Kirpi. (1/166)

kirmen [Far.]: İp eğirmeğe ya da bükmeye yarayan el aracı.

kirtik: Kullanılmış sabun kalıbı artığı.

konç: Deri palaska ya da kemerlerin iç kısmından yaralar üzerine basmak için sıyrılan üğüntü.

kov: Dedikodu, arkadan konuşma.

kölge: Gölge. (6/121)

kömbe: Börek. (11/90)

kömeç: Bir ot. (16/159)

kömmek: Defnetmek. (36/72)

kömürler: Gaziantep'in Nurdağı ilçesine verilen ad. (9/61)

körmen: Bir ot. (18/149)

kösgâ: Kor halinde odun parçası.

kötek [Far.]: Dayak.

köynek: Gömlek. (32/249)

küncü: Susam.(11/123)

künde [Far.]: Her gün. (24/243)

küre [Ar.]: Demirci dükkânı.

kütük [Yun.]: 1.Resmi kayıt defteri. 2. Kalın ağaç gövdesi. (2/1)

Ll

leçér [Far.]: Reçel.(24/243)

lek: İnsan eliyle yapılmış su kanalı. (20/87)

lepe: Suluca bulgur pilavı, lapa.

lepeci: Güçsüz, beceriksiz.

leş [Far.]: Hayvan ölüsü.

léymun [Far.]: Limon. (2/133)

lō: Toprak damlaların akması için gezdirilen taş silindir. (1/255)

lōlaz: Fasulyeye benzer bir bitki. (28/66)

lök [Far.]: Erkek deve.

Mm

maḥana: Bahane. (9/69)

maḥrā [Ar.]: Mağara. (1/273)

mādeniz: Maydanoz. (16/153)

mağ: Toprak evlerde mertek boyu aralık.

maḥ [Ar.]: Büyük baş hayvan. (3/14)

maḥa [Far.]: Harç alıp sürmek için kullanılan sıva aracı. (7/88)

maḥama [Far.]: Eskiden sapın harmanda gemle sürülerek bir kez yumuşatılmış hali.

maḥamat [Ar.]: 1. Üstü başı kirli. 2. Rezil, rüsva.

maḥmalis: Marmaris. (44/5)

maḥ yā: Tereyağı. (7/109)

manik [Fr.]: Kedi, köpek yavrusu.

mapıs [Ar.]: Hapishane. (6/23)

maraklanmak [Ar.]: Merak etmek. (34/43)

marsık: Yangından geriye kalan yanık nesneler.

māsere gāzanı: Pekmez pişirmek için kullanılan büyük kazan. (10/93)

māsim [Ar.]: Masum. (48/70)

mavrum: Beyaz bez.

mavrum: El tezgâhında dokunan kalınca pamuklu bez.

mecik: Oğlak.

mefât etmek [Ar.]: Vefat etmek, ölmek. (5/119)

meğer [Far.]: Oysa.

mehil [Ar.]: Süre.

meļzike [Ar.]: Melek. (2/94)

meļam: Krem. (8/123)

melmeket [Ar.]: Memleket. (24/53)

menāş: Menengiç. (8/86)

meram [Ar.]: Maksat, amaç, gaye.

meres [Ar.]: Miras. (12/84)

mertebe [Ar.]: Aşama, derece.

mertek [Far.]: Ağaç dayanak. (1/252)

mıķdar [Ar.]: Muhtar. (1/307)

mıh: Çivi.

mıķrız: Cimri.

mırık: Çamur.

miļlar [Fr.]: Milyar. (2/150)

mine [Far.]: Göl kıyısında göle kayıkla girilip çıkılan yer.

minnaķ: Küçük, ufak. (8/108)

mundar [Far.]: Kesilmeden ölen hayvan leşi.

muşamba [Ar.]: Su geçirmeyecek şekilde yapılmış kalın bez. (7/87)

muzır [Ar.]: Zararlı, ara bozucu.

müşdere [Ar.]: Müşteri. (16/281)

Nn

naharcı: Çoban. (24/53)

nahr: Büyük baş hayvanlardan oluşan sürü, inek sürüsü.

namazlā [Far.]: Seccade. (35/135)

namırs [Ar.]: Namus.

napıs [Ar.]: Hapishane. (44/135)

nārıyoduñ: Ne arıyodun? (13/68)

neci: Ne. (9/24)

nēdisijz: Ne diyorsunuz ? (10/24)

neñ: Neyin. (24/176)

nene: Babaanne, anneanne. (1/318)

netdijz: Ne yaptınız. (38/339)

nirié: Nereye. (6/2)

nirié: Nereye? (6/2)

nişe: Nişasta. (6/48)

niyénen: Ney ile. (20/132)

nizáh [Ar.]: Kavga. (38/231)

noħsan/ noħsan [Ar.]: Eksik. (41/194, 16/80)

nüfuS kádi [Ar.]: Kimlik. (4/218)

Oo

oklā: Oklava, hamur açmakta kullanılan uzunca yuvarlak değnek.

okuntu: Hediye düğün davetiyesi. (3/21)

oflaz: Yumuşak.

ōlan: Oğlan. (3/9)

oma: Kalça kemiği. (14/11)

omar [Ar.]: Ömer. (16/82)

orağ: Elle ekin biçmede kullanılan kavisli alet.

ösanmak: Bıkmak. (13/10)

otoPos [İng.]: Otobüs. (19/220)

oturaklı: Ağır başlı. (47/20)

öbürkü: Diğeri. (6/24)

ögür: Eğitimli hayvan.

Öö

örek: İşlek.

örü: Sadece küçük taşlardan yapılmış, bağ-bahçe duvarı. (21/61)

ötlek: Korkak.

özemek: Karıştırmak. (36/18)

özer: İncir türü. (1/323)

Pp

pā [Far.]:Bağ, bahçe.

paar: Pınar, çeşme.

paçlanmak [Far.]: Temizlemek. (35/149)

pałaz [Yun.]: 1. Keklik yavrusu. 2. Çul, kilim gibi sergilerin eskimiş hali.

pambığ [Far.]: Pamuk. (23/19)

patetis [Yun.]: Patates. (10/81)

payám [Far.]: Badem. (32/16)

peh: Güzel, beğeni, hoşlanma.

pehlül: Ahmak.

peltek: Kekeme.

pendir [Far.]: Peynir. (8/9)

penye [Fran.]: Pamuk ipliğinden dokunmuş bir kumaştan üretilen üst giyim. (6/20)

peşkil [Far.]: Havlu. (44/24)

pırtı: Bezden yapılan ev eşyası, çamaşır. (32/136)

pırtık: Eskimiş yırtık giysiler.

pısırlık: Girişimsiz, çekingen.

pıtık: Yumurta.

pinti [Er.]: Cimri.

pintişmek: Sataşmak.

pis [Far.]: Kirli. (13/9)

pisgevit/ piskevî [Fr.]: Bisküvi. (20/49, 11/91)

pöhref [Erm.]: 1. Topraktan pişirilerek yapılan kısa su borusu. 2. Suyun akması için taşlardan yapılan uzunca dar su yolu.

pölmek: Bölmek. (7/100)

püsük: Kedi.

Rr

rahvan [Far.]: Atın bir yürüyüş biçimi.

ravanda: Çürük üzümlerden yapılan ekşimtırak bir şerbet.

reçber [Far.]: Çiftçi, serbest meslek sahibi.

Ss

sóvan: Soğan. (35/53)

sáıpsız [Ar.]: Sahipsiz. (24/259)

sakızlık: Menengiç ağacı, yabani fıstık. (1/294)

sakızlık ácí: Antep fıstığı ağacı. (1/214)

safil: Sessiz, umursamaz.

sáhan [Ar.]: Tabak, yemek kabı, bakır tabak. (2/218)

sağar: Dikkatsiz, kırıp döken.

sal: 1. Kalın ve yerine göre bira uzun ağaçların, yan yana bağlanarak yapılan düz ve korkulaksız deniz veya ırmak taşıtı. 3. Şıra yapmak için içinde üzümlerin ezildiği ağaç veya sal yapı.

salaca: 1. Cenaze. 2. Tabutu taşıyan ağaçtan yapılmış taşıyıcı.

- salmak:** Göndermek. (20/129)
- sāmen [Far.]:** Düğüne gelen davetliler. (3/17)
- samırsak:** Sarımsak. (8/72)
- sayrı:** Hasta. (2/4)
- seklem:** İnsanın taşıyabildiği azami yük.
- seyip:** Başboş.
- sır:** İnek. (6/56)
- sıçan:** Fare.
- sınkıcı:** Kırık, çıkık işleriyle uğraşan kişi.
- sırık:** 1. Uzun boylu dal. 2. Sıkça sağlam dikiş.
- sırım:** Deriden yapılan ince ip.
- sırt:** Kıyafet. (6/17)
- sıyırmak:** Toplamak. (8/89)
- siftah [Ar.]:** İlk.
- siftelemek:** Silkelemek.
- sille [Far.]:** Tokat
- sini [Far.]:** Tepsi. (3/8)
- siyeç:** Bağ bahçe çevresine dikilen çit.
- soukluk:** Semizotu. (8/84)
- soķu:** 1. Döğme dövülen genişçe taş dibek. 2. Lokma.
- soļak:** Sol elini kullanan.
- somaķ [Ar.]:** Sumak. (15/63)
- somun [Yun.]:** Somun ekmek. (2/256)
- soñ kesen:** En son doğan çocuk. (3/28)
- soyķa:** Ölü giysisi.
- söbe:** Oval, yuvarlak.
- sömelek:** Çocuk kundağı.
- sufra [Ar.]:** Sofra. (35/26)
- sur [Ar.]:** Duvar.

suvan: Soğan. (2/173)

sülemen: Süleyman. (19/179)

süllüm: Merdiven.

sülüg [Far.]: Sümüklü böcek. (16/196)

sünepe: Kendine, giyimine dikkat etmeyen.

süngel: Lastik, sapan.

süyüg: Evin etrafı. (13/62)

Şş

şába: Düğün sonu çalgıcının para toplaması. (7/56)

şahbaz [Far.]: Becerikli, atılğan.

şaklaban: Yalaka, dalkavuk.

şaplak: Tokat.

şaşı: Gözleri tam görmeyen.

şelek: Deste halindeki ekinlerin örme ya da kendir arasına konularak taşınması, yük. (13/93)

şeş [Far.]: Kadınların kullandığı çevresi oyalı bir çeşit baş örtüsü. (20/119)

şikirsiz: Suratsız, yakışıksız, meymenetsiz.

şinci: Şimdi. (28/22)

şivşirmek: Kışkırtmak.

şor: Laf. (2/125)

şorlamak: Sohbet etmek.

Tt

ta [Far.]: Orda. (4/92)

tağda [Far.]: Tahta. (7/123)

tabip [Ar.]: Doktor. (4/171)

tādeş: Yaşıt.

tahıldağ: Olmamış, yetmemiş incir.

- taman** [Ar.]: İşte. (21/17)
- tâmus**: Temmuz. (32/90)
- tandır** [Ar.]: Yere çukur kazılarak yapılan küçük fırın. (22/2)
- tarpadan**: Aniden.
- taşgala**: Telaş.
- tavatır**: Abartılı anlatım.
- taydaş**: Akran.
- tebelleş olmak**: Musallat olmak.
- teberlik** [Far.]: Hatıra.
- têh**: Yaşken ulmuş üzüm kurusu. (48/116)
- telifan** [Fr.]: Telefon. (1/332)
- telis**: Çuval.
- tellik** [Er.]: Bere.
- temeklik**: Bir tür baca, baca çıkışını yağmurdan koruyan örtü.
- temrá**: Cilt hastalığı. (8/117)
- temsile getirmek** [Ar.]: Örnek vermek. (8/75)
- tene** [Far.]: Tane. (48/103)
- tererüs** [Fr.]: Terörist. (2/9)
- tergemek** [Ar.]: Bırakmak. (8/11)
- têrmus**: İçine sıvı madde konana plastik kap. (6/65)
- terşi**: İp bükme el aracı.
- tesbah** [Ar.]: Tesbih. (16/264)
- teşt**: Büyük bakır leğen. (13/112)
- tevir, tèvir** [Ar.]: Çeşit, zaman. (44/18, 17/44)
- têz**: Çabuk. (2/211)
- têze** [Far.]: Taze. (18/171)
- tezelemek** [Far.]: Boş olan bardakları tekrar doldurmak. (1/300)
- tıbık**: Bir ağaç türü.
- tırşık** [Far.]: Pancar otu ile yapılan çorba. (18/126)

tiyék: 1. Üzüm çubuğu. 2. Üzüm bağının her birine verilen ad. 3. Asma.

tokdur [Fr.]: Doktor. (8/113)

töğa: Yoğurt ve döğme ile yapılan çorba. (13/55)

toğa: Nişan yüzüğü. (7/53)

tomatis [Yun.]: Domates. (7/23)

tomus: Temmuz. (44/111)

tonga: Tuzak. (42/10)

topalak: Yuvarlak. (23/158)

tor: İşe alışkın olmayan.

toy: Deneyimsiz.

töredmek: Çoğaltmak. (36/88)

Tt

tufan [Ar.]: Aşırı yağış ve sel. (41/25)

tuman: Diz donu.

tumma: Suyu dalma.

tusba: Kaplumbağa. (12/208)

tuvalamak: Yuvarlamak. (13/50)

tüfek [Far.]: Silah. (44/94)

Uu

ufağ: Küçük. (48/118)

ula: 1. Eklenmiş parça. 2. Haberci.

umsuluk: Beklentisini almamaktan doğan üzüntü, aldanış.

unnu: Un yapılan buğday. (15/50)

usturuplu: Yerinde hareket eden, akıllı.

utmak: Yenmek, kazanmak.

uyunmak: Birini rahatsız edecek şekilde sürekli taciz etmek.

Üü

üce: Yüksek. (32/194)

üç gül [T./Far.]: Yonca. (18/112)

üfelemek: Yoğurmak. (35/72)

ürküdmek: Korkutmak. (1/278)

üşenme: İsteksizlik, ağırdan alma.

üşüşme: Bunaltan aşırı ilgi.

üşütük: Akıl dengesi bozuk.

üvez: Sivrisinek.

Vv

variyétli: Zengin. (12/91)

velhan: Nadasa bırakılan yer, arazi.

Yy

yâlı ballı: Katmer tatlısı. (35/193)

yâlık: Eşarp. (21/52)

yâhni [Far.]: Nohut yemeği. (35/108)

yaba: Harmanda buğdayı savurmak için kullanılan, ağaçtan yapılmış parmaklı kürek.

yakaan: Sivrisinek türü.

yalak: Fidan dikim çukuru.

yamalık: Giysilerde yırtılan ya da eskiyen kısmı kapatmakta kullanılan parça.

yännik: Keçi derisi tulum çıkarılarak değişik amaçlarda kullanılan deri kap. (32/83)

yapıklı: Saçı düzensiz olan.

yaprak biber: Kırmızı pul biber. (16/163)

yaren [Far.]: Dost, arkadaş.

yarenlik [Far.]: Şaka, latife.

yarım: Sakat. (27/31)

yarma, yárma: 1. Buğdaydan yapılan dövmenin küçük parçalara ayrılmış şekli. 2. Ovada yol kenarına toprak yığarak oluşturulmuş yar. (35/31)

yárpız, narpız: Yabani nane. (18/166)

yávan: Yağsız, tuzsuz. (6/116)

yázma: Eşarp. (3/43)

yèdiveren: Bir çeşit üzüm çeşidi. (24/10)

yeğni: Hafif.

yèkinmek: Kalkıp fırlamak, ayağa kalkmak, dikelmek.

yèleg: Gömlek. (6/18)

yèmeni [Ar.]: Bir çeşit topuksuz hafif ayakkabı. (27/80)

yèmlık: Çiğ yene bir ot türü.

yèni yèten: Genç kız. (21/69)

yíraq: Uzak. (13/45)

yôrd, yôut: Yoğurt. (36/18, 19/210)

yoklamak: 1.Hasta ziyaretine gitmek. 2. Kontrol etmek. (14/49, 2/164)

yolak: Çit geçidi.

yolıyân-âzı: Kapının önü. (14/16)

yólıluq: Koridor halısı. (35/125)

yoluñ gıraa: Yolun kenarı. (29/2)

yo: 1. Koyun sürüsü. 2. Yabancı.

yöreb, yörep: Yokuş. (2/62, 4/13)

yúurmak: Yoğurmak. (47/90)

yúmak: Yıkamak. (7/16)

yumuş: İş buyruğu.

yüklük: Yatak dolabı.

yülek: Keskinleştirme.

yūsük, yūñsük, yūsük: Yüzük. (12/105, 19/139, 13/71)

Zz

zagar, zahar [Ar.]: Zahir, herhalde, belki (36/37)

zağ: Karga.

zağlı: Kuvvetli.

zahmeri: Ocak ayı, şiddetli soğuk.

zahra: Kışlık yiyecek. (27/40)

zebellah: İri yarı.

zembil [Far.]: Büyükçe ağzı geniş bir tür sepet.

zepze [Far.]: Sebze. (10/75)

zertlek: İri yarı.

ziñarmak: Oyun bozmak.

zırlık: Delice, özensiz, münasebetsiz.

zırpadan: Ansızın.

zibil [Ar.]: Hayvan gübresi.

zibillik [Ar.]: Hayvan gübresinin döküldüğü yer. (2/67)

zoba [Mac.]: Soba. (12/16)

zobu: Düzensiz, özensiz.

zomp: Tahtalık tomruk.

zopa [Far.]: Dayak. (5/56)

zoPlak: İri vücutlu, iş yapmasını sevmeyen kimse.(13/59)

KALIPLAŞMIŞ İFADELER

Yöre ağzında kullanılan atasözleri, deyimler, dualar ve bedduaların metin numarası ve satır numarası parantez içerisinde belirtilmiştir. Kaynak kişilerden derlenen kalıplaşmış ifadelerin sonunda ise kişinin adı, soyadı ve yaşı belirtilmiştir.

Atasözü

arpíyé gatsañ~at yemez, kepáa gatsañ~it yemez. (13/36)

yijit láabīnen añılır. (10/7)

yášım gétmiş işiñ bitmiş. (14/76)

gél ahıra gèt nahıra. (12/118)

Deyim

aqlı yeten. (2/264, 2/95)

aqlıma düşdümüydü. (2/153)
 cânımı aldım dişime. (19/166)
 elim çalışdı āzım yedi. (24/81)
 elim işe yètmiş. (11/34)
 gözümüz daraııcı. (21/39)
 ğadañı~alım. (20/13)
 ğulaı arhasına atdı. (13/72)
 halımıs vaqtımız da dürüsüdü. (12/32)
 hoşuna vardıyıdı. (8/81)
 pèydaha geldi. (11/60)
 pırın pırın oldu. (20/85)
 yoluña ölem. (27/92)
 yürā ğarpuz gimi olur. (12/86)
 yürām sōsuñ. (11/47)

Dua

aııah başıza vèrmesiñ. (2/82)
 aııah dadını vèrsiñ. (9/47)
 arpalı búydaıı ossuñ, ayā āzı şekerri ossuñ. (3/58)
 aııahım cümlesini de dardan ğurtarsiñ. (2/194)
 aııah başıza vèrmesiñ. (2/188)
 yèrde yatmasıñ nurda yatsiñ. (1/337)
 ğün göresiñ. (20/139)
 haıal süT~emmişé düşürsüñ. (9/79)
 aııah~ışıñizi ras gètirsiñ. (1/342)
 aııah~āyen~ède. (3/79)
 aııām olımyéne de vèrsiñ. (2/145)
 ayāñıñ altına ğurbanım. (4/79)
 aııah datlılık vèrsiñ. (6/86)
 aııah elden ayā düşürmesiñ. (6/107)

duz~ekmeg~ossuñ. (6/116)

elden~ayã goma (2/289)

Beddua

èkmeçã yètmesiñler. (20/71)

ocağı batasıca. (Fatma Orçan, 85)

hörtükler dutasıca. (Fatma Orçan, 85)

zımaranıñ zırtına gèlesice. (Fatma Orçan, 85)

elleri kırılasıca. (Hüsne Orçan, 41)

cijeri dökülesice. (Ümmü Nergiz, 66)

canıyıñ dèrdine düşesiñ. (Fatma Orçan, 85)

ocaına incir ācı dikilesice. (Fatma Orçan, 85)

ocaına baykuşlar tünüyésice. (Ümmü Nergiz, 66)

dèrisine çekilesice. (Fatma Orçan, 85)

KAYNAKLAR

- Akbıyık, Y. (1990). *Milli mücadelede Güney Cephesi (Maraş)*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aksan, D. (2015). *Her yönüyle dil*. TDK Yayınları.
- Alkaya, E. (2008). Sibiryâ Tatar Türkçesindeki uzun ünlüler üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 3(4), 19-42.
- Atalay, B. (1973). *Maraş tarihi ve coğrafyası*. Dizer Konca Matbaası.
- Atmaca, E. (2017). *Antalya ili Korkuteli ilçesi ve yöresi ağızları*. TDK Yayınları.
- Aydın, M. (2002). *Aybastı ağızı (İnceleme-Metin-Sözlük)*. TDK Yayınları.
- Banguoğlu, T. (2019). *Türkçenin Grameri*. TDK Yayınları.
- Başaran, H. (2006). *Şekeroba-Türkoğlu arasında kalan bölgenin floristik yönden incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Başdaş, C. (2007). Türkiye Türkçesinde aslî uzunluk belirtileri. *Turkish Studies*, 2(2), 19-30.
- Bayraktar, N. (2018). *Türkçede fülimsiler*. TDK Yayınları.
- Biray, H. (1999). *Batı grubu Türk yazı dillerinde isim*. TDK Yayınları.
- Böler, T. & Vural, H. (2011). *Ses ve şekil bilgisi*. Kesit Yayınları.
- Budapest, L. L. (2010). Türkçede uzun vokaller. *Türkiyat Mecmuası*, 7(0), 82-94
- Bulduk, T. B. (2018). Türkiye Türkçesi ağızlarında farklı bir öğrenilen geçmiş zaman eki ve çekimi: -ıp/-up, -ıpduru/-upduru. *Turkish Studies*, 13(20), 225-244.
- Buran, A. (1996). *Anadolu ağızlarında isim çekim (hâl) ekleri*. TDK Yayınları.
- Buran, A. (1997). *Keban, Baskil ve Ağın yöresi ağızları*. TDK Yayınları.
- Buran, A. (2006). Çağdaş Türk yazı dillerinde ve Türkiye Türkçesi ağızlarında ikincil uzun ünlüler. 2. *Kayseri ve Yöresi Kültür Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni*, 10-14.
- Buran, A. (2013). Türkiye Türkçesi ağızlarında -r/-r türemesi. B. Gül (Ed.) *Bengü Belak Ahmet Bican Ercilasun armağanı* içinde (s. 185-229). TKAE Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1963). Anadolu ağızları konson değişimleri. *TDYAB*, 11, 1-32
- Caferoğlu, A. (1964). Anadolu ve Rumeli ağızları ünlü değişimleri. *TDYAB*, 12, 1-33.
- Caferoğlu, A. (1988). Anadolu ağızlarında içses ünsüz benzeşmesi. *TDYAB*, 6, 1-11.
- Demir N. & Yılmaz E. (2011). *Türkçe ses bilgisi*. Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Diker, A. (2013). *Dondurma diyarı Kahramanmaraş coğrafyası*. Şahinkaya Matbaacılık.
- Doğan, T. (2020). Kaşkay Türkçesinde geniş zaman çekiminde gelişen biçimler. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 0(49), 5-37.
- Dursunoğlu, H. (2010). Türkiye Türkçesinde vurgu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 267-276.
- Eckmann, J. (1953). Kelime ortasında anorganik b, p ve m'nin türemesi. *Türkiyat Mecmuası*, 10(0), 313-320.
- Eckmann, J. (1955). Türkçede d, t ve n seslerinin türemesi. *TDAYB*, 3, 11-23.
- Eckmann, J. (1988). Çağatayca'da isim-fiiller. *TDAYB*, 51-63.
- Ercilasun A. B. (1983). *Kars ili ağızları*. Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Ergüder, C. (2003). *Türkoğlu ilçe yillığı*. Sinan Ofset.
- Erdem, M. D. & Gül, M. (2006). Kapalı /e/ (è) sesi bağlamında eski Anadolu Türkçesi-Anadolu ağızları ilişkisi. *Karadeniz Araştırmaları Balkan, Kafkas, Doğu Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi*, 11(11), 111-148.
- Erdem, M. D. (2008). Anadolu ağızlarında görülen birincil ünlü uzunlukları. *Turkish Studies*, 3(3), 501-562.
- Erdem M. D. (2009). Samsun Asarcık ağızı ünlüleri. *International Journal of Social Science*, 2(1), 1-23.
- Erdem, M. & Kirik, E. & Üst, S. & Dağdelen, G (2009). Türkoğlu Ağızı (Kahramanmaraş Ağızları-I). *Turkish Studies*, 4(8), 2522-2565.
- Erdem, M. D & Kirik, E. (2011). *Kahramanmaraş ve yöresi ağızları*. Öncü Basımevi.
- Erdem, M. D. & Bölük, R. (2011). Kaş (Antalya) ağızı ses özellikleri üzerine. *Turkish Studies*, 6 (1), 406-447.
- Eren, E. (1997). *Zonguldak-Bartın-Karabük illeri ağızları*. TDK Yayınları.
- Ergin, M. (2009). *Edebiyat ve eğitim fakültelerinin Türk dili ve edebiyatı bölümleri için "Türk dil bilgisi"*. Bayrak Yayınları.
- Erkılıç, R (1997). *Adı gibi güzel Türkoğlu*. İmaj Ajans.
- Erten, M. (2011). *Diyarbakır ağızı*. TDK Yayınları.
- Ersoy, H.Y. (2017). Türkçede ses düşmesi/hece kaynaşması problemi: Başkurt Türkçesi. *Dil Araştırmaları*, 20, 35-48.
- Gabain, A. (2003). *Eski Türkçenin grameri*. TDK Yayınları.
- Gedizli, M. (2012). Türkçede tek şekilli ve çok işlevli yapım ekleri. *Turkish Studies*, 7(4), 3351-3369.
- Gökhan İ. & Koç, K. (2009). *Tarihi, coğrafyası ve kültürü ile Türkoğlu*. Öncü Basımevi.

- Gökhan, İ. (2011). *Başlangıçtan Kurtuluş Harbine kadar Maraş tarihi*. Öncü Basımevi.
- Gökhan, İ. (2013, 25-27 Aralık). Milli mücadelede Türkoğlu cephesi. *Milli Mücadelede Güney Bölgesi Sempozyumu*. Ankara.
- Gülensoy T. (1984). Rumeli ağızlarının ses bilgisi üzerine bir deneme. *TDAYB*, 32(1984), 87-147.
- Gülensoy, T. (1988). *Kütahya ve yöresi ağızları*. TDK Yayınları.
- Gülsevin, G. (1997). *Eski anadolu türkçesinde ekler*. TDK Yayınları.
- Gülsevin, G. (2003). Türkiye Türkçesi ağızlarında #h sesi üzerine. *TDAYB*, 2001(1-2), 129-146.
- Gültekin, M. (2006). Tarihî ve çağdaş Türk lehçelerinde gelecek zaman ekleri üzerine bir deneme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 20(0), 33-59.
- Gündüz, G. (2015). Uluslararası Türkoğlu Avasım Türk oyunları festivali. *Geleneksel Okçuluk Eğitim Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği*, Türkoğlu, Kahramanmaraş.
- Gürbüz, M. (2001). *Kahraman Maraş Merkez ilçenin beşeri ve iktisadî coğrafyası*. Kahramanmaraş Valiliği İl Kültür Yayınları.
- Güzel, F. (2019). *Türkiye Türkçesi ağızlarında yapım ekleri*. TDK Yayınları.
- Halaçoğlu, Y. (1996). Fırka-i ıslahiye. *İslâm Ansiklopedisi C. 13*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Halaçoğlu, Y. (2011). Fırka-i ıslahiye ve yapmış olduğu iskân. *Tarih Dergisi*, 2011(27), 1-20.
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türkçenin ekleri*. TDK Yayınları.
- Karahan, L. (1990). Görülen geçmiş zaman eki “-dı/-di”nin tarz ve bağlama fonksiyonuna dair. *Türk Dili Araştırmaları*, 28(0), 335-341.
- Karahan, L. (1996). *Yükleme ve ilgi hâli ekleri üzerine bazı düşünceler*. TDK Yayınları.
- Karahan, L. (2017). *Anadolu ağızlarının sınıflandırılması*. TDK Yayınları
- Kirik, E. (2011). *Kahramanmaraş Merkez ilçe ağızı* [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Koç, A. (2010). Kelime sonunda ünsüz türemesi. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi Selçuk Üniversitesi Yayınları*, 28(0), 47-67.
- Konyar, E. (2008). *Kahramanmaraş yüzey araştırması*. Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri.
- Konyar, E. (2008). M. Ö. bin yılında Kahramanmaraş Gurgum krallığı. Tarih Vakfı Yayınları. *Toplumsal Tarih Aylık Tarih Dergisi*, 180.

- Korkmaz, Z. (1953). Batı Anadolu ağızlarında aslî vokal uzunlukları hakkında. *TDAYB*, 1(1), 197-203.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1994). *Türkçede eklerin kullanılış şekilleri ve ek kalıplaşması olayları*. TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). Anadolu ve Rumeli ağızlarının dayandığı temeller. *TDAYB*, 55(1), 87-100.
- Korkmaz, Z. (2017). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. TDK Yayınları.
- Leontik, M. (2017). Türkçede filimsiler. *International Peer-Reviewed Journal of Scientific Research*, 29(2017), 68-81.
- Nacar, H. C. (2014). *Kahramanmaraş Türkoğlu Orçan bölgesi sularının kalitesinin araştırılması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Okumuş, M. (1971). *Beyoğlu beldesi*. Sakınmaz Ofset Matbaacılık.
- Okumuş, M. (2006). *Beyoğlu beldesi (Karalar+Sarılar=Beyoğlu)*. Özel Yayın.
- Okumuş, M. (2010). *Gâvur gölü havzası*. Kentvizyon Yayınları.
- Özçelik, S. (1997). *Urfa Merkez ağızı*. TDK Yayınları.
- Özçelik, S. & Boz, E. (2001). *Diyarbakır ili Çüngüş ve Çermik yöresi ağızı*. TDK Yayınları.
- Özek, F. & Uzun, C. (2020). *Türkçede o>u, u>o değişimlerinin nedenleri*. Bilgin Kültür Sanat Yayınları.
- Özkan, F. (1997). *Osmaniye Tatar ağızı*. TDK Yayınları.
- Sağır, M. (1995). Anadolu ağızlarında ünlüler. *TDYAB*, 43(0), 377-390.
- Sağır, M. (1995). *Erzincan ve yöresi ağızları*. TDK Yayınları.
- Sağır, M. (1997). Anadolu ağızlarında ünsüzler. *TDAYB*, 43(0), 391-409.
- Sev, G. (2007). *Tarihî Türk lehçelerinde hâl ekleri*. Akçağ Yayınları.
- Solak, İ. (2002). XVI. yüzyılda Maraş ve çevresinde Dulkadirli Türkmenleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (12), 109-154.
- Sümer, F. (1999). *Oğuzlar*. Türk Dünyası Vakfı Yayınları.
- Şahin, H. (2012). Türkiye Türkçesindeki bazı kelimelerin başındaki y sesinin düşme mi türeme mi yaşadığına dair. 5. *Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (19-22 Aralık 2012)*. Denizli.
- Şeker, M. (2005). Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması sürecinde Maraş bölgesi ve bölgeye yerleşen Türk boyları. *I. Kahramanmaraş Sempozyumu*. Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları, Kahramanmaraş.

- T.C. Türkoğlu Kaymakamlığı (2011). *Türkoğlu ilçesi mesleki ve teknik eğitimin stratejik planının hazırlanması projesi*. T.C. Türkoğlu Kaymakamlığı, Kahramanmaraş.
- Tekin, T. (1994). Türk dilinde ön seste y türemesi. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 4, 55-66.
- Tekin, T. (1995). *Türk dillerinde birincil uzun ünlüler*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Telli, B. (2019). -Ik/-Uk duyulan geçmiş zaman üzerine. *Gazi Türkiyat*, 24(0), 127-140.
- Timurtaş F. K. (1976). Küçük Eski Anadolu Türkçesi grameri. *Türkiyat Mecmuası*, 18(0), 331-368.
- Türk İstiklal Harbi 4. Cilt Güney Cephesi*. 2009, Genelkurmay Basımevi.
- Türkyılmaz, F. (1999). *Tasarlama kiplerinin işlevleri*. TDK Yayınları.
- Üstüner, A. (2000). *Anadolu ağızlarında sıfat-fiil ekleri*. TDK Yayınları.
- Yalçın, S. K. (2013). *Çağdaş Türk lehçelerinde ünlüler*. TDK Yayınları.
- Yavuz, O. (1991). Türkçede kapalı e. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(6), 271-306.
- Yılmaz, Ö. D. (2012). Türkçe kelime çekimi ulamları dizgesi üzerine: Fiil çekimi ulamları. *Dil Araştırmaları Uluslararası Dergisi*, 105-129.
- Yüksekkaya, G. S. (2010). Alıntı kelimelerde son türeme. *Turkish Studies*, 5(1), 90-104.
- <http://www.turkoglu.gov.tr/turkoglu> (Erişim Tarihi: 05.10.2020)
- <http://www.turkoglu.gov.tr/mahalli-idareler> (Erişim Tarihi: 02.11.2020)
- <https://turkoglu.meb.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020)
- <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Erişim Tarihi: 14.11.2020)
- <https://www.turkoglu.bel.tr/> (Erişim Tarihi: 06.10.2022)

Kaynak Kişiler

Fatma Orçan, 85, Beyoğlu Mahallesi, Okuryazar değil.

Hüsen Orçan, 41, Beyoğlu Mahallesi, İlkokul.

Osman Orçan 65, Beyoğlu Mahallesi, Ortaokul.

Ümmü Nergiz, 66, Yolderesi Mahallesi, Okuryazar değil.

Veysel Nergiz, 80, Yolderesi Mahallesi, İlkokul.